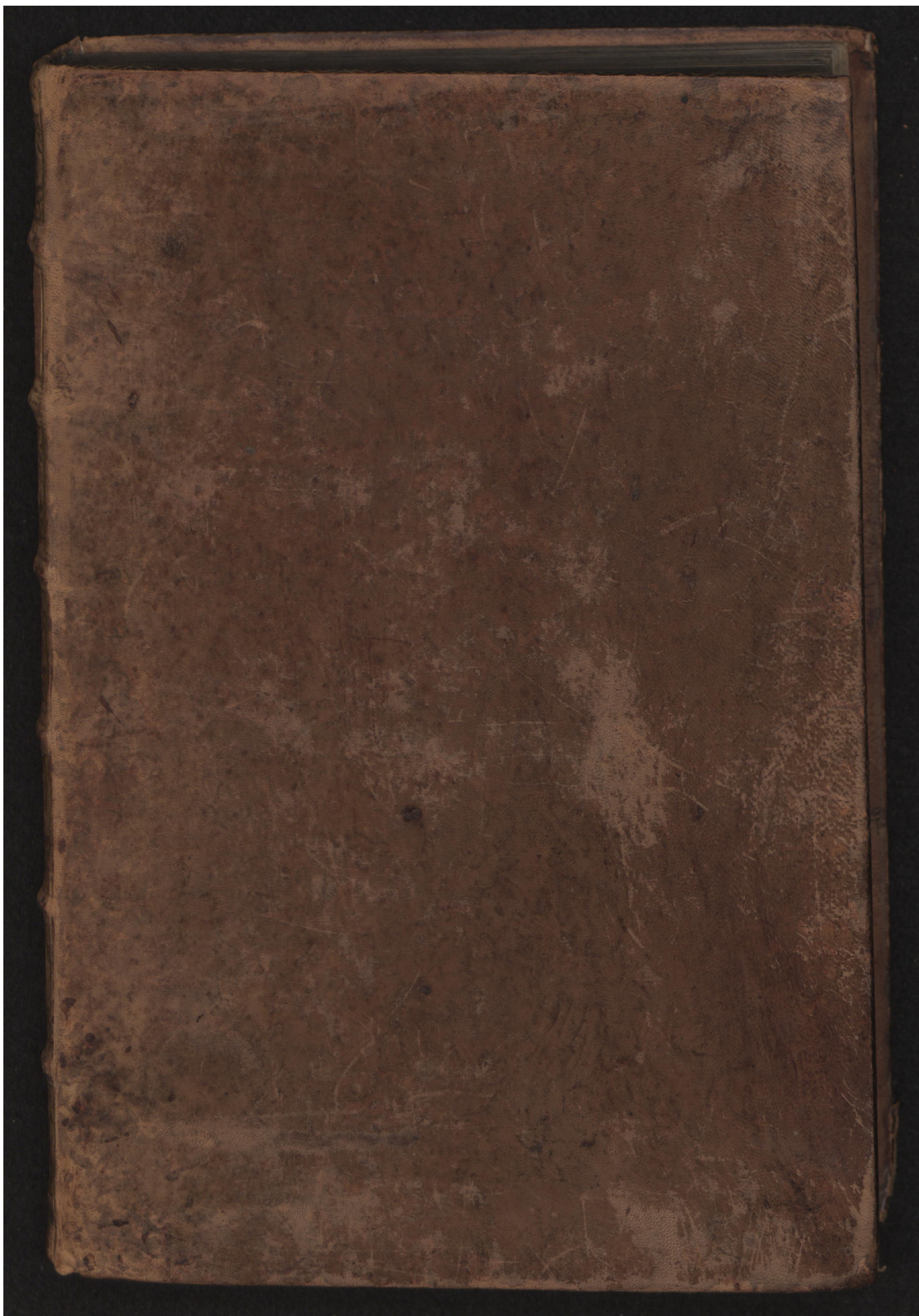
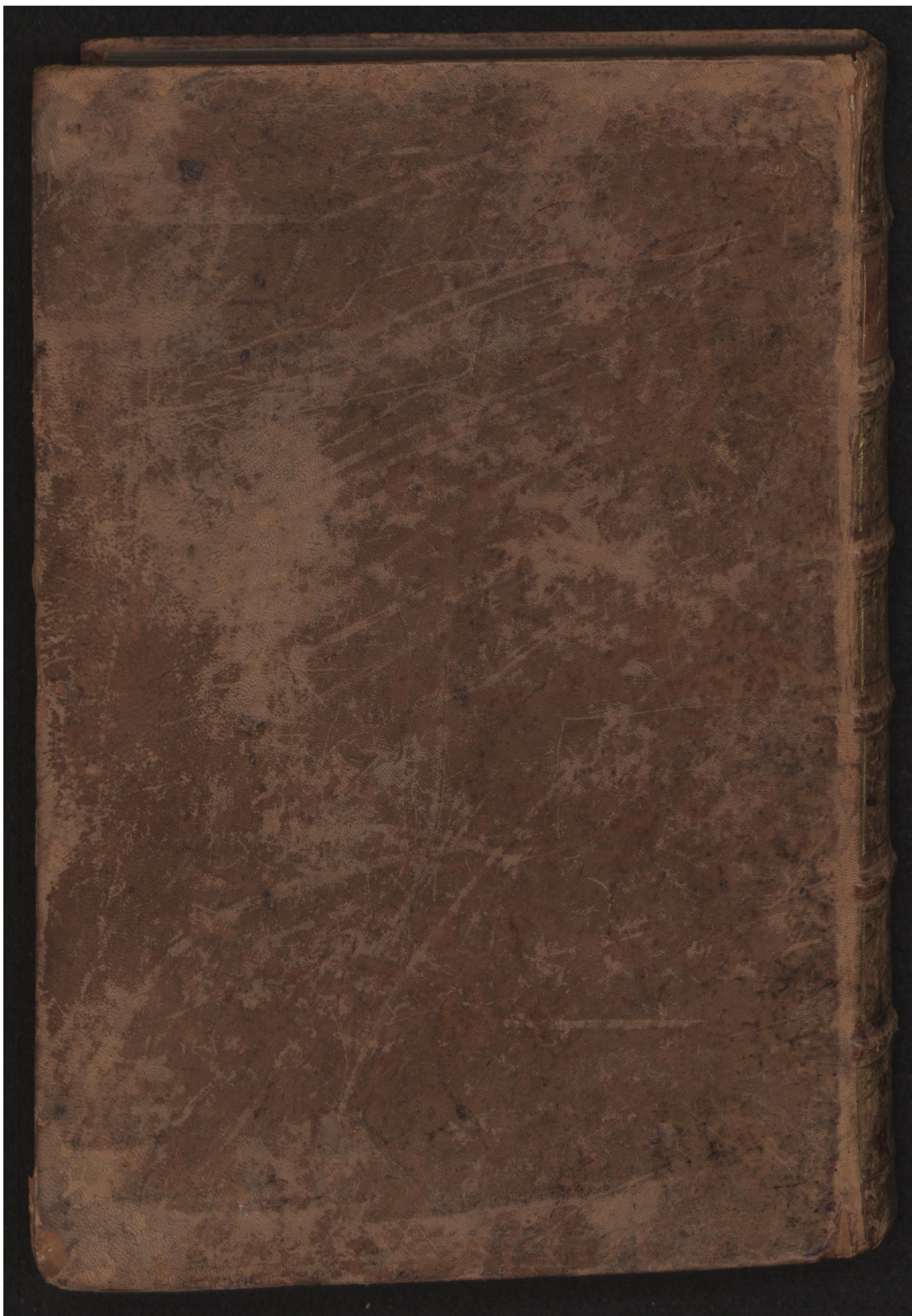

SAXO
GRAM
MATICUS
1534

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

SAXONIS GRAMMATICI DANORVM HISTORIAE LIBRI XVI, trecentis abhinc annis conscripti, tanta dictionis elegantia, rerumque gestarum uarietate, ut cum omni uetustate contendere optimo iure uideri possint.

Accessit rerum memorabilium index locupletissimus.

DES. ERASMI ROTERODAMI de SAXONE censura.

IN Daniam nauigare malo, quae nobis dedit Saxonem Grammaticum, qui suae gentis historiam splendide magnificeque contexuit. Probo uiuidum et ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram uerborum copiam, sententias crebras, et figurarum admirabilem uarietatem, ut satis admirari nequeam, unde illa aetate homini Dano tanta uis eloquendi.

BASILEAE, APVD IO. BEBELIVM.
ANNO M. D. XXXIIII.

Havniæ 1784 Fischer

SAXONIS GRAMMATICI DANORVM HISTORIAE LIBRI XVI, TRE

centis abhinc annis conſcripti, tanta dictionis elegantia, rerumq́ue geſtarum uarietate, ut cum omni uetuſtate contendere optimo iure uideri poſſint.

Acceßit rerum memorabilium Index locupletißimus.

DES. ERASMI ROTERODAMI de SAXONE cenſura.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticũ, qui ſuæ gentis hiſtoriam ſplendide magnificeq́ue contexuit. Probo uiuidum & ardens ingenium, orationem nuſquam remiſſam aut dormitantem, tum miram uerborum copiam, ſententias crebras, & figurarum admirabilem uarietatem, ut ſatis admirari non queam, unde illa ætate homini Dano tanta uis eloquendi.

BASILEAE, APVD IO. BEBELIVM.
ANNO M. D. XXXIIII.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, ILLVSTRISSIMOQVE PRINCIPI AC DOmino, D. PHILIPPO à Gundelsheim, Episcopo Basiliensi, Ioan. Oporinus S. D.

QVOTIES temporum nostrorũ mores, Illustrissime Princeps, ac uariam rerum omniũ faciem cogito, cogito autem sæpe: ita sese passim prodente scilicet hominũ stultitia, suamq́ aduersus diuina beneficia (literarum dico) aliquot iam annis ultro etiam ac ne expectantibus quidem plerisque oblata, ingratitudinem atq́ insaniam testante: facere non possum, quin certa iustaq́ fatorũ lege improbam quorundam rerum etiam summæ præfectorũ oscitantiã sic puniri, eorumq́ delicta quanquã paucorum sępenumero amentium (quemadmodum ferè fit) complures unà insontes luere existimem: & ueram omnino diuini Platonis uocem admirer, nõ aliter optime rebus publicis consultũ iri asserentis, quàm si aut philosophiæ candidati administrandis illis præsint, aut ipsi Principes ac magistratus philosophentur. At uero ubi pro libidine cuncta fieri, passimq́ per omnia tam publica quàm priuata negocia præsentissimam pestem φιλαυτίαν grassari uidemus, adeò sursum deorsum agitari, perq́ incerta plerunq́ ferri quascunq́ tandem πολιτειῶν formas mirabimur? non hercle: quando sic prorsus res habet, ac neque malo huic hi, quorum id curare uel maxime interesset, mederi, alijs (si dijs placet) grauioribus semper occupati, pergunt. Vnde necessariò fit, dum rerum ita omnium securi degimus, ipsæ etiã res passim ut nutent, dormitantesq́ perpetuò atq́ aliud agitantes uel destituant penitus, uel unà secum in ruinam trahant. Cui equidem periculo occurri haud alia posse ratione puto melius, quàm si diuini muneris philosophiæ præceptis diligenter imbuti, illam ubiq́ itineris ducem, ac negociorum nostrorum ceu filum per tot mundani huius labyrinthi anfractus cõtendentes, sedulò obseruatũ sequamur. Huius autem uis in hoc certe uel maxima ac præcipua, nisi fallor, sita est, ut domesticæ primũ supellectilis nostræ probe nobis conscij, mox ad Delphicũ illud, Ne quid nimis, ceu regulã actiones nostras omnes, omnia consilia corrigamus: hoc est, diuinũ illud & de cœlo ad nos delatum γνῶθι σεαυτὸν, omnibus uiribus omniq́ studio amplectamur: neque eorũ quæ sunt supra nos, idcircoq́ uel minus uel omnino nihil ad nos pertinere à sapientissimo philosopho iudicantur, curiosi, uerum nostra potius sorte siue ratione parta, siue diuinitus tradita, siue casu denique oblata contenti, nullo pacto alienã aut stulte optemus, aut inuadamus temere, aut quacunq́ tandem uia nobis uendicemus. Sapientissimus quidẽ Apollinis quoq́ oraculo iudicatus est Socrates, principis huius philosophiæ partis, qua de loquimur, ab ipso etiam Platone cõstitutus

tanq̃ ad unguem factum exemplar, nõ aliunde certe, q̃ quia & ſe noſſe inter eius temporis Sophiſtas uel ſolus uideretur, & primus philoſophiæ ſtudium à rebus externis transferendũ ad animi penetralia mentiſq; receſſus ſcrutãdos, hoc eſt, ad affectus ac mores noſtros intimius pernoſcendos, & recte ad uirtutẽ inſtituendos, cenſeret: poſtremo aliena curanda nõ amplius arbitraretur, quàm quatenus proprijs eſſe officijs documento poſſent. Præclara equidem omnino facultas iſthæc, & nunquã ſatis admirandum philoſophiæ bonum, res extra nos poſitas, hoc eſt, naturę illud ſpectaculum, idcirco nimirũ nobis exhibitum, concipere animo, & quacunq; patet ſublimi mentis oculo contemplari, in eoq; miram conditoris maieſtatem & immenſam in mortaliũ genus benignitatem æſtimare. Sed eſt illa quoq; non inferior eiuſdem philoſophiæ pars altera, abducto etiam ab illa uaſtitate nonnihil animo, reconditum domi noſtræ theſaurũ inquirentis, & microcoſmi huius motus omnes, omnia munia ſedulò perluſtrantis, atq; ita in ſe deſcendere, ſecumq; habitare ſtudioſos ſui perdocentis: officiorum deniq; ſuorum quenq;, quid uitandum, quid ſequendum ſit, aliorum ſubinde ceu theatro propoſito admonentis. An non enim abſurdum id fuerit, planeq; deſidis ac male feriati animi argumentum, neglectis rebus quanquam priuatis domumq; te identidem reuocantibus, obuerſari in foro, ac publicis parumq; ad te pertinentibus etiam occupari malle? atq; ibi tamẽ ita quoq; ſecurum agere, ut præclare cæterorũ aut turpiter factis neq; quid cauere te, quid'ue amplecti oporteat, erudiri patiare? ſed ipſum obiectare te rebus, ac tui periculum facere omnino, teq; ſtatuere exemplum alijs quàm alios tibi, prǣclarius arbitrere? Atqui horum alterum ut eſt proprium & quaſi genuinũ philoſophiæ opus, ita alterum quoq; haud infimæ eiuſdem etiam portionis, Hiſtoriæ nempe, qua uelut officiorum omnium ac prudentiæ uniuerſæ inſtructiſſimo mundo, quid unumquodque hominum genus, ætatem omnem atque conditionem deceat, quid in rebus omnibus pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, planius omnino ac melius quàm ullis alijs quantumlibet belle inſtitutis ſophorũ præceptis non docetur ſolum, ſed quaſi inſpiciendum tractandumq; exhibetur: & hoc quidem multijuga uariáque ac ubere omnis generis exemplorũ copia, tam innumeras ac diuerſas cauſarum & euentuum quibuſcunq; in negocijs, conſiliorumq; formas ſuppeditante. ne cõmemorem quàm iſtuc iucundum etiam ſit, hic ceu alta quadam è ſpecula omnes omnium hominum actiones, rationes omnes intueri, & quà cuiq; iter aliquando ad uirtutis amœniſſima prata deligenti penetrandum ſit, quà à uitiorum putidiſſimis lacunis declinandum, in tuto uidelicet conſtitutum diſcere: ut quod de optimo poëta Flaccus exclamat, idipſum nos de Hiſtorico quoq; dici commodiſſime ac iure optimo poſſe cenſeamus, Omne punctũ ferre, qui miſceat utile dulci.

Neq;

Neq; hic ita multum referre puto, Historiæ ætatem æstimare: quemadmodum quosdam nimis delicati oris, nisi uetera et suis temporibus (ut idem ille ait) iam olim defuncta, fastidire uidemus. Ingratos profectò homines, & suo etiam seculo quocunq; tandem indignos: quippe non quia crasse Compositum quicquã illepide ue putent reprehendentes, sed quia nuper. Quasi uero non discere quod rectum est, ubicunq;, undecunq;, quacunq; ætate, & par sit et oporteat. Itaq; magni nobis precij, magnæ autoritatis esto omnis rerum gestarum cuiuscunq; gentis, temporis, autoris, quantũcunq; simplex, duntaxat uera ut sit (quæ Historiæ prima uirtus est) narratio. Quanquam ubi orationis quoq; decor accesserit, tanto nobis erit etiam iure quodam suo cõmendabilior, quanto lectorem concinnitate sua ad hoc quod uerum narrat considerandum, ac diligentius tractandum, animoq; ita firmius infigendũ magis inducit, magisq; suauitate sua ac specie detinet. Qua quidem re inter medij temporis Historicos haud scio an quisquam alius, quantum ego iudicare possum, hoc Saxone Grammatico, Danicarũ rerum scriptore, excellat magis: quiue cum ueterũ etiam quolibet, siue dictionis elegantiam spectes, siue rerum consiliorumq; ac euentuum uarietatem requiras, cõferri melius possit. Hunc igitur cum nuper ad nos è Gallia misisset IO. SPHYRACTES Basiliensis, iuuenis cum optimis moribus & eruditione minime aspernenda præditus, tum in paucis mihi perquã charus amicus, simulq; uti apud nos eum curarem quãdiligentissime excudi hortaretur, quippe quem in hoc ipsum à generosissimo atq; humanissimo iuuene D. ERICO à Crabben, Dano, amicoq; singulari, non ita pridem Lutetiæ dono accepisset: suscepto protinus eo, atq; obiter quantũ per ocium licuit inspecto, nõ potui nõ probare amici consilium, cui et facile ac lubens obsecutus sum: primũ quidem quod in studiosorũ usum id cessurũ intelligerem, quibus libenter ac iure me meamq; operã omnem deuoueo: deinde quia datam mihi hic ansam uiderem, Reuerende Præsul, gratitudinem animi mei, quemadmodũ est æquum, erga C. T. quacunq; tandem ratione uel de alieno testandi: cuius benignitatem experiri me, nihil aliud quàm literarum mancipium, de te uero neq; uerbo quidem unquã, nedum officio benemeritũ, ultro uoluisti. Quare improbus certe sim, id si non agnoscam: ingratus, nisi prædicem: barbarus, si nõ quocunq; demum pacto animi cum officiorum amplitudinem æstimare callentis, tum sese uicissim etiam si qua liceat promptissimum offerentis, testimonium exhibeam. Neq; uero parum etiam hoc ut facerem, optime Antistes, me impulit, quod ut principe uiro cumprimis dignum esse iudico, id genus scriptores habere familiares, eorumq; exemplis ceu Lydio quodam lapide consilia omnia, omnes conatus suos explorare: ita pertinere ad te etiã uel maxime putaui, quem præcipuo erga literas earumq; candidatos studio teneri, ac

eruditorũ domestica etiam consuetudine potissimum oblectari non leuibus certe argumentis animaduerti, præter omnino multorum hodie Principum morem, parasitis tantum & assentatoribus, alijsq́ id genus nihili homuncionibus, bonos uiros ac philosophiæ studiosos cane peius & angue exosis, stipari sese ac modo non totos regi gaudentiũ: pro quibus equidẽ si admittere sæpius alteros illos mallent, aut mutis istis duntaxat uti consultoribus non erubescerent, minus certe consiliorum eos factorum'ue temere plerunque susceptorum pœniteret, minusq́ haud dubie quicquid ipsi delirant, (ut Horatiano uerbo utar) Achiui plecterentur. At quanto tu longe diuerso ab illis instituto, multis alijs antiquiorem ducis, clarissimi Iurisconsulti D. LVCAE PALIVRI, C. T. Cancellarij uel unius consuetudinẽ? cuius equidẽ uiri, tanq̃ præsentis usq; consiliorum omnium & actionum Achatis, fide & prudentia dum ita sedulò uteris, facere nõ potes quin & rebus tuis pulchre ac sapienter prospicias, & bonarum artium ijsdemq́ addictorum expositissimum semper te Mecœnatem declares, & ea deniq; re nullam aliam C. T. fastigio magis cõuenire persuasum habeas. Hac igitur et ego humanitate tua prius etiam q̃ merui cognita fretus, istã tibi SAXONIS eruditam iuxta ac elegantem historiam offero, neq; ingratam eam tibi fore, quanquam Principi, Principum scilicet res tractantem, cõfidens, & meã erga te gratitudinẽ quomodocunq; testaturã, literarumq́ ac studiosorũ tibi causam, tametsi iam antea abunde beneuolo, amplius etiam cõmendaturam nihil addubitans.

Bene uale. Basileæ, Calend. Iulijs, Anno XXXIIII.

RERVM ET VERBORVM HISTORIAE DAnicæ præcipue memorabilium Index.

Audacium

C

E

F

G

Gambaruc

Haraldus

Hugletus

K

L

M

N

S

cum

T

V

Z

FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORVM PRAEFATIO.

VM cæteræ nationes rerum suarũ titulis gloriari, uoluptatemq; ex maiorum recordatione percipere soleant: Danorũ maximus pontifex Absalon patriam nostrã, cuius illustrandæ maxima semper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non passus, mihi comitum suorũ extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in historiam conferendi negocium intorsit, inopemq; sensum maius uiribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ gestas, literis prosequeretur? quæ nuper publicis initiata sacris, ut religionis, ita latinę quoq; uocis aliena torpebat. At ubi cum sacrorũ ritu latialis etiam facultas accessit, segnities par imperitiæ fuit, nec desidiæ minora, quàm antea penuriæ uitia extitere. Quo euenit, ut paruitas mea, quamuis se prædictæ moli imparem animaduerteret, supra uires niti, quàm iubenti resistere præoptaret, ne finitimis factorũ traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius uetustatis obliuijs respersa, quàm literarum monumentis prædita uideretur. Igitur oneri cunctis prętеriti æui scriptoribus inexperto, rudes labori humeros subijcere coactus, imperiumq; negligere ueritus, audacius quàm efficacius parui: quanquam ingenij mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius fatis cœpti mei metam præcurrentibus, te potissimũ Andrea, penes quem saluberrimus suffragiorum consensus honoris huius successionem sacrorumq; summam esse uoluit, materiæ ducem, autoremq; deposco: obtrectationis liuorem, qui maxime conspicuis rebus insultat, tanti cognitoris præsidio frustraturus. Cuius fertilissimũ scientiæ pectus, ac uenerabilium doctrinarum abundantia instructum, ueluti quoddã cœlestium opum sacrariũ existimandum est. Tum Galliam, Italiamq; cum Britannia perci-

C piendæ literarum disciplinæ, colligendæq; earum copiæ gratia perscrutatus, post diutinam peregrinationem splendidissimum externæ scholæ regimen apprehendisti, tantumq; eius columen euasisti, ut potius magisterio ornamentũ dare, quàm ab ipso recipere uidereris. Hinc ob insignium culmen, meritaq; uirtutum, regius Epistolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis industriæ operibus exornasti, ut idem postmodũ amplissimæ dignitatis uiris ad eum quem geris honorem translatis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamobrem Scaniam tripudio dissultare compertum est, quod pontificem potius à finitimis mutuata sit, quàm ex indigenis legerit: quippe quæ laudabiliter delectum egit, iocunditatem ex suffragio suo meruit. Itaq; cum genere, literis, ingenioq; niteas, ac plebem fœcundissimis doctrinæ stipendijs regas, maximũ tibi gregis amorem conciliasti, susceptiq; ministerij partes gloriosæ executionis fiducia ad laudis cumulum perduxisti. Et ne rerum dominium possessione usurpare uidereris, amplissimum patrimonium sacris ædibus religiosæ liberalitatis testamento legasti: obsitasq; curis opes decenter abijcere, quàm earum auiditate & pondere implicari maluisti. Tu item mirificum reuerendorum dogmatum opus complexus, priuatisq; curis publicæ religionis officia anteponere auidus, pertinentiũ ad eam rerum solutionẽ abnuentes, salutarium consiliorũ doctrina, debitis sacrorũ obsequijs adegisti, ueteremq; diuinarũ ædium iniuriã religioso lucri beneficio rependisti. Præterea lasciuioris uitæ studiosos, intemperantiæq; plus æquo uiribus indulgentes, saluberrimæ exhortationis perseuerantia, ac splendidissimis frugalitatis exemplis ad honestiorẽ mentis habitum ab enerui mollitudine reuocatos, dictis ne an factis magis instruxeris, dubiũ reliquisti. Ita quod tuorum nulli prædecessorum obtinere tributũ est, solis prudentiæ monitis impetrasti. Nec ignotum uolo, Danorũ antiquiores conspicuis fortitudinis operibus æditis, gloriæ ęmula-
D tione suffusos, Romani styli imitatione, nõ solum rerũ à se magnifice gestarũ titulos exquisito contextus genere, ueluti poëtico quodã opere perstrinxisse, uerum etiam maiorũ acta patrij sermonis carminibus uulgata, linguæ suæ literis saxis ac rupibus insculpenda curasse. Quorũ uestigijs seu quibusdam antiquitatis uoluminibus inhærens, tenorẽq; ueris translationis passibus æmulatus, metra metris reddenda curaui, quibus scribendorũ series subnixa, nõ tam recenter conflata, q̃ antiquitus ædita cognoscatur: quia pręsens opus nõ nugacem sermonis luculentiam, sed fidelem uetustatis notitiam pollicetur. Quantũ porrò ingenij illius hoĩes historiarũ æditturos putemus, si scribendi sitim latinitatis peritia pauissent? Quibus tametsi Romanæ uocis notitia abesset, tanta tradendæ rerum suarũ memoriæ cupido incessit, ut uoluminũ loco uastas moles amplecterentur, codicum usum à cautibus mutuantes. Nec Tylensium industria silentio obliteranda: qui cum ob natiuam soli sterilitatẽ luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis exerceant, omniaq; uitæ momenta ad excolendam alienorũ operum notitiã conferre soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarũ quippe nationum res gestas cognosse, memoriæq; mandare, uoluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudicantes alienas uirtutes disserere, quàm proprias exhibere. Quorũ thesauros historicarum rerum pignoribus refertos curiosius consulens, haud paruam præsentis operis partem ex eorum relationis imitatione contexui. Nec arbitros habere cõtempsi, quos tanta uetustatis peritia callere cognoui. Nec minus Absalonis asserta sectando, quæ uel ipse gessit, uel ab alijs gesta perdidicit, docili animo, styloq; complecti curæ habui, uenerandæ eius narrationis documentũ, perinde ac diuinum aliquod magisteriũ amplexatus. Te ergo salutaris princeps, ac parens noster, cuius illustrissimã à priscis temporibus prosapiam dicturus sum, clarissima lux patriæ Voldemare, dubium laboris huius progressum fauore prosequi rogo,

Cautibus maiorũ gesta olim inscripta.

Tylensium industria.

Voldemari regis laus.

A rogo, quia propositi pondere constrictus, uereor ne magis imperitiæ meæ habitum, ingenijq; debilitatē patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem repræsentem. Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinē, conspicua regni incrementa finitimorū oppressione sortitus, Albiæq; reciprocos fluctus propagatę dominationis labore complexus, haud mediocre claritatis momentū celeberrimis laudis tuæ titulis adiecisti. Ita antecessorū famam atq; opinionē operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem imperij partes armis intentatas liquisti. Cumq; fortitudine & liberalitate instructissimus habearis, plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguū reddidisti. Tuus quoq; fulgentissimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritæq; mortis beneficio immortalitatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim uictorijs acquisiuit: ex cuius sanctissimis uulneribus plus uirtutis q̃ cruoris effluxit. Cęterū prisco atq; hęreditario obsequendi iure, saltem ingenij uiribus tibi militare constitui: cuius clarissimi patris castrēsem militiā parens, auusq; meus fidissimus bellici laboris operibus coluisse noscuntur. Tuo igitur ductu, respectuq; subnixus, quo cætera liquidius exequar, initium à patriæ nostræ situ, descriptuq; petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis procursus competentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorū inchoamenta deduxerit. Huius itaq; regionis extima, partim soli alterius confinio limitant̃, partim propinqui maris fluctibus includunt̃. Interna uero circunfusus ambit Oceanus, qui sinuosis interstitiorum anfractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinē sinu diffusiore procurrens, complures insulas creat. Quo fit, ut Dania medijs pelagi fluctibus intercisa, paucas solidi continuiq; tractus partes habeat, quas tanta undarū interruptio pro uaria freti reflexioris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq; ratione Danici regni

S. Kanuti regis commendatio.

Daniæ situs.

B principiū tenet, quę sicut positione prior, ita situ porrectior Theutonię finibus admouetur. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cū aliquāto latitudinis excremēto, septentrionē uersus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui Lymicus appellatur, ita piscibus frequens extitit, ut nō minus alimentorum indigenis, quàm ager omnis exoluere uideat̃. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ à Iutiæ prominentia subsidentiū camporū ac gremij deuexioris inclinara recessu, maximos frugū prouentus beneficio oceani inundantis assequit̃. Cuius refluxionis uis, plus utilitatis an periculi incolis afferat, ambiguū extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuarijs, quibus apud eos maritimi fluctus intercipi solent, tanta aruis undarū moles incedere consueuit, ut interdū non solum agrorū culta, uerumetiā homines cū penatibus obruat. Post Iutiam insula ad orientem uersus Fionia reperitur, quā à continenti angusti admodū æquoris interiectus abrumpit. Hęc sicut ab occasu Iutiam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicua necessariarū rerum ubertate laudandā: quæ insula amœnitate cunctas nostræ regionis prouincias antecedens, mediū Daniæ locum obtinere putat̃, ab extimæ remotionis limite pari spaciorū intercapedine disperata. Ab huius ortiuo latere, occasiuum Scaniæ media pelagi discisсit interruptio, opimā prædæ magnitudinem quotannis piscantiū retibus adigere soliti. Tanta siquidē sinus omnis piscium frequētia repleri consueuit, ut interdū impacta nauigia uix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis instrumēto, sed simplici manus officio capiatur. Cęterū Hallandia ac Blekingia ab integritate Scanię, ceu rami duplices ex unius arboris stipite promeantes, Gothyę, Noruagiæq; longę declinationis spacijs, diuersisq; recessuū interstitijs adnectunt̃. Verum apud Blekingiā apta meantibus rupes mirandis literarū notis interstincta conspicit̃. Siquidē à meridiano mari in deserta Verundię petrosa porrigit̃ semita, quā binæ lineæ exiguo discretæ spacio

Scania piscosa

C protractis in longũ ductibus amplectunt. Inter quas medium loco planum factis ad legendũ figuris undiq; secus exaratum ostendit. Quod licet adeò situ inęquale existat, ut modo montiũ alta proscindat, modo uallium ima prætereat, eodem tamen tenore literarũ uestigia seruare dinoscitur: quarũ significationẽ rex Voldemarus sacri Kanuti fausta proles admirationis causa cognoscere cupiẽs, misit qui rupem permeantes patentiũ illic characterũ seriem, curiosiori indagatione colligerent, ac postmodũ uirgulis quibusdã sub ijsdem formarũ apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipsa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim cõmeantium adesa uestigijs, figuratę protractionis speciem obtrito calle cõfuderat. Vnde conspicuũ est, etiam petrinæ soliditatis rimas diutino madore compluta, aut sordium colluuione, aut irrigua nimborum instillatione concrescere. At quoniã regio hæc Suetiã, Noruagiamq; tam uocis quàm situs affinitate complectitur, earum quoq; sicut & Danię partes ac climata memorabo. Quæ prouincię septentrionali polo subiectæ, bootemq; & arcton respicientes, ipsum frigentis zonæ parallellũ ultima sui porrectione contingunt: post quas humanis sedibus locum inusitata algoris sæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia saxei situs deformitatẽ naturæ sortita discrimine, rupibus infœcunda, ac scopulis undiq; secus obsita, glebarũ uastitate tristes locorũ salebras repræsentat. In cuius parte extima ne noctu quidẽ diurnum sydus occulitur, ita ut continui solis pręsentia alternos horarũ dedignata successus, utriq; tempori pari luminis administratione deseruiat. Ab huius latere occidentali insula quæ glacialis dicitur, magno circunfusa reperitur oceano, obsoletæ admodũ habitationis tellus, rerumq; ueri fidem excedentiũ, & insolitorũ euentuũ miraculis prædicanda. Illic fons est, qui fumigantis aquæ uitio, natiuam rei cuiuslibet originem demolitur. Sanè quicquid fumi huius exhalatione respergit, in lapideæ naturæ duritiam transmutat: quæ res mirabilior an periculosior existat, in dubio positum constat, cum fluidam aquę teneritudinẽ tantus obsiderit rigor, ut admotum quidlibet fumidoq; eius uapore perfusum, in lapidis proprietatẽ forma duntaxat superstite subita conuersione transmutet. Ibidemq; complures alij latices referuntur, qui modo crescentis lymphæ copijs adaucti, plenisq; exundantes alueis crebras in sublime guttas iaciunt, modo torpentibus scatebris uix ab imo conspecti, profundis subductioris terræ latibulis absorbent. Quo fit, ut exuberantes proxima quæq; spumarũ candore conspergant, exinaniti nullo uisus ingenio capiant. In hac itidem insula mons est, qui rupem sydeream perpetuæ flagrationis æstibus imitatus, incendia sempiterna iugi flammarũ eructatione cõtinuat. Cuius rei admiratio supradictis æquatur, cum tellus extremis subiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, ut ignium perennitatẽ arcanis instruat nutrimentis, æternumq; fouendis ardoribus præbeat incentiuũ. Huic etiam insulę certis statutisq; temporibus infinita glaciei aduoluit moles, quæ cum aduentans scabris primum cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus scopulis fragosæ ex alto uoces, ac uarij inusitatæ cõclamationis strepitus audiunt: quamobrẽ animas ob nocentis uitæ culpam supplicijs addictas, illic algoris magnitudine delictorũ pendere pœnas existimatũ est. Huius itaq; molis excisa particula, quantiscunq; nodorũ condylis obseretur, mox ut supradicta glacies terris auellitur, claustra, custodiamq; frustratur. Stupet animus admiratione plenus, dum res inextricabilibus seris obsita, ac multiplici impedimentorũ perplexione conclusa, sic molis cuius pars erat discessum insequitur, ut omnem obseruationis diligentiã ineuitabilis fugę necessitate decipiat. Est & illic aliud glaciei genus, montiũ iugis ac rupibus interfertum, quod certis uicibus constat superioribus ad ima deiectis, infimisq; rursum ad superna reflexis, uersili quadã mutatione transponi. In cuius assertionis fidem affertur quod

Marginal notes: *Suetia.* (beside "rigua nimborum…"); *Noruagia.* (beside "linquit. Ex quibus…"); *Islandia.* (beside "quæ glacialis dicitur…"); *Fons mirabilis* (beside "prædicanda. Illic fons est…"); D (beside "nem demolitur…"); *Hegle mons perpetuò ardens.* (beside "In hac itidem insula mons est…"); *Pœnarũ locus* (beside "uitæ culpam supplicijs…"); *Res mira.* (beside "dylis obseretur…").

A tur, quod quidam dum planũ fortè glaciale percurrerent, in obiectas uoragines, hiantiumq; rimarum penita prouoluti, paulò post exanimes fuerint, nulla glaciei rimula superstante reperti. Quamobrẽ à compluribus existimari solet, quod quos fundæ glacialis urna desorbuit, eosdem postmodũ supinata reddiderit. Illic etiam fama est pestilentis undæ laticem scaturire, quo quis gustato perinde ac ueneno prosternitur. Sunt & alij fontes, quorum scatebra cerealis poculi proprietatẽ imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cum linum consumere nequeant, aquæ mollitiem depascuntur. Est & saxum, quod montiũ prærupta nõ extrinseca agitatione, sed propria natiuaq; motione peruolitat. Et ut paulò altius Noruagiæ descriptio replicetur, sciendum quod ab ortu Suetiæ Gothiæq; cõtermina aquis utrinq; secus oceani uicinantis includitur: eadem à septentrione regionem ignoti situs ac nominis intuet̃ humani cultus expertem, sed monstruosę nouitatis populis abundantem, quã ab aduersis Noruagiæ partibus interflua pelagi separauit immensitas. Quod cum incertæ nauigationis existat, perpaucis eam ingredientibus salutarem reditum tribuit. Cæterũ oceani superior flexus Daniã intersecando prætermeans australem Gothiæ plagam sinu laxiore contingit: inferior uero meatus eius Noruagiæq; latus septentrionale prǽteriens, ad ortum uersus magno cum latitudinis incremento solido limitatur anfractu, quem maris terminũ gentis nostrę ueteres Granduicũ dixere. Igitur inter Granduicũ & meridianũ pelagus breue continentis spacium patet, maria utrinq; secus allapsa prospectans, quod nisi rerũ natura limitis loco congressis penè fluctibus obiecisset, Suetiam Noruagiamq; conflui fretorum æstus in insulam redegissent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inusitatis assueta uehiculis, montiũ inaccessa uenationis ardore sectatur, locorumq; complacitas sedes dispendio lubricæ flexionis assequitur. Neq; enim ulla adeò rupes prominet, quin ad eius fastigium callida cursus ambage

B perueniat. Primo siquidem uallium profunda relinquens, scopulorum radices tortuosa giratione perlabitur, sicq; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per sinuosos callium anfractus destinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium loco quorundam animalium pellibus uti consueuit. Suetia uero Daniam ab occasu Noruagiamq; respiciẽs, à meridie & multa orientis parte uicino præteritur oceano. Post quam ab ortu quoque multiplex diuersitatis barbaricæ consertio reperitur. Danicam uero regionẽ giganteo quondam cultu exercitam, eximię magnitudinis saxa ueterum bustis ac specubus affixa testantur. Quod si quis ui monstruosa patratum ambigat, quorundã montium excelsa suspiciat, dicatq; si callet, quis eorum uerticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile nanq; quiuis miraculi huius æstimator aduertet, ut molem super plano minime uel difficile mobilem, in tantum montanæ sublimitatis apicem simplex mortalitatis labor, aut usitatus humani roboris conatus extulerit. Vtrum uero talium rerum autores post diluuialis inundationis excursum gigantes extiterint, an uiri corporis uiribus ante alios præditi, parum notitiæ traditum. Talibus ut nostri autumãt subitam mirandamq; nunc propinquitatis, nunc absentię potestatem, comparendiq; ac subterlabendi uicissitudinem, uersilis corporum status indulget, qui hodieq; scrupeam inaccessamq; solitudinem (cuius suprà mentionem fecimus) incolere perhibentur. Eiusdem aditus horrendi generis periculis obsitus, raro sui expertoribus incolumitatem regressumq; concessit. Nunc stylum ad propositum transferam.

Aqua uenenata.

Gigantes olim in Dania.

PRAEFATIONIS FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIAE DANORVM

LIBER PRIMVS.

Dan

Danorũ origo

DAN igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non solum conditores gentis nostræ, uerumetiã rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarũ scriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq́ recenseat. Hi licet fauentibus patriæ uotis regni dominio potirent̃, rerumq́ summam ob egregia fortitudinis merita assentientibus ciuium suffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius usum nulla tunc temporis apud nostros consuetudinũ frequẽtabat autoritas. Ex quibus

Angul

Anglorum principiũ.

Angul, à quo gentis Anglicæ principia manasse memorię proditũ est, nomen suum prouinciæ cui præerat aptandũ curauit, leui monumenti genere perennem sui notitiam traditurus. Cuius successores postmodũ Britannia potiti, priscum insulæ nomen nouo patriæ suæ uocabulo permutarũt. Magni id factũ à ueteribus æstimatũ. Testis est Beda nõ minima pars diuini styli, qui in Anglia ortus, sanctissimis suorum uoluminũ thesauris res patrias sociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illustrare, & res diuinas conscribere. Verum à Dan (ut fert anquitas) regum nostrorũ stemmata, ceu quodam deriuata

D

principio, splendido successionis ordine profluxerũt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha summæ inter Theutones dignitatis matrona suscepti. Lecturi regẽ ueteres affixis humo saxis insistere, suffragiaq́ promere consueuerant, subiectorũ lapidum firmitate facti constantiã ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, sequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euasit. Bello siquidẽ à Lothero captus, regni depositione spiritũ mercatus est: hæc sola quippe uicto salutis conditio reddebat̃. Ita fraternis iniurijs imperiũ abdicare coactus, documentũ hominibus prębuit, ut plus splendoris, ita minus securitatis aulis quàm tugurijs inesse. Cęterũ iniurię tam patiens fuit, ut honoris damno tanquã beneficio gratulari crederetur: sagaciter, ut puto, regiæ conditionis habitũ contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorẽ regem quàm militem egit, ut prorsus insolentia ac scelere regnũ auspicari uideretur: siquidem illustrissimum quenq́ uita aut opibus spoliare, patriamq́ bonis ciuibus uacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu scelerum impunitus, patriæ consternatione perimitur, eadem spiritũ eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipso, non mores sortitus, per summã tenerioris ætatis industriã, cuncta paternę contagionis uestigia ingeniti erroris deuio præteribat. Igitur ut à paternis uitijs prudenter desciuit, ita auitis uirtutibus feliciter respondit, remotiorem pariter ac præstantiorem hæreditarij moris portionem amplexus. Huius adolescentia inter paternos uenatores immanis belluæ subactione insignis extitit, mirãdoq́ rei euentu futurę eius fortitudinis habitũ ominata est. Nam cum à tutoribus forte, quorũ summo studio educabatur, inspectandæ uenationis licentiam impetrasset, obuium sibi insolitæ granditatis ursum telo uacuus, cingulo cuius usum habebat religandum curauit, necandumq́ comitibus præbuit. Sed & complures spectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus uiritim ab eo superati produntur: è quibus Attalus & Scatus,

Eligendi regis Danorum mos priscus.

...no suffragia fulcerint

Skyoldus

Attalus et Scatus

clari

A clari illustresq; fuere. Quindecim annos natus, inusitato corporis incremēto perfectissimū humani roboris specimen præferebat, tantaq; indolis eius experimēta fuere, ut ab ipso cæteri Danorum reges, cōmuni quodam uocabulo Skioldungi nuncuparent. Idem perditam & eneruam uitam agentes, continētiamq; luxu labefacere solitos, ad capessendā uirtutem rerum agitatione sedulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus uirium complementum animi maturitate, conflictusq; gessit, quorū uix spectator ob teneritudinē esse poterat, in quo annorū uirtutisq; procursu ob Auildam quā summæ pulchritudinis intuitu postulabat, cum Scato Alemaniæ satrapa eiusdem puellæ competitore, Theutonū Danorumq; exercitu inspectante, ex prouocatione dimicauit, interfectoq; eo omnē Alemannorū gentem, perinde ac ducis sui interitu debellatā, tributaria ditione perdomuit. Hic nō armis modo, uerumetiā patriæ charitate conspicuus extitit: siquidē impias leges abrogauit, salutares tulit, & quicquid ad emendandū patriæ statum attinuit, summa diligentia præstitit. Sed & regnū patris improbitate amissum, uirtute recuperauit. Primus rescindendarū manumissionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandestinis insidijs petitus, acrem pœnam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par esset. Omnium æs alienum ex fisco suo soluebat, & quasi cum aliorum regum fortitudine, munificentia ac liberalitate certabat. Aegros fomentis prosequi, remediaq; grauiter affectis benignius exhibere solebat: se non sui, sed patriæ curam suscepisse testatus. Proceres non solum domesticis stipendijs colebat, sed etiam spolijs ex hoste quæsitis, affirmare solitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debere. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pugnę præmium recepit, eamq; sibi matrimonio copulauit. Ex qua paulò post Gram filium sustulit. Cuius mirifica indoles ita paternas uirtutes redoluit, ut prorsus per earum B uestigia decurrere putaretur. Corporis animiq; præstantissimis dotibus præditam adolescentiam ad summum gloriæ statum prouexit, tantumq; magnitudini eius à posteris tributum est, ut in uetustissimis Danorum carminibus ipsius uocabulo regia nobilitas censeatur. Quicquid ad firmādas acuendasq; uires attinuit, acerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus uitandi inferendiq; ictus, cōsuetudinem studioso exercitij genere contrahebat. Educatoris sui Roarij filiam coæuam sibi collactaneamq;, quo maiorem incunabulis gratiam referret, uxorem adsciuit, quam postmodum Besso cuidam, quod eius strenua opera sæpenumero usus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum socio fretus, plus gloriæ sua an Bessi uirtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cum fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam desponsam cognosceret, tam indignam regio sanguine copulam execratus, bellum Sueticum auspicatur, Herculeæ uirtutis exemplo monstrorum nisibus obstaturus. Inita Gothia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incederet, ac uarijs ferarum pellibus circumamictus, horrificumq; dextra gestamen complexus giganteas simularet exuuias, ipsam Gro syluestres fortè latices cum paucis admodum pedissequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ sponsum adesse rata, simulq; tam insoliti cultus horrore muliebriter territa, succussis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine sic cœpit:

Pulcherrimum regis dictum.

Gram

Conspicor inuisum regi uenisse gigantem,
Et gressu medias obtenebrare uias,
Aut oculis fallor, nam tegmine sæpe ferino
Contigit audaces delituisse uiros.

C Cui Beſſus ſic orſus.
Virgo caballi
Quæ præmis armos
Verba uiciſſim
Mutua fundens,
Quod tibi nomen
Qua fueris dic
Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui ſis
Aut ſatus unde
Promito nobis.
Cui Beſſus.
Beſſus ego ſum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.
Tum Gro.
Quis rogo ueſtrum
Dirigit agmen?
Quo duce ſigna
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,
Quo'ue paratur
Præſtite bellum?
Contrà ſic Beſſus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut uis
Flectere neſcit,
Nec rogus ardens
Nec ferus enſis
Aut maris unquam
Terruit æſtus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea uirgo.
Rurſum Gro.
Hinc remeantes
Vertite curſum,
Ne proprio uos
Opprimat om̄es
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Beſſus.
Gram prior illū
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm ſua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueonum
Caſtra timemus,
Quid minitaris
Triſtia nobis
Funera uirgo?
Ad quem Gro.
En ferar iſthinc
Nota reuiſens
Tecta parentis,
Ne uenientis
Conſpicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima queſo
Fata morentur.
Ad quā Beſſus.
Leta reuiſe
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulſet.
Nanq; petenti
Aſpera primum
Difficiliſq;
Sæpe ſecundo
Fœmina cedit.

D Poſt hæc Gram horrendę monſtruoſæq; uocis habitum trucioris ſoni modulis æmulatus, ſilentijq; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum uirgo gigantis,
Me neq; contiguum palleat eſſe ſibi.
A Grip miſſus enim nunquam niſi compare uoto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.
Cui Gro.
Quæ ſenſus exors ſcortum uelit eſſe gigantum?
Aut quæ monſtriferum poſſit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum poſſit monſtrigeni conſcia feminis?
Suumq; gigantifero conſociare uelit cubile?
Quis ſpina digitos fouet? Quis ſyncera luto miſceat oſcula?
Quis membra iungat hiſpida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monſtris amor fœmineo celebratus uſu.
Gram contrà.
Regum colla potentium uictrici toties perdomui meorum,
Faſtus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma conſiſtat fides Coniugijs adhibenda noſtris.

Quo dicto, diſcuſſis laruis natiuū oris decorē confeſſus, tantum penè uoluptatis uno ſui aſpectu puellę attulit, quantū adulterino terroris incuſſit: quā etiam formæ ſuæ luculentia ad concubitū prouocatā, amatorijs donis proſequi non omiſit. Progreſſus ex obuijs cognoſcit binis callem latronibus obſideri. Quos ad ſe ſpoliandum cupidius proruentes, ſolo exanimauit impulſu. Quo facto ne ullū hoſtili ſolo beneficiū attuliſſe uidereť, peremptorū corpora ſubiectis affixa ſtipitibus,

ſimulata

A simulata pedũ erectione distendit, ut quibus re nocuerant uiui, specie minaretur extincti, post fata quoq; formidabiles forent, nec iter imagine minus ꝙ opere praepedirent. Quamobrẽ constat eum latrones interimendo sibi, nõ Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insignis facti indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum superare nõ posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello quo regem aggrediebatur instructus, uoti se compotem fecit. Quod factum Bessus impensiori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco
Tela potentis.
Fata sectatus superumq; mentem
Sueonum pressit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq; pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem uictor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi uetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum cassus potiore gessit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
B Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq; culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitũ armis imperiũ possessione firmare cupiens, Suarinũ Gothiæ præfectũ ob affectati regni suspicionẽ in pugnę certamen deuocatũ oppressit: fratresq; eius septem matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionẽ petentes, absumpsit. Hunc pater ultimæ iam ætatis ob res egregie gestas imperij cõsortione donauit, regniq; summã cum sanguine suo cõmunicare, quàm in occiduæ uitæ statu sine participe gerere, tum utilius, tum etiam cõmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterũ ex his honori intempestiuũ, alterũ iam uirium cursu defunctũ putaret, infirmã utriusq; ętatem causatus, nouarũ rerum studio maiorem Danorũ partem solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regię potestati inhabilem protestando. A quibus bello obtritus documento hoĩbus fuit, nullam ætatis partem uirtuti incongruã existimari debere. Alia quoq; complura Gram regis facinora fuere. Aduersus Sumblũ Phinnorũ regem bellũ professus, ad aspectũ filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq; promisso coniugis suæ repudio pactus despondit. Quã cum bello Noruagico q̃d aduersum Suuibdagerũ regem ob sororis filiæq; stuprũ susceperat admodũ occupatus, Saxoniæ regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniũ promissam, nuncio didicisset, propior uirginis, quàm militũ charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniam contendit, inchoatisq; iam nuptijs superueniẽs, extremæ uilitatis ueste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnã afferret, medendi solertiam profitetur. Ad postremũ omnibus ebrietate madentibus, puellam intuens, medijs perstrepentis conuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execra-

C tionem, maximamq́ uirtutũ suarum gloriationẽ, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. unde
Sæpe cruentum nece ferrum madidumq́ cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq́ nunquam
Ad crepitus ensiculi, uel galeæ nitorem.
Nunc male me proijciens fert aliena uota
Filia Sumbli fera Signe, uetus execrata
Fœdus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atque fœdat,
Ante alios ingenuos præcipue refellens,
Nec stabilis permanet ulli, titubatq́ semper,
Ancipites parturiens, diuiduosq́ motus.

Et cum dicto discubitu euolans Henricũ inter sacra mensæ & amicorũ complexus obtruncat, spõsamq́ medijs abstractã pronubis magna conuiuarũ parte prostrata secum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias uersis, doceri Finni potuerunt, alienis amoribus manus inijci nõ oportere. His gestis à rege Noruagiæ Suuibdagero, dum stupratæ sororis iniuriã ac lacessitã filię pudicitiã ulcisci conat̃, opprimitur. Hoc præliũ Saxonis insigne copijs fuit, quas ad auxilia Suuibdagero ferenda nõ tam ipsius charitas, q̃ Henricianæ ultionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorũ alterũ Gro, alterũ Signe enixa est, Suuib-
D dagero Daniã obtinẽte, per educatorẽ suum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus, nõ solum alendi, uerumetiã defensandi traduntur. Quorũ summatim opera perstricturus, ne publicę existimationi contraria aut ueri fidem excedentia fidenter astruere uidear, nosse operæpretium est, triplex quondã Mathematicorũ genus inauditi generis miracula discretis exercuisse prę-
Mathematicorum genus triplex. stigijs. Horũ primi fuere monstruosi generis uiri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitũ eximia corporũ granditate uincẽtes. Secũdi post hos primã physiculandi solertiã obtinentes, artem possedere Phytonicã: qui quantũ superioribus habitu cessere corporeo, tantũ uiuaci mentis ingenio pręstiterunt. Hos inter gigantesq́ de rerũ summa bellis certabat̃ assiduis, quoad magi uictores giganteũ armis genus subigerẽt, sibiq́ non solum regnandi ius, uerumetiam diuinitatis opinionẽ consciscerent. Horũ utriq́ per summã ludificandorũ oculorũ peritiã, proprios alienosq́ uultus, uarijs rerũ imaginibus adumbrare callebant, illicibusq́ formis ueros obscurare conspectus. Tertij uero generis hoĩes, ex alterna superiorum copula pullulantes, autorum suorum naturæ, nec corporum magnitudine, nec artiũ exercitio respõdebant. His tamen apud delusas pręstigijs mentes diuinitatis accessit opinio. Nec mirandũ, si prodigialibus eorũ portentis adducta barbaries, in adulterinæ religionis cultum cõcesserit, cum latinorũ q̃q́ prudentiã perlexerit taliũ quorundã diuinis honoribus celebrata mortalitas. Hæc idcirco tetigerim, ne cum præstigia portenta'ue perscripsero, lectoris incredula refraget̃ opinio. His prętermissis, propositũ repetã. Occiso Gram, Suuibdagerus Daniæ Suetiæq́ imperijs auctus, fratrem cõiugis Guthormũ, eadẽ sæpius flagitante exilio abductum, tributaq́ pollicitũ Danis præfecit, Hadingo patris ultionem hostis beneficio præferente. Hic primis adolescentiæ temporibus felicissimis naturæ incrementis summam uirilis ætatis perfectionem sortitus, omisso

A uoluptatis studio, continua armorum meditatione flagrabat, memor se bellicoso patre natum, omne uitæ tempus spectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhofthi filia, amoris sui illecebris emollire conata, sedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus suis irrogare connubijs, quę infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq́ʒ subministrarit crepundia. Nec simplici uerborum exhortatione contenta, carminis quoque modo sic orsa:

Quid tibi sic uaga uita fluit?
Quid cœlebs tua lustra teris?
Arma sequens iugulum sitiens?
Nec species tua uota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec stimulis animum recreas,
Ocia nulla fero subeunt.
Lusus abest, feritas colitur,
Nec manus impietate uacat
Dum Venerem coluisse piget.
Cedat odibilis iste rigor,
Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq́ʒ tuli,
B Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq́ʒ dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina uario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio uariata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur uicina tonanti,
Rursus in humanum ruit inclinata uigorem,
Contiguumq́ʒ polo caput in tellure refigit.
Sic leuis in uarios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq́ʒ nouos conuerti cærea uultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus

C Forma situs incerta sui speciesq́ biformis,
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Exero contractus artus, tensosq́ subinde
Corrugo, uultum formis partita gemellis
Et sortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, ut cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, uirili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq́ eius ac periculis interesse uoluptatis loco duceret. Quo comite susceptum iter ingressa, penatibus forte pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: ubi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, ijsdemq́ linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac uoce eum horrendum auribus carmen ædere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq́,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub styge liuenti tristibus umbris
Persoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq́
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq́ pedem sede ferentes
D Angustum nemoris aduenientis
Passim dæmonibus præda futuri.
Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum uisere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus uiuos uerrerit ungue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi uita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris umbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictũ nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, inusitatæ granditatis manus domiciliũ penitus pererrare conspecta. Quo mõstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno prebuit abscindendam. Ex cuius teterrimis uulneribus plus tabi quàm cruoris manauit.

Cuius

A Cuius facti postmodũ ab originis suę consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium ungues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus forte quidam altero orbus oculo, solitariũ miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus ueteres uestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarũ pignus alterni cruoris commercio firmaturi. Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis uinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingũ prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimę cuiusdã potionis beneficio recreatũ, uegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit: *Iciendi fœderis mos apud priscos.*

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet ut teneat uinclis, faucisq; ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes uarijs rerum narratibus imple.
Cumq; sopor dapibus functos exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, ubi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq; truces armos ualidis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare patenti.
Protinus admissa uapidum cape fauce cruorem,
Corporeamq; dapem mordacibus attere malis.
B Tunc noua uis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq; uigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam uotis aditum, famulosq; sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Hadingus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summã rerum admiratione uisus perspicuitate traijciens, animaduertit equinis freta patere uestigijs, prohibitusq; rei inconcessæ captare conspectũ, plenos stuporis oculos à terribili itinerũ suorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certissimis rerum experimẽtis circa se peractum sensisset, Handuuanum Hellesponti regem apud Dunam urbem inuictis murorum præsidijs uallatum, mœnibusq; nouatiæ resistentem bello pertentat. Quorũ fastigio oppugnationis aditum prohibente, diuersi generis aues loci illius domicilijs assuetas per aucupij peritos prendi iussit, earumq; pennis accensos igne fungos suffigi curauit: quæ propria nidorum hospitia repetentes, urbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, uacuas defensoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanũ cepit, eiq; redemptionis nomine corpus suum auro rependendi potestatẽ fecit: cumq; hostem tollere liceret, spiritu donare maluit, adeò sæuitiam clementia temperabat. Post hæc multo orientaliũ robore debellato, Suetiam reuersus Suuibdagerũ apud Gudlandiã ingenti classe obuium pugna adortus oppressit. Sicq; nõ solum exterorum manubijs, uerumetiã paternæ fraternæq; uindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam nõ antè repetere quàm regere contigit. Ea tempestate cum Othinus quidam europa tota falso diuinitatis titulo censeretur, apud Vpsalam tamen crebriorem diuersandi usum habebat: eamq; siue ob incolarum *Stratagema elegans.*

C inertiam, siue locorum amœnitatẽ, singulari quadam habitationis consuetudine dignabatur. Cuius numen septentrionis reges propensiore cultu prosequi cupientes, effigiem ipsius aureo complexi simulacro, statuã suæ dignationis indicem maxima cum religionis simulatione Byzantium transmiserunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertissimo armillarum pondere perstringebant. Ille tanta sui celebritate gauisus, mittentiũ charitatem cupide exosculatus est. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi posset, ascitis fabris, aurum statuæ detrahendũ curauit. Quibus Othinus suspendio cõsumptis, statuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis industria ad humanos tactus uocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus sui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, uni familiarium se stupro subiecit, cuius ingenio simulacrum demolita, aurum publicæ superstitioni consecratũ, ad priuati luxus instrumentum conuertit. Nec pensi duxit impudicitiam sectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis cõiugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitisse? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina uxoris iniuria lacessitus, haud leuius imaginis suæ quàm tori læsione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perstrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpsit, eoq; se contracti dedecoris sordes aboliturum putauit. Cuius secessu Mithotyn quidã præstigijs celeber, perinde ac cœlesti beneficio uegetatus, occasionẽ & ipse fingendę diuinitatis arripuit, barbarasq; mentes nouis erroris tenebris circunfusas, præstigiarum fama ad cerimonias suo nomini persoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum uiolationem confusis permixtisq; sacrificijs expiari negabat: ideoq; eis uota communiter nuncupari prohibebat, discreta superum cuiq; libamenta constituens. Qui cum Othino re-

D deunte, relicta præstigiarum ope, latendi gratia Pheoniam accessisset, concursu incolarũ occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: siquidẽ busto suo propinquantes, repentino mortis genere consumebat, tantasq; post fata pestes ædidit, ut penè tetriora mortis quàm uitæ monumenta dedisse uideretur, perinde ac necis suæ pœnas à noxijs exacturus. Quo malo obsusi incolæ, egestum tumulo corpus capite spoliant, acuto pectus stipite transfigentes: id genti remedio fuit. Post hæc Othinus coniugis fato pristinæ claritatis opinione recuperata, ac ueluti expiata diuinitatis infamia ab exilio regressus, cunctos qui per absentiã suam cœlestium honorum titulos gesserant, tanquã alienos deponere coëgit, subortosq; magorum cœtus, ueluti tenebras quasdam superuenientis numinis sui fulgore discussit. Nec solum eos deponendæ diuinitatis, uerum etiam deserendæ patriæ imperio cõstrinxit, meritò terris extrudendos ratus, qui se cœlis tam nequiter ingerebant. Interea Asmundus Suuibdageri filius, in ultionem patris pugna cum Hadingo congressus, ut filium Henricũ, cuius charitatem etiam proprio spiritui præferebat, fortissime dimicantem occidisse cognouit, auido fati animo lucem perosus, tali carmen uoce compegit:

Quis nostra fortis ausit arma sumere?
Nil proficit cassis uacillanti nitens.
Lorica iam nec commode fusum tegit.
Armis ouemus interempto filio,
Cuius mori me cogit imminens amor,
Charo superstes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter scuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama nostræ luceat,

Audacter

A Audacter agmen obteramus hosticum,
Nec longa nos exasperent certamina,
Fugaq; fractus conquiescat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum iniiciens absq; periculi respectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium sibi numinum præsidia postulante, subitò Vagnoftus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Asmundus gladium contemplatus, hoc in uocem carmine clamabundus erupit:

Quid gladio pugnas incuruo?
Ensiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hostem nanque manu superandũ
Carminibus lacerari fidis,
Plus uerbis quàm ui connisus,
In magna uires ope ponens.
Quid me sic umbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cum sis criminibus miserandis
Obsitus & maculis refertus.
Infamis sic te nota sparsit
Putentem uitijs labeonem.

Hæc uociferantem Hadingus hasta traijcit amentata. Sed nec mortis Asmundo solatia defuere: siquidem inter exiguas uitæ reliquias, uulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, cladem q; suam, paruulo ultionis B momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum uitæ finis excepit. Corpus eius solenni funere elatum apud Vpsalam regijs procuratur exequijs. Cuius coniux Gunnilda ne ei superesset, spiritum sibi ferro surripuit, uirumq; fato insequi, quàm uita deserere præoptauit. Huius corpus amici sepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ prætulerat. Iacet itaq; Gunnilda aliquanto speciosius uirum busti quàm tori societate complexa. Post hæc Hadingo uictore Suetiam populante, Asmundi filius Vffo nomine, conserendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traijcit, hostilesq; lares incessere, quàm proprios tueri satius duxit: opportunum propulsandarum iniuriarum genus existimans, quod ab hoste pateretur inferre. Ita Danis ad propria defensanda redire compulsis, salutemq; patriæ exterarum rerum dominio præferentibus, domesticum solum hostilibus armis uacuefactum repetijt. Igitur cum Hadingus è bello Suetico regressus, ærarium suum quo bellis ac spolijs quæsitas opes excipere consueuit, furto uiolatum animaduerteret, continuò custodem eius Glumerum suspendio consumpsit, callidoq; commenti genere edixit, ut si quis è noxijs ablata referre curasset, honoris locum quem Glumerus possederat obtineret. Quo promisso, sontium quidam beneficij percipiendi quàm criminis tegendi studiosior redditus, pecuniam regi reportandam curauit. Quem conscij in summam principis amicitiam receptum putantes, nec uberius quàm fidelius honoratum credentes, & ipsi pari pręmij spe relatis pecunijs, reatum detegunt. Quorum confessio primum honoribus ac beneficijs excepta, mox supplicijs punita, hud paruum uitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui solutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent, quos cum silentij salubritas tutos pręstare posset, uocis stoliditas in exitium pertraxit. His gestis, Hadingus per summum integrandi belli apparatum hyberna permensus, uerno sole frigoribus liquatis Suetiam repetit, ibiq; lustrum mili-

Calliditas Hadingi.

C tando confecit. Cuius milites diuturnę expeditionis negocio consumptis alimentis ad ultimam penè tabem redacti, syluestribus fungis famem lenire cœperunt. Tandem per summam necessitatis indigentiam commanducatis equis, ad postremum canina cadauera corporibus indulserunt. Sed neq; humanis artubus uesci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas desperationis angustias compulsis, nocte concubia sine autore tale castris carmen insonuit:

Danorum fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquistis, hoc rus Marte sequi rati.
Quæ uana mentes ludit opinio?
Quæ cæca sensus corripuit fides?
Hoc arbitrantes posse solum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte ualet quati.
At summa uestri defluet agminis,
Cum Marte uestros cœperit aggredi.
Nam cum ferocem uim fuga soluerit
Et præliorum pars uaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis potestas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cum sors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat, quem metus abstrahit.

Quod præsagiũ crebra Danorũ cæde sequẽs lucis euentus impleuit. Nocte postera uocẽ huiusmodi incerto autore æditã, Suetica auribus iuuentus excepit:

Quid me sic Vffo prouocat seditione graui
D Pœnas daturus ultimas? confodietur enim
Multa premendus cuspide, exanimisq; ruet
Audaciam cœpti luens. nec petulantis erit
Liuoris intactum scelus, augurioq; meo
Cum bella primum gesserit, contuleritq; manum,
Excepta membris spicula corpus ubiq; petent,
Crudosq; hiatus uulnerum fascia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet ulla salus.

Eadem nocte congressis exercitibus, duo senes humano habitu tetriores, capitibus coma uacuis, inter syderum micatus, triste uisu caluitium præferentes, contrarijs uotorum studijs, monstriferos diuisere conatus. Siquidem alter Danorum partibus intendebat, alter Sueonum studiosus extabat. Victus Hadingus cum in Helsingiam confugisset, ibiq; Solis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua sublueret, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppressit, necatamq; in castra perferendam curauit. Quem facto ouantem obuia fœmina hac uoce compellat:

Seu pede rura teras, seu ponto carbasa tendas,
Infestos patiere deos, totumq; per orbem
Propositis inimica tuis elementa uidebis.
Rure rues, quatiere mari, dabiturq; uaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deseret unquã
Vela rigor: nec tecta tegent, quæ si petis icta
Tempestate ruent, diro pecus occidet algu.
Omnia præsentis sortem uitiata dolebunt.
Vt scabies fugiere nocens, nec tetrior ulla

Pestis

A Pestis erit, tantum pœnæ uis cœlica pensat.
Quippe unum e superis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus: sic numinis almi
Interfector ades. Sed cum te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq; ruens, te proteret Auster,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum uoto meliore rigorem
Solueris, & meritam tuleris placamine pœnam.

Regressus igitur Hadingus, eodemq; cũcta tenore perpessus, tranquilla queq; proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi uis ingenti classem tempestate consumpsit. Naufragum hospitia petentem, subita penatium strages excepit. Nec ante malo remediũ fuit, quàm scelere sacrificijs expiato, cum superis in gratiã redire potuisset. Siquidem propitiandorũ numinum gratia, Fro deo rem diuinam furuis hostijs fecit: quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitum, posteris imitandũ reliquit. Fro Blod Sueones uocãt. Cumq; forte gigantum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactũ animaduerteret, indignam rei conditionem perosus, per summam future copulæ detestationem ingenuo ausu nuptias præcucurrit, Noruagiamq; profectus, tam fœdum regiæ uirginis amatorẽ armis oppressit. Adeò nanq; uirtutem ocio prætulit, ut cum regijs delicijs frui liceret, non solum suas, uerumetiam alienas iniurias propulsare omni uoluptate iocundius duceret. Autorem beneficij puella crebris obtusum uulneribus ignara medendi cura prosequit. Cuius ne notitiam sibi temporis interiectus eriperet, crus eius annulo uulneri incluso obsignatum reliquit. Eadem postmodũ à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio B iuuentutem curiosiore corporum attrectatione lustrabat, deposita quondam insignia perquirens. Spretis omnibus, Hadingum latentis annuli indicio deprehensum amplectitur, eiq; se coniugem donat, qui coniugio suo gigantem potiri passus nõ fuerat. Apud quam diuersantem Hadingo mirum dictu prodigiũ incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extulisse conspecta, porrectoq; sinu percunctari uisa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuissent exorta. Cuius cognoscẽdi cupidum regem proprio obuolutũ amiculo, refuga secum sub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita destinantibus, ut in ea loca uiuus abduceretur, quę morienti petenda fuerãt. Primũ igitur uapidæ cuiusdam caliginis nubilum penetrantes, perq; callem diuturnis adesum meatibus incedentes, quosdam prætextatos, amictosq; ostro proceres conspicantur: quibus præteritis loca demum aprica subeunt, quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progressiq; præcipitis lapsus ac liuentis aquæ fluuiũ diuersi generis tela rapido uolumine detorquentẽ, eundemq; ponte meabilem factum offendunt. Quo pertransito, binas acies mutuis uiribus concurrere contemplantur: quarum conditionẽ à fœmina percunctante Hadingo, ij sunt, inquit, qui ferro in necem acti, cladis suæ speciem continuo protestantur exemplo, presentiq; spectaculo præteritæ uitæ facinus æmulant. Prodeuntibus murus aditu, transcensuq; difficilis obsistebat: quem fœmina nequicq; transilire conata, cum ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem secum forte deferebat abruptũ, ultra mœnium septa iactauit, statimq; rediuiuus ales resumpti fidem spiraculi claro testabatur occentu. Regressus igitur Hadingus, patriamq; cum cõiuge repetere orsus, imminentiũ sibi piratarum insidias, celeri nauigatione cassauit. Qui licet ijsdem penè flatibus iuuarentur, ipsum tamen æquora præsulcantem paribus uelis occupare non poterant. Inter hæc Vffo cum mirę

Hadingus uiuus ad inferos ducitur.

C pulchritudinis filiam haberet, potiturum ea qui uita Hadingum spoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidam admodum solicitatus, adcita Byarmensium manu uotiuum studuit impetrare progressum. Quem excepturus Hadingus, dum classe Noruagiam præteriret, animaduertit in littore senem crebro amiculi motu appellandi nauigij monitus afferentem: quē repugnantibus socijs, damnosumqꝫ profectionis diuerticulū affirmantibus, naue susceptū centuriandi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminū ratione curiosius attendere solitū, ut prima per dyadem phalanx, ac per tetradem secunda constaret, tertia uero octoadis adiectione succresceret, semperqꝫ priorē insequens duplicitatis augmento transcenderet. Idem quoqꝫ funditorū alas in extremā aciem concedere iussit, eisqꝫ sagittariorū ordines sociauit. Ita digestis in cuneū cateruis, ipse post bellatorū terga consistens, ac folliculo quē ceruici impensum habebat, balistā extrahens, quę primū exilis uisa, mox cornu tensiore prominuit, denos neruo calamos adaptauit, qui uegetiore iactu pariter in ho[illegible]torti, totidem numero uulnera cōfixerunt. Tūc Byarmenses arma artibus [illegible]tes, carminibus in nymbos soluere cœlū, lætamqꝫ aëris faciē tristi imbriū [illegible]ne confuderūt. Ecōtrario senex obortā nymbium molem obuia nube pellebat, madoremqꝫ pluuię nubilo castigabat obiectu. Victorē Hadingū dimissus senex, nō ui hostili, sed uoluntario mortis genere consumendū prędixit, clarisqꝫ bellis obscura, ac lōginquis finitima pręponere uetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone per colloquij simulationē in Vpsalam accersitus, amissis per insidias socijs, noctis habitu protectus aufugit. Nam Danis ędis in quā conuiuij nomine cōtracti fuerant, excessum petentibus, præstò erat qui cuiusqꝫ exertū foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriā prælio insecutus Vffonē oppressit, eiusqꝫ corpus deposito odio cōspicui operis mausoleo manda-

D uit, amplitudinē hostis elaborato busti splendore confessus. Ita quem uiuū hostili studio insectari solebat, extinctū honoris impendio decorabat. Et ut sibi deuictæ gentis animos conciliaret, fratrē Vffonis Hundingū, regno præfecit, ne imperiū potius in exteros transfusum, q̄ in Asmundi familia continuatū uideret. Cumqꝫ sublato iam æmulo complures annos per summā armorū desuetudinē, rerum agitatione uacuus exegisset, tandem diutinum ruris cultum nimiamqꝫ maritimarum rerum abstinentiam causatus, & quasi bellum pace iocundius ratus, talibus seipsum culpare desidiæ modis aggreditur:

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus scruposis,
Nec mare more sequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & usqꝫ polum leuatus
Questus inutilium ferarum
Impatiensqꝫ rigor leonum.
Tristia sunt iuga uastitasqꝫ
Pectoribus truciora fisis.
Officiunt scopuli rigentes
Difficilisqꝫ situs locorum
Mentibus æquor amare suetis.
Nam freta remigijs probare
Officij potioris esset,
Mercibus ac spolijs ouare
Aera aliena sequi locello
Aequoris inhiare lucris
Quàm salebras nemorumqꝫ flexus
Et steriles habitare saltus.

Cuius uxor ruralis uitæ studio maritimarū auiū matutinos pertæsa cōcentus, quantū in syluestrium locorum usu uoluptatis reponeret, hac uoce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et soporis indigentem garriendo concitat.
Hinc sonorus æstuosæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec sinit pausare noctu mergus alte garrulus
Auribus fastidiosa delicatis inserens,

Nec

A Nec uolentem decubare recreari sustinet
Tristiore flexione diræ uocis obstrepens.
Tutius syluis fruendum dulciusq́ȝ censeo.
Quis maior quietis usus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodē tempore Tosto quidā obscuro Iutiæ loco ortus, ferocitate clarus emersit: plebe nanqȝ uario petulātiæ genere lacessita, late crudelitatis famā extulit, tantaq́ȝ malignitatis opinione percrebuit, ut facinorosi cognomine notaret. Sed nec exterorū iniurijs abstinēs, post fœdā patriæ uexationē, etiam Saxoniā tentat. Cuius duce Syfrido laborantibus prælio socijs pacē petente, fore quod ab ipso poscebat asseruit, dūmodo sibi gerendi cū Hadingo belli societatē polliceri uoluisset. Refragantē illum, cōditioniq́ȝ parēre metuentē, acri minarū genere ad eam quā optabat promissionē perduxit. Fit enī ut q̄d blande non struitur, minaciter impetret. A quo terrestri negocio superatus Hadingus, cū uictoris classem inter fugiendū repertā perfossis lateribus nauigationi inutilē reddidisset, cōcessam scapham in altum direxit. Quē Tosto occidisse ratus, cū diu inter promiscua necatorū cadauera quæsitū reperire nō posset, ad classem regressus, animaduertit eminus myoparonem medijs maris æstibus fluctuantē. Quē cum adductis in altū nauigijs persequi statuisset, fractionis periculo reuocatus, ægre littus repetijt. Tūc correptis integris cœptū uiæ genus exequit. Hadingus occupari se uidēs, percontari comitē cœpit, an nandi usum calleret, negante eo, fugæ diffidentia sponte euersi nauigij cōcauas partes amplexus, mortis fidē insequētibus fecit. Securū deinde Tostonem inopinatumq́ȝ & spoliorū reliquijs auidius incubantē adortus, prostrato exercitu prædā deserere coēgit, suamq́ȝ eius fuga ulciscit. Nec Tostoni in uindictā sui animus defuit. Nam cū ob accepti uulneris magnitudinē reparandarū intra pa-
B triam uirīū copiam nō haberet, legati titulo Britanniā petijt. In qua profectione nauigationis socios in aleæ lusum per lasciuiā contraxit, rixamq́ȝ à tesserarū iactibus ortam, funesta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere discordiā per totum nauigiū diffudit, cruentamq́ȝ pugnā mutatus lite iocus progenuit. Et ut aliquod ex alieno malo cōmodum caperet, correptis interfectorū pecunijs, Collonē quendam piratica tunc temporis insignē adciuit. Quo comite paruo pòst in patriā reuersus, cum Hadingo, suā quàm militū fortunā expendere præoptante, ex prouocatione congressus occiditur. Nolebant enim priscæ fortitudinis duces uniuersorum discrimine exequi, quod paucorū sorte peragi potuisset. His gestis, Hadingo defunctæ coniugis species per quietem obseruata, sic cecinit:

Bellua nata tibi est rabiem domitura ferarum,
Quæq́ȝ truci rapidos atteret ore lupos.
At post pauca subiunxit:
Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, uoce canorus olor.

Rex mane sopore discusso, cuidā coniecturarū sagaci uisum exponit. Qui lupi nomine futuræ ferocitatis filiū interpretatus, Oloris uocabulo filiā denotauit, illum hostibus perniciosum, hanc patri insidiosam fore præsagiēs. Euentus augurio respondit. Siquidē Hadingi filia Vluilda priuato cuidā Guthormo denupta siue copulæ indignitate, siue claritatis affectatione permota, maritū in parētis cædē absq́ȝ pietatis respectu solicitat: reginā se, q̄ regis filiā cēseri malle præfata. Cuius exhortationis modū ijsdē penè uerbis, quibus ab ipsa æditus fuerat, explicare cōstitui: q̄ ferè huiusmodi erat: O miserā me, cuius nobilitatē dispar copulæ nexus obtenebrat. O infelicē, cuius stemmati rustica iugatur humilitas. O infortunatam principis prolem, quam tori lege plebeius æquiparat. Miserandam regis filiam, cuius

C decorem ignauus pater in absoletos ac despicabiles transmisit amplexus. Infaustam matris sobolem, cuius felicitati tori commercium derogat, cuius munditiam immunditia ruralis attrectat, dignitatē indignitas uulgaris inclinat, ingenuitatem conditio maritalis extenuat. At si quis tibi uigor inest, si qua mentem uirtus possidet, si dignum te regis generum probas, socero fasces eripe, genus probitate redime, prosapiæ defectum uirtute æstima, sanguinis damnum animo pensa. Felicior est honos audacia, quàm hæreditate quæsitus. Melius uirtute culmen, quàm successione conscenditur. Aptius honores meritum, quàm natura conciliat. Adde quod senectutem subruere nephas non est, quæ proprio in ruinam pondere suppressa deuergit. Sufficient socero tot temporum fasces, senilis tibi potestas obueniat. Quæ si te frustrata fuerit, alteri cedet. Lapsui uicinum est, quicquid senio constat. Sat illi regnasse sit: tibi quandoqꝫ præsse conueniat. Malo præterea uirum regnare quàm patrem. Malo regis coniunx, quàm nata censeri. Melius est principē intus amplecti, quàm exterius uenerari. Gloriosius nubere regi, quàm obsequi. Ipse quoqꝫ tibi sceptrum, ꝗ socero malle debeas. Proximum sibi quenqꝫ natura cōstituit. Aderit cœpto facultas, si facto uoluntas accesserit. Nihil est quod non ingenio cedat. Instaurandum epulum est, exornandum conuiuium, prouidendi paratus. Inuitandus socer, fraudi uiam familiaritas simulata præstabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine insidiæ teguntur: adde quod temulentia promptum cædi iter aperiet. Cumqꝫ rex capitis cultui intentus, fabulis mentem, barbæ manum intulerit, pilorumqꝫ perplexionem crinali spico seu pectinis enodatione discreuerit, applicari ferrū uisceribus sentiat. Minor occupatis solet cautela perquiri. Dextera tua tot scelerum uindex accedat. Pium est ultricem miserorum manum extendere. Talibus insistente Vluilda, uir suggestione uictus, insidijs operam pollicetur. Interea Hadingus generi dolum cauere somnio monitus, petito

D conuiuio quod ei filia charitatis simulatione parauerat, armatorum nō longe præsidia statuit, quibus aduersum insidias cum res exigeret, uteretur. Quo cibum capiente, satelles in fraudis ministerium adcitus, occultato sub ueste ferro opportunum sceleri tempus tacitus expectabat. Quo rex animaduerso, collocatis in uicino militibus signum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorem retorsit. Interea rex Sueonū Hundingus occasum Hadingi falso acceptum nuncio inferijs excepturus, optimatibus contractis eximiæ capacitatis dolium cereali liquore completum delitiarum loco medium conuiuijs apponi præcepit: & ne quid celebritatis deesset, ipse ministri partibus assumptis, pincernā agere cunctatus non est. Cumqꝫ exequendi officij gratia regiam perlustraret, offenso gradu in dolium collapsus, interclusum humore spiritum reddidit, deditqꝫ pœnas siue Orco, quem falsa exequiarum actione placabat, siue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem ueneratori gratiam relaturus, extinctoqꝫ superesse non passus, suspendio se uulgo inspectante consumpsit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI PRIMI FINIS.

A # SAXONIS GRAMMATICI

II

HISTORIAE DANORVM LIBER SECVNDVS.

ADINGO filius Frotho succedit, cuius uarij insignesq́ casus fuere. Pubertatis annos emensus, iuuenilium pręferebat complementa uirtutum. Quas ne desidię corrumpendas pręberet, abstractum uoluptatibus animum, assidua armorum intentione torquebat. Qui cum paterno thesauro bellicis operibus absumpto, stipendiorum facultatem, qua militem aleret, non haberet, attentiusq́ necessarij usus subsidia circũspiceret, tali subeuntis indigenæ carmine concitatur:

Hic Frotho uulgo dicebatur Frotho geffmylde, id est liberalis.

Insula non longe est præmollibus ædita cliuis
Collibus æra tegens, & opimę conscia prædæ.
Hic tenet eximium montis possessor aceruum,
Implicitus gyris serpens crebrisq́ reflexus
Orbibus, & caudæ sinuosa uolumina ducens,
Multiplicesq́ agitans spiras, uirusq́ profundens.
Quem superare uolens clypeo, quo conuenit uti
Taurinas intende cutes, corpusq́ bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda ueneno
Membra patere sinas, sanies quod conspuit urit.
Lingua trisulca micans patulo licet ore resultet,
Tristiaq́ horrifico minitetur uulnera rictu,
B Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat spinosi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce uenenum.
Tela licet temnat uis squamea, uentre sub imo
Esse locum scito quo ferrum mergere phas est,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem securus adi, pressoq́ ligone
Perfossos scrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq́ reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho solitarius in insulam traijcit, ne comitatior belluam adoriretur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quę cum aquis pota specum repeteret, impactum Frothonis ferrum aspero cutis horrore contempsit. Sed & spicula quæ in eam coniecta fuerant, eluso mittentis conatu læsionis irrita resultabant. At ubi nil tergi duritia cessit, uentris curiosius annotati mollities ferro patuit: quæ se morsu ulcisci cupiens, clypeo duntaxat spinosum oris acumen impegit. Crebris deinde linguam micatibus ducens, uitam pariter ac uirus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus instructus, classe Curetum partibus admouetur. Quorum rex Dorno periculosi belli metu huiusmodi ad milites orationem habuisse fertur: Externum proceres hostem, & totius fermè occidentis armis opibusq́ succinctum, salutarem pugnæ cunctationem sectantes, inediæ uiribus obtinendum curemus. Internum hoc malum est, difficilimum ære domesticum debellare periculum. Facile famelicis obuiatur. Melius aduersarium esurie, quàm armis tentabimus. Nullum hosti inedia acrius iaculum adacturi. Edax uirium pestis edendi penuria nutritur. Armorum opem alimentorum inopia subruit. Illa quiescentibus nobis tela contor-

Dornonis Curetum regis oratio.

C queat, illa pugnæ ius officiumq; suscipiat: discriminis expertes, discrimen licebit inferre. Exangues absq; sanguinis detrimento præstare poterimus. Inimicũ ocio superare phas est. Quis damnose quàm tutò dimicare maluerit? Quis cum impune certare liceat, pœnam experiri contendat? Felicior armorum successus aderit, si præuia fames bellum cõmittit. Hac primam cõfligendi copiam duce captemus: castra nostra tumultus expertia maneant: illa nostri loco decernat: quę si uicta cesserit, ocium rumpendum est: facile ab indefesso lassitudine concussus opprimitur. Adesa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quē quispiam prius labor exhauserit. Præceps uictoria est, ubi tabe consumptus, cum robusto congredit. Taliter indemnes alijs Danorũ autores fore poterimus. His dictis, quæcũq; tutatu difficilia animaduertit defensionis diffidentia populatus, adeò hostilem sæuitiã in uastanda patria præcucurrit, ut nihil quod à superuenientibus occupari posset intactũ relinqueret. Maiorē deinde copiarũ partem indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoste se circunsideri permittit. Cuius Frotho oppugnãdi diffidentia cõcitatus, complures insolitæ profunditatis fossas intra castra fieri, latenterq; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus propinquũ tacite disijci iussit. Quē dolum crebro cespite fossis superaddito, occultandũ curauit, incautũ hostem præcipitio cõsumpturus, futurumq; ratus, ut ignaros desidentis glebæ lapsus obrueret. Post hæc simulato metu castra paulisper deserere cœpit: quibus imminētes oppidanos passimq; elusis uestigijs in foueas prouolutos ingestis desuper iaculis trucidauit. Inde profectus in Trannonē Rutenæ gentis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias speculaturus, crebros clauos ex fustibus creat, ijsdemq; carabũ onerat: quo hostilē noctu classem subiens, imas nauigiorũ partes terebro sauciat: quæ ne repentinũ undarũ paterent incursum, patentia foraminũ loca, prouisis antea clauis obstruit, terebriq; damnũ stipitibus pensat. At ubi foraminũ copiã mergendæ classi sufficere credidit, demptis obstaculis, promptũ aquis aditũ patefecit, hostilemq; classem sua circunfundere properauit. Ancipiti periculo circunuenti Ruteni, armis prius an undis resisterēt, hæsitabãt. Naufragio pereunt, dum nauigium ab hoste uindicare contendunt. Internũ discrimen externo atrocius erat, dum foris ferrũ stringũt, intus fluctibus cedunt. Bina simul in miseros pericula grassabant. Incertũ erat celerius nando salus an dimicando peteretur. Mediũ pugnæ certamē noua fati diremit occasio. Geminæ mortes uno ferebant incessu: duæ leti uiæ sociũ egere periculũ. Ambiguũ erat, ferrũ magis an fretũ afficeret: gladios propulsantē, tacitus fluctuũ allapsus excepit: econtrario fluctibus obuiantē, obuius ensis implicuit: aquarũ eluuies cruoris aspergine fœdabatur. Victis itaq; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Rusciam exigendi tributi studio missos, incolarum perfidia atroci mortis genere cõsumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, urbem Rotalam arcta admodum obsidione persequitur. Qua ne fluuij interstitio prohibente tardius potiretur, uniuersam aquę molem noua riuorum diuersitate partitus, ex ignotę profunditatis alueo meabilia uada perfecit: nec antè destitit quàm rapidior uortex diuiduo minoratus excursu, languidiore undas lapsu ageret, ac per exiles flexus uadosa paulatim constrictione raresceret. Ita amne domito, oppidum naturæ præsidio uacuum, inoffensa militum irruptione prosternit. His gestis, ad urbem Paltiscam exercitum contulit, quam uiribus inuictam ratus, bellum fallacia mutauit. Siquidem paucis admodum conscijs ignotæ opacitatis latebras petiuit, extinctumq; se quo minus hosti terroris afferret, uulgo nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq; constructus. Sed & milites conscio fraudis mœrore, simulatum ducis obitum prosequuntur. Qua fama rex urbis Vespasius perinde ac uictoria potitus, tam languidam ac remissam defensionem egit, ut hostibus

Frothonis stratagema.

Tranno Rutenorum rex.

D

Astutia militaris egregia.

A hostibus irrumpendi potestate facta, inter lusus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho spe orientis imperiũ cõplexus, Anduani mœnibus admouet. Qui quondam succensæ per Hadingum urbis admonitus, cunctos eius penates domesticis auibus uacuefecit, quo minus similis iacturæ periculo mulctaret. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe permutata cum ancillulis ueste, peritã se pugnandi puellã simulat, depositoq; uirili cultu, fœmineũ ęmulatus, transfugę titulo oppidũ petit. Illic omnibus curiosius exploratis, postridie emisso comite exercitũ muris affore iubet, portasq; sua pandendas opera pollicet. Taliter elusis uigilibus, urbs somno sepulta diripitur, securitatis pœnas interitu luens, desidiaq; sua q̃ hostium uirtute miserior. Nihil enim in re militari perniciosius animaduertitur, quàm per ocium metu uacuũ, solutis neglectisq; rebus, nimia fiduciæ præsumptione torpescere. Anduanus cum patriæ res perditas euersasq; conspiceret, regias opes nauibus impositas, ut undas potius quàm hostem ditaret, in altum demersit: quan quam satius fuerat aduersariorũ fauorem pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis usibus inuidere. Post hæc Frothone filiã in matrimonium per legatos poscente, cauendũ respondit, ne rerum prosperitate corruptus, uictoriæ successum in superbiã uertat: sed potius uictis parcere, & in deiectorũ conditione, pristinum fulgoris habitum uenerari meminerit, discatq; in miserorũ sorte præteritam æstimare fortunã. Curandũ itaq;, ne cuius affinitatẽ expetat, imperiũ rapiat, & quam nuptijs illustrare gestiat, obscuritatis sordibus respergat, matrimonij dignitatem auaritiæ studio corrupturus. Cuius dicti comitate & uictorem generum adsciuit, & regni libertatem obtinuit. Interea Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos suos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, ut uarijs periculorũ generibus implicaret, regio tandem pecori

Stratagema recens.

De Anduano rege.

Thorildæ in priuignos sæuitia.

B pręfecisset, Hadingi filia Suanhuita sororibus in famulitiũ sumptis, Suetiã petit, clarissimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcursura. Cumq; prædictos adolescentes nocturnis gregum excubijs occupatos, diuersi generis portentis circunfundi uideret, sorores equis descendere cupientes, tali poëmatis sono uetuit:

Monstra quidem uideo celerem captantia saltum,
  Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
  Militat in medijs, turba nephanda uijs.
Effigie spectanda truci, portenta feruntur,
  Hæcq; hominum nulli rura patere sinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia cursu,
  Hac nos progressum sistere sede iubent.
Flectere lora monent, sacrisq; absistere campis,
  Aruaq; nos prohibent ulteriora sequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq; per auras
  Cursitat, & uastos ædit ad astra sonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq; caterua
  Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq; nocentes
  Cum lamijs callem participare student.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eisdem
  Laruæ, quas simis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
  Tutius excelsi terga premantur equi.

Ad hæc Regnerus seruũ regiũ se professus, tam longinqui à domo excessus causam astruxit, quod cum pastoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat

C amisisset,desperata recuperatiōe reditu abstinere q̃ ultionis pœnã incurrere præoptasset. Et ne fratris conditionem silentio preteriret, tale dictis poëma subiunxit:

Nos homines, non monstra puta, seruosq; manentes
Per loca pascendos exagitasse greges.
At cum per teneros ageremus tempora lusus,
Fortè remota uagum cessit in arua pecus.
Cumq; petita diu spes deforet inueniendi,
Incessit miseris sollicitudo reis.
Cumq; boum nusquam uestigia certa paterent,
Obtinuit mœstus sontia corda pauor.
Hinc est quod uirgæ uulnus pœnale uerentes,
Duximus in proprios triste redire lares.
Credidimus quàm ferre manum, pœnamq; subire
Tutius assuetis abstinuisse focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq; perosis
Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris uitabitur ultor,
Solaq; stat nostris hæc fuga tuta uijs.

Tunc Suanhuita speciosissimũ lineamentorũ eius habitum curiosiori contemplatione lustratum impensius admirata, regibus te, inquit, nō seruis æditum præradians luminũ uibratus eloquitur. Forma prosapiam pandit, & in oculorũ micatu naturæ uenustas elucet. Acritas uisus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natum liquet, quem certissima nobilitatis index pulchritudo cōmendat. Exterior pupillarum alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculentia uultus, maiorũ claritudo respicitur. Neq; enim tam comis, tamq;
D ingenua species, ab ignobili potuit autore profundi. Sanguinis decus cognato frontem decore perfundit, & in oris speculo conditio natiua resultat. Minime ergo tam spectati cælaminis simulacrũ obscurus opifex absoluit. Nunc itaq; celerrima declinatione crebros uiæ excessus petentes, mōstrigenos uitate concursus, ne elegantissimorũ corporum præda, sordidissimis pastum agminibus præbeatis. At Regnero maximus ob deformitatẽ cultus rubor incesserat, cuius unicum in obscuranda nobilitate remediũ ducebat. Seruitutẽ itaq; nō semper uirilitate uacuam reperiri subiunxit. Sæpe enim sordido cultu robustam obtegi manũ, fortemq; dextram atra ueste concludi interdũ: itaq; naturę uitium uirtute redimi, da-
Thor deus. mnumq; generis animi ingenuitate pensari. Se ergo Thor deo excepto, nullam monstrigenæ uirtutis potentiã expauere, cuius uirium magnitudini nihil humanarum diuinarum'ue rerum digna possit æqualitate conferri. Sed neq; laruas liuido tantum squalore terribiles, à masculis debere pectoribus formidari, quarum effigies adulterino distincta pallore, momentaneũ corporis habitum ab aëris teneritudine mutuari consueuerit. Falli igitur Suanhuitam, quæ solidũ uirorum robur muliebriter emollire, uiresq; uinci insolitas effœminato pauore perfundere conetur. Admirata iuuenis constantiã Suanhuita, ablegato nubilæ inumbrationis uapore prætentas ori tenebras suda perspicuitate discussit, ensemq; uarijs conflictibus opportunum se ei daturam pollicita, miram uirginei candoris speciem nouo membrorum iubare præferebat. Taliter accensi iuuenis cōnubium pacta, prolato mucrone sic cepit:

In gladio quo monstra tibi ferienda patebunt,
Suscipe rex sponsæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
Gestamen studeat condecorare suum.

Ferrea

A Ferrea uis tenerum mentis confortet acumen,
Atque animus dextræ nouerit esse comes.
Aequet onus lator, & ut ensi congruat actus
Accedat grauitas, par in utroque tibi.
Framea quid prodest, ubi languet debile pectus,
Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat, corpusq; armetur utroque,
Iungatur capulo, consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas, quia iuncta uigoris
Plus retinere solent, dissociata minus.
Hinc tibi si uolupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cunq; multa ad hunc modū coaptato rhythmorū canore prompsisset, dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorū cateruas, noctem dimicando permensa, luce reddita uarias laruarū formulas, & inusitata specierū figmenta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thoridę crebris obfusa uulneribus effigies uisebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorū cadauerū odor pestifera exhalatione diffusus, propius accedentes corruptionis contagio sauciaret. Quo facto, Regnero Suetiæ regnū, sibi uero Regneri torum conciliauit. Qui licet tirociniū nuptijs auspicari deforme existimaret, seruatę salutis suæ respectu prouocatus, ꝓmissum beneficio excoluit. Inter hęc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnū, cuius procuratione perfunctorie gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrē Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiā cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cym-
B ba, per occultos nauigationis anfractus, perforandæ hostiū classis aditum quærebat. Deprehensus à sorore, rogatusq; cur tacito remigio uarias meatuū ambages sequeretur, simili quæstionis modo percontantē absoluit. Nam Suanhuita quoq; eodem noctis tempore solitariā nauigationem ingressa, ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq; captabat. Fratrem itaq; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitū rogare cœpit, ut quam bellum Ruthenicū petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat, assumpto cōiuge frui permittat, ratumq; post factum habeat, quod fieri ipse cōcesserit. Tam iustis precibus permotus Frotho, pacem cum Regnero componit, iniuriamq; quā ex sororis petulantia suscepisse uidebatur, rogatui remisit. A quibus etiam manu quantā per eos amiserat donatus, deforme uulnus specioso beneficio pensatū gaudebat. Daniam ingressus, capto perductoq; ad se Vbboni ignouit, ueniamq; quàm pœnā mali merito rependere maluit, quod regnū potius uxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tam autor iniuriæ, quàm imitator fuisse uideretur. Vluildam eidem ademptam amico suo Scoto, qui et ipse Scotici nominis conditor fuit, nubere coëgit, tori uarietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiam uehiculis prosequutus, iniuriā beneficio pensauit. Sororis siquidē naturam, nō ingenium intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitiæ consulebat. Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens, noui mariti animū occidendi Frothonis, occupandiq; Danorū imperij consilio fatigabat. Segniter enim deserere solet animus, quicquid solido fuerit amore complexus. Neque fluidis annis molitū continuò crimen elabitur. Primæuam quippe mentem posterior imitatur affectio. Nec citò uitiorū uestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum uacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in uirum conuertit, mercede conductis, qui iugulū dormientis cōfoderent. Qua de re Scottus per pedissequā

C certior factus, nocte qua cædis ministeriũ circa se peragendũ acceperat, lecto loricatus incessit. Rogatus ab Vluilda quid ita assuetæ quietis usum, ferreo cultu mutasset? Sic ad præsens sibi collibitum retulit. Cum somno obfusus putaretur, irrumpentes insidiarũ ministros lecto delapsus obtruncat. Quo euenit, ut Vluildam insidijs fratri nectendis abstraheret, & alijs uxorum perfidiam cauendi documentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Fresiæ Frothoni consilium incidit, claritatẽ Orientis deuictione quæsitam, Occidentis oculis infundere auido. Oceanum petenti prima aduersum Vitthonem Fresorum piratam congressio fuit, in qua socijs primos hostium impetus solo clypeorũ obiectu patienter excipere iussis, non antè missilibus utendum edixit, quàm penitus hostium iaculorum imbrem exhaustũ aduerterent. Quę tanto à Fresis auidius emissa, quanto à Danis tolerabilius excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupiditate profectam existimante. Oritur ingens classicum, & immenso pila stridore dissultant. Cum nullum incautis iaculum superesset, Danorum telis obfusi uincuntur. Fuga littus amplexi, inter flexuosos fossarum ambitus obtruncantur. Rhenum deinde classe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repetito oceano Fresorum classem uadosis inflictam uorticibus adortus, cæde naufragium cumulauit. Nec tantas hostium acies obtriuisse contentus, Britanniam tentat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticę regionis præfectum aggreditur. Cui cum bellum illaturus Britannorum regem imminere ex speculatore cognosset, tergoq; simul ac pectori consulere nequiret, militibus ad concionem uocatis deserenda uehicula, abijciendam supellectilem, aurumq; quod ab eis gestaretur passim per arua disijciendum edixit, affirmans solam in opum effusione opem restare. Nec aliud conclusis subsidium superesse, quàm hostem ab armis in auaritiam pellicere. Libenter prædam apud exteros quæsitam supremæ necessitati impendi debere. Fore enim ut hostes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm repertam corriperent, oneri potius quàm usui futuram. Tunc Torkillus auaritia ante alios insignis, cæterisq; eloquio præstans, capite galea nudato clypeo innixus, Mouet, inquit, rex plerosq; tuæ præceptionis austeritas, qui magni ęstimant, quod sanguine pepererunt: ęgre proijcitur, quod maximo constat periculo quęsitum. Inuiti deserunt, quod uitæ discrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ est, uirili animo ac manu parta muliebriter spernere, opesq; hosti insperatas afferre. Quid deformius, quàm belli fortunã prædæ quã gerimus contemptu præcurrere? certumq; & pręsens bonũ, dubij mali metu relinquere? Nondũ Scotos aspeximus, & aruum auro spargemus? Quales in prælio existimandi sunt, quos bellum petentes sola bellorũ eneruat opinio? An qui hosti formidolosi fuimus, ridiculi erimus, claritatemq; contemptu mutabimus? Mirabitur Britannus ab his se uictum, quos solo uinci timore conspexerit. Illorũ metu prememur, quibus metũ priores ingessimus? Quorũ pręsentiã contempsimus, absentiã metuemus? Quãdo opes probitate mercabimur, quas timore uitamus? Pecunias pro quibus pugnauimus, pugnam uitando temnemus? Quos paupertati subijcere debuimus, diuitijs imbuemus? Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus? Quid turpius à nobis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus? Pauor nunquam eximet, quod uirtus peperit. Quod bello quæsiuimus, bello linquendum est. Tanti præda ueneat, quanti empta est, ferro precium penderetur. Præstat speciosa defungi morte, q̃ lucis auiditate uilescere. A uita paruulo temporis momento deserimur. Pudor etiam fatum insequitur. Huic accedit, quod iactantes aurum, hostis hoc auidius insequetur, quo maiore metu urgeri crediderit. Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores nanq; ære quod gestamus ouabimus, uicti sepulturæ præmio relinquemus. Hæc senior. At milites re-

Fresia à Danis subacta.

D

gis po

A gis potius quàm sodalis consilium intuentes, prioremque exhortationem posteræ præferentes, quod cuique opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoque uariæ supellectilis gerulos oneribus absoluunt, sicque uacuefactis crumenis, armis habilius accingunt. Quibus progressis succedentes Britanni, in patentem late prędam dissiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conspiciens, cauere iubet, ne destinatas prælio manus opum onere fatigent, scientes triumphum antè carpendum, quàm censum. Proinde auro spreto, auri dominos insequantur. Nec æris, sed uictoriæ fulgorē mirentur: meminerintque satius trophæum pensare, quàm quæstum: potiorem esse metallo uirtutem, si rite amborum habitum metiantur: hoc nanque exteriorem ornatum conciliari, illam interno externoque cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abstractumque auaritia animum belli studijs impendant. Prętereа nouerint prædā ab hostibus de industria reiectam, aurumque insidijs potius, quàm usui seminatū. Sed & simplicem argenti nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neque enim facile fugisse existimandum, qui fortem Britannorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterum nihil indignius opibus esse, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtulisse uideantur, ferro cædeque mulctandos duxisse. Itaque si sparsa rapiant, eo hostem instruere uiderentur. Si enim ęris in medio positi specie tangerentur, nō solum id, sed & si quid eis propriæ pecuniæ superesset amitterent. Quid enim colligere prodesset, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniā prosterni renuerint, hostem haud dubie prostraturos. Potius itaque uirtute arduos, quàm cupiditate pronos existere debere, nec occiduos in auaritiam animos, sed erectos in gloriam habendos esse: armis non auro certandū fore. Finiente rege, eques Britannicus cunctis onustum auro gremium ostendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum affectus, unus timoris, alter maleuolentiæ testis, cum & opibus propter hostem uti prohibeas, nosque egenos tibi q̄ locupletes militare satius ducas. Quid hac deformius uoluntate? quid exhortatione stolidius? Domesticas hic gazas agnoscimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod sanguine recuperare contendimus, ultro restitutum uitabimus? propria uendicare cunctabimur? Vter timidior est, qui parta fundit, an qui fusa legere pertimescit? En q̄d necessitas ademit, casus reddidit. Non hostium, sed nostra hæc spolia sunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, sed abstulit. Quæ subacti inuitique perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas est tantum fortunæ beneficium indignanter excipere. Quid enim uesanius, quàm opes in patulo constitutas despicere, conclusas ac uetitas affectare? Ante oculos collocata fastidio dabimus, fugientia captaturi? In medio positis abstinebimus, longinqua atque extera petituri? Quando peregrina prædabimur, si propria refutamus? Nunquam deos tam infestos experiar, ut sinum paterna auitaque pecunia refertum, tam iusto onere uacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri uasa liquissent, ni timor aufugere compulisset. Facilius uitam deseruissent, quàm uinum. Cōmunis hic nobis affectio est, hac illis imagine respondemus. Esto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut belluis hoc aurum rure squalebit, humano melius usui seruiturum. Præterea si exercitus à quo uicti sumus spolia rapimus, fortunā in nosmet uictoris transferimus. Quod enim certius uictoriæ præsagium accipi posset, quàm pugnam præda prę currere, castraque ab hostibus deserta ante prælium capere? Satius est metu uicisse quàm ferro. Finierat uix eques, & ecce omnium effusæ in prædam manus nitida passim æra carpsere. Mireris illic obscœnæ auiditatis ingenium, speculari posses immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum con

Regis à præda dehortatio.

B

Equitis Britanni uerba.

C uelli, intestinum dissidium nasci, immemores hostium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, societatis respectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho syluam quæ Scotiam Britanniamq; secernit, uasto itinere permensus, arma milites capere iubet. Cuius aciem speculati Scoti, cum sibi leuia tantum pila suppetere, Danos uero præstantiori armaturæ genere cultos conspicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effusionis metu modicum insecutus, Vluildæ uirum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotissimis Scotię finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum insectatione relicta, cursum in Britanniam reflectere iussus, prędam quam uafre reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deseruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, sanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpleta auiditati brachia porrexisse. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulsisse cupiditati. Post hæc celeberrimum insulę oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatē negante, mortis simulatione facta, uires ab astutia mutuatus est. Siquidē præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falsum de eius obitu nuncium accepisset, receptis in deditionem Danis, ducem ex indigenis offert. Quē ut ex magno aceruo legerent, oppidū intrare permisit. Quibus electionis diligentiam simulantibus, nocturnis insidijs circumuentus opprimit. His gestis, regem in patriam regressum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus uoluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more stratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendisset, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præsentia delectatus, duello cœnam, uictoria duellum absoluit. In quo du-

D biæ salutis uulnere suscepto, rursum Haquini pugilis adhortatione perstrictus, prouocātis nece ultionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm insidiarum conuictos, ingentibus saxis affixos pelago obruit, ponderosum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei insecabilem ferro uestem donasse, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prętereundū, Frothonem contusis cōmolitisq; auri fragminibus cibos respergere solitum, quibus aduersum familiares ueneficorum insidias uteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falso proditionis insimulatum bello lacessit, non telorum ui, sed armorum pondere & corporis æstu strangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis. His uirtute paribus, æqua regnandi incessit auiditas. Imperij cuiq; cura extitit: fraternus nullum respectus astrinxit: quē enim nimia sui charitas ceperit, aliena deserit, nec sibi quisquā ambitiose atq; alijs amice consulere potest. Horum maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam scelere polluit, regnum paricidio carpsit: & ne ullum crudelitatis exemplum omitteret, comprehensos eorum fautores prius uinculorum pœna coërcuit, mox suspendio consumpsit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporū momenta ad exercenda atrocitatis officia contulisset, senectute uitam nō ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam postmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit. Hic breui angustoq; corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiso cum fratre regno, maris possessionem sortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs lacessitum oppressit. Quam cum in prouinciam redegisset, uarios pelagi recessus, uago nauigationis genere perlustrabat. Hic licet ferocioris ingenij esset, luxuria tamen sæuitiam æquabat. Adeò siquidem proiectus in Venerem extitit, ut ambiguæ existimationis esset, tyrānide magis an libidine arserit. Apud insulam Thoro uirgine

Frothonis primi interitus.

Roskildia à Roë condita.

Thora

A Thora stuprum pati coacta, filiam suscepit, cui postmodū Vrsæ uocabulum aptauit. Hundingum Saxoniæ regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio uicit, eundemq; ex prouocatione adortus duello prostrauit: ob quod Hundingi interemptor uocatus, uictoriæ decus cognomine usurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius procurationemq; Hescæ, Eyr & Ler ducibus commisit. Apud Saxoniam ingenui ac liberti necem pari summa rependendam constituit, perinde ac liquidò constare uolens, quod cunctas Theutonum familias æqua seruitus teneret, omniumq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret. Cum ad insulā Thoro piraticam reflexisset, Thora necdum amissæ uirginitatis mœrore deposito turpi commento nephariam stupri ultionem excogitauit, siquidem filiam nubilis ætatis de industria littori immissam, concubitu patrem maculare præcepit. Qui licet insidiosæ uoluptatis illecebris corpus dedisset, animi tamen integritatem exuisse credendus non est, cum ei promptissimā erroris excusationem ignorantiæ beneficium afferret. O stolidam matrem, quæ filiæ pudicitiam ut suam ulcisceretur, exulare permisit, nec sanguinis sui castitatem curauit, dummodo incesti efficeret reum, per quem prior ipsa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœminæ mentem, quæ ueluti secundam sui corruptionem in pœnam corruptoris expendit, cum hoc ipso potius iniuriam augere, quàm extenuare uideretur. Quippe quo se ultionem assequi credidit, culpam construxit: & dum noxam detrahere gestit, nephas adiecit, sobolis suæ nouercam agendo, cuius ut propriam expiaret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia animum gessisse, cuius tantus à pudore excessus erat, ut iniuriæ solatium filiæ probro petere non erubesceret. Magnum, sed uno expiabile scelus, quod concubitus noxam fausta proles detersit, neque opinione tristius, quàm fructu iocundius

Theutonia à Danis subiugati.

B fuit. Siquidem genitus ex Vrsa Rolpho, ortus sui infamiam conspicuis probitatis operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria specioso laudum præconio celebrat. Fit enim ut lætis lugubria finiantur, & in speciosos exitus turpiter auspicata concedant. Igitur ut flagitiosus, ita felix patris error extitit, quem tanta luce mirificus postmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Suetiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòst & ipsa morbo ex mœstitia contracto decedit, fato uirum insecuta, à quo uita distrahi passa non fuerat. Fieri nanque solet, ut quidam ob eximiam charitatem, quam uiuis impenderant, etiam uita excedentes comitari cōtendant. His filius Hothbrodus succedit, qui proferendi imperij studio Orienti bellum intulit, ac post immensam populorum cladem, Atislum & Hotherum filios procreauit. Hisdem Geuarum quendam egregijs sibi meritis deuinctum pædagogum adsciuit. Nec Orientis uictoria contentus, Daniam petit, eiusq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occidit. His cognitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce conclusit hæredis saluti consulturus, utcunq; suam fortunam tractasset. Deinde præsides ab Hothbrodo immissos ut externo patriam dominio liberaret, missis per oppida satellitibus cæde subegit. Ipsum quoque Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec solum fratris, sed etiam patriæ iniuriam plenis ultionis armis pensauit. Quo euenit, ut cui nuper ob Hundingi cædem agnomen incesserat, nunc Hothbrodi strages cognomentum inferret. Præterea Sueones perinde ac parum prælijs afflictos abiectissimo conditionis instituto mulctauit, lege sanciens, ne cuiuspiam eorum iuxta legitimarum compositionum formulam læsio sarciretur. His gestis, ob superioris flagitij ruborem patriam penatesq; perosus, repetito Oriente decedit. Opinantur quidam, quod exprobratæ sibi turpitudinis anxius, super districtum gladium incumbendo, uoluntaria se morte consumpserit. Huic filius Roluo succedit, uir corporis animiq; dotibus uenustus, qui staturæ magnitudinem pari uir-

C tutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam uotis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, ut munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum uideret, ideóque eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumq; maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanque se uotis maxime potituram credebat, si filio aurum uictrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, uirumq; non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neque enim auaritiam ullo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam uiri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem uxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusq; dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidium per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, lace-

Vrsæ astus erga maritum.

D ceram uestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, ueram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret, utrunque lasciuiæ increpans impudicum fratris sororisq; consessum asseruit. Cui Roluo, honestum in filio maternæ charitatis amplexum respondit, lacessitæ integritatis defensionem ab arctissimo naturæ uinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab ijsdem Atislus, cui potissimum uirtuti uotorum suorum studium obligasset: Liberalitatis sibi professionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animositatis, inde munificentiæ pacta, priorq; Roluo uirtutis experimentum ædere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius urgebatur obiecit, alteroq; laterum defenso, reliquum munimento uacuum, unico patientiæ duramento firmauit. Magna uiri solertia, leniendi ardoris præsidium à clypeo mutuantis, ut inde exposito flammis, corpori propugnaret, unde eidem inter stridentia quandoque tela consuluisset. Aestus tamen telis acrior, cum uallatam clypeo partem expugnare non posset, defectum munimine latus inuasit. Quem pedissequa, quæ fortè propter focum astabat, intolerabili costarum ardore torreri conspiciens, egesta dolio clepsydra fuso flammam humore sopiuit, mediasq; incendij pœnas, tempestiuo liquoris beneficio repressit. Roluo patientiæ consummatione laudatur. Post hæc Atisli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad ultimum ingentis ponderis torquem, quo donum cumulatius redderet, expendisse. Igitur Vrsa tertio conuiuij die, ædendæ fraudis copiam aucupata, suspicato nil tale coniuge

Commendatio patientiæ in Roluone.

A coniuge, regia pecunia uehiculis imposita, proprijs se penatibus furtiuo subduxit egressu, sublustrique nocte fugam cum filio consecuta discedit. Insequentis se uiri metu percita, per summam ulterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iussu solicitat, uita uel opibus carituros affirmans, unicum salutis stipendium in æris abiectione repositum, nec fugæ subsidium, nisi rerum damno carpendum. Eodem itaque exemplo utendum, quo sibi Frothonem apud Britannos consuluisse proditum erat. Adiecit etiam, non magno constare, si propria Suetis resumenda deponerent, dum inde sibi fugæ profectus, unde eis insecutionis defectus accederet, magisque aliena restitui, quàm sua deseri uiderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iussa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hostium raptui relinquuntur. Sunt qui asserant Vrsam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ suæ uestigijs instrauisse. Credi nanque poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoque iactui destinatum inani fulgore pinxisse, uerarum opum precia mendacis auri iubare simulantem. Videns igitur Atislus donatum Roluoni torquem, inter alia auri insignia relictum intimum auaritiæ suæ pignus curiosius contemplatus, ut prædam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maiestatem inclinare sustinuit. Quem Roluo tollendæ pecuniæ gratia pronum dimissumque conspiciens, proprijs prostratum muneribus risit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuisset. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues se recipit, fugamque uehementi remorum conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præstare posceretur, primæ supplicationi prompta liberalitate tribuere solitum, nec unquam ad secundam petentis uocem distulisse rogatum. Siquidem precum iterationem munificentiæ uelocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarum frequentiam conciliauit. Plerunque enim uirtus, aut præmijs pascitur, aut laudibus incitatur. Per idem tempus Agnerus quidam Ingelli filius, sororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias instruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in Ialtonem quendam nodosa passim ossa conijcerent, accidit ut eius confessor Biarco nomine iacientis errore uehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio lacessitus, osse inuicem in iacientem remisso, frontem eius in occiput reflexit, idemque loco frontis intorsit, transuersum hominis animum uultus obliquitate mulctando. Ea res contumeliosam ioci insolentiam temperauit, pugilesque regia abire coëgit. Qua conuiuij iniuria permotus sponsus, ferro cum Biarcone decernere statuit, uiolatæ hilaritatis ultionem duelli nomine quæsiturus: in cuius ingressu, utri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum est. Non enim antiquitus in ædendis agonibus crebræ ictuum uicissitudines petebantur, sed erat cum interuallo temporis etiam feriendi distincta successio, rarisque sed atrocibus plagis certamina gerebantur, ut gloria potius percussionum magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta ui ictum ab eo æditum constat, ut prima cassidis parte conscissa, supremam capitis cuticulam uulneraret, ferrumque medijs galeæ interclusum foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percussurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus, medium Agneri corpus, præstantis acuminis mucrone transegit. Sunt qui asserant, morientem Agnerum soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem spiritum reddidisse. Cuius ultionem pugiles auidius expetentes, simili per Biarconem exitio mulctati sunt. Vtebatur quippe præstantis acuminis, inusitatæque longitudinis gladio, quem Loui uocabat. Talibus operum meritis

Roluonis mira liberalitas.

B

Pugnandi ratio quæ fuerit ueteribus.

Biarconis robur.

C exultanti, nouam de se syluestris fera uictoriam præbuit. Vrsum quippe eximiæ magnitudinis obuium sibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq; suum Ialtonem, quò uiribus maior euaderet, applicato ore, egestum belluæ cruorem haurire iussit. Creditum nanque erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præstari. His facinorum uirtutibus clarissimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euasit, sororem eius Rutam uxorem adsciuit, uictiq; sponsam uictoriæ præmium habuit. Ab Atislo lacessiti Roluonis ultionem armis exegit, eumq; uictum bello prostrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthuuarum nomine, sorore Sculda sibi in matrimonium data, annuoq; uectigali imposito, Suetiæ præfectum constituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inseratur. Adolescens quidam Vuiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione scrutatus, ingentiq; eiusdem admiratione captus, percontari per ludibrium cœpit, quisnam esset iste krage, quem tanto staturæ fastigio prodiga rerum natura ditasset, faceto cauillationis genere inusitatum proceritatis habitum prosecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius semicæsis ramis fastigia conscenduntur, ita ut pes præcisorum stipitum obsequio perinde ac scalæ beneficio nixus, sensimq; ad superiora prouectus, petitæ celsitudinis compendium assequatur. Quem uocis iactum Roluo perinde ac inclytum sibi cognomen amplexus, urbanitatem dicti ingentis armillæ dono prosequitur, qua Vuiggo dexteram excultam extollens, læua per pudoris simulationem post tergum reflexa, ridiculum corporis incessum præbuit, præfatus exiguo lætari munere, quem sors diutinæ tenuisset inopiæ. Rogatus cur ita se gereret, inopem ornamenti manum, nulloq; cultus beneficio gloriantem, ad aspectum reliquæ, uerecundo paupertatis rubore perfundi dicebat. D Cuius dicti calliditate consentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluo manum quæ ab ipso occultabatur, exemplo reliquæ in medium accersendam curauit. Nec Vuiggoni rependendi beneficij cura defuit: siquidem arctissima uoti nuncupatione pollicitus est, si Roluonem ferro perire contingeret, ultionem se ab eius interfectoribus exacturum. Nec prætereundum, quod olim ingressuri curiam proceres, famulatus sui principia, alicuius magnæ rei uoto principibus obligare solebant, uirtute tirocinium auspicantes. Interea Sculda tributariæ solutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulsandæ seruitutis monitu concitatum, atque ad insidias Roluoni nectendas perductum, atrocissimis nouarum rerum consilijs imbuit, plus unumquenq; libertati, quàm necessitudini debere testata. Igitur crebras armorum massas diuersi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthuuarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam præbituras. Refertis itaque falsa uectigalium mole nauigijs, Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone constructum, eximijsq; regni opibus illustratum, cæteris confinium prouinciarum urbibus regiæ fundationis & sedis autoritate præstabat. Rex aduentum Hiarthuuari conuiualis impensæ delicijs prosecutus, ingenti se potione proluerat: hospitibus præter morem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus somnum, Sueones quibus scelesti libido propositi communem quietis usum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occlusa congeries, & sua sibi quisque tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptisq; penetralibus in dormientium corpora ferrum destringunt. Experrecti complures, quibus non minus subitæ cladis horror, quàm somni stupor incesserat, dubio nisu discrimini restitere, socij an hostes occurrerent, noctis errore incertum

Facete dictum.

Voto se astringendi mos priscus.

Lethra regalis olim sedes.

A certum reddente. Eiuſdem forte ſilentio noctis Hialto qui inter regios proceres ſpectatæ probitatis merito præeminebat, rus egreſſus, ſcorti ſe complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem ſtupida procul aure ſenſiſſet, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitq; funeſtum Martis diſcrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagraſſe putemus, qui cum ignorantiæ ſimulatione excuſationem abſentiæ præſtare poſſet, ſalutem ſuam manifeſto periculo obijcere, quàm uoluptati ſeruire ſatius exiſtimauit? Diſcedentem pellex percunctari cœpit, ſi ipſo careat, cuius ætatis uiro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac ſecretius allocuturus, propius accedere iuſſam, indignatus amoris ſibi ſucceſſorem requiri, præciſo naſo deformem reddidit, erubeſcendoq; uulnere libidinoſæ percunctationis dictum mulctauit, mentis laſciuiam oris iactura temperandam exiſtimans. Quo facto, liberum quæſitæ rei iudicium à ſe ei relinqui dixit. Poſt hæc repetito ocyus oppido, confertiſſimis ſe globis immergit, aduerſasq; acies mutua uulnerum inflictione proſternit. Cumq; dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergiſci iuſſum, tali uoce compellat:

Ocyus euigilet quiſquis ſe regis amicum
Aut meritis probat, aut ſola pietate fatetur.
Diſcutiant ſomnum proceres, ſtupor improbus abſit,
Incaleant animi uigiles: ſua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxq; hæc aut finis erit, aut uindicta malorum.
Non ego uirgineos iubeo cognoſcere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
B Oſcula conferre, & tenues aſtringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerum'ue fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco uos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus eſt, nec amore leui: nihil hic quoq; facti
Mollities eneruis habet, res prælia poſcit.
Quiſquis amicitiam regis colit, arma capeſſat.
Penſandis animis belli promptiſſima laus eſt.
Ergo uiris timidum nihil, aut leue fortibus inſit,
Deſtituatq; animos armis ceſſura uoluptas.
In precio iam fama manet, laudis ſibi quiſque
Arbiter eſſe poteſt, propriaq; niteſcere dextra.
Inſtructum luxu nihil aſſit, plena rigoris
Omnia præſentem diſcant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, ſed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expalleſcere ferrum.

Ad hanc uocem expergefactus Biarco, cubicularium ſuum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroq; ignem ſpiramine paſce.
Verre larem ligno, & tenues diſpelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisq; iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens ſtipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.

C Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta repēdere dona,
Acceptare enses, famæq; impendere ferrum.
En uirtus sua quenq; monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq; ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq; nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes:
Res petit & par est, quæcunque per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre sequundos.
Mente pari proceres sortem capiamus utranque,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, uultuq; sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento prompsimus ore,
Fortibus edamus animis, & uota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq; potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq;: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq; uiro, non terga ferente
In dubium, belli'ue truces metuente paratus.
D Maxima sæpe duci uirtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq; retentans,
Inq; hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora uulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus urgent
Anteriore loco. species uos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq; sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq; aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu uincere certus
Intimidusq; fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit.
Ecce truces oculis Gotthi, uisuq; feroces
Cristatis galeis hastisq; sonantibus instant,
In nostro ualidam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar: quem Sculda nocente repleuit
Consilio tantaq; dedit crudescere culpa:
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximij regis, quem sæua libido

Imperij,

A Imperij, tentare nephas, furijsq; citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoq; nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? unde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam.
Rex perit, & miseram sors ultima corripit urbem.
Illuxit suprema dies, nisi fortè quis assit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita ut domini non audeat ultor
Esse sui, dignosq; animo proscribat honores.
Tu quoq; consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta uocat, iam curia bellis
Concutitur, diroq; strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis uastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatq; bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitat animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta uacat nostris, externo plena tumultu.

Cumq; Hialto magna admodum strage ædita prælium cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

B Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne ursos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosq; petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectiq; ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem uoto meliore ueremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisq; phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitq; uirum leto uirtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituq; fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus. omnia lucro
Posthabuit, laudisq; carens congessit aceruos
Aeris, & ingenuis uti contempsit amicis.
Cumq; lacessitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iussit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & usu
Rerum non hominum Martem producere posset.

C Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditissimus æris
Bellatoris inops, hostiq; ad menda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos ultro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, ueteris populator aceruí.
Rex tamen hūc prudēs, oblataq; munera spreuit,
Rem pariter uitamq; adimens: nec profuit hosti
Census iners, quē longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq; perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos
Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq; opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, ut non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq; annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq; fati
Tempora. præteritos decorasse uiriliter annos.
Nam uirtute ardens dum uiueret omnia uicit,
Egregio dignas sortitus corpore uires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
D In mare decurrit, pugnamq; capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, laceratáq; torrens
Sanguinis ossa uehit, truncosq; superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq; cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus uenis ualidum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq; belli
Frothonis uideo lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq; lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq; uigentes.
Nanq; metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus letum conciscere factis.
Deserat os animumq; timor, fateamur utroq;
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet ulla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro,
Gloria defunctos sequitur, putriq; fauillæ
Fama superstes erit, nec in ullum decidet æuum,

Quod

A Quod perfecta suo patrauit tempore uirtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula ualuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te uox
Biarco ciet, clausoq; iubet procedere tecto.
Contra quæ Biarco:
Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta uoce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisq; alios uerbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt uocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamq; ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaq; tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus uri
Cumq; sua rogus esse domo, licet insula memet
Ediderit, strictæq; habeam natalia terræ,
Bissenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica se uestiat interituri
Corporis, extremum perstringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosq; auro densate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere uulnus.
B Nemo pedem referat, certatim quisq; subire
Hostiles studeat gladios, hastasq; minaces,
Vt charum ulciscamur herum. super omnia felix
Qui tanto sceleri uindictam impendere possit,
Et fraudem iusto punire piacula ferro.
Ecce mihi uideor ceruum penetrasse ferocem
Theutonico certe qui snyrtir dicitur ense,
A quo belligeri cepi cognomen, ut Agner
Ingelli natum fudi, retuliq; trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Vulnera, si melius ferri uiguisset acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte sinistri
Dissecui, dextrumq; pedem, labensq; sub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile costas.
Hercule nemo illo uisus mihi fortior unquam.
Semiuigil subsedit enim cubitoq; recliuis
Ridendo excepit letum, mortemq; cachinno
Spreuit, & elysium gaudens successit in orbem.
Magna uiri uirtus, quæ risu calluit uno
Supremam celare necem, summumq; dolorem
Corporis ac mentis læto compescere uultu.
Nunc quoq; cuiusdam præclaro stemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia mersi.

C Filius hic regis, & auito sanguine lucens
Indole clarus erat, tenerisq; nitentior annis.
Non illi hamatum poterat prodesse metallum,
Non ensis, non umbo teres, tam uiuida ferri
Vis erat, obiectis tardari nescia rebus.
Ergo duces ubi sunt Gotthorum, militiæq;
Hiartuari, ueniant, & uires sanguine pensent.
Qui iaciunt, qui tela rotant, nisi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum, clarissima Martem
Stemmata conficiunt, nec enim uulgaribus ausis
Res agitur, quam sola ducum discrimina tentant.
Illustres obeunt proceres, en maxime Roluo
Magnates cecidere tui, pia stemmata cessant.
Nõ humile obscurum ue genus, nõ funera plebis
Pluto rapit, uilesq; animas, sed fata potentum
Implicat, & claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi, quo promptius esset
Alternare enses, partiriq; ictibus ictus.
Dans unum tres accipio, sic mutua Gotthi
Vulnera compensant, sic dextra potentior hostis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam.
Quanquam adeò solus multorum funere leto
Corpora tradiderim pugnans, ut imagine collis
Aeditus è truncis excresceret arcubus agger,
D Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit, qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans, aliosq; superba
Voce terens, & amara serens opprobria, tanquã
Vno bissenas complexus corpore uitas?

Ad hæc Hialto.

Quanq̃ subsidio tenui fruor, haud procul absum,
Hac q̃q; qua stamus opus est ope, nec magis usq;
Vis aut lecta manus promptorũ in bella uirorum
Exigitur, iam duræ acies & spiculũ scutum
Frustatim secuere meum, partesq; minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est, seq; ipsa fatetur.
Fama oculo cedit, uisusq; fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus umbo.
Et nunc Biarco uiges, quanq; cunctatior æquo
Extiteris, damnumq; moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum, probrisq; lacessere cessas?
Multa moras afferre solent, nanq; obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit, quem Sueticus hostis
In mea præualido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo uel inermi corpore fas est
Egit in armato, sic duri tegmina ferri

Vt molles

A Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille ubi sit qui uulgo dicitur Othin
Armipotens uno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor usquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Antè sacraturus uictrici lumina signo
Si uis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunq; albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum uita manet studeamus honeste
Posse mori, clarumq; manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt uideat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisq; rapacibus esca,
Vescetur q; uorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

B Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter usurpatur. Contigit autem potitis uictoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemq; excepto Vuiggone ex tanta iuuentute residuum fore. Tantum enim excellentissimis regis meritis ea pugna à militibus tributum est, ut ipsius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eiq; morte iungi uita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia positis mensis conuiuium pugnæ succedere iubet, uictoriam epulis prosecuturus. Quibus oneratus magnæ sibi admirationis esse dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui saluti fuga, aut captione consuleret, repertus fuisset. Vnde liquidum fuisse, quanto fidei studio regis sui charitatem coluerint, cui superstites esse passi non fuerint. Fortunam quoque quod sibi ne unius quidem eorum obsequium superesse permiserit causabatur, quàm libentissime se talium uirorum famulatu usurum testatus. Oblato Vuiggone perinde ac munere gratulatus, an sibi militare uellet perquirit. Annuenti destrictum gladium affert. Ille cuspidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus ense extitisse præfatus. Olim nanque se regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obsequium polliceri solebant. Quo pacto Vuiggo capulum complexus, cuspidem per Hiartuarum agit, ultionis compos, cuius Roluoni ministerium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in se Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus uoluptatis se ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria sentire uociferans. Ita cõuiuio in exequias uerso, uictoriæ gaudium funeris luctus insequitur. Clarum ac semper memorabilem uirum, qui uoto fortiter expleto, mortem sponte complexus suo ministerio mensas tyranni sanguine maculauit. Neque enim occidentium manus

G uiuax animi uirtus expauit, cum prius à se loca quibus Roluo assueuerat, interfectoris eius cruore respersa cognosceret. Eadem itaque dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæsitæ res, eadem sorte defluunt qua petuntur, nullusq; diuturnus est fructus, qui scelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, ut Sueones paulò ante Daniæ potitores, ne suæ quidem salutis potientes existerent. Protinus enim à Sialandensibus deleti, læsis Roluonis manibus iusta exoluere piacula. Adeò plerunque fortunæ sæuitia ulciscitur, quod dolo ac fallacia patratur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER TERTIVS.

D OTHERVS Athisli frater, idemq; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmisi, post Hiartuarum utriusque regni imperium sumit. Huius tempora si ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq; extrema annorum illius curricula perstringuntur, ubi prima silentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus sub tutela Geuari regis pueritiæ procursum exegit. Adolescens collacteis ac coëuis summa corporis firmitate præstabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæstuumq; peritia, necnon quantamcunq; ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm uiribus potens. Immaturam adhuc ætatem uberrimis animi beneficijs transcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ scientior fuerat. Præterea sistro ac barbyto, omniq; fidium modulatione callebat. Ad quoscunq; uolebat motus uarijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœstitia, miseratione, uel odio, mortales afficere nouerat. Ita auriũ uoluptate, aut horrore animos implicare solebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim ut uirtute iuuenum uirgines incalescant, & quorum minus complacet forma, probitas accepetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amor, decor, alijs animi uirtus, quibusdam artium usus uoluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius uulnus fortes quàm pulchri puellis infligere solent. Accidit autem ut Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aspectu solicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum uenustissimi corporis nitor, animumq; perspicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validissimum nanque libidinis irritamentum est decor. Hotherum itaque per quem maxime uotum interpellandum timebat, ferro tollere constituit, ne moræ impatiens amor, ullo fruendæ libidinis obstaculo tardaretur. Eodem forte tempore Hotherus inter uenandum errore nebulæ perductus, in quoddam syluestrium uirginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine

Amoris aditus multi.

A mine salutatus, quænam essent, perquirit. Illæ suis ductibus auspicijsque maxime bellorum fortunam gubernari testantur. Sæpe enim se nemini conspicuas prælijs interesse, clandestinisque subsidijs optatos amicis præbere successus. Quippe conciliare prospera, aduersa infligere posse pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conspectam, Balderus exarserit: hortatæque ne eum, quamuis infestissimo odio dignum, armis lacesseret, semideum hunc esse testantes, arcano superum semine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hospitij tegmine defectus, sub dio se relictum totiusque expertem umbraculi medijs repente campis expositum conspicatur. Præcipue uero puellarum præpetem fugam, locique uersilem situm, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa se gesta fuerant, ludibrium tantum, inaneque præstigiosarum artium extitisse commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem insecutæ errorem suum ludificationis exponit, filiamque eius continuò postulauit. Cui Geuarus quamlibentissime se fauturum subiunxit, ni Balderi iram repulsa contracturum metueret, priorem illum sibi consentaneas preces porrexisse testatus. Nam ne ferro quidem sacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, scire se gladium arctissimis obseratum claustris, quo fatum ei infligi possit: hunc à Mimingo syluarum satyro possideri. Eidem quoque armillam esse, mira quadam arcanaque uirtute, possessoris opes augere solitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obfusum, haud facile mortalibus patêre posse. Maiorem siquidem itineris partem inusitati frigoris ui perenniter obsideri. Iubet itaque ceruis iugalibus currum instruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga transcendat. Quô cum peruenerit, tabernaculum suum ita à sole auersum constituat, ut umbram specus cui Mimingus assue-
B uisset excipiat, nec ipsum mutua tamen obumbratione contingat, ne satyrum insolitæ obscuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam ensemque in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in utroque ingens possessori præmium esse. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipso didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu uenationes agebat. Vtranque temporis uicem peruigil exsomnisque ducebat, ita discrimina lucis noctisque partitus, ut hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumque forte pernox attonita curis mente languesceret, obumbrantem tabernaculo suo satyrum hasta petiuit, obrutumque ictu, nec satis fugæ potentem, uinculis intercepit. Vltima deinde per summam uerborum atrocitatem minatus, ensem, armillasque deposcit. Nec segniter satyrus salutis redemptionem, quæ ab ipso petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior est uita, cum nihil apud mortales spiritu charius existere soleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, sed insignibus spolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illustris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter instruens classem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctissimus erat, industriaque præsagiorum excultus, uocato Hothero, iubet congressuri secum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè sua remissurus, quàm hostem missilibus carere conspiciat. Cæterum rostratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, cassidesque & scuta militibus detrahi possint. Cuius consilio obsequutus Hotherus, salutarem eius exitum expertus est. Siquidem ad primos Gelderi impetus subsistere suos, ac corpora scutis protegere iubet, præsentis pugnæ uictoriam patientia capessendam testatus. At hostis missilibus nulla ex parte cohibitis, ijsdemque per summam pugnandi cupiditatem effusis, hoc

C auidius hastas ac spicula torquere cœpit, quo Hotherũ in his excipiendis patientius se gerere comperit. Quæ partim scutis, partim nauigijs infixa rarũ dedere uulnus, complura innoxia ac frustra uidebant̃ excussa. Siquidẽ Hotheri milites regis imperium exequentes, receptam telorum uim conserta clypeorum testudine repellebant: nec rarus quidem eorum numerus erat, quæ leui ictu umbonibus impacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia uacuefactus Gelderus, dum eadem ab hostibus correpta, alacrius in se retorqueri conspiceret, mali cacumen puniceo scuto complexus, indiciũ id pacis erat, saluti deditione consuluit. Quem Hotherus amicissimo uultu, benignissimoq; sermone exceptum, nõ minus humanitate quàm arte perdomuit. Ea tempestate Helgo Halogiæ rex, Cusonis Finnorum Byarmorumq; principis filiã, nomine Thoram, crebrę legationis officio procabatur. Adeò quod per se minus ualidũ est, alieni indigum noscitur. Nam cum eius temporis iuuenes matrimonij postulationẽ propria uoce prosequendi consuetudinem haberent, hic tanto oris uitio obsitus erat, ut nõ solum exteras, sed etiam domesticas aures erubesceret. Adeò calamitas omnis conscios uitat. Eo siquidem naturæ damna molestiora sunt, quo liquidius patent. Huius Cuso legatione spreta, coniugio indignũ respondit, qui propria parum uirtute subnixus, ad id impetrandum precaria mutuaret̃ officia. Quod audiens Helgo, Hotherũ quem politioris facundiæ nouerat, suis fauere studijs obsecrabat, alacriter se quicquid is imperasset executurũ pollicitus. Ille sedula iuuenis supplicatione deuictus, armata classe Noruagiam petit, quod uerbis non posset, uiribus peracturus. Cumq; pro Helgone per summã eloquij suauitatem egisset, refert Cuso, mentem filiæ consulendam, ne quid contra nolentem, paterna uideretur seueritate præsumptũ. Accersitamq; an proco allubesceret, percontatus annuẽtis Helgoni nuptias pollice-
D tur. Igitur Hotherus obseratas Cusonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda, rotundæ uolubilisq; facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia geruntur, Balderus postulandæ Nannę gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo cum ipsius Nannæ mentem cognoscere iuberetur, exquisitis uerborũ delenimentis puellam aggressus, cum nullum uotis locum efficere potuisset, repulsę causam cognoscere institit. Quæ respondit, nuptijs deum mortali sociari non posse, quod ingens naturæ discrimen copulæ commercium tollat. Sed & superos interdum pacta rescindere solitos, subitoq; uinculum disijci, quod impares contraxissent.
» Neq; enim stabilem dissonis inesse nexum, cum apud excelsos humilium semper
» fortuna sordescat. Præterea abundantiæ & egestatis diuiduum contuberniũ esse,
» nec inter splendidas opes obscuramq; pauperiem firma societatis iura consistere. Ad ultimum, supernis terrestria non iugari, quæ tanto originis interuallo discors rerum natura secreuerit, quod à diuinæ luculentia maiestatis infinitum distet humana mortalitas. Hac responsi cauillatione elusis Balderi precibus, detrectandi coniugij prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cognosceret, multa super Balderi petulantia, apud Helgonem querulus disserebat: incerti ambo quid facto opus esset, uarijs sententiam consilijs agitabant. Amica siquidem in aduersis collocutio tametsi periculum non tollit, ægritudinem minuit. Inter cętera animi uota, fortitudinis studio prępõderante manus, classe cum Baldero conseritur. Hominibus aduersum deos certatum crederes. Nam Baldero Othinus ac Thoro sacraq; deûm agmina propugnabant. Diuinis humanisq; uiribus permixtum aspiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum spernente succinctus, confertissimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in superna poterat, grassabatur. Sed & Thoro inusitato clauæ libratu cuncta clypeorum obstacula lacerabat, tantum ad se incessendum hostes inuitans, quantum socios ad

A cios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo ferientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non cassides impactum pertulere robur. Nulli corporis aut uirium magnitudo subsidio fuit. Proinde uictoria ad superos concessisset, ni Hotherus inclinata suorum acie celerius aduolans, clauam præciso manubrio inutilem reddidisset. Quo telo defecti diui subitam dedere fugam. Inimicum opinioni esset, nisi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus superari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanque non natura, sed gentium more, diuinitatis uocabulum damus. Cæterum Balderum fuga cursu quæsita seruauit. Cuius nauigijs uictores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos uicisse, classis reliquias sæuitia insequuntur, earum iactura funestam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunq; insolentiam successus exasperat. Testis belli portus Balderi fugam uocabulo refert. Gelderum quoque Saxoniæ regem, eodem consumptum bello, remigum suorũ cadaueribus superiectum, ac rogo nauigijs extructo impositum, pulcherrimo funeris obsequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non solum insigni tumulo tradidit, uerumetiam plenis uenerationis exequijs decorauit. Post hæc, ne connubij spem ulterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs prosequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam uenerabilis uictoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, soluendi tributi gratia Daniam petiuissent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus est. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio superatus, ad Geuarum decurrere necesse habuit, uictoria

B post regnum amissa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, ut afflictum siti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes scatebras sitibundum agmen hianti passim ore captabat. Eorundẽ uestigia sempiterno firmata uocabulo, quanquam pristina admodũ scaturigo desierit, nondum prorsus exoleuisse creduntur. Idem laruarum Nannæ speciem simulantiũ continua noctibus irritamenta perpessus, adeò in aduersam corporis ualetudinẽ incidit, ut ne pedibus quidem incedere posset: quamobrem biga rheda'ue emetiendorum itinerum consuetudinem habere cœpit. Tanta amoris ui suffusum pectus, ad extremã penè tabem eum redegerat. Nihil enim sibi uictoriam dedisse credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoq; deorum satrapa sedem haud procul Vpsala cepit, ubi ueterem litationis morem tot gentibus ac seculis usurpatum, tristi infandoq; piaculo mutauit. Siquidẽ humani generis hostias mactare aggressus, fœda superis libamenta persoluit. Inter hæc Hotherus defectã ducibus Daniã, Hiartuarumq; celeres peremptí Roluonis pœnas dedisse cognoscens, quod uix spe complecti posset, casu sibi collatum dicebat. Nam & Roluonem quẽ quod ab eius patre suum interfectum meminisset uita spoliare debuerat, aliena opera supplicium luisse, & sibi potiendę Daniæ copiam insperato rerũ beneficio patuisse. Quippe regnum eius auito sibi iure competere, si rite maiorum stemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Isoram ingenti classis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio usurus. Vbi rex ab occurrente sibi Danorũ populo constitutus, paulò post Athisli fratris quem Suetis præesse iusserat, excessu cognito, Sueticum Danico imperium sociat. Cæterum Athislum mors ignominiosa consumpsit. Dum enim Roluonis inferias per summam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius sumpta, subito fine sordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alie-

C num fatum impensioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coëgit. Balderus quoque classe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maiestate conspicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid super regni fastigio postulabat, promptissimis Danorum suffragijs impetrauit. Tam ancipiti censura maiorum nostrorum sententia fluctuata est. Huic Hotherus à Suetia regressus infestum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum summa certamen incesserat. Eidem Hotheri fuga finem imposuit. Qui cum in Iutiam concessisset, uicum in quo manendi usum habuit, nomine suo nuncupandum curauit. Vbi hybernis peractis, solitarius incomitatusq; Suetiam repetit. Ibi magnatibus accersitis, ob infelices rerum cursus, quibus ipsum Balderus bis uictor afflixerat, lucis ac uitæ pigere se dixit. Deinde consalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle sectatus, expertes humani cultus indagines perlustrabat. Fit enim ut quibus insolabilis animi dolor inciderit, obscuros externosq; secessus quasi quoddam pellendæ tristitiæ remedium captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunque amica est ægritudini solitudo. Præcipue enim illuuies ac squalor delectant, quos aduersa animi ualetudo concusserit. Consueuerat autem in æditi montis uertice consulenti populo plebiscita depromere. Quamobrem uenientes occultantis se regis inertiam causabantur, absentiaq; eius grauissimis omnium querelis lacerata est. At Hotherus extrema locorum deuia peruagatus, insuetumq; mortalibus nemus emensus, ignotis fortè uirginibus habitatum reperit specum. Easdem esse constabat, quæ eum insecabili ueste quondam donauerant. A quibus cur eo locorum uenerit interrogatus, infaustos belli declarat euentus. Itaque fide earum damnata, gestarum infeliciter rerum fortunam tristesq; casus deflere cœpit, secus

Solitudo amica ægritudini.

Antrum dearũ

D sibi cessisse questus, quàm ab ipsis promissum accepit. At nymphæ eum quanquam raro uictor extiterit, æquam tamen hostibus cladem ingessisse dicebant, nec minoris stragis autorem fuisse quàm complicem. Cæterum in expedito uictoriæ gratiam fore, si inusitatæ cuiusdam suauitatis edulium augendis Balderi uiribus excogitatum præripere potuisset. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hosti in augmentum roboris destinato potiretur obsonio. Ex quarum dictis, Hotherus promptissimam inferendi Balthero belli fiduciam mente præsumpsit, quanquam deos armis incessere terrenis arduum nisibus uideretur. Fuere quoque ex suis qui illum tutò bellum cum superis commissurum negarent: atque illi infinitus animi calor respectum maiestatis ademerat. Apud fortes enim non semper impetum ratio subruit, aut consilio temeritas succumbit. Vel fortasse meminerat Hotherus excellentissimis uiris incertissimã extare potentiam, exiguamque glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherum acie excipit. Ingenti utrinque clade gesta, ac ferè pari partium strage ædita, nox prælium soluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hostium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti discrimine cura discusserat. Ita plerunque ingens animi motus quieti corporis aduersatur, nec alterius requiem unius inquietudo patitur. Igitur in hostium castra perueniens, tres nymphas arcanę dapis gerulas Balderi castris excessisse cognoscit. Quas cursim insequens (nam earum fugã roscida prodidere uestigia) tandẽ tecta quibus assueuerant subit. Igitur ab his quisnã esset rogatus, citharœdũ se dixit. Nec experimentũ professioni dissonũ fuit. Oblatam nanq; chelim inflexis ad musam neruis, compositisq; plectro fidibus moderatus, gratum auribus melos promptissima modulatione fundebat. Cæterũ tres illis colubræ fuere, quarũ tabo solidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare solebant.

A lebant, Iamq; anguium aperto ore multa pulmento sanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis studio Hotherum epulo compertiuissent, ni trium maxima uetuisset, fraudem Baldero fieri protestans, si ipsius hostem corporei roboris incrementis auxissent. Ille se non Hotherum, sed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanque nymphæ accurati nitoris cingulum, potentemq; uictoriæ zonam clementi benignitate ei largitæ sunt. Qui cum pristinum iter remetiendo calle quo uenerat repedaret, obuij sibi Balderi latus hausit, eumq; seminecem prostrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri castris alacer exultantium clamor insonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrorè prosequentibus. Qui cum indubitatum sibi fatum imminere sentiret, dolore uulneris accensus, die postera prælium renouat. Quo feruente, lectica se in aciem deferri iussit, ne intra tabernaculum obscura morte defungi uideretur. Postera nocte eidem Proserpina per quietem astare aspecta, postridie se eius complexu usuram denunciat. Nec inane somnij præsagium fuit: nam Balderum elapso triduo, nimius uulneris cruciatus absumpsit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto colle condendum curauit. Hunc quidam nostri temporis uiri, quorum præcipuus Haraldus erat, uigente ueteris sepulturæ fama, spe reperiendæ pecuniæ noctu adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipso nanque perrupti montis cacumine, subita torrentis uis, magno aquarum strepitu prorumpere uidebatur, cuius rapidior moles incitatissimo lapsu subiectis infusa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati fossores, abiectis ligonibus, uariam carpsere fugam, irruentis aquæ uorticibus implicandos se rati, si cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præsidibus incussus subitò metus, iuuenum animos auaritia abstractos, ad salutis curam conuertit, neglectoq; cupiditatis proposito, uitæ studiosos esse docuit. B Huius autem scaturiginis speciem adumbratam, non ueram fuisse constat, nec ab imis terræ uisceribus genitam, sed præstigiosa quadam administratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non sinat. Omnes hunc posteri collem, ad quos fractionis eius fama transierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obstante periculi metu, post Haraldum tentare præsumpserit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruspices, cæterosq; quos exquisitis præscientiæ studijs uigere compererat, super exequenda filij ultione solicitat. Plerunque enim humanæ opis indiga est imperfecta diuinitas. Cuius Rostiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia suscitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere deberat. Deos siquidem consortis sui ultionem orituri fratris officio destinasse. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem stipendia meriturus accedit. A quo magister militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hostibus uictoriam retulit. Quem rex ob pugnam strenue æditam, in primum amicitiæ gradum adciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem post paruulum temporis interuallum, solus hostium acies in fugam propulit, mirificæq; cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris strages unius accipi uiribus potuisset. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris sui conscium facit. Cuius benignissimo fauore recreatus, dum à puella osculum peteret, alapam recepit. Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, proposito depulit. Postero siquidem anno, ne quod auide orsus erat, ignominiose desereret, peregrina ueste sumpta, regis contubernium repetit (Neque enim facile ab occurrentibus dignosci poterat, cum ueras oris

Rindæ austera pudicitia.

C notas falsus squalor abstergeret, ueterem habitum noua furaretur illuuies) Roste-
rum se uocitari, fabriliumq; rerum officio callere perhibuit. Itaque multiplices re-
rum formas speciosissimis æris lineamentis complexus adeò professionem artifi-
cio commendauit, ut recepto à rege magni ponderis auro, matronarum orna-
menta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus insignia fabrica-
tus, tandem armillam cæteris operosius expolitam, annulosq; complures pari
studio decusatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio potest. Quē
Rinda basium sibi porrigere cupientem, colapho percussit. Minus enim acce-
ptantur dona quæ præstat inuisus: sanè gratiora sunt, quæ ab amicis porrigun-
tur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim
peruicacis animi puella, quin subdolus senex libidinis aditum ficta liberalitate ca
ptaret. Pręterea acre eidem atque intractabile ingenium fuit: siquidem dolum ob-
sequio instrui, donorumq; studio flagitijs uotum subesse cognouit. Quam pater
plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggressus, illa senile perosa con-
nubium, teneris puellarũ annis præproperos complexus negabat, ab infirmio-
ris ætatis excusatione respuendarum nuptiarum subsidium mutuata. At Othi-
nus nihil amantium studijs perseuerantiæ robore efficacius expertus, quanquã
geminæ repulsæ ignominia affectus fuisset, tertio regem priori specie confusa,
perfectissimam rei militaris industriam professus accessit. Eundem in hanc curam
non uoluptas modo, sed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præ-
stigiarum peritis uersili uultu uarios habitus præ se ferendi promptissima quon-
dam potestas incesserat: quippe præter naturalem corporis speciem, cuiuslibet
ætatis statum simulare callebant. Igitur senex iocundum professionis suæ specta-
culum æditurus, inter promptissimos insolentius obequitare solebat, nec eo qui-
D dem officij genere puellæ rigor inflecti potuit: uix siquidem animus syncere in
gratiam redit, cum quo uehemens semel odium gessit. Quam cum discessurus
osculo petere uellet, ita ab ea propulsus est, ut mentum terræ nutabundus impin-
geret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti simi-
lem reddidit, receptam toties iniuriam modesto ultionis genere insequutus. Ad-
huc tamen propositum exequi non cunctatus, quippe spem eius fiducia maiesta-
tis inflauerat, puellari ueste sumpta, quarto regem uiator indefessus petiuit. A
quo receptus non modo sedulum se, sed etiam importunum exhibuit. Qui quod
muliebriter propemodum cultus esset, à plerisq; fœmina credebatur. Cæterum
se uocabulo uuecham arte medicam testabatur, professionem quoq; promptissi-
mis cõmendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adscitus, puellę pedisse-
quam egit. Cuius etiam pedum sordes serotinis horis abluere solebat. Licebat
quoque lympham pedibus ministranti suras ac superiores femorum partes con-
tingere. At quoniam uario fortuna passu graditur, quod arte promptum nõ erat,
in expedito casus constituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectam,
circumspectis morbi remedijs in salutis præsidium manus quas ante damnauerat
aduocare, quemq; semper fastidio habuerat seruatorem adsciscere: qui curiosius
cuncta doloris indicia perscrutatus, ut morbo quamprimũ occurreretur, medi-
cata potione utendum asseruit. Cęterum eius temperamenti tantam acerbitatem
fore, ut nisi puella uinculis se continendam dedisset, curationis uim perferre non
posset. Ab intimis enim fibris, morbi propulsandam esse materiam. Quo pater au
dito, filiam uincire non distulit, iniectamq; toro ad omnia quæ medicus admo-
uisset, patientiam præstare iussit. Fallebat illum fœminei species cultus, quo se-
nex ad obumbrandam artis suæ peruicaciam utebatur: quæ res medicamenti
speciem ad stupri licentiam transtulit. Medicus nanque Veneris occasione sum-
pta, mutato curationis officio, prius ad exercendę libidinis, quàm pellendæ febris
negocium

A negocium procurrit, aduersa puellæ ualetudine usus, cuius inimicam sibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoq; ea de re opinionem subtexere nō pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profecisse cognosceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandestino filiæ concubitu potiri permiserit. Adeò interdum paterna in prolem grassatur impietas, cum naturę clementiam uiolenta corrumpit affectio. Quem errorem ædito filiæ partu plena ruboris pœnitentia insecutus est. At dij, quibus præcipua apud Byzantiū sedes habebatur, Othinum uarijs maiestatis detrimentis diuinitatis gloriam maculasse cernentes, collegio suo submouendum duxerunt. Nec solum primatu eiectum, sed etiam domestico honore cultuq; spoliatum proscribendum curabant: satius existimantes probrosi antistitis potentiam subrui, quàm publicæ religionis habitum prophanari, ne uel ipsi alieno crimine implicati insontes, nocentis crimine punirentur. Videbant enim apud eos, quos ad deferēdos sibi diuinitatis honores illexerāt, uulgato maioris dei ludibrio obsequium contemptu, religionem rubore mutari, sacra pro sacrilegio duci, statas solennesq; cerimonias puerilium deliramentorum loco censeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput unius culpam recidere putares. Hunc itaq; ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non solum in regni, sed etiam in diuinitatis insulas subrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo positum foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauissent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, sed legitimus dignitatis aduerteretur esse successor. Et ne quid amplitudinis deesset, Othini quoq; ei nomen imponunt, uocabuli fauore inuidiam nouitatis exclusuri. Quo denis fermè annis diuini senatus magistratū gerente, tandē Othinus
B dijs atrocitatem exilij miserantibus, satis iam graues pœnas dedisse uisus, squaloris deformitatem pristino fulgoris habitu permutauit. Iam enim superioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipsum recuperandæ dignitatis aditu indignum censerent, quod scænicis artibus, & muliebris officij susceptione teterrimum diui nominis opprobrium ædidisset. Sunt qui asserant eum quosdam deorum adulando, quosdam præmijs permulcendo, amissæ maiestatis fortunam pecunia emercatum fuisse, & ad honores quibus iam pridem defunctus fuerat, ingentis summæ precio reditum comparasse. Quos si quanti emerit rogas, illos consule, qui quanti diuinitas uæneat didicerūt. Mihi minus cōstare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulsus, in Suetiā concessit: ubi ueluti nouo quodā orbe opinionis suæ monumenta restaurare connisus, à Danis interfectus est. Fama est illum adeò præstigiarum usu calluisse, ut ad traijcienda maria osse quod diris carminibus obsignauisset, nauigij loco uteretur, nec eo segnius quàm remigio præiecta aquarum obstacula superaret. At Othinus recuperatis diuinitatis insignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarū partibus innitebatur, ut eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec ullus orbis locus extaret, qui numinis eius potentiæ nō pareret. Qui cum filium Boum, quē ex Rinda sustulerat, bellici laboris studiosum cognosceret, accersitum fraternæ cladis memorem esse iubet, potius à Balderi interfectoribus ultionem exacturum, q̄ armis innoxios oppressurū, quod aptior ac salubrior pugna competeret, ubi pium belli locum iusta uindictæ licentia tribuisset. Interea Geuarus Gunnonis satrapæ sui dolo nunciatur oppressus: cuius cladem Hotherus acerrimis ultionis uiribus insequuturus, interceptū Gunnonem atq; ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipse Geuarum ante per insidias occupatum nocturno uiuum igni consumpserat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Geritumq; Noruagiæ prætulit. Post hæc, uocatis in con-

Ollerus præstigiator insignis

C cionem maioribus, bello quo Boum excipere debeat, periturũ se refert, idq; non dubijs coniecturæ modis, sed ueris uatũ prædictionibus expertũ. Orat proinde filium suũ Roricum regno præficiant, ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborũ censura transfunderet: plus uoluptatis se ex filij successione, quàm amaritudinis ex propinqua morte percepturũ testatus. Quo ocyus impetrato, pugna cum Boo congressus occiditur. Nec iocunda Boo uictoria extitit. Quippe tam grauiter affectus acie excessit, ut scuto exceptus, atq; à peditibus uicissim subeuntibus domũ relatus, postridie uulnerũ dolore consumeret. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius insignem extruens collem, ne tanti iuuenis monumenta à posterorũ memoria citius dilaberentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ sortis onere liberati, Daniã quam annuis uectigaliũ obsequijs amplecti solebant, armis aggredi animũ induxerunt. Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciã ministrauit, aliosq; complures, ex obsequentibus hostes effecit. Cuius iniuriæ propulsandæ gratia Roricus contractã in arma patriam, recensitis maiorũ operibus, ad capessendam uirtutem impenso hortationis genere concitabat. At Barbari ne bellum absq; duce cõmitterent, capite opus esse cernentes, creato sibi rege, cæteris militię uiribus ostensis obscuriore loco, binos armatorũ manipulos condunt. Nec Roricum insidiæ fefellere, qui cum classem suam uadosi cuiusdã gurgitis arctis faucibus inhærere conspiceret, harenis quibus insidebat abstractam profundo adegit, ne limosis inflicta paludibus, diuersa ab hostibus parte peteretur. Præterea latebras socijs interdiu captandas cõstituit, quibus insistentes, ex improuiso nauium suarum irruptoribus insultarent, fore posse præfatus, ut in autorũ caput propriæ fraudis euentus recideret. Barbari uero qui insidijs addicti fuerant, Danicæ cir-
D cunspectionis ignari, irruptione temere ædita, omnes oppressi sunt. Reliqua Sclauorum manus ignorata sociorũ strage, super Rorici mora multa anceps admiratione pendebat: quem inter ægras mentiũ fluctuationes diutule expectatũ cum præstolatio indies molestior fieret, classe tandem petendũ ducebat. Erat aũt inter eos uir corporis habitu insignis, officio magus, qui prospectis Danorũ turmis, ut paucorũ impendio, inquit, compluriũ pericula rediman̄t, publicam stragem priuato discrimine pręcurrere liceat. Ego uero in hanc confligendi legem nõ deero, si cui uestrum mutuus decernendi mecũ ausus incesserit. In primis aũt prætaxata à me conditione utendũ postulo, cuius talem sanè formulã texui: si uicero, uectigalium nobis concedatur immunitas: si uincar, pristina uobis tributa soluantur: aut enim hodie patriam seruitutis iugo uictor exuam, aut uictus inuoluam. In utranq; fortunam prædem me, uademq; recipite. Quod audiens Danorũ quidã animi q; corporis uiribus robustior, percũctari Roricũ cœpit, quid ei pręmij foret, qui pugna prouocantẽ exciperet. At Roricus cum senas fortè armillas haberet, ita mutuis nexibus inuolutas, ut ab inuicem sequestrari nequirent, nodorũ inextricabiliter serie cohærente, easdem certamen audenti in præmiũ pollicetur. At iuuenis parum fortunæ certus, si, inquit, Rorice rem prospere gessero, tua uincentis mercedem liberalitas æstimet, tu palmã arbiter metiaris: sin propositũ mihi parum ex sententia cesserit, quid uicto præmij debes, quẽ aut sæua mors, aut ignominia grauis inuoluet? has imbecillitas habere comites consueuit, hæc superatorũ stipendia sunt, quos quid nisi extremũ dedecus manet? Quænã soluenda merces? Quæ gratia referenda, cui fortitudinis precium adest? Quis impotentẽ Martis hedera redimiuit, præmijs uictricibus decorauit? Virtuti, nõ ignauiæ palma tribuit̃. Gloria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners, aut uita deformis insequitur. Ego uero, qui quorsum duelli fortuna uergat ambigo, præmium audacter expetere nõ præsumo, quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq; enim

A enim incerto uictoriæ, certum uictoris præmiũ occupare conceditur. Supersedeo trophæo dubius coronæ constanter meritũ flagitare. Recuso lucrum, quod mihi mortis æque ac uitæ stipendiũ esse poterit. Stoliditatis est immaturo fructui manus inijcere, eumq́ decerpere uelle quẽ necdum quis satis sibi debitum nouerit. Hæc manus aut palmam mihi præstabit, aut finem. Hæc fatus, gladio barbarũ ferit, fortuna minus, q̃ ingenio promptus. Ab eo siquidem repercussus, primi ictus magnitudine exanimatus est. Quo triste Danis spectaculũ dante, uictorẽ socium Sclaui ingenti donatũ pompa, magnificis excepere tripudijs. Idem die postera siue recentis uictoriæ successu elatus, siue alterius adipiscendæ cupidine accensus, hostes cõminus aditos pristinæ ꝓuocationis uerbis lacessere instituit. Fortissimũ nanq́ Danorũ à se prostratũ ratus, nemini illorũ secum ulterius ꝓuocatione dimicandi spiritũ superesse credebat. Vnius quoq́ pugilis occasu, totius se exercitus uires labefactasse confisus, nihil ad quos posteriores sui conatus intenderent, executione difficile arbitrabatur. Nihil enim successu magis insolentiam nutrit, nec ullum prosperitate efficacius superbiæ incitamentum est. Dolebat itaq́ Roricus, unius uiri petulantia publicam labefactari uirtutẽ, illustresq́ uictorijs Danos, nõ modo à quondam uictis insolenter excipi, uerumetiã ignominiose contemni. Præterea neminem ita animo promptũ, aut manu strenuum in tanto militum numero reperiri, cui salutem suam pro patria deuouendi cupido suppeteret. Tam probrosam Danicæ cunctationis infamiã prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præstabat etenim corpore, incantandi artibus pollens. Huic quoq́ deindustria certaminis præmiũ perquirenti, rex armillas spopõdit. Tum ille, quã (inquit) promisso fidem deferam cum ipse pignus in manibus habeas, nec sub aliena munus custodia deponas? Præstò sit cui pignoris depositũ credas, ne promissum retractãdi fas sit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmij certitudo. Quod eum

B profectò per ludibriũ dixisse constabat, quẽ in propulsandã patriæ contumeliam sola uirtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus, ne præter regiam consuetudinẽ reuocaturus donum, aut promissum rescissurus uideretur, ut erat in nauigio collocatus, armillas ingenti excussas iactu petitori porrigere statuit. Sed conatum eius fefellit interstitij magnitudo. Armillæ enim languido, ac parum uegeto motu, citra destinatũ locum collapsæ fluctibus interceptæ sunt, unde Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno uirtutis indicio fuit. Neq́ enim eum obrutæ mercedis damnũ audaci mentis proposito exuit, ne uirtutem auaritiæ stipendijs obnoxiã fecisse uideretur. Igitur auide petito certamine, se potius honestati intentum, quàm quæstui deditum, pecuniæ cupiditati fortitudinẽ prætulisse, monstrabat, fiduciam sui nõ in precio, sed magnanimitate repositam ostensurus. Nec mora circuatur campus, milite circus stipatur, concurrunt pugiles, fit fragor, fremit spectatrix turba uotorũ suffragijs discors. Excandescunt igitur athletæ animis, & mutuis in uulneribus ruentes, eundem lucis ac pugnæ exitum sortiuntur: Credo procurante fortuna, ne alter alterius exitio gloriam uoluptatemq́ perciperet. Quæ res Rorico rebelliũ animos conciliauit, tributaq́ restituit. Eodem tempore Horuuendillus & Fengo, quorũ pater Geruuendillus Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præsidiũ surrogantur. At Horuuendillus triennio tyrannide gesta, per summã rerum gloriã piraticæ incubuerat, cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinẽ æmulatus, decorum sibi fore existimauit, si tam late patentẽ piratæ fulgorem superior armis obscurare quiuisset. Cuius classem uaria fretum nauigatione scrutatus offendit. Insula erat medio sita pelago, quã piratæ collatis utrinq́ secus nauigijs obtinebant. Inuitabat duces iocunda littorũ species: hortabatur exterior locorum amœnitas, interiora nemorum uerna perspicere, lustratisq́ saltibus secretam syluarum

C indaginem pererrare, ubi forte Collerũ Horuuendillumq; inuicem sine arbitris obuios incessus reddidit. Tũc Horuuendillus prior regem percontari nisus, quo pugnæ genere decernere libeat, præstantissimũ affirmans quod paucissimorũ uiribus æderetur. Duellum siquidẽ ad capessendam fortitudinis palmam omni certaminis genere efficacius fore, quod propria uirtute subnixũ, alienę manus opem excluderet. Tam fortem iuuenis sententiã admirans Collerus, cum mihi, inquit, pugnæ delectum permiseris, maxime utendum iudico, quæ tumultuationis expers duorum operam capit. Sanè & audacior, & uictoriæ promptior æstimatur. In hoc cõmunis nobis sententia est, hoc ultro iudicio conuenimus. At quoniã exitus in dubio manet, inuicem humanitati deferendũ est, nec adeò ingenijs indulgendum, ut extrema negligantur officia. Odium in animis est, adsit tamen pietas quæ rigori demum opportuna succedat. Nam etsi mentium nos discrimina separant, naturæ tamen iura conciliant. Horum quippe consortio iungimur, quantuscunq; animo liuor dissociet. Hæc itaq; pietatis nobis conditio sit, ut uictum uictor inferijs prosequatur. His ẽm suprema humanitatis officia inesse constat, quæ nemo pius abhorruit. Vtraq; acies id munus rigore deposito cõcorditer exequatur. Facessat post fatũ liuor, simultasq; funere sopiatur. Absit nobis tantę crudelitatis specimen, ut quanq; uiuis odium intercesserit, alter alterius cineres persequamur. Gloriosum uictori erit, si uicti funus magnifice duxerit. Nam qui defuncto hosti iusta persoluerit, superstitis sibi fauorem asciscit, uiuumq; beneficio uincit, quisquis extincto studium humanitatis impenderit. Est & alia nõ minus luctuosa calamitas, quæ uiuos interdum damnata corporum parte contingit. Huic non segnius quàm ultimę sorti succurrendũ existimo. Sæpe enim incolumi spiritu membrorum clades pugnantibus incidit: quæ sors omni fato tristior duci solet, quod mors omnium memoriã tollat, uiuens uero proprij corporis stragem negligere

D nequeat. Hoc quoq; malum ope excipiendũ est. Conueniat igitur alterius ab altero lęsionem denis auri talentis sarciri. Nam si pium est alienis calamitatibus compati, quanto magis proprijs misereri? Nemo naturæ non consulit: quam qui negligit, sui paricida est. In hæc data acceptaq; fide, pugnam ineunt. Neq; enim eis aut mutui occursus nouitas, aut uernantis loci iocunditas, quo minus inter se ferro occurrerent, respectui fuit. Horuuendillus appetendi hostis, quàm muniẽdi corporis nimio animi calore auidior redditus, neglecta clypei cura, ambas ferro manus iniecerat: nec audaciæ euentus defuit. Collerum siquidẽ scuto crebris ictibus absumpto spoliatũ, desecto tandem pede exanimem occidere coëgit. Quem ne pacto abesset, regio funere elatum magnifici operis tumulo, ingentiq; exequiarũ apparatu prosequutus est. Deinde sororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici peritam muneris persequutus occidit. Trienniũ fortissimis militię operibus emensus, opima spolia, delectamq; prædam Rorico destinat, quo sibi propiorem amicitię eius gradum conscisceret. Cuius familiaritate fultus, filię eius Geruthæ connubiũ impetrauit, ex qua filium Amlethum sustulit. Tantę felicitatis inuidia accensus Fengo, fratrem insidijs circumuenire constituit. Adeò ne à necessarijs quidem secura est uirtus. At ubi datus paricidio locus, cruenta manu funestam mentis libidinem satiauit. Trucidati quoq; fratris uxore potitus, incestum paricidio adiecit. Quisquis enim uni se flagitio dederit, in aliud mox procliuior ruit: ita alterum alterius incitamentũ est. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis audacia texit, ut sceleris excusationẽ beneuolentiæ simulatione componeret, paricidiũq; pietatis nomine coloraret. Gerutham siquidẽ quanq̃ tantæ mansuetudinis esset, ut neminem uel tenui læsione cõmouerit, incitatissimũ tamen mariti odiũ expertam, saluandæq; eius gratia fratrem à se interfectum dicebat, quod mitissimam & sine felle fœminã grauissimũ uiri supercilium perpeti indignum uideret.

Nec

A Nec irrita propositi persuasio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deest, ubi scurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, paricidales manus flagitiosis inferre complexibus, geminæ impietatis noxam pari scelere prosequutus. Quod uidens Amlethus, ne prudentius agendo patruo suspectus redderetur, stoliditatis simulationem amplexus, extremũ mentis uitium finxit, eoq; calliditatis genere non solum ingenium texit, uerumetiam salutem defendit. Quotidie maternum larem pleno sordium torpore complexus, abiectũ humi corpus obscœni squaloris illuuie respergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculę stoliditatis dementiã figurabant. Quicquid uoce ædebat, deliramentis consentaneum erat. Quicquid opere exhibuit, profundã redolebat inertiam. Quid multa? Non uirum aliquem, sed delirantis fortunæ ridendum diceres monstrum. Interdum foco assidens, fauillasq; manibus uerrens: ligneos uncos creare, eosdemq; igni durare solitus erat: quorum extrema contrarijs quibusdam hamis, quo nexuum tenaciores existerent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta se referebat in ultionem patris spicula præparare. Nec paruo responsum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis uanitas contemneretur, quanq; ea res proposito eius postmodum opitulata fuerit. Quæ solertia apud altioris ingenij spectatores primam ei calliditatis suspicionem iniecit. Ipsa nanque exiguæ artis industria, arcanum opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtusi cordis esse, cui tam exculto manus artificio calluisset: deniq; exactissima cura præustorum stipitum congeriem asseruare solebat. Fuere ergo qui illum uegetioris ingenij asserentes, sapientiã simplicitatis prętextu occulere, profundumq; animi studium calliditatis cõmento obscurare putarent, nec aptius astum deprehendi posse, quàm si illi inter latebras usquam excellentis formę fœmina applica-
B retur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ siquidem tam præceps in Venerem esse ingenium, ut arte dissimulari non possit: uehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm ut astu interpellari queat: ideoq; si is inertiam fingeret, futurum ut occasione suscepta, uoluptatis ilico uiribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorũ partes equo perductũ, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidã Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum sociæ educationis respectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præsenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, instruendi potius quàm insidiandi studio prosequebat͂, quod eum ultima passurum non dubitaret, si uel modicum sensati animi indiciũ præbuisset, maxime uero si Veneris palàm rebus uteretur. Quod ipsi quoq; Amletho obscurum non fuit. Equum siquidem conscendere iussus, ita se de ceruice industria collocauit, ut suum ipsius ceruici dorsum obuertens, aduersa caudam fronte spectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua astutiæ meditatione patrui cõmentum illusit, insidias expugnauit. Ridiculum satis spectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam sessore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbusta lupum habuisset, comitibus tenerioris ætatis equũ occurrisse dicentibus, perpaucos huiusmodi in Fengonis grege militare subiunxit, ut modesto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias insequutus. Qui cum illo prudenti responso usum astruerent, ipse quoq; se deindustria locutũ asseuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere uideretur. Falsitatis enim alienus haberi cupiens, ita astutiam ueriloquio permiscebat, ut nec dictis ueracitas deesset, nec acuminis modus uerorũ iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à se eximiæ granditatis repertum dixissent, eo, inquit, prægrandem pernam secari conuenit, profectò mare significans, cuius immensi-

C tati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarũ quoq; præteritis cliuis, sabulum perinde ac farra aspicere iussus, eadem albicantibus maris procellis permolita esse respondit. Laudato à comitibus responso, idem à se prudenter aditum asseuerabat. Ab iisdem quo maiorem exercendæ libidinis audaciam sumeret deindustria relictus, immissam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatam obscuro loco obuiam recepit, constuprasset ꝗ; ni collacteus eius tacito consilij genere insidiarum indicium detulisset. Considerans enim quonam aptius modo occultũ monitoris officiũ exequi, periculosamq; iuuenis lasciuiam præcurrere posset, repertam humi paleam, œstri præteruolantis caudę submittendam curauit. Egit deinde ipsum in ea potissimum loca, quibus Amlethum inesse cognouit, eoq; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius transmissum indicium, quàm cognitum fuit. Siquidem Amlethus uiso œstro, simulq; stramine quod caudæ insitũ gestabat, curiosius pernotato, tacitum cauendæ fraudis monitũ intellexit. Igitur insidiarum suspicione conterritus, quo tutius uoto potiretur, exceptam amplexibus fœminam ad palustre procul inuium protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impensius obtestatus est. Pari igitur studio petitum ac promissum est silentium. Maximam enim Amletho puellæ familiaritatem uetus educationis societas conciliabat, quod uterq; eosdem infantiæ procuratores habuerit. Domum itaq; reductus, cunctis an Veneri indulsisset per ludibriũ interrogantibus, puellã à se constupratã fateť. Interrogatus rursum quo rem loco egerit, quóue puluino usus fuerit, ungulæ iumenti, cristęq; galli, laquearibus quoq; tecti innixum se dixit. Horum enim omnium particulas uitandi mendacij gratia cum tentandus proficisceret, contraxerat. Quæ uox multo circunstantiũ risu excepta est, quanquam nihil rerũ ueritati per iocum detraxerit. Puella quoq; ea de re in-
D terrogata, nihil eum tale gessisse perhibuit. Fides negationi habita est, eo quidem pronius, quo minus satellites facti conscios fuisse constabat. Tum is qui pręstandi indicij gratia œstrum signauerat, ut salutẽ Amlethi uaframenti sui beneficio constitisse monstraret, nuper se eius unicè studiosum extitisse dicebat. Nec inepta iuuenis responsio fuit. Ne enim indicis meritũ negligere putareť, quiddam straminis gerulũ subitis adlapsum pennis, quodq; paleam posteriore corporis parte defixam gestaret, sibi conspectũ retulit. Quod dictũ, ut cæteros cachinno concussit, ita Amlethi fautorem prudentia delectauit. Superatisq; omnibus, arcanamq; iuuenilis industriæ seram patefacere nequeuntibus, quidã amicorũ Fengonis præsumptione quàm solertia abũdantior fore negabat, ut inextricabile calliditatis ingenium usitato insidiarũ genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam esse, ꝙ ut leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius astutiæ simplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorem itaq; rationis uiam altiore animi sensu à se repertã dicebat, executioni nõ incongruam, & propositæ rei indagationi efficacissimam. Fengone siquidem per ingentis negocij simulationem de industria absentiam præstante, solum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea uiro, qui ambobus inscijs in obscura ędis parte consisteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim ut si quid filius saperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec se genitricis fidei credere pertimesceret. Idem se explorationis ministrum cupidius offerebat, ne potius autor consilij quàm executor uideretur. Delectatus sententia Fengo, facta longinquæ profectionis simulatione discedit. Is uero qui consilium dederat, conclaue quo cũ matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, submissusq; stramento delituit. Nec insidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandestinis cuiuspiam auribus exciperetur, primum ad ineptæ consuetudinis ritum decurrens, obstrepentis galli more occentum ædidit, brachijsq; pro alarum plausu

A plausu cōcussis, conscenso stramēto corpus crebris saltibus librare cœpit, si quid illic clausum delitesceret experturus. At ubi subiectā pedibus molem persensit, ferro locum rimatus suppositum confodit, egestumq; latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conscissum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq; porcis per os cloacæ patentis effudit, atq; ita miseris artubus cœnum putre constrauit. Taliter elusis insidijs conclaue repetit. Cumq; mater magno eiulatu questa præsentis filij socordiam deflere cœpisset, quid, inquit, mulierum turpissima grauissimi criminis dissimulationem falso lamenti genere expetis, quæ scorti more lasciuiens, nefariam ac detestabilem tori cōditionem secuta, uiri tui interfectorem pleno incesti sinu amplecteris, & ei qui prolis tuę parentē extinxerat, obscœnissimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equę coniugum suorū uictoribus maritantur: brutorū natura hæc est, ut in diuersa passim coniugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuisse constat. Ego uero non ab re stolidi speciem gero, cum haud dubitem, quin is qui fratrem oppresserit, in affines quoque pari crudelitate debacchaturus sit: unde stoliditatis quàm industriæ habitum amplecti præstat, & incolumitatis præsidium ab extrema deliramentorum specie mutuari. In animo tamen paternæ ultionis studium perseuerat, sed rerum occasiones aucupor, temporū opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obscurum immitemq; animum, altioribus ingenij modis uti conuenit. Tibi uero superuacuū sit meam lamentari desipientiā, quæ tuam iustius ignominiam deplorare debueras. Itaq; non alienæ, sed propriæ mentis uitium defleas necesse est. Cætera silere memineris. Tali conuicio laceratam matrem ad excolendum uirtutis habitum reuocauit, præteritosq; ignes præsentibus illecebris præferre docuit. Reuersus Fengo, insidiosæ explorationis autorem nusquam repertum, diutinę inquisitionis studio prosequebatur, nemine se eum uspiā cōspexisse

B dicente. Amlethus quoque, an ullum ipsius uestigium deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illum iuisse retulit, perq; eius ima collapsum, ac nimia cœni mole obrutum, à subeuntibus passim porcis esse consumptum. Quod dictum tametsi ueri confessionem exprimeret, quia specie stolidū uidebatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq; Fengo priuignum indubitatæ fraudi suspectum tollere uellet, sed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offensam exequi non auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ simulationem alieno ministerio quęsiturus. Ita dum occultare sæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm sibi infamiam consciscere maluit. Discedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis instruat, suasq; post annum inferias falso peragat, eoq; tempore redi tum pollicetur. Proficiscūtur cum eo bini Fengonis satellites, literas ligno insculptas (nam id celebre quondam genus chartarū erat) secum gestantes, quibus Britannorū regi transmissi sibi iuuenis occisio mandabatur. Quorū Amlethus quietem capientium loculos perscrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq; figurarū apicibus substitutis, damnationem suam in comites suos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis sibi sententiam ademisse, & in alios periculum transtulisse cōtentus, preces huiusmodi falso Fengonis titulo subnotatas adiecit, ut Britanniæ rex prudentissimo ad se iuueni misso filiam in matrimonium erogaret. At ubi in Britanniam uentum, adeunt legati regem, literasq; quas alienæ cladis instrumentū putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo dissimulato rex, hospitali illos humanitate prosequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac uulgare edulium aspernatus, summam epularum abundantiam miro abstinentię genere auersatus est, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratissimas regiæ

C mensæ delicias,& instructissimas luxu epulas,tanquam agreste aliquod obsoniũ
fastidiret.Soluto conuiuio, rex quũ amicos ad quietem dimitteret, per quendam
cubiculo immissum,nocturna hospitum colloquia clandestino explorationis ge-
nere cognoscenda curauit.Interrogatus igitur à socijs Amlethus, quid igitur ita
hesternis epulis, perinde ac uenenis abstinuisset: panem cruoris cõtagio resper
sum,potioni ferri saporem inesse,carneas dapes humana cadaueris oliditate per-
fusas,ac ueluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quo-
que regem seruilibus oculis esse,reginam tria ancillaris ritus officia pręse tulisse,
non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs insecutus. Cui
mox socij pristinum mentis uitium exprobrantes,uarijs petulantiæ ludibrijs in-
sultare cœperunt,quod probanda culparet,causaretur idonea,quod insignem re
gem,excultamq; moribus fœminam parũ honesto sermone lacesseret, laudemq;
meritos extremi dedecoris opprobrio respersisset. Quibus rex ex satellite cogni
tis,talium autorem supra mortalem habitum,aut sapere,aut desipere testatus est,
tam paucis uerbis perfectissimam industriæ altitudinem cõplectendo. Accersi-
tum deinde uillicum,unde panem adsciuerat percontatur. Qui quũ eum dome-
stici pistoris opera confectũ assereret, sciscitatur item,ubi materiæ eius seges cre-
uisset,& an ullum illic humanæ stragis indiciũ extaret. Qui respondit,haud pro-
cul abesse campum, uetustis interfectorũ ossibus obsitum,& adhuc manifesta an
tiquæ stragis uestigia præ se ferentem, quem à se perinde ac cæteris feraciorẽ opi-
mæ ubertatis spe,uerna fruge consertum dicebat.Itaq; se nescire,an panis hoc ta-
bo uitiosi quicquam saporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethũ uera dixisse
coniectans,unde lardum quoque allatum fuisset,cognoscere curę habuit.Ille sues
suos per incuriam custodia elapsos, putri latronis cadauere pastos asseuerabat,
ideoq; forte eorum carnibus corruptioni affinem incessisse saporem. Quum rex
D in hoc quoq; ueracem Amlethi sententiã cõperisset,quonam liquore potionem
miscuisset inquirit. Vt farre,& aqua temperatam cognouit,demonstratũ sibi sca-
turiginis locum in altum fodere aggressus,cõplures gladios rubigine adesos re-
perit,ex quorum odore lymphas uitium traxisse existimatum est. Alij ideo potio
nem notatam referunt,quod in eius haustu apes abdomine mortui alitas depre-
henderit,uitiumq; referri gustu,quod olim fauis inditũ extitisset. A quo rex cul-
pati saporis causas competenter æditas uidens, quum ab eodem exprobratam si-
bi oculorum ignominiam,ad generis fœditatem pertinere cognosceret,clàm con
uenta matre,quis sibi pater extitisset inquirit.Qua neminem se pręter regem pas-
sam dicente,rem quęstione ex ea cognoscendam minatus,quod seruo ortus esset
accepit,notatæ originis ambiguitatem extorto confessionis indicio perscrutatus.
Igitur ut conditionis suæ rubore contusus,ita iuuenis prudentia delectatus,eun-
dem cur reginam seruilium morum exprobratione maculasset, interrogat. Sed
dum coniugis comitatem nocturno hospitis sermone lacessitam doluit, eandem
ancilla matre creatam didicit.Siquidem ille tria se circa eam seruilis ritus uitia de-
notasse dicebat: Vnum,quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterũ,quod
uestem ad gressum succinxerit: tertium,quod ciborum reliquias dentium angu
stijs inhærentes stipite eruerit, erutasq; cõmanducauerit. Matrem quoque eius
in seruitutem captiuitate redactam memorabat,ne potius seruili more,quàm ge-
nere esse uideretur. Cuius industriam rex perinde ac diuinum aliquod ingenium
ueneratus,filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoque eius tanquam
cœleste quoddam testimonium amplexatus est. Cæterum comites ipsius, ut ami
ci mandatis satisfaceret,proxima die suspendio consumpsit.Quod beneficiũ Am
lethus tanquam iniuriam simulata animi molestia prosecutus, aurum à rege com
positionis nomine recepit,quod postmodum igni liquatum clàm cauatis baculis
infun-

A infundendum curauit. Apud quem annum emensus, impetrata profectionis li-
centia patriam repetit, nihil secum ex omni regiarum opum apparatu præter ge-
rulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præsentem cultum pristinis per-
mutauit moribus, quibus ad honestatem usus fuerat, in ridiculæ consuetudinis
speciem deindustria conuersis. Cumq; tricliniũ in quo suæ ducebantur exequiæ,
squalore obsitus intrasset, maximũ omnibus stuporem iniecit, quod obitum eius
falso fama uulgauerat. Ad ultimũ horror in risum concessit, exprobrantibus sibi
mutuò per ludibrium conuiuis uiuum affore, quem ipsi perinde ac defunctũ inse
rijs prosequerentur. Idem super comitibus interrogatus, ostensis quos gestabat
baculis, hic, inquit, & unus & alius est. Quod utrum uerius, an iocosius protule-
rit nescias. Siquidem ea uox, quanquam à plerisq; uana existimata fuerit, à ueri ta
men habitu non desciuit, quæ peremptorũ loco pensationis eorum precium de-
monstrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniun
ctus, curiosiore propinandi officio fungebatur. Et ne gressum laxior uestis offen
deret, latus gladio cinxit, quem plerunq; deindustria distringens, supremo digi-
tos acumine uulnerabat: quamobrem à circumstantibus curatũ, ut gladius cum
uagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem insidijs aditum strueret, peti
tam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero ob-
ruit, ut debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti se traderent, eundemq;
conuiuij & lecti locum haberent. Quos quum insidijs opportunos animaduerte
ret, oblatam propositi facultatem existimans, præparatos olim stipites sinu exci-
pit, ac deinde ædem in qua proceres passim fusis humi corporibus permixtam so
mno crapulam ructabantur, ingressus, compactam à matre cortinam, quæ etiam
interiores aulæ parietes obducebat, rescissis tenaculis decidere coëgit. Quã ster-
B tentibus superiectam, adhibitis stipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodo-
rum artificio colligauit, ut nemo subiectorũ, tametsi ualidius adniteretur, consur-
gendi effectum assequi posset. Post hæc tectis ignem inijcit, qui crebrescentibus
flammis late incendium spargens, totos inuoluit penates, regiam consumpsit, o-
mnesq; aut profundum carpentes somnum, aut frustra assurgere conantes, cre-
mauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius à comitibus in tabernaculũ per-
ductus fuerat, gladium forte lectulo cohærentem arripuit, suumq; eius loco defi-
xit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adesse Amlethũ ue
terum uncorum suorum ope succinctum, & iam debita paternæ cladis supplicia
exigere auidum. Ad hanc uocem Fengo lectulo desiliens, dum proprio defectus
gladio nequicquam alienum distringere conatur, opprimitur. Fortem uirũ, æter
noq; nomine dignum, qui stultitiæ cõmento prudenter instructus, augustiorem
mortali ingenio sapientiam admirabili ineptiarum simulatione suppressit, nec so-
lum propriæ salutis obtentum ab astutia mutuatus, ad paternæ quo-
que ultionis copiam eadem ductũ præbente peruenit. Itaq;
& se solerter tutatus, & parentem strenue ultus,
fortior, an sapientior existimari de-
beat, incertum reliquit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI

TERTII FINIS.

C

HISTORIAE DANORVM LIBER QVARTVS.

PERACTA uitrici strage, Amlethus facinus suum incerto popularium iudicio offerre ueritus, latebris utendum existimauit, donec quorsum inconditæ plebis uulgus procurreret didicisset. Igitur uicinia quæ noctu incendiũ speculata fuerat, mane causam conspecti ignis nosse cupiens, collapsam in cineres regiam animaduertit, ruinasq; eius adhuc tepidas perscrutata, nihil præter informes combustorum corporum reliquias reperit. Adeò autem uorax flamma omnia perederat, ut ne index quidem extaret, ex quo tantæ cladis causa accipi posset. Corpus quoque Fengonis ferro confossum inter cruentas spectabatur exuuias. Alijs indignatio patens, alijs mœror, quibusdam gaudium occultum incesserat. Hi ducis lamentabantur interitũ, hi sospitam parricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua spectatorũ sententia excipiebatur. Ea uulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarũ fiduciam adeptus, accersitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiusmodi habuit: Nõ uos moueat proceres præsens calamitatis facies, si quos miserabilis Horuuendilli exitus mouet: non uos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas seruata est. Parricidæ, non regis intueamini funus. Luctuosior siquidem illa facies erat, quũ ipsi regem nostrum ab iniquissimo parricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum uidistis. Ipsi laceros Horuuendilli artus, ipsi corpus crebris uulneribus absumptum plenis miserationis oculis aspexistis. Quem ab atrocissimo carnifice spiritu spoliatum, ut patria libertate exueretur, quis dubitet? Vna manus ei fatum, & uobis seruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, ut Fengonis crudelitatem Horuuendillianæ præferat pietati? Mementote qua uos Horuuendillus beneuolentia fouerit, iustitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptũ uobis mitissimum regem, iustissimum patrem, subrogatum tyrannum, suffectum parricidam, erepta iura, cõtaminata omnia, pollutam flagitijs patriam, impositum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum suis autorem criminibus obrutum, suorum pœnas scelerum parricidam pependisse cernatis. Quis mediocriter prudens spectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem scelus recidisse condoleat? Quis cruentissimi lictoris cladem defleat, aut crudelissimi tyranni iustum lamentetur interitum? Præstò est autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam ultione prosequutum me fateor. Opus, quod uestris pariter manibus debebatur, exercui. Quod uos mecum cõmuniter cõdecebat, solus impleui. Adde quod neminem tam præclari facinoris sociũ habui, nec cuiuspiã mihi comes opera fuit: quanq; haud ignorem uos huic manũ daturos negocio, si petissem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi seruatam non dubito. Sed sine uestro discrimine nefarios puniri placuit: neq; enim alienos humeros oneri subijciendos putabam, cui sustentando proprios suffecturos credebam. Incineraui ego alios, solum Fengonis truncum uestris manibus cõcremandum reliqui, in quo saltem iustæ ultionis cupidinem exatiare possitis. Concurrite alacres, extruite rogũ, exurite impium corpus, decoquite scelestos artus, spargite noxios cineres, disijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas ossium reliquias claudat. Nullum parricidij uestigiũ maneat, nullus contaminatis artubus intra patriam lo-

Oratio perfectæ eloquentiæ plena.

D

cus

A cus existat, nulla contagium uicinia contrahat, non mare, non solũ damnati cadaueris hospitio polluatur. Cætera ego præbui, id solum uobis pietatis officiũ relictum est. His exequijs prosequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus ducendum. Sed neq; eius cineres, qui patriam libertate nudauerit, à patria tegi conuenit. Præterea quid meas reuoluam ęrumnas? calamitates recenseam? retexam miserias? quas ipsi me plenius nostis. Ego à uitrico ad mortem quæsitus, à matre cõtemptus, ab amicis consputus, annos flebiliter exegi, dies calamitose duxi, incertum uitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Postremo omnem ætatis partem, maxima cum rerũ aduersitate miserabiliter emensus sum. Sæpe me tacitis intra uos quæstibus sensu uacuũ gemebatis deesse ultorem patri, paricidio uindicem. Quæ res occultũ mihi uestræ charitatis indiciũ attulit, in quorũ animis necdum regiæ cladis memoriam exoleuisse cernebam. Cuius itaq; tam asperum pectus, tam saxeus rigor, quem non passionũ mearũ cõpassio molliat, ęrumnarũ miseratio nõ flectat? Miseremini alumni uestri, moueamini infortunijs meis, qui ab Horuuendilli nece immunes geritis manus. Miseremini quoq; afflictæ genitricis meæ, & reginæ quondam uestræ, extincto congaudete dedecori, quæ uiri sui fratrem interfectoremq; cõplexa, geminũ ignominiæ pondus fœmineo perpeti corpore cogebatur. Quamobrem ut ultionis studiũ occultarem, obscurarẽ ingeniũ, adumbratũ nõ uerum inertiæ habitũ amplexatus sum, stoliditatis figmento usus, sapientiæ cõmentum texui, quod nunc an efficax fuerit, utrũ finis sui cõplementum attigerit, uestro conspectui patet: uos tantę rei arbitros habere cõtentus sum. Ipsi paricidales fauillas pedibus proculcatis: despicamini cineres eius, qui iugulati fratris uxorem polluit, flagitio temerauit, dominũ læsit, maiestatem proditionis scelere lacessiuit, acerbissimã uobis tyrannidem intulit, libertatem ademit, incesto

B paricidiũ cumulauit. Me tam iustæ uindictæ ministrũ, tam piæ ultionis æmulũ patrio suscipite spiritu, debito prosequimini cultu, benigno refouete cõtuitu. Ego patriæ probrũ dilui, matris ignominiam extinxi, tyrannidem repuli, paricidã oppressi, insidiosam patrui manũ mutuis insidijs elusi: cuius si superesset, in dies scelera percrebrescerent. Dolebam & patris & patrię iniuriam, illum extinxi uobis atrociter, & supra quàm uiros decuerat, imperantem. Recognoscite beneficium, ueneramini ingeniũ meum, regnũ si merui date, habetis tanti autorem muneris, paternæ potestatis hæredem, non degenerem, non paricidam, sed legitimũ regni successorem, & pium noxæ paricidalis ultorem. Debetis mihi recuperatũ libertatis beneficium, exclusum affligtantis imperiũ, ademptũ oppressoris iugũ, excussum paricidæ dominiũ, calcatũ tyrãnidis sceptrũ. Ego seruitute uos exui, indui libertate, restitui culmen, gloriã reparaui, tyrannũ sustuli, carnificem triumphaui. Præmiũ penes uos est, ipsi meritũ nostis, à uestra merces uirtute requiritur. Flexerat hac oratione adolescens omniũ animos, quosdam ad miserationẽ, alios ad lachrymas usq; perduxit. At ubi quieuit mœror, rex alacri cunctorũ acclamatione censetur. Plurimũ quippe spei in eius industria ab uniuersis reponebaẽ, qui tanti facinoris summã profundissimo astu texuerat, incredibili molitione concluserat. Mirari illum cõplures uideres, tanto temporis tractu subtilissimũ texisse consiliũ. His apud Daniam gestis, ternis nauigijs impensius adornatis, socerum uisurus ac coniugem, Britanniam repetit. In clientelã quoq; armis præstantem iuuentutem adciuerat, exquisito decoris genere cultam, ut sicut cuncta despicabili dudum habitu gesserat, ita nunc magnificis ad omnia paratibus uteretur, & quicquid olim paupertati tribuerat, ad luxurię impensam conuerteret. In scuto quoq; sibi parari iusserat oẽm operũ suorũ contextũ, ab ineuntis ætatis primordijs auspicatus, idq; exqsitis picturæ notis adũbrandũ curauit. Quo gestamine pinde ac uirtutũ suarũ teste usus, claritatis incremẽta cõtraxit. Istic depingi uideres Horuuendilli iugulũ

C Fengonis cum incestu paricidium, flagitiosum patruum fratruelem ridiculum, aduncas stipitum formas, suspicionem uitrici, dissimulationem priuigni, procurata tentamentorum genera, adhibitam insidijs fœminam, hiantem lupum, inuentum gubernaculum, præteritum sabulum, initum nemus, insitam œstro paleam, instructum indicijs adolescentem, elusis comitibus rem seorsum cũ uirgine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam, adesse cum filio reginam, trucidari insidiatorem, trucidatum decoqui, cloacæ coctum infundi, infusum suibus obijci, cœno artus insterni, instratos belluis absumendos relinqui. Videres etiam ut Amlethus dormientium comitum secretum deprehenderit, ut obliteratis apicibus, alia figurarum elementa substituerit, ut dapem fastidierit, potionemq; contempserit, ut uultum regis arguerit, ut reginam sinistri moris notauerit. Aspiceres quoque legatorum suspendium, adolescentis nuptias figurari, Daniam nauigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus ostendi, iuuenem pincernæ partes exequi, districto per industriam ferro digitos exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuales plausus augeri, increbrescere tripudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam uncorum nexibus obfirmari, pertinacius sopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depastam incendio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti loco constitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc omnia excultissimo rerum artificio militari eius scuto opifex studiosus illeuerat, res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites ipsius, quo se nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis utebãtur. Quos Britanniæ rex benignissime exceptos, regij apparatus impensis prosequit̃. Qui inter epulandum, an Fengo uiueret, integrisq; fortunis esset cupide percontatus, cognoscit è genero ferro perijsse, de cuius frustra salute perquireret. Cumq; in-

D terfectorẽ eius crebris percontationibus inuestigaret, eundem cladis eius autorem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi stuporem contraxit, quod ad se promissam quondam Fengonis ultionem pertinere cognosceret. Ipse equidem ac Fengo, ut alter alterius ultorem ageret, mutua quondã pactione decreuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde charitas in amicum, & præterea iurisiurandi firmitas, ipsa quoq; mutuæ obtestationis religio, quam uiolare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iuratoria præponderauit fides, conuersusq; ad ultionem animus, necessitudini religionem anteposuit. Sed quoniam hospitalitatis sacra uiolare nefas credebatur, aliena manu ultionis partes exequi præoptauit, innocentiæ speciem occulto facinore prætenturus. Igitur insidias officijs texit, lædendiq; curam adumbratis beneuolentiæ studijs obscurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo consumpta fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem suscipere iubet, admodum se singulari ipsius industria delectatum præfatus. Regnare siquidem in Scotia fœminam asserebat, cuius uehementer connubium affectaret. Sciebat nanque eam non modo pudicitia cœlibem, sed etiam insolentia atrocem, proprios semper exosam procos, amatoribus suis ultimum irrogasse supplicium, adeò ut ne unus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luisset. Proficiscitur itaq; Amlethus quanquam periculosa legatio imperaretur, iniuncti muneris obsequium non detrectans, sed partim domesticis seruis, partim regis uernaculis fretus, ingressusq; Scotiam quum haud procul reginæ penatibus abesset, recreandorum equorum gratia iunctum uiæ pratum accessit, ibiq; loci specie delectatus, quieti consuluit, iocundiore riui strepitu somni cupidinem prouocante, ordinatis qui stationem eminus obseruarent. Quo audito regina denos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq; speculaturos emittit. Quorum unus

Britanni regis in iureiurando religio.

A unus uegetioris ingenij, elusis uigilibus peruicacius subiens clypeum Amlethi, quem capiti fortè dormiturus affixerat, tanta lenitate submouit, ut ne superiacentis quidē quietē turbaret, aut cuiuspiā ex tanto agmine somnū perrumperet, dominam nō modo nuncio, sed etiam rerū indicio certiorē redditurus. Delegatas quoque ei literas loculis quibus asseruabant̃ pari calliditate subduxit. Quibus regina ad se perlatis clypeū curiosius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti summā elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactissimo prudentiæ consilio fretus, de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarū suarum petitionem continentes intuita, totos obliterauit apices, quod senum admodū connubiū abhorreret, iuuenū complexus appeteret. Inscripsit aūt mandatū perinde atq; à Britanniæ rege sibi transmissum, & eius titulo pariter ac nomine consignatū, quo se latoris peti coniugio simularet. Quinetiā facta quæ ex eius scuto cognouerat, scripto complectenda curauit, ut & clypeū literarū testem, & literas clypei interpretes existimares. Deinde eos, quorū exploratione usa fuerat, scutū referre, literasq; loco suo restituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethū insequuta, quo eū in cauillandis comitibus usum acceperat. Interea Amlethus clypeū capiti fraude subductum expertus, occlusis deindustria oculis quietem callidius simulat, quod uero sopore amiserat, ficto recuperaturus. Alteram quippe fallendi uicem hoc pronius ab insidioso quærendam putauit, quo solam prosperius egerit: nec eum opinio fefellit. Speculatorē quippe clandestino aditu scutum ac chartam pristino loco reponere cupientem prosiliens corripit, captumq; uinclorū pœna coërcuit. Deinde excitatis comitibus, reginæ penates accedit. Cui ex soceri persona consalutatæ scriptū est, eiusdemq; sigillo obsignatum porrexit. Quod quum accepisset Hermuthruda, perlegissetq; (reginæ id nomen erat) operam Amlethi, industriamq; uerbis impensioribus prosequuta, iustas Fengonē pœnas pependisse dice-
B bat, ipsum uero Amlethum rem humana æstimatione maiorem incomprehensæ profunditatis ingenio molitum, quod non solum paterni exitij, materniq; concubitus ultionem inscrutabili sensus altitudine cōmentus fuisset, uerumetiā regnū eius à quo crebras insidias expertus fuerat, conspicuis probitatis operibus occupasset. Quamobrē mirari se tam eruditi ingenij uirum uno nuptiarū errore labefactari potuisse, qui quum humanas penè res claritate transcendat, in ignobilem obscuramq; copulam prolapsus uideatur. Quippe coniugem eius seruis parentibus esse, quanq̃ eos fortuna regijs honoribus exornasset. In expetendis siquidem coniugijs prudenti non formæ fulgorē, sed generis metiendū. Quapropter si rite copulam appetat, prosapiā æstimet, nec specie capiatur, quæ quū illecebrarū irritamentū sit, multorū candorem inaniter fucata detersit. Esse uero quā sibi nobilitate parem asciscere possit. Se siquidem nec rebus tenuem, nec sanguine humilē, eius amplexibus idoneam fore, utpote quam nec regijs opibus uincat, nec auito splendore præcellat: quippe reginam se esse, & nisi refragaretur sexus, regem existimari posse, imò quod uerius est, quemcunq; toro suo dignata fuerit, regem existere, regnumq; se cum amplexibus dare. Ita & nuptijs sceptrū, & sceptro nuptias respondere. Nec parui beneficij esse eam proprios offerre amplexus, quę circa alios ferro repulsam exequi consueuerat. Hortat̃ itaq; placendi studiū in se transferat, in se uotū nuptiale deflectat, genusq; formę præferre discat. Hæc dicēs, astrictis in eum complexibus ruit. Ille tam comi uirginis eloquio delectatus, in mutua prorumpit oscula, alternos complexuū nodos conserit, sibiq; quod uirgini placitum protestat̃. Fit deinde conuiuiū, accersunt̃ amici, corrogant̃ primores, nuptię peragunt̃: quibus expletis, quum nupta Britanniā repetit, ualida Scotorū manu propius subsequi iussa, cuius opera aduersum uarios insidiarum obiectus uteretur. Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quæ

Connubiū expetenti quæ æstimanda.

C quanq̃ ſe ſuperductæ pellicis iniuria læſam quereret, indignũ tamen aiebat mari-
tali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neq; ſe adeò uirum auerſaturã, ut quod ei frau
dulentius intentari ſciat, ſilentio occultare ſuſtineat, habere enim ſe pignus coniu
gij filiũ, cuius ſaltem reſpectus coniugalem matri charitatẽ cõmendare debuerat.
Ipſe enim, inquit, matris ſuæ pellicem oderit, ego diligã: tuos in me ignes nulla ca
lamitas ſopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te ſiniſtre excogitata detegam, &
quas deprehenderim inſidias, pandam. Quamobrẽ cauendũ tibi ſocerum putes,
quod ipſe legationis prouentũ carpſeris, omnemq; eius fructũ in temet, eluſo mit
tentis uoto, peruicaci uſurpatione tranſtuleris. Qua uoce ſe coniugali, quàm pa-
ternæ charitati propiorẽ oſtendit. Hæc loquente ea adeſt Britanniæ rex, generũq;
arctius quàm affectuoſius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis ſpecie frau-
dis propoſitum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum diſſimulanter habu-
it, ducentisq; equitibus in comitatũ receptis, ſubarmalem ueſtem indutus obſe-
quitur inuitanti, maluitq; regię ſimulationi periculoſe parêre, quàm turpiter repu
gnare. Adeò honeſtatem in cunctis obſeruandã putabat. Quem cõminus obe-
quitantem rex ſub ipſa bipatentiũ portarũ teſtudine adortus iaculo tranſegiſſet,
ni ferrum ſubarmalis togæ durities reppuliſſet. Amlethus leui recepto uulnere,
eo loci ſe contulit, ubi Scoticam iuuentutẽ expectandi officio fungi iuſſerat, ca-
ptiuo nouæ coniugis ſpeculatore ad regem remiſſo, qui ſe deſtinatas dominæ li-
teras loculorum cuſtodiæ furtim exemiſſe teſtando, crimen in Hermutrudam re
funderet, ipſumq; accurato genere excuſationis reatu proditionis abſolueret.
Quem rex auidius fugientẽ inſequi non moratus, maiore copiarum parte priua-
uit, ita ut Amlethus die poſtero ſalutem prælio defenſurus, deſperatis admodum
reſiſtendi uiribus ad augendã multitudinis ſpeciem exanima ſociorum corpora,
D partim ſubiectis ſtipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia uiuentũ
Spectaculũ uiſu horrendum. more equis impoſita, nullo armorũ detracto perinde ac præliatura feriatim in aci-
em cuneumq; digeſſerit. Nec rarius mortuorũ cornu erat, quàm uiuentium glo-
bus. Stupenda ſiquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prelia, defun
cti decernere cogerentur. Quę res autori otioſa non fuit, quum ipſę extinctorum
imagines laceſſentibus ſolis radijs immenſi agminis ſpeciem darent. Ita enim ina-
nia illa defunctorũ ſimulacra priſtinũ militum numerũ referebant, ut nihil ex eo-
rum grege heſterna ſtrage diminutum putares. Quo aſpectu territi Britanni, pu-
Britanni à mortuis fugantur. gnam præcurrere fuga, à mortuis ſuperati, quos uiuos oppreſſerant. Quæ uicto-
ria neſcio callidior, an felicior exiſtimanda ſit. Rex dum ſegnius fugam intendit,
ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti pręda acta, conuul
ſisq; Britanniæ ſpolijs, patriam cum coniugibus petit. Interea defuncto Rorico,
Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam
regijs opibus uacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum
iura dandi tollendiq; ius eſſet, Iutiæ regnũ occupaſſe conqueſtus. Quam rem Am
lethus tanta animi moderatione excepit, ut Vigleto ſplendidiſſimis uictoriæ ſuæ
manubijs donato, calumniã beneficio rependere uideretur. Quem poſtmodũ exi
gendæ ultionis occaſione ſuſcepta, bello laceſſitum deuicit, atq; ex occulto hoſte,
manifeſtus euaſit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui
Vndenſakre nomen eſt, noſtris ignotum populis, conceſſiſſe eſt fama. Poſt hæc
quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæq; uiribus recreato per legatos ad bellum pro-
uocaretur, mirifica animi induſtria duas circa ſe res, quarum alteri probrum, alte-
ri periculum ineſſet, fluctuari peruidit. Sciebat quippe ſibi ſi prouocationem ſe-
queretur, imminere uitæ periculum: ſi refugeret, inſtare militię probrum. Prępon
derauit tamen in contemplatore uirtutũ animo ſeruandæ honeſtatis cupido, ob-
tuditq; cladis formidinem impenſior laudis auiditas, ne ſolidus gloriæ fulgor
meticuloſa

A meticulosa fati declinatione corrumperetur. Animaduertebat quoq; tantũ penè inter ignobilem uitam, & splendidã mortem discriminis interesse, quantũ dignitas à contemptu distare cognoscitur. Tanta aũt Hermutrudæ charitate tenebat, ut maiorem futuræ eius uiduitatis, quàm propriæ necis solicitudinẽ animo insitam gestaret, omniq; studio circunspiceret, qualiter ei secundas nuptias, ante belli ingressum conscisceret. Quamobrẽ Hermutruda uirilem professa fiduciam, ne in acie quidẽ se eum deserturam spopondit, detestabilem inquiens fœminã, quæ marito morte conseri formidaret. Quã promissionis nouitatem parum executa est. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuisset, ultro in uictoris prædam, amplexumq; concessit. Ita uotum omne fœmineũ, fortunæ uarietas abripit, temporũ mutatio dissoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixam uestigio, fortuiti rerum casus extenuant: quæ sicut ad pollicendũ facilis, ita ad persoluendum segnis: uarijs uoluptatis irritamentis astringitur, atq; ad recentia semper auidius expetenda, ueterũ immemor: anhela, præceps cupiditate dissultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui si parem naturæ atq; fortunæ indulgentiã expertus fuisset, æquasset fulgore superos, Herculea uirtutibus opera transcendisset. Insignis eius sepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletũ tranquillã ac diutinam regni procurationẽ emensum morbus consumpsit. Cui filius Vuermundus succedit. Hic prolixis tranquillitatis ocijs felicissima temporũ quiete decursis, diutinã domesticæ pacis constantiã inconcussa rerũ securitate tractabat. Idem prolis expers iuuentã exegit, senior uero filium Vffonem sero fortunæ munere suscitauit, quum nullam ei sobolem elapsa tot annorũ curricula peperissent. Hic Vffo coæuos quosq; corporis habitu supergressus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ existimatus est, ut priuatis ac publicis rebus inutilis uideretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquã lusus aut ioci consuetudinẽ præbuit, adeoq; huma-

Muliebris animi fides lubrica.

B næ delectationis uacuus fuit, ut labiorũ continentiã iugi silentio premeret, & seueritatem oris à ridendi prorsus officio temperaret. Verũ ut incunabula stoliditatis opinione referta habuit, ita postmodũ conditionis contemptũ claritate mutauit: & quantũ inertiæ spectaculũ fuit, tantũ prudentiæ & fortitudinis exemplũ euasit. Cuius pater socordiã contemplatus, filiam ei Slesuicensiũ præfecti Frouuini in matrimoniũ asciscit, illustrissimi uiri affinitate utilissimũ gerendi regni subsidiũ recepturo. Huic erant filij Keto, & Vuigo, splendidissimæ indolis iuuenes, quorum Vuermundus non minus quàm Frouuini uirtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempestate regnabat apud Suetiã Athislus, uir fama studioq; conspicuus: qui cum finitimos late bello pressisset, ne partũ uirtutibus fulgorem ocio desidiæq; corrumpendũ relinqueret, complura nouarũ rerum officia sedulo frequentationis studio celebranda curauit. Inter quæ etiam insigni armatura succinctus, quotidianã solitarij incessus consuetudinẽ præbuit: tum quod in re militari, nihil crebro armorũ usu præstantius nosset, tum ut huius agitatione studij claritatis incrementa contraheret, in quo nõ minus sibi fiducia, quàm laudis cupido uendicauit. Tantam quippe nullius rei uiolentiã existimabat, ut eius obiectu mentis suæ robur quassandũ timeret. Qui cum traiectus in Daniã armis Frouuinũ apud Slesuicum acie prouocasset, magnisq; inuicem cædibus copiæ funderent, accidit ipsos agminũ duces ita inter se ferro concurrere, ut rem duelli more prosequerentur, & præter publicam belli sortem priuati conflictus specie decertarent. Hunc enim congressionis euentũ par amborũ expetebat affectus, ut uirtutẽ non partiũ ope, sed propria uirium experientia testarentur. Quo euenit, ut crebrescentibus utrinq; plagis, Athislus armis superior prostrato Frouuino priuatæ uictoriæ publicam iungeret, passimq; diuulsa Danorũ agmina profligaret. Inde Suetiam reuersus, Frouuini necem nõ solum uirtutũ suarum imaginibus adscripsit, uerum-

C etiam impensiore uerborum iactantia prosequi consueuit, gloriam facti uocis pe-
tulantia demolitus. Aliquando enim speciosius uirtutes silentij uerecundia tegū-
tur, quàm sermonis petulantia publicantur. Frouuini filios Vuermundus pater-
næ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iusto admodum
beneficio prosequutus. Quæ res Athislo referendi in Daniam belli monitū præ-
buit. Redijt itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angu-
stasq; copias, uerum om̄e uirtutis Sueticę robur aduectans, perinde ac totius Da-
niæ imperiū rapturus. Quod Frouuini filius Keto per primipilū suum Folconem
nomine Vuermundo, tunc forte uillam Ialungā tenenti, nunciandū curauit. Qui
regem cum amicis epulantē reperiens, mandatū adhortatione prosequutus, ad-
esse belli facultatē diutule postulatā, & ultro se Vuermundi uotis ingerere dixit,
cum & prompta uincendi præstetur occasio, & maturus triumphi titulus optio-
nis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinam felicitatis dulcedinem esse,
quā ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse
siquidem Athislum innumeris Sueonū copijs succinctū, perinde ac uictoriæ cer
titudinem indubitata animi præsumptione complexū. Cumq; præliaturū hostem
fatum fugæ anteferre dubiū non sit, felicem recentis uulneris ultionem oblata bel
li facultate præstari. Quem Vuermundus præclare ac fortiter legationis partes
executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere so-
leant. Qui cum nequaq̄ sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim
lenire deposcitur. Quo prębito, poculū quoq; (nam aureum erat) adseruare iube-
tur, affirmante Vuermundo, cōmeandi calore defessis cōmodius cratere quàm
palma lymphā excipi, meliusq; bibendi usum ciphi, quàm manus subsidio cele-
brari. Quo tam beneuolis uerbis muneris magnitudinē prosequente, delectatus
utroq; iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu
D usurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortem eius
promissionē Vuermundus mercedis nomine ueneratus, aliquanto plus uolupta-
tis ex dato beneficio, q̄ miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eum,
quàm præliatū expertus est. Cōmisso nanq; bello contigit ut inter uarios turma-
rum procursus concurrentibus Folcone & Athislo, manūq; diutile conferenti-
bus, Sueonū exercitus ducis sui euentū sequutus, fugam ingrederetur: Athislus
quoq; saucius ad naues ex acie cōuolaret. Cumq; Folco uulneribus ac labore he-
betatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugā insequi destitisset hosti-
lem, recreandi corporis gratia, propriū casside cruorē excepit, hauriendumq; ori
præbuit. Quo facto, receptū à rege cruorem speciosissime pensauit. Quod uidens
forte Vuermundus, impensius eum peractę promissionis laudauit. Cui Folco spe
ciosa uota ad debitū finem perducenda respondit. Qua uoce nō minorem facti sui
cōmendationē quàm Vuermundus exhibuit. Cumq; uictores, ut post præliū fit,
depositis armis, ac quiescētes, uarijs inuicē sermonibus uterent̄, Slesuicensiū pręfe
ctus Keto, magnę sibi admirationis esse prędicauit, qualiter Athislus crebris ob-
stantibus causis elapsionis copiā impetrauerit, pręsertim cum is ante omnes bella
gesserit primus, fuga uero postremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus
fuerit, cuius tantis Danorū studijs affectaret̄ occasus. Ad hęc Vuermundus, nos-
se eum oportere aiebat, omnem bellorū aciem quadrifaria dimicantiū uarietate di
Quatuor bellatorum genera. stingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinē modestia temperātes,
rebelles acrius cædant, fugientibus instare erubescant, hos siquidē, quos diutur-
na armorum experientia certiore uirtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam
suam non in uictorū fuga, sed uincendorū expugnatione constituant. Esse præ-
liantium & aliud genus, qui corporis animiq; uiribus freti, sed nulla miserationis
parte præditi, in hostiū tam terga q̄ pectora, cōmuni cædis atrocitate desæuiant.

Tales

A Tales quippe esse, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimenta bellorum auspicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflammet, inq; fas & nefas pari nisus securitate præcipitet. Esse etiã tertios, quibus inter metum pudoremq; anxijs progressum terror adimat, recursum ruboris obstaculum tollat, qui sanguine clari, inaniq; tantum proceritate conspicui, aciem numero non uiribus densent, hostem umbra potius quàm armis feriant, & in bellatorum grege solo corporũ spectaculo censeantur. Hos magnarũ opum dominos fore, genere quàm animo præstantiores, quos lucis auiditas rerũ dominio contracta, plus ignauiæ quàm nobilitatis uiribus indulgere compellat. Esse item & alios qui speciem non rem in bellum perferant, seq; extremis sociorũ agminibus inserentes, primi fugam, postremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum, certi pauoris indicium detegat, cum semper quæsitis deindustria subterfugijs, pugnantium terga timidioris progressus pigritia subsequantur. His ergo de causis regem fuga seruatum existimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla persecutionis instantia fugiens premeretur, qui non uictos arcere, sed uictoriam conseruare curæ habeant, perindeq; cuneos densent, ut trophæi nouitas competentibus nixa præsidijs perfectam successus copiam adsequatur. Secundi uero generis pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere studium sit, non animi, sed opportunitatis inopia Athislum intactũ liquisse, quod eos nõ tam lædendi ausus, quàm facultas defecerit. Sed & tertij ordinis uiros, qui ipsum pugnæ tempus trepido uagationis genere deducentes, successus etiam sociæ partis impediunt, quanquam lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruisse. His modis Vuermundus stupidam Ketonis admiratione absoluens, ueras seruati regis causas assertione sua æditas memorabat. Post hæc Athislus Suetiam refugus petit, Frouuini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam uerboso laudum suarũ relatu incessanter ostentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo
B animo ferret, sed ut recentis fugæ uulnus antiquæ uictoriæ titulis recrearet. Cuius rei Keto & Vuigo, ut par erat, indignatione permoti, in paternæ ultionis uota coniurant. Quam se parũ bello exequi posse credentes, sumpto leuioris armaturæ paratu, Suetiam solitarij petunt, ingressiq; nemus, in quo regem absq; comite uersari solitũ fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Athislo profugorum nomine diutile conuersati, cum ab eo quam patriam haberent interrogarentur, Slesuicenses se esse, patriamq; cædis causa liquisse testantur. Quod rex eos non de patrandi facinoris uoto, sed de patrati noxa astruxisse credebat. Ea quippe fraude percunctantis studium eludere cupiebant, ut relationis certitudo cassum quærenti pareret intellectum, & responsionis ueritas tacitis adumbrata figmentis, opinionem incuteret falsitatis. Plurimũ quippe deformitatis olim ab illustribus uiris in mendacio reponebatur. Tum Athislus scire sibi libitum dixit, quis Danorũ opinione Frouuini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit) cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat, præsertim cum eum publica auritas acie extinctum perhibeat. Respondit Athislus, frustra alijs Frouuini necem adscribi, quam ipse duntaxat alterna manus consertione peregerit. Mox an ulla Frouuino soboles superesset perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare dicente, ætatis eorum ac staturæ habitum perquam libenter se cognoscere dixit. Refert Keto, hos sibi corpore propemodũ æquales esse, ætate pares, proceritate persimiles. Tunc Athislus, si mens, inquit, illis ac uirtus paterna constaret, acerba mihi tempestas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis mentionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non possit, superuacue uerbis replicari subiunxit. Nihil prodesse testatus inexpiabile malum assiduis iterare molestijs. Quo dicto, documentũ dedit ultionem minis præcurri nõ oportere.

C Cumq; regem acuendi roboris gratia quotidie solitariæ digressionis officio utentem uideret, receptis armis cum fratre præuiū eius consectat̃ incessum. Quibus Athislus uisis harenam pressit, quod imminentes uitare deforme existimaret. Illis deinde se perempti ab eo Frouuini pœnas sumpturos dicẽtibus, præsertim cum plurimo iactantię fastu se solum necis eius fateatur autorem, Cauendū eis, inquit, ne dum ultionis effectum appetant, infirmas & inopes uirium manus stulta secū audacia conserant, dumq; alienum affectent exitium, proprium experiantur occasum, optimæ indolis habitum præpopera laudis cupidine consumpturi: quamobrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temere uotū eis incesserit pereundi. Itaq; paternæ cladis iniuriam pecunia à se rependi permittant, ingentisq; gloriæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coẽrcuisse, & ueluti quodam terroris imperio cõcussisse credantur. Hæc uero se non timore percitū, sed adolescentiæ eorū miseratione motū docere. A quo Keto frustra tempus tanta uerborū ambage deduci præfatus, quod tam iustæ ultionis affectum pecuniæ promissione labefactare conetur, progredi illum iubet, & si quid sibi uirium sit, solitario secum experiri congressu. Nam & se remoto fratris adminiculo proprijs acturum uiribus, ne manu impari pugna conseri uideretur infamis. Duos siquidem cum uno decernere ut iniquum, ita etiam probrosum apud ueteres credebatur. Sed neque uictoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quod potius dedecori quàm gloriæ iuncta uideretur. Quippe unum à duobus opprimi ut nullius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Athislum fiducia ceperat, ut ambos ad se pariter incessendū hortaretur, præfatus se tutioris pugnæ potestatem facturū, quibus pugnandi uotū detrahere nequeat. Quam indulgentiam Keto ita auersatus est, ut prius se fato, quàm ea usurū testaretur, oblatam cer-
D taminis conditionem uitio sibi uertendam existimans. Quem Athislus manū secum cupidius conserentem, modesto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum eius duntaxat adacto leuius mucrone cõuerberat, animosior salutis suę quàm efficacior defensor. Quo diutile gesto, monet uti fratrem cœpti consortem adsciscat, nec alienæ manus opem exposcere erubescat, cum solitariam sui conatus experientiam sine effectu esse uideat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere prosecutus, summis eum uiribus tentat. A quo tam ualido ferri ictu exceptus est, ut ipsum diffissa casside capiti illabi cogeretur. Quo uulnere irritatus, nam multus è uertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac uegetis ictibus petitum, genibus humū petere coẽgit. Quod Vuigo intueri non passus, propior priuatæ charitati quàm publicæ cõsuetudini, ruborem pietati cedere coẽgit, inuasoq; Athislo fraternæ imbecillitatis protector quàm spectator esse maluit. Quo facto plus obprobrij quàm laudis cõtraxit, quod in iuuando fratre statutas duelli leges soluisset, eidemq; utilius q; honestius opem tulisse uideretur. Siquidem ex altera lance dedecoris, ex altera pietatis partibus indulsit. Itaq; promptius q̃ speciosius Athisli cædes ab ipsis peracta noscebat̃. Quę ne uulgo clàm esset, corpus eius abscisso capite equo impensum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt, Frouuini filios paternæ necis ultionem ab Athislo Sueonū rege exegisse testantes. Talem præ se uictoriam ferentes, primis à Vuermundo honoribus excipiuntur, utilissimū ab eis opus ęditum iudicante, sublatiq; ęmuli gloriam q; admissi obprobrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem ullis ignominiæ partibus affinem censente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priscum dimicandi ius, regius labefactasset interitus. Cumq; Vuermūdus ætatis uitio oculis orbaretur, Saxonię rex Daniam duce uacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum quod præter ætatis debitū teneat sibi procurandum cõmittat, ne nimis longa imperij auiditate patriā legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regẽ censeri posse,

cui

A cui senectus animũ, cęcitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit? Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, uictorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendũ cognoscat, ut tandem inuitus præbeat, quod ultroneus exhibere cõtemnat. Ad hęc Vuermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus prouexerit, quod pugnæ parcus timidius iuuentã exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis uitium obiectari, quod plerunq; talem ętatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusq; condolendum calamitati quàm insultandũ uideatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientiæ notam afferri posse, quem potius senis fatum operiri quàm imperiũ poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm uiuum spoliare. Se tamen ne tanquã delirus priscæ libertatis titulos externo uideatur mancipare dominio, propria manu prouocationi pariturũ. Ad hæc legati, scire se, inquiũt, regem suum conferendę cum cæco manus ludibriũ perhorrere, quod tam ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius uero per utriusq; pignus & sanguinẽ amborũ negocio consuli. Ad hæc obstupefactis animo Danis, subitaq; responsi ignorantia perculsis, Vffo qui fortè cũ cęteris aderat, responsionis à patre licentiã flagitabat, subitoq; uelut ex muto uocalis euasit. Cumq; Vuermundus quisnam talem à se loquendi copiã postularet inquireret, ministriq; eũ ab Vffone rogari dixissent, satis esse perhibuit, ut infelicitatis suę uulneribus alienorũ fastus illuderet, ne etiã à domesticis simili insultationis petulantia uexaretur. Sed satellitibus Vffonem hunc esse pertinaci affirmatione testantibus, liberum ei sit, inquit, quisquis est cogitata profari. Tum Vffo, frustra ab eorũ rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortissimorũ procerum armis, industriaq; niteretur. Præterea nec regi filium, nec regno suc-
B cessorem deesse, sciantq; se non solum regis eorum filium, sed etiam quęcunq; ex gentis suę fortissimis secum adsciuerit, simul pugna aggredi constituisse. Quo audito legati, risere, uanam dicti animositatẽ existimantes. Nec mora, condicitur pugnæ locus, eidemq; stata temporis meta præfigitur. Tantum autẽ stuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præsentibus iniecit, ut utrum uoci eius an fiduciæ plus admirationis tributum sit, incertum extiterit. Abeuntibus autẽ legatis, Vuermundus responsionis autore laudato, quod uirtutis fiduciam nõ in unius, sed duorum prouocatione statuerit, potius se ei, quicunq; sit, quàm superbo hosti regno cessurum perhibuit. Vniuersis autem filium eius esse testantibus, qui legatorum fastum fiduciæ sublimitate contempserit, propius eum accedere iubet, q̃d oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curiosius cõtrectato, cum ex artuũ granditate, lineamentisq; filium esse cognosset, fidem assertoribus habere cœpit, percontariq; eum, cur suauissimum uocis habitũ, summo dissimulationis studio tegendum curauerit, tantoq; ætatis spatio sine uoce, & cunctis loquendi cõmercijs degere sustinuerit, ut se linguæ prorsus officio defectum, natiuæq; taciturnitatis uitio obsitum credi permitteret? Qui respondit, se paterna hactenus defensione contentum, nõ prius uocis officio opus habuisse, quàm domesticam prudentiam externa loquacitate pressam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos q̃ unum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à se exoptatum respondit, ut Athisli regis oppressio, quę quod à duobus gesta fuerat Danis opprobrio extabat, unius facinore pensaretẽ, nouumq; uirtutis specimen prisca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura respergendum dicebat. Quem Vuermundus iustam omniũ æstimationem fecisse testatus, armorum usum, quod eis parũ assueuisset, prædiscere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris angustos loricarũ nexus explicuit,

C nec erat ullam reperire quæ eum iusto capacitatis spatio contineret. Maiore siquidem corpore erat, quàm ut alienis armis uti posset. Ad ultimum cum paternam quoq; loricam uiolenta corporis astrictione dissolueret, Vuermundus eam à læuo latere dissecari, fibulaq; sarciri præcepit, partē quæ clypei præsidio muniatur ferro patere parui existimans. Sed & gladium quo tuto uti possit, summa ab eo cura concisci iussit. Oblatis cōpluribus Vffo manu capulum stringens, frustatim singulos agitando cōminuit, nec erat quisquā ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ cōcussionis motum crebra partium fractione dissolueret. Erat autem regi inusitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quodlibet obstaculi genus uno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicquam prædurū foret, ut adactā eius aciem remorari potuisset. Quem ne posteris fruendū relinqueret, per summā alienę cōmoditatis inuidiā in profunda defoderat, utilitatē ferri quod filij incrementis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autem an dignum Vffonis robore ferrum haberet, habere se dixit. Quod si pridem à se terræ traditum recognito locorū habitu reperire potuisset, aptum corporis eius uiribus exhiberet. In campū deinde perduci se iubens, cum interrogatis per omnia comitibus defossionis locum acceptis signorum indicijs cōperisset, extractum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia uetustate fragilem exesumq; cōspiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoq; priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, q̄ rem ferro geri oporteat explorandū testatus. Refert Vuermundus, si præsens ferrum ab ipso uentilando collideretur, non superesse quod uirium eius habitui responderet. Abstinendum itaq; facto, cuius in dubio exitus maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hunc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu uallat, ut earū interstitio repugnante, nauigij duntaxat aditus

D pateat. Quem Vffone sine comite petente, Saxoniæ regis filium insignis uiribus athleta consequitur, crebris utrinq; turbis alternos riparum anfractus spectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic spectaculo oculos inferentibus, Vuermundus in extrema pontis parte se collocat, si filium uinci contigisset, flumine periturus. Maluit enim sanguinis sui ruinam comitari, q̄ patriæ interitū plenis doloris sensibus intueri. Verum Vffo geminis iuuenum congressibus lacessitus, gladij diffidentia amborū ictus umbone uitabat, patientius experiri constituens, quem è duobus attentius cauere debuisset, ut hunc saltem uno ferri impulsu contingeret. Quem Vuermundus imbecillitatis uitio, tantam recipiendorū ictuū patientiam præstare existimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate se protrahit, si de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta sanguinis charitate flagrantē senem fortuna protexit. Vffo siquidem filium regis ad secum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipso conspicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortū plebeius comes uirtute præstare uideatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini sui terga timidius subsequeretur, admonitū, fiduciam à regis filio in se repositam egregijs dimicationis operibus pensare pręcepit. Cuius delectu unicus pugnę comes adscitus fuerit. Obtemperantem illum propiusq; congredi rubore compulsum, primo ferri ictu medium dissecat. Quo sono recreatus Vuermundus, filij ferrum audire se dixit, rogatq; cui potissimū parti ictum inflixerit. Referentibus deinde ministris, eum non unam corporis partem, sed totam hominis transegisse cōpagem, abstractum pręcipitio corpus ponti restituit, eodem studio lucem expetens, quo fatum optauerat. Tum Vffo reliquum hostem prioris exemplo consumere cupiens, regis filiū ad ultionem interfecti pro se satellitis manibus parentationis loco erogandam impensioribus uerbis solicitat. Quem propius accedere sua adhortatione coactum, infligendi ictus loco curiosius denotato, gladioq; quod tenuem eius

Vffonis robur.

A eius laminam suis imparem uiribus formidaret in aciem alterã uerso, penetrabili corporis sectione transuerberat. Quo audito Vuermundus Skrep gladij sonum secundo suis auribus incessisse perhibuit. Affirmantibus deinde arbitris utrunq; hostem ab eius filio consumptum, nimietate gaudij uultum fletu soluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. Saxonibus igitur pudore mœstis, pugilumq; funus summa cum ruboris acerbitate ducentibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Athislanæ cædis infamia, Saxonũq; obprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos translatum. *Saxones à Danis uicti.*

Post patrem Vffo regendum suscepit, utriusq; imperij procurator effectus, qui ne unum quidem rite moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus est dictus, atq; ob animi moderationẽ mansueti cognomine donatus. Cuius sequentes actus uetustatis uitio solennem fefellere notitiam. Sed credi potest gloriosos eorũ processus extitisse, quorũ tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorũ eius prosecutione animaduerto, quot illustriũ gentis nostrę uirorũ splendorem scriptorũ penuria laudi memoriæq; subtraxerit. Quod si patriã hanc fortuna latino quondã sermone donasset, innumera Danicorũ operũ uolumina tererent. *Scriptorũ penuria in Dania.*

Vffoni Dan filius succedit, qui cum transfusis in exteros prælijs trophæorum frequentia rerũ dominiũ propagasset, partũ gloriæ fulgorẽ tetro superbiæ squalore fuscauit, ita à clarissimi parentis honestate degenerans, ut cum ille cæteris moderatione præstiterit, hic cæteros fastuosa tumidus elatione contempserit. Sed & paterna bona, uel quæ ipse exterarum gentiũ manubijs pepererat, flagitijs dissiciebat: opes quæ regio splendori seruire debuerant, uoracibus sumptuũ impensis tribuens. Sic interdum à maioribus suis similia portentis pignora desciscunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothũ & Hogrinium Suetiæ tyrannos maritimo fertur oppressisse conflictu.

B Cui Frotho succedit, cognomẽto Vegetus, qui ipsam cognominis speciẽ corporis animiq; firmitate testatus, denis Noruagiæ ducibus bello consumptis, insulam quę ex eo postmodum nomen obtinuit, ipsum postremo regem inuasurus accessit. Frogerus hic erat, gemina admodum sorte conspicuus, quod non minus armis quàm opibus illustris regiam ditionem athletico decoraret officio, tantumq; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamẽtis polleret. Hic, ut quidam ferunt, Othino patre natus, à dijs immortalibus beneficiũ præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio uinci quàm qui certaminis tempore subiectũ pedibus eius puluerẽ manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiam fallacia tentaturus. Primum igitur imperitiæ simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum usu experientiaq; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solum cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animũ subijciendo, quod ei facies cicatricibus uacua, fronsq; nullis armorum uestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita ediuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum usu documenti initium æditurus. Quibus descriptis assignatam uterq; sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor concitabat armorum, quod Frotho pręditum auro capulum loricamq; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptam fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi uictoriæ datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occidit, tam paruulo uaframento maximã fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius ante uiribus licuit, astutia præstitit. *Frotho starke.*

C Post hunc Dan regnũ capessit, qui cum duodecimũ ætatis annũ ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellum aut tributũ afferre iussus. Sed rubor pugnam pensioni antepofuit, potius ad strenue moriendũ, quàm timidæ uiuendum impellens. Itaq; prælata pugnandi sorte, Danorũ iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorũ frequẽtia compleuit, ut facile eius transitũ perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarẽt. Quo euenit, ut Saxoniæ rex eadem quam à Danis exigebat conditione adigeretur.

Post Dan Fridleuus cognomento celer imperiũ sumit. Quo regnante Huyruuillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quod Rusilam uirginem militari uoto res bellicas æmulatã armis oppressit, uirilemq; gloriã ex muliebri hoste corripuit. Sed & quinque eius cõplices, Broddonem, Bildum, Bugonem, Fanningum, & Gunholmũ, quorũ pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclare æditas in societatem adsciuit: quorũ collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disijcit. Cuius irruptio hoc nociuior quo fallacior fuit. Neq; enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurũ credebant. Adeò facilis quorundã ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius uiri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter uitia sordesq; nõ ducimus. Quem Fridleuus australes Syalandiæ partes adortũ, in portu qui postmodũ eius est nomine uocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationẽ tanta militum fortitudine concursum est, ut perpaucis periculũ fuga uitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem uictoria concessit, ubi par utrosq; uulnus implicuit. Adeò omnibus maior gloriæ q̃ uitæ cupiditas fuit. Igitur qui ex Huyruuilli agmine superfuerant, seruandę societatis gratia, noctu classis suę reliquias mutuis

D nexibus obligandas curabant. Eadem nocte Bildus & Broddo rescissis quibus rates cohæsere funiculis, tacite sua à cæterorũ complexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisq; timoris q̃ consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyruuillũ, Gunholmũ, Bugonem & Fanningum ex tanta sociorum clade relictos comperiens, unus cum omnibus decernere statuit, ne lacerę copiarũ reliquię denuò discrimen subire cogerentur. Cui præter insitam animo fortitudinẽ, etiã contemptrix ferri tunica fiduciã ministrabat: hac in publicis priuatisq; conflictibus tanquam seruatore salutis cultu utebatur: nec rem fortius quàm prosperius executus, felicẽ pugnæ euentũ habuit. Equidẽ Huyruuillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmũ hostile ferrũ carminibus obtundere solitũ, crebro capuli ictu exanimauit. Dum autẽ mucroni manum cupidius inserit, elisa neruorũ officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis uinculo perstrinxerũt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obsideret, murorumq; firmitate expugnationis facultatẽ negari conspiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinũ alis, inclusum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, subitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis restinguere concurrentibus, maioremq; sopiendi ignis quàm cauendi hostis curã præstantibus, Duflyno potitur. Post hæc apud Britanniã amissis bello militibus, cum difficilẽ ad littus reditũ habiturus uiderer, interfectorũ cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita pristinũ multitudinis habitũ repręsentabat, ut nil ex eius specie tanto uulnere detractũ uideretur. Quo facto hosti nõ solũ conserendæ manus fiduciã abstulit, sed etiã carpendæ fugæ cupidinẽ incussit.

Tunica ferri contemptrix.

Stratagema.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

A

HISTORIAE DANORVM LIBER QVINTVS.

DEFVNCTO Fridleuo, filius Frotho septem annos natus cõcordi Danorum arbitrio subrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendã duxerunt, ne ob principis puerilitatem rerũ excideret summa. Tantum siquidem ab uniuersis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, ut tam tenero eius sanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Vuestmarus & Colo fratres in educationis regiæ ministeriũ arcessunt. Ilulfo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illustribus uiris, nõ modò regis tutela credita, uerũetiã gerendi sub ipso regni potestas indulta, abunde eis uires animiq; suppetebãt, crebra nõ corporis tantũ, sed etiã ingenij dote pollẽtibus. Ita Danorũ Remp. expectato regis robore uicaria tutabant officia. Vxor Colonis erat Gotuuara, quę eximiæ procacitatis facundiæ quantũlibet disertos ac loquaces eneruare solebat: altercando quippe efficax erat, & in omni disceptationũ genere copiosa. Pugnabat siquidẽ uerbis, non modò quęstionibus freta, uerũetiã peruicacibus armata responsis. Imbellẽ nemo fœminã debellare poterat, à lingua spicula mutuantẽ. Quosdã uerbositatis petulãtia refellebat, alios ueluti quibusdã cauillationũ nexibus implicatos fallaciarũ laqueis strangulabat, adeò uegetũ mulieri ingeniũ fuit. Cæterũ cõdere pacta, aut rescindere prępotẽs erat, utriusq; horũ efficaciam oris aculeo gestans: quippe disijcere fœdera, ac sociare callebat, ita ad utrũlibet anceps linguæ cõmerciũ fuit. Duodecim Vuestmaro filij erãt, ex quorũ numero tribus cõmune Grep nomen incessit, hos simul conceptos idem partus absoluit, ortus æqualitatẽ uocabuli societate testantes. His summa cęstibus aut ferro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat potestatẽ, hic regẽ proximo necessitudinis ordine cõtingebat. Colo terna filiorum sorte gaudebat. Eo tẽpore quidã Frothonis fratre genitus, pro tuẽda patria gerebat rei nauticæ summã. Soror regis Gunuuara erat, cui ob eximiã formę pulchritudinẽ Speciosæ cognomen extabat. Filij Vuestmari Colonisq;, quũ & ętate impuberes, & animis acres essent, fiducia in temeritatẽ uersa, ad obscœnos ac degeneres ritus inquinatã flagitijs indolẽ contulerũt. Adeò ẽm insolenter indomiteq; gesserũt, ut constupratis aliorũ nuptis ac filiabus, proscripsisse pudicitiã atq; in prostibulũ relegasse uiderent. Corruptis quoq; matronarũ fulcris, ne toris quidẽ uirginalibus abstinebant. Suus nullũ thalamus securitate donabat, nec quisq; ferè patriæ locus luxuriæ eorũ uestigijs uacuus erat. Mariti metu, coniuges corporũ suorũ ludibrio uexabant. Iniurijs obtemperatũ est. Cessit copularũ respectus, uiolens q; amplexuũ usus extabat. Publicata est Venus, coniugiorũ reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebat. In causa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica uitijs quiete diffluerẽt. Tandẽ Grep hoc nomine participantiũ maximus, ut diffusum libidinis motũ certa specie sisteret, errabundæ Veneris portũ in germanæ regis amore petere ausus extitit. Nec apte quidẽ: nam sicut uagabundã atq; erroneam uoluptatẽ uerecundię frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiã concupisci temerariũ fuit. Illa proci petulantiã pertimescens, quo tutior ab iniuria foret, septũ uallo conclaue petiuit. Adhibiti sunt ei triginta uernaculi, qui iugem corporis eius custodiam excubando præstarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorũ usum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent unde noua assuere, aut lacera reficere possent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excusationis uerba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad postremum perseuerantiori suorum rogatui cessit. Quo curiosius

B

C à monitoribus habilem connubio suo fœminã perquirente, præcipue regis Hunnorum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita, à patre didicisse se refert, nõ expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Venerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotuuara, callide regem amicis reluctari cognouit. Cuius ut uacillantem firmaret animum, fiduciamq; pusillę mentis erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Adolescentiæ gressus uotis fortunaq; proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit. Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors puberum, nunquam infectũ omissura quod cœpit. Ob cuius dicti uenerationem postulationis officiũ suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione cõponit, nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmũ ætatis habitum fore posse testatur. Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmiũ pollicetur. Habebat nanq; torques nexilia bullarũ cęlamina, intersitaq; regũ simulacra, quæ ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui potius quàm usui pręparatum. Vuestmarũ quoq; & Colonem cum eorum filijs, in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorũ solertiam Frotho repulsæ rubore carituram putaret. Ii simul cum Gotuuara profecti, prius triduano ab Hunnorum rege cõuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent: is enim antiquitus recipiendorũ hospitũ usus extabat. Extracto in triduũ epulo, uirgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progreditur, nec parũ conuiualibus hospitũ gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Vuestmarus crebrescentibus poculis propositi seriem iocosa admodũ assertione detexit, puellæ mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq; quo minus sibi repulsam conscisceret, cõpositis in risum uerbis legationis negociũ præcurrebat, inter con-
D uiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanq̃ famæ & claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustriũ fœminarum connubijs idonei censebantur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarũ insigniter rerũ fulgore struxissent. Summũ in proco uitiũ desidia fuit. Nihil magis in nuptiarũ petitore quàm claritatis inopia damnabatur. Sola gloriæ ubertas cæterarum rerũ opulentiam exhibebat. Puellæ quoq; non tam procantiũ se formas, q̃ ędita speciose facinora mirabantur. Igitur legati uoti desperatione torpentes, ulteriorem rei conatũ Gotuuaræ prudentiæ tradunt. Illa non uerbis modò, sed etiam succis in Venerẽ mixtis uirginẽ eneruare conata, asserere cœpit, Frothonẽ læua tanq̃ dextra utentẽ nandi, dimicandiq; promptissimã habere peritiã: oblata quoq; potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq; & uoluptatẽ abolitæ indignationis loco constituit. Deinde Vuestmarũ, Colonemq; cum eorũ liberis deindustria adire regẽ, iterandæq; legationi insistere iubet. Postremo si difficilem accepissent, pugnæ prouocatione præuenire repulsam. Igitur Vuestmarus regiã cum armatis ingressus, iam aut precibus obsequi, inquit, aut pugna precantes aggredi necesse erit: elegimus speciose defungi, q̃ infecta legatione reuerti, ne repulsa fœdi, propositoq; uacui, unde gloriã impetrare sperauimus, eius contrariũ referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterũ necesse est præstes. Mori aut exaudiri uolumus. Apud te si nõ læta, saltem tristia percepturi sumus. Gratius nostram Frotho cladem, q̃ repulsam accipiet. Nec plura elocutus, iugulũ regis ferro se petiturũ minatur. Contrà rex, nõ decere, ait, amplitudinẽ regiã quem honore præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnę paritate conferri. At Vuestmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad ultimũ ipsam uirginis mentẽ explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorũ delectu libera nupturas optiõe donassent. Hęrebat siquidẽ animo rex, inter metũ pugnę pudoremq; trepida fluctuatione suspensus. Ita Vuestmarus ad pręcordialẽ puel-

A Iæ sententiam relegatus, sciens fœminã omnem ut uolubilis animi, ita uersilis esse propositi, tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto uirginũ uotis plus uarietatis inesse compertũ habuit. Auxit curæ eius fiduciã, adiecitq; studio spem simplicitas uirginis, proprio permissa consilio, libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum delenimentis palpanda, nõ modo abduci facilis, uerumetiã obsequi præceps. Pater uero, quo certius filiæ mentem inspiceret, legatos subsequi cœpit. Illa prius in amorem proci latenti potionis operatione perducta, plura se de Frothonis indole referebat spe præsumpsisse q̃ fama: quippe quũ is ab illustri genus parente duxerit, naturaq; omnis suæ soleat origini respõdere. Quamobrẽ iuuenem sibi nõ tam præsentis, quàm futuri splendoris intuitu placuisse. Quibus auditis mirabundus pater: sed ne permissam quidem puellæ licentiã rescindere passus, Frothonis eam cõiugio pollicetur. Quã postmodũ, prouisis abunde cõmeatibus, tollens magnifico rerum apparatu, consequẽtibus se legatis Daniã adire deproperat, sciens neminem patre melius filiam nuptijs oblaturũ. Frotho sicut iocundissime sponsam excepit, ita futuri quoq; soceri maiestatẽ amplissimis honoribus celebrauit, quem peractis tædis, magna auri argentiq; summa donatũ dimisit. Igitur Hanunda usus (Hunnorũ hæc regis filia erat) florentissima pace trienniũ duxit. Cuius contubernales ocio petulantiã nacti, partam quiete lasciuiã improbissimis extulere sceleribus. Quosdam enim restibus in sublime pertractos, more agitabilis pilæ pendula corporũ impulsione uexabãt. Alijs hœdinũ incedentibus coriũ substernentes, lubrici tergoris offendiculo per occultũ funis raptũ incautos subegere gressus. Alios ueste nudatos, uarijs uerberũ supplicijs lacerabant. Alios claue affixos, laquei more suspensionis mulctauere ludibrio. Quorundã barbæ & uerticis pilos faculis torruerũt. Alijs pubem atq; inguina subiecto torre cremabãt. Virginibus nubere non licebat, nisi quarũ castitas eis ante delibata fuisset. Aduenas ossibus *Petulantia obscœna aulicorũ*

B conuerberabant. Alios ad intemperantiã compulsos, immoderata potione rumpebant. Nemini filiã nuptũ dare licebat, nisi gratia ipsorũ, fauoreq; mercato. Nulli matrimoniũ contrahendi fas erat, si eorum non precio præemisset assensum. Præterea nõ in uirgines modo, uerumetiam in matronarũ turbam passim dissolutissimæ libidinis suę flagitia porrexerunt. Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris species agitabat: conuenis hospitibusq; receptuũ loco cõuicia præbebantur. Tot ludibriorũ irritamenta à petulantibus & lasciuis reperta sunt. Adeò sub rege puero temeritas libertate nutrita est. Nihil enim tantum peccandi licentiã protrahit, quantũ ultionis pœnęq; dilatio: tam effrenata militũ procacitas, nõ exteris tantũ, sed etiam patriæ inuisum fecerat regem. Dolenter siquidẽ ferebant Dani superbe sibi ac crudeliter imperari. Grep uero haud humili cõtentus Venere, eò se temeritatis effudit, ut cũ regina cõmercio libidinis habito, tam regi perfidus, q̃ cæteris uiolentus existeret. Adoleuit deinde paulatim infamia, tacitoq; gradu criminis suspicio serpsit, antè uulgo comperta q̃ regi. Grep enim in omnes qui uel modicam huius rei mentionẽ egissent, animaduertere solitus, accusationẽ sui formidabilem fecerat. Opinio tamen sceleris primum susurris alita est, dehinc excepta rumoribus. Difficilis siquidẽ apud conscios alieni criminis occultatio est. Procus Gunuaræ creber extabat. Igitur Grep repulsæ ultionẽ clandestinis artibus impetrare conatus, æstimandi procos arbitriũ flagitat, exquisitissimis puellam nuptijs deberi testando. Obscurabat autem iram, ne uirginis odio quęsitum uideretur officium. Oranti rex merita iuuenum inspectanda permittit. Primum itaq; cunctos Gunuuaræ petitores cõuiuij simulatione contraxit, ac deinde conclaue cui puella assueuerat, desectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris spectaculũ præbuit. Nihil tamen eius apud Frothonẽ gratiæ detractum est, quo minus consueto familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi siquidem regis copiam precio

C petí debere constituit, neminem alloquio eius usurum pronuncians, ni munera detulisset. Neq; enim tanti ducis aditum trito consuetudinis genere, sed plenis ambitionis studijs impetrandū edixit, regiæ charitatis simulatione crudelitatis infamiam leuaturus. Taliter lacessitū uulgus afflictationis suæ querelam tacitis gemitibus agitabat. Nulli miseriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini ingruentē calumniā apertis efferendi querimonijs ausus incesserat. Internus omniū præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert propriū Danos fastidire regē, exoptare alium, si copiam accepissent, seq; eò exercitū agere decreuisse, facile Daniam occupari posse, si armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atrociter patriæ imperitatū esse. Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione prohibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari solere meminimus. Sæpe amborum captator, utriusq; perditor fuit. Præualidū enim oportet alitem esse, qui prædam alius unguibus extrahere cupiat. Animat te frustra internus regionis liuor, quem plerunq; hostilis explodit aduētus. Nam etsi nunc Dani diuiduis esse sententijs uideantur, unanimes tamen mox excipient hostem. Crebro corrixantes porcos, conciliauere lupi. Patriū quisq; ducem extero præfert. Prouincia omnis regem domesticū, quàm aduenam, impensius colit. Neq; enim te Frotho domi præstolabitur, sed foris excipiet aduentantē. Extremis se aquilæ scalpunt. Anterius alites certant. Nosti ipse pœnitentia uacuum debere contuitū esse prudentis. Proceribus abunde stiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi sanè belli facultatē propemodū exploratam habere poteris. Liceat militi regiam prætentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negociū periculo moriturus. Satius est seruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi satelles agat. Ille ferramenti remedio manus cauteriū cauet, atq; à digitorum sibi in-

D cendio temperat. Tu quoq; tibi tuorum opera parcere & consulere disce. Hæc Ericus. Quem Gotherus ut imprudentē hactenus habitum, responsionis suæ

Ericus disertus contextum exquisita sententiarum grauitate compressisse miratus, diserti donat agnomine, excellentē eius prudentiā appellationis honore iudicans prosequendam. Frater siquidē eius Rollerus opinionē iuuenis eximio sui fulgore suppresserat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit, uocabuli largitionē muneris additione cōmutandam testatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges uocitabant. Erant aūt Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem sati, diuersaq; æditi matre. Matrem quippe Rolleri eandemq; Erici nouercā Cracam uocabant. Igitur Rafno cuidam permittente Gotero lacessendi per piraticam Danos negociū cessit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ deferebatur autoritas, uir magicæ doctus, ita ut absq; carina altum pererrans, hostilia sæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaq; ne cum piratis in maritimarum uirium certamen descenderet, exasperatos maleficio fluctus, ad naufragia ijsdem infligenda perducere solebat. Hic ut negociatoribus atrox, ita clemēs agrestibus extitit: non eadem merces, qua statiuam æstimatione cōmensus: rustici operis munditias, sordidi quæstus laboribus anteponens. Idem inito cum Nor-

Normanni à Danis uicti. mannis conflictu, ita ui carminū hostilem hebetauit aspectū, ut districtos Danorū enses eminus radios iacere, & tanq̄ flammabundos scintillare putarent. Cęterum adeò retusis obtutibus erant, ut ne ferrum quidē uagina detractum uisu excipere possent: uicta quippe fulgore acies, præstigiosæ coruscaminis impatiens erat. Cæso itaq; Rafno cum multa suorum parte, sex solæ naues Noruagiā relapsæ documento fuere regi, haud facile Danos obteri posse. Ab his etiam Frothonem sola pugilum ope subnixum, inuito regnare populo uulgatū est, dominio in tyrannidem uerso. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, ut erat exterarum lustrator rerum,

Carmina

A rerum, ignotaq; uisendi auidus, Frothonis se uouit contubernio potiturũ. Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius esset, temere uotum nuncupasse firmabat. Ad ultimũ pertinacissimam propositi eius perseuerantiam conspicatus, se quoq; simili uoti nuncupatione cõstringit. Hisdem se rex pollicitus est, quoscũq; delectu probassent comites donaturũ. Itaq; fratribus primo patrem adiri placuit, cõmeatusq; & necessaria tam longinqui itineris subsidia postulari. A quo paterne suscepti, die postera in nemus uisendi pecoris gratia perducunt. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoq; illis gazæ, quas diu clausæ telluris antra condiderant. E quibus si quæ placuissent, sublegi permissæ sunt. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptum. Itaq; egestis humo opibus, complacitas tollunt. Horum interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis se molibus exercebant. Alij saltu, quidam cursu concitauere corpus. Hi uires ualida saxorum iaculatione tentabant, illi sagittæ usum tenso experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem uario agitationis genere prosequebantur. Fuere & qui somnum, quietemq; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoscendi causa domi interim acta. Is ut maternum fumare tugurium uidit, foris accedens, paruulumq; foramen furtiua luminis applicatione traijciẽs, introspecta æde, animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta uersantem. Suspexit præterea tres colubras superne tenui reste depensas, ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo ministrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia squamis albida uidebatur, reliquis modico eminentius pensa. Hæc nexũ in cauda gestabat, quũ cæteræ immisso uentri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio consentaneam ratus, silentio quod uiderat pressit, ne matrem ueneficij ream astruere putaretur. Ignorabat enim innocuam anguium extitisse naturam, nescius quantum illo uigoris epulo pararetur. Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, ut fumidam aspexere casam, ingressi discubitũ petiuere. Quibus ad mensam sitis Craca priuigno, filioq; unà cibũ capturis, catillũ discoloris dapis admouit. Pars quippe picea, sed croceis guttis interlita, pars albida uidebatur: quippe pro uaria serpentum specie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum solam uterq; particulam delibasset, Ericus non ex colorum habitu, sed interni uigoris effectu epulas æstimans, nigrantem dapis partem, sed succo potiore confectam, catino quàm celerrime uerso ad se transtulit, albidamq; sibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius gessit. Et ne mutationis industria notaretur, taliter, inquit, æstuante freto puppim in proram referri solitam. Nec tenue uiri ingenium fuit, industrij operis dissimulationẽ à nauigij consuetudine mutuantis. Ericus itaq; fausta iam dape refectus, interna ipsius opera ad summũ humanæ sapientiæ pondus euasit. Quippe epuli uigor supra quàm credi poterat, omnium illi scientiarũ copiam ingenerauit, ita ut etiam ferinarum, pecudaliumq; uocum interpretationem calleret. Neque enim solum humanarũ rerum peritissimus erat, uerumetiam sensuales brutorũ sonos ad certarũ affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat, ut quicquid differere cuperet, continuo prouerbiorum lepore poliret. At ubi superueniens Craca conchã transpositã, partemq; pultis potiorem ab Erico comesam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno cessisse condoluit. Cui mox gemebunda supplicare cœpit, ne unquã sua fratrem ope deficeret, quẽ ipsius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulasset: quippe sapido unius epuli gustu, rationis atque eloquentię summam, necnõ gerendorum prospere conflictuum gratiam assecutus uidebatur. Adiecit quoq; Rollerũ propemodũ consilij capacem, futurumq; ut destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoq;, si suprema necessitatis uiolentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendũ, affirmans se diuina partim uir

Exercitia palestrica

B

Craca maga.

Ericus ferinarũ uocũ interpres

Mira pulmenti uis.

C tute subnixam, & quasi consortem cœlitũ insitam numinis gestare potentiam. Ericus se ad astandũ fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum. At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnũ olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante uiro fratres ad mare profecturos abducit. Qui uno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia discunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eò sine ueste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericũ factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositũ uersutis auribus uenati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidũ aggredi, quo citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atq; grauedinis inesse solere. Præcepit quoq; naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota replesse nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quũ classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostiũ perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandũ putauit auxilium. Itaq; scapha exceptus, ac tacito remorũ nisu propius hostium carinis aductus, uicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio uix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspecte se gessit, ut excubitorum nemo aditũ eius abscessum'ue deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim unda depressit. Eędem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite uidebantur, nec parum descensui addidit internũ lapidũ pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo

D nauigia propemodum undis æquata conspiciens, receptum immodice fretum urceis egeri iubet. Itaq; nauticis occiduas nauigij partes ab aquarũ influxu defendere perseuerantibus, cõminus hostis apparuit. Igitur arma capessentibus acrior imminebat gurges. Parantibus prælium enandi opus incidit. Erico bellũ undæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi uires, aditumq; prębuerat. Itaq; Ericus fluctu felicius quàm ferro usus, efficaci aquarũ opera pugnã absens gerere uidebatur, à pelago præsidiũ mutuatus. Victoria arti contributa est. Neq; enim offusum undis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est. Ericus peracta iam strage, maturato recessu, Lesso insulam subit. Vbi non reperto quo famem lenire posset, duobus prædam nauigijs domũ dirigit, cõmeatus in annum alterũ relaturis. Ipse uno duntaxat adeundi regis copiam petit. Accessa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuandæ esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis cõiecere tergoribus. Quod quũ possessores pecoris cõperissent, classe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouisset, cæsarũ boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris esset, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauiũ angulos esse. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ uestigia patuissent, alios sibi nocuisse putantes, sontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatũ undis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cũ suis occubuisse cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna uela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream

Lesso insula.

A in boream abeuntia conspexisse narrarent. Tum Ericus portũ à quo Frotho non longe diuersabatur accessit, statimq; ut è naui uestigiũ extulit, inopinato casu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille sibi in lapsu faustũ ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuisset aduentum, festinus ad mare contendit, quem cæteris diser tiorem acceperat, exquisitorum uerborum acumine tentaturus. Quippe nõ tam præstantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos sermone uincebat. Igitur à conuitio litigium orsus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic unde iter, aut quô?
Quæ uia? quod studium? quis pater? unde genus?
Præcipuus uigor ĳs, regumq; domesticus est lar,
Qui proprias nunquam deseruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod pessimus ędit,
Inuisi raro facta placere solent.

Ericus.

Regno mihi pater est habitus facundia linguæ,
Cui solum uirtus semper amata fuit.
Optaui sapere tantum discrimina morum,
Lustraui uarium per loca nactus iter.
In rebus mens stulta modum deprendere nescit,
Turpis & affectus immoderata sui.
Remorum ductus uelorum uincitur usu,
Aequora uentus agit, tristior aura solum.
B Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
Istas ore premi constat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, sic litis plenus haberis,
Sorde grauis putes, nec nisi crimen oles.
Aduersum scurram causam producere non est,
Qui uacua uocis mobilitate uiget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipsum
Aeditus ignaue sermo redire solet.
Ad prolatorem iusto conamine diui
Fusa parum docte uerba referre solent.
Quando lupi dubias primum discernimus aures,
Ipsum in uicino credimus esse lupum.
Nulla fides fidei uacuo præstanda putatur,
Quem rumor sontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temere pœnas puer improbe solues,
Bubo uiæ uacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emissa dolebis,
Interituq; tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore pasces,
Esca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq; assueta uoluntas,
Nunquam se digno continuere loco.

C Qui dominum fallit, qui fœdas concipit artes,
Tam sibi quàm socijs insidiosus erit.
Aede lupum quicunq; fouet, nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemq; lari.

Grep.

Non ego reginam sicut tu rere fefelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit, huius mihi gratia primum
Munera, robur, opes, consiliumq; tulit.

Ericus.

En te cura premit culpæ rea, tutior huic est
Libertas, cui mens intemerata manet.
Decipitur quisquis seruum sibi poscit amicum,
Sæpe solet domino uerna nocere suo.

Ad hæc Grep responsionis aptitudine destitutus, admissis equum calcaribus excipit. At ubi domum peruenit, tumultuoso clamoris impetu regiam complet, uerbisq; se uictum uociferans, omnem in arma militem concitabat, tanq; manu infaustum uocis certamen ulturus. Iurabat enim se aduenam aciem aquilarũ unguibus substraturũ. Contrà rex docet deliberationẽ furori dandam: improuida plerunq; nocere consilia: nihil cautè simul ac celeriter geri posse: plurimũ præcipites obesse nisus. Ad ultimum multitudine paucos incessere non decere. Cæterum solertem esse, qui furenti animo frenos inijciat, sæuientemq; ad tempus impetum interpellet. Taliter rex præcipitem iuuenis iram consilio cedere coëgit, nec tamen concitati animi rabiem adeò penitus ad modestiam euocauit, quin altercationũ athleta
D parum prospera disceptatione confusus, negata armorũ uindicta, saltem ultionis loco ueneficia sibi patêre deposceret. Quo impetrato, cum exquisita magorũ turba littus repetere parat. Primũ itaq; immolatis dijs, equi abscissum caput conto excipiens, subiectis stipitibus distentos faucium rictus aperuit, sperans se primos Erici conatus atrocis spectaculi formidine frustraturũ. Arbitrabatur enim ineptas barbarorũ mentes oblatæ ceruicis terriculamẽto cessuras. Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui prospecto eminus capite obscœnitatis apparatũ intelligens, silere socios, cautiusq; se gerere iubet, nec quenquam temere præcipitare sermonem, ne incauto effamine ullum maleficijs instruerent locum, adijciẽs si sermone opus incideret, uerbũ se pro omnibus habiturũ. Iamq; medius illos amnis secreuerat, quũ magi ut Ericũ pontis aditu deturbarent, contum quo equi caput refixerant fluuio citimũ locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggressus, in latorẽ, inquit, gestaminis sui fortuna recidat, nos melior consequat̃ euentus, male maleficis cedat, infaustæ molis gerulũ onus obruat, nobis potiora tribuant omina sospitatem. Nec secus q; optabatur euenit. Cõtinuò nanq; excussa ceruice ruens ferentem stipes oppressit. Ita omnis ille maleficiorũ paratus, ad unius execrationis imperium spe sua uacuus expirauit. Deinde procedentem paulisper Ericũ subit, destinanda regi esse ab aduenis dona. Igit̃ repertũ fortè glaciale frustũ ueste diligenter obuoluens, muneris loco regi deferendũ curauit. At ubi ad regiam peruentũ est, prior introitũ petens, fratrem ponè consequi iubet: & iam uernæ regis ut ludibrio uenientem exciperent, lubricã limini substrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripiẽtes, lapsum insistenti fecissent, ni Rollerus ponè subiens pectore nutabundũ exciperet fratrem. Ericus itaq; semifusus, nudũ habere tergũ fraternitatis inopem referebat. Cumq; Gunuara talia regi permittẽda negaret, ille stoliditatis legatũ damnabat, apud quem insidiarũ cautela nõ esset. Itaq; ludibrij excusationem ludificari incuriam fecit. Ardebat intra ædem ignis uultui temporis

A temporis haud indebitus. Quippe iam mediũ hyemis fluxerat, hinc distinctis cõsessibus, hinc rex, inde pugiles assedere. Qui applicante se ipsis Erico, ululantium more horrisonas dedere uoces. Rex strepitũ inhibere cœpit, docens non debere pectoribus humanis ferinos inesse sonos. Subiunxit Ericus, canũ hunc esse morẽ ut uno inchoante, cæteri latratũ ædant, quod propriã cuncti moribus originem prodant, ac suum quisq; genus fateatur. Interrogatus aũt à Colone, qui delatorũ regi munerũ custos erat, an ulla secum dona uexisset, glaciem quam sinu occultauerat, promit. Quã cum illi trans foculũ porrexisset, tanq; manu recipientis elapsam flammis deindustria tradidit. Cunctis qui aderant conspicuũ nitore frustũ cernentibus, uisum est igni liquidũ incidisse metallũ. Quod cum Ericus receptoris incuria excussum esse contenderet, quid supplicij muneris amissori debeat, inquirit. Rex reginæ sententiam consulit, quæ suadere cœpit, ne ipse legis à se latæ statutũ solueret, qua transmissorũ sibi munerũ perditores morte mulctandos cauisset. Cęteri quoq; decretã lege pœnam remittendã esse negabant. Itaq; rex supplicij necessitatem admittere monitus, Colonem laqueo consumi permisit. Deinde Frotho Ericum alloqui sic orsus est: Tu qui uerborũ fastu ac phaleratæ uocis ostentatione lasciuis, unde huc te, aut cur aduẽtasse cõmemoras? Ad hęc Ericus: A Renneseo prodij, sedemq; apud lapidẽ cepi. Contrà Frotho: Quô deinde cõcesseris, rogo. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe uectus, identidemq; apud lapidẽ locum cepi. Ad hæc Frotho: Quorsum inde cursum direxeris, aut ubi te uesper excceperit, quæso. Tum Ericus: Profectus à petra ad saxũ perueni, itemq; apud lapidẽ cubui. Cui Frotho: Creber illic cautiũ numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior harena patenter conspicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorsum illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinũ cursitante nauigio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompsisti, quanq; utrunq; horũ in mari frequẽs

B sit, sed uelim quis te deinde trames abduxerit nosse. Ad hæc Ericus: A delphino delphinũ petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorũ est agmen? Tum Ericus: Frequentius undis innatat. Cui Frotho: Libet scire quô te à delphinis proficiscentem uiæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreũ mox truncũ offendi. Contrà Frotho: Quorsum post hæc iter emetiri cœpisti? Tum Ericus: A trunco ad stipitẽ concessi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus existit, cum hospitum tuorũ sedes tam crebro truncorũ nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Frequentior nemoribus inest. Contrà Frotho: Quô deinde uestigiũ pertuleris, æde. Tum Ericus: Identidem ad trunca syluarũ robora penetraui, me autẽ illic acquiescente, exatiati humanis cadaueribus lupi suprema telorũ acumina collambebãt. Ibi cuspis à robore regis excussa est Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo altercationis anceps, cum intellectũ meum obscura admodũ ambage fefelleris. Ad hæc Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui sub inuolucro quædam haud satis intellecta deprompsi. Cædem enim Oddonis mea gestam manu superiori custodis appellatione signaui. Cui cum regina quoq; eloquentiæ palmã ac uictricis facundiæ præmiũ adiudicasset, continuò rex armillam brachio suo detractã decretæ mercedis loco tradidit, atq; subiunxit, uelim ex temet habitã tibi cum Greppo disceptationem cognoscere, qua illum palàm se uictũ protestari nõ puduit. Tunc Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defensionẽ afferre nõ posset, cum tua se fassus est uxore mœchatũ. Et rex ad Hannundã conuersus, qua mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non solum uoce crimen confessa, sed etiam uultu testem reatus ruborẽ exerens, euidens culpæ indicium prębuit. Rex non uerba modò, uerumetiã oris signa conspiciẽs, sed qua lege in ream animaduerteret hæsitans, debitã crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decernendum. Quæ cum creditũ sibi iudiciũ reatui suo affine cognosceret, ideoq; æsti-

C mationem criminis aliquandiu sententiæ dubiæ uolutaret, dissiliens Greppus, ut
Ericũ telo traijceret, procurrit, criminantis cæde suam redimere cupiens. Quem
Rollerus districto ense occupans, molitionis suæ prædamnauit exemplo. Aitq;
Ericus, optima est affiniũ opera opis indigo. Et Rollerus: Inter asperos casus offi
ciose adsciscendi sunt boni. Tum Frotho: Credo euenturũ uobis, quod uulgò di
ci assolet, ferienti interdum breue percussionis gaudium fore, nec diu manũ ictu
exhilarari solere. Et Ericus: Non est arguendus, cuius operi excusamentũ iusti-
tia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam distat, quantum inter
defendentis se, atq; alium impetentis interest actionẽ. Deinde fratres Greppi fre-
mebundi dissilire cœperunt, iurantes se, aut in totam Erici classem ultores, aut pu
gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Aegris iter arte
prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare cõuenit. Re
tusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est uia. Quoniam ergo la
boranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione feli
cius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatę pe
cudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superio-
rem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abieti-
no gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius uestigia poneret, suis
suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum lege-
ret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati
maris exposcit. In hunc utrisq; cõsensum est. Rex apparatibus inducias tribuens,
Vuestmari filios secedere iubet, incongruum asserens, etiam male meritum ho-
spitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigen-
di arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura ueniam lapsui
precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœ
D nam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Han
nundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarũ, inquit Ericus: Epulaturi in con
uiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus
certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus athletæ sui insederant, occupan-
da concedit. Deinde uerna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non igna-
rus, qua prandiorũ uti reliquijs uetabatur, frustum cuius particulam delibasset,
abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epu
lis, ministri alias inopiæ atq; uerecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impenden-
tes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet'ne Gotari mi
les tactam semel dapem tanq; amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula
ultimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari mori-
bus incondita uendicauit affectio, nihil assuetudo incõposita possidet. At Frotho:
Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse.
Qui enim maiorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum
Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, do
gmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documen-
ti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruu
la, quàm ingens uallat perfidia. Cui Frotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obse
quio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præse
pio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum
potionis usus epulo permixtus esse solet, liquor cibo cõiunctim superadditus co
messabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem
nõ reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessi-
tudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cu-
ius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum
optime

A optime munus tua mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurũ esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus uirginem sibi ueluti cum patera datam applicat. Quo uiso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta uirginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manũ perinde ac poculi nomine traditam, ferro desecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ uitium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis uideretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq; gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde uictor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq; eam ulcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi fore certamen, ita ut ipsa torquem magni ponderis, ille uitam in pignore poneret, aut aurũ uincendo, aut letũ succumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarã pignus deponitur. Igitur Gotuara prior sic orsa:

Quando tuam limas admissa cote bipennem,
 Nónne terit tremulas mentula quassa nates?

Ericus sic contrà.

Vt cuiuis natura pilos in corpore seuit,
 Omnis nempe suo barba ferenda loco est.
Remigijs homines artus agitare necesse est,
 Motus quippe suos nam labor omnis habet.
B Cum natis excipitur nate, uel quum subdita penem
 Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanq; elocutionis inops, cui necem destinauerat, aurũ tradere coacta est, filiorũ interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata siquidem infelicitas est, non uindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde uerborũ uiolentia confutata, cum opibus simul eloquentię precium perdidit. Beauit liberorum sublatorem, autorem orbitatis suę præmio munerata. Nihil pro repensanda filiorum clade, pręter inscitiæ probrũ, ac rerum inopiam referens. Quo uiso, Vuestmarus uerbis superiorem, uiribus incessere statuit, uincentis præmiũ in uicti nece constituens, ut utriusq; salus in pignore posita uideretur. Nec Ericus conditione uti abnuit, ne lingua quàm manu promptior existimari posset. Erat autem tale certaminis genus: circulus uimine uel fune contextus, magno pedũ manuumq; conatu decertaturis raptim distrahentibus exhiberi solebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium si quis alteri detraxisset, uictoria donabatur. In quem modum agonisans Ericus, correptam acrius restem manibus concertantis excussit. Quod Frotho uidens, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum utiq;, cum corpori struma insidet, aut tergũ occupat gibbus. Statimq; propulso pede, senem colli senilis ac dorsi fractione contriuit. Ita Vuestmarus inefficax ultionis molitor, dum uindicem agere studuit, in ulciscendorũ sortem incidit, quorũ ulcisci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu sicæ traijcere meditante, conscia fraternę mentis Gunuara, sponsum periculi pręmonitura, neminem, inquit, sapientẽ fore, qui sui prouisor non sit. Quo dicto Ericus propulsandæ fraudis admonitus, suggestam sibi cautelam argutus excepit. Continuò nanque exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam sapientis dolum suimet ultorem existere, modesto uocationis genere in-

C sidiantis ingeniũ lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantẽ occupare non posset, aduerso parieti errabundũ incidit ferrũ. Tunc sic Ericus: Porrigenda sunt amicis munera, non iactanda: probabile fecisses donũ, si comitẽ ferro uaginã dedisses. Quam rex cõtinuo cingulo detractam petenti tradidit, mode ratione hostis odiũ deponere coactus. Ita alienæ simulationis industria delinitus, emissum maligne telum, benigne possidendũ concessit. Sic Ericus exceptã dissimulanter iniuriã ad beneficiũ transtulit, destinatũ cladi suæ ferrum eximij muneris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi studio gesserat, hic liberalitatis nomine colorabat. Deinde corporũ curæ indultũ est. Noctu Gunuara tacite excitato eo, fuga opus esse proponit, perquam utile referens, rebus integris incolumi redire curru. Qua comite littus ingressus, classem regiam illic forte subductã, diffissa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, insertisq́ rursum asserculis sarsit, quo minus ab intuentibus lęsio nosceretur. Deinde nauigium, quo se, comitesq́ receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis insequi nauibus parans, mox fluctu foros æquante, quanq́ armis admodum onustus existeret, enare inter alios cœpit, propriæ salutis seruandæ, quàm alienæ lacessendæ cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, sedibus suis remiges stagnans introrsum æstus excussit. Quo Rollerus Ericusq́ conspecto, cum contemptu periculi incunctanter se profundo dedere, natabundiq́ fluctuantẽ excepere regem. Iamq́ eum superfusa ter unda subruerat, quum Ericus cæsarie cõprehensum pelago leuat. Cætera naufragorũ turba, aut aquis obruta, aut ægre littori restituta est. Rex humido nudatus cultu, sicca circumactus ueste cõtegitur: multus illi ab ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: uox quoq́ eum continuis lassata

D singultibus deficere uidebatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus spiritu uegetiore firmabat. Residere siquidem, nec assurgere poterat, haud iuste uirium compos. Paulatim pristini roboris potentia subijt. Interrogatus tandem, an uitam, pacemq́ deposceret: admota oculis manu, deiectam luminũ aciem attollere nitebatur. At ubi sensim corpori uirtus reddita est, & uoci fiducia maior incessit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum libenter haurio, suspicioq́, obsecro uos, obtestorq́, ne mihi ulteriorem eius usum præstare animum inducatis. Frustra uolentem perire seruastis. Aquis mihi interire negatum est, ferri saltem officio moriar. A nemine uictus, tuo primum Erice ingenio cessi. Hoc infelicior, quod qui illustribus uiris inuictus extiti, plebeio de me uictoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentũ est. Sufficit hæc sola duci ad moriendum causa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua si careat, cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat rationis, atque eloquentiæ summa. Sed quorum utroque pollere uidebar, utroq́ destitutus sum: eo calamitosior, quod regũ uictor, ab agresti uictus uideor. Quid uita donas, quem gloria spoliasti? Sororẽ, regnũ, gazam, supellectilem, & quod ijs maius est, claritudinem perdidi, tot infelix casibus, quot tu fortunatus agnosceris. Quid tanto superstes dedecori reseruabor? Quæ mihi libertas tam felix erit, ut captiuitatis ignominiã demat? Quid mihi sequentia conferent tẽpora, quæ nihil nisi præteritorũ miseriam redolentia, longã animo pœnitentiã generabunt? Quid uitæ productio proderit, solã tristitiæ memoriã relatura? Nihil calamitosis iocundius morte. Felix est obitus, qui succedit optatus. Hic non temporũ dulcedine m tollit, sed rerum fastidiũ cõsumit. In prosperis salus, in aduersis melius fatũ petitur. Nulla me meliorũ spes ad uiuendi cupiditatẽ adducit. Quis ad solidum laceratã fortunæ meæ sortem resarciet casus? Etiam horum nisi periclitantẽ excepissetis, immemor essem. Reddideris regnum, sororem reduxeris, instauraueris gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod resartũ est, integri splendorem

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

A rem habebit. Captiuũ fuisse Frothonem longæua recensebit fama. Cęterum si inflictas uobis ex me calumnias muneratis, uestris occidere manibus merui. Si damna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit subuentũ fuisse hosti, si atrocitatis eius in uos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manũ à persecutoris uestri iugulo cohibetis? Par est, ut in me sors, quam uobis parauerã, recidat. Fateor si mihi in uos ea, quam in me geritis potestas incideret, nihil à me pietati deferendum esse. Quod si uobis facto innocens sum, uoluntate saltem reus teneor. Redundet in me, quæso, nocens animi culpa, qui interdũ operis loco censeri solet. Si fato ferrum negatis, propria mihi manu cladem consciscendã curabo. Contrà sic Ericus: Dij à te quæso auertant stolidã mentẽ, auertant inquam, ne clarissimæ uitæ finem flagitio quęras. Sanè quidem ab ipsis prohibitũ est, benignũ in alios, in se parricidã fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduersa exciperes, explorãte. Probamentũ tibi dedere fata, nõ casum. Nihil tibi mœroris inflictũ est, quod sors melior abolere nõ possit. Cautela etenim præbita est, non mutata felicitas. Nemo modeste se in prosperis agit, qui aduersa tolerare nõ didicit. Præterea omnis bonorũ usus post agnita gratius mala percipitᷓ. Iocundior est uoluptas, quæ rerum amaritudini succedit. Salutẽ tuam auersaberis, si superfuso semel æquore maduisti? Qđ si aquis frangeris, quando ferrũ æquanimiter tolerabis? Enasse armatum quis nõ gloriæ magis tribuat ꝗ rubori? Quot se felices reputarent, si tua sorte infelices essent? Summa te rerũ manet, floret animus, pubescit ætas, plura spe cõplecti poteris, ꝗ̃ gesseris rebus. Nunꝗ̃ hoc tibi leuitatis inesse uellem, ut non modo fugere aspera, sed etiã ob eorũ impatientiã uitam abijcere cupias. Quouis effœminatior est, qui aduersorũ metu uiuendi fiduciã perdit. Nemo sapientum morte res aduersas redimere solet. Stulta est in alium indignatio, temeraria in se. Ignauus est furor qui suum condemnat autorẽ. Quod si ultro ob iniuriã, aut leuem animi cõmotio-

B nem fatum appetis, quem tui uindicem derelinquis? Quis tam amens, ut dubium fortunæ habitũ proprio ulcisci interitu uelit? Quis adeò felix uixit, quin tristior illum quandoꝗ̃ fortuna pulsaret? Inconcussa duxisti tempora, continua felicitate usus, & nunc ad modicam tristitiæ salebram, ut dolori parcas, uitam deserere paras? Quo modo leuiorũ impatiens, grauiora deinde supercilia ferre poteris? Insipidus est, qui nunꝗ̃ mœroris poculum degustauit. Nemo dura non passus, temperanter facilibus utitur. Qui fortitudinis columen esse debueras, eneruis animi specimen exhibebis? Fortissimo parente æditus, ultimę imbecillitatis spectaculũ dabis? Sic à maioribus discrepabis, ut fœminis mollior fias? Necdum adolescere cœpisti, & iam te uitæ satietas cepit? Quis hanc prior imaginẽ præbuit? Clarissimi aui nepos inuicto patre æditus, leuem contrariorũ auram perpeti nõ ualebit? Indoles tua auitæ uirtutis habitũ repræsentat. A nemine uictus es, tua tibi solum incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, nõ subactus. Amicitiam iniuriæ deputabis, odiũ pro gratia relaturus? Obsequio placari debueras, nõ moueri. Nunꝗ̃ te dij eò furoris excedere uelint, ut seruatorẽ insidiatoris loco notare sustineas. An eo tibi rei erimus, quo benefici sumus, indignationem officijs contracturi? Reputabis hostem, cui salutis tuæ præmium debes? Neꝗ̃ enim te liberũ captiuauimus, sed ope præuenimus laborantẽ. Et ecce gazam, opes, supellectilem reddo. Soror tua si mihi temere desponsata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi pudicitia manet. Cæterum militare tibi, si acceptaueris, uolo. Caue ne ab re ira animum obstines. Nulla te rerum iactura concussit. Nihil libertati tuæ detractũ est. Obsequentem me tibi, non imperantem agnosces. Qualemcunꝗ̃ de capite meo sententiã decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia posse cõfide. Eandem hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid apud regiã placuisset, institue. Proni ad parendũ sumus. Hactenus Ericus. At

C regem hæc tam in se, q̃ in hostẽ mansuefecit oratio. Deinde cõpositis pacatisq; o-
mnibus, redit̃ in littus. Rex Ericũ ac nauticos uehiculis excipi iubet. At ubi in re-
giam est uentum, concionẽ aduocari facit, in quã accersito Erico sub sponsalium
fide sororẽ ac centurionatũ dedit. Adiecit deinde fastidio sibi fore reginã, filiã pla
cuisse Gotari: ideoq; nouũ illi legationis opus deberi: optime ab ipso negociũ ex-
pleri posse, cuius nihil arduum conatui uideret̃ fore. Præterea se Gotuarã ob ce-
lati criminis conscientiam silicibus obruturũ. Hanundã uero redditurã patri, ne in
Dania conuersantẽ capitis sui insidiatricẽ haberet. Ericus consilium probat, suam
imperatis operã pollicens, excepto quod reginã repudio actam, Rollero melius
maritandã astrueret, à quo nulla maiestati suspicio foret. Quam sententiã Frotho
perinde ac diuinitus datum documentũ uenerabundus excepit. Regina quoq;,
ne uiolentia astringi uideretur, muliebrtter obtemperauit, affirmans à natura do

Animi ægritudo ab opinione manat.

lendi necessitatem non esse, omnemq; animi ægritudinẽ ab opinione proficisci so
lere. Cæterũ plangendã nõ esse pœnã, quæ meritis accidisset. Ita ergo fratres con
iunctas egẽre nuptias, altero sororẽ regis, altero repudiatã reginam ducente. De-
inde sumptis secum coniugibus, nauigationem in Noruagiã referunt. Neq; enim
illas à uirorũ latere, aut uiæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere pote
rat, affirmantes ut plumã hirto, sic se maritis cohæsuras fore. Et iam Cracã demor
tuo Regnero Brac cuidã nupsisse comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores,
egestã humo pecuniã tollunt. At Gotarus omnẽ Erici fortunã, fama uirũ præeun
te, didicerat. Vt aũt ipsum aduenisse cognouit, ueritus ultima quæq; in Noruagi-
enses eximia sui fiducia moliturũ, uxore priuare, suamq; illi filiam ademptæ cõiu-
gis loco copulare studebat. Regina nanq; nuper demortua, nullas magis q̃ ger-
manæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione cõperta, cõuocatis
socijs refert suam necdũ cautibus abstitisse fortunã. Cæterũ spectare se fascẽ labi-
D lem esse, qui uinculo nõ firmet̃, perindeq; omne pœnæ pondus repente decide-
re, quod culpæ catena nõ fixerit. Id eos apud Frothonẽ nuper expertos esse cer-
nentes, innocentiã suam inter ægerrimos casus dijs opitulãtibus fuisse defensam,
eademq; ulterius cõseruata, consimilẽ in aduersis opem sperare debere. Deinde
fugã eos paulisper fingere oportere, si primũ à Gotaro lacessiti forent, iustiorem
belli titulũ habituros. Manũ siquidẽ capitis periculo obijci, omni iure permissum
esse. Raro aũt quenq; cõmissam cum innoxijs pugnã feliciter exequi posse. Prius
ergo hostem aduersum se prouocandũ esse, quo iustior eundem impetendi causa
succederet. Nec plura elocutus, domũ Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gun-
uaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontat̃, an Gotarum cordi ha-
beret, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa
per deorũ numina impensius obtestari aggressa, fictim'ne an ueraciter excogitata
haberet: eo per seriũ se locutũ dicente, ergo, inquit, extremũ mihi ruborem inij-
cere paras, quam uirginem adamasti, uiduam relicturus. Sæpe rebus contrariũ fa
ma prædicat popularis: me de te fefellit opinio, cõstanti nupsisse putabã, & nunc
uentis leuiorem experior, quem indubitatæ fidei fuisse sperabã. Hæc fata, abun-
de lachrymas dedit. Grata Erico uxoris indignatio fuit, cui mox amplexũ inijci-
ens, scire, ait, uolebã, quantũ tibi in me fidei esset, mors sola diremptionis nostræ
ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus:
quem quum peregerit, tua gestum simula uoluntate, nihilominus nuptias dilatu-
ra, quousq; filiam mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata, uno ego ac Gotarus die
nuptias acturi sumus. Itaque disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed me-
dium parietem cõmunicantia præbere curato, ne me fortè coram oculis habito,
languidiore regem cõtemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendũ raptoris
studium perq; efficax cõmentũ erit. Deinde Bracũ cum delecta promptissimorũ
manu

A manu haud procul regia delitere præcepit, sibi quũ res posceret auxilio futurum. Post hæc adcito Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac supellectile, simulato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari sibi classem instare cõspiciens, en, ait, arcus doli insidiarũ spiculum iacit, statimq; cõcitatis clamore nautis, clauo puppim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus, quis rector esset nauigij percontatur: Ericum esse cognoscit. Item exclamans, an ipse sit qui mirifico uerborum habitu, cæterorũ facundiam frustraretur, inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipso se diserti cognomine donatum esse, nec frustra appellationis augurium excepisse subiunxit. Dehinc ab utrisq; proximum in littus concessum est, ubi Gotarus Erici legatione cognita, Frothonis se refert sororem cupere, legato uero filiam exhibere malle, quo minus eum alij suam cessisse coniugem pœniteret. Itaq; non incongruũ fore, si legationis fructus in suum recidisset latorem. Ericum igitur sibi generũ complacere, dummodo per Gunuaram Frothonis affinitatem impetrare potuisset. Ericus regis beneuolentiã exosculatus, sententiã probat, ultro sibi offerri asserens, quo maius à dijs immortalibus exoptare nõ posset. Ab ipso tamen Gunuaræ mentem arbitriũq; prænosci debere. Illa adulantem se regem simulato fauore excepit, petẽtiq; promptũ deferre uidebat̃ assensum, obsecrans ut Erici nuptijs suas præcurri paterer̃, quibus primũ admissis, aptior regalibus suppeteret locus, ob hoc quidem maxime, ne denuò nuptura nouum connubij pactũ reducta ueteris memoria fastidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus una celebratione confundi. Rex responsis euectus affatim, postulata collaudat. Qui quũ ex crebris Erici colloquijs clarissima sententiarũ schemata, quibus animo delectari ac refici possit, hausisset, non contentus ei filiã in matrimonium dedisse, Litharfulki quoq; prouinciã tradit, beneficiũ affinitati impartiendũ existimans. Craca uero, quæ Erico ob incantationũ solertiam itineris comes

B adcita fuerat, aduersam oculorũ ualetudinẽ simulans, ita faciem peplo obstrinxerat, ut ne sola quidem cognoscendi capitis particula promineret: rogata quænam esset, Gunuarę se sororem perhibuit, eadem matre, diuerso uero patre progenitã. At ubi in Gotari penates peruentũ, tædarũ Aluildæ (id filiæ eius nomen erat) conuiuium exhibet̃. Diuersis Ericus ac rex ędibus accumbebant, quarũ tecta paries cõmunis exceperat: eædem deintus pensibilibus per totũ obductæ aulæis erant. Assedit Gotaro Gunuara, sed Ericũ altrinsecus Craca cum Aluilda stipabat. Qui inter iocandũ subducto sensim è pariete assere, quantũ loci humanũ corpus transmittere posset, aperuit, ignarisq; cõuiuis spaciũ meatui peruiũ fecit. Deinde sponsam an Frothoni an sibi nubere mallet, curiosius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obseruato copularũ respectu, regia proles consentaneæ nobilitatis amplexui debeat̃, ne unius coniugũ dignitas, alterius indignitate depereat. Qua se inconcessis à patre nuptijs usuram negante, reginã eam fore, cæterasq; opibus excessurã promittens, ex repugnante obsequentẽ effecit, nõ minus opum spe quàm gloria captã. Cracã quoq; traditũ est exhibitæ potionis temperamẽto, Frothonis amori uirgineã adegisse cupidinẽ. At Gotarus Erici post epulas conuiuiũ petit, nuptialis loci licentiã adaucturus. Quo exeunte Gunuara, sicut ante iussa fuerat, subducti asseris loco peruiũ trãsgressa parietẽ, proximũ Erico discubitũ occupat. Cui Gotarus eam consessu iunctã miratus, qualiter & quare eò uenerit percontari impensius cœpit, illa sororẽ se Gunuaræ, regemq; formarũ falli similitudine memorabat. Cuius cum rex cognoscendi causa, subitò regiam repetiuisset, Gunuara postico se quô uenerat referens, pristino in loco cunctis spectanda consedit. Qua uisa Gotarus parũ luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidẽtia ad Ericum iter remensus, relatã suo more Gunuarã præ oculis habuit. Ita quoties aularũ aditus permutauit, toties utrobiq; quam quærebat offendit. Et iam nõ consimilis,

C ſed eadem hinc inde facies ingenti regẽ admiratione torquebat. Impoſſibile enim
ad omnem uidebatur modũ, absq; notabili diſcrimine, eundem diuerſis habitum
ineſſe formarũ. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum
uſque comitate proſequitur. Ipſe aliâs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Fro-
thoni deſtinatam, ſeorſum cubare permittit, Gunuarã ut antè deluſo rege cõple-
xus. Itaq; Gotarus inſomnem agens noctem, ſtupido erranti q; animo ludificatio
nis ſuæ ſpeciem agitabat: neq; enim paritas ſpecierũ, ſed identitas uidebatur. Vn
de incerta adeò atq; anceps illum æſtimatio ſubijt, ut errori tribueret, quod reue-
ra deprehenſum habebat. Tandem pariete fraudẽ inſtrui potuiſſe, animo obuer-
ſatum eſt. Quẽ cum diligentius inſpici luſtrariq; iuſſiſſet, nulla fractionis ueſtigia
deprehendit. Inconcuſſa ſiquidem totius ædis integritas apparebat. Quippe Eri-
cus nocte concubia, quo minus dolus conſpicuus foret, ſoluti parietis ſarſerat læ
ſionem. Deinde duos cognoſcendæ rei cauſa tacite Erici cubiculo intromiſſos, ac
poſt aulęam conſiſtere iuſſos, cuncta curioſius attendere iubet. Iidem Ericũ cum
Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde,
uelatis cortina angulis præſentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inui
cem brachijs, cõmuni toro fruentes conſpiciunt. Quos ſemiſopitos rati, profun-
diorem quietis copiam expectabant, operiri uolentes, donec exequendi ſceleris
grauior porrigeret ſomnus: qui cum ſtertente ſonorius Erico, concepti liberius
ſomni ſpeciem agnouiſſent, continuò trucidandi eius gratia, deſtrictis prodiere
mucronibus. Quorum Ericus inſidioſo expergefactus accurſu, cum imminentes
capiti gladios ſuſpexiſſet, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nun-
cupare iuſſus fuerat, promptũ neceſſitatis remediũ expertus eſt. Clypeus enim
eius, qui ſublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapſus, inerme corpus quaſi
de induſtria, ne à latronibus cõfoderetᷓ, obtexit. At ille fortuna haud fruſtra uſus,
D proximi latronis utrũq; pedem rapto deſecuit ferro. Alterum Gunuara nõ impe
tu minori haſta transfodit, muliebri corpore uirilem animũ æquans. Taliter Eri-
cus inſidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi ſe præparat. At Rolle-
rus ijs qui cõminus excubare iuſſi fuerant, ſignum irrumpendæ regiæ lituo dedit.
Quo rex audito, hoſtium aduentum indicari ratus, præceps fugã nauigio tenuit.
Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulſam regis ſupellectilem, Erici ma-
nibus imponendam curabant. Mediũ fermè noctis agendis impenſum eſt præ-
dis. Quorum mane rex cognita fuga inſecutionem molitus, per amicorũ quendã
ne quid ſubitò pararet, aut cum impetu exequeretur, admonitus eſt, perſuadeba
tur quippe maiore inſtrumento opus eſſe, nec expedire, cum paucis in Daniam
conſequi fugientes. Sed ne ſic quidem impatiens animus damni impetũ preſſit.
Nihil enim magis mouerat regem, quàm quod alienæ cladis paratus recidiſſet in
ſuos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi uocabulum te
net, ubi aduerſa tempeſtate oborta, alimentis defectus, ſatius arbitratus eſt mori-
endi neceſſitatem ferro ſubire, quàm fame. Itaq; nautici manu in ſeipſos uerſa, al-
ternis uulneribus accelerauere fatum. Rex cum paucis montium prærupta ſecu
tus elabitur. Indicium cladis, colles ęditi præbent. Interea Erico proſpere nauiga-
tionem emenſo, Frothoni cum Aliulda nuptię actæ ſunt. Poſt hæc Sclauorũ man
datur irruptio. Ad quam coërcendam Ericus cum octo nauigijs deſtinatᷓ: quip-
pe Frotho rudis adhuc rei bellicæ uidebatᷓ. Ericus igitur ne uirilem unquam ope
ram detrectaret, ſuſceptum gratulanter officium, fortiter exequendum curauit.
Qui cum piratas ſeptenis nauibus eſſe cognoſceret, una tantũ è ſuis aduectus, re
liquas ligneis propugnaculis cingi, tonſiſq; arborũ ramalibus obduci iubet: de-
inde cum hoſticæ claſſis numerum plenius ſpeculaturus procederet, inſequenti-
bus ſe Sclauis, ocyus ad ſuos refugere cœpit. At hoſtes ut inſidiarum ignari, ita fu
gientem

A gientem comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio cõcussere. Naues enim Erici liquidò cognosci non poterant, frondentis syluæ speciem præferentes: qui cum angustioris se maris flexui tradidissent, subitò Erici classe conclusos uident. Sed primũ inusitata facie stupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs subesse cognoscunt. Seram ergo incuriæ pœnitentiam agentes, habitam incautius nauigationem remetiri tentabãt. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoste eas insiliri conspiciunt. Ericus uero subducto in littus nauigio, funda procul in hostes saxa torquebat. Igitur Sclauorũ cæsi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui postea uinculis, ac fame coërciti, inter uarias cruciatus angustias spiritum deposuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentem adciuerat classem. Huius minima ratis extabat, quæ bissenos ueheret nauticos, totidemq; remigijs agi posset. Post hæc Ericus socijs patiẽtius præstolari iussis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim fortè piraticam uadosis ac minus altis gurgitibus inflictam hærere conspiceret, quod res fortuitas dictorũ grauitate prosequi solitus erat, obscura est, inquit, ignobilium sors, fortunaq; uilium sordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire connisos, ac circa eius seruationem impensius occupatos oppressit. Quo peracto cum ad regiam classem redisset, Frothonem nuncia uictoriæ salutatione reficere cupiens, saluum fore florentissimę pacis autorem iubet. Rex uerum eius dictum fieri precatus, augurem esse sapientis animũ affirmabat. Ericus uera à se dici, paruulaq; uictoria maioris omen afferri respondit, exiguis sæpe rebus magnarum pręsagia captari testatus. Regem deinde manũ spargere hortatus, Iutię equitatum terreno proficisci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinũ ineunte compendium. Tanta autem nauigiorũ frequentia mare compleuerat, ut nec receptui portus, nec castris littora, aut cõmeatibus impensæ suppeterent. Terrestris autem acies tanta fuisse fertur, ut compendij gratia complanasse montes, meabiles effecisse paludes, lacunas aggeribus exæquasse, uastissimasq; uoragines iniectis molibus explesse dicatur. Interea Strunico Sclauorum rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hostẽ inducijs instrui non oportere. Præterea hactenus se bellicorũ operum expertem uixisse, nec debere eorum initia ancipiti rerum expectatione suspendere, quod quisquis primã feliciter militiam gesserit, consimilẽ de cætero fortunam sperare possit. Tale enim quenq; omen habiturũ pugnæ, quale cõgressionũ principia dederint, cum initiales bellorum successus, sequẽtibus augurio fore soleant. Ericus responsi prudentiam laudat, affirmans ita ludum foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos esse significans. Quod dictum acerrimo prælio prosecutus, Strunico cum gentis suæ fortissimis interfecto, residuos in fidem accepit. Tum Frotho cõuocatis Sclauis per præconem edixit, ut si qui inter eos rapinę aut furto assueuissent, ocyus exhiberentur, promittens se talium mores primis honoribus donaturũ. Iussit etiam ut quicunq; malarũ artium studijs caluissent, præmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promissio fuit. Cuius spem quidam cupidius, q̃ consideratius secuti, prius prodidere seipsos, quàm alieno possent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, ut ruborem quæstui postponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus sponte exhibitis, hanc, inquit, Sclaui uosipsos patriã peste uacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iussos, in altissimas cruces ciuium manu subfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum ueniam quam uictis hostibus tribuit, crimen confessis negauit, totã penè Sclauicæ gentis stirpem cõsumpsit. Sic indebiti præmij cupiditatẽ debita consecuta est pœna, iustoq; supplicio indignæ mercedis aui

Apparatus belli ingens.

B

Sclaui à Danis subacti.

C ditas adacta est. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimẽto salutem seruare potuissent, uoce periculũ adciuerunt. Rex recentis uictoriæ titulis euectus, ne iustitia quàm armis defectior uideretur, nouis exercitũ legibus formare constituit, quarum præsens quasdam ritus usurpat, quasdam arbitraria iuris nouitas aboleuit. Edixit enim ut primipilus quisq; prędæ partitione facta, maiorẽ cetero milite portionem acciperet: ducibus uero quibus in acie signa anteferri solerent, dignitatis causa captiuũ concessit aurum. Gregarium uero militem argẽto uoluit esse contentũ. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus cedere iussit, utpote eis debita quibus condendi rates instruendiq; ius esset. Præterea sanxit, ne quis rem familiarem seris mandare præsumeret, duplum ex fisco regis amissorũ precium recepturus. Quam si quis arcarum claustris obseruandam duxisset, aureæ libræ regi debitor fieret. Statuit etiam ut in eum qui furi ignosceret, furti pœna recideret. Præterea si quis in acie primus fugam capesseret, à communi iure alienus existeret. At ubi in Daniam rediit, ut quicquid Grep sinistra morũ usurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariã fœminis nubendi potestatẽ indulsit, ne qua tori coactio fieret. Itaq; lege cauit, ut eis in matrimonium cederent, quibus inconsulto patre nupsissent. At si libera consensisset in seruum, eius conditionẽ ęquaret, libertatisq; beneficio spoliata, seruilis fortunę statũ indueret. Maribus quoq; quãcunq; primitus cognouissent, ducendi legem inflixit. Adulteros à ueris cõiugibus corporũ parte spoliandos constituit, quo minus continentia flagitiis elideretur. Edixit quoq; ut si Danus Dano rapinã infligeret, duplũ rependeret, ac uiolatæ pacis crimine censeretur. At si quis rem furto quæsitam ad alienam domũ perferret, hospes post illum ædis suæ fores obcluderet, bonorum omniũ pœnam incurreret, atque in concione coram omnibus uapularet, quod se eidem delicto obnoxiũ fecisse uideretur. Præterea quisquis exulũ patriæ

Leges Frothonis Danorum regis.

D suæ hostis euaderet, aut inimicũ ciuibus scutum afferret, rerum ac uitæ periculo pœnas lueret. Si quis autem ad exequendũ regis imperiũ ob animi contumaciã piger existeret, exilio mulctaretur. Solebat nanq; sagitta lignea ferreę speciem habens, nuncii loco uiritim per omnes mitti, quoties repentina belli necessitas incidisset. Qui uero ex popularibus primipilũ in acie anteiret, ex seruo liber, ex agresti illustris euaderet. At si ingenuus foret, satrapa crearet. Tanta olim audaces stipendia merebantur. Adeò ueteres nobilitatẽ fortitudini tribuendã putabant. Siquidem non fortunæ uirtutẽ, sed uirtuti fortunã deferri oportere, existimatũ est. Præcepit quoq; ne lis ulla iurisiurandi fide aut pignorum positione contraheret. Qui uero alium pignus secum ponere iussisset, eidem aureæ libræ dimidium solueret, alioqui grauem corporis mulctam subiret. Prouiderat enim rex ex pignorum positione maximas litium causas incidere posse. De qualibet uero controuersia ferro decerni sanxit, speciosius uiribus quàm uerbis confligendum existimans. Quod si alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet, perinde ac uictus causæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem popularis impeteret, ipsum armatus exciperet, cubitali duntaxat stipite pugnaturum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppressi duorum extraneorum cæde sarciendam instituit. Interea Gotarus sumendi de Erico supplicii gratia, pugnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno classis apparatu Noruagiam petit. Cum ad insulam Renso pariter appulissent, Gotarus Frothoniani nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, inuerecundus, ait, est latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicare præsumit. Qui enim obtinere gestit, obniti debet: ictus ictui opponendus est, liuorq; liuore pellendus. Cumq; hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus excepisset, quàm poterat clara uoce ita inquit: Quisque uirtuti militat, prout benefi-

cii me-

A ciꝫ meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi consilio repensaui. Quo sermone egregios monitus omni donorum genere prestantiores indicabat. Et ut Gotarum accepti consilij ingratum ostenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum uita adimere cupiebas, melioris exempli speciem lacerasti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Post hæc Gotarus parum prospera congressione Danorum classem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine postmodum à Frothone suscepit, quod septeno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoqꝫ Ericus collata sibi quondam à Gotaro prouincia muneratus est. His gestis, Frotho per summam ac securam pacem triennium gessit. Inter hec rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto sibi rege orientaliũ Olimaro, aduersum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non solum indigenas, sed etiã Noruagienses, ac Sclauos in copias uocat. A quo Ericus hostiles speculatum acies missus, Olimarũ qui classis magistratũ acceperat, Hunorum rege terrestres ductante copias, haud procul Ruscia reperit, quẽ taliter affari cœpit:

Quid sibi uult quæso belli grauis iste paratus?
    Aut quô classe potens rex Olimare ruis?
        At Olimarus.
Fridleui natum nobis incessere cordi est,
    Et quis es audaci talia uoce rogans?
        Ad quem Ericus.
Vincendi inuictum subijt spes irrita mentem,
    Frothonem nullus exuperare potest.
        Contrà Olimarus.
Quicquid contingit primo, semel accidit, & res
    Non sperata satis sæpe subire solet.

B Qua sententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendũ esse perdocuit. Deinde Ericus Hunorũ agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemqꝫ ab ipso præteritum, primam ortiuo sole aciem postremã occiduo prebuit. Itaqꝫ penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs sciscitatus est. Quem Hun forte conspiciens, rex hic Hunorum erat, speculandi ministerium accepisse cognouit, perquiritqꝫ quod percunctatori uocabulum foret. Ericus se ubiqꝫ aduentantem, nec usquam compertum uocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præstolatur exercitum, nec hostem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil esse debet alienum appetens culmen: nemo stertendo uictoriã cepit, nec luporum quisquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquisitis dictorum sententijs callere cognoscẽs, hic ait fortasse Ericus est, à quo filiam meam falsi criminis insimulatam accepi. Qui continuò prendi iussus, non decere, inquit, unum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, sed etiã ad ignoscendi sibi uoluntatem perduxit. Cuius impunitatis causam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam constabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, ut Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuersus explorata referre iuberetur, sex classium senos reges, earumqꝫ quamlibet quina nauium millia complectentem uidisse se retulit, quarum unamquanqꝫ trecentorum remigum capacem esse constaret. Quemlibet uero totius summæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenariũ mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante uero Frothone, quid contra tot acturus esset, attentiusqꝫ subsidia circumspiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus est ursus: molossis quippe non imbellibus auiculis opus est. Quo dicto Frothoni contra-

C hendæ classis consiliũ præbuit. Qua instructa aduersum hostem nauigiatio tenditur. Igitur insulas quæ Daniam orientemq; interiacent, prælijs subigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenæ classis offendunt. Quarũ cum Frotho paucitatem incessere deforme duxisset, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus est cibus. Raro pinguescet qui cadit. Neq; enim mordendi potens est, quẽ uastus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis ędendæ ruborẽ excussit, eũq; mox ad paucitatem multitudine lacessendam perduxit, utilitatem pudori præferendam significans. Post hæc ad Olimarum processum est, qui multitudinis segnitie excipere hostem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incomposita, minusq; ob granditatem ad remigium habilia uidebantur. Sed ne ei quidem numerositatis potentia profuit. Inusitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm uirtute præstantior, robustæ Danorum paucitati uictoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere uellet, inauditum nauigationis impedimentũ expertus est. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus scutorum, hastarumq; fragmenta iactante æstu uniuersum maris constrauerant sinum. Itaq; portus non angusti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obstrictæ cadaueribus hæsere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus uno sublato, mox aliud aduolutum impelleret classem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes discrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas uicerat gentibus, lege cauit ut quisquis paterfamiliâs eo conciderat bello, cum equo omnibusq; armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur. Quem si quis uespillonum scelesta cupiditate tentasset, pœnas nõ solum sanguine, sed etiam inhumato cadauere daret. Busto atq; inferijs cariturus. Siquidẽ par esse credebat, ut alieni corruptor cineris, nullo funeris obsequio donaretur, sortemq; proprio referret corpore, quam in alieno per
D petrasset. Centurionis uero, uel Satrapæ corpus rogo propria naue constructo, funerandum constituit. Dena autem gubernatorum corpora unius puppis igne consumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio cõcremari. Tam scrupulosam ducendis interfectorum funeribus obseruationem præstari uoluit, ne promiscuos exequiarum ritus existere pateretur.
Ruthenorũ regum strages. Iamq; cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq; exceptis, Marte conciderãt, bella quoq; Ruthenos ex Danorũ imitatione celebrare præcepit, ac ne quis uxorem nisi emptitiam duceret, uenalia siquidem connubia plus stabilitatis habitura censebat, tutiorem matrimonij fidem existimans, quod precio firmaretur. Prætea si quis uirginis stuprum ui petere ausus esset, supplicia abscissis corporis partibus lueret, alioqui mille talentis concubitus iniuriam pensaturus. Decreuit etiam ut quisquis militiæ deditus, spectatæ uirtutis titulum affectaret, impeteret unum, exciperet duos, tres modica pedis retractione uitaret, quatuor fugere non erubesceret. Aliam quoq; super militum stipendijs consuetudinem à subiectis sibi regibus obseruandam edixit. Patrium domesticumq; militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iussit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat uno. Qua lege uirtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos ęstimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Post hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine sic eloqui orsus est:

Hercule deprendi nulli numerabile uulgus,
  Vulgus cuius erat terra nec unda capax.
Colluxere ignes crebri, sylua omnis obarsit,
  Index innumeræ flamma cohortis erat.

Calcibus

A Calcibus obtrita tellus subsedit equinis,
Edebant rapidos stridula plaustra sonos.
Ingemuere rotæ, uentos auriga premebat,
Vt tonitrum currus assimulasse putes.
Vix armatorum cœtus sine lege ruentes,
Ponderis impatiens pressa ferebat humus.
Obmugire aër uisus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul uexilla micantia uidi,
Quodq; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena uideri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neq; enim minore studio probatum consilium quàm æditum fuit. At Huni per auia solitudinesq; progressi, nusquam repertis cõmeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio uasta ac palustris extabat, nec erat ullum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq; iumentis, tam uehiculorum quàm uictus inopes spargebantur. Cęterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, nõ fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema nõ imperet. Ad ultimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntiũ fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit B agmen: deseruit eum quoque Vggerus uates, uir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centũ quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duodecim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnũ copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis uirgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At ubi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutũ ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis cõmeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Hunorum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhibendum aduenarũ confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu præstans, ingenio peruicax, Hithinus uero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorũ cõmeatuum gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia uel obsequio colerent. Audiens aũt Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem uter ferro perisset, alterum alterius ultorem

Frothonis maiestas amplis.

C fore. Autumno petitores cõmeatuum redeunt, trophæis quàm alimentis locupletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum rege Arthorio, uectigales effecerat. At Olimarus Thoriam Longũ Ianitorũ atq; Helsingorũ regem, duosq; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq; & cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barbariæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato eductorum antea numero: Onefuero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadũ trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Etiam quæsiti late sumptus, conuectæq; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæterum uiginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorũ reges triginta prædictis adiuncti, Danorũ partibus militabãt. Hac uiriũ fiducia cum Hunis pugna conseritur. Cuius prima dies tanta interfectorũ strage recruduit, ut præcipui tres Rusciæ fluuij cadaueribus uelut ponte constrati, peruij ac meabiles fierẽt. Præterea quantum quis itineris per triduum equo conficere posset, tantum locorũ humanis cadaueribus completum uideres, adeò spatiosa cædis uestigia erant. Itaque prælio septem dies extracto, occidit rex Hun. Cuius frater eodem nomine inclinatam Hunorũ aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus nõ est. Eo bello septuaginta ac centũ reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militauerant, submisere se regi. Quem numerũ Ericus superiori signorum expressione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinẽ Frothone percontante distingueret. Igitur Frotho uocatis in concionem regibus, sub uno eodemq; iure degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum Conogardiæ, Hun uero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus donat. Prouincias Helsingorũ, Iarnberorũ, & Ianitorũ, cum utraq; Lappia, Dimaro cuidam procurandas attribuit. Dago Hestię regimen erogauit, quorum unumquenq; certis tributi legibus onerauit, obsequiũ beneficio applicãs. Itaq; Frothonis regnũ Rusciam ab ortu complectens, ad occasum Rheno flumine limitatum

D erat. Interea Hithinus apud Hoginũ quorundam obtrectatione insimulatus est, quasi filiam eius ante sponsaliũ sacra stupri illecebris temerasset, quod tunc immane cunctis gentibus facinus habebatᷓ. Igitur Hoginus credulus auribus rem falso nunciatam excipiens, Hithinũ regia apud Sclauos stipendia colligentẽ, classe lacessit, consertaq; manu uictus Iutiam petiuit. Itaq; statam à Frothone pacem internum labefactauerat bellũ, primiq; indigetes regiã detrectauere legem. Quam obrem Frotho missis qui simul eos accerserẽt, scrupulosius causam simultatis inquirit. Qua cognita, iuxta legis à se latæ formulã pronunciauit. Videns aũt ne sic quidem eos in gratiam reduci posse, patre filiam pertinacius reposcente, litem ferro decidendam edixit. Id quippe solum dirimendæ controuersiæ remediũ uidebatur. Inita pugna Hithinus acerrima perstrictus plaga, cum sanguine & uiribus corporis deficeret, insperatã hostis clementiam expertus est. Hoginus siquidem promptissimã occidendi ipsius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuentæ miseratione seuitiam mansuetudini cedere coëgit. Itaq; ne ephebum inter extremi spiritus momenta palpitantem extingueret, abstinuit ferro. Olim nanq; impuberem, aut inualidũ uita spoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta uerecundiæ momenta prisca pugilũ fortitudo seruabat. Ita Hithinus sociorũ opera ad naues relatus, hostis beneficio seruatus est. Iidem septimo abinde anno apud insulã Hithinso pugnã exorsi, mutuis uulneribus cõsumpti sunt. Felix Hoginus foret, si circa deuictũ semel Hithinũ seueritate potius q̃ clementia usus fuisset. Ferunt Hildã tanta mariti cupiditate flagrasse, ut noctu interfectorũ manes redintegrandi belli gratia carminibus excitasse credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum regi aduersum Gestiblindũ Gothorũ regem atrox incidit bellum. At Gestiblindus

A dus uiribus minor, Frothonẽ supplex accessit, se ac regnũ percipiendæ opis gratia dediturus. Qui mox Skalc Scanico, atq; Erico in subsidium receptis, cum supplementis militũ redit. Cumq; militiæ procursum in Alricũ effundere statuisset, Ericus prius filium eius Gunthionũ, Vuermis ac Solongis prælatum censuit impetendum, oportere asserens fessum tempestate nautam proximũ captare littus. Præterea radicũ inopem raro uirere truncum. Igitur irruptione facta perit Gunthionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionẽ filij, ultũ ire deproperat. Cõspicatus hostes Ericũ clandestino accersitũ colloquio, recensitis patrũ suorũ fœderibus, ut Gestiblindi militiã detrectaret, orabat. Quod Erico pertinacius abnuente, cum Gestiblindo dimicãdi licentiã flagitat, priuatã pugnã publice proferendã existimãs. Quem Ericus senectute armis inhabilẽ referens, tristemq; eius ualetudinẽ maxima cũ ætatis excusatione prætendens, se eius loco obtulit pugnaturũ, probrosum docens, si duellũ præstare refugeret, pro quo bellum cõmissurus uenisset. Hinc absq; cunctatione dimicatũ est. Occiso Alrico Ericus q̃grauissime affectus, ægre cõpertis remedijs, serum incolumitatis regressum habuit. At Frothoni ipsum occubuisse falso fama uulgauerat, mentẽq; regis magno ob id mœrore torquebat. Quã tristitiã Ericus reditus sui beneficio dispulit. Quippe Suetiã, Vuermiã, Helsingiã, atq; insulas Solis, opera sua Frothonis adiectas imperio nũciabat. Quem mox Frotho deuictarũ ab eo gentiũ regem constituit, ac præterea Helsingiã ei cũ utraq; Lappa, Finniã quoq; & Estiã annuo stipendiorũ iure cõtribuit. Nemo ante ipsum Sueticorũ regũ Erici nomine censebatur, ab ipso autẽ in cæteros uocabulũ fluxit. Eodẽ tempore regnabat Alf in Hetmarchia, filium habens Asmundũ. Biorno uero in Vuik prouincia, cui Asuitus filius erat. Accidit aũt Asmundũ parũ prospere uenationi intentũ, dum feras aut canibus occupare, aut cassibus excipere pergeret, irruente fortè caligine longius à re-

B tiarijs auio fuisse calle diuulsũ, uastaq; pererrantẽ iuga tandẽ equo & uestibus destitutũ, fungos et tubera peredisse, ad ultimũ in Biornonis regis penetralia fortuitò deuenisse progressu. Præterea ipse filiusq; regis conuictu paulisper habito, ad cõfirmandũ inter se amicitiæ cultũ omnibus cõiurauere uotis, quencũq; eorũ uita prolixior excepisset, mortuo cõtumulandũ fore. Tantus enim societatis eorum atq; amicitiæ uigor extabat, ut neuter altero fatis absumpto, lucem prorogare statueret. Post hæc Frotho omniũ subiectarũ sibi gentiũ manu cõtracta classe Noruagiam petit, Erico terrenũ agmen ductare iusso. Humanæ siquidem cupiditatis more quo plura possederat, plus affectans, etiam uastissimam atq; horridissimam orbis terrarũ partem ab hoc iniuriæ genere intentatam existere passus non est. Adeò opum accessio auiditati incrementum afferre consueuit. Igitur Noruagienses abiecta defensionis spe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maiore ex parte profugere cœperunt. Stikla quoq; uirgo seruandæ castitatis causa patriæ se subduxit, bellis quàm nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Asuitus morbo consumptus, cum cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Asmundus, ob amicitię iusiurandũ uiuus contumulari sustinuit, cibo quo uesceretur illato. Iamq; Ericus cum exercitu superiora permensus, Asuiti fortè tumulũ appetebat: cui Sueones thesauros inesse rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maioris quàm credebatur altitudinis specũ aperiri conspiciunt. Ad quem perlustrandum opus erat eo, qui se in illũ pendulo circumligatũ fune demitteret. Delectus est fortè ex promptissimis iuuenibus unus, quem quum Asmundus sporta restim sequente intromissum aspiceret, protinus eiecto eo, corbem cõscendit. Deinde superne astantibus, ac moderantibus funem, abstrahendi signum porrexit. Qui ingentis pecuniæ spe reducto corbe quum ignotam extracti speciem animaduerterent, inusitata facie territi, defunctumq; redisse rati, proiecta reste in di-

Asmundus amico mortuo consepelitur.

C uersa fugere. Quippe Asmundus tetro oris habitu, ac ueluti funebri quodam tabo obsitus uidebatur. Qui fugientes reuocare conatus, uociferari cœpit, falso eos formidare uiuum. Quem uidens Ericus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In uultu siquidem profluus emicabat sanguis. Quippe Asuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuā illi aurem abruperat, fœdumq; indigestæ ac crudæ cicatricis spectaculum apparebat. Igitur à circunstantibus accepti uulneris causam referre iussus, sic orsus est fari:

Quid stupetis qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Mala soli grauis uni manet omnis domus orbis.
Miseri quos hominum subsidijs destituit fors.
Mihi specus & iners nox, tenebræq; & uetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq;.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æstus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq;, & ualidi roboris usum uitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conserui uim,
Graue luctæ subiens pondus & immane periculum,
Laceris unguibus in me rediuiuus ruit Asuit,
Stygia ui reparans post cineres horrida bella.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Nescio quo stygij numinis ausu
Missus ab inferis spiritus Asuit,
Sæuis alipedem dentibus edit,
D Infandoq; canem præbuit ori.
Nec contentus equi uel canis esu,
Mox in me rapidos transtulit ungues,
Discissaq; gena sustulit aurem,
Hinc laceri uultus horret imago,
Emicat inq; fero uulnere sanguis.
Haud impune tamen monstrifer egit,
Nam ferro secui mox caput eius,
Perfodiq; nocens stipite corpus.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.

Iamq; Frotho in Halogiæ fines emouerat classem, ubi ad cognoscendam multitudinis suæ speciem, quæ numeri mensuram, capacitatemq; transcendere uidebatur, collem à militibus congeri iubet, uiritim lapide in aceruum misso. Eundem quoq; hastis numerandi agminis modum secutus est. Conspicui adhuc colles fidem uisentibus præbent. Hic Frotho conserta cum Noruagiensibus pugna, grauem cædibus diem egit. Noctu utrinq; receptui consultum est. Appetente diluculo terrestria permensus superuenit Ericus. Hic regi certamen suggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis strages accepta est, ut è ternis nauiū millibus solæ centum septuaginta superstites fuisse credantur. Normani uero tam uasta clade deleti sunt, ut fama sit, ne quintæ quidem uicorum parti remansisse cultorem. Victor Frotho pacem per omnes gentes reficere cupiens, ut uniuscuiusq; rem familiarem à furum incursu tutam præstaret, ociumq; regnis post arma desereret, armillam unam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Vuig prouinciam habita cum Noruagiensibus concione, defixit, edictæ à se innocentiæ

Normanorum clades ingens.

nocentiæ

A nocentiæ experimentum daturas, subductis iisdem, in omnes regionis præsides animaduertendum minatus. Itaque summo cum præfectorum periculo aurum absque custodia medijs affixum triuijs, magnum auaritię irritamentum extabat, opportuna rapinæ præda plena cupiditatis ingenia prouocante. Statuit idem, ut nauigantes repertis ubicunque remis licite fruerentur. Amnem uero transituris usum equi, quem uado proximum reperissent, liberum esse concessit. Eodem descendendum fore constituit, quum priores eius pedes solum attingerent, postremos adhuc unda sublueret. Talium siquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine censenda credebat. Cęterum reum capitis fieri, qui superato amne equi usum longius expetere præsumpsisset, instituit. Iussit etiam, ne quis ædem uel arcam seris obfirmatam haberet, aut rem ullam claustrorum custodia contineret, triplicem amissorum restitutionem promittēs. Præterea tantum alieni cibi in commeatus assumi fas esse, quantū uni cœnæ sufficeret, promulgabat. Quam si quis in capiendo mensuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi uero traiectis ferro neruis in suspendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, ut malitiam hominis acerbitati belluæ similitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoque in furtorū conscios mulctam extendi curauit. Ibidem septennio iocundissimum ocij tempus emensus, filium Aluonem, filiamque Osurā nomine procreauit. Iisdem forte diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem accesserat, qui Scalc scanicum, quod ab eo olim nauigio spoliatus fuerat, ex prouocatione lacessitum occîdit. Quo facinore supra modum elatus, aggressus est Frothonis filiam postulare. Obseratas regis aures expertus, Erici Suetiam regentis subsidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, ut aliquo præclari operis merito Frothonis sibi fauorem asciseeret, pugnaretque aduersum Egtherum regem Biarmiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij soli cæteris obsequentibus,

B Danicum detrectare uiderentur imperium. Nec mora, eò exercitū egit. Sunt autem Finni ultimi Septentrionis populi, uix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac mansione complexi. Acer ijsdem telorum est usus. Non alia gens promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis sagittis dimicant, incantationum studijs incumbūt, uenationibus callent. Incerta illis habitatio est, uagaque domus, ubicunque feram occupauerint locantibus sedes. Pandis trabibus uecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ sibi claritatis causa adortus, obtriuit. Qui quū infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis post tergum coniectis, totidem montium instar hostibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati uisus errore perstrictus, ab insectando hoste exercitum reuocauit, magnarum se rupium interiectu coërcitum putans. Iidem postera die congressi, uictique, coniectæ in terram niui ingentis fluuij speciem indiderunt. Itaque Suetis per summum uisus errorem falsa rerum opinione delusis, inusitata aquarum moles obstrepere uidebatur. Ita uictore uanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius ullum fugæ efficax remedium fuit. Videntes enim suas inclinari acies, potestati se permisere uictoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem instituit, ut recensito Finnorū numero, rheda ferinis pellibus conferta, ab unaquaque decade loco censu, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditque conditionem Biarmis uiritim pellem pro capite persoluendi. Post hæc spolijs trophæisque auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam cōsecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus instillabat, dignū regis filia affirmans, qui imperio ipsius ultimos humanarū rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruū duxit, eius se socerum exhibere, qui sibi tantis operum titu-

Aurum positū in triuijs.

Finni populi magicæ artis periti.

C lis, patentem late claritatem struxisset. Sustulit autem Arngrimus duodecim ex Osura filios, quorum hæc nomina subnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adolescentia piratico muneri incumbentes, uno omnes forte nauigio Sampso insulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atque Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus uacuefecere, atque an gubernatores oppressissent incerti, interfectorũ corpora suis quęq; transtris aptantes, quæsitos abesse cognoscunt. Qua de re mœsti, partam floccipendere uictoriam, scientes sibi consequentis pugnæ discrimen maiore salutis impendio subeundum. Quippe Hialmerus atque Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempestas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingressi, ligni rudem extenuauere materiam, eousq; truncum dolabris ambientes, donec naualis instrumenti formam uastum robur indueret. Quod quum humeris impositum sociæ cladis ignari deferrent, ab Osuræ filijs recenti oppressorum cruore madentibus lacessiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti sunt. Nec par quidem congressus extabat, cum geminam bissena manus exciperet. Cæterum uictoria numero non respondit. Interfectis enim omnibus Osuræ filijs, oppressoq; ab hisdem Hialmero, uictorię Aruaroddum titulus non fefellit, quem solum ex tanto sociorum agmine fortuna residuum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncum incredibili libratum nisu tanta ui hostium adegit corporibus, ut duodecim unico eius impulsu contusos elideret. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempestate depulsa, oceanũ manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis incessendũ adduxit, cuius unicum in propaganda pace studium uersabatur. Accersito ergo Erico, cunctaq; famu-

Sampso insula

D lantium sibi regnorũ classe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius insulæ rex manu se imparem noscens (quippe fretum nauigijs uidebatur occludi) Frothone per deditionis simulationem petito, non solum magnitudinem eius adulationis officio prosequi cœpit, sed etiam domitoribus gentium Danis suam, patriæq; subiectionem promittit, pensiones, censum, uectigalia, siue quicquid expeterent, offerebat. Ad ultimum hospitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli suspicionem aleret, tam facilis omnium absq; coactione promissio, tam prompta hostium ante bella deditio, quæ raro syncera fide administrari solet. Lacessebat quoque conuiuij metus, ueritos ne clandestinis insidijs appeteretur subeuntis crapulæ laqueis implicata sobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus uidebatur, quàm ut tutò inuitanti parêre possent. Ineptum quoque existimatum inexpertæ hostium fidei credere salutem suam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis uiris epulaturũ accersens, quem antè cum mille ducentis proceribus conuiuium inire poposcerat. Frotho nondum suspicione deposita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præsumere posset, subornat qui regionis abdita percurrentes, si quid insidiarum speculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei causa nemus ingressi, reperta castrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium pressere gressum. At ubi res liquidius agnita est, pedem deferre deproperant. Furua siquidẽ tentoria fuere, & quasi piceis quibusdã obscurata tegminibus, quo minus obtutũ propinquantis offenderẽt. Quo cognito, Frotho ualidiore procerũ manu mutuas dispensat insidias, ne cõuiuio incautius adito, opportunis fraudaretũ auxilijs. Quibus latebrã nactis, ferendæ opis signũ ad litui sonitum prænotauit. Deinde cum statuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentiæ regalis instructa, aulæis ostro tinctis undiq; secus

Aula regis Britannorum.

A secus obducta, in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina murice picta cõpactos ligno parietes adornabat. Constrata pallis nitidioribus pauimẽta, quas pede premere perhorreres. Superne cerneres crebras micare lucernas, adultas oleo lampades coruscare. Ex acerris quoq; fragrãtia fundebat, quam suauissimus uapor exquisitis cumulabat odoribus. Ambitũ omnẽ frequentibus epulis mensę cõsepserant. Intextis auro puluinaribus ornabãtur accubitus. Ceruicalibus sedilia replebantur. Reuerendã aulæ faciem uisentibus arridere putares, nec quicq; in tanto paratu, aut uisu inconcinnum, aut olfactu triste deprendi poterat. Media doliũ æde perstabat explendis aptum poculis, & liquoris immodici capax, unde haurire esset, quod ingentis ora cõuiuij satiaret. Ministri purpura culti aureos gestantes cyathos, propinandiq; munus comiter exequentes, cõpositis gradiebantur ordinibus. Nec bubalinorũ cornuũ, quibus potio promeretur, usus aberat. Aureis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onusta poculis, quæ plerũq; fulgentes interstinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Mensæ dapibus luxuriabant, crateris uario potionis genere redũdantibus. Nec meri simplex usus extabat, quum petiti late succi uario nectar sapore cõficerent. Sapidioribus lances epulis renidebãt, quos maxime uenatica refersserat præda. Sed ne domesticæ quidem carnis obsonia deerant. Parcius domesticis, q̃ conuenis bibendi studiũ erat. Hos enim securitas incitabat ad crapulã, illis insidiarũ cõmentum ebrietatis illecebram dempserat. Dani igitur (ut patriæ pace loquar) siccandis certatim calicibus assueti, ingenti se onerauere uino. Quos Britanni potos admodũ conspicati, conuiuio furtim elabi cœperunt, relictisq; intra aulam cõuiuis, summis conniti uiribus ualuas regiæ admotis obicibus, uarijsq; impedimẽtorũ generibus obserare, deinde tectis ignem inferre orsi. At Dani qui intra ædem clausi cõtinebantur in-
B cendio pullulãte pulsatis nequicq̃ foribus ab egressu prohibiti, ipsum mox adorti parietẽ, eruptionis facultatẽ petebant. Quem Angli ualidiore Danorũ impulsu labefactari cernẽtes, mutuis obniti uiribus, molibusq; extrinsecus applicatis, nutabundam fulcire congeriem instituerũt, quo minus cõuulsus paries clausis exitũ aperiret. Qui tandem robustiori Danorũ manui cedens, quorũ quo periculũ maius, hoc ualidior conatus extabat, facilem pressis eruptionẽ contribuit. Tum Frotho classicũ succinere iubet, quo manũ in insidijs constitutã accersiret. Quæ litui sono clangentis excita, dolum in autores retorsit, Britannorũ rege extremæ cladi cum innumeris suorũ copijs tradito. Quo facto geminũ Frothoni beneficiũ præbuit, quum & saluti socijs, & hostibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebrescente Danicæ fortitudinis fama perculsi, quo difficiliorẽ partium suarũ irruptionẽ præstarent, ferreos terræ murices instrauerunt, quibus littorũ uetaretur accessus. Vtitur aũt Hybernorũ gens leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, totũ occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cuspides obuertit instantibus, mucronũq; acumina insequentibus deindustria opponere assolet, ac plerunq; post tergum lanceas iaculari, doctior fuga superare, quàm bello. Quo fit ut cum uictoriã tibi cessisse putes, discrimen immineat. Tam insidiosam hostium fugam Frotho consideratius quàm cupidius insectatus, ducem gentis Keruillum acie fudit. Cuius superstes frater, deposita rebellandi fiducia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prædam militi dispartiuit, uti se totius auaritiæ expertem, & à nimia rerum cupiditate auersum, solius gloriæ lucrum appetere testaretur. Itaq; post Britannicos triumphos, Hybernasq; manubias in Daniam reditũ est, annisq; tricenis ab omni bellorũ negocio temperatũ est. Quo tempore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicũ nomen inclaruit. Volens itaq; Frotho fulgorem imperij sui perpetuo firmitatis hábitu prorogare, primum aduersum furta ac latrocinia tanq̃ familiaria mala ac domesticas pestes seue

Hybernorum belligerantiũ astutia.

Danorum gloria.

C ritatem suã distringere curæ habuit, quibus uacuefactæ gentes tranquilliorẽ uitæ usum apprehenderẽt, ne propagatæ pacis incessus ullo malignitatis obstaculo læderetur. Prouidit quoq; ne cessante hoste, ciuilis patriã lues exederet, aut post exteram pacẽ domestica grassaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanq; in capite regni sui magni ponderis aureã armillã triuijs affigi curauit, edictæ à se innocẽtię experimentũ tam insignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentũ quanq; improbas lacesseret mẽtes, ac sinistra solicitaret ingenia, superabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta siquidẽ Frothonianæ maiestatis autoritas erat, ut etiam aurum rapinæ expositũ perinde ac firmioribus claustris obsitum tueretur. Cuius rei nouitas, ingentẽ autori claritatẽ conciuit. Qui quũ patratis late cædibus insignes ubiq; uictorias edidisset, ocium omnibus erogare cõstituit, ut pacis iocũditas bellorũ atrocitati succederet, & cladis finis salutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto uallandas curauit, ne domi raptorẽ inuenirent, quę foris hostibus caruissent.

Christi natiuitas. Per idem tempus publicæ salutis autor mundũ petẽdo seruandorũ mortaliũ gratia mortalitatis habitũ amplecti sustinuit, cum iam terræ sopitis bellorũ incendijs, serenissimo tranquillitatis ocio fruerent. Creditũ est tam profusæ pacis amplitudinẽ ubiq; æqualẽ, nec ullis orbis partibus interruptã, nõ adeò terreno principatui, quàm diuino ortui famulatã fuisse, cœlitusq; gestum, ut inusitatũ temporis beneficiũ, præsentẽ temporũ testaretur autorẽ.

Veneficæ fraus. Inter hæc matrona quędam magicæ rei perita, plus spei in arte sua, quàm metus in regis sæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate solicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ęgras senilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum sperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum ęditurã, aut alium quempiã casum ultioni repugnaturũ affirmãs. Qua uoce solutũ metu filiũ, hortamento obsequi coẽgit. D Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia lacessitus, ad diripiẽdos matronæ penates, maximo impetu, studioq; cõtendit, præmissis qui eam cum liberis cõprehẽsam adducerẽt. Quod pręsciens fęmina, ludificatis pręstigio hostibus, fœmineã speciẽ equina permutandã curauit. Accedente uero Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, pastum in littore uagabunda petere uidebatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore uitulos adumbrabat. Cuius monstri rex admiratione captus, circuiri ipsos, reditũq; eis ad undas negari iubet. Deniq; uehiculo, quo ob annosi corporis inualitudinẽ utebatur, excedẽs, humi mirabũdus cõsedit.

Frothonis interitus. At mater, quæ maioris belluæ speciẽ sumpserat, prætento cornu regẽ adorta, alterũ eius latus confodit. Quo uulnere exanimatus, indebitũ tantæ maiestati exitum habuit. Cuius mortẽ milites ultione prosequi gestientes, petita iaculis portenta configũt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maxime præstigiũ detexit. Hic Frothonis toto orbe clarissimi regis excessus fuit. Huius egestis uisceribus, salitũ corpus triennio proceres asseruandũ curabant, prouinciarũ defectionẽ uulgato regis exitu formidantes, mortẽq; eius ob hoc maxime clàm exteris esse cupiẽtes, ut uitæ simulatiõe propagati iampridẽ imperij terminos tuerentur, pristinaq; ducis autoritate subnixi, consuetã à subiectis pensionẽ elicerent. Deportabat itaq; ab eis exanimũ corpus, ut iam nõ funebri lecto, sed regali uehiculo gestari uideret, tanq; inualido seni, nec satis uiriũ cõpoti id muneris à milite deberet. Tantũ magnificentiæ etiã extincto ab amicis tributũ est. At ubi putidos artus extrema corripuit sanies, nec tabes reprimi poterat, secus Vuerã Sialandiæ pontẽ regio funere tumulauere corpus, affirmãtes Frothonem eo loci mortis ac busti copiã exoptasse, ubi regni eius pręstantissima haberetur prouincia.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVINTI FINIS.

A HISTORIAE DANORVM LIBER SEXTVS.

EFVNCTO Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Rusciam educabatur, falso extinctum rati, quum iam regnum hæredis inopia claudicare, nec in regia gente continuari posse uiderentur, hunc sceptro dignissimum arbitrati sunt, qui illustrandi Frothonis gratia, recenti eius tumulo plenum laudis carmen affigeret, famamq; extincti regis specioso posteris titulo commendaret. Tunc quidem Hiarnus, Danicę admodum poësis peritus, ut claritatem uiri insigni dictorũ monumento prosequeretur, pręmij magnitudine concitatus, more suo barbarum condidit metrum, cuius intellectum quatuor uersiculis ęditum in hæc uerba transcripsit:

Frothonem Dani, quem longum uiuere uellent
Per sua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc summi tumulatum cespite corpus,
Aethere sub liquido nuda recondit humus.

Quo carmine ædito, autorem Dani diademate munerati sunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repensum, imperijq; pondus paucarum literarum cõtextui donatum est. Adeò exili impendio ingens præmium stetit. Eximium exigui poëmatis preciũ, famam quoq; Cæsarianæ retributionis excessit. Diuus siquidem Iulius uictoriarum suarum toto orbe ęditarum scriptorẽ, illustratoremq;, municipio donare contentus extitit. Nunc uero rusticano regnũ prodiga plebis humanitas erogauit. Sed ne Africanus quidem in rependendis operum suorum monumentis, munificentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati uoluminis merces auro simplici stetit, hic agresti sceptrum incondita uersuum paucitas ministruit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturã gerebat morbo exanimatus est. Cuius filius Haldanus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congressibus terreretur, nec oppressioni uindicta suppeteret, spe capessendæ opis Fridleui tunc Rusciæ consistentis copiã profugio petiuit. Quem supplici uultu aggressus, seq; ab externo hoste confractum ac contusum deplorans, tristem iniuriarũ querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, supplicem auxilijs prosecutus, Noruagiam armis instructus accedit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à se socijs, intra insulam rapidissimo ambitam fluuio præaltum moliti uallum terrestrem in plano munitionẽ extenderant, cuius receptaculo freti, crebra uicinos irruptione lacesserant. Excedentes enim insula, continentem extructo ponte petere consueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodam funiculorũ regimine moderari solebant, ut quasi uolubili aliquo cardine circũuectus, modo trans flumẽ iter sterneret, modo occulto restium ductu superne retractus ianuæ deseruiret. Fuere autẽ iuuenes hi acres animis, robusti iuuenta, præstabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis, trophæis gentium celebres, spolijs locupletes. Quorundam uero ex ipsis nomina, nam cætera uetustas abstulit, subnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Esbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equũ habuisse traditur præstantẽ corpore, prępetem uelocitate, adeò, ut cęteris amnem traijcere nequeũtibus, hic solus obstrepentem indefessus uorticem superaret. Cuius aquę lapsus tam in cito ac præcipiti uolumine defertur, ut animalia nandi uigore defecta plerũq; pessundare soleat. Ex summis enim montiũ cacuminibus manans, dum per cliuorũ prærupta saxis exceptus eliditur, in profunda ualliũ multiplicato aquarũ strepitu, ca-

Equus Biornonis.

B

C dit, uerum continuo saxorum obstaculo repercussus, celeritatẽ impetus eadem semper equabilitate cõseruat. Itaq; toto aluei tractu undis uniformiter turbidatis, spumeus ubiq; candor exuberat. At ubi scopulorũ angustijs euolutus laxius stagnando diffunditur, ex obiecta rupe insulam fingit. Præruptũ hincinde iugum eminet uarijs arborũ generibus frequens, quarũ obiectus amnem eminus perui-
Canis miræ ferocitatis. deri nõ sinat. Præterea Biornoni inusitatę ferocitatis canis extabat, horrendæ quidem acerbitatis bellua, atq; humano conuictui formidolosa, quę sæpius bissenos sola uiros oppresserit. Sed quoniã tradita magis q̃ cognita referũtur, fidem arbiter penset. Hæc siquidem, ut accepi, deliciarũ quondã loco habita, Offoti gigantis inter pascua tuebatur armentũ. At iuuenes latrocinio uiciniam incessere soliti, magnas sæpe strages ædebãt: populari penates, armẽta sternere, diripere omnia, ingentem agere prædam, spoliatas rebus ædes exurere, mares passim cum fœminis obtruncare, probitatis loco curatũ est. Quorũ improuidã Fridleuus irruptionem excipiẽs, omnes ad monimentũ refugos egit, occupato eximiarũ uiriũ equo quẽ præceps metu sessor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictũ, pontẽ secũ traijcere nõ audebat. Deinde si quis fratrũ illorũ quempiã interemisset, interfecti corpus auro se repensurũ edixit. Qua spe quidã regiorũ pugilũ incitati, nec tam auaritiæ, q̃ uirtutis ardore correpti, conuento tacite Fridleuo operã se facinori daturos promittunt, salutẽ admodũ deuouentes, ni trunca prædonũ capita retulissent. Quorũ Fridleuus uirtute & promissione laudata, arbitris expectare iussis, solo cõtentus comite, noctu fluuiũ petit. Ne enim alienis q̃ proprijs uiribus instructior uideretur, auxiliũ uirtute præcurrere statuit. Post hæc comitem crebro contusum silice exanimauit, iniecitq; exangue undis corpus, cui etiã detractum sibi cultum applicuit, eiusdem exuuias mutuatus, ut intuito cadauere, periclitationis regię species daretur. Iumentũ quoq; quod eum uexerat elicito deind ustria cruo-
D re conspersit, eodem castra repetente, necis suæ fidem facturus. Deinde calcaribus subditis medijs equũ uorticibus adegit, eoq; superato amne delapsus, prætentum munimento uallum per subiectas aggeri scalas transcendere conabatur. At ubi superne euectus propugnacula manu cõplecti poterat, illato tacite pede, ædem quã comessabundi prædones insederant, ignaris uigilibus leui suspensoq; uestigio petit, cuius conclaue nactus sub imminẽte foribus testudine cõsistebat. Iuuenes siquidẽ à munimenti firmitate profecta securitas ad crapulã prouocabat, arbitrantes incitatissimi lapsus fluuiũ inaccessum fecisse præsidiũ, qui nec nando traijci, nec ratibus superari posse uideretur. Neq; enim ulla amnis pars peruiam uadi copiã dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate suffusus, egressam undis belluam per quietem sibi conspectã affirmat, quę tristes ore flammas egerens, continenti cuncta incendio daret. Quamobrẽ indagandã insulæ latebrã esse, adeò nec locorum habitui confidendũ, ut nimia securitatis pręsumptione extrema incautis pernicies afferatur. Nihil enim ita situ munitũ esse, cui si humana desit opera, simplex naturę tutela sufficiat. Pręterea summopere cauendũ, ne somni sui denunciationem tristior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimẽtis egressi, totiusq; insulæ ambitũ curiosius speculati, reperto caballo, Fridleuũ fluuialibus aquis obrutũ cõiectabant. Equum uero præcipitato sessore tranasse rati, perinde ac regiæ mortis nunciũ portis gratulãter excipiũt. At Biorno nocturnarũ adhuc imaginũ memoria territus, excubijs utendũ hortatᷣ, quod periculi suspicionẽ nondũ tutò depositurí uidereᷣt. Ipse deinde capiẽdę quietis gratia cubiculũ petit, uisionẽ mente altius repositam habẽs. Inter hæc equus quẽ Fridleuus ob uulgandã interitus sui fidem intercutis tantũ cruoris effusione resperserat, militũ eius castra maculosus irrupit. Qui ilico amnẽ petẽtes, repertũ serui cadauer, regiũ existimauere corpus, quod nitida ueste cultũ stridulus ripæ uortex adegerat, quorũ maxime erro-

rem

A rem conuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contusaq; silicibus cutis, in=
formes oris notas exangui pallore cõfunderet. Huius rei indignatiõe permoti pu
giles, qui Fridleuo nuper delendorũ prędonũ curã spoponderãt, prçruptũ aquæ
periculũ accedebant, ne promissionis gloriã timidiore uoti negligẽtia respergere
uiderentur. Quorũ cæteri fiduciã imitati, pari cupidine fluuiũ petũt, ni regem ul=
ciscerẽtur extrema passuri. Quibus uisis Fridleuus, pontem cõtinenti cõmittere
properauit, receptisq; pugilibus, prima uigiles irruptione prosternit. Residuos
quoq; cõsequenter adortus, Biornone excepto, ferro cõsumpsit. Quẽ impensiori
curatione e uulneribus recreatũ, sub sacræ obtestationis pignore collegã adciuit,
operaq; eius uti, quàm exitio gloriari satius duxit. Indignum quoq; asserebat, tan
tæ fortitudinis florem prima pubertate decerptũ, intempestiua nimis clade cõsu=
mi. Dani uero Fridleuũ aduentantem experti, cuius iampridẽ obitũ falso didice=
rant nuncio, missis qui eum accerserẽt, Hiarnonẽ regno cedere iubent, q̃d ipsum
precario, ac perfunctoriè gerere uideretur. Qui tanto honore defungi nõ passus,
spiritum pro gloria erogare, quàm in obscurã uulgi sortem concedere præopta=
uit. Quamobrẽ ne regijs honoribus exutus pristinũ fortunæ habitũ recipere co=
geretur, prçsentem armis tueri constituit. Itaq; diuidua regio præruptis cõsterna
tionis motibus agebatur. Alij siquidẽ ab Hiarnonis partibus stabãt, alij Fridleui
titulis ob egregia Frothonis merita adstipulati sunt, hærebatq; uulgi discors suf=
fragium, his præsentiũ habitum, illis præteritorum memoriã uenerantibus: præ=
ponderauit tamen Frothonianæ recordationis intuitus, eiusq; suauitas maiorem
Fridleuo fauoris partem conciliauit. Pleriq; enim quibus altior sensus extabat, ru
sticę cõditionis hominem quanq; ad insperatũ rerum culmen præter generis ius
solo fortunæ beneficio peruenisset, regno submouendum censebant, ne uerum
honoris hæredem adulterinus possessor elideret. Fridleuus uero Danorum le=
B gatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie secum confligere
rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, salutemq; glorię dispen
dio quærere morte tristius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiã obtritus
aufugit, uictorẽq; denuò reparata manu aggressus, haustis ferro socijs, fugã absq;
comite habuit, quam insula, uocabulum ex eius nuncupatione sortita, testatur.
Igitur humiliorem animo fortunã expertus, cum se gemina strage omnibus pro
pemodum copijs exutũ uideret, traiecto in dolum studio, obscurato oris habitu
Fridleuum accedit, ipsum quæsitis per familiaritatem insidijs necaturus. A quo su
sceptus, aliquandiu seruitij simulatione propositũ occultabat. Siquidẽ decoquen=
di salis opificem professus, inter sordidioris ministerij famulos ignobilia exeque=
batur officia. Cibi quoq; capiendi tẽpore discubitu ultimus existere solebat. Præ=
terea balneis abstinebat, ne nudato corpore crebris uulnerũ uestigijs proderet.
Quo rex absoluendæ suspicionis gratia lauari cõpulso, ut hostem ex cicatricibus
cognouit, age, inquit, improbissime latro, qualiter in me cõsulturus fores, si inter
ficiendi tui cupidũ liquidò cõperisses? Ad hęc stupefactus Hiarno, ex prouocatio
ne te, ait, deprehensum aggrederer, quo maiore demendę criminatiõis copia po
tireris. Quem mox Fridleuus sententię suæ exemplo, prouocatũ oppressit, tumu
lo cadauer obruens interfecti uocabulũ referente. Qui postmodum à suis propa
gandæ sobolis gratia, cõiugio sibi consulere monitus, cœlibẽ præstare uitã, pater=
no cõtendebat exemplo, quod Frothoni cõiugis petulantia, graue probrum affi
xerit. Ad ultimũ perseuerantissimis omniũ precibus uictus, per legatos aggres=
sus est Noruagiæ regis Amundi filiam postulare. Quorum unus Froco nomine
fluctibus inter nauigandũ absumptus, inusitatum moriens prodigiũ dedit. Quip
pe ubi illum confluus undarũ æstus implicuit, sanguis medio enatus gurgite, ita
totam ponti faciem peregrino quodã rubore perfudit, ut spumeũ paulò ante pela

C gusprocellisque albidum, mox punicies fluctibus intumescens, alienũ à natura sua colorem induere uideretur. Amundus uero regiæ petitionis inexorabiliter uota frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidẽ Frothonis olim Noruagiæ grauius imminentẽ causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha uero (filia hæc Amundi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinẽ uenerata, cõuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec uirtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoque prodigialem illam maris faciem, undis repente in sanguinem uersis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ uero uictoriæ liquidum extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam uincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necem legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit. Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biornone adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amundus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellãt sinum in quem classis utraque coierat, ubi Fridleuus noctu speculãdi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam icti aëris sonũ cõminus percepisset, fixo gradu suspiciens trium olorum superne clangentium hoc aure carmen excepit:

Dum mare uerrit Hythin, rabidosque intersecat æstus,
Auro uerna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Denique post ipsas alituum uoces lapsum ab alto cingulum literas carminis interpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filiũ pueriliter obludentem, D gigas Hythin nomine usitatũ mortaliũ habitũ mutuatus abduxerat, eoque usus remige cymba in proximũ littus traiecta, Fridleuũ tunc fortè speculationis officio fungentem, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera uti nõ passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quem adolescens primũ acriori inuectionis genere utendum esse præmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum antè cynico fuisset carmine lacessitus. Tunc Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictissimus,
Tuoque cœlum penè exæques uertice,
Cur hoc ridendus ensis fœmen obligat?
Latusque grande curta cingit framea?
Quid fortè munis pectus ense debili,
Habitusque corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cum sis ipse bellua,
Molesque digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroque nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisque summe dissidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisque sit natura discor partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deseret,
Nec fortium clarus loco censeberis,

A Obscura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantē pede manuq; curtatū liberato captiuo coēgit in fugā. Cuius cōsequēter promōtoriū petens, egestā antro pecuniā asportauit. Quibus spolijs ouās, ereptiq; adolescētis in traijciēdo mari nauigatiōe usus, hoc alacri carmē (uoce subtexuit.

Sanguine suffusos enses ferrumq; cruore
Puniceum rapidi uersauimus in nece monstri
Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum sine lumine mentis
Nox ignara premat, uirtus dilapsa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq; gigantem,
Contudimus, uastiq; chaos penetrauimus antri.
Illic congestum raptu, uiolauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunsis euerrimus æquor,
Confertamq; ratem spolijs ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus undas
Permensore maris carabo, sulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hosti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq; manus conamine nisi
Rimemur mare, castra prius, classemq; petentes
Quàm roseum liquidis titan caput exerat undis:
Vt cum rem rumor uulgauerit atque Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in nostrum moueat præcordia uotum.

Die postera Fridleuo aduersus Amundū magno copiarū concursu cruentū incidit bellum, quod partim terrestri, partim maritimo certamine gerebat. Nam B & in campis acie explicabant, et classi nihilominus bellator incesserat. Cumq; res plurimo sanguinis impendio gereretur, Biorno demum inclinata suorum acie solutum nexibus molossum concitauit in hostem, quā ferro obtinere non poterat, canino morsu uictoriam adepturus. Quæ res aduersarijs probrosam peperit stragem, cum fortium phalanx mordicus lacessita profugeret: quorū fuga tristior an turpior fuerit, nescias: erubescendus siquidem Normanorū exercitus erat, quem hostis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentem militū uirtutē canino reparare presidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius assecla Auo cognomento sagittarius, Fridleuū ad secum dimicandū hortatus, à Biornone sequestris ordinis uiro regem cum plebeio cōgredi prohibente lacessitur. Cumq; Biorno sinuato arcu neruo sagittā aptaret, subitò emissum ab Auone spiculū cordis summa transfixit, cuius altera mox sagitta comes medijs digitorū cōclusis impacta successit. His tertia superueniens, in applicatā neruo sagittam incidit. Auo quippe promptissima sagittandi opera eminus utens, deindustria gestamen tantum hostis offenderat, ut idem in ipsum sibi licere demonstrans, pugilem à proposito reuocaret. Biorno uero nihil ob hoc animi minuens, spreto corporis periculo constanti mente & uultu discrimen iniit, ita ut nec Auonis quicq; ingenio deferre, neq; ex consueta aliquid fortitudine deponere uideret. Itaq; nulla ex parte proposito deturbatus, intrepidus duello se credidit. Quo cū uterq; saucius excessisset, aliud item apud Addarnes mutua laudis æmulatione gesserunt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoste liberatus, summūq; & securū ocium nactus, ferocissimū ingeniū suum uoluptati cedere coēgit, traiectoq; in uenerem studio, classem instaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationē ingressus quū defecta uentis classe, uicos alimenta petiturus irrumperet, à Grubbo quodā hospitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cōnubio potitus, Olauum uocabulo fi-

C lium procreauit. Interiecto quoq; tempore Frogerthã adeptus, dum patriã parũ prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurũ humi cõclusum effodere, custodemq; eius draconem uitandi ueneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdã per quietem cõspecti monitũ perdocetur, intentumq; scuto corium uenenatis dentiũ morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiendæ uisionis causa anguem undis emergentẽ adortus, diu in squameũ latus irrita tela coniecit: quippe spiculorũ impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse uero coluber crebras admodũ spiras agitans, orbiculato caudæ flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptũ hinc inde latus effecerat, ut quibusdã in locis aduersos colles media ualle sequestrari cõspicimus. Igitur Fridleuus inuicta belluæ suprema cõsiderans, ima gladio tentat, perfossaq; inguinis parte saniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogæo erutam nauigijs deportandã curauit. Euoluto anno, Biornonẽ atq; Auonem sæpius ex prouocatione congressos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsq; odia mutare cõpulit, quibus etiam filium Olauum tres annos natum nutricandũ concessit. Pellicem uero Iurithã, eandemq; Olaui matrem recepto in cõmilitiũ Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudiũ laturam existimans, si tanto pugile maritata, pro regio strenuũ sortiretur amplexum. Mos erat antiquis super futuris liberorum euentibus Parcarũ oracula cõsultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunã exploraturus, nuncupatis solenniter uotis, deorum ædes precabundus accedit, ubi introspecto sacello ternas sedes totidem nymphis occupari cognoscit. Quarũ prima indulgentioris animi liberalem puero formam, uberemq; humani fauoris copiam erogabat. Eidem secunda beneficij loco liberalitatis excellentiã cõdonauit. Tertia uero

Parcarũ oracula super futuris liberorũ euentibus olim consulta.

D proteruioris ingenij inuidentiorisq; studij fœmina, sororũ indulgentiorẽ aspernata cõsensum, ideoq; earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parsimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs tristioris fortunæ ueneno corruptis, accidit, ut Olauo pro gemina munerũ ratiõe permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, ut prioris indulgentię suauitatẽ inserta beneficio nota confunderet. Cumq; regressus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, ultro legati partibus assumptis cœlibi adhuc Haldano Hythini filiã, quã monstro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonẽ enixa est, ab eximia mutuantẽ largitate cognomen. Itaq; Frotho ob auitæ felicitatis memoriã quam suo nomine referebat, ab incunabulis, primisq; infantiæ rudimentis adeò cunctis charus euasit, ut ne humi quidem incedere, aut cõsistere toleratus, sinu iugiter atq; osculis foueretur. Ita non uni modo pædagogo addictus, sed quasi cõmunis omniũ alumnus extabat. Defuncto uero patre cum duodecimum ætatis annũ ageret, Saxonię regulos Suertingum, & Haneuum imperium detrectantes, ac palàm rebellare connisos, acie superauit, deuictisq; gentibus seruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeò nanq; liberalis extitit, ut recenti largitatis cõsuetudine prisca militiæ stipendia duplicaret: neque enim se tyrannorum more cõmunibus uitiorum illecebris obijciebat, sed quicquid honestati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficilimũ est, uirtute inuidiam uincere cõtendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatẽ contraxit, ut adolescentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, sed etiam uetustissima regum monimenta transcenderet. Iisdem temporibus Starcatherus quidam Storuerki filius periclitatis naufragio socijs, solus ui aut fortuna delapsus, ob incredibilẽ corporis animiq; præstantiã hospes à Frothone colligitur. Cuius cum aliquandiu cõtubernalẽ egisset, in

Starcatheri pugilis celeberrimi origo.

A dies cultius, ac decentius habitus, tandē specioso donatus nauigio, maritimas excubias procurando piraticū munus agitare præcipit. Siquidē excellentius humano habitu corpus à natura sortitus, ita id animi magnitudine æquabat, ut nulli mortaliū uirtute cedere putaretur. Cuius tam late patens claritas fuit, ut adhuc quoq; celeberrima factorū eius, ac nominis opinio perseueret. Neq; enim solum apud nostros egregijs operū titulis choruscabat, uerumetiam apud omnes Sueonum Saxonumq; prouincias speciosissima sibi monumēta pepererat. hunc in ea regione quæ Suetiā ab oriente cōplectitur, quamq; nunc Estonū aliarumq; gentium numerosa barbaries latis sedibus tenet, originem duxisse memoriæ proditū constat. Fabulosa autem & uulgaris opinio quędam super ipsius ortu rationi incōsentanea, atq; à ueri fide penitus aliena cōfinxit. Tradunt enim quidam quod à gigantibus æditus, monstruosi generis habitum inusitata manuū numerositate prodiderit, asserūtq; Thor deū quatuor ex his effluentis naturæ uitio procreatas, elisis neruorū cōpagibus auulsisse, atq; ab integritate corporis prodigiales digitorū eruisse cōplexus, ita ut duabus tantū relictis, corpus quod antè in giganteæ granditatis statū effluxerat, eiusq; formā informi membrorū multitudine repręsentabat, postmodū meliore castigatū simulacro breuitatis humanæ modulo caperetur. Olim em̄ quidā magicæ artis imbuti, Thor uidelicet & Othinus, alijq; complures miranda præstigiorū machinatione callentes, obtentis simpliciū animis, diuinitatis sibi fastigiū arrogare cœperūt. Quippe Noruagiā, Suetiā, ac Daniam uanissimæ credulitatis laqueis circūuentas, ad cultus sibi pendendi studiū concitantes, præcipuo ludificationis suæ contagio resperserunt. Adeò nanq; fallaciæ eorū effectus percrebuit, ut in ipsis cæteri quandā numinū potentiā uenerantes, eosq; deos, uel deorū cōplices autumātes, ueneficiorū autoribus solennia uota dependerent, & errori sacrilego respectū sacris debitū exhiberent. Quo euenit ut legiti

Thor & Othinus præstigiatores mire callidi pro dijs uenerantur.

B ma feriarū series apud nos eorundē nominibus censeat̄, cum ipsis Latinorū ueteres, siue à deorū suorū uocabulis, siue à septeno planetarū numero nuncupationē singulatim adaptasse noscant̄. Eos tamen qui à nostris colebant̄ nō esse, quos Romanorū uetustissimi Iouem Mercuriūq; dixere, uel quibus Græcia, Latiūq; plenum superstitiosis obsequiū exoluerunt, ex ipsa liquidò feriarū appellatione colligitur. Ea em̄ quæ apud nostros Thor, uel Othini dies dicit̄, apud illos Iouis, uel Mercurij feria nuncupat̄. Si ergo Thor Iouē, Othinū, Mercuriū, iuxta designatę interpretationis distinctionē accepimus, manente nostrorū assertione, Iouē Mercurij filiū extitisse conuincit̄, apud quos Thor Othino genitus, uulgari sententia perhibet̄. Cū ergo Latini cōtrario opinionis tenore Mercuriū Ioue æditū asseuerent, restat ut cōstante eorū affirmatione, Thor aliū q̄ Iouē, Othinū quoq; Mercurio sentiamus extitisse diuersū. Sunt qui dicant deos quos nostri coluere, cū ijs q̄s Græcia uel Latiū celebrabat, solū participasse uocabulū, sed istos tanq; maiestate suppares ab illis cultū cū nomine mutuatos fuisse. Et hęc super Danicæ uetustatis numinibus disseruisse sufficiat. Quæ ideo paulisper à me in cōmune deducta sūt, ut legētibus liquidū fiat, quibus patria nostra ritibus pagana superstitione paruerit. Nunc propositi diuerticulū repetā. Tradunt ueteres Starcatherū, cuius supra memini in Vuicari Noruagiensiū regis iugulo, deorū fauori facinorū suorū principia dedicasse, cuius rei tenor tali quorundā assertiōe contexit̄. Volens quondā Othinus Vuicarū funesto interire supplicio, cū id aperte exeq nollet, Starcatherū inusitata prius grāditate cōspicuū, nō solū animi fortitudine, sed etiā condendorū carminū peritia illustrauit, quo promptiore eius opera ad peragendū regis exitiū uteret̄. Hanc quippe eū dignationi suæ gratiā relaturū sperabat. Quē etiā ob hoc ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidem execrabiliū operū autor euaderet. Adeò illi consequente flagitio uitæ tempora proroganda cōstituit.

C Qui mox Vulcarũ adiens, inq; eius aliquandiu contubernio diuersatus, insidias obsequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq; quodam in loco diutina tempestatũ sæuitia uexaretur, ita uentis nauigationẽ frustrantibus, ut maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano sanguine propitiandos duxerunt. Itaq; cõiectis in urnam sortibus, regiæ necis uictimã deposci contigit. Tunc Starcatherus facto ex uiminibus laqueo regem implicuit, pœnæ speciem duntaxat exiguo temporis momento daturũ. Sed nodi rigor suum ius exequẽs, supremũ pendentis halitum rapuit. Cui Sarcatherus adhuc palpitanti ferro spiritus reliquias euulsit. Cumq; remediũ afferre deberet, perfidiã detexit: neq; enim illa mihi recensenda uidetur opinio, quæ uiminum mollitiem subitis solidatam cõplexibus ferrei morem laquei peregisse cõmemorat. Deinde capto Vulcari nauigio, Bemonũ quendam cunctis Daniæ piratis uirtute præstantẽ, maritimũ prædonem gesturus accedit. Bemoni nanq; collega Fraccus nomine piratici laboris tædio nuper se eius societati interposita pecuniæ pactione subduxerat. Tantã autem Starcatherus, ac Bemonus, seruandæ sobrietatis curam habebant, ut nunq; ebriosa sibi potione indulsisse dicantur, ne præcipuũ fortitudinis uinculũ cõtinentia, luxuriæ uiribus eliderẽ. Cum ergo profligatis late prouincijs ardore quoq; tyrannico Rusciam inuasissent, incolæ parum mœnibus armis'ue confisi, prohibendis hostium incessibus inusitati acuminis clauos obijcere cœperunt, ut quorũ reprimere nequirent impetũ, morarenẽ excursum, taciteq; plantas humus elideret, quibus palàm acies resistere trepidasset. Sed ne id quidẽ impedimenti genus arcendis hostibus efficax fuit. Neq; enim Danis ad eludendã Rutenorũ operam calliditas defuit, cõtinuò nanq; lignea pedibus tegmina submittentes, subiectos plantis aculeos innocuis pressere uestigijs. Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, ijsdemq; taliter cõstitutis, ut in quancũq; illud partẽ casu se eijciat, tri-
D um incunctanter pedũ æqualitate subsistat. Tum saltus inuios ac nemorũ densissima quæq; penetrantes, Ruthenorũ principem Floccum montanis quibus erepserat latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti sunt, ut ne unus quidẽ extaret, qui nõ auro argentoq; onustus classem repeteret. Mortuo autem Bemono Starcatherus ab athletis Biarmensibus ob uirtutẽ adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna ędidisset facinora, Sueonum fines ingreditur, ubi cum filijs Fro septennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Daniæ tyrannũ se contulit, quod apud Vpsalam sacrificiorũ tempore cõstitutus, effœminatos corporũ motus, scænicosq; mimorũ plausus ac mollia nolarũ crepitacula fastidiret. Vnde patet q; remotum à lasciuia animũ habuerit, qui ne eius quidẽ spectator esse sustinuit. Adeò uirtus luxui resistit. Itaq; cum Hacone classem in Hyberniã extulit, ne uel ultima rerum humanarũ imperia Danicis armis intacta consisterent. Ea tempestate rex insulæ Hugletus extabat, qui cum frequens opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, ut datis aliquando calceis, quos studiosi manus cõmendasset opificis, ligamenta detraheret, submotisq; loco suo corigijs, donũ ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, ut odiũ pro gratia percipere uiderẽ. Itaq; neminem ex honestis liberalitate prosequi solitus, circa mimos ac ioculatores munificẽtię studijs uti cõsueuit. Oportebat nanq; ut turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & uitiorũ tabo obsitus, culpæ socios blandimentorũ lenocinio demulceret. Fuere tamen ei spectatæ uirtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorum consortia ueluti gemmæ stercoribus insitæ, conspicuo militariũ operũ fulgore pollebãt. Itaq; soli regiarũ opum defensores extabant. Igiẽ prælio inter Hugletũ & Haconẽ cœpto, mimorũ greges quibus instabilitatem corporũ leuitas peperit, animorũ trepidis aciem soluere decursibus, tantaq; regis beneficia sola fugæ deformitate pensarũt.

Tunc

A Tunc Gegathus & Suibdauus soli tot hostium millibus obiecti, incredibile bellũ uirtute gesserunt, ut non duorum modo militũ, sed uniuersi agminis partes agere uiderentur. Sed & Gegathus Haconem sibi pertinacius imminentem tanto pectoris uulnere affecit, ut iocinoris suprema detergeret. Illic Starcatherus dum ferro Gegathum petit, acerbissimũ capite uulnus excepit, unde postmodũ in quodam carmine, non aliàs tristiorem sibi plagam incidisse perhibuit, quod licet discissi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in uulnere liuor, clausum putredinis contagium occultabat. Victo occisoq; Hugleto, sed & Hyberniensibus in fugam actis, Starcatherus quoscunq; ex histrionibus captioni casus obtulit, cędendos curauit, satius ratus in scurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare supplicium, quàm pœna capitis funestũ impetrare discrimen. Ita iocularis ministerij, sordidæq; conditionis cateruã probroso animaduersionis genere insecutus, obscœno uerberum ludibrio mulctare cõtentus extitit. Tum Dani apud urbem Dufflinam regias opes ærario egestas publico raptu cõuelli iusserunt. Tantæ siquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, ut minor partitionis cura cunctis existeret. Post hæc Starcatherus ad inhibendã orientalium defectionem unà cum Vuino Sclauorũ principe delegatur. Qui simul aduersum Curetum, Semborũ, Sangalorũ, omniumq; postremo orientaliũ exercitus, præliati, claras late uictorias ædidere. Eximiæ opiniõis gladiator nomine Vuisinnus apud Rusciã rupem, quę Anafial dicitur sede & mansione cõplexus, uicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere uexauit. Hic omnẽ telorũ aciem ad hebetudinis habitum solo cõspectu redigere solebat. Quamobrẽ tantam uiribus eius audaciam peperit exclusus uulnerum metus, ut etiam illustriũ uirorum cõiuges maritis spectantibus raptas, ad stuprũ pertraheret. Cuius sceleris Starcatherus rumore excitus, tollendi autoris gratia Rusciam petit. Qui quoniam nihil

B expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Vuisinnũ etiam artis suæ beneficio spoliatum oppressit. Ferrũ quippe ne præstigiatori conspicuũ foret, tenui admodum pelle cõtexit, neq; Vuisinno aut præstigij uirtus, aut uirium magnitudo, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantiũ inuictæ opinionis gigantẽ, Tannã nomine, corporis uiribus fretus colluctando deuicit, ignotasq; terrarum partes proscripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortunæ sæuitia uires eius uictoria fraudare potuisset, Poloniæ partes aggressus, athletam quem nostri Vuasce, Teutones uero diuerso literarũ schemate Vuilzce nominant, duelli certamine superauit. Interea Saxones defectionẽ moliri, idq; maxime in animo habere cœperũt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publici conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerendũ rati, mittunt qui regem ex prouocatione lacesserent, sciẽtes eum discrimẽ omne prompta semper mente cõplecti, animiq; eius magnitudinẽ nulli prorsus exhortationi cessuram. Quem tunc temporis maxime adoriendũ putabant, cum Starcatherũ cuius plerisq; formidolosa uirtus extabat, negociosum abesse cognoscerent. Cunctante uero Frothone, seq; cum amicis super dando responso collocuturũ dicente, superuenit Starcatherus piratica iam regressus, qui ex hoc maxime prouocationis habitum reprehendit, quod diceret regibus non nisi in compares arma congruere, eademq; aduersum populares capienda non esse: per se uero tanquam obscuriore loco natum, pugnam rectius administrandam existere. Igitur Saxones Hamã qui apud eos gymnicis palmis clarissimus habebatur, multis aggressi pollicitationibus si duello operam commodaret, molem corporis eius auro se repensuros esse promitunt, illectumq; pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum militaris pompæ tripudio prosequuntur: hinc Dani Starcatherum regis sui partes exequuturũ ad certaminis locum militiæ insignibus ornati perducunt.

C Quem Hama ætate marcidum iuuentę fiducia despicatus, defunctum uiribus senem lucta quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundũ adegerat, ni fortuna quæ uinci uetulum nõ sinebat, iniuriæ restitisset. Ita enim impellentis Hamæ pugno obrutus memoratur, ut genibus nixus humum mento contingeret. Quam corporis nutationẽ egregia ultione pensauit. Nam ubi resuscitato poplite manũ expedire, ferrumq; distringere licuit, mediũ Hamæ corpus dissecuit. Complures agri sexagenaq; mancipia uictoriæ præmiũ extitere. In Saxones uero post Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperiũ, ut pro cubitalium membrorũ quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogerentur. Quod ægre ferens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo uolutabat. Cumq; pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorũ miseratione perfunderet, spiritum pro libertatę ciuium erogare cupiens, rebellionis studium patefecit. Quem Frotho traiectis per Albiam copijs, apud uicum Hanofra taliter ab eo nuncupatũ occidit. Suertingus uero quanq; nõ minus ciuium afflictatione moueretur, dissimulato patrię malo, peruicaciori q̃ Hanef ingenio libertatis propositum agitabat. Quod quidem studiũ dubitari solet uirtuti an uitio propius fuerit. Ego uero planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas ædidit. Nam etsi patriæ libertatẽ quærere perutile uidebatur, ad hanc tamen dolo ac proditione cõtendere nõ licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto desciuerit, ne utile id quidẽ extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem uelis incessere, odiumq; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate uerã nocendi cupidinẽ obscurare. Sed quicquid scelere parit, gloria uacuũ est, breuesq; & occiduos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi superciliũ clandestinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse cõuenit. Plerunq; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo

D euenisse, fama cõpertum habetur. Qui cum cõuiuij simulatione exceptũ regem incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò peremisset, occiditur. Quo euenit, ut alterius scelus amborum interitus foret. Itaq; etsi dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis pręsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à bono rectoq; discolor, uitiaq; pro uirtute cõplexus, discissis cõtinentię neruis, intermissisq; regiæ maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipiũ euasit. Sanè quicquid cõpositis moribus obuiũ, aut inconcinnũ erat, excoluit, paterna auitaq; decora fœdissimarũ libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq; libidini uentris obnoxius erat, ut nec patris ultorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq; dum gulæ parêret, modeste ac cõtinenter habendum putaret. Egregium stemma ocio inertiaq; corrupit, fluxamq; ac uoluptariã uitam degens, degenerẽ spiritum, atq; à parentum uestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum uoragines præcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices officinas, uariosq; torrendæ aut condiendæ dapis artifices legere, claritatis loco ducebat. Arma uero, militiam, bella, nec ipse quidem usu discere, nec alios exercitio celebrare sustinuit. Ita abiecto uirili studio, fœmineũ æmulatus est, quem in omnẽ culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulã proflans cunctisq; sobrietatis partibus exutus, indigestam uentris saniem fœtido oris anhelitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat. Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela molliuerat. Cuius intemperantiæ fastidio Starcatherus ad deserendam Ingelli familiaritatẽ adductus, petito Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negocium prætulit. Adeò ne nimiæ

quidem

A quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij uero Suertingi uetiti, ne Ingello pœnas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimoniũ contulerunt, ultionem beneficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuũ, Ingellum, atq; Olauũ, quem quidem ipsius sorore æditum asseueranter iniquitas perhibet. Cuius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus, ac uarijs instructus munusculis, quibus muliebris maxime cupiditas capitur, in mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis nõ existentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusq; defecta fuerat. Quod cum Starchaterus ex assidua uiatorum relatione cognosceret, impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem beneficiorum cultorem, ita promptũ insolentiæ uindicem agere consueuerat, tam inusitate præsumptionis audaciam ultum ire deproperat, orphanæ alumnæ uetusta Frothonis merita repensurus. Deniq; peragrata Suetia fabri penates ingressus, uicinũ limini locũ occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non satis doctus uili interdum amiculo ualidas subesse manus, obiurgatũ æde ocyus excedere iubet, inter egentium gregem ultimis escarũ reliquijs potiturũ. At senex ab insolita sibi moderatione patientiã mutuatus, nihilominus ibidem acquiescere, paulatimq; petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanq; furoris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitate aggressus, in eius forte sinum iactauerat corpus, capitis comam uirgineis manibus offerens depectendam. Exerto quoq; lumbari, operam eius demendis pulicibus expetebat, extorsitq; ut splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate digitos sordidissimis femoralibus inserere nõ erubesceret: deinde credita uoluptatis licentia interiori ipsius togæ prurientes inferre palmas, instabilesq; manus pe
B ctori propius admouere sustinuit. At illa noti quondam senis intuitu curiosiore præsentiã capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiã spreuit, manusq; repulit impudicas, quinetiã armis opus habendũ edocens, lasciuiori lusu desistendũ hortatur. Quo uiso Starcatherus, qui propter fores pileo caput obscurante cõsederat, iam tantum hauserat iræ, ut ulterius cohibendæ manus impatiens, deposito uelamine dextrã distringẽdo inijceret ferro. Tum faber qui nil nisi lasciuũ nouerat improuiso fluctuans metu, ubi rem ad manus peruenisse cognouit, abiecta defensionis spe, in fuga unicũ necessitatis præsidium circũspexit. Itaq; tam foribus, quarũ hostis aditum tuebať, erumpere arduũ erat, q̃ intra penates percussorẽ operiri graue. Tandem obstrictus necessitate animus, finem cunctationi posuit, censuitq; certo atq; euidenti periculo appetibilius esse discrimen, cui uel modica salutis spes subesse poterat. Fugã quoq;, quanq; periculi affinitate prærarduam, tamen quia ministra opis salutiq; propior uidebať, appetijt, moram quæ tanq̃ expers subsidij malũ ineuitabilisq; iacturę capax uidebať abijciẽs. Sed dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso seminecis uestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendũ duxerat, ne clarissimas manus turpissimi ciniflonis exitio cõmodaret, improbi amoris faces grauius ignominia q̃ morte mulctatas existimãs. Ita à quibusdã calamitosus extincto punitior existimať. Quo effectũ est, ut puella parentũ officijs defecta, eruditissimam moribus fœminã ageret, inq; semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret. Cumq; Starcatherus circunspectã undiq; familiã, recenti hospitis iactura indolui sse cognosceret, ignominiã saucij inuectius exaggerandam curauit, insultãdoq; (sic cœpit:

Vnde stupet taciturna domus? quæ causa dolorem
Integrat, aut ubi nunc uxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumq; reseruat inertem?

C Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum sermonibus horam,
Hesternumq; odium uerbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Personet, aut mœstos sinat obtorpescere uultus.
Scire uolens quis uirgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum sumpsi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax lasciuis gressibus intrat,
Hâc illacq; agitans instructo fœmina gestu
Nec minus ad uarios intendens lumina nutus,
Castorio cui tegmen erat chlamys obsita limbo,
Instratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et uaricata uagum stringebat uitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;,
Diuitias genus esse putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus q; sanguine pensans.
Hinc subijt fastus, habitumq; superbia traxit.
Nam miser ob cultum magni se credere cœpit,
Ingenuisq; parem cinislo, qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet spiramina tractu,
Qui digitis cineres uerrit, qui sæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpentesq; excitat ignes.
D Inde puellare gremium petit, appositusq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactusq; salaces
Compressa pulices, & quo cutis uritur aufer.
Hinc residens auro sudantia brachia pandit
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare uolens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta uolumina caudæ.
Illa mei noscens compescere cœpit amantem,
Lasciuasq; fugare manus, meq; esse professa,
Parce precor digitis, inquit, stimulumq; coërcens
Contiguum ualuis uetulum placare memento.
In luctum recidet lusus. Starcherus adesse
Creditur, & lento quid agas disquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli pallescere coruum
Pannosumq; senem, nunquam ualidissimus ille,
Quem metuis tam uulgato uilescere cultu
Sustinuit, gaudet nitido uir fortis amictu,
Et uestem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq; pudenda fugacis
Persecui, patuere nates & ab osse resectæ
Viscera nudabant: surgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contusa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis assueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis maduere, luitq;
Stultus amor quicquid blandis cōmisit ocellis.

Luserit

A Luserit infelix, quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ, sepelitq; cupidine formam.
Gentibus externis precio uenire mereris,
Digna mola, ni te falso probet insimulatam
Elicitus mammis cruor, expugnetq; reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem, sed noli suspicionis
Ferre notas, aut te falsis permittere linguis,
Et male carpendam populo præstare loquaci.
Rumor obest multis, nocuitq; infamia mendax.
Fallitur exiguo uulgaris opinio dicto.
Defer auis, uenerare patres, memor esto parentũ,
Et proauos metire tuos, stet gloria carni.
Quis furor incessit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine stirpem?
Aut quis te uirgo claris dignissima fulcris,
Egit in obscuram uenerem? dic quo potes ausu
Os cinerem redolens roseis gustare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri sociare tuo uersantia prunas
Brachia, & assidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis, sparsumq; fauilla
Complecti caput, & nitidis mandare lacertis?
Quanta sit in cunctis memini distantia fabris
B Ictus ab his quondã, nomen quippe omnibus unũ
Officij commune manet, sed pectora subsunt
Ingenijs discreta suis, me iudice præstant,
Qui gladios & tela uiris ad prælia cudunt,
Ingenioq; animos produnt, & corda rigore
Officij signant, ausumq; labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua testula promit
Diuersas fuso species imitantibus auro,
Qui torrent uenas recoquuntq; metalla, sed ipsis
Mollius ingenium finxit natura, manusq;
Eximia quas arte dedit formidine pressit.
Tales sæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teste immissum, subducunt aurea massis
Crustula, furtiuum concha sitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex uoce, quàm opere uoluptatem sortitus, Haldanum repetit, eiusq; militiam proxima familiaritate complexus, nunq̃ bellorũ exercitio abstitit, ita ut abstractum delicijs animum continua armorũ intentione torqueret. Fuere aũt Ingello sorores Helga & Asa, ex quibus Helga toris admodũ matura, Asa uero annis minor, connubioq; inhabilis erat. Tunc Helgo Noruagiensis postulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauẽ conscendit. Cæterum nauigationem tanto instruxerat luxu, ut excultorũ auro uelorum apparatu uteretur, quæ etiã inauratis malis subnixa, purpureis restibus tenebantur. Venienti Ingellus uotum impetrandũ promittit, si modo oblatos pugiles ad testandam opinionis suæ experientiam pugna sustinere præsumeret. Nec conditione permotus Helgo, q̃libentissime se pacto operam daturũ respondit. Itaq; solenni sponsaliũ titulo futuræ copulæ pactio consecratur. Per idem tempus apud insu- *Nauigationis luxus insignis.*

C Iam Sialandiam nouem ducis cuiusdam filios inoleuisse memoriæ proditum est, apprime uiribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui cum eiusdem puellæ competitorem ageret, negatasq; sibi nuptias Helgoni promissas uideret, palæstrica illum prouocatione solicitat, ferro molestiam propulsurus. Approbat Helgo propositas pugnæ partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum uotis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quisquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu se lacessitum credebat, quod solus aduersum nouem pugnam spopondisse uideretur. Hæc uoluentem, sponsa auxilio opus habiturum docet, hortaturq;, pugna abstineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus uideatur, præsertim cum eorum aduersum quos dimicaturus esset numerum, nulla diffinitionis certitudine clausisset: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq; apud Sueones agentem saluti consulturus exposcat, qui indigentibus adesse, & tristes plerunq; casus felici interuentu redimere soleat. Gratum Helgoni consilium fuit, qui quũ paruulo comitatu sumpto Suetiam ingressus, ad nobilissimam eius urbem Vpsalam peruenisset, ingressu abstinens præmittit, qui Starcatherum salutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria lacessitus, acrius inspectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum respondit, nisi charissimi sui Frothonis mentionem mandatis insertam haberet, quod se scurræ uel parasiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorẽ decurrere solitum existimauerit. Quod postquam Helgo ex satellite cognouit, regiã ingressus, Frothonis filiæ titulo consalutatum senem condictæ ex prouocatione pugnę

D socium deposcit, cui ob hoc se minus sufficere dixit, quod conflicturæ secum partis numerũ cõdictionis modus incertũ reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non solũ supplicem recepit, uerumetiam auxilij promissione firmatũ Daniam cum comitibus repetere iussit, affirmans se eius aditum occulto callis compendio quęsiturũ. Quo discedente interiectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, uelocitate gressus tantũ locorũ diali itinere emensus proditur, quantũ præcedentes diebus duodecim peragrasse dicunt: ita utriq; fortuito uestigiorũ concursu uno eodemq; tempore destinatos Ingelli penates attigerant, ubi cum Starcatherus ministrorũ more mensas conuiuijs obsitas pręteriret, præmemorati nouẽ plenis deformitatis gestibus toruos ore fremitus dantes, ac more scenico decursantes, in pugnam se mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos uenienti athletæ sæuientiũ canum exemplo oblatrasse perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculã sibi formã consciscerent, patulisq; buccarũ rictibus lasciuirent, taliter effœminatorũ dissolutam mollitiem intemperantiæ suæ luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi uirtus suppeteret: non unum tantũ, uerũ quotlibet admissos excipiendi certissimas sibi uires extare respondit. Quod audientes nouẽ, animaduertunt hunc esse quem in subsidium Helgonis e longinquo uenturum acceperant. Idem ut sponsæ thalamum attentioribus uallaret excubijs, uoluntariam uigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obserat, stationis suę beneficio securã nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum somni stupore discusso, promissum memoriæ subiecisset, armis corpus induendũ curauit. Animaduertens aũt paruulã noctis adhuc superesse caliginem, cum præstolari uellet diluculi tempus, cum animo propinqui discriminis negocium uolutaret, obrepẽtis furtim somni suauitate pręuentus, grauatũ stupore corpus lecto restituit. Quem ut Starcatherus prima luce superueniens dormientẽ uxoris am-

plexibus

A plexibus inhærere cognouit, importunæ concussionis molestia à quietis ocio re-
uocari passus non est, ne per ignauiã excitandi officiũ præsumere, & tam recen-
tis copulæ dulcedinẽ interpellare uidereť. Solus itaq; periculum petere, q̃; alienæ
uoluptatis offensione comitẽ quærere speciosius duxit. Tacitus igitur uestigium
retulit, campumq; qui lingua nostra Roliung dicitur, cum cõtemptu aduersario-
rum ingressus, sub montis cuiusdã cliuo sessione quęsita, aduersum uentis ac niui
bus corpus prębuit. Tunc ac si uerna cœli temperies aspiraret, deposita ueste, de
mendis operã pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus
fuerat, sentibus amiculum iniecit, ne contra sæuientia grandinis tela indumento-
rum umbracula mutuatus uidereť. Tunc uenĩẽtes athletæ, montem ex opposito
subeunt, auersumq; uentis sedendi locum petẽtes, accenso frigus igne depellũt.
Deniq; nõ uiso Starcathero, quendã montis fastigio immittunt, qui tanq̃ è specu-
la liquidius eius contemplaretur aduentũ. Is postquam montanę celsitudinis uer
ticem conscendit, in deuexa eius parte senem prospicit, scapulis tenus niuali desu
per respersione contectũ. Percontatur itaq; an is sit, qui promissas pugnæ partes
agere debeat. Cumq; se hunc esse Starcatherus astrueret, superuenientes cæteri,
pariter ne omnes an singillatim excipere statuisset, interrogãt. At ille, quoties mi
hi, inquit, triste canum agmen oblatrat, simul nõ uicissim eos abigere soleo: ita se
cum uniuersis q̃ singulis confligere malle significans, aduersarios prius dictis q̃;
armis cõtemnendos putabat. Inito conflictu, sex eorũ absq; mutuo uulnerũ rece-
ptu prostrauit: tres uero residuos, quanq̃ decem ac septẽ uulneribus ita ab eis affe
ctus esset, ut maior uiscerũ pars uentre elabereť, nihilominus fratrũ exemplo cõ-
sumpsit. Cumq; extis uacuus, labefactis uiribus graui sitis angustia premeretur,
petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis cõminus riui lympham expo
scit. Quem ut cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius haustu fastidita aquæ spe
B cie temperauit. Angantorus siquidẽ inter amnis fluenta prostratus, ita alueũ eius
sanguinis sui rubore consperserat, ut iam nõ aquis, sed roseo quodã liquore mana
re uidereť. Ita Starcatherus corporis uiribus defici, q̃ eas à tam fœda potione mu-
tuari speciosius duxit. Igitur consumpto penè robore, saxo quod in uicino fortè
situm erat genibus aduolutus, paulisper eidem accliuis incubuit: cuius caua ad-
huc superficies cernitur, ac si illam decubantis moles conspicua corporis impres-
sione signasset. Ego aũt hanc imaginẽ humana arte elaboratam reor, cum ueri fi-
dem excedere uideať, insecabilẽ petræ duritiã ita cęræ mollitiem imitari potuisse,
ut solo innitentis contactu humanæ sessionis speciem repręsentaret, habitũq; per
petuæ concauitatis indueret. Cumq; Starcatherũ quidam fortè curru præteriens,
toto penè corpore sauciatum uidisset, horrore rei pariter atq; admiratione permo
tus, propius lora deflectit, quærens quid sibi præmij foret, si plagas eius meden-
di officio prosequereť. Sed Starcatherus uulnerum acerbitate cruciari, q̃ sordidæ
conditionis hominũ ministerio uti præoptans, officium eius ac genus cognosce-
re instituit. Quem cum præconis partibus fungi didicisset, spernere nõ contentus,
etiam cõuicio proculcauit, quod cunctis honestatis partibus neglectis, scurrilita
tis officia sectaretur, omnemq; uitę cursum nefanda semper opinione resperserit,
& quæstus loco pauperũ duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cun-
ctis accusationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alie-
nis luctuosum rebus incideret, dum in hoc maxime sua desudet intentione, ut o-
mnium actus insidiosæ explorationis arte cognoscat, & innocuos mores quæsitæ
fraudis occasione perstringat. Abeunte eo, superuenit alius opis medelæq; pro-
missor, qui prioris exemplo conditionẽ fateri iussus, ancillã se cuiusdam in matri-
monio habere, eiusq; domino emancipandæ coniugis gratia rusticũ opus depen
dere testabať. Cuius opera Starcatherus idcirco se uti nolle perhibuit, quod eru-

Starcatheri effigies saxo impressa.

C besćendo connubij genere seruiles sibi consciuisset amplexus. Cui si quid uirtutis suppeteret, fastidita alieni saltē familiaritate mancipij, libera tori participe frueretur. Quantā porrò huius uiri magnitudinē existimemus, qui summis uitæ periculis implicatus, tantū se in repellendis auxilijs gessit, quantū in excipiendis uulneribus gesserat. Itaq; discedente eo subiens fœmina fortuito senem præteribat incessu. Quæ cum pertergendorū eius uulnerū gratia propius accessisset, in primis quo genere aut officio esset exponere iussa, ancillam se molendi officio assuetam perhibuit. Quam rursum Starcatherus an prolē haberet percontatus, postq; fœmineā ei sobolem esse cognouit, domum abire, & uagienti filiæ mammas præbere iussit, perq; deforme existimans, ab extremæ sortis muliercula subsidiū mutuari. Quinetiā melius eam propriū sanguinē lactis nutrimentis, quàm aliena uulnera remedijs prosecuturā sciebat. Hanc quoq; discedentē iuuenis curru delatus insequitur. Qui cum conspecti senis uulneribus opem laturus accederet, quisnā esset rogatus, agricola se patre natū, rusticiq; laboris operibus assuefactū subiunxit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officiū quoq; ueneratione dignissimum iudicauit, quod talibus uitæ subsidia iusto laboris cōmercio peterentur, qui nimirū questum nō nossent, nisi quem fusi sudoris impendio peperissent. Nec immeritò ruralis uitæ habitū etiam excellentissimis opibus præferendū putauit, cuius integerrimi fructus inter splendidā abiectamq; fortunā mediocritatis gremio orti educatiq; uiderent. Ne autem indonatā iuuenis humanitatē relinqueret, chlamydem à se uepribus interiectam oblatæ dignationis præmiū effecit. Accedens itaq; ruricolæ filius, euulsas stomachi partes pristino loco restituit, elapsamq; extorum congeriē nexili uiminū cōplexione perstrinxit. Deinde exceptū uehiculo senem, ad regios usq; penates pleno uenerationis studio deportandū curauit. Interea Helga uerbis magnam præ se cautelam ferentibus, uirū instruere aggressa,

Starcatheri magnanimitas

Agriculturæ laus.

D scire se, inquit, Starcatherū mox ut uictis pugilibus remearet, absentiæ pœnas ab eo sumpturū, à quo plus ignauiæ & libidini q; condicti certaminis fidei indultum existimet. Cui ideo acrius resistendū fore, quod fortibus parcere, ignauos odisse soleat. Cuius prædictionē Helgo æque ac consiliū ueneratus, corpus animumq; capessendæ uirtutis ardore firmauit. Cūq; Starcatherus ad regias esset ædes delatus, uulnerū dolore neglecto, ocyus curru desilijt, ac ueluti toto integer corpore nuptialem irrumpens thalamum, pugno ualuas perfregit. Tunc lecto exiliens Helgo, ut coniugis erat consilio doctus, aduersæ eius fronti ferrū immersit. Cūq; secundi uulneris meditatione denuò ferrū adacturus uideret, Helga toro ocyssime euolans, senem ab imminenti exitio correpti umbonis interiectu defendit: quod tamen ab Helgone ualidiore ferri impulsu medio tenus umbone dissectū est. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio prosecuta, quem consilio læserat, manu seruauit, utq; monitis maritum, ita factis senem protexit. Quæ res Starcatherum ad incolumitatē Helgoni tribuendā adduxit, præfatum parci oportere cui certum uirtutis indiciū præsens fortitudinis fides exhibeat. Morte siquidem indignissimū prædicabat, quem tanta resistendi fiducia plenum probitatis ingenium exornasset. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec ulla adhuc cicatrice respersis, occiso ab æmulis Haldano, Sueciam repetens, filium eius Syuardum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem constituit. Apud quem diutile cōuersatus, cum Frothonis fraudulenter oppressi filium Ingellum transuerso animo actum patris interfectoribus animaduersionis humanitatem atq; amicitiam erogasse fama rei crebescente cognosset, ob tam horridum facinus indignationis aculeis lacessitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem tam inclyti patris filium exuisse, eximium carbonū fascem tanquam opimam sarcinam humeris suis Daniā petiturus impendit. Rogatus ab obuijs, quid tam insolitum

A solitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaque expedita & compendiaria semita uelut uno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq; Ingelli hospitio usus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisq; & agrestibus pannis utentem ingressa cõspiceret, ob deformitatem cultus parũ curiosa hospitis ęstimatrix effecta, simulq; uirum ex ueste metiens, stoliditatis increpitũ quod maiores discubitu præcurrisset, ac sedem rustico cultu indignam occupasset, loco excedere iussit, ne puluinaria tetriore quàm par esset habitu contractaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, stoliditati atq; impudentiæ deputabat, ignara aliquanto splendidius mentem q̃ uestem in sublimi lucere consessu. Paruit animosus senex, tametsi repulsa æger, indebitamq; fortitudini suæ contumeliam egregio animi temperamento suppressit, acceptum ruborem nec uoce nec gemitu prosecutus. Nec tamen tacitam doloris acerbitatem, prorsus occultare sustinuit. Exurgens enim atq; in ultimã ædis partem secedens, adeò ipsa parietum robora dimissi corporis impulsu contudit, ut tectum ruina penè eximia tignorum trepidatione submitteret. Quo euenit ut non solum repulsa, sed etiam exprobratæ sibi paupertatis ignominia lacessitus, iram suam aduersum cõtumeliosam reginę uocem irreuocabili seueritate destringeret. Quem cum Ingellus à uenatione regressus curiosioribus oculis collustratum, nec os usq; hilariter circunferentem, nec se assurgendi officio uenerantem animaduerteret, Starcatherum esse parum blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices aduerso corpore exceptas, acerrimumq; oculorũ uigorem attenderet, animaduertit nequaq̃ eneruí animo esse, cuius corpus tanta
B uulnerum uestigia confodissent. Obiurgatam igitur uxorem impensius monuit, ut abiecto irarum supercilio, quem cõuicio insecuta fuerat, blandimentis permulsum liberalitatis officijs deleniret, ciboq; & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc sibi olim à patre tutorem datum, infantiæ suæ indulgentissimum extitisse custodem. Tum sera senilis animi cognitrix rigore in mansuetudinem uerso, quem repulsa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, ministrandi studio uenerata est, atq; ex hospita indignante, obsequentissimam adulatricem agere cœpit, curiositatem suam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deseruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortissimum senem discubitus repulsa sugillauerat, postmodũ fratrum suorum cladibus cruentata conspiceret. Nocte uero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatissimis dapibus insistens luxurioso mensas epulo cumulauit, senemq; ne maturius se conuiuio subtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanq; operosioris escæ oblectamenta solidum uirtutis rigorem excauare potuissent. Quibus cum Starcatherus oculos inseruisset, eorũ usu lasciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimũ pollebat appetitum suum aduersus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris absumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum usu auersa, utpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriam nunq; uacauit, semperq; uoluptate omissa, uirtutis respectum egit. Cum ergo uetustos continentiæ mores, omnemq; pristinæ cõsuetudinis habitum nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, rusticioris escæ paratũ appetens, cœnæ sumptuosioris impendium fastidiuit. Igitur profusam dapum indulgentiam aspernatus, fumidoq; ac rancidulo cibo usus, famem eo sapidius quo simplicius pepulit, ne ueræ uirtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dul

C core remitteret, aut priscæ frugalitatis normam inusitatis gulæ superstitionibus abrogaret. Cæterum indignanter ferebat assam dapem, eandemq; elixam unius cœnæ sumptibus erogari, edulium pro monstro accipiens quod culinæ nidoribus delibutum, fartoris industria multiplicis temperamenti uarietate perfricuit. Econtrario Ingellus proiectis maiorũ exemplis, innouando mensarum ritu licentius sibi quàm mos patrius permittebat indulsit. Postquam se enim Theutoniæ moribus permisit, effœminatæ eius lasciuiæ succumbere non erubuit. Ex cuius sentina in patriæ nostrę fauces haud parua luxuriæ nutrimēta fluxerũt. Inde enim splendidiores mensæ, lautiores culinæ, sordida coquorũ ministeria, uariæq; farciminum sordes manauere. Inde licentioris cultus usurpatio à ritu patrio peregrinata est. Itaq; regio nostra quę continentiam in se tanquam naturalem aluit, luxũ à finitimis depoposcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs rependere erubescendum nõ duxit, neq; illi misera parentis clades cum aliquo amaritudinis suspirio obuersata est. At regina ne propositi irrita abiret, iram senis donis optime propulsandã existimans, mirifici operis uittã proprio capiti detractã gremio cœnitantis apposuit, beneuolentiã eius quia uirtutem hebetare nequiuerat, mercari cupiens. Quam Starcatherus necdum offensæ acerbitate deposita, in os ferentis reijciens, plus contemptus quàm uenerationis in eo munere repositum arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus cõsito, galeisq; assueto capite, insolitum effœminati cultus ornamentũ exciperet, sciens uirilibus comis muliebre redimiculum inijci non oportere. Itaq; repulsam repulsa ultus, contemptũ suum mutua aspernatione pensauit, tantũ se pene in uindicando rubore gerens, quantum gesserat in sustinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cultum inextricabilibus amicitię hamis complexus, totq; ac tantis munificentię eius meritis inuitatus, ad abijciendum ultionis propositum nullo indulgentiæ blandi

D mento seduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam post fata referre satageret, extinctoq; uicissitudinem humanitatis rependere curaret, cuius adhuc extantis amantissimum animum, liberalissimamq; amicitiam expertus fuerat. Adeò quippe miserrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori insertam gerebat, ut ab intimo præcordiorum eius secessu, clarissimi ducis respectus conuelli nequiret, atq; ob hoc præsenti beneficio pristinæ familiaritatis titulum anteponere non dubitaret. Cæterum superioris contumeliæ memoria nihil gratiæ sequenti obsequio reddidit, lacessiti pudoris ignominiã deponere nequiens. Tenacius enim iniuriarum uel beneficiorum imagines fortium quàm mollium animis inhærere consueuerunt. Neque enim illorum insueuit moribus, qui amicorum prosperum uitæ cursum comitantur, aduersum deserunt, quiq; fortunæ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs cõmodis quàm alienæ beneuolentiæ propiores. Animaduertens autẽ pertinax propositi fœmina, ne sic quidem conuiualem à sene hilaritatem elici posse, ut blanditiarũ cœptum liberaliori comitate prosequeretur, cumulatioremq; hospiti honorem redderet, tibicine de industria modulari iusso, musam qua indignationis eius perseuerantia flecteretur instituit, artificialis soni ministerio naturales inclementiæ neruos elidere cupiens. Sed fistulæ aut chordarũ lenocinium in hebetanda uiri pertinacia parum efficax mansit. Auditor enim exhibitum sibi cultum figmentũ magis quàm charitatem redolere cognouit. Quo euenit ut elusus opinione sua mimus, statuę magis quàm homini canere putaretur, disceretq; ponderosissimæ seueritatis statum frustra scurrarũ lusibus attentari, inaniq; oris spiraculo maximæ rei molem labefactari non posse. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertinacia firmauerat, ut nulla ex parte consueto infractior uideretur. Quippe debitus uotis rigor nec tibiæ cantu, nec gulæ lenimento permulsus, plus strenuo uirilíq; proposito

Profusus obsoniorum apparatus à Theutonibus in Daniã traductus.

Cõstantia Starcatheri.

A propoſito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. Oſſe itaq; quod ueſcendo carne ſpoliauerat in uultum geſticulantis proiecto, plenas aurarũ buccas, uiolenta flatus excuſſione laxauit. Quo facto, quantũ ſeueritas ſcenicos plauſus faſtidiret, edocuit. Ira ſiquidẽ obſeratæ aures nulli uoluptatis effectui patuerunt. Dignum hiſtrione munus, turpi præmio deforme mulctauit obſequiũ. Siquidem optimus meritorum æſtimator, muneris loco tibicini tibiam erogauit, ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus neſcias ſonorius cecinerit an fleuerit, quàm parum in luxurioſis pectoribus fortitudo poſſideat, effuſa lachrymarũ acerbitate teſtatus. Neq; enim qui totum ſe uoluptati ſubſtrauerat, quandoq; calamitatis incurſum tolerare didicerat. Cuius læſio futuras cœnæ clades ominata eſt. Et bene quidem cultor ſeueritatis animus uindictæ conſtantiam pertinaci grauitate cõplexus, qui quantũ alij ſuauitatis, tantum ex fidibus faſtidij traxit, probroſo oſſis iactu ingratũ penſauit officiũ, plus ſe ualẽtis amici ſpecioſis cineribus q̃ improbis turpiſſimi alumni moribus debuiſſe confeſſus. Deinde in ampliorẽ hiſtrionis ſuggillationẽ, mox citandũ carmen ſubtexuit. Regina uero uirtutem quam debilitare nequiuerat ſtupens, eius quẽ fruſtra beneficijs coluit, admiratrix euaſit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppreſſerant in ſumma regis dignatione uerſari, concepti furoris magnitudinẽ acerrimo oculorum habitu prodidit, internosq; motus externo oris indicio patefecit, occultam animi procellam aperta luminum ſæuitia teſtatus. Deniq; Ingello ſe regijs dapibus delenire cupiente, eduliũ repulit, quod uulgaris cibi uilitate contentus peregrina admodũ obſonia faſtidiret, cõmunibusq; epulis aſſuetus, nullius gulã ſaporis oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis obſequio uti noluiſſet: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam ſibi petitam aſſeruit, nec eius qui petulantis ſtomachi ingluuiem operoſa dapum ubertate farciret: hoc enim familiaris regi Theutonum luxus egerat, ut excoctas aquis epulas delicioſæ ſatietatis ſtudio rurſum igni torrendas præberet. Poſt hæc Ingelli mores intactos præterire non paſſus, in eius caput omnem reprehenſionis amaritudinem tranſtulit, impietatis damnatũ quod nimiæ ſaturitatis uſu oſcitans, partam edendo crapulã fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebrã ampliſſimis à ſobrietate exceſſibus oberraſſet, adeò uirtute uacuus, ut ne minimam quidem eius umbrã conſectaretur. Maxime aũt illi turpitudinis cumulũ accedere memorabat, quod in ipſo militiæ tyrocinio ulciſcẽdi parentis immemor neglecta naturæ lege paterni ſanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecteretur, iniquiſſime meritos amantiſſima charitate cõplexus, eosq; in quos q̃ acerrime animaduertere debuerat, nõ modò impunitate donaſſet, uerũetiã cõuictu ac menſæ honore dignos iudicaſſet, à quibus potius capitale ſuppliciũ ſumendum fuiſſet. Præterea hic hoc carmine uſus aſſeritur:

B

Cedat imbellis uetulo iuuentus,
Et ſenis crebros ueneretur annos,
In uiro forti numeroſa nemo
  Tempora culpet.
Albicet quanquam ſenio capillus
Permanet uirtus eadem uetuſtis,
Nec fluens ætas poterit uirile
  Carpere pectus.
Me grauis ſeſſor cubito repellit,
Qui boni formam uitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
  Prorogat eſcis.

C Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq; primus
Prandia duxi.
Sorte nunc uersa melioris æui,
Angulo claudor simuloq; piscem
Qui uago captat latebram recursu
Abditus undis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno uacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber uolutat,
D Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem uestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle uitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq;
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq; rus longum tererem uiator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi nõ uidendus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberã remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim uindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq; fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam ueni dapibus beare,
Cuius enitar uitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia uentris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit
Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia ueni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer reperta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum uentri uitioq; regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda uoluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, uel rapinæ
More patêre.

Ad hanc uocem tremefacta regina, detractũ capiti suo redimiculum, quo forte capillitium muliebriter adornabat, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quam turpissime in os offerentis cum indignatione reiecto, clara rursum uoce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonũ nanq; est ut in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq; turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq; prurit
Dum nates uersans uolucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.

A Hæc uiro uinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit ut porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusque fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitque tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, uitijque cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisque miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesque
Conchyliorum.
Non ego magnũ memini Frothonem
Dexteram fibris uolucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
Quis prior regum potuit gulosus
B Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est uirorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur usum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm uorax lactis uacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ uitium popinæ
Rancidis uentrem dapibus fouentem,
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi uacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans usus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus uirilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris ultor.
Occidet nequam pauidumque pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo uapidam petebat
Quisque cõmunes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.
Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere uitam.
Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat uti
Assa perosus.
Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo uariaret usu
Docta uetustas.
Amphoras nemo pateras'ue quondã
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo transacti uenerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.
Non breui concha ciatho'ue læui
Prandium uanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.
Aere quis sumpto toleraret unquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?
Quis ualens hæres, sobolesque fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt uiri neruos uacuaret omnes
Pactio turpis?
Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum uates memorãt triumphos
Pallio uultum pudibundus abdo
Pectore tristi.

C Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.
Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris ueneratus hostem
Panibus tantum tepidoq; iuri
Crederis ultor?
Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentẽ pudeat prophanã
Aurium prompto uacuatus usu
Esse peropta.
Sæpe nam uirtus aliena sueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.
Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.
Seu plagam cœli gelidam reuisas
Quà poli uertex patet, impetuq;
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit ursam.
Te pudor late comes insequetur
D Et graui uultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.
Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius uenire
Nõ potes turmas, reprobusq; in omni
Climate degas.
Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.
Sicut in naui fit ut obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum uiciosa rerum
Copia fluxit.
Ergo uulgatum ueritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec uidendus
Agmine claro.
Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.
Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris uindex fieri timescas,
Degener planè, parilisq; scorti
Ritibus extas.
Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hœdum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.
Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post tè potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.
Dum grauem gemmis nitidamq; cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus urit,
Turpia questos.
Quando te præceps agitat uoluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq;
Multa dolere.
Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc ueneraris. unde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.
Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris uiderem
Pendere pœnas.

Tantum autem monitus sui incitamento profecit, ut ab enerui & frigescenti animo ueluti quadam reprehensionis silice flagrantissimum fortitudinis ignem extunderet. Primum enim rex uacuas carmini aures præbuit, deinde impensiori educatoris sui hortamine concitatus, serum ultionis calorem animo traxit, oblitusq; conuiuæ, hostem induit. Ad ultimum discubitu euolans, omnem iræ suæ procursum in consessores effudit, ita ut ferrum aduersus Suertingi filios cruenta seueritate nudaret, & quorum gulam mensæ delicijs fouerat, destricto mucrone iugulum peteret. His nanque continuò trucidatis, sacra mensæ sanguine inuoluit, infirmum societatis uinculum diremit, erubescendúmque conuiuium egregia crudelitate mutauit, atque ex hospite hostis, ex abiectissimo luxuriæ mancipio truculentissimus ultionis minister euasit. Siquidem industria hortatoris oratio, molli ac teneræ iuuentæ animositatis spiritum ingenerauit, latebrisq; suis

A suis extractam recreauit audaciam, extuditq; ut grauissimæ cladis autorib us pœna factis debita rependeretur. Exulauerat siquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lucem senili suffragatione producta, opus eo maius quo tardius edidit, aliquanto speciosius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò industrium existimemus senem, qui disertissima admonitione immensum regalis animi uitium expugnauit, eiusq; loco perruptis nequitiæ claustris, efficacissimã uirtutis sementem inseruit: Ipse quoque manũ regis pari facinore prosecutus, fortitudinem nõ solum in se plenissimam exhibuit, sed etiam ex alieno pectore erutam reuocauit. Quo peracto sic cœpit:

Rex Ingelle uale, cuius prodidit ausum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auspicio patefacta suo, nec defuit altum
Pectore consilium, quanquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemq; animi redimis uirtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nullusq; periclum
Effugiat, quod quisq; pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemq;
Culpa relata suum, cæsorum corpora curru
Excipiant famuli, promptusq; cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura supremis,
Et bustis indigna tegi, non funebris illis
Pompa rogus ue pium tumuli condonet honorem:
Putida spargantur campis, auiumq; terenda
Morsibus, infesto maculent rus undiq; tabo.
B Tu quoque rex sæuam si quid sapis effuge nuptam,
Ne lupa consimilem sibi fœtum gignat, & ex te
Bellua consurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irrisor, an ultos
Frothonem satis esse putas, qui funera septem
Vindictæ unius impendimus: ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus sed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemq; parabant
Obsequio. sed ne semper spes illa subibat
Quod solet ingenuis sua respondere propago
More secutura sortem quam sanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapso
Letharum dici dominus Daniæq; mereris.
Imberbis quando ductum auspiciumq; sequebar
Militiæ rex Hako tuæ, lasciua perosus.
Ingenia & luxum, nil preter bella colebam,
Exercens animũ cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, stomachoq; placentia fugi,
Fortia complexus animo, nanq; arma professus
Aspera uestis erat cultusq; parabilis olim,
Rara quies, somniq; breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non ut nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca uisum rationis inumbrat.
Horum aliquis uestis operosæ tegmine cultus

Molliter

C Molliter alipedem flectit, sparsamque renodat
Carpit superbos. Cæsariem, & laxos patitur fluitare capillos,
Discere sæpe foro, turpique inhiare lucello
Gaudet, & hoc studio uitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Vi uiolat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur ære,
Stupra gulamque colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens ut sarculus herbam.
Occidit ignauus dum prælia pace quiescunt
In media si ualle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, fors ultima uiuum
Quenque rapit, latebra letum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoque sub astra leuandus
Funere, ui morbi defungar uulneris expers?

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER SEPTIMVS.

D

INGELLO quatuor filios fuisse, ex ijsdemque tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore æditum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus uetustatis squalore conspersos, parũ iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiæ eius monitum memoria uendicauit. Quippe cũ supremis fati uiribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filijs consulturus, alterũ terris, alterum aquis regia ditione præesse, eamque potestatis differentiam non diutina usurpatione, sed annua uicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione æquata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticę damnis deformis euasit. Infortunij causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori uoluptates externis militiæ laboribus præferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, uacuũ cõiugio militem legit, fraternæ frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quàm frater inglorium gesserat. Quæ res fraternã ei inuidiam peperit. Quinetiã eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarũ altera Suetiæ rege Syuardo, altera Karolo Gothiæ præfecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluêre conuictus. Quo euenit, ut Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, cõmunem partientes supellectilem, plus muliebris rixę iurgijs, quàm fraternæ charitatis officijs indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumque sibi strui iudicans, à quodam familiariũ occulte eum interfici iubet, quod quem ætate uinceret, ab eo se uirtute superari uideret. Quo peracto ne scelus à conscio proderetur, insidiarũ ministrũ tacite trucidan-

A cidandum curat. Post hæc ut innocentiæ sibi fidem pareret, notamq; sceleris e ui
taret, quisnam rerũ casus inopina germanum clade sustulerit, latius inuestigari
pręcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita uulgi no=
taret opinio. A quo Karolus postmodum quis Haraldum occidisset rogatus, dis=
simulanter ab eo notæ rei quæstionem agi respondit. Quo dicto mortis causam
adciuit, Frothone exprobratum sibi latenter parricidium iudicante. Post hæc Ha
raldus & Haldanus filij ex Sygne Karoli filia suscepti, cum ad necẽ à patruo quę=
rerentur, ab eorum tutoribus callidior seruandorũ pupillorum ratio excogitata
est. Nam truncos luporum ungues subtellibus annectentes, contiguum penati=
bus suis lutum, obfusamq; niuibus humum crebris decursibus exarare cœperũt,
ferini incessus speciem præbituri. Post hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq;
corporibus frustatim discerptis, lacera passim membra disijciunt. Itaq; requisitis
adolescentibus, nec inuentis, fusi reperiuntur artus, ferarum uestigia demonstran
tur, tellus cruore delibuta conspicitur: creditum est pueros lupina ingluuie con=
sumptos, nec cuiquam ferè de tam manifesto lacerationis argumẽto dubitare con
cessum: cuius spectaculi fides pupillis præsidio fuit. Qui mox à tutoribus caua cõ
clusi ilice, ne ullum uitæ eorum indicium ędERetur, diu sub canum specie nutrie=
bantur: latrantum quoq; eis uocabula indita: quo minus latentium opinio uulga
retur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augu=
rij fœmina cognoscere instituit. Cuius carminum tanta uis erat, ut rem quantalibet *Magicæ artis*
nodorum consertione perplexam, è longinquo soli sibi conspicuam ad contactũ *efficacia.*
euocare posse uideretur. Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educatio=
nis officiũ peregisse, eosq; tegendæ rei gratia caninis censuisse nominibus astrue=
bat. Qui cum se inusitata carminum uiolentia latibulis egestos incantantis obtuti
bus admoueri conspicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur,
B gremium eius accepti à tutoribus auri incussione perfundunt. Quæ recepto mu=
nere, repentina morbi simulatione par exanimi cõcidit. Perquirentibus ministris
causam tam subiti lapsus, inscrutabilem filiorum Haraldi fugam existere memora
bat, quorum eximia uis etiam atrocissimos carminũ temperaret effectus. Ita par=
uulo contenta beneficio, maius à rege præmium præstolari passa nõ est. Post hæc
Regno suam ac pupillorũ opinionẽ, populari sermone crebrescere expertus, in
Feoniam utrosq; deuexit. Vbi à Frothone captus, adolescentes se custodia prose
cutum fatetur, precaturq; regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec se du=
plici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto sęuitiã eius in ruborem
conuertit, pollicitusq; est, si quid ab eis in patria nouaretur, se regi indicia delatu=
rum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum
adulti Sialandiam petiuissent, ultionem patris ab amicis exequi iussi, non se ac pa=
truum annua luce potituros uouerunt. Quo cõperto Regno pacti memoria con
citatus, noctu regiam petit, seq; promissæ rei indicem uenire tacite asserit. Dormi
entem tamen ad uigilias euocare passus non est, eo quod Frotho excitationis suæ
pœnas ferro exigere solitus fuerat. Tanti quondam regium somnum importuna
frustratione perrumpere existimatũ est. Id Frotho mane ex uigilibus expertus,
ut animaduertit Regnonem insidiarum nuncium attulisse, contracto milite sæui=
tia fraudem pręcurrere statuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris simu
latio fuit. Nam cum se ex improuiso occupari conspicerent, perinde ac furijs acti
lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos puta=
ret, propositum remisit, deforme existimans ferro petere, qui ferrum in se conuer
tere uiderentur. A quibus proxima nocte incendio consumptus, dignas parrici=
dij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere
congestu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in excisi dudum specus

C angustias & opacos cuniculorum recessus obrepere coëgerunt. Vbi dum clau-
sus delitescit, uapore & fumo strangulatus interijt.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuisset,
Haraldo fratri regnandi iure persunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas insu-
las quas à Suetiæ complexu sinuosus aquarũ diuellit anfractus, piraticis popula-
tur iniurijs. Ibidem subductis hyeme nauigijs ac uallo cinctis expeditioni trien-
nium dedit. Post hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello consumpsit. Cu-
ius nepotem Ericum, patrui uero sui Frothonis filium pugna postmodum exce-
pturus, postquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum
didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis consertã nodis, tunsionis usibus ada
ptauit, perinde ac præstigij uires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cæte
ris conspicuo uirtutis habitu præmineret, inter acerrimos hostiũ procursus obnu
pto galea capite, scuti inops libratum clauę robur in obiecta clypeorum munimẽ
na geminæ manus ope torquebat. Nec erat ullum tantæ soliditatis obstaculum,
quod non frustatim adactæ molis impulsus obtereret. Quo euenit ut occursan-
tem sibi in acie pugilem acriori gestaminis impactione subrueret. Victus tamen
& in Helsingiam fuga delapsus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem
saucij corporis curam petiturus accessit. Hic in castris maiore ętatis parte consum
pta, tandem in huius prouinciæ solitudinem post tristia ducis fata concesserat,
ibiq; rusticæ uitæ cultu consueta militiæ studia relaxabat. Qui quod hostilibus sæ
pe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam assidua uulnerum suorum
curatione contraxerat. Si quis uero operam eius blandimentis exposceret, hunc
medelæ loco occultæ læsionis noxa afficere solitus erat, aliquanto speciosius be-
neficia minis q̃ adulatione exposci iudicans. Idem Erici milites penatibus suis oc
cupandi Haldani cupidine imminentes ita uidendi officio spoliauit, ut propin-
D quas ædes nec prospectu capere, nec certis possent uestigijs indagare. Adeò lu-
minum usum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus uirium in
tegritatem adeptus, accito Thorone conspectioris ingenij pugile, Erico bellum
denunciat. Quem cum productis ediuerso copijs militum numero præstare con
spiceret, occultatam agminis partem inter propinquos uiæ frutices delitere præ-
cepit, hostem per angustiora semitæ compendia gradientem insidijs consumptu-
rus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, secessu utendũ
putauit, ne proposito incedens tramite, hostium dolis inter præruptos montium
urgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis utrinq; con-
septam mutuis uiribus pugna conseritur. In qua Haldanus inclinatã suorum aci-
em conspicatus, frequentem saxis rupem cum Thorone conscendit, indeq; eru-
tas moles in subiectum hostem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in oc-
ciduo constitutam oppressit. Quo euenit, ut uictoriam quam armis amiserat, cau
tibus recuperaret. Ob cuius facti uirtutẽ Biargrammi cognomen accepit: quod
uocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum uidetur. Igitur
apud Sueones tantus haberi cœpit, ut magni Thor filius existimatus, diuinis à po
pulo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine censeretur. Sed quoniã
ægre deuictorum ingenia quiescere solitum est, & in uetitum semper subactorũ
obluctatur improbitas, accidit ut Ericus dum fugæ damnis consulere studet, sub-
iectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc sæuitiæ ge
nere immunem reliquit, perq̃ dignũ existimans eius lacessere patriam, per quem
sua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam ar-
mis hostilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus
deuictũ prælijs, quarto occisum cognosset, amittendi imperij metu relictis Sueo-
num agris patriam repetere coactus est. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnum
deseruit,

A hoc celerius recepit. Quem si fortuna æque in retinendo regno, ac recuperando instruere uoluisset, nequaquam Haldano prendendum dedisset. Cuius captionis modus hic erat: Reuersus in Suetiã Haldanus, occultata per insidias classe, binis obuiam Erico nauigijs proficiscitur. A quo denis petitus, uarijs nauigationis reflexibus ad occultum suorum agmen relabitur. Quem longius insequente Erico, Danica ponto classis emergit. Circumuentus itaq; Ericus oblatum sibi sub seruiendi conditione spiritũ repudiauit, lucemq; libertati præferre non passus, mori quàm obsequi præoptauit, ne uitæ cupiditate ex libero seruus euadere uideretur, aut quem nuper fortuna æquasset, nouo famulatus officio coleret. Adeò salutem dedecore mercari uirtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relegatus, indignum tanta animi maiestate exitum habuit. Haldanus gemini regni imperio potitus, opinionis suæ titulum tribus honestatis gradibus decorabat. Erat enim condendorum patrio more poëmatum peritia disertus, nec athletica minus uirtute quàm regia potestate conspicuus. Audiens autem uegetioris ingenij piratas Tokonem & Anundum circumpositis imminere prouincijs, maritima pugna tentatos oppressit. Nihil enim ueteres claritate magis expetendũ ducebant, quam non opum fulgor, sed armorum industria peperisset. Itaq; seditiones amplecti, instaurare lites, ocia fastidire, paci militiam anteferre, uirtutum non rerum æstimatione censeri, plurimum uoluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs reponere clarissimis quondã uiris curæ extitit. Sed neq; diu Haldano æmulus defuit, nam Syualdus quidã claro admodum loco natus, apud Sueonum concionem Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantũ Haldani odium penè omnibus ingenerauit, ut plurimorũ suffragijs nouarum rerum licentiam assequeretur. Nec solo uocum fauore contentus, adeò plebis animũ ambitionis artibus occupauit, ut omnium ferè manus ad regium insigne capiti suo imprimendum

B adduceret. Hic septem filios habebat tanto ueneficiorum usu callentes, ut sæpe subitis furoris uiribus instincti solerent ore toruum infremere, scuta morsibus attrectare, torridas fauce prunas absumere, extructa quæuis incendia penetrare, nec posset conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut uinculorũ iniurijs aut cædis humanę piaculo temperari. Tantam illis rabiem siue sæuitia ingenij, siue furiarum ferocitas inspirabat. Quibus auditis Haldanus, ut erat circa piraticam occupatus, expedire militibus dixit, ut qui in exteros hactenus desæuierint, nunc ciuium uisceribus ferrum adigant, ereptiq; regni iniuriam propulsent, qui dilatandi curam gerere consueuerunt. Quo imminente Syualdus missis ad eum legatis iubet, si famam factis æquaret, & tantus re esset quantus opinione censeretur, se suamq; sobolem pugna solus excipiat, priuatoq; periculo publicum redimat. Eo deinde respondente, legitimæ dimicationis formam duorũ numerũ excedere nõ debere: nil mirandum, inquit Syualdus, hominem cœlibem prolèq; uacuum oblatos detrectare congressus, cui inops caloris natura deforme corporis animiq; frigus incusserit. Nec liberos ab eo diuersos existere, quem suę generationis autorem habuerint, quod ab ipso commune nascendi principium traxerint. Ita se ac filios unius hominis loco censendos esse, quibus ueluti unum corpus à natura tributũ uideatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, prouocationi parêre cœpit, tam cõtumeliosam cœlibatus exprobrationem egregijs uirtutis operibus pensaturus. Cumq; per opacam fortè nemoris indaginem graderetur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, solisq; spoliatã ramis in solidam clauæ speciem transformauit. Quo gestamine fretus, tali carmen breuitate compegit:

En rude quod gerimus obnixo uertice pondus
Vulnera uerticibus exitiumq; feret.

C Sed nec frondosi gestamen roboris ullum
Omine Gotenses horridiore premet.
Ardua comminuet nodosi robora colli,
Et caua syluestri tempora mole teret.
Claua quidem sæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Ossa domans, lacerosq; uirûm libranda per artus
Impia prærupto stipite terga premet,
Cognatos pressura lares, fusura cruorem
Ciuis, & in patriam perniciosa lues.

His dictis Syualdum cum septem filijs attentatum acerrimas eorum uires eximia clauæ mole frustratus, exitio tradidit. Ea tempestate Harthbenus quidam ab Helsyngia ueniens, raptas regũ filias stupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere solitus, à quo peragendæ Veneris usu prohiberetur, illustres nuptias humilibus præferens, tantoq; se clariorem existimans, quanto splendidiores concubitus per uim assequi potuisset. Nec ultionem effugit qui se ei comparatione uirtutis æquare præsumeret. Tanta uero corporis magnitudine erat, ut nouẽ cubitis proceritatis eius dimensio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præsaga pugnæ rabies incessisset, uinculorũ remedio oborti furoris impetum propulsare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusq; pugiles uiritim impetere iussus, non solum certamen spopondit, sed etiam uictoriam sibi ingenti uerborum fiducia promisit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, summas clypei partes morsus acerbitate consumpsit, igneos uentri carbones mandere nõ destitit, raptas ore prunas in uiscerũ

Harthbeni corporis proceritas.

D ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad postremum omni sæuitiæ genere debacchatus, in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam insaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum est. Haldanum deinde residua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contusus, uita ac uictoria caruit, deditq; pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorũ sanguine per uim potitus fuerat. At quoniam Haldano fors inopinas pugnę causas porrigere consueuit, quasi nunquam uirium eius experimentis contenta, accidit ut Egtherus Fynnensis piratico Sueones molestaret incursu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem esse compererat, cum nocte prælium finiente debellare non posset, postera die ex prouocatione secum decernentem oppressit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thoridam à Grimmone eximiarum uirium athleta sub duelli commina tione expeti comperisset, edictumq; à patre esset, potiturum ea qui pugilem amouisset, quanquam ad senectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promissione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis suæ notas adulterina oris illuuie respergens, ut pugnæ locum accessit, priorensem destringit. Quem ad hostilem sciens obriguisse conspectum, humi deiecit, alioq; uagina submoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte persecuit. Quod factum Grimmo admiratione persecutus, uetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: statimq; ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili sectione conuulsit. Cuius immorantẽ ictui dextram Haldanus nihil hæsitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium stringens, ferientis femur transegit, mutilati corporis ultionẽ exiguo uulnere prosecutus. Victor Haldanus uicto residuũ uitæ pecunia redimendi potestatẽ fecit, ne imbelli & manco miseras animæ reliquias deformiter adimere uideret. Quo facto tantum se penè in seruando hoste egit, quantum gesserat in uincendo.

A uincendo. Cuius uictoriæ præmiũ Thorildæ nuptijs assecutus, filium ex ea Asmundum sustulit, à quo se Noruagiæ reges originem duxisse magni estimant, ab Haldano solennem generationis suę seriem retexentes. Post hęc cum Ebbo pirata plebeij generis ad splendida coniugia capessenda uirtutis fiducia cõcitatus, Sygrutham Gothensium regis Vnguini filiam postularet, ac preterea Gothici regni dimidium in dotem expeteret, super matrimonij admissione consultus, consensum falso spondendum monuit, seq́ nuptias frustraturum promisit. Quinetiã sedendi locum sibi inter conuiuarum discubitus assignari pręcepit. Probante consilium Vnguino, omnem regiæ dignitatis speciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq́ nuptijs superueniẽs, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu uirum aduenisse mirantibus. Qui mox ut regiam intrauit circunspectis omnibus quęrit quis proximum regi discubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri cõiunctum dicente, per summã uerborum iracundiã percontatur, qua uesania quibus ue furijs eò petulantiæ adductus sit, ut despicabiles generis sui sordes eximiæ nobilitatis splendori miscere præsumat, rusticasq́ manus regiæ genti inserere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni consortium captare uideatur. Deinde eum ferro secum decernere iubet, non prius uoto quàm uictoria potiturum. Quo nocturnũ monstris certamen, diurnum hominibus cõgruere respondente, ne temporis excusatione pugna abnui posset, lunæ splendore diem ęquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem cõuiuio in spectaculum uerso prostrauit, nuptiasq́ exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum sine liberis esset, regias opes Vnguino testamento legauit, eumq́ regem cõstituit. Hic postmodũ ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppressus, filium Syualdum reliquit. *Genealogia & origo regum Noruagiæ.*

B Huius filia Syritha adeò spectatæ pudicitiæ erat, ut cum ob formæ pulchritudinẽ ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inspectandum adduci posse uideretur. Cuius continentię fiducia à patre cõiugem depoposcit, qui delenimentorum dulcedine mutuũ eius conspectum impetrare quiuisset. Olim siquidem apud nos puellarum continentia magnopere uisus petulantiam edomare solebat, ne mentis integritas oculorum libertate corrumperet̃, affectabaturq́, ut cordis castimoniam, oris modestia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius siue gestarum rerum magnitudine, siue comitatis & facundiæ fiducia accensus, pertinacius postulandæ uirginis ignibus æstuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire cõnisus, cum demissum oculorũ eius habitum nulla penitus arte flexisset, inuictæ seueritatis perseuerantiam miratus abscedit. Eiusdem rei cupidus gigas cum ęque se effectu uacuum animaduerteret, fœminam subornat, quę cum obtenta uirginis familiaritate eius aliquandiu pedissequam egisset, hanc tandẽ à paternis procul penatibus quæsita callidius digressione seduxit, quã ipse mox irruens in arctiora montanę crepidinis septa deuexit. Opinant̃ alij quod fœmineã mentitus effigiẽ cum insidiosa artis protractione domesticis puellã ędibus abduxisset, partes demũ raptoris impleuerit. Quod ut cõperit Otharus, indagandæ uirginis gratia montis penita perscrutatus, inuentã oppresso gigante secũ abduxit. Adeò aũt gigantea sedulitas puellę cęsariẽ nexili comarũ astrictione reuinxerat, ut pilorũ perplexa cõgeries crispata quadã cohęrentia teneretur, nec facile pręter ferrum quis posset cõsertos crinium extricare cõplexus. Denuò igitur uarijs rerum irritamentis aggressus puellarem in se prouocare conspectũ, cum diu torpentes nequicquam oculos attentasset, proposito parũ ex sententia cedente, cœptum reliquit. Sed neq́ puellã stupro uiolare sustinuit, ne splendido loco natam obscuro concubitus genere macularet. Quæ cum uarios solitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit ut ad syluestris cuiusdam immanisq́

C fœminæ tugurium perueniret. A qua pascendi caprarū gregis officio deputata, cū denuò per Otharū libertatis auxiliū impetrasset, talibus eius tentat alloquijs:

Num meis mauis monitis adesse
Et pares uotis sociare nexus
Quàm gregi præsens, olidisq; curam
Ferre capellis?

Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magistram,
Vt rates mecum socias reuisens
Libera degas.

Linque commissæ studium bidentis,
Sperne caprinos agitare gressus,
Et tori consors refer apta nostris
Præmia uotis.

O mihi tantis studijs petita
Torpidos rursum radios reflecte
Paulum motu facili pudicos
Erige uultus.

Ad lares hinc te statuam paternos
Et piæ lætam sociabo matri,
Si semel blandis agitata uotis
Lumina pandas.

Quam tuli claustris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miserata nisus
Parce rigori.

Quare etenim cerebrosa adeò dementire cœpisti, ut alienū ductare pecus, & in monstrorū famulitio numerari præoptes, q̃ pari consensus aptitudine mutuum tori promouere contractū? Illa nihilominus ne pudicæ mentis cōstantia, ad externos titubaret aspectus, luminū habitū immoto palpebrarū rigore cōtinuit. Quantæ porrò pudicitiæ seculi illius fœminas extitisse putemus, quæ ne ad leuē quidē oculorū motū maximis amatorū irritamentis adduci potuerunt? Cū ergo Otharus ne gemini quidē beneficij meritis uirgineū in se uisum cōcitare quiuisset, pudore & ęgritudine fatigatus classem repetijt. Cumq; Syritha more pristino decursis late scopulis, in Ebbonis fortè sedes erronea peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiq; contectam amiculo, à generosis pullulasse ramalibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secum comitate detinuit.

D Nobilitatem quippe uirginis index forma prodebat, & uultu genus interprete resultabat. Quam uidens Otharus, cur uultum peplo obscuraret inquirit. Cuius animum certius experturus, nupturam sibi fœminam fingit, eiusq; torum conscendens, lucernā Syrithæ gestandam cōmittit. Quæ cum absumptis penè lychnis admoto propius igne premeretur, tantum patientiæ specimen prębuit, ut manum absque motu continere uisa, nullam ardoris molestiam sentire crederetur. Externum quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demū ab Otharo manui consulere iussa, placidos in eum obtutus uerecunda luminū erectione conuertit, statimq; semoto nuptiarum figmento, genialem torum nuptura conscendit. Cumq; postmodum Syualdus cōprehensum Otharū ob illatū filiæ stuprum suspendio consumendū duxisset, cōtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, nō solū eum in regis gratiā reduxit, sed etiā patrē ad eius sororē matrimonio sibi copulandā adduxit. Post hæc inter Syualdū Regnaldūq; exquisitę probitatis militibus utrobiq; delectis, apud Sialandiā pręliū agit, in quo cū triduo mutuis cædibus exacto ob summā utriusq; partis uirtutē incerti uictoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cū mortis contemptu cōfertissimos hostes irrumpit, Regnaldoq; inter fortissimas militū acies obtruncato, subitā Danis uictoriā peperit. Insigne hoc prælīū maximorū procerū ignauia fuit. Adeò siquidem rei summa perhorruit, ut fortissimi Sueonū quadraginta terga fugæ dedisse dicant, quorū præcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerū aut periculorū magnitudine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorū fugam sequi q̃ spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis uiribus iniectū, ne supra humanam fortitudinem uirtute sibi præditus uideretur. Adeò nihil perfecti

Starcatheri fuga.

morta-

A mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædam belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

Post hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: è quibus Alf cæteris animo formaq; prestantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiã insignẽ candore cesariem tantus comæ decor asperserat, ut argenteo crine nitere putaretur. Eodẽ tempore Gothorũ rex Syuardus filios habuisse fertur Vuemundũ & Ostenũ, filiãq; Aluildã, quæ tantã uerecundiæ fidem ab ipsis propemodũ incunabulis præferebat, ut os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formã suã alienæ libidinis irritamentũ efficeret. Huic pater in arctam admodũ custodiã relegatæ uiperã anguemq; educãdos cõmisit, pudicitiã eius adultorũ tandem reptiliũ custodia uallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quẽ tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiã, ut si quis eius aditũ frustra tentasset, protinus amputandũ caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantiæ metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rem hoc illustrius quo periculosius tentandã existimans, proci titulũ professus, animalia propter uirginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorũ uictori uirgineus deberet amplexus. Quorum ut acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox ut septi ualuas subijt, torridã calibem forcipe comprehensam, hiantis uiperæ faucibus immersit, eamq; exanimẽ prostrauit. Anguem deinde sinuosa uolubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexũ uictoriæ pignus expeteret, refert Siuardus hunc sibi generũ acceptari, in quem filia solidũ optionis arbitriũ contulisset. Cumq; sola puellæ mater proci uotũ difficulter exciperet, mentẽ filiẹ secreto per

De Sigaro rege, à quo uilla Syersted nomẽ accepit.

B lustrat alloquio. Qua procũ impensius ob uirtutẽ laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierũ illecebra caperet, omissaq; uirtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitũ exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuuenis cõtemptũ adducta, uirili ueste fœmineã permutauit, atq; ex pudica admodũ puella ferocẽ piratã agere cœpit. Cõpluribus quoq; eiusdẽ uoti puellis in cõmilitiũ adcitis, eo forte loci peruenit, ubi piratarũ agmen amissi bello ducis interitũ deplorabat. A quibus ob formẹ pulchritudinem piraticẹ princeps creata, maiores muliebri uirtute res ædidit. Quã Alf crebris nauigationis laboribus insectari conatus, in Blacmannorũ forte classem hyeme incidit. Quo tempore densatis aquarũ coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, ut eis nulla remigandi uis processum struere potuisset. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorẽ con clusis sponderet incessum, iubet Alf suos concretum pelagi sinum caligatis tentare uestigijs, calceorum lubricitate deposita, glaciale planum firmius percursuros. Quos Blacmanni succincta pedũ agilitate fugæ consulere rati, inita cum eis pugna, uacillãtibus nimirũ cessere uestigijs, utpote quorũ ancipites gradus subiectis plantis lubricũ impellebat. Dani uero crustatũ algore pelagus passu tutiore permensi, infirmos hostium elisere progressus. Quibus deuictis, nauigationẽ in Finniam uertunt. Vbi contractiorem forte sinum ingressi, missis qui rerũ habitum explorarent, paucis nauibus portum occupari cognoscunt. Aluilda quippe easdem faucium angustias prior classe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes adesse conspiceret, prẹpeti remigio uelox in eorũ defertur occursum, irrumpere hostem q̃ operiri satius iudicans. Tunc Alf prohibentibus socijs plures naues paucioribus attentari, indignũ respondit, ut Aluildæ quis perferat paucarũ puppiũ obiectu procursus sui studia deturbari, præfatus paruæ rei momento magnorũ operũ titulos respergendos nõ esse: nec parua Danis admiratio fuit, unde hostium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorũ aptitudo suppeteret.

Glaciem calcandi modus.

C Vt ergo naualem cõmittere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram insiliens in puppim usq; facta resistentiũ strage progreditur. Cuius comes Borcarus decussa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conspecta, animaduertit osculis non armis agendum esse, telorumq; rigore deposito blandioribus hostem officijs attrectandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obstantibus periculis indefesso labore quæsierat supra spem offerri gauisus, cupidius apprehensam, uirilem cultũ in muliebrem conuertere coëgit, ex qua postmodum filiam Guritham procreauit. Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium ex ea Haraldum suscepit, quem sequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis hunc bellis sexum insudasse miretur, quædã de taliũ fœminarũ conditione & moribus cõpendio modicæ digressionis expediam. Fuere quondam apud Danos fœminæ, quæ formam suam in uirilem habitum conuertentes, omnia pene temporũ momenta ad excolendam militiam conferebant, ne uirtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatũ uiuendi genus perosæ, corpus animumq; patientia ac labore durare solebant, totamq; fœmineę leuitatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium uirili uti sæuitia cogebant. Sed & tanta cura rei militaris notitiã captabant, ut fœminas exuisse quiuis putaret, pręcipue uero quibus aut ingenij uigor, aut decora corporũ proceritas erat, id uitæ genus incedere consueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuæ conditionis immemores, rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro basijs intentabant, sanguinemq; non oscula delibantes, armorũ potius q̃ amorũ officia frequentabant, manusq; quas in telas aptare debuerant, telorũ obsequijs exhibebant, ut iam nõ lecto, sed leto studentes spiculis appeterent, quos mulcere specie potuissent. Nunc à diuerticulo propositũ repetã. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ operibus uaria pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Heluuin,

Fœminarũ Danicarũ illustriũ quondã studiũ.

D Hagbarthũ & Hamundũ centenis incidẽre nauigijs. Quibus illato prælio cum fessas cæde dextras sola crepusculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur, quod postero die perpeti inuicem iure firmatũ est, tanto uulnere hesterna pugna utrobiq; suscepto, ut nulla renouandi certaminis facultas existeret. Ita quos par uirtus exhausit, necessitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigisleus claro Theutonũ loco ortus, formę & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiã postulabat, apud quem maximũ ei contemptũ obscuritas peperit, quod fortitudine uacuus, aliena probitate fortunã instruere uideretur. Præcipue eandem in amorem Haconis magnaliũ eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorem fortiũ q̃ mollium respectũ agebat, nec formæ, sed operũ insignia mirabatur, sciens omne decoris blandimentũ sola uirtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance conferri. Sunt enim puellæ, quę potius amatorũ claritate quàm specie capiuntur, quasq; non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternũ copulæ uotũ solus animi respectus accendit. Hagbarthus uero cum Sigari filijs Daniã petens, ijsdemq; ignaris sororis eorũ alloquio potitus, tandẽ eam ad clãdestini cõcubitus promissionẽ fide sibi obligandã adduxit. Quæ postmodũ forte pedissequis insignes procerũ titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter speciem laudabile reperiri, in isto oris lituram animi flore pensari testata. Nec eum simplici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu usa perhibetur:

Hic candoris inops prima probitate relucet,
  Vultum uigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
  Mendamq; uicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
  Ipso rigore præcluis.

Hæc

A Hæc candore beat mentem,ſed mente colorem
Morum ſeuerus arbiter.
Huic precium non forma facit,ſed fortior auſus
Armiſqꝫ parca claritas.
Aſt illum capitis decor approbat,& nitor oris,
Vertexqꝫ crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ,confunditur in ſe
Fallax decoris dignitas.
Diſparibus ſtudijs uirtus,ſpeciesqꝫ reguntur,
Hæc perſtat,illa deperit.
Importat uitium uacuus color,hunc leuis anni
Fluxus gradatim diſſipat.
Aſt probitas meliore loco ſua pectora format
Nec lapſa prorſus excidit.
Exteriore bono uulgaris fallitur aura,
Rectiqꝫ normam negligit.
At mihi cenſura uirtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ uox ita ad aſtantium aures delapſa,ut Hagbarthus Haconis laudari uocabulo putaretur. A qua cum Hildegiſleus Hagbarthum ſibi prelatum dolenter tuliſſet,Boluuiſum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Hamundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus ſenum duorum,quorum alter Boluuiſus erat,conſilio cuncta fere gerere conſueuerat. Horũ tam diſcors ingenium fuit, ut alter inimicitijs diſſidentes,in gratiam reducere ſolitus eſſet:alteri curę foret amicitia iunctos odio ſequeſtrare,& ſimul- tatum peſtes alternis uentilare diſſidijs. Primũ itaqꝫ Boluuiſus apud Sigari filios Hamundi ſobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat,affirmãs eam nunquam fida pace ſocietatis iura ſeruare ſolitam, bello potius quàm fœdere continendam. Itaqꝫ iuuenum pactione perrupta [redacted] et Hamundus, Hagbartho procul agente,Sigari filijs Alf et Algero prælium inferentibus apud portum,qui Sinus Hamundi dicitur,opprimuntur. Quos Hagbarthus poſtmodũ integris uiribus ſuperueniens in ultionem fratrũ bello conſumpſit. Hildigiſileus ambas nates telo traiectus elabitur. Quæ res inſectandorũ riſu Theutonum occaſio extitit, quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Poſt hæc Hagbarthus muliebri corpus cultu inſtruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læſerit,ſolitarius eam acceptæ promiſſionis fiducia repetit, plus ſecuritatis ex ipſius fide, quàm ſuo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et ne profectioni cauſa deeſſe uideretur,pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre ſe dixit. Cumqꝫ noctu inter pediſſequas cubitum reciperetur,pedesqꝫ ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus,quid hiſpidis adeò cruribus eſſet,manusqꝫ parum blandi contactus haberet,hoc modo reſpondit:

Senum duorũ diſpar ſtudiũ.

B

Quid miri tenerum nobis dureſcere ſubtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties ſubiecta reliſit harena,
Et uepres medium corripuere gradum?
Nunc ſaltu nemus experior,nunc æquora curſu,
Nunc mare,nunc tellus,nunc iter unda mihi.
Sed neque ferratis concluſum nexibus uber,
Aut iaculis ſolitum,miſſilibusqꝫ premi,

C Ad tactum uestro potuit mollescere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, sed cæde madentia tela
Officium nostræ composuere manus.

Cuius affirmationem Sygne consentaneo dissimulationis genere prosequi non morata, par esse refert manus uulnera sæpius quàm uellera, pugnam quàm pensa tractantes, consentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis speciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi consuetudine duratas esse. Neque enim bellatricem Haconis uernulam muliebribus inseruire negocijs, sed iaculandis hastis, torquendisq; missilibus oblitam cruore dexteram afferre consueuisse. Quamobrem mirandum non esse plantas ingenti itinerum emensione duratas, quasq; decursa toties littora scabris lapidum fragmētis obtriuerint calloso rigore lentescere, nec parem earum teneritudini contactum pręse ferre, quarum uestigia digressus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori sociam recepisset, inter mutuæ uoluptatis colloquia talibus sensim orsis compellat:

Si captum genitor tuus Me tristi dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Post fatum repetes meum? Nam si sors ea cesserit,
Haud spero ueniæ locum, Nec parcens miserebitur
Vlturus sobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre nescio
Ac si nil prius egerim Votis illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus unica
D Quam uoti speciem feres Complexu solito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare uelle commori
Si sors exitij prætulerit uicem,
Nec ulla uitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo tristis adegerit.
Nam si supremam fortè lucem clauseris,
Lictorum rabido subditus ausui,
Quocunq; leto præfocetur halitus,
Morbo seu gladio gurgite uel solo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me consimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem supplicij contineat modus,
Nec hunc necis sensura pœnas deseram,
Quem dignum Venere constitui mea,
Qui prima nostri carpsit oris oscula
Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto uotum futurum certius,
Si quid fœminea uox fidei gerit.

Quæ uox ita Hagbarthi animū uegetauit, ut plus uoluptatis in eius promisso quàm periculi in sua digressione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu se strenua pugna defendit, compluresq; ex eis in aditu trucidauit. Cōprehensus tandem, & ad concionem perductus, diuersa plebis suffragia expertus est. Siquidem cōplures supplicium ab eo tam grauis

A ~~plebis suffragia expertus est, Siquidem complures supplicium ab eo tam grauis~~ iniuriæ exigendum dicebant. Sed Biluuisus Boluuisi frater, aliiq; sententiæ potioris autores, potius strenua eius opera utendum, quàm crudelius in eum consulendum monebant. Tunc subiens Boluuisus, iniqua affirmabat consilia, quæ regem quum ultione uti debeat, ignoscere iubeant, & iustum iracundię motum indigna miseratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miserendiue studio moueri posse, à quo non solum gemino filiorum solatio spoliatus, sed etiam corruptæ filiæ contumelia respersus uideatur? Quam sententiam maiore concionis parte suffragijs prosequente, damnatur Hagbarthus, stipesq; eum excepturus erigitur. Quo euenit, ut qui prius nullum penè triste suffragium habuerat, omnium sæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo sitim leniere iussum, tali minarum inflictione solicitat:

Nunc insolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ supremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere sedibus,
Iturus in reclusam Ditis seueri regiam,
Patibuloq; corpus, Orcho daturus spiritum.

Tunc iuuenis oblatũ apprehendens poculum, tale fertur intulisse responsum:

Hac gustum capiam manu supremum,
Extremæ quoque potionis haustum,
Qua natos tibi sustuli gemellos.
B Iam non elysios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam nostro prius hos peracta nisu
Clades tartareis reclusit antris.
Hæc uestro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit ensis.
Infamis mulier, furensq; mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, dies'ue quæuis
Demptum letifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à se iuuenum exprobratione ultus, reiecto in reginam poculo, os eius sparso meri liquore suffudit. Interea Sygne deflentes famulas an sibi cœptorum sociæ fieri paterentur, interrogat. Illę quicquid dominæ uoti incederet, suis spondent effectibus exequendum. Promissioni fides adiecta est. Deinde lachrymis suffusa, quem unice tori consortem habuerit, fato insequi uelle se dicit, iubetq; mox ut signum è specula datum esset, faces thalamo subdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hisdemq; fauces pulso pedum fulcimine strangulandas præberi. Assentientibus quo minorem mortis metum haberent, merum propinat. Post hæc Hagbarthus ad montem, qui postmodum ab ipso uocabulum traxit, suspendio consumendus adducitur. Tunc experturus amasiæ fidem, amiculum suum à lictoribus suspendi præcepit, uoluptati sibi esse præfatus, si propinquæ mortis instar alicuius spectaculi imaginem peruidisset. Quo impetrato, speculæ custos id circa Hagbarthum peragi

C ratus, conclusis intra aulam puellis conspecta denunciat. Quæ mox datis incendio tectis, subiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conspiciens, ac notum conflagrare cubiculũ, plus lætitiæ se ex amicæ fide, quàm mœroris ex propinqua morte sentire perhibuit. Quinetiã astantes ad necem sibi inferendam hortatus, in quàm paruo momento fatum poneret, huiusmodi carmine protestatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
　Dulce mihi nupta est post tua fata mori.
Aspicio crepitus & tecta rubentia flammis,
　Pollicitusq́ꝫ diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio uotis,
　Quum uitæ mihi sis, interitusq́ꝫ comes.
Vnus erit finis, unus post fœdera nexus,
　Nec passim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui consorte iuuari,
　Nec male tartareos solus adire deos.
Ergo premant medias subiecta tenacula fauces,
　Nil nisi quod libeat pœna suprema feret,
Quum restaurandæ Veneris spes certa supersit
　Et mors delicias mox habitura suas.
Axis uterq́ꝫ, iuuat, gemino celebrabitur orbe,
　Vna animi requies, par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens discrimen accipio, quũ ne apud manes quidem amor ipse participis sui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera la-
D queo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis uestigia prorsus exoleuisse credan-
Hagbyr Danice uocatur. tur, prædictæ rei fides præsentibus locorũ indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago uocabulũ extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, ubi plano paululũ agger elatior ueteris fundi instar protuberantis fumi speciem demonstrat. Sed & quidam Absaloni trabem se eo loci repertam uidisse narrauit, quam agrestis uomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius, quum in ultione fratrum arma ab Hyberniensibus in Danos translaturus uideretur, ab Hakone Sialandico Vuigeri filio, Starcatheroq́ꝫ deseritur, quorũ post Regnaldi necem ad id usq́ꝫ tempus auxilijs utebatur. Alter siquidem familiaritatis, alter originis intuitu mouebatur, diuersaq́ꝫ ratio par ambobus studium peperit. Hakonem nanq́ꝫ ab inuasione patrię pietas deturbauit, quod cęteris aduersum exteros bellum gerentibus, ipse cum ciuibus pręliaturus uideretur. Starcatherus uero quod Sygari senilis hospitio usus fuerat, hostem agere supersedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hospitalitatis gratiæ deferunt, ut ad molestiam eis inferendam adduci non possint, quorũ se quandoq́ꝫ humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece, quàm pugilum defectione reponens, in portũ qui Danice Heruuig, latine Exercituũ sinus dicitur, classe collata, militem exponit, pedestremq́ꝫ aciem instruit, quo loci nunc oppidum ab Hesberno constructũ, munimine suo præsidium accolis facit, aditumq́ꝫ barbaræ feritatis eliminat. Deinde sparsis trifariã copijs, geminam nauium partem, paucis remigio destinatis, ad Susam amnem præ- *Susa amnis.* mittit, quę per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens, peditibus si res posceret subsidium ministraret. Ipse cum residuis pedestri itinere facto, syluestribus maxime locis ne cerneretur, incessit. Quæ uia crebris quondam occlusa nemoribus, nunc partim aratris apta, tenui fruticũ raritate prætexitur. Et ne progressis in planum arboreum deesset umbraculum, ramalia ab eis incidi gestariq́ꝫ

præcepit.

A præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, uestium partem ac uaginas abijci, nudosq; gladios deferri iussit. Ob cuius facti memoriam æternū monti uadoq; cognomen reliquit. Ita binas uigilum stationes nocturna progressione frustratus, quū in tertiam incidisset, mox speculator insolitum facti cōtemplatus euentum, accesso Sigari cubiculo stupendæ rei nunciū afferre se dixit, quod frondes ac frutices humano more gradientes aspiceret. Tunc percontatus rex quantū nemoris distaret aduentus, ut propinquum esse cognouit, hoc monstro fatum sibi portendi subiunxit. Quo euenit ut succisorum fruticum palus letalis publico nuncuparetur eloquio. Igitur locorum angustias ueritus, relicto oppido conspectiorem soli planitiē prælio hostes excepturus petiuit. Idem apud locum qui uulgo Vualbrunna, latine cadauerum uel stragis puteus appellatur, gesta infeliciter pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco uictoria in crudelitatem uersa tanto facinore fortunam prosequi cœpit, ut promiscuæ cędis auidus, nihil conditioni aut sexui deferendum putaret. Sed neq; miserationis aut uerecundiæ respectui indulsit, quo minus fœmineo ferrum cruore respergeret, matresq; cum liberis cōmuni stragis sæuitia uiolaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hactenus penatibus inhæsisset, ultoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur Haco multitudinis concursu conterritus, cum tertia agminis parte in Heruuig classem repetens, maritimo sibi discessu consuluit. Cuius collega Haco cognomine Fastuosus, plus fiducię in recenti uictoria, quàm metus in Haconis absentia reponendum existimans, mortemq; fugæ præferens, residuū tutabatur exercitum. Itaq; reductis paulisper castris apud uillam Axelstadam naualem diutile præstolatus occursum, uenientium tardius sociorum segnitiem causabatur. Nondum enim ad destinatum portum immissa amni classis appulerat. Adeò autem Sigari clades Syualdiq; charitas promiscuos plebis animos incitabant, ut uterq; se bello
B sexus impenderet, nec certamen crederes fœmineis caruisse præsidijs. Postera luce Haco, Syualdusq; congressi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrocissime decertatis, utroq; duce prostrato, Danorū reliquias uictoria decorauit. Nocte uero prælium insecuta ad constituti portus receptaculū classis Susam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc solidioribus elementis concretum angustiæ limitant, ut uetante cōstrictionis inertia rarus puppium admitatur ingressus. Diluculo nautæ sociorum cadauera conspicati, funerandi ducis gratia, collem spectatæ magnitudinis extruunt, quem usq; nunc opinione celebrem Haconis bustum fama cognominat. Quorum multitudinē Borcarus cum Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit. Consumpto hoste uacuas remigio rates instruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate persequitur. Cuius congressu habito, contigit Haconem rebus infeliciter gestis metu præcipitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, ubi decurso biennio defungitur. Talia rerum bellorumq; discrimina adeò regiam apud Danos gentem exhauserant, ut hanc ad solam Iuritham Alfi filiam, Sigari uero neptem redactam esse constaret. Qui quum se consuetæ nobilitatis regimine defectos uiderent, regnū popularibus tradunt, creatisq; ex plebe principibus Ostmaro Scaniæ, Hundingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominiū conferunt. Penes Roricum atq; Haterum Iutiæ summam discreta potestate constituunt. Quod ne lateat quo regum posteritas satore succreuerit, occurrunt quædam necessariò paulisper perstringenda digressu. Ferunt fortissimū Suetonum Gunnarum olim ob grauissimas causas Noruagię infensum, lacessendę eius licentiam precibus impetratam maximis exasperasse periculis, ac primum in Iather prouinciam propositos effudisse decursus: quam partim flammis, partim cædibus implicans omissis rapinis tantum obsitos cadaueribus calles ac fusas cruore semitas

C permeare gaudebat. Nam quũ cæteri iugulis abstinere, prædamq; magis quàm cædem affectare solerent, hic spolijs sæuitiam anteponens, funestũ animi libitũ, humanis potissimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præuenirnt. Sed & rex Normanorũ Regnaldus ultimæ senectutis, audito tyranni studio, filiam Drotam facto specu claudendam curauit, aptumq; ei prouisis in longũ sumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquisita fabrorũ opera decusatos, cum regia supellectile pariter antro mandauit, ne ferri usum, quem sibi inhabilem uideret, hosti capiendum relinqueret. Et ne conspicua caueæ pateret elatio, solidiori terræ tumorem æquabat. Ad bellum deinde profectus, quum senilibus membris in aciem descendere nõ posset, comitũ innixus humeris, alienis fulta gradibus uestigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius gesto consumptus, grauem ruboris causam patrię reliquit. Vt enim Gunnarus deuictę gentis ignauiam inusitata conditionis deformitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum assequi uoluisse putemus, quàm ut plenus superbiæ populus insolentiam suam manifestius puniri cognosceret, dum obnixos latranti uertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deesset, satrapas procurauit, qui sub eius titulo priuata ac publica negocia tuerentur. Cuius etiam iugi cõstantiq; custodiæ distinctos procerum ordines applicabat. Statuit insuper, ut si quis aulicorũ ducis sui despicabile duxisset obsequiũ, uariosq; discurrẽtis incessus plenis uenerationis obsequijs insequi supersedisset, membrorũ clade supplicia lueret. Sed & geminum genti uectigal imposuit, unum autumnalibus copijs, alterum uernali tempore persoluendum. Ita Noruagiensiũ tumore exploso obtentũ est, ut liquidius fastus sui detrimenta cognoscerent, quem caninis adactũ obsequijs uiderent. Audiens autẽ regis filiam longinquis occlusam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inuestigandam cõtendit.
D Quo euenit, ut dum ipse quoq; lustrandi inter alios officio fungeretur, subterranei murmuris sonum dubia procul aure colligeret, tunc sensim progressus certiorẽ humanæ uocis habitũ deprehendit. Cumq; subiectam pedibus humũ ad solidum fodi iussisset, subitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq; famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiũt, puella cum repositis inibi spolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodũ prouida patrios duntaxat enses secretioris custodiæ tutamento tradiderat. Hæc à Gunnaro stuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, ut cædium semper appetens, & humanis solum intentus excidijs, immensa fundendi cruoris cupidine suspiraret. Igitur ob intolerabiles sæuitię mores à patre proscriptus, moxq; ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq; exilij conditione ex consueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare passus non est. Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimoniũ per uim à Gunnaro occupatum expertus, coniuge eum, uitaq; priuat, ac sibi Drotam connubio sociat, quæ etiam ægre nuptijs assensa non est, quod parentis ultorem iure complexura uideretur. Neq; enim lugentis patrem filiæ eius interfectori uoluptuosus poterat obtemperare consensus. Huius Bocariq; filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia stoliditatis opinione referta fuere, sequens uero ætas fulgentissimis operũ insignibus illustris euasit, maximisq; uitæ ornamentis inclaruit. Adolescẽs pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percussus esset, gestamine quod in manu habebat petitum oppressit. Quo facto futuros operum titulos auspicatu præteritę uitæ contemptum in amplissimũ sequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorũ eius insignium magnitudinem augurata est. Ea tempestate Rotho Rutenorũ pirata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniurijs profligabat.

A profligabat. Cuius tam insignis atrocitas erat, ut cæteris extremæ captorum nuditati parcentibus, hic etiam secretiores corporũ partes tegminibus spoliare deforme non duceret. Vnde graues adhuc, immanesꝗ rapinas Rothoran cognominare solemus. Sed & torquendi interdum hunc supplicij modum adhibere solebat, ut dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis deindustria ramis annecteret, quorum salacitas medij corporis distractione recurreret. Quē Fioniæ rex Hano dum speciosos sibi titulos consciscere cupit, maritimis uiribus oppugnare conatus, fugam uno comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonē ualere. Tunc Borcarus ulteriorem ciuium iacturam inspectare non passus, Rothoni se obijcit, quorũ ut mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama est aliquandiu susceptis oblanguisse uulneribus, è quibus unum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conspicuũ erat, ut cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Oblisam quippe labelli partem ita uerrucæ uitium ulcerabat, ut eius rimosa tabes carnis excremento sarciri nequiret. Quæ res ei plenum cõtumeliæ cognomē impressit, quum potius uulnera aduerso corpore excepta laudem quàm dedecus afferre soleant. Adeò maligna uirtutum interpres uulgaris interdum existit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quũ regiam stirpem ad se solam redactam animaduerteret, neminemꝗ cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis uotis uoluntariã sibi castimoniã indixit, concubituꝗ carere quàm ex plebe maritũ adsciscere satius duxit. Quinetiã cauendæ iniuriæ gratia conclaue suum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quũ Haldanus semel fortè uenisset, abessentꝗ pugiles, quorum ipse fratrem impubis extinxerat, oportere eam, inquit, soluto uirginitatis uinculo, castimoniæ rigorem rebus permutare uenereis: ne ita pudicitiæ uotis indulgeat, ut lapsa regni guber-

B nacula copulæ suæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis splendore conspicuũ nuptialibus ab ea uotis respici iubet, quod ob dictam causam uoluptati aditum datura uideatur. Ad hæc Guritha adduci se non posse retulit, ut regiæ nobilitatis reliquias inferioris ordinis uiro copulare sustineat. Nec generis obscuritatem exprobrasse contenta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminum ab ea sibi uitium obiectari subiunxit, unum quod sanguine parũ niteret, alterum quod rimosi oris iacturã inexpleta cicatrice præferret, ideoꝗ non prius se postulandæ eius gratia rediturũ, quàm utranꝗ notam parta armis claritate tersisset. Obsecrat quoꝗ, ne cui tori cõniuentiam præberet, antequam reditus, interitus'ue sui certitudinem nuncio cognouisset. Quem athletę fratre iampridem ab eo spoliati Gurithæ locutum indigne ferentes, discedentem equis insectari conãtur. Quo uiso, cõmilitibus latebram petere iussis, se solum pugiles excepturũ dicebat. Morantes asseclas imperioꝗ obsequi deforme ducentes minis abigit, præfatus nõ cõperturam Gurítham pugnam à se formidine detrectari. Mox quercu succisa, atꝗ in clauę habitum redacta, solus cum duodecim manũ conseruit, eosꝗ spiritu spoliauit. Quibus peremptis tam præclari operis titulis non cõtentus, maioris ædendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorum alter Lyusingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorem uocabulum habuit. At ubi inter Aluerum Suetiæ regem, Rutenosꝗ bellum flagare cognouit, è uestigio Rusciam petit, oblatoꝗ incolis auxilio, summa cum omnium dignatione suscipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente distantiam. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius Rutenorum pugilibus ad secũ dimicandum prouocatis, cum Haldanum offerri animaduerteret, eiusꝗ se fratrem esse non ignoraret, pietatem fortitudini prætulit, seꝗ septuaginta pugilum oppressione conspicuum, cum homine parum spectato manum conserturum ne

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

C gauit. Iubet itaq; eum minorũ se rerum experimentis metiri, ac deinde ęqua uiribus studia consectari. Hæc autem non uirtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, uerumetiam hebetandi carminibus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusq; geminos, unum paternæ ultionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxq; ei etiam hostium suffragio uirtutis palma decernitur, omniumq; fortissimus publica proclamatione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia luce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta uero quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & uictorię incrementis peruentum esset, undecim simul admissos prosternit: cui Hildigerus quod operum suorum titulos uirtutum eius magnitudine æquatos uideret, congressum ulterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi uulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem uoce compellat:

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosq; fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum
Fors diuersa tenet, alium discrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusq; manent, & agendi temporis usus.
Sic sibi diuiduum partes discriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus ędidit orbis.
Drot tibi maternum quondam distenderat uber,
D Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Ausa perit, sudo pro nati sanguine, fratres
Illata sibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, sceptriq; cupidine nacti
Exitiale malum socio styga funere uisent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus astat,
Quem specular uernans uarij cęlaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesq; subactos,
Bella quoq;, & nostræ facinus spectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conspicuo species cælamine constat,
Cui manus hæc cursum metæ uitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, una paterni
Cura animi, superoq; datus solamine matri.
Sors mala quæ lætis infaustos aggerit annos,
Et risum mœrore premit, sortemq; molestat.
Lugubre enim ac miserum est deiectam ducere uitam,
Et tristes spirare dies, omenq; dolere.
Sed quæcunq; ligat Parcarum præscius ordo,
Quæcunq; arcanum superæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum serie præuisa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuersio tollet.

His

A His dictis quum ab Haldano ob tam seram fraterni uinculi confessionem inertię damnaretur, idcirco se silentio usum esse dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut cōmittendo scelestus existimari posset. Talibus excusationis uerbis intentus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero prostratum rumor æddiderat. Post hæc Gyuritha, quæ regij sanguinis sola apud Danos supererat, quum à Siuaro Saxonicæ gentis nobilissimo postulari cœpisset, latenterq́ ei Haldanum præferret, conditionem pro eo intulit, ne suum prius connubium peteret, quàm Danorum regnum membratim diuisum in unum corpus redigeret, idq́ sibi per iniuriam ereptum armis restituisset. Quod frustra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipso corruptis, tandem ei despondenda cōceditur. Quod Haldanus apud Rusciam per negociatores expertus, tanto studio nauigationi incubuit, ut nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiā petiturus præcepit, ne comites prius à constitutis sibi mouerētur excubijs, quàm ferri stridorem eminus aure perciperent. Cumq́ conuiuis parum cognitus coram uirgine cōstitisset, ne uulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta depromeret, in hunc modum abstrusa carmen ambage compegit:

Patris sceptra relinquens Nil figmenta uerebar
Commenti muliebris Astus fœmineiue,
Vnum quando duosq́ Tres ac quatuor & mox
Quinos indeq́ senos Post septem simul octo
Vndenos quoq́ solus Victor Marte subegi,
Sed nec tunc fore rebar Probri labe notandus
Promissi leuitate, Pactis illicibusq́.

Ad hæc Gyuritha.

B Fragili moderamine rerum
Animus mihi pendulus hæsit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama uolatilis, anceps,
Varijsq́ relatibus acta,
Dubium mihi pectus inussit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio perijsse uerebar,
Poteram ne resistere sola
Senioribus atq́ magistris
Prohibentibus ista negari
Thalamoq́ monentibus uti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq́ futurus:
Nec ab ordine sponsio cessit
Aditus habitura fideles.

Neq́ enim ulla adhuc te fefellit promissio, quanquam sola multiplicis suadelæ consilia detrectare non possem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare censorijs. Necdum responsum uirgo complebat, & iam sponsum Haldanus ferro transuerberat, Nec unum oppressisse contentus, maximam conuiuarum partem obtruncat. In quem quum Saxones cessim ebrietate labantes irruerent, à superuenientibus eius uernaculis trucidantur. His gestis Gyuritha potitur: quam quum sterilitatis uitio obnoxiam animaduerteret, maximamq́ prolis creandę cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpsalam petit, responsoq́ monitus suscitandæ sobolis causa fraternis primū manibus parentare, postquam

C oraculo paruit, optatæ rei solatium impetrauit: siquidem filium ex Gyuritha suscepit, cui Haraldo uocabulum aptauit. Cuius titulo Danorũ regnum principũ iniurijs laceratum ad pristinum dominationis habitũ reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam gesto, Vuesetum præcipue opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo uiso Gyuritha, quum prælio ob filij charitatem sub uirili habitu interesset, eundem fugientibus socijs cupidius dimicantem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius insectatu plurimum hostes lassitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pigam sagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris sibi, quàm opis materna cura allatum existimauit. Qui quũ eximiæ formæ, præcipuæq; magnitudinis esset, coæuisq; robore & statura præstaret, tantam Othini, cuius oraculo æditus uidebatur, indulgentiam expertus fuerat, ut integritatis eius habitus ferro quassari non posset. Quo euenit ut uulnifica alijs tela, ad læsionem ei infligendã inhabilia redderentur. Nec præmij inops beneficiũ fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eiecisset, pollicitus proditur. Idem in monimentum patris eius res gestas apud Blekygiam rupi, cuius memini, per artifices mandare curæ habuit. Post hæc quũ Vuesetum apud Scaniam nuptias acturum audiret, easq; sub egentis specie petiuisset, finito noctium conuiuio, omnibusq; mero ac somno sopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Vuesetus ita absq; uulneris inflictione fuste quassauit, ut binis eam dentibus uacuefaceret. Quorum iacturam postmodum insperata molarium eruptio sarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen imposuit, quod eum quidã ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Illic occiso Vueseto Scaniæ dominium adipiscitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occasum perpes oppidi uocabulũ indicat. Post hæc Hundingo, Roricoq; prostratis Lethrã occupat, distractumq; Daniæ regnũ in pristinum corpus refor-

D mat. Deinde Vuicarorũ regem Asmundum à sorore natu maiorem regno spoliatum comperiẽs, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, sola naue Noruagiam Asmundo opem laturus accedit. Cõmisso prælio purpurea amictus lacerna, mitraq; auro uariata capillitium redimitus, in hostem progreditur, ita armorum loco tacita fortunæ conscientia fretus, ut conuiuali potius quàm bellico cultu instructus uideretur. Sed nec apparatui ingenium respondit. Inermis siquidem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditamq; pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanq; in eum spicula, ac si retusi acuminis essent nocuo cassabantur effectu. Cumq; cæteri præliantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicq; regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi uictoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantumq; se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, nõ pecuniam ex uictoria percepturum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentũ Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipue magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorumq; usu callere testatus, utilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur ut terrestribus bellum copijs æditurus, uniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum unamquanq; uicenarij ratione densaret, mediam uero uiginti uirorum nu- *Acierum instructio.*

mero

A mero reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni siue pyramidis acumen digerens, alarum recessus utrinq; secus discretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet uero turmæ seriem hac ratione contexeret, ut à duobus frons inchoans, consequentibus locis unitatis duntaxat incremēta reciperet, & quidem in secunda linea tres, in tertia quatuor, eodemq; modo posterius ordinandos, habita congressione statueret, sicq; cōsequentes gradus idem proportionis tenor instrueret donec coniunctionis extremitas alas æquaretc: ornu uero quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Post has item turmas instructā iaculis iuuentutem admittat, à cuius tergo grandæuorū cohortem adhibeat, quæ labantes sociorū uires ueterana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorū alas gnarus locorum supputator annecteret, qui post sodalium agmina cōsistentes, eminus hostem tormentis incessérent. Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absq; cōditionis æstimatione passim adsciceret. Cæterū postremā aciem ternis ad instar primæ cornibus interstinctā, similiq; graduū proportione digestam explicet. Cuius tergū superiori coniunctū agmini, ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale forte prælių incidisset, partē classis secerneret, quæ eo propositos inchoante cōflictus multiuola rates hosticas reflexione circūdaret. His disciplinæ militaris rationibus instructus, Ingonem, Olauumq; bellū parantes, anticipatis apud Suetiam rebus, oppressit. Quorū fratri Ingeldo sub aduersæ ualetudinis simulatione belli inducias per legatos poscēti postulata concessit, ne uirtus quæ mœstis rebus parcere didicisset, humilis ac iacentis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmodum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti uictoria fatigasset, in amicitiam adciuit, sociumq; quàm hostem habere satius duxit. Post hæc quū inter Olauū Throndorū regem, uirginesq; Sticlam & Rusilam regnum bel
B lo decertandum audiret, fœminea admodū præsumptione permotus, clàm arbitris eum accessit, cultuq; quo dentiū prolixitatem obnuberet sumpto, pugnā uirginibus intulit. Quarū utraq; prostrata binis portubus affine earū uocabulis nomen reliquit. Tum uero conspectissimū uirtutis argumentum exhibuit. Quippe subarmali tantū subucula fretus, inermem telis thoracem opposuit. Igitur Olauo uictoriæ sibi præmiū offerente beneficium repudiauit, sicq; fortitudinis an continentiæ maius specimen dederit, incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athletam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra populariū strage uastantem adortus, quum armis subdere non posset, milites ad eum manibus capiendū hortatus, humi prostrauit, uictumq; compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam sibi cladem allaturū putauit, deformi expugnationis genere superatum obtinuit. Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus, finitimos Rheno populos tributo submisit, militemq; ex eius gentis fortissimis legit. Quo fretus bello Sclauiam pressit, eiusq; duces Duc & Dal ob uirtutem capi potius quàm occîdi curauit. Quibus in cōmilitium receptis, Aquitaniam armis perdomuit, moxq; Britanniam petens, Humbrorum rege prostrato, promptissimos quosq; deuictæ iuuentutis adciuit. Quorū præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur. Hac rerum fama athletas è uarijs orbis partibus accersitos in mercenariam manū redegit. Quorum frequentia actus, adeò regnorum omnium motus nominis sui terrore cohibuit, ut eorum rectoribus mutuum conserendæ manus ausum excuteret. Sed nec quisquam maris dominationem absq; eius nutu usurpare præsumpsit. Quippe quondam in Danorū republica diuiduum terræ & pelagi imperiū fuit. Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone, quem ex Haraldi sorore sustulerat, paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis ei tutoribus præfecit. Ita prouincijs principibusq; perdomitis, quinquaginta annos in ocio habuit. Quorum quiete ne militum animos in desidiam resolui pate

C retur, assidue eis cauendi, inferendiq; ictus rationẽ à gladiatoribus perdiscendã constituit. Quorũ quidam insigni dimicationis arte callentes, aduersæ frontis supercilium infallibili ictu ferire solebant. Quo si quis recepto uersilitate palpebræ timidius cõniueret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Hisdem temporibus Olonem Syuardi filiũ Haraldi sorore æditũ in Daniam è Noruagiæ finibus conspiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primũ in Haraldi clientela habitum, post bellum uero Sueticum Danicarũ rerum imperio potitum constat, proposito paulisper attinet, quæ de eius operibus memoriæ sunt prodita, recensere. Igitur Olo tertium ætatis lustrum apud patrem emensus, quantum animi corporisq; dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Præterea adeò uisu efferus erat, ut quod alij armis, ipse oculis in hostem ageret, ac fortissimũ quenq; uibrante luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatũ esset Gunnonẽ Thelemachiæ ducẽ cum filio Grimone nemus Ethascog, quod & fruticibus prędensum & uallibus quammaxime opacũ erat, per latrocinium obsidere, facinoris indignatione cõmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam deposcit, iuuentam damnans, quæ debitũ uirtuti tempus inertia dilabi paterẽt. Quibus impetratis, prędictam syluam arctissime speculatus, hominis uestigia niui altius impressa cognoscit. Quippe latronis incessum pruina gressu uiolata prodiderat. Qua duce usus superato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo pristinam humani uestigij speciem auferente, traiectu utendum constituit. Verum ipsa aquæ moles rapidiore lapsu præcipiter agens undas, difficultate transitũ negare uidebatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum spumeo quodam uolumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum festinationis cupido detraxerat. Igitur ubi domitus uirtute timor, contemptuq; temeritate periculum, nihil quod animo libitum foret actu difficile ratus, stridulos equo uortices
D superauit. Quos emensus in angustias paludibus undiq; secus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obstaculũ non sinebat. Trans quem leuato equo frequens stabulis repagulum animaduertit. Vnde egesto equorum grege, suũ inducere cupiens, à Tokone quodã, seruus hic Gunnonis erat, adeò aduenam insoleuisse dolente acrius impetitus, oppugnantẽ solo clypei frustrabatur obiectu. Quem ferro opprimere deforme existimans, apprehensum, artuatimq; cõfractum, tecto quo præceps excesserat, transuersum iniecit. Qua ignominia Gunno ac Grimo ocyus incitati, diuersis elapsi posticis pariter in Olonẽ cum contemptu ætatis eius ac uirium ruunt. A quo letaliter uulnerati, quum corporis admodum uiribus deficerenẽ, Grimo supremi uix spiritus potens, ac toto penè uigore defunctus, carmen hoc extremo uocis singultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapsusq; cruor robur obhauserit,
Quum nunc elicitus uulnere spiritus
Vix sensim lacero pectore palpitet,
Discrimen moueo temporis ultimi,
Per nos intrepidis clareat ausibus,
Ne conflictum aliquis fortius æditum,
Pugnatum'ue magis dixerit uspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,

Olonem

A Olonem quoq; par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres urnaq; contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, ut fortissimam filij uocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine uenis,
Extet in occiduo corpore uita breuis,
Taliter extremæ uigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, ut manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus urna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas uires hauserat, cominus cũ Olone cõfligere summopere niti, ut perituri morte hostem æquare possent, floccipendere fatum dummodo eum à quo occidebantur socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cõsumpsit. Sed ne ipse quidem incruentam gessit uictoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso uulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctũ recuperata corporis firmitate, mox ad uulgandam uictoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latius inspectanda constituit. Cæterũ castro potitus, quicquid inibi prædæ reperit, clandestinæ custodiæ traditum futuris usibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrũ insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, ut excellentis formæ uirgines parentibus ereptas concubitu uiolarent. Quo euenit ut Esam quoq; Olaui B Vuermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, alium'ue quempiam pro tuenda prole decerneret. Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentẽ regis familiam conspicatus, eius filio deindustria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiã nisi cuiuspiã defensio ocyus intercederet, proxime per acerrimos pugiles profanandam dicente, percontat̃ rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro uirgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiam propugnatori cessuram respondit. Quæ uox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consuerat autem uirgo hospitum uultus propius accedendo quam curiosissime prælato lumine cõtemplari, quo certius susceptorũ mores cultumq; perspiceret. Eandem quoq; creditum ex notis atq; lineamentis oris cõspectorum perpendisse prosapiam, solaq; uisus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitũ discreuisse. Quæ quum Olonem scrutabundis aggressa luminibus cõstitisset, inusitato oculorũ eius horrore perstricta, penè exanimis concidit. At ubi sensim redditus uigor, spiritusq; liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoq; dum clausam deiectamq; aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certe etiam pedũ regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò uigorem stupor hebetat. Quo uiso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculento hospitis uisu perculsam testante, eundemq; & regibus ortũ, & si raptorum uota refelleret suis perquam dignum amplexibus asserente, rogatur à cunctis Olo, nam os pileo obnuptum habebat, discusso uelamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animumq; procul à dolore habere iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis ad-

C miratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentiq́ʒ capillitio erat. Cæterũ pupillas ne uisentibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorũ erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summamq́ʒ ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum unius hospitis promissum, cõmunem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem uernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebãt, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna cõgressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus ædidit. Cæterum pugnæ locum insula dabat stagni mediũ tenens, unde nõ longe uicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentũ Hialli & Scati fratrum uocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium uictoriæ data, quũ filium ex ea sustulisset, Omundum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine prædictum oppugnari cognouit, ad conferendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cumq́ʒ non longe Thoronis ædibus abesset, suũ comitisq́ʒ ferrum cauatis baculis condendum curauit. At ubi regiam subijt, uerũ oris habitum adulterina specie supprimens, obtritũ annis hominem simulabat. Apud Syuardũ uero se Egentium regem fuisse, filijq́ʒ eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorũ pleriq́ʒ regis nomine consalutantes, genibus nixi manus ei per ludibriũ offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco

D gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaq́ʒ pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam uiolare. Complures uoti uanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinumq́ʒ prælium oritur. Deniq́ʒ Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius uictorem Olonem tam ingenio uiuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem usus fuerat, periturum uaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaq́ʒ suprema morientis uox futurum uictoris exitũ augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo non prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarũ uirium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoq́ʒ, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secũ societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm utilius colebat. His uiribus instructus ita finitimorũ regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, ut ijsdem gerendorũ inuicem bellorum manus curam audaciamq́ʒ detraheret. Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq́ʒ maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in comilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omnium Haraldi consiliorum unicè particeps ac conscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quem familiaritatis gradum educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdam aquis inter assiduos profectionum labores absumpto, Othinus eius nomine, & ha-

A & habitu subornatus insidiosę legationis cura arctissimam regum concordiam labefactauit, tantaque inimicitias serentis fallacia fuit, ut amicitia ac necessitudine uinctis mutuum odij rigorem ingeneraret, quod absque bello satiari non posse uideretur. Primum apud eos tacita adoleuere dissidia, donec uulgatis utrinque studijs, arcanus in publicũ liuor erumperet. Denunciatis itaque inimicitijs, colligendis belli instrumentis septem anni cessere. Sunt qui Haraldum nõ liuoris impulsu, aut regni ęmulatione, sed industrio quodã spontaneoque conatu clandestinas exitij causas quæsiuisse testantur. Quũ enim ob senectã, seueritatemque ciuibus etiam onustus existeret, ferrum morbi cruciatibus anteponens, spiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit, consentaneum præteritæ uitæ operibus exitum habiturus. Itaque quo mortem suam clariorem efficeret, inferosque comitatior peteret, cõplures fati consortes adsciscere gestiebat, futuræ cladis materiã ultronea belli instructione molitus. His ergo de causis tam propriæ, quàm alienæ necis auiditate correptus, ut par utrobique strages incideret, pares utrinque copias instaurauit, aliquanto fortius Ringoni robur applicans, quem uictorem superesse maluerat.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER VIII.

ISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiusdem prę-
B lij præcipuũ columen erat, primus Danico digessit eloquio, memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius seriem ab ipso pro more patrio uulgariter æditam, digestamque latialiter complecti statuens, in primis præstantissimos utriusque partis proceres recensebo. Neque enim mihi multitudinem complectendi cupido incessit, quam ne præcise quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus steterant, mox qui sub Ringonis stipendijs egerant, stilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clarissimi noscitantur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roë, quem barbæ prolixitas cognomento insignẽ effecit. His accedunt Skalo Scanicus, & Alf Aggi filius. quibus iungũtur Oluir latus, & Gnepia uetulus. His annumeratur Gardhstang oppidi cultor. cui adijciunt necessarij Haraldi Blend ultimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hisdem sociantur Thorny cum Thoruingo, Tatar atque Hialto. Qui quidem nauigio Lethram aduecti instructis ad bella corporibus, ingenij quoque uirtute pollebant, proceritatis habitũ animorum exercitijs æmulantes. Quippe spicula arcuum, ballistarumque tormentis excutere, ac plerunque uiritim cum hoste decernere, poëses quoque patrio sermone cõtexere promptissime calluerunt, adeò animũ cum corpore impensa exercitatione coluerant. E Lethris autẽ prodiere Hortar, Borrhyque, præterea Belgi cum Begatho. Quibus adiecti sunt Bari ac Toli. Atsle oppido cũ Hacone genã scisso sub Hetha Vuisnaque ducibus Tummi uelificator excesserat, quarum muliebri corpori natura uirilem animũ erogauit. Vuebiorgam quoque eodem spiritu præditam, Bo Brami filius, & Brat iutus belligerandi cupidine prosequunt. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Fresicus, Ary altero cassus lumine, Alfer Goter. Post quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recensent. Vuisnam uero imbutam rigore fęminã, reique militaris apprime peritã Sclaua stipauerat manus.

C Cuius præcipui Barri ac Gnizli ſatellites agnoſcuntur. Cæteri uero ex eadem co
horte corpus clypeolis tecti prelongis enſibus, aërijſq; coloris parmulis utebant.
Quas belli tempore aut in tergũ repellentes, aut impedimentorũ gerulis dantes
abiectis pectorũ munimentis, expoſitiſq; ad diſcrimen omne corporibus, diſtri-
ctis Martem mucronibus intenderũt. E quibus Tolcar atq; Ymi præcipui clarue
re. Poſt quos Toki Iumẽſi prouincia ortus cũ Otrito, cui agnomen iuuenis erat,
illuſtris agnoſcitur. At Hetha promptiſſimis ſtipata comitibus, armatã bello cen
turiam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: poſt Hoſger, Liuicus:
Hama quoq; & Hunger Humbli Biariq; regum fortiſſimi memorantur. Hi per-
ſæpe duellis feliciter geſtis inſignes late uictorias ædidere. Itaq; memoratæ uirgi-
nes nõ modò comiter, ſed etiam pugnaciter cultæ, terreſtres in aciem copias du-
ctauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, ſeptem reges pari inge-
nio, ſed diſpari uoto. Alij Haraldo, pars Ringoni præſidio fuerunt. Præterea in
partem Haraldi cõceſſerant, Homi & Hoſa, Thulhim Haſtinuſq; & Hythin gra
cilis, Dahar quoq; cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre.
Ex Hatica uero prouincia Har atque Herleuuar cum Hothbroddo, cui Effreni
cognomen erat, Danicis militauere caſtris. At ex Imica regiõe Humnehy, & Ha
raldus adueniunt: quibus applicantur à ſeptentrione profecti Haki Bemoniſq;
filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate
coluerat: nam primis apud ipſum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimaq;
bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & editi Gandal ſene, quos Haraldi
familiares clientela uetus effecerat. Igitur frequens Danica claſſe pelagus, Sialan
diam Scaniæ ueluti interſito ponte cõmittere uidebatur. Quas quidem prouin-
cias intermeare cupientibus conſertiſſimo nauium globo pedeſtre compendiũ
D exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haral
do, qui Ringoni palàm inimicitiarũ mandata perferrent, ipſamq; ſequeſtræ pa-
cis direptionem uulgarent, hiſdem pugnæ locum præſtituere iuſſum. Igitur qui
Haraldo militauerant, hi fuere quos ædidi. At ex parte Ringonis computantur
Vlf, Abgi, Vuindar, Eyil luſcus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robu
ſtus, Sten, Vuienicæ paludis accola. Applicantur hiſdem Gerth alacer, Gromer,
Vuermicus. Poſt quos ſeptentrionales Albiæ finitimi ſupputantur: Saxa, Fletir,
& Saligothus, Thord nutabundus, Throndar naſutus, Grundi, Othi, Grinder,
Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingenioſus, Rokar fuſcus. Hi ſiquidẽ multitudinis
collegium aſpernati, in unam ſe aciem à cætera cohorte ſecreuerant. Præter hos
Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoq; ſuperne tonſus, Rethyr
accipiter, & Rolf uxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ fi-
lius, Haraldusq; Thothni editus uico. His annectuntur Vualſten Vuicenſis Tho
rulf ſpiſſus, Thengil procerus, Hunſoluue, Biruuil pallidus, Burgar, & Scum-
bar. At è Thelemarchia fortiſſimi uenerant, quibus animi plurimum, faſtus mini
mum erat: Thorleuar pertinax, Thorkill Guticus, Gretir iniquus irruptionumq;
auidus. His ſuccedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia uero me-
morantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Haſuuar, Biar-
ni, Blihar cognomento ſimus, Biorn è uico Soghni, Findar maritimo genitus ſi-
nu, Berſi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus uerris caput, Ericus ſi
bulator, Alſten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentũ erat.
At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protube-
rans, Yuuaruſq; cognominatus Thruuuar. A Tyle autem uenere Mar Ruffus,
eo uidelicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatuſq;, Grombar annoſus,
Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierũ, apud Scaha Fyrchi quidem pro-
uinciam ſatus. Deinde Berhgar uates aduertit, cui Brahi & Rankil comites ad-
hibentur.

A hibentur. At Suconum fortissimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agrestis, Guthfast, Gummi e Gystamarchia. Qui quidem Fro dei necessarij erant, & fidissimi numinum arbitri. Ingi quoqꝫ & Oly, Aluuer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, uiri quidem manu prompti, consilio uegeti, proximaqꝫ Ringonem familiaritate complexi. Iidem quoqꝫ ad Fro deum generis sui principium referebãt. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forensis quidem athleta, emptionumqꝫ ac uenditionum contractibus assuetus. Huic additur Frosty cognomento Crucibulũ. Cui sociatur Alf elatus e uico Vpsala. Idem & iaculari promptus & in acie praeire solitus erat. At Olonem septem reges manu cõsilioqꝫ promptissimi stipauere, Holty uidelicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Regnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos ascribitur. Pręterea Syualdus, undecim salum paronibus sulcat. Lesy Pannoniorũ uictor bracteatam auro Liburnã lintheo excipit. Thririkar uero instar draconis tortuosas habente proras nauigio uehebatur. Thrygir quoqꝫ & Toruuil diuisim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cęterum in tota Ringonis classe nauium duo millia quingentæ repertæ sunt. Guttonica uero classis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebat. Itaqꝫ Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus pręesse copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis ueniendi inter Vuic & Vuerundiam locus cum tempore denunciatur. Cernere tum erat late proris exaratũ mare, prospectũqꝫ pelagi explicata malis carbasa præstruebant. Et iam classis Suetica prospera nauigatione usa, Danis adhuc aduerso laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expositas classe copias, simulqꝫ quas ipse terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quæ ubi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Vuerundiã extrahi cõpertum est. Quam mul-
B titudinẽ rex locis ordinibusqꝫ confusam equo circuiens, in fronte promptissimos quosqꝫ et pręstantiori armatura cultos sub Olone Regnaldo Vuiuilloqꝫ ducibus collocat. Deinde ueluti flexu quodam in duo cornua reliquã aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonemqꝫ tueri iubet. At læuum Lesoni parẽre iussum. Cæterum alas globosqꝫ maxime Curetum Estonumqꝫ consertior turma texuerat. Vltima funditorũ acies stabat. Interea classis Danica uentorum indulgentia aspirante, septem dierum continuã nauigationẽ emensa, Calmarna oppidum subijt. Mirareris late uentis uelificatũ mare, cœlumqꝫ ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumqꝫ septem millia classem auxerant. At per solidũ proficiscentibus Scanienses, quod locorũ periti essent, duces ac præuij destinantur. Igitur ubi pręstolantibus Suetis, Danicus superuenit exercitus, Ringo suis quoadusqꝫ Haraldus aciem centuriasset, patienter considere iussis, nõ ante signa canere præcepit, quàm regem propter aquilas curru compositũ aspexissent, præfatus sperare se facile collabi aciem posse, quæ cæci ductamine niteretur. Præterea Haraldũ supremo ætatis tempore alieni imperij cupiditate correptũ, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari posse, qui si annos respiciat, tumulo penè contentus esse debeat. Suetis itaqꝫ pro libertate, pro patria ac liberis dimicãdi necessitatẽ incumbere, hostem temeritate atqꝫ insolentia suscepisse bellũ. Pręterea ex parte aduersa per paucos Danos esse, Saxones complures, aliasqꝫ effœminatas gentes in acie stare. Ob quod cogitare debere Suecones Noricosqꝫ, quantum Germanos ac Sclauos septentrionales semper turba præstiterint. Spernendã ergo aciem fore, quæ potius lubrica hominũ colluuione, quàm soli militũ robore cõtexta uideatur. Nec parũ ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem statuere iussus, cuneo frontem molitur, Hetham uero in dextero latere locat, Haconẽ læuo præficit, Vuisnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminens quàm po-

C tuit celsa uoce beneficia sua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo sibi bellum inferri qui regnũ suum munere adeptus fuerit. Ita Ringonẽ nec senis miser-reri, nec auũculo parcere, propriosq; motus cunctæ necessitudinis aut beneficentiæ respectui præferre. Iubet itaq; meminisse Danos, ut exteris semper uictorijs inclaruerint, ut finitimis imperare potius quàm obsequi cõsueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis insolentia labefactari sustineant, nec imperium quod sibi iuuenta florenti pepererant, senectute cõfecto demi permittant. Deinde canentibus lituis summa utrinq; ui cõseritur bellũ. Crederes repente terris ingruere cœlum, syluas camposq; subsidere, misceri omnia, antiquum redijsse chaos, diuina pariter & humana tumultuosa tempestate cõfundi, cunctaq; simul in perniciẽ trahi. Nam ubi ad teli iactũ peruentũ, intolerabilis armorũ stridor incredibili cuncta fragore cõpleuit. Vapor uulnerũ repentinã cęlo nebulam intendebat, dies effusa telorũ grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorũ opera ualuit. At ubi pila manu aut tormentis excussa, cõminus gladijs ferratisq; clauis decernitur. Tum uero plurimũ sanguinis periclitatũ est. Igitur fessis manare sudor corporis cœpit, mucronũq; crepitacula eminus exaudiebant. Illic Sarcatherus qui belli huius seriẽ sermone patrio primus ædidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à se prostratos, abscissamq; Vuisnæ dexteram cõmemorat. Cæterũ Roa quendã cum duobus alijs Gnepia & Garthar à se in acie uulneratos occubuisse declarat. Hisdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortissimũ Danorum Haconẽ à se in terram prorutũ, seq; ab ea ita mutuò uulneratũ testatur, ut exertũ thorace pulmonẽ ceruicemq; mediotenus scissam, manũ quoq; uno truncam digito gerens excederet bello, diuq; hiscens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis uideretur. Eodem teste puella Vuegthbiorg in hostem dimicans Soth pugilem acie strauit. Eandem athletarũ D cædibus imminentẽ Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emisso per chordã spiculo traijcit. Tanta enim ui periti arcuum Guttones neruos intenderant, ut clypeos quoq; iaculis transuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit causa, loricas, galeasq; perinde ac inermia corpora sagittarũ acumina penetrabant. Interea Vbbi Fresicus promptissimus Haraldi miles, ac præ alijs habitu corporis insignis, præter undecim, quos in acie uulnerauerat, uigintiquinq; delectorũ pugilum interfecit. Ii omnes Sueti sanguine fuere, uel Gothi. Deinde primam aggressus aciem cõsertissimos hostes insilit, palantesq; metu Suenes hac illac hasta gladioq; dispellit. Et iam penè res in fugam cesserat, cum Hagder, Rolder, & Gretir æmulatione uirtutis athletã adorti, publicã perniciem priuato redimere periculo statuerunt. Verum cõminus instare ueriti, spiculis procul agendũ curabant. Sicq; crebrescentibus iaculis eminus Vbbo cõfoditur, nemine propius cum ipso manum cõserere præsumente. Centum quadragintaquatuor sagittæ prius pectus præliantis obsederant, quàm lapsis corporis uiribus solo poplitem daret. Tum demũ per Throndos, eosq; qui Dala prouinciã colunt, ingens de Danis clades accepta est. Nam summa sagittariorũ ui recruduit bellum, nec alia res nostris perniciosior fuit. At Haraldus cũ defectã lumine senectã ageret, triste suorũ murmur exaudiens, intellexit superiorẽ hostibus arrisisse fortunã. Igitur ut erat falcato curru uectus, Brunonẽ aurigæ per insidias officio fungentẽ, qualem Ringo in centurianda acie tenorẽ habuerit cognoscere iubet. Qui paulum soluto in risum uultu, corniculata illum acie præliatũ respondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per summã admirationẽ percontari, quo Ringo talem ordinandi agminis doctrinam autore cõtraxerit, maxime cũ Othinus disciplinę huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipso quispiã pręter se nouũ hoc rei bellicę documentũ perceperit. Ad quod silente Brunone subijt regem Othinum hunc esse olimq; familiare sibi numen

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus.

A numen,impræsentiarũ dandę uel subtrahendę opis gratia uersiformi corporis ha
bitu tegi. Cui mox supplicare obnixius cœpit,uti Danis,quibus antè clementer
affuerit,supremã quoq; uictoriam tribuat, cõplementumq; beneficij origini exæ
quaret, eidem se prostratorũ manes muneris loco dedicaturũ pollicitus. At Bru=
no nihil obsecrantis precibus motus,repente excussum curru regem arietauit in
terram,ereptamq; cadenti clauam in ipsius caput detorsit,proprioq; eum gestami
ne interfecit.Iacebant circa currum regis innumera extinctorũ corpora,rotarũq;
fastigium cõgeries funesta uincebat. Temonẽ quoq; cadauerũ cumulus exæqua
uerat.Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati sunt. At ex
parte Haraldi,præter populariũ stragem ad triginta millia proceres corruerunt.
Cuius Ringo nece cognita,dato signo laxare aciem suos,bellumq; remittere iu=
bet. Deinde sequestra pace fœdus cum hostibus ferit, frustra pugnam absq; du=
ce protrahi monitis. Post hæc Sueonibus passim inter promiscuas cadauerum
strues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur in=
ferijs.Igitur reuoluendis interfectorũ corporibus, auida plebis inijcere operam
cœpit.In hanc curam dimidium diei extractũ est. Tandem cum corpore reperta
claua, Haraldi manibus parentandũ ratus, equum quem insidebat regio applica
tum currui,aureisq; subsellijs decenter instratum,eius titulis dedicauit. Inde uota
nuncupat,adijcitq; precem,uti Haraldus eo uectore usus,fati consortes ad tartara
antecederet,atque apud præstitem Orci Plutonem socijs hostibusq; placidas ex=
peteret sedes. Deinde rogũ extruit,Danis inauratam regis sui puppim in flammę
fomentũ conijcere iussis. Cumq; superiectum ignis cadauer absumeret, mœren=
tes circuire proceres,impensiusq; cunctos hortari cœpit,uti arma,aurũ,& quod=
cunq; opimũ esset, liberaliter in nutrimentũ rogi, sub tanti taliterq; apud omnes
B meriti regis ueneratione transmitterent. Cineres quoq; perusti corporis urnę con
traditos Lethram perferri,ibiq; cum equo et armis,regio more,funerari pręcepit.
Tali parentationis cura iustis auunculo persolutis, Danorum sibi fauorem conci=
uit,odiumq; hostium ad gratiam deflexit. Post hæc à Danis uti Hetham regni reli
quijs præficeret exoratus,ne repente recidiuæ hostiũ uires coalescerent,Scaniam
à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam secreuit, Sialandiam uero,re
liquosq; regni fines,Hethæ duntaxat parère iussit. Ita in potestatem Sueticam for
tunæ uarietas Danicum redegit imperium.Et hic quidem belli Brauici finis.
At Sialandenses qui Haraldo duce usi fuerant,cum adhuc prioris fortunæ species
animis oberraret, fœmineis parère legibus probrosum rati, Olonem accedũt,po
stulantes ne clarissimi regis militiæ assuetos,muliebri iugo obnoxios habere pate
retur.Præterea ad ipsum se defecturos si pro conditionis eorum deformitate tol=
lenda arma susciperet,pollicẽtur.Nec segniter Olo supplicantibus affuit,tam aui=
dæ maiestatis memoria,quàm militũ inuitatus obsequio.Igitur Hetham ad se ue=
nire iussam,cunctis præter Iutiam dominationis suæ partibus cedere, antè minis
quàm armis coëgit,ipsamq; Iutiam ne fœminæ liberum regni usum tribueret,ue=
ctigalem effecit:filium quoq; procreauit,cui Omundo uocabulum posuit. Cæte=
rum crudelitati intentus tam impium regem agebat,ut superior reginæ contem=
ptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubore fuisset. Duode=
cim duces siue patrię calamitatibus moti,siue Oloni ob aliam olim causam infesti,
insidias capiti eius præparare cœperunt.Ex his fuere Lennius, Atyla,Thottus,&
Vithnus,qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen ori=
gine contingebat.Cæterum ad peragendum facinus parum uiribus atque inge=
nio freti, pecunia Starcatherum adciscũt.Ille ut rem ferro exequeretur adductus,
utentem balneis regem susceptis cruenti ministerij partibus attentare constituit.
Quo lauante ingressus, mox acri ipsius uisu luminũq; cõtinua mobilitate uibran

C tium fulgore perstrictus, occulto metu hebetatis artubus uestigium pressit, relatoq; pede manum propositumq; suspendit. Itaque qui tot ducum, tot pugilum arma protriuerat, unius inermis uiri aciem ferre non potuit. At Olo sane uultus sui conscius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quippe quem uetustas conuictus, & longa familiaritatis experientia ab insidiarum suspicione alienissimum faciebant. At ille destricto mucrone desiliens transuerberat regem, nitentisq; assurgere iugulum ferit. Centũ & uiginti auri libræ in præmio reponebantur. Postmodũ pœnitentia ac pudore perculsus, tanta animi acerbitate cõmissum facinus luxit, ut si mentionem eius incidere contigisset, à lachrymis temperare nõ posset, adeò culpæ atrocitatẽ resipiscens animus erubescebat. Præterea aliquot ex his quorũ instinctu usus fuerat, in sceleris à se cõmissi uindictam occidit, & cui facto manum tribuerat, præbuit ultionem.

Cæterum Omundum Dani Olone ortum creauere regem, plus parentis eius nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic postquam maturuit, in nullo paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone gestas, aut æquare, aut transcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normanorũ genti Ringo, cuius filiam Esam Omundo matrimonium circunspicienti insignis commendauerat fama. Verum poscendæ eius spem singulare Ringonis studium minuebat. Is quippe solum spectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum gloriȩ in armis reponens, quantum cæteri in opibus situm autumant. Igitur Omundus ut eo claritudinis genere illustris euaderet, laudemq; sibi fortitudinis cõciliaret, uiribus uotum impetrare conatus classe Noruagiam accedit, Ringonis regnum hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui Ringonem certissimum patrimonij eius inuasorem assereret, seq; sæpius ab eodem iniurijs lacessitum defleret. Itaq; Ringone interim apud Hyberniam piraticam exercente, prouinciam propugnatore uacuam adortus, præteritis popula-
D rium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq; necessarios interfecit. Nam Oddo quoq; Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora, quæ uarie ac multipliciter gesserat, nunquam quibus multitudine copiarũ præstaret, uim inferre sustinuit, memor se fortissimo parente æditum, uirtute non numero bella gerere oportere. Interea Ringonem à piratica reuertentẽ adesse contigit. De cuius reditu edoctus pręgrande moliri nauigium cœpit, unde tanquam è munimento superne hostem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homothus ac Thola remiges adsciscuntur, quorũ alter gubernatorem agere, alter proræ præesse iussus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut solertia defuit. Quippe exiguam copiarum partem ostendens, à tergo hostem incursandum curauit: de cuius astutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in insidijs constitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iusso. Is imperio pronius quàm felicius obsecutus, fractis bello rebus, acceptaq; strage uictus refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem uiribus, pugnaturam pelago classem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicũ ex somniorum uisis haud dubie speculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauigationem orsus, Omundum prælio propinquum grata societate prosequitur. Cuius Omundus opera fretus, pugnã tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam habito per se conflictu, uictoriam quam in suis amiserat recuperauit. Quem Ringo mortifico uulnere perstrictus exanguibus contemplatus oculis, manu ut poterat mota (nam uox linguam defecerat) accersitũ fore sibi generum obsecrat, iocunde se fatum excipere asserens, si tali filiam connubio reliquisset. Nec responso exceptus extinguit. Cuius excessum Omundus lachrymis prosecutus, Omothum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarũ Ringonis connubio

A nubio donat, alteram ipse complectitur. Eodem tempore Rusla uirgo strenuis militiæ operibus muliebrẽ animũ supergressa, apud Noruagiã cum fratre Throndo crebros de rerum summa conflictus habuerat. Hæc Omundum Noruagiensibus præesse non sustinens, in omnes Danorũ dedititios decreuerat bellũ. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendũ promptissimos destinat. Quibus superatis Rusla superbiam ex uictoria nacta, animũ spe immodica raptũ ad ipsam rerũ Danicarũ summã potiendã intendit. Primũ igit̃ Hallandiæ partes adorta, ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur, uictaq; bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates cæteris ab hoste captis fugã nauigatione carpserunt. Euitantẽ Danos sororem armis excipit Throndus, à qua uictus, totoq; exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiẽdo, neminẽ fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat, mox fratre superior, fugã uictoria mutauit. Quo cognito, Omundus ingenti Noruagiã classe repetit, primũq; Thelemarchiæ populũ per Omothũ & Tholã clandestino cõpendio missos, aduersũ Ruslæ dominationem erexit. Quo euenit ut Rusla regno per populares exacta, apud insulas, quas spe salutis accesserat, superuenientibus Danis terga sine prælio daret. Cuius fugã rex impensius persecutus, interceptã pelago classem internitione deleuit, incruentãq; uictoriã ac speciosa spolia cum summo hostiũ discrimine retulit. At Rusla perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat. Quę dum Danos declinat fraterno trucidat̃ occursu, adeò efficaciorem uim nocendi incircũspecta solent habere pericula, & quæ minus metuunt̃ mala, plerunq; instantibus grauiora gradus efficit. At rex Throndo ob interfectionẽ sororis præfectura donato, cæteris uero sub pensione coërcitis in patriã redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Ruslę milites apud Hyberniã piraticũ

B munus ædebant. Hi cognita dominæ nece, quã se olim ulturos iureiurando promiserant, Ringonẽ auide petitum duelli prouocatione solicitant. Quod abnuere quondã probrosum regibus habebat̃. Veterũ enim claritudo principũ ex armis potius q̃ opibus æstimabat̃. Subeũt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrẽt. Quibus Omũdus impense laudatis primũ eorũ operã admittere uitandi ruboris gratia recusauit. Ad ultimũ crebris suorum precibus exoratus, aliena manu fortunã experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriã grauiter affectũ pugna excessisse proditũ est. Quem rex primo è uulneribus recreatũ, mox in fidẽ acceptũ, ducẽ Noruagiæ creat. Deinde cum consuetũ à Sclauis per legatos tributũ exigeret, nõ solum legatorũ cædibus, sed etiã ui Sclauica apud Iutiã lacessitus, septẽ reges uno certamine superauit, solitumq; tributi ius uictoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus, cum castrorũ stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberet̃, ne senij uitio pristinũ glorię decus amitteret, egregiũ fore putauit, si uoluntariũ sibi conscisceret exitũ, fatumq; propriũ maturasset arbitrio. Itaq; qui toties excellentes ædiderat pugnas, incruenta morte defungi ignobile ratus, ut specioso obitu præteritæ uitę claritatem augeret, maluit ab ingenuo quouis interfici, q̃ serũ naturę iaculum operiri. Adeò quondã rei bellicæ deditis morbo oppetere probrosum existĩmatũ est. Itaq; cum & corpore inualido & defectis perspicuitate luminibus esset, diuturnioris uitę morã perosus, emendi in se percussoris gratia, aurum quod pro Olonis interfectione meruerat, collo appensum gerebat, nõ aptius se uiolatę maiestatis iniuriã expiaturũ ratus, q̃ si idem suæ quod Olonianæ necis extiterat pręmium effecisset, aurũq; quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe usum scelestissimi precij pulcherrimũ credidit. Itaq; gemino cinctus ense, totidẽ baculorũ adminiculo uacua uiriũ uestigia tutabat̃. Quo uiso populariũ quidam geminũ gladiorũ usum seni superuacuũ ratus, donari sibi

Militibus morbo oppetere olim probrosum

C alterum per ludibriũ petiuit. Quẽ Starcatherus spe petitionis facta propius accedere iussum, detracto lateri mucrone transuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrem Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitentia adductus occiderat, dum canibus feras insequeretur aspiciẽs, omisso uenationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia concitatis uehementer equis in senem impetũ dirigere iubet. Qui dum procursu ædito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte supplicia luerunt. Quo spectaculo Hatherus admodũ perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq́ senem, sed ab eo minime recognitus, an gladiũ uehiculo permutare uellet interrogat. Refert Starcatherus, quondam pœnas se ab irrisoribus exigere solitũ, nec unq́ impune sibi à procacibus insultatũ. Sed neq́ iuuenem ex oris notis defuncta uisu acies deprendere poterat. Itaq́ carmen quod indignationis suæ magnitudinẽ patefaceret, in hunc subtexuit modũ.

Vt sine regressu pronas agit alueus undas,
Sic ætas hominum cursim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura senectus.
Illa oculos hominum pariter gressusq́ relidit,
Eripit os animumq́ uiris, famæq́ nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, frustratur anhelæ
Vocis opus, uegetamq́ premit torpedine mentem
Dum paritur tussis, dum pellis scabida prurit,
Dens stupet exesus, stomachus fastidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
D Oblinit, & picea crebras serit in cute rugas.
Obturit egregias artes, monimenta priorum
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium uirtutis & usum
Carpit edax, transuertit res, & ab ordine turbat.
Ipse ego quàm noceat didici damnosa uetustas,
Visu æger, uocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq́ in aduersam fluxerunt cõmoda sortem.
Iamq́ minus uegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida subiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor uestigia fuste gemello,
Et uirga monstrante sequor compendia callis
Stipitis auspicio potius quàm lumine fisus.
Nemo mei curã celebrat, nec in agmine quisquam
Solamen ueterano adhibet nisi forsan Hatherus
Assit, & infracti rebus succurrat amici.
Ille semel quemcunq́ pio dignatur amore
Integer, incœpti studio constanter eodem
Prosequitur, primosq́ timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq́ colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis ueneratur amicos,
Spargit opes, laudisq́ suæ cumulare nitorem
Dapsilitate studet multos superare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem uiribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, ædere pugnam

Promptus,

A Promptus, & urgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi si recolo nascenti fata dedere
Bella sequi, belloq; mori, miscere tumultus,
Inuigilare armis, uitam exercere cruentam,
Castra quietis inops colui, pacemq; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui, uictoq; metu pugnare decorum,
Turpe uacare ratus, crebras cōmittere cædes
Egregium duxi, & strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere uidi,
Et clypeos, galeasq; teri, crudescere campos
Sanguine, loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis forte egregij conaminis autor
Marte manuq; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit, alter
Casside perfossa, ferrumq; in uertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine discisso capiti destrictus inhæsit.

Contrà Hatherus huiusmodi carmen habuit:

Vnde uenis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quóue ruis Danicæ uates promptissime Musæ?
B Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore color animoq; amota uoluptas:
Destituit fauces uox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior, ultima cepit
Illuuies, formæq; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus, defunctaq; uiribus ætas
Occidit, & primæ patitur dispendia sortis.
Quis uetuit te note senex iuuenilibus uti
Rite iocis, agitare pilam, morsa nuce uesci?
Iam satius reor ut rhedam qua sæpe ueharis
Venditor ensis emas, facilem'ue in frena caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem.
Aptius inualidos sua quos uestigia fallunt
Excipient iumenta senes, rota proficit illi
Orbibus acta suis, cui planta uacillat inanis.
At si forte caues cassum uenundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni uæneat ensis.

Ad hæc Starcatherus.

Improba uerba feris, facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs: quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar, nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem, natura meanti
Ius dedit, & proprijs iussit confidere plantis.

C Cur cui debueras ultro dux esse uianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter usus?
Quæq; olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoq; crimine pensas?
Quid risu insequeris uetulum pugnare potentē,
Inuictosq; meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum uiribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextram ue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter uernas ollæ uicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens unguine panē,
Iusq; tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Gallam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentis obire culinæ,
Quàm bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium uentris miserabile, parq; putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
Expugnator eram: nanq; agmine prorsus in illo
D Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetū
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros consertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecū egregijs congressum uiribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, uel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hęc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici quid ferramenta ualerent
Incudis, quantum ue animi popularibus esset.
Theutonici quoq; me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini uindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus
Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxq; ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi leto Vuazam, Fabrumq; procacem
Multaui natibus cæsis, ferroq; peremi

A Rupibus à niueis hebetantem tela Vuisinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq; peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabat opes, semperq; manebit
Nostra Brauuellinis uirtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq; manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quũ Hatherũ Lenno patre ortũ mutuo sermone expertus fuisset, animaduertens iuuenẽ splendido loco natũ, feriendũ ei iugulũ præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere uereretur. Hęc facientem auro, quod à Lennone receperat, potiturũ esse promittit. Et ut eiusdem in se uehementius animũ efferaret, huiusmodi exhortatione usus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso uicem referas, & obire uolentem
Sterne senem, iugulumq; meum pete uindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est,
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, uetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est
B Quum petitur, uitæq; piget, quum funus amatur, *Mors quando optima.*
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Hæc dicens exertam crumena pecuniam promit. Hatherus autem tam fruendi æris, quàm paternæ ultionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturum se precibus, nec præmia repulsurũ spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præbito, pronam postmodũ ceruicem applicuit, ne timide percussoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter uteretur, hortatus, præfatusq;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncũ medius intersiliret, armis innocuus redderetur. Quod utrum instruendi percussoris, an puniendi dixerit, incertum est. Fore enim poterat, ut saltantem eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto uegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, impactumq; terrę glebam morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamen promissis fraudẽ subesse ueritus, saltu non incautus abstinuit. Quem si temere peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere patereť, corpus eius in campo, qui uulgò Rolung dicitur, sepulturæ mandandum curauit. *Starcatheri interitus.*

Omundus autem, ut accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ uirginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ consensu nuncium retulit. Iamq; nihil uoto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato usus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia

C comitatus Hallandiam præteriret, ad agrestem uicum se pernoctandi gratia contulit, in quo duorũ fratrum habitationes aduersas medius amnis secreuerat. Et hi quidem consuetudinem iugulandi quos hospitaliter recepissent habebant, liberalitatis specie latrociniũ obscurare callentes. Trabem enim in modum præli oblongam, eandemq́ ferri acumine præditam, arcanis quibusdam uinculis in excelsa domus parte suspenderãt, quam nocturno tempore subductis nexibus demittentes, subiectorũ capita desecare solebant. In quem modum compluriũ uertices pensili mole præciderant. Igitur Ebboni suisq́ post epulas abunde præbitas, penes focũ ministri torum extruunt, ut applicatas igni ceruices insidiosæ trabis impulsu demeterent. Quibus abscedentibus Ebbo impensum capitibus machinamentum suspiciens, socios simulato somno corpora transponere iubet, præfatus perq́ salutarẽ eis loci uariationẽ existere. Fuere aũt inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui spretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti ut cuiq́ iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacã uero noctem ab insidiarũ ministris pendulũ machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excussum, magnaq́ ui solo adactum, subiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentũ discerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maxime rem adorsi fuerãt, prudenter periculo occurrisse cognoscunt, à quo protinus impetiti, sanguine pœnas dederunt. Ebbo quoque suis per mutuam stragẽ amissis, frequentẽ crustulis glacialibus amnem inuento forte nauigio superat, Gotaroq́ cladis suæ potius q̃ legationis euentum declarat. Quã rem Gotarus à Syuardi instinctu profectã iudicans, iniuriarũ uindictã armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiã expugnatus, sorore ab hostibus capta, concessit in Iutiam. Vbi Sclauorũ uulgus pugnã sine principe ausum acie superauit, tantum gloriæ ex uictoria nactus, quantũ ex fuga dedecoris traxerat. Verum

D hisdem quos ductu uacuos debellauerat, paulò post ducẽ nactis pugna apud Fioniam cessit, aduersum quos identidem in Iutia præliatus, infelicẽ pugnæ euentum habuit. Quo euenit, ut Scania Iutiaq́ exutus, media duntaxat regni ueluti quasdã exesi corporis partes sine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cũ sororibus admodum paruulis præda hostibus fuit, quarũ altera Noruagiensibus, altera Germanis, quod uenalia quondam solebant esse connubia, precio uendita est. Itaque Danorum regnum fortissime propagatum, tantis etiam maiorum titulis illustratum tot uictorijs auctum, ob unius uiri inertiam ex summo nitore fortunæ & florentissimo rerum statu eò ignominiæ peruenit, ut pensionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem sæpius uictoria cassus, ac deformium fugarum reus, post tot maiorum decora, in tam erubescendo patriæ statu confusa regni gubernacula gestare non sustinens, ne diuturnior uita ad extremã gloriæ iacturam pertingeret, speciosum sibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorẽ calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido salutis fastidio cruciabat, adeò demendi ruboris studium lucem ei inuisam effecerat. Igitur cõparatis pugnæ copijs, Simoni cuidã sub Gotaro Scaniã procuranti, bellũ aperte denunciat. Quod obstinatis temeritatis uiribus executus, occiso Simone, per summam hostiũ stragem uitam finiuit, patriã tamen præstandæ pensionis onere liberari nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorũ Ismarũ cum coquo sibi collacteoq́ Gunnone coniectus in carcerẽ captiuus degebat. Quo demũ erutus atq́ exercendi ruris culturę applicatus, rusticũ opus exequitur. Ob cuius promptissimam administrationem ad regalium mancipiorũ magisterium transfertur. Eo quoq́ syncerissime gesto, in necessariorũ regis gregem assumitur. Vbi quum se iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate gessisset, breui in amicorum numerũ translatus, primum familiaritatis locum obtinuit, ac ueluti quibusdam meritorum gradibus

Cõnubia quondam uenalia.

fretu

A fretus, ab infima sorte ad spectatũ honoris fastigium concessit, & ne segnem ener uemq; iuuentam ageret, militaribus se studijs assuefecit, naturæ dotes industria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, soli reginæ suspectũ adolescen tis ingenium fuit. Fratrem quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Ismarus amplissimo funere elaturus, quo maior exequiarum pom pa fieret, regia comitate conuiuiũ instruit. At Iarmericus aliàs cum regina familia ris curam sortitus, ad fugam, cuius facultatem regalis absentia promittere uideba tur, circunspiciendũ accessit. Animaduertebat enim se etiam inter opes positũ mi serabile regis mancipiũ fore, & quasi alieno beneficio precarium spiritum possi dere. Præterea quanquam primis apud regem honoribus uteretur, libertatẽ deli cijs præferendã existimans, uisendæ patriæ, noscendiq; generis eximia cupidita te flagrabat. Sciens aũt quod regina ne quis captiuorũ elabi posset cõpetentibus prouidisset excubijs, quô uiribus peruenire nequibat, arte assurgendũ procurat. Fiscellam itaq; biblo ac uimine textam, qua agrestes instar hominis formata aues aristis deturbare consueuerant, uiuo cane cõpleuit. Quam etiã detracto sibi cultu quo uerisimilius humani repręsentaret imaginẽ, texit. Deinde priuatũ regis æra rium demolitus, egestam inde pecuniam notis sibi tantũ recondidit locis. Interea Gunno absentiam socij simulare iussus, illata in regiã fiscella, impulsoq; ad latran dum cane, percontanti quidnam hoc esset reginæ, mente captũ clamitare retulit Iarmericũ. Illa ad aspectum statuæ similitudinis errore delusa, insanum æde ejci iubet. Tunc Gunno perlatam foras statuam, perinde ac furentem socium lectulo tradit. Sub noctem uero uigiles epularũ hilaritate, ac uino prouehit largiore, abscissaq; dormientiũ capita, quo turpiore eos morte consumeret, inguini sociauit. Excitata strepitu regina, causamq; eius discere cupiens, concita fores petiuit. Sed dum caput incautius exerit, improuiso Gunnonis ense confoditur. Quæ quum
B mortificũ uulnus experta corrueret, reflexis in occisorem luminibus, nullius, inquit, obtentu fraudis si incolumi mihi uiuere licuisset, his finibus impunitus exce deres. Ad hunc modũ crebras in percussorem minas moribunda profudit. Post hæc Iarmericus unà cum Gunnone præclari facinoris socio, tabernaculũ in quo rex fraternas cõuiuio celebrabat exequias, cunctis temulentia uictis, admoto fur tim incendio complet. Quo latius fuso quidã ebrietatis stupore discusso, immissis equis deprehensos periculi insequũtur autores. At iuuenes primũ iumentis quæ receperant uecti, ad ultimũ hisdem prolixiori cursu debilitatis pedites dedere fugam. Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit. Pontem enim quem antè moran di persecutoris gratia præcisis ad medium trabibus non modo onerum impatien tem, sed etiam ruinæ propinquũ effecerant, prætergressi, in opacam deindustria uoraginem concesserunt. Quibus imminentes Sclaui, dum parũ prospecto peri culo equis improuidi pontem onerant, desidentibus tabulatis excussi, pręcipitan tur in flumen. Sed dum enando ripam appetũt, à Gunnone & Iarmerico obstan tibus intercepti, mersi aut interfecti sunt. Ita iuuenes egregia calliditate usi, nõ ut fugitiua mancipia, sed quasi præditi consilio senes, maius ætate sua facinus ædide runt, quod acute conceperant efficaciter adimplendo. At ubi in littus uentum, ra pto quod fors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui insequebantur barbari nauigare cõspectos, uociferando reuocare conati, regnaturos si redeant spondent, quod publico ueterũ instituto regũ percussoribus regnorũ successio decreta fuerit. Diu recedentiũ aures pertinax Sclauorum clamor promissis pella cibus exurdabat. Ea tempestate Buthlus Syuardi frater Danis perfunctorie pręerat, à quibus uenienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege priuatus eua sit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem stupratæ sororis insimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, seq; in ultio-

C nem propinqui,Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt. Nec parum promissa soluerunt,nam eorũ auxilijs oppresso Gotaro,Iarmericũ Suetia potiri contigit.Qui quũ duarum gentium imperio fungeretur, antè dominationis fiducia Sclauos prælio tentat,quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit. Quem supplicij modũ olim parricidis debitũ, ob hoc circa hostes peragere uoluit,ut quantæ in Danos rapacitatis extiterint,ex ipsa atrocium beluarum cõmunione uidentibus conspicuum foret. Subacta quoq; regione præsidia locis opportuna disponit.Inde profectus Sembonum, Curetum, compluriumq; Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam sibi defectionis materiam iudicantes,interfectis qui ab ipso præsides constituti fuerant,Daniam depopulati sunt. Quorũ classem Iarmericus fortè è piratica rediens interceptam deleuit,eoq; facinore priores uictoriarũ titulos decorauit. Cæterũ optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immaniũ taurorũ ungulis alligatis,molossisq; incessentibus raptim in cœnum,uoraginesq; pertractos lachrymabili spectaculo consumpsit. Ea re hebetati Sclauorũ animi summa cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manubijs locupletatus,ut tutum prædæ domicilium compararet, in ęditissima rupe mirifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamentũ crebris conijcit saxis,ima uallo,triclinijs media,summa propugnaculis cinxit.Secus undiq; iuges excubias fixit.Quatuor portæ magnitudine præstantes, à totidem plagis irrestrictos aditus dabant.In huius domus magnificentiã omnem opum suarum apparatũ congessit.Ita domesticis rebus compositis, rursum in externas cupidinem uertit.Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Hellesponticos obuios pelago factos,piraticæq; admodum studijs assuetos,maritima pugna attentare nõ distulit. Qua triduo gesta,sororem eorũ cum medietate tributi quo

D uictos onerauerant pactus,prælium reuocauit. Post hæc Liuorũ regis filius Bicco captiuitate quam sub memoratis fratribus ducebat elapsus, Iarmericũ, à quo olim fratribus spoliatus fuerat,iniuriæ haud oblitus accessit. Apud quem benignius habitus,breui arcanorũ omniũ arbiter singularis euasit. Hunc ut suis per omnia tractabilẽ monitis sensit,in res q̃maxime factu detestabiles consultantem adduxit,atq; ad scelera flagitiaq; cõmittenda cõpellit, adeò nocendi artem obsequij simulatione captabat: præcipue eum aduersumeos quos sanguine proxime contigisset armabat.Ita fraternã ultionem, quia uiribus nequibat, fraude exequi pertentabat.Quo euenit ut rex uirtutum loco uitiorum sordes amplexus, ob ea quæ perfidi monitoris impulsu atrociter gesserat, cõmunibus in se locum odijs daret. Aduersum quem etiam Sclauorũ tumultus exoritur. Cuius sopiendi gratia duces eorũ captos, traiectis fune tibijs, equis in diuersa raptantibus præbuit lacerandos.In hunc modum consumpti principes, corporum suorum distractu pertinacis animi pœnas dederunt.Quę res Sclauorũ obsequia in suo statu ęquali ac solida subiectione cõtinuit. Interea qui ex sorore Iarmerici apud Germaniam orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma suscipiunt,æque sibi regnum atq; ei debere certantes. Quorũ munitiones rex apud Germaniam machinis demolitus,oppidis compluribus aut obsessis,aut captis,nonnullis etiã solo æquatis,incruentam ad ciues uictoriam reportauit. Occurrunt Hellesponti ci pactis sororem nuptijs offerentes,quibus celebratis rursum Bicconis instinctu Germaniam petens, captis bello sororijs laqueo spiritum eripere nõ dubitauit. Optimates quoq; conuiuij simulatione contractos,eodem exemplo consumendos curauit.Interea Broderus,quem olim rex ex alio sustulerat matrimonio, nouercæ curam ab eo susceptam,plenis sanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco apud patrem incesti crimine accusatum,ne falso insimulasse uideretur,subor-

natorum

A natorum testimonio insecutus est. Cumq; Broderus accusationis partibus plene exhibitis defensionis præsidia afferre non posset, pater ab amicis in conuictum ferri sententiã iubet, minus impium ratus sumendam de filio uindictam alieno q̃ proprio delegare iudicio. Quem cæteris proscriptione dignum decernentibus, Bicco tristiorem de capite eius sententiã ferre non ueritus, à nefarij stupri autore pœnam suspendio capiendã esse pronũciat. Quam ne quis à paterna crudelitate profectam putaret, eundẽ laqueo affixum à ministris subiecto assere excipiendũ percensuit, ut quum hi fessas oneri manus subducerent, perinde ac rei peremptí iuuenis forent, regemq; parricidij crimine sua culpa liberum facerent. Præterea nisi pœna accusationẽ sequereẽ, paternæ eum saluti insidiaturũ astruxit. Adulteram uero Suuauildam quo turpius è uita excederet, pecudum ungulis procul cari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; suspendio filiũ, ne strangulari posset à circunstantibus tabulati ope alleuandũ curauit. Igitur innoxiũ uinculũ parum cõpressis faucibus solam pœnæ speciem præ se ferebat. Reginã uero firmissimo nexu humo astrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tantæ fuisse pulchritudinis fama est, ut ipsis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore præditos sordidis lacerare uestigijs: quo argumento rex innocentiã cõiugis declarari cõiectans, accedente erroris pœnitentia, falso notatã festinat absoluere. Aduolat interea Bicco, qui supinã iumẽta diris deturbare carminibus, nec nisi pronam obteri posse firmaret. Quippe eam formę suæ beneficio seruatam sciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorũ grex crebris alte uestigijs fodit. Hic Suuauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus assueuerat, ceu quibusdam questubus aggressus regem, deflere domini suppliciũ uidebaẽ. Eiusdẽq; illatus accipiter intimas corpori plumas rostro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex sumptis orbitatis auspicijs, omen intercepturus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumẽ enim auiculam futurũ se, ni cauisset, absq; liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Hellesponticis pergit, Suuauildã à uiro nefaria strage cõsumptam. Quibus ulciscendæ sororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuersus, parari bellũ ab Hellesponticis indicat. Rex mœnibus quàm acie tutius dimicandũ existimans, in eam quam exædificauerat munitionem confugit, ubi ad ferendam obsidionẽ cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpensiq; clypei supremum ædis ambitum adornabant. Contigit autem ut Hellespontici prædæ partitionem acturi, magnam suorum manum peculatus insimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem intestina clade consumpserãt, aulæ expugnationem suis altiorem uiribus rati, ueneficam, cui Guthrunę erat uocabulum, consulunt. Qua efficiente, regiæ partis propugnatores subitò oculis capti, in seipsos arma conuertunt. Quo uiso Hellespontici applicata testudine primos portarum aditus occupant. Deinde conuulsis postibus, irruptaq; æde, cęcas hostiũ phalanges obtruncant. Eo tumultu superueniens Othinus, mediosq; prælantium globos appetens, Danis quos paterna semper pietate coluerat, ademptum præstigijs uisum supera uirtute restituit. Hellespónticos uero corpora aduersum tela carminibus durare solitos, crebro silice conuerberandos esse perdocuit. Ita utrunq; agmen mutua cæde consumptum interijt. Iarmericus utroq; pede ac manibus spoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus successit in regnum.

Suuauildæ species eximia, & cædes miseranda.

B

Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, senescente patre strenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non solum seruauit, sed etiam diminutas in pristinum habitum reuocauit. Idem tyrannide suscepta, Eskilli atq; Alkilli pugilum insolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iurisdictionis integritate submotã

C ad societatem patriæ uictoria reduxit. Tandem filiæ Gothorũ regis mutuo amore perstrictus, conueniendæ eius copiam clandestinis nuncijs tentat. Qui à patre puellæ intercepti suspendioq; cõsumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio ultionẽ exigere cupiens, quum Gothiã hostiliter aggressus fuisset, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iussus, hanc duelli legem ædidit, ut alteruter regum pro uaria athletarum fortuna aut propriũ perderet, aut alienum lucraretur imperiũ, uictiq; regnum in uictoriæ præmio reponeretur. Quo euenit ut Gothorum rex propugnatorum suorum infortunio superatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis cõnubium paterno impulsu cõperisset adductam, quendam obsoleto habitu per itinera publica stipem petere solitum, ad eam usq; tentandam transmisit. Qui quum egentium more propinquum liminibus discubitum habuisset, uisa forte regina exili uocula succinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapsum auribus sonum dissimulanter excipiens, nec uisu nec gradu relato procedit in regiam, atq; e uestigio regressa obscuro & uix aures offendente sibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto uestigium extulit. Quam egenus mutui amoris uocem ædidisse gauisus, die postera foribus assidens, præsente domina consueta sermonis breuitate, locum, ait, uoto suppetere cõuenit. Illa rursum argutæ uocis industriã colligens, summa cum dissimulatione discessit. Paruo post percontatorem præteriens, Bocheror breui se peruenturam asseruit. Hunc quippe locũ fuga petere destinauit. Qua de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa uero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quam breuissime potuit hyemis initiũ nuncupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatorię uocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quę

D quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea uero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu uariaq; uictoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum ubertate corrupta, ingens annonæ caritas incidit. Cumq; oborta uictualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum usum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans. Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam uoluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum usum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo usus, desiderium ebrietatis expleuit. Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, utpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, uerumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula uescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeò pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidem cõminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac uiolatæ constitutionis

Ceruisiæ usum interdictum.

Bibacis astus.

A ſtitutionis reus cõuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defenſionem abiecit, nequaquam à ſe regalibus inſtitutis obuiam itum eſſe contendens, aut decretam edicto continentiã ſuis profanatã illecebris, præſertim quum lata frugalitatis lex ita parſimoniæ formam tradiderit, ut potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita uideretur. Tum rex obteſtãs deos, per cõmunem iurare ſalutem, tale quid deinceps audentem capitaliter eſſe plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, uitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rurſum aquis excoquit frugem, detoſtoq; liquore cum ſe nullam ulterius excuſandæ cupiditatis defenſionem obiecturũ ſperaret, palàm potioni indulgendo ad calicum uſum libera fronte conuertit, aſtuq; in audaciã uerſo, regiam animaduerſionẽ operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam uſurpaſſet, deſiderium hoc, inquit rex, nõ tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio perſoluendas meminerã. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob fermenti inopiam ſolenni potionis uſu careat, induſtria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris temperamento prouidi. Te autem ante alios inedia periturũ, prioremq; buſto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inuſitatã parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniã uerearis. Tibi quippe non alijs cõſulendo nouum auaritiæ autorem agere ſuſtines. Tam urbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ ſalutis decretum in ludibrium ſui recidiſſe conſpiceret, omiſſo cõmunis utilitatis cõſilio, reuocauit edictũ, ſententiamq; ſoluere quàm ciuium offenſam contrahere maluit. Cumq;, ut dixi, ſiue parum compluta humo, ſeu nimiũ torrida torpentibus ſatis, ac parce fructificantibus campis, inediæ languor defectam eſcis regionem attereret, nullumq; parum ſuppetentibus alimentis trahendæ famis ſupereſſet auxilium, Aggone atq; Ebbone autoribus plebiſcito prouiſum eſt, ut ſenibus ac paruulis cæſis, omniq; demum imbelli ætate regno egeſta, robuſtis duntaxat patria donareẽ, nec niſi aut armis, aut agris colendis habiles domeſtici laris paternorũq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc id ad ſe deferentibus filijs, cum à ſceleſti decreti autoribus ſalutem in crimine repoſitã animaduerteret, damnata concionis ſententia, neceſſitatem parricidio redimi oportere negabat; propius honeſtati conſilium fore aſſerens, animorumq; ac corporum uirtuti expetibilius, ut ſeruata erga parentes ac liberos pietate, patria exceſſuri ſorte deligerentur. Quæ ſi ſenes inualidos obtuliſſet, robuſtiores ſe eorũ loco exilio offerrent, eiuſq; pondus pro debilibus perferendum ſua ſponte ſuſciperent. Cæterũ indignos eſſe uita, qui illam ſcelere & ſacrilegio comparare, parentesq; ac prolem tam iniquo ſententiæ genere perſequi ſuſtinuiſſent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Poſtremo cunctos male patriam demereri, apud quos parentũ aut liberorum amori proprij ſpiritus charitas præponderaret. Huic uoci ad concionem relatæ, pleriq; ſuffragijs aſſentiebantur. Igitur omnium fortunis in ſortem coniectis, qui deſignabantur, extorres adiudicati ſunt. Quo euenit, ut qui ſponte neceſſitati parêre noluerãt, fortunæ iudicio obſequi cogerentur. Primum itaq; Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam præternauigantes, ad Gutlandiam ſe appulerunt, ubi & Paulo teſte, autore Frig dea, Longobardorũ uocabulũ, quorum poſtea gentem cõdiderunt, tradun tur adepti. Tandẽ ad Rugiam ſe applicantes, deſertisq; nauigijs ſolidum iter ingreſſi, cum multam terrarum partem emenſi, armisq; depopulati eſſent, poſt ædi tas late ſtrages, poſtremo petitis in Italia ſedibus, priſcum gentis uocabulum ſuo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rareſcente cultorum opera, ſulcorũq; ueſtigijs ſitu obductis, ſylueſtrẽ induit uultũ, & quaſi natiui ceſpitis amœnitate depoſita, informi ſuccreſcentiũ nemorũ denſitate perhorruit. Quod præſens

Edictum crudele.

B

C quoq camporũ eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerãt, eadem nunc arboreo stipite conserta uisuntur. Atq ubi olim cultores terrã altius uersantes uastas dissipauere glebas, illic nunc enatũ nemus seruantia adhuc ueteris culturæ uestigiũ rura cõplectitur. Quæ nisi cultore uacua ac diuturno situ uasta mansissent, nequaquam unius ruris glebam inter factos aratro sulcos, tenacesq arborum radices partiri potuissent. Colles quoq quos in plano humandorũ cadauerum cura ueterũ labor extruxerat, præsens syluæ congeries occupat. Cernere etiam est crebros petrarũ aceruos syluarum saltibus intersitos, quas toto quondam rure dispersas, ne proscindendis ubiq sulcis officerent, coniectis in struem molibus rustica cura sublegit, malens exiguum agri perdere quàm totum difficile reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agrestium labor egerat, prioris æui populus postero numerosior extitisse perpendit, qui breuibus, agellis contentus agrestem operã citra ueteris culturæ uestigia cohibet. Itaq præsens seculi uultus capax quondã aristę solũ, nunc gignendis glandibus idoneus agrestem stiuam ac cereales culmos consita arboribus facie se permutasse miratur. Et hæc quidem de Snione quàm breuissime potui digesta sufficiant.

Huic succedit Biorn, itemq post ipsum Haraldus rerum assequitur summam. Cuius filio Gormoni inter priscos Danorum duces non infimæ laudis locum rerum strenue gestarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus complexus, hæreditarium fortitudinis spiritum scrutandæ rerum naturæ uestigijs quàm armis excolere maluit, utq alios regum ardor bellicus, ita ipsum cognoscendorũ mirabilium quæcunq uel experimento deprehensa, uel rumore uulgata fuerant, præcordialis stimulabat auiditas. Cumq esset externa atq inusitata uisendi cupidus, experiendã præ cæteris duxit Geruthi cuiusdam sedium acceptam à Tilensibus famam. Incredibilia enim ab eis super opum inibi congestarũ magnitudine

D iactabantur, sed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium ferebatur. Ambitorem nanq terrarum oceanum nauigandum, solem postponendũ ac sydera, sub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibusq tenebris obnoxia transeundum, expertorum assertione constabat. Sed in iuuenili animo circunstantis periculi metum, non tam prædæ quàm gloriæ cupido calcabat, multum sibi claritatis accessurum sperante, si rem admodum intentatam auderet. Trecentis idem cum rege uotum nuncupantibus, autorem famæ Thorkillum itineris ducem assumi placuit, utpote locorũ gnarum, peritumq adeundæ regionis eius. Is officio non recusato, aduersum inusitatã nauigandi maris sæuitiam firmiore structuræ genere nodisq crebrioribus, ac consertioribus clauis præparanda iubet nauigia solidari, eademq magnis repleri cõmeatibus ac bouinis superne tergoribus claudi, quæ intrinseca nauium spatia ab incursantium undarum aspergine tuerentur. Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur, unaquaq centenos capiente delectos. At ubi in Halogiam uentum, secundis flatibus destituti, uaria pelagi iactatione dubijs nauigationis casibus agebantur. Tandem per summam alimentorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis usu traxere famẽ. Interiectis diebus eminus perstrepentem procellę fragorem, perinde ac scopulos inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris uicinia, agilitatis eximiæ iuuenis speculandæ rei gratia cacumen mali conscendere iussus, prærupti situs insulam in conspectu esse denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo significabatur, auidis insequuntur luminibus, attente promissi littoris præsidium expectantes. Cuius tandem aditum nacti, in æditiorẽ soli partem per obstantes cliuos præaltis callibus enituntur. Tunc Thorkillus ex armentis quę in maritimis frequentia discurrebant, suprà quod semel leniendę fami sufficeret, negat esse tollendum, futurum enim si secus agerent, ut à dijs loci præsidibus discedendi potentia priuarentur.

At

A nautę magis prorogandę satietatis quàm seruandi imperij cupidiores, incitamēto gulæ salutis consilium subiecerunt, exhausta nauiū gremia cæsorū gregū corporibus onerantes. Qui ideo captu perfaciles extitere, quod ad inusitatos uirorum aspectus firmato pauore mirabundi cōuenerant. Nocte insequenti monstra littori inuolantia, ac toto concrepantia nemore, conclusas obsedere puppes. Quorum unum cęteris grandius ingenti fuste armatum profundum passibus emetiebatur. Idem propius admotum uociferari cœpit, non antè enauigaturos, quàm fusi gregis iniuriā expiando, uiris pro nauiū numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus, ut uniuersorū incolumitatē paucorū discrimine tueretur, tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto, optato uento excepti in ulteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax, prærupta altisq; offusa niuibus, ne uim quidem feruoris persentiscit æstiui, inuiorum abundans nemorū, frugum haud ferax, inusitatisq; alibi bestijs frequens. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo, spumantiq; uolumine perferuntur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, unde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam ullum cum superuenientibus miscere sermonē, affirmans monstra nullo magis nocendi uim, quàm aduenarum uerbis parum comiter æditis sumere. Ideoq; socios silentio tutiores existere, se uero solum tutò profari posse, qui prius gentis eius mores habitumq; peruiderit. Crepusculo appetente, inusitatæ magnitudinis uir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentū eius alacriter excipiendum admonuit, Guthmundū hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorū illic applicantium pijssimū inter pericula protectorem. Percontantiq; quid ita cæteri silentium colerent, refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus amnis

B aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstruosis rerum succreuisse naturam, nec mortalibus ultrà fas esse uestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenit. Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, ut inter tentamentorū genera quæ uarius obtulisset euentus, industrios uiros agerēt, atq; à peregrinis sibi dapibus temperantes, proprijs corpora sustentanda curarēt, discretasq; ab indigenis sedes peterent, eorū neminem discubitu cōtingendo. Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorū greges amissa cunctorum memoria sordida semper cōmunione degendū. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendū edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidemq; filiæ præclui forma circunstiterant mensas. Qui cum regem à suis duntaxat illata delibare conspiceret, beneficij repulsam obijciens iniuriosum hospiti querebaт, nec Thorkillo cōpetens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo utentes, plerunq; grauiter affici solere cōmemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratum, quàm proprię sospitatis studiosum, consueto more corpus curantē domesticis cœnā opsonijs instruxisse. Igitur haudquaq̄ cōtemptui imputari debere, quod fugiendæ pestis salutari gereretur affectu. Videns autem Guthmundus apparatus sui fraudē hospitum frugalitate delusam, cum abstinentiā hebetare non posset, pudicitiā labefactare constituit, omnibus ingenij neruis ad debilitandam eorum temperantiā inhians. Regi enim filiæ matrimoniū offerens, cæteris quascūq; è famulitio peterent potiendas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hunc quoq; illecebrarum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriā suam inter cautum hospitem ac lætum cōuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagiū lymphatos inopesq; mentis effectos pristina rerum memoria spoliauit. Quippe post id factum parum

C animo constitisse tradunt. Qui si mores suos intra debitos temperantiæ fines cōtinuissent, herculeos æquassent titulos, giganteā animo fortitudinē superassent, perenniterq́ patriæ mirificarū rerum insignes extitissent autores. Adhuc Guthmūdus propositi pertinacia dolum intendere perseuerans, collaudatis horti sui delicijs, eò regē percipiendorū fructuū gratia perducere laborabat, blandimentis nisus, illecebrisq́ gulæ cautelæ constantiā elidere cupiens. Aduersum quas insidias rex Thorkillo, ut prius, autore firmatus, simulatæ humanitatis obsequiū spreuit, utendi excusationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ Guthmundus suam in omnibus cessisse cōsiderans, spe peragendæ fraudis abiecta cunctos in ulteriorē fluminis ripā transuectos iter exequi passus est. Progressi atrum incultūq́ oppidū uaporanti maxime nubi simile, haud procul abesse prospectant. Pali propugnaculis intersiti desecta uirorū capita præferebant. Eximiæ ferocitatis canes tuentes aditum præ foribus excubare conspecti. Quibus Thorkillus cornu abdomine illitum collambendū obijciens, incitatissimā rabiem paruula mitigauit impensa. Superne portarū introitus patuit. Quē scalis æquantes, arduo potiuntur ingressu. Atræ deintus informesq́ laruæ conferserant urbem. Quarum perstrepentes imagines aspicere horridius an audire fuerit, nescias: fœda omnia, putidumq́ cœnum adeuntiū nares intolerabili halitu fatigabat. Deinde cōclaue saxeum cui Geruthū fama erat pro regia assueuisse, reperiunt. Cuius arctam horrendāq́ crepidinē inuisere statuentes, repressis gradibus in ipso pauentes aditu cōstiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circunspiciens, cunctationem introitus uirili adhortatione discussit, monens temperaturos sibi, ne ullam ineundæ ædis supellectilem tametsi possessu iocunda aut oculis grata uideretur, attingerent, animosq́ tam ab omni auaritia auersos, quàm à metu remotos habe-
D rent, neq́ uel captu suauia cōcupiscerent, uel spectatu horrida formidarent, quanquam in summa utriusq́ rei forent copia uersaturi. Fore enim ut auidæ capiendi manus subita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quasi inextricabili cum illa uinculo nodarentur. Cæterū composite quaternos ingredi iubet. Quorum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, insequitur. Cæteri deinde compositis gradiuntur ordinibus. Aedes deintus obsoleta per totum, ac ui teterrimi uaporis offusa, cunctorum quibus oculus aut mens offendi poterat, uberrima cernebatur. Postes longæua fuligine illiti, obductus illuuie paries, compactum è spiculis tectum, instratū colubris pauimentum, atq́ omni sordium genere respersum inusitato aduenas spectaculo terruerunt. Super omnia perpetui fœtoris asperitas tristes lacessebat olfactus. Exanguia quoq́ monstrorū simulacra ferreas onerauerant sedes, deniq́ consessuum loca plumbeæ crates secreuerant, liminibus horrendæ ianitorū excubiæ præerant. Quorum alij conser tis fustibus obstrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem ædidere lusum. Hic secundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohibens, iterare monitū cœpit. Procedentes per fractam scopuli partem, nec procul in æditiore quodam suggestu senem pertuso corpore discissæ rupis plagæ aduersum residere conspiciūt. Preterea fœminas tres corporeis oneratas strumis ac uelut dorsi firmitate defectas iunctos occupasse discubitus. Cupientes cognoscere socios, Thorkillus qui probe rerum causas nouerat, docet Thor diuū gigantea quondam insolentia lacessitū per obluctantis Geruthi præcordia torridā egisse chalybem, eademq́ ulterius lapsa conuulsi montis latera pertudisse, fœminas uero ui fulminū tactas infracti corporis damno eiusdem numinis attentati pœnas pependisse firmabat. Inde digressis dolia septem zonis aureis circunligata panduntur, quibus pensiles ex argento circuli crebros inseruerant nexus. Iuxta quę inusitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat ingens

A gens bubali cornu, exquisito gemmarum fulgore operosius cultum, nec cælaturæ artificio uacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodica quidā cupiditate succensus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis metalli splendore extremam occultari perniciem, intentiq; prædæ fatalem subesse pestem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, instabiles ad cornu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec satis digitis temperans, osse humeros onerare sustinuit. Quę quidem pręda uti uisu iocunda, ita usu probabilis extitit. Illices enim formas subiecta oculis species exhibebat. Armilla siquidem anguem induens uenenato dentium acumine eum à quo gerebatur appetijt. Cornu in draconem extractum, sui spiritū latoris eripuit. Os ensem fabricans, aciem præcordijs gestantis immersit. Cæteri sociæ cladis fortunā ueriti, insontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolumitatem tribuendam sperantes. Alterius deinde tabernaculi postica angustiorem indicante secessum quoddam uberioris thesauri secretariū aperitur, in quo arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum uisebantur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excussit, propositam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare solitus, ne proprios quidem appetitus cohibere sustinuit. Amiculo enim manū inserens, cæteris consentaneum rapinæ ausum temerario porrexit exemplo. Quo facto, penetralia ab imis concussa sedibus, inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Subinde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur qui prius semineces, expertiaq; uitæ simulacra putabantur, perinde ac fœminarum uocibus obsecuti, è suis repente sedibus dissultantes, uehementi incursu ad-
B uenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi ad olim nota sibi studia recurrentes, incursantes se lamias adactis undiq; spiculis incessebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monstrorū. Nec alia uis repellendis efficacior fuit. Viginti solos ex omni comitatu regio sagittariæ artis interuentus seruauit. Cæteri laniatui fuere monstris. Regressos ad amnē superstites Guthmundus nauigio traijcit, exceptosq; domi cum diu ac multum exoratos retentare non posset, ad ultimum donatos abire permisit. Hic Buchi parum diligens sui custos, laxatis contiNentiæ neruis, uirtute qua hactenus fruebatē abiecta, unam è filiabus eius irreuocabili amore cōplexus, exitij sui connubium impetrauit, moxq; repentino uerticis circuitu actus, pristinū memoriæ habitum perdidit. Ita egregius ille tot monstrorū domitor, tot periculorū subactor, unius uirginis facibus superatus, peregrinatū à continentia animum miserabili iugo uoluptatis inseruit. Qui cum abiturū regem honestatis causa prosequeretur, uadū curriculo transiturus, altius desidentibus rotis, ui uorticū implicatus absumitur. Rex amici casum gemitu prosecutus, maturata nauigatione discessit. Qua primū prospera usus, deinde aduersa quassatus, periclitatis inedia socijs, paucisq; adhuc superstitibus religionem animo intulit, atq; ad uota superis nuncupanda confugit, extremæ necessitatis præsidiū in deorum ope cōsistere iudicans. Deniq; alijs uarias deorum potentias exorantibus, ac diuersæ numinum maiestati rem diuinam fieri oportere censentibus, ipse Vgarthilocum uotis pariter ac propitiamentis aggressus, prosperā exoptati syderis temperiem assecutus est. Domū ueniens cum tot maria se, totq; labores emensum animaduerteret, fessum ærumnis spiritū à negocijs procul habendū ratus, petito ex Suetia matrimonio superioris studij habitū ocij meditatione mutauit. Vita quoq; per summū securitatis usum exacta ad ultimū penè ætatis suæ finem prouectus, quū probabilibus quorundam argu

C mentis animos immortales esse compertum haberet, quasnam sedes esset exuto membris spiritu petiturus, aut quid præmij propensa numinũ ueneratio mereretur, cogitatione secum uaria disquirebat. Hæc uoluentẽ subeunt quidam parum benigni in Thorkillũ animi, docentes diuino opus esse consultu, tantæq; rei certitudinem humano altiorẽ ingenio, nec mortaliũ cognitu facilem, cœlestibus expetendam oraculis: quamobrem propitiandũ esse Vgarthilocum, neminemq; id Thorkillo aptius executurũ. Fuere quoq; qui eundem insidiarũ reum, ac regij capitis hostem deferrent. Qui cum ultimo se periculo destinari uideret, criminationis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui insontem notauerant, periculum alieno capiti præparatũ in seipsos recidisse cernentes, cõsultum reuocare tentabant. Sed frustra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterũ malis, in autorem plerunq; adigi necesse est. Qui cum se ineuitabili discriminis necessitate districtos animaduerterent, nauigiũ taurinis obstructum corijs prouisis abunde cõmeatibus impleuerũt. Quo euecti eò peruenere loci, ubi regio Solis inops, ignara syderũ, nec diurni luminis capax, perpetuæ noctis specie caligabat. Cumq; diu sub inusitata cœli facie nauigassent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec suppetente decoctionis officina, crudis famem obsonijs propulerunt. Verũ complures uescentiũ ultimam pestem ab indigestæ dapis satietate traxerunt. Primum enim paulatim stomachis inusitato partus edulio languor irrepsit, deinde latius manante contagio, uitalia morbus appetijt. Sicq; anceps utriusq; intemperantiæ malum ut inedia grauem, ita gulã quoq; suspectam effecerat, cum nec abstinere cõmodum nosceretur. Igitur omnem salutis spem abijcientibus, ut neruũ tunc facilius rumpi solitum est cum arctius tenditur, patrociniũ inopinatæ com-

D moditatis affulsit. Subitò enim ignis haud procul emicare conspectus, exhaustis trahendæ uitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remediũ colligere statuens, quo sibi certiorem ad socios reditum strueret, cacumen mali infixæ gemmę fulgore signauit, littore deinde potitus subijcit oculis angusti aditus, arctarumq; fauciũ specum. Quem comitibus foris præstolari iussis ingressus, duos eximiæ granditatis aquilos cõspicatur corneis naribus contracta, quę fors obtulerat igni nutrimenta præstantes. Cęterũ deformis introitus, obsoleti postes, ater situ paries, sordidũ tectum, frequens anguibus pauimentũ, non oculũ magis quàm animũ offendebãt. Tum gigantũ alter salutatũ eum rem conatu prærarduam orsum esse dicebat, inusitati numinis adeundi cupiditate flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inuestigabili scrutatione cõplexum. A se autem propositi itineris semitas cogniturũ, si tres ueridicas sententias, totidem prouerbijs comprehensas expromeret. Tum Thorkillus: Non mehercule incõptiorem naribus familiã peruidisse cõmemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorẽ statuo, qui prior exitum capessere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorũ ueritate laudata, docet ad inops graminis solũ, altisq; obfusum tenebris in primis esse migrandũ. Antè aũt quàm destinatus possit locus accipi, nauigationẽ quatriduo pertinaci remigio pertrahendã. Illic uisendũ fore Vgarthilocũ tetros horrendosq; specus sordida mansione cõplexum. Thorkillus magnopere stupẽs, quod & longa & periculosa nauigatio imperabãt, spe tamen dubia præsentẽ metũ uincente foculũ expetiuit. Et gigas, si ignẽ, inquit, desideras, necesse est alias tres sententias similibus prouerbijs ædas. Tum Thorkillus: Consilio, tametsi exilis id autor ędiderit obsequendũ est. Item, eò temeritatis processi, ut si regredi quiuero, salutem meã nulli magis q̃ pedibus debeã. Rursum, si impræsentiarũ recessu libere fruerer, ulterius à reditu temperandũ curarẽ. Inde perlato ad socios igne, aurę indulgen-

A indulgentiã nactus quarto die ad propositũ portum appulit, aggressusq; cum sociis terrã, apud quã continuæ noctis facies alterni luminis uicissitudinẽ frustrabatur, ægre prospectum capientibus oculis inusitatæ molis scopulũ conspicit. Cuius perlustrandi cupidus, à comitibus foris stationẽ peragentibus extusum silicibus ignem, opportunũ contra dæmones tutamentũ, in aditu iussit accendi. Post hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus subiiciẽs, inter crebros serpentũ allapsus ferreorũ undiq; sediliũ frequentiã contemplatur. Inde placidior aquæ moles subiectoq; sabulo molliter influens conspectui obuersata est. Qua transita paulò defectiore situ speluncã aggredit̃. Ex qua item atrum obscœnumq; conclaue uisentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus pedesq; immensis catenarũ molibus oneratus aspicit̃: cuius olentes pili tam magnitudine q̃ rigore corneas æquauerant hastas. Quorũ unum Thorkillus adnitentibus sociis mento patiẽtis excussum, quo promptior fides suis haberet̃ operibus asseruauit, statimq; tanta fœtoris uis ad circunstantes manauit, ut nisi repressis amiculo naribus, respirare nequirent: uixq; egressu potiti, ab inuolantibus undiq; colubris conspuunt̃. Quinq; duntaxat Thorkilli comitũ cæteris ueneno consumptis nauigiũ cum ductore conscendunt. Imminent efferi dæmones, & in subiectos uenenata passim sputa cõiiciunt. At nautæ prætentis coriorũ umbraculis illapsum respuere uirus. Hic cuiusdã forte prospicere cupientis tactũ ueneno caput, perinde ac ferro recisum ceruici exemptũ est. Alius ocellos umbraculis exercens, sub eadem uacuos luminũ orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, eiusdem tabis ui truncũ ad se brachiũ reuocauit. Igitur cæteris propensiora sibi numina nequicq̃ deprecantibus, Thorkillus uniuersitatis deum uotis aggressus, eiq; cum precibus libamenta defundens, mox prioris cœli usum ac perspicua rerum elementa prospera nauigatione collegit. Iamq; aliũ sibi orbem atq; ipsum rerũ hu-
B manarũ aditũ perspicere uidebant̃. Tandẽ ad Germaniã Christianis tunc sacris initiatã appulsus, apud eius populũ diuini cultus rudimẽta percepit, ubi sociorũ manu ob inusitatũ aëris haustũ propemodũ consumpta, duobus tantũ quos sors ultima preterierat comitatus, reditũ ad patriã habuit, uerũ illitus ori marcor ita habitum corporis, ac pristina formæ lineamenta confudit, ut ne ab amicis quidẽ potuisset agnosci. At ubi detersa illuuie, notitiã sui uisentibus reddidit, eximiã regi cognoscendæ legationis auiditatẽ ingessit. Sed necdum æmulorũ obtrectatione sopita, fuere qui regẽ cognitis quæ Thorkillus afferret, subitò decessurum astruerent. Auxit affirmationis fidem, eiusdẽ rei falsa somnii prædictione suggesta credulitas. Igitur qui noctu Thorkillũ opprimerent, regis imperio subornant̃. Cuius ille rei utcunq; indiciũ nactus, clàm cunctis relicto cubili magni ponderis lignũ subiecit, eoq; facto subornatis truncũ cædentibus regiæ fraudis cõmentũ elusit. Die postero regẽ corpus curantẽ aggressus, ignosco, inquit, sæuitię tuæ, errorisq; ueniã tribuo, qui prosperũ legationis nunciũ afferenti pœnã pro gratia decreuisti. Itaq; te solũ, pro quo caput tot ærumnis deuoui, tot periculis cõtudi, quemq; operum meorũ gratissimũ pensatorẽ speraui, acerrimũ uirtutis punitorẽ inueni. Verũ ultionis partibus prætermissis, interno animi tui rubore (si tamen ullus ingratos pudor afficit) læsionis meæ uindice sum cõtentus. Nec immerito te omnẽ dæmonũ rabiem, aut belluarũ sæuitiã superare coniecto, quod tot monstrorũ insidiis erutus à tuis immunis esse nõ potui. Rex cuncta ex ipso cognoscere cupiẽs, satisq; arduũ obstare iudicans, euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumq; per cætera auidis referentẽ auribus excepisset, postremo recensitã numinis sui mentionẽ sinistra opinione colligi passus non est. Exprobratã enim Vgarthiloci fœditatem exaudire nõ sustinens, adeò indignitatis eius uicem doluit, ut impatientem dictorum spiritũ inter ipsa narrantis recitamenta deponeret. Itaq; dum uani numinis

C cultum cupide fouit, ubinam uersus esset miseriarũ carcer agnouit. Cuius quoq; olidítas, quem Thorkillus perinde atq; operũ suorũ magnitudinem testaturũ, capillitio gigantis excerpserat, in circunstantes effusa, compluribus exitio fuit.

Defuncto Gormone, Gotricus ex eo genitus regnat. Hic nõ armis modo, sed etiam liberalitate conspicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; seueritatem mansuetudine castigabat, ut alteram altera rependere uideretur. Eodem tempore rex Noruagiæ Goto à Berone & Refone Tylensibus petitus, Refonem cultius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidam aulicorum conspecto, magnitudinem doni impensiori laude cõplexus, neminem Gotoni parem humanitate firmabat. At Reso quanquam gratiã beneficio deberet, tamen immodici laudatoris tumidam uocem approbare nõ passus, Gotricum ei prætulit. Vt enim uanam assentatoris affirmationẽ obtereret, absenti liberalitatis testimonium reddere, quàm præsentem beneficij datorem falso palpare maluit. Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantię laudẽ assentiendo prosequi, regemq; ueritatis serio mouere, q̃ adulationis mendacio fallere, aliquanto preciosius duxit. At Vluo dictas in regem laudes, nõ solum pertinaciter affirmare, sed etiã experimento prosequi perseuerans, pignus cum negante proponit. Cuius consensu Reso in Daniã pergens, Gotricũ sella posita, stipendia inter milites partientẽ inuenit. A quo quisnam esset rogatus, uulpeculæ sibi nomen esse respondit. Cumq; risu quosdã, alios admiratiõe cõplesset, & uulpem, inquit Gotricus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accersiti labris inseruit. Quem Reso confestim brachio applicans, id cunctis auro præditũ ostentabat: reliquũ uero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acumine ab inuictæ munificentiæ dextera consentaneũ priori munus accepit. Quod D ei nõ tam precij magnitudo iocundũ, q̃ litis initæ uictoria faciebat. A quo cũ rex de pignoris positione cognosceret, fortuitò magis q̃ de industria munificus erga ipsum extitisse gaudebat, plus se uoluptatis ex datione, q̃ accipientem ex munere sentire testatus. Igitur reuersus Noruagiã Reso concertatorẽ pignus exoluere recusantem occidit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cũq; Gotricus, qui & Godefridus est appellatus, transfusis in exteros prælijs, famã ac uires felicibus propagasset auspicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quoque Saxonibus tributi legem indixit, ut eorũ duces quoties apud Danos regni mutatio obuenisset, centum equos niueos suffecti regis initijs dedicarent. Quod si nouum Saxonibus ducem uariata rerum successio peperisset, is quoq; prædictæ pensionis obsequio potestatis principium Danicæ maiestatis titulis inclinaret, quo & gentis nostræ fateretur imperium, & subiectionis suæ solenne præberet indicium. Nec Germaniæ quidem oppressione contentus, per Refonem legationi addictum Sueoniam tentat. Quem Sueones aperta ui necare ueriti, latrocinium ausi incusso lapide dormientem consumpserunt. Quippe molarem superne pensum, rescissis uinculis, subiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ expiationem actum est, ut singuli facinoris autores bissena auri talenta, è plebe uero quilibet unam eiusdẽ generis unciam Gotrico persolueret. Vulpeculę pensionem uocabant. Accidit interea ut rex Francorũ Karolus contusam bello Germaniam, non solum christianissimi sacra suscipere, sed etiam ditioni suæ parere cõpelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam sub sceptum Karoli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præferentem, ad pristinum regni sui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Karolus uictricia trans Rhenum castra receperat, ideoq; ab aduenæ hostis congressu, perinde ac fluuij interstitio uetitus, temperabat. Quem quum ob res Gotrici comprimendas iterato transmeare proponeret, à Leone Romanorum pontifice

Tributi lex Saxonibus à Danis imposita.

pontifice

A pontifice in urbis tuendæ præsidium accersitus mandato paruit, filio uero Pipino gerendi aduersum Gotricum belli partes cōmisit, ut dum ipse in longinquū hostem ageret, hic contra uicinum susceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim ut gemina curarum anxietate distractus, sparsa manu aptum utrique remedium prouideret. Interea Gotricus speciosam ex Saxonibus uictoriam referens, contractis denuò uiribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, nō in Saxones modò, uerum in omnem Germaniæ populum amissæ dominationis iniuriam ulcisci constituit. Ac primo quidem classe Fresiam domat. Quæ prouincia admodū situ humilis, quoties sęuiente oceano obiecta fluctibus æstuaria perrumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere consueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm inusitatam pensionem imposuit. De cuius conditione & modo summatim referam. Primum itaq; ducentorum quadraginta pedum longitudinē habentis ædificij structura disponitur, bissenis distincta spatijs, quorum quodlibet uicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis summā totalis spatij dispendio reddente. In huius itaq; ædis capite regio considente quæstore, sub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Fresonibus igitur tributū daturis mos erat singulos nummos in huius scuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in censum regium ratio computantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris soni crepitaculo perstrinxissent. Quo euenit ut id solum æs quæstor in fiscū supputando colligeret, cuius casum remotiore auris iudicio persensisset. Cuius uero obscurior sonus citra cōputantis defecisset auditum, recipiebatur quidem in fiscum, sed nullum summæ præstabat augmentum. Compluribus igitur nummorū iactibus quæstorias aures nulla sensibili sonoritate pulsantibus, accidit, ut statam pro se stipem erogaturi, multā interdum æris partem inani pensione cōsumerent. Cuius tributi onere per Karolū B postea liberati produnt. Cumq; Gotricus trāscursa Fresia, ac reuerso iam Roma Karolo in ulteriores se Germaniæ prouincias effundere statuisset, proprij satellitis insidijs circūuentus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuso gaudio exultauit, nihil eo casu unq; fortunæ suæ iucūdius obuenisse cōfessus.

HISTORIAE DANICAE LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER IX.

OLAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternę uindictæ studio ciuilibus patriā bellis implicare sustinuit, publicam pietatē priuato affectui subijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram cōgestus excepit. Huic succedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus nō reperi, nisi quod pacē cum Cæsare Ludouico iurisiurandi firmitate cōposuit. Et fortè complura temporū eius insignia, q̄q; præclara extiterint, uetustatis liuore tegunt̃. Post hos Syuardus cognomento Ring, quē eiusdē nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia susceperat, Scanis, Sialandisq; fautoribus regnat. Nam cōsobrinus eius Ringo, idemq; Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igit̃ unius regni diuidua potestas, tanq̃ utraq; parte ob paruitatē ignobili, nō sperni modo sed etiā lacessiri ab exteris cępit.

C Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum insecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defensionem suam opponere perseuerauit. Elegit enim uulnus tolerare domesticũ, quo promptius sanaret externum. Quamobrem Ringo dominationis eius occasione suscepta, uniuersum imperij ius in seipsum transferre conatus, foris excubias peragentem, intus lacerare sustinuit. Prouincias siquidem quæ ab ipso possidebantur inuadens, cõmunis patriæ defensionem ingrata mente pensabat. Igitur ex Sialandicis quidã Syuardi studiosiores, quo synceriorem absenti fidem gererent, filium eius Regnerum uixdum cunis erutum, regis nomine censuerunt, nõ quod ipsum regimini intempestiuum nescirent, sed ut tanti pignoris ductu aduersum Ringonem torpentium sociorum animos excitarẽt. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regressum, Sialandenses magna manu petitos ni se dederent, ferro perituros edixit. At Sialandici quibus aut rubor, aut periculum imperabatur, uiribus ob paucitatem diffisi, deliberandæ rei inducias poposcerunt. Quibus impetratis, quũ nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti uideretur honestum, diu inter metum pudoremq; soliciti iactabãtur. Qua in re ne senibus quidem consilio suppetente, Regnerus tunc forte concioni præsens, breuis, inquit, arcus subitò spiculum iacit: ego uero tametsi puerili ausu maiorũ ora præcurrere uidear, ignoscendum erratis ueniamq; immature æditis precor. Verum prudentiæ monitor tametsi despicabilis uideatur, respuendus non est. Docili quippe animo sorbenda est utilium disciplina. At quoniã ut desertores ac transfugas notari turpe, ita supra uires audere temerariũ est, & utrobiq; par culpa sub esse conuincitur: simulata transitione petendus est hostis, idemq; quum primum facultas obuenerit, opportuna desertione linquendus. Satius ergo erit aduersarij iram obsequij figmento pręcurrere, quàm negatione eundem in nosmetipsos
D acrius incessendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, nisi quod ipsi in iugulum nostrũ arma sponte præstamus? Sæpe inuolutioribus studijs efficacissima fraus alitur. Astu illaqueanda est uulpes. Cuius consilij salubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem discussit, et hostilibus castris noxiũ robur adiecit. Concio quoq; infantiæ eius non facundiã minus quàm ingenium mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorũ excellentius cupide amplexata est. Nec rubori fuit defectis cõsilio senibus puerilibus obsequi monitis, quę quanquam à tenero manassent, integerrimo disciplinæ pondere redundabãt. Autorẽ uero cõsilij instanti periculo obijcere ueriti, educationis gratia Noruagiã transtulerunt. Breui post conserta pugna Ringonẽ Syuardus aggredit͂, quo occiso ipse immedicabili plaga perstrictus, paucis interiectis diebus ex uulnere decessit.

Cui Regnerus in regnum succedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagiensium rege Syuardo, coniuges necessariorũ eius prostibulo religatas, publice constuprandas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ ultionis studio Noruagiam petiuit. Eò ueniente matronæ complures, quæ corporum suorũ ludibria, aut nuper passa fuerãt, aut in proximo pudicitiæ periculum uerebantur, uiriliter cultæ cupide castris eius adproperare cœperunt, profitentes se fatũ contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij uindex, aduersum autorem turpitudinis, quarum ignominiam ulcisci uenerat, auxilia mutuari. Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quæ uirilẽ in uirgine animum gerens, immisso humeris capillitio, prima inter promptissimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cęsaries tergo inuolare conspecta fœminam esse prodebat. Regnerus aui interfectore prostrato, de puella quam in acie præuiam pręnotauerat, cõmilitones plurimũ percontatus est, unius fœminæ uiribus uictoriam sibi constitisse professus. Quam quum illustri inter

Lathgertha perita bello fœmina.

A stri inter barbaros loco natam cognouisset, per internuncios procari perstitit. Illa legatione tacite spreta, consensum simulat. Cumq; datis fallaciter responsis anhelanti proco potiendi uoti fiduciam attulisset, adiectum urso canem in ædis suæ uestibulo religari præcepit, contra omne amatoris studiū per obiectas belluas proprium tutatura conclaue. Regnerus uero fauorabili nuncio recreatus, nauigium scandit, emensusq; fretum, comitibus apud Golerdal (id ualli nomen est) subsistere iussis, solitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alterā telo traijcit, alteram faucibus apprehensam obtorto gutture strangulauit, uirginemq; uicti periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarū nomina memoriæ prodita non sunt, filioq; Fridleuo susceptis, trienniū feriatus est. Cuius ob recentes nuptias reditu desperato, Iuti gens insolens Scanis in societatem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propensiori charitate colebant, bello lacessere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas instruit puppes, uentisq; nauigationi parentibus, Scanos apud Vuhiteby uicum bellū ausos obtriuit, exactaq; hyeme, cum Iutis prope Lym Fiorthinum eius regionis fretum habitantibus secūdis euentibus dimicauit. Tertio item ac quarto Scanis, Hallandisq; felici auspicio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiarum amore cōuerso, sibi ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim in perniciem suæ summæ ferocitatis belluas admouisse meminerat. Interea rex Sueonum Herothus syluas forte uenatione complexus, repertas à comitibus angues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obsecuta præcepto, uipereū genus uirgineis manibus educare sustinuit. Quinetiam curæ habuit, ut integrū bouis cadauer earum quotidie satietati suppeteret, ignorans se priuato pabulo publicam sustentare perniciem. Quę quū adultæ pestilentissimo halitu uiciniam ure-

B rent, rex inertis operæ pœnitēs, potiturū filia qui pestem amouisset, edixit. Quo non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta, periculosam gnauiter operam erogabat. Cuius rei summam Regnerus ab intermeantibus expertus, laneum à nutrice sagulum, uillosaq; admodum fœmoralia quibus inflictos anguium morsus elideret, expetiuit. Nam ut munimenti gratia referto pilis cultu utendū credidit, ita agilitatis causa tractabilem sumpsit. Cumq; nauigio Suetiam appulisset, incidente gelu aquis deindustria corpus iniecit, humefactamq; uestem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam prębuit. Qua amictus salutatos comites ad fidem Fridleuo seruandam hortatus, solus procedit ad regiam. Qua uisa ensem lateri nectens, dextræ telum inserit amentatum. Procedenti inusitatę magnitudinis obuius allabit̄ serpens. Huic alter granditate par priorisq; prolapsum insecutus arrepsit. Qui iuuenem modo caudæ uoluminibus quatere, modo pertinaci uomitu ac ueneno conspuere decertabāt. Interea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus inspectabant. Ipse rex pari metu perterritus, in angustum cum paucis conclaue refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, sed etiam amictu uirulentos frustrabatur assultus, solusq; duarum rictum pertinaci spiritu uirus in se profundentiū infatigabili congressione sustinuit: quippe morsus clypeo, uenenum ueste respuit. Ad ultimū excussum manu telum strenue incessentium se belluarū corporibus adigit, eoq; utriusq; præcordia lacerans, felicem pugnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curiosius cōtemplatus, quū hirtum atq; hispidum animaduertisset, præcipue tamen occiduæ uestis horrorem, maximeq; incomptam braccarū speciem eludens, Lothbrog eum per ludibrium agnominauit. Quem etiam ut ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accersit. Ille prius reuisendos sibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq; eosdem futuræ epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demū peracto conuiuio præfixum

C uictoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthũ Dun, Vuarthnũq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cõtribuunt summã. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quũ amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberãs, cum uiro ac filio nauigationẽ arripuit. Centum ac uiginti nauium classem ei à quo olim repudio acta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam uniuersæ opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senum, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campũ qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, graue cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimũ agens annum insigni pugna ędita puerili corpore grandæuum robur exercuit. Syuardus uero dũ hosti uim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono uulnus excepit. Quæ res inspectantibus socijs grauissimã circunspiciendæ fugæ solicitudinẽ attulit, nec Syuardũ modo, sed & omnia ferè Regnericæ partis arma deiecit. Verum hunc attonitarũ mentium lapsum Regnerus uirili opera hortatuq; firmauit, paratosq; uinci uictoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilẽ sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cõuertit. Ad ultimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summã suorum stragem fugato quum domũ ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulum attentauit, totiusq; potentiæ eius ac nominis summam inuasit. Insolentissimus nanq; fœminæ spiritus absq; uiro regnum gerere, quàm fortunæ eius cõmunicare iocundius

D duxit. Interea Syuardus oppido quod in uicinia erat allatus, curandũ medicis corpus præbebat. Quibus ad summã usq; desperationẽ prouectis, dum uulneris immanitas adhibita fomentorũ genera frustraretur, quidam stupenda magnitudine ægri lectulum adire conspectus, si sibi illorum quos armis oppressurus foret animas dedicasset, protinus incolumitate gauisurũ promittit. Nec nomine quidem suppresso, Rostarum se dici subiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruulæ promissionis impendio ingens comparari beneficiũ posse, penitus cupide paruit. Tunc senex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio dispulit, subitamq; uulneri cicatricem intendit. Postremo pupillas eius puluere perfundens abijt. Qui maculis repente coortis, eximiã uermiculorũ similitudinẽ obstupescentibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorẽ futuram iuuenis sæuitiam euidentiori luminũ testimonio prodere uoluisse, ne perspicacior corporis pars sequentis uitæ præsagio uacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius præerat, uermiculatas ore notas præferre conspiciens, inusitato iuuenis horrore permota subito lapsu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit ut Syuardo serpentini oculi uulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Thoram uiolentus morbi casus absumpsit, eaq; res amantissimo coniugis uiro infinitã ægritudinis molestiã peperit. Quam optime negocio discutiendã ratus, solatium ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare cõstituit. Militiam itaq; detrahendæ ægritudinis, pariendiq; solaminis gratia meditatus, statuit ut unusquisque paterfamilias, quem inter liberos contemptissimũ duceret, aut si quem pigrioris operæ, ac minus spectatæ fidei seruum haberet, stipendia sibi meriturũ offerret. Quod edictum tametsi parum proposito cõpetens uideretur, inualidissimos Danicæ gentis aliarum nationum fortissimis præstare docuit, magnumq; iuuentuti profectum attulit, delectis certatim socordiæ notam abstergere cupiẽtibus. Præterea ut omnis cõtrouersiarum lis semotis actionum instrumentis, nec accusantis impeti-

A impetitione, nec rei defensione admissa, duodecim patrum approbatorum iudicio mandaretur, instituit. Cuius legis beneficio temeraria litium cōtractione sum mota, improborū calumnię sufficienter obuiatū existimās, arma in Britanniā erexit, regemq; eius Hamam, Hellæ nobilissimi iuuenis patrem, pugna perstrictum occidit. Inde Scotiæ ac Petiæ insularūq; quas australes uel meridianas uocāt, ducibus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs uacuas gubernatore prouincias in potestatem addixit. Noruagiā quoq; principe suo uiolenter exutam Fridleuo parere præcepit, eundēq; Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Interea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerū odij obstinatis ad rebellandū animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, prostratā tyranni fortunam attollere conati sunt. Qua temeritate insolentissimos belli ciuilis aduersum regem spiritus excitauerunt, externisq; liberum domesticis implicuere periculis. Ad quos constringendos Regnerus cum insularium Danorum classe profectus, rebellium agmen elisit, Haraldumq; superati exercitus ducem fuga in Germaniam actum, honorem improbe partum impudenter abijcere cōpulit. Captiuos quoque simplici morte afficere nō contentus, tortos necare maluit, ut qui ad deserendam impietatem adduci non poterant, ne spiritum quidem nisi per summam pœnarum uiolentiam deponere sinerentur. Cæterum latifundia eorum qui cum Haraldo profugerant, secum stipendia peragentibus partitus est, eo patres puniores iudicans, quod ad liberos quos suo iudicio repulissent, charioribus patrimonio spoliatis, honorem hæreditatis suæ translatum uiderent. Sed ne sic quidem ultionis satietate perfusus, insuper Saxoniam, quod eam asylum hostium, Haraldiq; profugium crederet, oppugnare constituens, implorato filiorum auxilio, Karolum tunc fortè illis imperij sui finibus immorantem offendit. Cuius
B quum interceptis uigilibus præiectas fefellisset excubias, atque ob hoc cætera facta leuia duceret, conatuq; promptiora speraret, subitò diuina futuri muliercula tanquam cœleste quoddam oraculum, aut diuinę uoluntatis interpres, salutari regem prædictione permonuit, aduentantisq; periculi malum felici uaticinio præcucurrit, Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Imperator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos sibi barbaros pugnæ oppositu constringendos curauit. Qua in Regnerum habita, non similiter ut discriminis cautelam hausit belli actum impleuit. Itaq; infatigabilis ille totius penè Europæ domitor serenissimis, amplissimisq; uictorijs tantā terrarum partem emensus, tot ciuitatum, tot gentium uictorem exercitum auersis bello pectoribus unius prouincię paruula manu profligatum aspexit. Cumq; Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Herothi certum è Suetia nuncium accepisset, liberosq; suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos cognosceret, Biorni, Fridleui, atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Regnaldus, Vuitsercus, & Ericus, quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habilem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt. Cui occurrens cum exercitu Sorlus, publice an priuatim dimicandi optione facta, singularem deligenti conflictū Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem, cum septena filiorum manu ex prouocatione pugnaturum admouit. Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis societatem assumptis, utroq; exercitu inspectante congressus, agone uictor excessit. Biornus uero quod integer hosti cladem ingesserat, tanquam à ferrei lateris firmitate sempiternū usurpauit agnomen. Qua uictoria Regnerus omnis periculi superandi fiduciā nactus, Sorlum cum uniuersis quas ductauerat copijs impetitum occidit. Cumq; Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica prę latione donato, aliquanto bellorū interstitio quieuisset, cuiusdam fortè mulercu-

C læ amantior factus, quo promptiorem ſibi potiendę eius aditum ſtrueret, patrem ipſius ampliſſimo beneficentiæ cultu officioſiſſime captandũ curauit. Sępe enim numero accerſitum ad epulas plurimę comitatis officijs proſequebatur. Nam & uenientem aſſurgendi reuerentia, diſcumbentemq; proximo ſibi conſeſſu uene= ratus eſt. Sæpe etiam donis, interdum benigniſſimo recreauit alloquio. Qui quũ tantę honorationis cauſam à nullo ſuo merito profectã animaduerteret, cogitatio ne uarie deflexa, ex amore filiæ ſuę tacitã principis liberalitatẽ deſcendiſſe cogno uit, libidinoſum propoſitũ humanitatis nomine colorantis. Quam ut exactiſſimũ amantis ingeniũ fruſtraretur, tanto impenſius obſeruandã curauit, quanto eam latentioribus ſtudijs ac peruicacioribus modis ambiri cõperit. Verũ Regnerus certiſſimo cõſenſus eius nuncio recreatus, uillã in qua aſſeruabatᷣ acceſſit, nihilq; amori inuium putans, in uicino quendam ruſticæ uitæ ſolitarius hoſpitio petijt. Mane cõmutata cum fœminis ueſte, amicæ laneum opus explicanti muliebriter cultus aſtitit, uirgineoq; operi rudes artificij manus callide ne proderetur admo= uit: nocte uero uotis uirginem amplexatus indulſit. Cumq; matureſcente par= tu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pa ter cui ſe filia polluendam dediſſet, ignoratum ſtupri autorem ex ipſa maxime co gnoſcere perſeuerauit. Qua ſe neminem præter pediſſequã lecti participem ha= buiſſe pertinacius affirmante, rem regi cognoſcendam mandauit. Ille inſontem fa mulam inuſitata criminatione notari non ſuſtinens, proprij ſceleris profeſſione alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris ca= lumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures ſereretur effe cit. Præterea gignendum ex ea filium ſui ſanguinis eſſe, quodq; eum Vbbonem nuncupari uellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuiſſet, teneræ ætatis inge=
D nio maturæ diſcretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod excellenti ſe toro miſcuiſſet, amplexus, uenerationẽ patris quod ad obſcuriorem iuſtò copulam deſcendiſſet, abiecit. Poſt hæc Regnerus expeditionem in Helle= ſponticos parans, uocataq; Danorum concione ſaluberrimas ſe populo leges la= turum promittens, ut unuſquiſq; paterfamilias ſicut antè quem minimi inter libe ros duxerat militaturũ exhiberet, ita tunc ualentioris operæ filium, aut probatio= ris fidei ſeruum armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreaue= rat filijs præter Vbbonem aſſumptis, Helleſpontũ eiuſq; regem Dian uarijs con tuſum bellis laceſſendo perdomuit. Ad ultimũ eundem creberrimis diſcrimini= bus implicatũ extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias mari= tali ſorte complexi, impetratis à ſocero copijs, ardentiſſimo ſpiritu paternæ uindi ctæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immenſum animaduertens exer citum, diffidentia copiarum habita, equos ęneos ductilibus rotulis ſuperpoſitos, ac uerſatilibus curriculis circunductos, in confertiſſimos hoſtes maxima ui exagi tari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduerſariorum aciem ualuit, ut uin cendi ſpes magis in machinamento, quàm milite repoſita uideretur. Cuius intole rabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fu= ga ſublapſo, uniuerſus Helleſponticorũ ceſſit exercitus. Scithæ quoq; Daxon ar ctiſſimo materni ſanguinis uinculo contingentes, eodem obtriti diſcrimine refe= runtur. Quorum prouincia Vuitſerco attributa, Ruthenorũ rex parum uiribus fidens, formidoloſa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæ= teris prompta ſibi deditione ſubſtratis, quum quinquennem propemodum pira= ticam expleuiſſet, Biarmos nuper deuictos inualida ſubiectionis fide palàm im= perium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent, carminibus aggreſſi cœlum, ſolicitatas nubes ad ſummũ uſque nymborum uio

lentiam

A lentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimentorum facultate defecit. Eosdem quoq; subitò remissa tempestate æstuosissimi feruoris flagrantia torruit. Nec ea quidem pestis concitati frigoris magnitudine tolerabilior extitit. Itaq; anceps geminæ intemperantię malum, uicissim affecta corpora immoderata utriusq; status accessione corrupit. Cæterum laxi uentris profluuium cõplurimos exanimauit. Ita Danorum pleriq; dubia cœli qualitate cõclusi, passim oborta corporũ pestilentia decesserũt. Cumq; se Regnerus adulterina magis quàm uera aëris ui præpeditũ animaduerteret, utcunq; nauigatione producta, in Curorum Semborũq; regionẽ accessit, qui maiestatẽ eius perinde atq; honoratissimi uictoris amplitudinẽ impensius uenerati sunt. Quo beneficio rex magis aduersus Biarmorũ insolentiã efferatus, spretæ maiestatis suæ uindictã inopinato petiuit assultu. Quorũ ignoti nominis rex subitanea hostiũ irruptione perculsus, simulq; conserendæ cum ipsis manus fiducia uacuus, Matullum Fin marchiæ ducem perfugio petijt. Cuius peritissima sagittariorũ opera fretus, Regneri apud Biarmiã hyberna peragentẽ impune lacerauit exercitũ. Quippe Finni lubricorum stipitum celeri allapsu cursum intendere soliti, arbitraria uelo citatis potentia rapiuntur, promptissimãq; propinquitatis uel absentiæ facultatẽ obtinere creduntur. Mox enim ut hostem læserint, eadem celeritate qua subeunt auolant, nec procursu languidius reditum tentant. Itaq; & uehiculorũ & corporũ agilitate instandi, fugiendiq; expertissimã obtinent potestatem. Credendũ est tunc Regnerum fortunæ suæ imbecillitatẽ admiranter tulisse, quum se olim Romani culminis triumphatorẽ, ab inermi inconditoq; agmine ad ultimũ usq; discrimen abripi peruideret. Itaq; qui splendidissimũ Romanæ militiæ decus, maximiq; ac serenissimi ducis insignes copias excellenter obtriuerat, agrestis & ignobilis uulgi B sordidissimo atq; tenuissimo apparatui cessit: isq; cuius bellicam antea claritatem fortissimę gentis uis hebetare nequiuerat, despicabilis populi paruulam manum sustinere non ualuit. Quo euenit, ut ea manu qua clarissimam orbis pompam ac grauissimum militaris roboris instrumentũ fortissime contudit, qua tot peditum, tot castrorum, tanti equitatus fragorẽ apertissime subruit, uilem obscuramq; plebeculam furtim & quasi per latrocinium incessere sustineret, illustremq; gloriam suam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare non erubesceret, manifestæ fortitudinis loco clandestinas amplexatus insidias. Quæ res ut opere deformis, ita exitu utilis fuit. Nec Finnorũ quàm Caroli fuga parcius gratulatus est, plus se uirium in nudissima plebe, quàm in instructissimo milite reperisse confessus. Siquidem grauissimam Romanorũ armaturam, quàm leuia pannosæ gentis spicula tolerabilius ferre potuit: ubi Biarmorum rege interfecto, Finnorum uero fugato, Regnerus saxis rerum gestarũ apices præ se ferentibus, hisdemq; superne locatis, æternum uictoriæ suæ monimentũ affixit. Interea Vbbo per auum suum Hesbernum ad sacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni respectus uerecundia, capiti suo regium arrogauit insigne. Cuius quum Regnerus insolentiã ex Suetiæ ducibus Kelthero, Thorkilloq; cognosceret, Gothiam uersus perpropere nauigationẽ exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus singulari fide deuinctos expertus, præmio solicitatos regis desertores efficere laborabat. Illi non flexo è sententia proposito, ex Biorni arbitrio suum cõsistere retulerunt, cõfessi Sueonũ neminẽ quod ab eius placito destitisset ausurũ. Nec segniter ipsum Hesbernus benignissimis legatorũ alloquijs captauit. Qui se perfidiæ quàm bonæ fidei propiorẽ fore denegans, pijssimi patris amori improbissimi fratris gratiã anteferri perq; nefariũ iudicabat. In ipsos uero legatos perinde ac grauissimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorũ turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas sumpserunt. Igitur Hesbernus oc-

C culto clandestinoq; paratui parum prosperum ratus constare progressum, adcitis palàm copijs manifeste procurrit ad bellum. At præfectus Iutiæ Iuarus neutram sacrilegæ pugnæ partem pietati propinquã autumans, impium bellum uoluntario præcucurrit exilio. Regnerus uero Hesbernum apud sinum qui latialiter uiridis appellatur aggressus, occidit, exanimisq; abscisum caput prora excipi mandans, terribile factiosis spectaculũ ædidit. Vbbo uero profugio usus, itemq; patrẽ reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata suorum acie undique solus impetitur, tantum aduersi agminis fudit, ut hostilium cadauerũ excremento perinde ac munitiõe firmissima circumactus, facile prouocantiũ inhiberet accessum. Ad ultimum frequentioribus hostium globis obsusus, comprehensusq;, publicis uinculis onerandus abstrahitur. At ille immensa ui extricatis recisisq; catenis, inditos sibi nexus disijcere ac lacerare adorsus, nullis obitum modis effugere potuit. At ubi Iuarus tumultum patriæ factiosi supplicio discussum comperit, Daniam petijt, quem Regnerus quod inter sæuissimas parricidiorũ procellas, integerrimum se pietatis cultorem gesserat, amplissima ueneratione suscepit. Interea Daxon Vuithsercum Suetiæ principantem, diu nequicquam superare conatus, tandem factæ pacis cõmento circumuentum aggreditur: conuiuialiter ab eo exceptus, armatũ subornauit exercitum, qui simulata mercatione in urbem rhedis aduectus, hospitis domum nocturno laceraret assultu. Cuius latrocinij manũ tanta Vuithsercus strage perculit, ut hostilium corporũ cumulo circunfusus, nisi scalis superne admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pariter ab hoste capti, facta sibi repetẽdæ patriæ potestate, deuotis pro rege capitibus alienum participare periculũ, quàm suum abijcere maluerũt. At Daxon egregiæ Vuithserci formæ miseratione permotus, orientem speciosissimæ indolis florem
D conuellere passus nõ est. Cui non tantũ salutem, sed & filiam dimidio regni sui dotatam in matrimoniũ obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnam afferre maluit. Ille uero precariæ uitæ usum animi magnitudine floccipendẽs, impunitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiũ respuit, mortis sententiam sua sponte complexus, præfatus Regnerum uindictam filij remissius exacturũ, si eum in eligendo mortis genere proprio usum arbitrio cõperisset. Cuius temeritatem admiratus hostis, ea fati specie qua ipse in se animaduertisset, consumendũ esse promittit. Quam libertatẽ iuuenis ingentis beneficij loco suscipiens, uinctũ se cum socijs cremari petiuit. Nec segniter Daxon auidis fati precibus obsecutus, pro beneficio optatæ mortis supplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obstinato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, uerũ & per summã animi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu patefecit. Quem coniunx uirilem supergressa fiduciam, imbecillitatis increpitũ uirili adhortatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animũ, arma impensius celebrare perdocuit, affirmans fortissimũ patrem cruentos filij cineres, iustius armis quàm lachrymis expiaturũ. Monuit quoq;, ne muliebriter lugens, tantũ sibi ignominiæ fletu pareret, quantũ antea claritatis uirtute contraxerat. Ad hanc uocem ueritus Regnerus, ne pristinos fortitudinis titulos effœminato mœrore contereret, discusso mœstitiæ habitu, depositisq; doloris insignibus, promptissima uindictæ spe iacentem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia. Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; pristinæ gratiæ redditũ paterna charitate complectens, traiecta in Rusciam classe, cõprehensum Daxon, catenarumq; pœna coërcitũ, apud Vtgarthiam custodiæ relegauit. Siquidem tunc Regnerum aduersus charissimi filij interfectorẽ, clementissima animi moderatione usum esse constabat, cum ad concupitæ ultionis satietatẽ exilium sontis, q̃ necem sufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus est rubor,

ulterius

A ulterius aduersus eum sæuiendi regē, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerunt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalciatis suppliciter tributa pensurum. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruentam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum uentosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atque Syuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiens, in primis Noruagicæ rei usurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit. Deinde eo atq; Erico adcitis Orcades populatus, ad ultimum Scotorū finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: uerum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter ædita ab hoste necati, sanguine suo cruentam patri uictoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptā, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægræq; mentis luctum intra penatium suorum claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atq; locorum perito usus, ædita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, ubi expositis copijs, Hellam Gallicana uirtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugæ amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cumq; ibidem Regnerus annū uictor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoq; eius rege Melbrico, Diflinam barbaris opibus refertissimā obsedit, oppugnauit, accepit, ibiq; anno statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellespontīcum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus uictorijs, continuæ felicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundā astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis usurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Lodouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorū operum consortes existere posse, quos supernæ uenerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro usum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicita moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, uictimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianismi sacra primus intulit, reiectoq; dæmonum cultu, diuinum ęmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, uera religione proscripta, pristino adulterinā loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus uero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam ut præcipuum inchoatæ religionis specimen, ita primum neglectæ spectaculū fuit, atq; ex splendido sanctitatis autore, infamis

B

C eiusdem desertor euasit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui se Regnero propiore fide deuinxerant, ferro supplicijsque mulctauit. Quem Regnerus classe adortus, iusta omnipotentis animaduersione manifestas detractę religionis pœnas pependit. Comprehensus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris consumendos aduertit, atque ex uiscerum suorum fibris tristem uiperis alimoniam præbuit. Cuius adeso iocinore, cum cor ipsum funesti carnificis loco coluber obsideret, omnem operum suorũ cursum animosa uoce recensuit, superiori rerum contextui hanc adijciens clausulam, si suculæ uerris supplicium scissent, haud dubio irruptis haris afflictũ absoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius uiuere interpretatus, quiescere carnifices, amoueri que uiperas iubet. Cumque satellites peragendæ iussionis gratia accurrissent, Regnerus imperium regis funere suo præcesserat. Quem quid aliud quàm duas inter se fortunas partitas esse dicemus, alteram quæ ei incolumem classem, propensum imperium, præcipuas piraticæ uires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, cõmilitonum necem, acerbissimũ uitæ exitum irrogaret, cum ipsum carnifex uenenatis belluis circunfusum, eo corde, quod aduersus omne discrimen immobile gesserat, aspides exatientem uideret. Itaque ex speciosissimo uictore ad miserabilem captiui sortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem casum Iuarus dum fortè ludos inspectaret, accepit. Sed nihilominus uultum in eodem habitu cõtinens, solitoque nulla ex parte infractior, non solum nunciatam parentis cladem doloris dissimulatione suppressit, sed ne strepitum quidem exoriri passus, attonitum rumore populum theatro discedere uetuit. Itaque neque oris hilaritatem deposuit, ne cessato ludo scænã interrumperet, neque oculos à publico plausu ad priuatam mœstitiam flexit, ne ex summo tripudio repente in ultimum pro-

D lapsus mœrorem potius calamitosi filij, quàm iocabundi ducis partes egisse uideretur. Syuardus uero eodẽ nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ passioni, hastile quod fortè in manu habebat altius pedi stupefactus immersit, tristitiæ salebra corpoream negligente molestiam: ut enim animi uulnus patientius ferre potuisset, corporis partẽ grauius afficere studuit. Quo facto simul fortitudinem mœroremque detexit, fortunam suam inter calamitosum filium, constantemque partitus. At Biornus inter tesserarum iactus delato ad se paternæ mortis nuncio, tanta ui correptũ manu calculum pressit, ut tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, ubi nimirum fortunæ iactũ ipsa quam uersabat alea leuiorem esse didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore sustinuisse iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præstitisset, ideoque sibi Iuari suspectissimam haberi uirtutem. Iuarus uero petitis Angliæ partibus, quum classem suam conserendi cum hoste belli impotentem animaduerteret, astum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, spatium arui quantum equino tergore complecti potuisset, in sequestræ pacis pignus expostulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces stare autumans, à tanto hoste exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus est, ratus perquam breue tergus, paululum ruris occupaturũ. At Iuarus corio in exiles admodũ corrigias scissum extracto, habilem exædificandæ urbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia succedente, magnitudinem corij sera ęstimatione collegit, diuisam cuticulam rectius quàm incolumem mensus. Quam enim exiguum soli cincturã credidit, amplissima iugera latius occupantem aspexit. Iuarus uero conditæ urbi abunde suffecturos obsidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atque hoste defensam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarũ nauium classe superuenientes, bellum regi manifesta prouocatione significant. Idque statuto tempore executi, cõprehensi ipsius dorsum plaga aquilam figurãte affici iubent,

Calamitosus uitæ finis.

Iuari astus in petendo aruo.

A iubent, sæuissimũ hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes. Nec uulnus impressisse contenti, laceratã saliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna sua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perseuerantissima bellũ factione cõplexi, Syuardo cuidam atq; Erico regia gente creatis publicã detulere tyrannidẽ. Quos Regneri filij cõmuniter mille septingentarum nauium classe apud Slesuicum adorti, semestri deleuere pugna. Colles indicio manent, nec minus is apud quẽ belligeratũ est sinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodum interierat sanguis. Exinde Biorno atq; Erico domũ reuersis, Iuarus atq; Syuardus quo tenaciores rebellibus frenos imponerent, in Dania resederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulsa prouocatus Anglorum, opitulante Siuardo contemptricẽ sui prouinciã incolis uacuefaciendo tenacia situ iugera cultore carere, quàm insolentem alere maluit, pinguissimaq; insulæ rura, teterrima uastitate perfundens, desertæ quàm superbæ regioni imperitare satius autumauit. Post hæc Ericũ apud Suetiam Osteni cuiusdam malignitate sublatũ ulcisci cupiens, dum alienæ uindictæ arctius incumbit, suum hosti sanguinem erogauit: dumq; cæsi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Itaq; Syuardus summis totius Danicæ concionis suffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem post æditas late strages domestica claritate contentus, toga quàm armis illustris haberi maluit, omissoq; castrorũ cultu, ex acerrimo tyranno exactissimũ pacis custodem agere cepit, tantum decoris in ocio atq; uacatione cõstituens, quantũ antè in uictoriarũ frequentia repositũ autumabat. Adeò autem studiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter prosecuta est, ut sicut ipse neminem, ita nec ipsum quisquam hostiliter laceraret. Idem fato functus, Ericũ admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredẽ habuit. Quippe Ericus Haraldi frater tenerrimã eius ętatulam spernens, irrupta cum seditiosis patria, regium occupauit insigne, nec erubuit lacessita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere potestatem, hoc se regno indigniorẽ cõprobans, quod imbellem eo spoliare sustinuit. Igitur illum sceptro, seipsum uirtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus uirilitate nudauit. Neq; enim ubi cupiditas ambitioq; flagrauit, cõsanguinea charitas sedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernæ ultionis ira pensauit. Inter ipsum nanq; ac Guthormum Haraldi filium subitò tanta clade confectum est bellum, ut eorum utroq; cum innumeris alijs interempto, regia Danorum stirps atrocissimis exhausta cædibus, ad unicum superioris Syuardi filium redigeretur.

B

Hic consanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, utpote propinquorũ nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij uestigia decurrit. Repente nanq; studiosissimus piratici muneris executor apparuit. Et utinam in abolendo christianismi cultum, temerarium Regneriani spiritus non egisset hæredem. Siquidem religiosissimũ quenq; aut supplicijs insequi, aut rebus exuere, exilioq; mulctare perseuerauit. Sed frustra principium causer, cuius exitum probem. Laudabilior enim est uita, cuius initium turpe, speciosus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaq; decurrit. Siquidem Ericus ad salutares Ansgarij monitus sacrilegæ mentis errore deposito, quicquid per eiusdem insolentiã cõmiserat, expiauit, tantumq; in excolenda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Itaq; non solum sanioris disciplinæ haustum docili animo traxit, uerumetiam primæuas maculas finali puritate pertersit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum superstitem moriens dereliquit.

C Huius infantia manente regni pupilliq; tutor exposcitur, uerum quoniam huiusce muneris aduocationem præstare plerisq; uel inuidiosum, uel arduum uidebatur, sortitione uirũ legi placuit. Prudentissimi nanq; Danorũ in tam excellenti negocio arbitrario delectu uti pertimescentes, plus alienæ fortunæ quàm suis sententijs permiserunt, electionis euentum fortuitò magis quàm solido consilio delegantes. Quo euenit ut Ennignupus quidam amplissimæ atq; integerrimæ uirtutis, tam onerosæ functioni humeros suos submittere cogeretur, decretamq; sorte administrationem ingressus, non minus uniuersorum res, quàm singularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in fastis locum tribuunt. Cumq; Kanutus decursis adolescentiæ spatijs ab annis uirilitatem traxisset, amotis qui sibi beneficiũ educationis impenderant, ex penè desperato adolescente autor insperatæ probitatis euasit. hoc uno deflendus, quod absq; Christianæ religionis insignibus è uita ad mortem transitum habuit.

Sed mox ad filium eius Frothonem rerum summa concessit, cuius fortuna armis belloq; alita, eò felicitatis excessit, ut prouincias quæ à Danis quondam defecerant, pristino adactas iugo, uetustis alligaret obsequijs. Qui etiã seipsum apud Angliam iampridem christianismi peritam solennibus aquis humectandũ exhibuit. Cæterum priuatam salutem suam in publicam exuberare cupiens, ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanę sacris præerat, Daniam diuinitus erudiri petiuit. Quod antequam uotis exequeretur absumptus est. Nam fatis suis Romanę legationis præcucurrit aduentum, animo certe quàm effectu superior, tantumq; supernæ compensationis ob pietatis propositum assecutus, quantum cæteris præstatur ex opere.

Huius filius Gormo, cui quod ex Anglia oriundus extitit, Anglici cognomen incessit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud insulam regiam adeptus est arcem. Dum enim Daniam disponendæ eius gratia petisset ex Anglia, longam paruuli secessus iacturam expertus est. Quippe Angli libertatis suæ fortunam in eius absentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia inuidentius spreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaq; dum ad duarum prouinciarum utrãq; auidas imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationẽ amisit, nihil unquam fortiter pro ipsius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

D Post quem filius eius Haraldus Danię regnator incessit, ob hoc quidem obscurioris apud posteros memoriæ, egregiorumq; operũ monimentis uacuus, quod regiarum opum seruator magis quàm propagator extiterit.

Post hunc Gormo arcem obtinuit, semper infensi erga religionem animi, christicolarum perinde ac teterrimorum hominum respectum extinguere cupiens. Omnes huiusce normæ participes uario iniuriarum genere fatigatos, quibus potuit calumnijs insequi non quieuit. Quinetiam ut priscum delubris cultum restitueret, templum in fundo Slesuicensi à religiosis conditum tanquam sacrilegum aliquod impietatis domicilium, ab imis fundamentorum partibus demolitus est, quos supplicijs non attigerat sacræ cellæ strage puniens. Hic tametsi proceritatis habitu eximius putaretur, parum respondentem corpori animum gessit. Ita enim mores suos intra regnandi satietatem continuit, ut seruata potius quàm aucta maiestate gauderet, satiusq; tueri proprium, quam alienum incessere duceret, magis de acquisitorum custodia, quàm acquirendorum incremento solicitus. Hic à maioribus coniugalia sacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali studio insecutus est. Illa ut erat grauitate atq;

A industria ante alias præstans, conditionem pro eo attulit, non antè se ei nupturam præfata, quàm Daniam sub dotis nomine recepisset: eoq; pacto intercedente, Gormoni desponsa nocte qua prima genialem torũ conscendit, sponsum perseuerantissimis precibus aggressa in triduum se uirilis concubitus expertem dimitti petiuit, non antè rebus uenereis indulgere constituens, quàm matrimoniũ creandis liberis efficax futurũ aliquo per quietem præsagio didicisset. Itaq; simulatione continentiæ, matrimonij experientiam interpellabat cognoscendę posteritatis propositum pudicitiæ specie tolerando, cõmerciumq; libidinis distulit, uerecundiæ figmento fortunam propagandæ successionis explorans. Alij eam ut temperantia sua tori socium christianismi sacris adsciseret, maritalis lecti blanditias detrectasse cõiectant. Verũ quanquam iuuenis amori eius flagrantissimo animo inhæreret, alienæ tamen continentiæ, quàm propriæ uoluptati obsequi prætulit, speciosiusq; nocturnis motibus imperare, quàm lachrymosa amicæ uota repellere arbitratus est, profectas ab industria preces pudicitiæ propinquas autumans: euenitq; ut qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ custodem præstaret, ne in capite nuptiarum stuprosæ mentis nota afficeretur, quasi plus libidinis uiribus, quàm propriæ indulsisset uerecundiæ. Cæterum ne inconcessum uirginis amorem libidinoso complexu præripere uideretur, uicina latera nõ solum alterius complexibus exuit, sed etiam destricto mucrone secreuit, atq; ex cubiculari lecto suum ac sponsę diuiduũ contubernium reddidit: sed uoluptatem quam gratuita humanitate distulit, mox læta somnij specie delibauit. Quippe profuso in somnũ animo, existimauit duos alites coniugis suę genitali parte prolapsos, sed alterum altero grandiorem corpora superne librantes præpeti cœlum uolatu petere, exiguoq; tempore interiecto reuersos, suis altrinsecus manibus insedisse. secundo quoq; ac tertio paruula quiete recreatos, propassis alis aëri se credidisse: tandemq; minorem ex his ad se pennis cruore oblitis comite uacuum remeasse. Ea opinione attonitus, ut erat somno pressus indicem stuporis questum ædidit, ac totos penates tumultuoso clamore cõpleuit. Quam speculationem eo percontantibus famulis explicante, Thira felicem se prole futuram autumans, omisso differendarum nuptiarum proposito, castimoniam quam cupide precata fuerat, auidius remisit, cœlibatumq; ad Venerem transferens, sponso gratã suimet potiendę copiam tribuit, continentis animi uirtutẽ admissi concubitus satietate pensando, præfata minime se ei nupturam fuisse, nisi ex his adumbratæ quietis imaginibus certiorem fœcunditatis suæ fortunã hausisset. Itaq; ut uafro ita inusitato consilio pudicitiæ simulatio in futuræ prolis agnitionẽ transiuit: nec sors opinionem eius frustrata est, breui enim Haraldi atq; Kanuti felix prole mater apparuit, qui cum uirilem attigissent ætatem, exerta classe effrenatã Sclauorũ insolentiam domuerunt, nec Angliam quidem immunem ab hoc uexationis genere reliquerunt: quorũ Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus uim uoluptatis loco habuit, amplissimi beneficij nomine teterrimã amplexatus iniuriam. Multo enim amplius uirtutis in eorum fortitudine, quàm pietate reposuit. Ideoq; ab infestis lacessi, quàm ab ignauis coli speciosius duxit, tanquã ex ipso fortissimo indolis habitu futurũ uirilitatis eorũ specimen peruideret. Nõ enim ambigere potuit, quin extera quandoq; impetituri essent, qui materna tam audacter exigerẽt. Adeò aũt iniurias officijs antepofuit, ut præterita filia Angliam ijsdem testamẽto legaret, auitũ nomen paterno præferre non dubitans. Nec imprudenter, quoniã aliquanto speciosius mares, quàm fœminas regni usum decere nouerat, imbellis filiæ ac fortissimorũ nepotum conditionem separandam existimans. Quo euenit ut Thira filios suos paternorum bonorum hæredes non inuidenter exhęres ipsa

C conspiceret: prælationem enim eorum honorabilem sibi magis quàm contumeliosam fore arbitrata est. Iidem crebris piraticæ quæstibus locupletati, summa cũ fiducia spes suas ad iniĳciendum manus Hyberniæ promouerũt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obsessa, cum paucis admodũ sagittariæ artis peritis coniunctum urbi nemus ingressus, Kanutum magna cum militum frequentia nocturnis ludorũ spectaculis interpositum insidioso fraudis circuitu uulnifica procul sagitta petiuit, quæ in aduersum regis corpus incidens, mortificum ei uulnus intorsit. Veritus autem Kanutus ne periculum suum hostes effuso gaudio insequerẽtur, atq; ob hoc cladis suæ fortunam dissimulanter haberi cupiens, uoce supremos anhelitus reddente, ludos absq; tumultuatiõe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm suum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius disciplina militum suorum uictoriæ consilio quàm spiritu diuturniore suffecit? Salus nanq; Danorum in ultimas angustias deducta, ac penè desperationis periculis implicata, quia morientis ducis iussui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad ultimum ætatis suæ finem prouectus, ingentẽ annorũ seriem luminibus captus exegerat, senectam ad ultimos humanę conditionis terminos prorogando, magis de filiorũ uita & incrementis, quàm reliquo spiritu suo solicitus. Tanta autem maioris filĳ charitate tenebatur, ut à se occidendum iuraret, qui prior ipsius exitũ nunciasset. Cumq; fortè Thira haud dubium de eiusdem exitio nuncium accepisset, nemine id Gormoni palàm insinuare audente, præsidium calliditatis amplexa, casum quem ore prodere timuit, opere explicauit. Maritũ nanq; regio cultu exutũ, tetriore circundedit, aliaq; doloris insignia per quę causam luctus aperiret, admouit, quod antiqui talibus inter exequiarum actiones uti consueuerant, acerbita-

D tem mœroris habitus asperitate testantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipsum (ait) tuo potius quàm nostro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, sibi uiduitatis causam præbuit, nec antè filiũ quàm coniugem planxit. Itaq; dum uiro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri sociauit, amborumq; exequias paribus prosecuta lachrymis, huic coniugales, maternos illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis solatĳs erigenda, quàm cladibus obtergenda fuisset.

HISTORIAE DANICAE LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER X.

DEFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunã conspicuæ fortitudinis operibus prosequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circunpositũ lacessiuit oceanũ. Sed absumpto interim Hedelrado, quanquam sedulos quęstuosi negocĳ fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide uoluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domestica atq; hæreditaria spoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelstenus patris testamento perterritus, indignationẽ suam literis quibus Haraldus hæres scribebatur opposuit, recissoq; parentis arbitrio, propriũ æmulatus est. Igitur Noruagiæ rex obtusi cordis homini

amplissimæ

A amplissimæ rei summã cessisse ingemens, potiendę eius spe armata insulam classe petijt. Cuius cum se Adelstenus uiribus minorẽ animaduerterer, cõficiendæ pugnæ fiducia uacuus, bellum ad obsequium transtulit, beneuolentiã hostis quem armis propulsare nequiuerat, officijs capessere cupiens. Non solum enim regem amicissimo uultu, benignissimoq; excepit alloquio, sed etiã quo salubrius patriã armis hostilibus liberaret, filio eius Haquino admodũ tenero educationis impensam pollicitus, regnum se pariter testamento legaturũ promittit. Quam rem maxime ut Noruagicis armis aduersum Haraldum uteretur, oblatu dignã putauit. Eius nanq; ferociam pertimescens, orbitatem suam gratuito hærede solari, quàm uiolentũ expectare satius existimauit. Rapuit hostis conditionem præceps, propositamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præsumpsit, ut filium proprio spiritu chariorem inexploratę eius fidei credere non dubitaret. Post hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum pręcipuis iuris uiribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem dissimulatæ indignationis patientia præterire sustinuit, iustisq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Post paululum uero temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiscendi gratia uelis nauigationẽ instrueret, magno superuenĩetis Adelsteni impetu reuocatus, paulisper omisso uentorum usu propius littori nauigium egit. A quo post cętera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturũ se ratus, ne inter epulas obscuro se uultu gereret, sed magis in circunspiciendis amicis hilari oculorũ habitu uteretur audiuit. Quem enim Adelstenus cõpluribus alijs honestatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare passus non est. At cui parentis mors Noruagiam cessit, paulò post præceptoris occasus Angliam patefecit. Ve-
B ritus ergo Haraldus, ne iniuriarũ tolerantia, quæ hactenus consanguineæ charitatis respectui dabatur, deinceps in ignauiæ uerteretur opprobriũ, & quod moderationis esset, uitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam constituit, domesticis eius uiribus debellatis, externas facilius obterendas existimans. Cum itaq; res barbaras regia executiõe tractasset, in Daniam reuersus occursu Haraldi Gunnildæ filij aduersus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentisq; se tributa daturum, si Danicæ opis beneficio efficacia partium suarum adiumenta sumpsisset. Enimuero inter acerbissimos rerũ casus clementissimã regis humanitatẽ expertus est. Heuindo enim atq; Karlholstho pugnæ adiutoribus receptis, sexaginta nauiũ classe donatus petiti præsidij cõpos abscessit, euenitq; ut plus spei in auxilio Danorũ quàm metus in sua aduersitate reponeret. Igitur nauigationẽ remensus, aduersus hostem naualis pugnæ copia nõ suppetente, terrestrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, ut in primos prælìantiũ globos progrederet hortatus, ipsum clarius sui indiciũ exhibentem, inusitatæ magnitudinis securi petijt, attigissetq; ni satellitũ quidam adactum regi ferrũ proprij corporis periculo fefellisset. In quem Heuindus tanta ui destrictæ bipennis aciem egit, ut ferrũ medio corpori elapsum nullũ inter artus obstaculum reperiret. Quod cum terrę altius illapsum, genibus nixus abstrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cõscendente perfoditur. Incertũ ergo uter alteri plus pietatis impenderit, ille enim salutis suæ impendio regis fatũ repulit, iste seruatoris sui cladẽ speciosissima ultione pensauit, cuius beneficio fatũ effugerat, exitium ultus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm suæ propior, uoluntariũ pro duce spiritum erogauit, priuatæq; mortis obiectu, ne publica sociorũ salus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hostiũ terga in insidijs collocauerat, superueniens, ædito in aciem impetu Karlhostho mortẽ, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorũ

C fortunam unius inclinauit occaſus. Haquinus autem palantes pertinacius ur-
gere ueritus, effuſas ſociorũ habenas ſalutari conſilio reuocauit, ne qua improui-
di militis incuria effici poſſet, ut in uictricem uictæ partis fortuna recideret. Igitur
æquales ambarũ partium ſtrages parem utrobiq; belli ſucceſſum effecerat. Nam
etſi altera uictoriæ propior uidebatur, cladibus uictam æquabat. Repetente uero
claſſem Haquino incredibile memoratu monſtrũ incidit, iaculũ nanq; uago anci-
pitiq; diſcurſu ſupernè inter auras oberrare conſpectum, non minore intuentes
metu, quàm admiratione cõpleuit. Siquidem in diuerſas partes dubijs reflexi-
bus agitatum, figendi uulneris locum exploratius proſpicere uidebatur. Quod
miraculum cunctis immani ſtupore proſequentibus, incertisq; quidnam res tam
inuſitata portenderet, ſubitò caſus in ſolius Haquini caput ſuſpectũ omnibus pe-
riculum tranſtulit. Arbitranť quidam matrem Haraldi Gunnildã procurato ma-
leficijs ſpiculo uicti filij pœnas à uictore ſumpſiſſe. Haraldus itaq; inſperato ho-
ſtis exitio regnandi fortunã adeptus, triennio promiſſum Danis bonæ fidei uecti
gal exhibuit. Ea tempeſtate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui
Olaui filio Erico regno ſpoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra
mater extitit, cum ſorore Gyritha ſupplex migrauit, tantoq; apud eum paratiorẽ
amicitiæ locum reperit, quanto illi eiuſdẽ ſororis ſuæ matrimoniũ liberalius per-
miſit. Poſt hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinum nobiliſſimũ illius
prouinciæ oppidũ Sturbiorno duce cõpetentia militũ præſidia collocauit. Quo-
rum piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis
alita, eò demũ ferocitatis exceſſit, ut continuis nautarũ cladibus ſeptentrionalem
repleret oceanũ. Ea res plus Danico imperio quàm ullum terrenæ militiæ nego-
cium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlshefni, Siualdus, alijq; cõplures, quo-
D rum prolixam enunciationem tędio quàm uoluptati propinquiorẽ ſtylo proſe-
qui ſuperſedeo. Inter hæc Sturbiornus ultionis aculeo laceſſente, acceptam iniu-
riam penſare cupiens, Haraldo in opem accito, memorem damnorũ iram aduer
ſus inuiſam Erici dominationem deſtrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallan-
diam proficiſcens, Theutonicæ irruptionis nunciũ, quæ à Cæſare Othone gere-
batur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defenſionem langui
diore ſtudio proſecutus, externæ pugnæ propoſito domeſticæ curã antepoſuit,
reflexoq; in Iutiam curſu, ad opem oppreſſis ferendam præcipiti celeritate cõten
dit. Sed eo ſuperueniente, Cæſar Iutiam utpote regio ductu uacuã nullo reſiſten
te permenſus cum Lymici ſinus obiectu tunc temporis Vuendalã aquis clauden
tis, ulterius excurrere uetaretur, coniecta in undas lancea, non ſolũ iter ad Eydo-
ram reflexit, uerum & ſimilimum fugæ reditum habuit. Siquidem haſtam cuius
uſum habebat, maritimos in fluctus relinquendi monumẽti gratia iaculatus, ſuũ
freto uocabulum indidit. Verum ut impetu grauis, ita exitu uanus apparuit. Ha-
raldus quippe ardentiſſimo curſu abſcedentes hoſtium reliquias inſequutus, Ep
ponem extremi agminis ducẽ cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbior-
nus contumelioſa militum adhortatione compulſus, fortunam ſuam temere ſo-
ciorum fortitudini credidit, inq; proprium exitium ruens, regiarũ partium redi-
tum ſtolida præceſſit audacia. Bellum enim præpopere auſus, rebus Sueonũ per
incuriam laceſſitis occiditur. Et ſanè hoſtilibus gladijs ultro iugulũ ſubijcit, quiſ-
quis in urgenti aliquo diſcrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obſequi
tur prouidentiæ. Poſt hæc Thyra quo patriam à clandeſtinis exterorũ irruptioni
bus tutiorem præſtaret, quantum à Sleſuico ad occidentalem oceanum patet, ual
lo foſſaq; proſcindere aggreſſa eſt, ſuperq; iacto aggere tenaciſſimi operis terre-
num molita eſt munimentũ. Cui poſtmodũ Vualdemari regis Abſalonisq; Dani
cæ gentis antiſtitis, conſimilis erga patriam pietas murum cocti lateris ſuperiecit,
uti po-

A uti potius ueteris ualli occiduos lapsus solidior nouæ molis structura reficeret, quam debilem eius situm crebrior in posterũ ruina submitteret. Siquidem priori munitione fundamenti loco usi, imperfectũ fœmineæ uirtutis propositũ uirili prudentia compleuerunt, tanto excellentius opus ædentes, quanto se muliebri nouerant industria clariores. Eadem quoque cum sub specie fœminæ uirilem animum gereret, Scaniã Suetica dominatione cõpressam prestandi tributi onere liberauit. Itaque hinc muro, inde armis hostem repellens, diuersis patriæ finibus par tutelæ beneficium peperit. Interea defuncto apud Noruagiã Haraldo, filius eius Haquinus patriam hereditarie pensionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldũ auditis quæ Cesar apud Iutiam gesserat, Germanicis diutile bellis implicandũ speraret, palàm detrectandæ stipis audaciã prebuit, plus spei ac fiducie ex Saxonicis armis, quam suis uiribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore cõpositis, consortium catholicæ religionis amplexus, diuinã humanamque pacem regno suo conciliauit. Sicque Haquinũ conceptæ inaniter spei irritum reddens, seipsum errore, patriam prælijs liberauit. Comperta uero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuentutis contumaciã asperius animaduertendũ putauit, quanto eam aduersum se ceruicem insolentius extulisse cognouit. Missa igitur aduersus hanc Iulinæ piraticæ manu, Bo atque Siualdo ducibus contemptus sui ultionẽ mandauit. Quorũ Haquinus perspectis copijs, cum intolerabile rebus suis onus imminere cognosceret, excipiendi eius materia non suppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diuinam amplexus, superos inusitato piaculo propitiandos curauit. Duos siquidem præstantissimæ indolis filios hostiarũ more aris admotos, potiende uictoriæ causa nefaria litatione mactauit, nec sanguinis sui interitu regnum emere dubitauit, patrisque nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege stultius, qui geminã

B charissimorũ pignorum stragem, incertis unius pugnæ euentibus impendendo, fortunã belli parricidio petere, & orbitatẽ suam muneris loco dijs bellorũ fautoribus erogare sustinuit? Quo euenit ut Dani manum cum eo nauali certamine cõferentes, quocunque militaris discursus impetũ cõtulissent, infestã nymbi uim quatanquam ab hoste læderentur exciperent. Cæterũ coorti imbris maleficiũ, ita nostrorum uertices inusitatis grandinis ictibus cõuerberauit, ut eorum oculi ueluti quibusdã nymborũ spiculis lacessiti, prospiciendique penitus facultate defecti, grauiorem ab elementis pugnã quàm ab hoste sentirent. Accidit ergo ut Noruagienses cœli, quàm suis uiribus feliciores, Danos districtam aduersum se numinũ iram haud dubie sentientes, antè fuga quam cedibus implicarent. Inter quos Karlshefni ac Siualdus à uictoribus capti, quanque dimicando speciosissimã rei militaris operam ædidissent, aliquãto tamen plus laudis in uinculis quàm prælio meruerũt. Haquinus enim celeberrimã Danicæ iuuentutis fortitudinẽ exploratius nosse cupiens, duos qui captiuorũ patientiã plenius experientur admouit. Tantum enim uirium animis eorum à natura insitum esse fama fuerat, ut etiam receptis in uultũ ictibus, ne leues quidem superciliorũ nutus æderent, atque aduersus omne percussoris irritamentũ in eodem animum habitu cõtinerent. Cuius experientiæ gratia prior Siualdus ingenti satellitis fuste percussus, oculos motu uacuos præbuit. Quinetiã eo minus fortunæ cessit, quo miserius uirtutis suæ experimentũ habuit. Nec minus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium districta securi capiti suo imminentẽ pulsu pedis humi prostrauit, applicatũque ceruici suæ ferrũ manibus ferire conantis excutiens, ut erat uinculatus arripuit, quemque lapsu affecerat, capite spoliauit. Enimuero ut strenuo ita impigro nisu periculũ audacia præcucurrit. Neque enim captiui uirtus inter uinculorũ stridorẽ uigore suo exui potuit, quin & inter grauissimas cõtumelias, eo clariorẽ fortitudinis suæ experientiã præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduersum se fremitum sensit. Sed nec illi aut

Danorũ in rebus aduersis inuictus animus.

C mortis propinquitas, aut catenarum contumelia, quo minus liberum fortitudinis opus æderet, obstare ualuit. Quorũ constantiã admirans tyrannus, ut utroq; potius bono milite uteretur, q̃ in utrunq; animaduerteret, remissionẽ pœnæ, dummodo partes suas fide atq; amicitia colerent, pollicetur. Illi uero uiolentum obsequium uitæ respectu i erogare indecorũ putantes, utpote alienæ fidei quàm propriæ saluti propiores, conditione insolentius spreta, turpi pacto prorogandi spiritus beneficiũ expetere noluerunt. Quo uiso Haquinus, ne patientiæ punitor magis quàm probator existeret, uirtuti eorũ incolumitatem tribuendam putauit. Haraldum uero duos ex Gerytha filios sustulisse memoriæ proditũ est. Quorũ maior Haquinus excellentissimæ indolis habitu, ac felicissimis naturæ incrementis, fratris Suenonis fulgorẽ suppresserat. Idem Sembos aggressus cum militum animos periculosi belli respectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius fluctuantibus fugæ spem demeret, ignẽ subductæ classi subiecit, eoq; necessitatis duramento imbecillitatis ignauiã repulit: effecit enim ut nauigiorũ facultate defecti, reditũ uictoria struendũ animaduerterẽt. Itaq; quo æquiore animo seipsum classe spoliauit, eo tutiore hosti spolia detraxit. Miserta est tunc profectò fortuna Danici ducis, à nauigiorũ iactura nautarũ præsidia mutuãtis, cum summã classis inopiã opem uictoriæ cerneret. Igitur ut prudenti, ita periculoso cõsilio salutarẽ ministrauit euentũ. Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas sibi nubere coẽgerũt, rescissaq; domesticorũ matrimoniorũ fide, externis auidius inhærentes, suam cũ hoste fortunã cõmuni nuptiarũ uinculo partiti sunt. Nec immeritò Sembi sanguinis sui contextũ à Danicæ gentis familia numerant. Adeò enim captiuarum amor uictorũ animos cepit, ut omissa redeundi cupiditate, barbariem pro patria colerent, alienis quàm suis coniugijs propiores. Post hæc Thyra Dani-
D cæ maiestatis caput absumpta est: cuius corpus Haraldus amplissimo funere elatum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo sepulturæ mandauit. Neq; enim tam acri iactura cuiusquam penates mœroris expertes esse poterant, priuato funere publicam patriæ fortunam expirasse credentes. Vbi nunc quoq; sacrarium perspicere est, duorum coniugum socialibus bustis intersitum. Nec silentio implicandum quod sequitur. Toko quidam aliquandiu regis stipendia meritus, officijs quibus cõmilitonũ studia superabat, complures uirtutũ suarum hostes effecerat. Hic fortè sermone inter conuiuas temulentius habito, tam copioso se sagittandi usu callere iactabat, ut pomum quantumcunq; exiguum baculo è distantia superpositum, prima spiculi directione feriret. Quæ uox primum obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit. Sed mox principis improbitas, patris fiduciã ad filij periculũ transtulit, dulcissimũ uitæ eius pignus baculi loco statui imperans. Cui nisi promissionis autor primo sagittæ conatu pomum impositum excussisset, proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrgebat imperiũ regis militem maiora promissis ædere, alienæ obtrectationis insidijs parum sobriæ uocis iactum carpentibus. Itaq; ex dictis etiam non dictorum effectui obligatur, euenitq; ut conatus suos ad id quod minus præsumebat erigeret, & quod parum professione coluerat, plenius experientia celebraret. Neq; enim solida uirtus tametsi detractionum laqueis implicata, iustam animi fiduciam abijcere potuit. Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit. Exhibitum itaq; Toko adolescentem attentius monuit, ut æquis auribus, capiteq; indeflexo quampatientissime strepitũ iaculi uenientis exciperet, ne leui corporis motu efficacissimæ artis experientiam frustraretur. Præterea demendæ formidinis consilium circunspiciens, uultum eius ne uiso telo terreretur auertit. Tribus deinde sagittis pharetra expositis, prima quã neruo inseruit proposito obstaculo incidit. Cui si fortuna caput adolescentis obiecisset, haud dubie in patris periculum

nati

A nati pœna recideret, spiculiq́ error percussorē percussi exitio sociasset. Virtutem ergo patris an ingenium filij impensiori admiratione prosequar ambigo, quorū alter artis suæ prudentia parricidiū cauit, alter corporis animiq́ patientia sibi sospitatem peperit, patri pietatē seruauit. Enimuero iuuenile corpus senilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantū peritiæ pater in emittendo præbuerat. Itaq́ cōstantiæ suæ beneficio, ne sibi spiritus, patri salus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ spicula detraxisset, cum fortunam arcus semel duntaxat experimento prosequi debuisset: Vt in te, inquit, primi errorē, reliquorū acumine uindicarem, ne mea forte innocentia pœnam, tua impunitatē experiretur uiolentia. Quo tam libero dicto & sibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum ostendit. Sed ijs necessitatum procellis erutum, paulò post par mali tempestas implicuit. Haraldo enim eius se artis qua Finij niuales saltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in consimili genere laudis suam ausus conferre uirtutē, apud Collā rupem æditæ professionis experimentū prębere cōpellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à uirtute mutuatus est. Eminentis enim scopuli cacumine cōscenso, exiguo se fusti credidit, lubricasq́ plantis tabulas adaptando, rapidum in præceps uehiculū egit. Cuius præcipiti raptu in præruptos silices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere suffecit. Neq́ illi aut periculi magnitudo, aut ullus animi stupor quo minus firmo se corpore contineret, officere potuit. Exterruisset alium cōspecta præcipitij immensitas, atq́ ante ipsum periculi ingressum plena metus hebetudine confecisset. Tandem illiso cautibus uehiculo cui insistebat excussus, fortuito fustium fragmento solidum incolumitatis præsidium reperit, fatoq́ alioqui propinquius felici naufragio insperatam salutis anchorā apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti uehi-

B culi damno tutum cursitandi euentum habuit. Nisi enim impetum eius inuia petrarum robora, uastæq́ uoragines interpellassent, haud dubie procursum subiectum rupi pelagus excepisset. Vbi à nautis exceptus, inuiso regi tristiorem fortuna sua famam reliquit. Vehiculo quoq́ fragmēta à nauigantibus inter undas reperta, falso periculi eius fidem auxerant. Ipse uero suspectam Haraldi præsentiā reputans, quod uirtuti suæ pręmiorū loco pericula proponi cognosceret, studiorum suorum exercitia ad filij eius Suenonis militiam contulit. Post hæc Haraldus totam regni classem exerens, ne paruo apparatu magnæ molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boumq́ copijs inusitatæ magnitudinis saxū Iutico littore repertum quo matris tumulum insigniret, abstrahi iussit. Interea qui cum Suenone classi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia inusitatis plebem oneribus adigebat perosi, quendam compositum & subornatum, qui Suenonem an arma aduersus patrem sumere, regnoq́ potiri uellet, callide percunctaretur inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterq́ se patriæ dignatione usurum respondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem securius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandestinis motibus texerant apertius executi, continuò regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam suorum è classe superuenientē arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conspexerit. Ille se maioris ponderis ductum humanis uiribus effectum recenter oculis subiecisse cōmemorat. Quod rege crebris percunctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse uter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium

C accepit. Pœnituit tunc regē pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso uehendæ molis proposito, tractū saxi in belli apparatū cōuertere uoluisset, grauissimū militis supercilium expertus est. Exercitus nanq; tam probrosi officij cōtumelia lacessitus, pro quo iugū tulerat, arma capere recusauit. Neq; em̄ maiestatis imperio aut prece adduci potuit, ut eius capiti incolumitatē quæreret, qui omniū ceruices erubescēda iussione damnasset. Nōnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ cōsternatiōis procellas cōsueta se erga regē charitate gesserūt. Quibus adiutoribus usus, dū filij conatus armis elidere nitit̄, acrius sanguinis sui uiribus oppugnat̄. Siquidē bello à Suenone uictus, fugā suā Sialandiæ credidit, cōtractisq; ex ea uiribus, rursum cōsimilē fortunæ habitū nauali ex certamine retulit. Iamq; domesticis exuto copijs, externa manus implorāda restabat. Igitur relicta patria Iulinū Danicis armis refertū, utpote fidissimū militiæ suæ gremiū exilio petiuit. Interea Sueno nondū paterno odio pietatē uiolasse cōtentus, cōciliandæ sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorū sacrorū curam animo pertinacius sumpsit, omniq; diuinitatis cultu patria eiecto uictimarios templis, aris libamēta restituit. Quē rursum pater mixtis Danorū Sclauorūq; copijs, apud Helgenes littus aggressus, diē prælio tam fugæ q̃ uictoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectendę pacis gratia, posterā lucē colloquio tribuūt: cum forte Haraldus creandæ cōpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes cōcessit. Vbi cū exinaniendi uentris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarū suarū ultionē sitiente, sagitta uulnus excepit, idemq; saucius à suis Iulinū relatus, celerē uitæ exitū habuit. Corpus eius Roskildiā missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennem sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersio-
D ne cōplectens, quod minus uitæ eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusq; humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Defuncto Haraldo, Sueno prosperā sibi in diuina sæuiendi occasionē uenisse gauisus, totā religionis stirpē ab radice cōuulsit, eoq; autore Dani susceptū diuinitatis cultū repetita superstitiōe mutarūt, hoc liberius erroris sui recursum cōplexi quo certius amarissimū eius reprehensorē accidisse cognouerāt. Quā temeritatē uindex cōtemptus sui diuinitas, non parua rerum acerbitate pensauit, autorē eius tristissimis fortunæ uiribus insecuta. Ipsum nanq; deserendæ religiōis ducē perq̃ grauiter affectū, uiolentissimis casibus implicare non destitit, lætisq; successibus spoliatū, amarū uitæ usum experiri coēgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniā incessentibus, captus, facta sibi redimēdi potestate, corpus suū auro semel, argento bis rependendū promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequētibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorātiæ tenebris obfusos, cōspicuę lucis radijs admouere cōtempsit. Enimuero plenū nequitiæ portentū, paternoq; animo parū respōdens, ab eximio eius splendore in profundū caliginis secedere nō erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena usui benignitas fuit. Idem secundo cōsimili fortuna affectus, nobiliū liberis uadibus pro se datis, priorisq; summæ pactione interposita, redemptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederāt, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora uenditabat, eorumq; precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses cōmunes syluas publico ęre cōparauerunt. Apud Iutiā uero nō nisi familijs propinquitatis serie cohęrentibus, emptionis cōmunio fuit. Eo tempore piraticę usus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini oppidi

A oppidi piraticę studijs aduersum patriã usi, eo maxime Danis, quod ab ipsorũ ingenijs traxerãt, nocuerũt. Quẽ incursatiõis morẽ nostris annis Vualdemari regis, maximiq; põtificis Absalonis, propensę pro ciuibus excubiæ domuerunt: quorũ strenuo interuẽtu tranquillus terris cultus gerit, tuta aquis nauigatio celebrat. At Sueno oppressionũ suarũ uindictã sitiens, maximeq; Iulinũ, perinde ac scelestissimi cõtubernij domiciliũ armis euertere cupiẽs, sinum quo Moẽn insula à Falstria secernitur, regia classe cõpleuit. Qui cum se mox in Sclauorũ effusurus prouinciã uideret, qui Iulini cõstiterãt, audacter callidi impetũ hostis arte præcurrendũ duxerunt. Nã cum muniendæ classis gratia nocturnas à Danis circuiri uigilias nossent, delectos remiges subornauerunt, qui mane anticipato uigilum more simulatoq; ab excubijs reditu, frequentẽ liburnis portum breui lintre permensi, cum ad regis usq; nauigiũ processissent, esse gubernator dixit, quod secretius eum nosse admodũ oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nunciũ afferri ratus, detracto nauigij tegmine, capiteq; exerto, ueluti familiaris colloquij gratia accliue uocãti corpus præbuit. Quẽ ut ille insidijs opportunũ animaduertit, subitò ceruicẽ eius perq̃ uiolento amplexu corripuit, liburnæq; detractũ apparitorũ ope myoparoni suo inijciendũ curauit. Nec segniter fugã nautæ cõcitatis remorũ ictibus expetebãt. Ita pręsidiũ strenuæ calliditatis amplexi, quod armis nequibãt, insidijs promouerunt. Igit qui paulòante in maiestatis fastigio fulserat, tunc barbarorũ miserabile mancipiũ cõtumelioso ludibrio fortunæ effectus. Nescio patris maior, an religionis iniuria, prouinciã quã parẽtis exilio uiolauerat, ministrã carceris ultricemq; parricidij sensit, patriã quã sacris spoliauerat, etiã opibus exuere necesse habuit. Neq; eñ ocyus à suis iuuari poterat, utpote quibus primũ detrahenda nauigijs tegmina, aptandi foris remi, extollendæq; undis anchoræ fuerãt. Cessit igitur

B expeditio fraudi, nec barbariẽ absq; regio ductu petere ausa, soluta classe domesticis militẽ littoribus reddidit. In qua fortunæ uiolentia Sueno uirili defectus auxilio, fœmineũ expertus est. Nã cum exhaustis regni opibus ne aurũ quidẽ redemptioni eius suppetere uideretur, tanta ei matronarũ humanitas affuit, ut detractis auriũ insignibus, cæteroq; cultu, certatim digestã põdere summã explerent, plus cõmodi in salute principis, q̃ amœnitatis in ornamẽtorũ suorum specie reponentes. Adeò in liberãdo eo uterq; sexus unius humani uoti curam habuit. Ita matronalis stolę publicum culmen priuatis facultatibus emere uoluptati magis q̃ oneri fuit. Neq; enim eius capiti incolumitatẽ publicæ stipis impendio petere dubitatũ est, qui primus deserendæ religiõis cõstantẽ se gessisset autorẽ. Enimuero ignara perditiõis suæ patria, summũ scelus, amplissimis beneficijs rependere pietatis loco duxit, parentis ac numinis uiolatorẽ indebito gratulationis officio prosecuta, quodq; pœnis expiandũ fuerat, obsequijs pensans. Quãto eñ Haraldi odio tenebatur, tanta Suenonis charitate flagrabat, autorem religionis fastidio aspernatorẽ beneuolentia insequendo. Ita populus sacrilegi animi probator, religiosi punitor, quantum in patris sanctitatem contemptus, tantũ in filij labem honoris congesserat: cultumq; eius quia sacrorum morem abrogauerat, copiosa fauoris indulgentia prosequutus, ter regem à piratis captiuum interposita munerum pactione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obsequio exoluenda ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à quibus antè lege repellebantur, indulsit. Vt autem argentum priori summæ debitum contraheret, agros ac latifundia uænire iussit, utq; ab exteris ipse uænijt, ita uænalẽ suis patriam fecit. Ita nescio in acie miserior an felicior fuerit, quæ quantũ eius corpori detraxit, tantũ sensui pepercit, opesq; artuũ cõsumptione seruauit. Cæterum barbari nondum rebus eum exuisse contenti, truculentius affectum iurare etiam iram remissurum compellunt, gemina miserum pactione torquentes.

C Sed alteram exhibere difficile, alteram admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ uero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, uicinum rubori beneficium est. Siquidem ut uiolentiæ cedere infirmũ, ita uindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra uires cogi, quàm uiribus remisse uti speciosius. Nec segniter exuendæ captiuitatis cupidus, sacramento omittendę ultionis exhibito, propositæ conditionis partes admisit, hostemq; non minus fruendæ securitatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis seruilem se exhibens, quo turpius libertatem impetrare sustinuit. Tantum autem transfugarum erga patriam charitas ualuit, ut cum regiam Danorum stirpem ad unicum Haraldi filium redactam esse cognoscerent, quo minus alienis summa cederet, saluti ipsius parcendũ existimarent. Quamobrẽ opes eius non exitum sitientes, egestatẽ suam censu solari quàm sanguine maluerunt. Nec tamen erga desertorẽ sacrorum principẽ diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infestam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à uictorijs mutuatus, per Haraldum iamdudũ latam Stybiorno aduersus Sueones opem memoriæ subijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarsit, utq; sui uindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam pensare cupiens. Quanquã enim eum arctiore materni sanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidẽ fidentius, quod Suenonis fortunã sæpius ægrã atq; fractam, ac crebris detrimentorũ incursibus lacessitã, suam iugiter in summo felicitatis cardine uersatã nouerat. A quo Sueno bello Scanico uictus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente, quæ qua matre orta fuerit ignoro, Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentẽ exilio petiuit, eo quidem ampliori spe, quod patrem eius iampridẽ regno exactum, Haraldi suc-

D cursu restitutionẽ impetrasse meminerat. Is quanquã regio nondum titulo censeretur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquã obligatus esset Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac supplicem spreuit, omniaq; momenta petitę opis abnegans, nullum penè misero suffragiũ præbuit. Neq; enim exuli succurrit, nec aspernat̃ illum à se repelli, à cuius parente suus patriæ redditus fuerat. Cuius repulsæ Sueno cõtumelia suggillatus, ad Anglorũ pręsidia cõuolauit. Quorũ rex Eduardus ætate admodũ tenera auxilij petitorẽ ambitiõis nota perculit, existimans nõ tam opem à profugo peti, q̃ exilij simulatione regnũ à callido repeti, fortunæq; inopiã argumentũ astutiæ reputans, obseratis exulẽ auribus auersatus est. Adeò paterna felicitas suspectã nati miseriã fecerat. Ita maligni animi ducibus spes suas precesq; frustrantibus in Scotiã profectus, clementiã quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorũ ingenia sensit. Adeò enim uolubilis fortunæ uarij atq; ancipites motus existere cõsueuerunt, ut interdũ humana mens ubi speratis fallitur, insperata facilius assequatur. Hac fortunæ sæuitia Sueno ad amplectendã religionis charitatẽ adactus, abstractos caligine oculos salutari lucis cõtemplatiõe suffudit. Nam cum duos maxime reatus suos parricidiũ atq; sacrilegiũ, totidẽ grauissimis supplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulcta tos animaduerteret, piam neglectę salutaris disciplinę uerecundiã egit, cõuersoq; in curã sacrorũ animo, utriusq; delicti contagiũ plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiã cunctis circa se rite peractis, lauacri usum promptissimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantũ postea robur ac columen euasit. Nec segniter pœnitentiæ beneficio permulsa deitas, propitij numinis fauore pristinum ei fortunæ splendorem conciliauit, amorq; ipsius septimo decedente Erico, promptũ regni introitum struxit, pro exilio patriam, pro paupertate amplissimum decus, ac summam largita potentiam. Nam Erici filius Ola

uus

A uus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio subiectum habuit. Ita Sueno eodem penè tempore & religioni paruit, & patria potitus est. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, sanctitatis irritamento odia in se repente traijceret, publice dissimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitũ texit. Itaq; diuersi motus hisdem præcordijs inclusi, summa formido ac sanctissima deuotio animum eius perplexa cunctatione distractũ ad ultimam penè hæsitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimentum ancipiti periculo uulnerabat. Fastiditæ siquidem religionis ultorem deum, plebem cultæ uindicem metuebat. Quæ tam dissona studia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris uiribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggressus, clandestina admonitione sacris ritibus subijcere perseuerabat, differẽdi officium quod à literis doctrinaq; non traxerat, rudi atq; impolito ingenio prosecutus: adeò præceptoris partes, quas solertia ac consuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ salubritatem ab incolumi capite quæsitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neq; enim amator ueterum populus, docilem inusitatis animum præbere sustinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus est. Igitur cupido sed inefficaci serendæ religionis autori, numinis sui illustrator deus Popponem ingenio ac sanctitate conspicuum, præcipuaq; literarũ scientia excellentem præclari operis consortem adiecit. Hic Danorũ concione publice apud portum, cui glaciei frequẽtia agnomen peperit, habita, cum eos ne fana excolere uellent sermone flectere nequiret, euidenti indicio certissimum assertioni suæ argumentum præbuit, doctrinæq; fidem conspicuo sanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis suis obsecuturi essent, si ad flagrantis ferri tactum

B manum eius læsione uacuam conspexissent, uniuersis haud dubie parendum respondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iussit, eiq; brachium cubito tenus inseruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excussit, dextramq; nulla ex parte corruptã in eodem incolumitatis colorisq; habitu religiosæ omnium admirationi conspiciendã monstrauit. Quo tam mirifico spectaculo alioqui inexorabiles studio suo consentaneos reddidit, effecitq; ut periculũ non impedimentũ monitorum eius esset, sed experimentũ. Enimuero ipsam rerum naturã audacis uoti constantia superauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externũ genti nostræ religionis spiritum ingenerauit. Quo euenit, ut Dani abrogata duellorũ consuetudine, pleraq; causarũ iudicia eo experimenti genere constatura decernerent, controuersiarũ examen rectius ad arbitriũ diuinũ, quàm ad humanã rixam relegandũ putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremensi Adaldago apud Arusiũ honorem gerendi pontificij uitę atq; operibus suis perquam debitũ impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiscus, cum Lesdago Ripæ cesserunt. Gerbrandus Roskildię claruit. Adeò religiosissimi principis exactissima sanctitas christianismi cultũ nouis sacerdotijs auxit, cellis atq; sacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis sacrorũ contenta præsulibus, domesticæq; prælationis expertia, fortuito magis quàm solido pontificũ ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti saluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta sumendorũ auspiciorum adnotandorumq; ominum cura acta est, ut etiam aquarum sacrarum liquore perfusus, cum partem religiosæ disciplinæ rudimenta sorpsisset, nullo tamen sanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurium monitus consectaretur, futuraq; per pullarios disceret, uetari posset. Itaq; sanctitate uacuus, necnon inanem eius umbram complexus,

C susceptam religionis speciem fucosa superstitione damnabat. Cõsimilis eiusdem pontificis industria, Suetiæ regem Olauum ad christiana sacra perductum, Iacobi nomine uenustauit, morum profectui, decus uocabuli tribuens. Vtrum aũt idem rex ab eo, an à Bremensiũ pontifice Vnnone, sacrorũ usum disciplinamq; percepe rit, parum comperi. Eo tempore Lundenses sacrarium moliti, sub Gerbrando Roskildiæ præsule rem diuinam domestici templi religione gesserunt. Cæterum Vnnonis corpus Byrce oppidũ ueteri fama inclytum, Bernardi Lundense hypogæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis potiendæq; Daniæ cupidine instinctus, quo facilius uoti se cõpotem redderet, petitis Syrithę nuptijs, Sueticas partibus suis uires applicare curauit. Ne ergo Sueno duorũ regum iunctis copijs geminũ patrię latus incursandũ præberet, perquam callido consilij genere usus, duos peruicacioris animi satellites subornauit, qui simulata damnatione Olauũ supplices petiuerunt. A quo exulum more indulgentius habiti, cum post aliquantæ familiaritatis usum proposito licentius utendũ animaduerterẽt, Suenonis uituperio, Thyrę cõmendationẽ impensioribus uerbis sociare cœperunt, quantũ patris mores conuicio, tantũ filiæ speciem laudibus insecuti, adeò falsum proscriptorũ nomen cõplexi, mendacij noxam beneuolentiæ simulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento uirginẽ petere persuasus, legationẽ preces suas Suenoni porrecturam instruxit. Qua aditus Sueno, petitas proco nuptias pollicet̃. Quo nuncio Olauus ad summã usq; gratulationem euectus, matronali stolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas existimabat, uirgineumq; adulatus amplexũ, adolescentiã suam intra uiduitatis gremium obterere passus non est. Igitur quantũ alteri cõtemptus, alteriq; uenerationis deferret, aperuit. Syrithã nanq; colloquij simulatione celebriter accersitã, nauigium conferendi secum sermonis gratia subintrare petiuit. Cuius precibus regina quo

D uerecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremũ imperio cessit. Igitur uix atq; ægre obtemperanti lignũ pensilibus uncis subnixũ, pontis loco scandendæ puppis gratia sternit̃. Quod cum regẽ aditura conscenderet, eodem per insidiosos subducto, præceps fluctibus obuoluta est. Nec cõtenti nautæ amplissimã maiestatẽ ultimo dedecore confudisse, quo clarius libidinosum ei animum exprobrarent, inflicti casus turpitudinẽ clamore sub hinnitus specie ædito persecuti sũt. Hęc est Noruagica humanitas, dolis ac derisiõe instructa, quæ splendidissimæ fœminæ fidem probrosis insidijs circũuenire, matronale decus contumelijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et sanè quisquis ei populo humanitatẽ atq; obsequiũ erogat, ingratis beneficiũ præstat. At regina penè periculo præfocata, magno cũ Suenonũ rubore ægre littori restituta est. Tandem recepto spiritu impudicitiã sibi à rege exprobratã iudicans, ruborẽ periculi tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatẽ minis quibus potuit insecuta. Neque eñ duabus grauissimis calumnijs periculo ac rubore affecta, lacessiti pudoris irritamentum æquo animo tolerare sustinuit, utpote quæ ex integerrimæ maiestatis regina ad insolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita uersuti ducis acumen admirabilis uaframenti inuolucro tectũ, uires quibus Olauum exuit sibi sagacissime conciliauit. Continuò nanq; petitæ in matrimonium Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infestiorem expertus est. Nec inerter ruborẽ coniugis negata mox proco filia uindicauit. Interiecto tempore Kanutum ex Syritha suscepit. Ita Olauus duobus splendidissimis coniugijs destitutus, dum alterum temere respuit, ab altero turpiter repelli meruit, utq; hoc repulsa, ita illud insolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum prospere bella gerere solitum nouerat, facta non uirium eius, sed fortunæ æstimatione, instructoq; nobilis famæ nauigio, armis ultionem exequi parat. Contrà Sueno adcita priuigni

Noruagicæ gẽtis suggillatio.

A priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit, In quo Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisq; robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, ut excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, uniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum uiolentia sua peruiũ habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, uix inter undas impetus sui finẽ reperit. Itaq; grauius hostẽ solus q̃ tota sociorũ manus afficere ualuit. Cęterũ adeò certo ictu destinata feriebat, ut quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, ut Sueno tormẽti monstro territus, plus metu in unico stipite, q̃ tota hostiũ classe reponeret. Cumq; solum in eius corruptione remediũ animaduerteret, non tam sagittariũ quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, uiolata arcus fortuna tutius bellũ gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, unũ fortè arcui impactũ, artificem ingenio, hostẽ uictoria spoliauit. Cumq; late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset cõminutũ interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiã puta. Plus nanq; opis in arcu q̃ exercitu repositũ iudicabat, futurũ pugnę exitũ abscisa responsi sagacitate cõplexus: nec secus quàm prædixerat accidit. Fractio nanq; arcus insecutã Noruagiensiũ cladem ominata est. Vt aũt Olauus hostiũ manus arbitrario fato præcurreret, mortẽq; sibi ipse cõsciseeret, armis onustus præcipiti saltu profundũ petijt, tanq; uita feliciter excessurus si nõ auiditate lucis uictorem intueri cogeretur. Cumq; Sueno hostiũ uires in suam redactas potestatẽ uidisset, quos armis ad fugã inclinauerat oratione ad obsequium flectere cupiens, insignẽ rei bellicę successum ad blanditias transtulit, uictorq; cum uictis pacisci deforme nõ duxit. Nec Noruagiã sibi subiecisse contentus, petita Anglia pactũ cum Adalstano habuit, ut eo decedẽte regis bonis ac nomine frueret. Iisdem temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pon-

Enari sagittarij monstrosa uirtus.

B tificij religione successit. Pro Lesdago Fulbertus sacerdotio fulsit: post quẽ Othincarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumpsit. Cuius liberalis in deũ animus, ne paruula quidem sibi summa retenta, amplissimũ patrimoniũ necessarijs templorũ usibus erogauit, cellasq; ante id rei familiaris inopes uberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò ut excellentissimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorũ possident, à religiosa eius donatione perceperint. Itaq; propior publicæ deuotioni q̃ priuatæ facultati, solidæq; magis q̃ fluxæ laudis appetens, momentaneo rerũ impendio mansuras animi delicias cõparauit, seq; patrimonij q̃ religionẽ rei familiaris inopem esse maluit, ad eum hæreditatis suæ honorem transferẽs, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec possessionẽ sacris impendisse cõtentus, ut omnes uirtutis partes ac numeros exequeretur, etiã rerũ beneficijs uirtutũ adiumenta subtexuit. Siquidẽ Sialandiã & Scaniam officio piæ eruditionis aggressus, mirificũ sacri dogmatis autorẽ agere cępit. Ac ne parcius animi quàm corporis officiũ administraret, tantũ se in amplificanda religione gessit, quantũ egerat in locupletanda pro quo patrimoniũ erogauerat, etiã morte paratus occumbere. Cæterũ Sueno senilis animæ laboribus fessus, diuinis rebus infatigabilẽ ultimi temporis curam tribuit, nec spiritu q̃ religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concussione uacuus, in ipso perfectissimæ uitæ fulgore decessit. Hunc igitur duæ inter se diuisere fortunæ, quem uaria sors in ludibria ac decora alterna uice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium substituendo. Quis enim crederet illum à maximo solio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rursus existimaret à Sclauicis uinculis ad regni rediturum insignia? Attamen ex rege captiuus, atque ex captiuo rex est factus. Ita nunc miserrimis nunc felicissimis par, diuerso conditionis habitu geminam utriusq; fortunæ mensuram equauit.

C Mortuo Suenone Angli ac Noruagienses, ne rerũ summã alieno imperio subiectam haberẽt, reges ex suis legere, quàm à finitimis mutuari satius rati, abrogato Danici nominis respectu, Eduardum atq; Olauũ in maiestatis fastigio locauerunt. Quorũ præualidũ robur Kanutus Danorum solio functus inter rerum initia aggredi ueritus, ne tamen regnandi usum intra patriæ metas clausum haberet, dissimulata magis quàm omissa paterni imperij recuperatione, primũ Sclauię ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrum inijcere statuit. Quarum alterã Sueno tametsi graues iniurias passus, obstante religionis uinculo cõcutere formidabat, altera ab Haquino oppressa, absumpto eo rebelles Danis manus exercuit. Solerter igitur à Danici regiminis successore prouisum est, ut in hac paterni grauaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonę indolis habitum ad maiorem uirtutem capessendã leuiori rerum conamine roborari, ideoq; in ipso militiæ tyrocinio, adolescentiã suam aliquo præclaro opere auspicari cupiuit. Nec eo quidẽ segniores desertoribus manus intulit, sed nescio an ideo promptiores, quia strenua ingenia quo plus experimenti sumunt, hoc ad insignẽ operam ędendam maiore ausu proficiunt. Cuius propositi compos spes suas duabus splendidissimis uictorijs alitas, tertiã ab Anglis expetere docuit. Quod ut promptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis dissimulatione odijs, aduersum defectionis suæ cõsortem armauit. Enimuero ut prudenter, ita periculose hoste in hostem usus, ambitione cõiunctos armis diuiduos fecit. Igitur Danorũ Anglorumq; exercitibus acerrima pugna cõsertis, Tymmo genere Sialandicus, cum hostili impetu sociæ partis aquilas admodum inclinatas uideret, leuemq; & quem sors obtulerat ramulum hasta sustulit, eoq; uexilli loco usus, atq; in eum uociferatus modũ quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gratia acclamare cõsueuerant, aduersas in fugam turmas felix antesignanus auertit.
D Itaq; non tam signi quàm animi uirtute salutarẽ suis aquiliferũ gessit, nutantemq; Danorum fortunã ad uictoriam usq; ne laberetur erexit. Nec solum fortitudinẽ ipse plenissimã prębuit, sed etiam ex sociorum animis penè profugam reuocauit. Cuius facti decus postmodũ cognomine usurpauit, insuperq; uirtutis titulo honore primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorum partes splendidissimo aquilifero defectas, plebei hominis ductum ut obscurũ specie, ita pręclarũ euentu recreatis animis salutis præmium cõsectari. Igitur Eduardus contusis suorum animis, intolerabilem Danici exercitus spiritum animaduertens, quia manum non poterat, pactum cum hoste conseruit, ut quoad ipse uiueret, Kanutum dimidij regni consortẽ haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita uictor à uicto extudit, ut is sibi consortionẽ imperij uiuens cederet, totum moriens testamento legaret. Eodem tempore Aluuinam ab Olauo adamatã, Kanutus eximia matronæ specie delectatus, stupro petijt. Igitur Olauus siue quia concubinæ facibus spoliatus, siue quia promissa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fuerat, priuatã offensam publicæ militiæ prætulit, peractisq; stipendijs, ira pariter ac dolore instinctus Noruagiam redijt, non incongruũ eius desertorẽ agere ratus, à quo plena turpitudinis iniuria uexatus fuerat. Septenis postmodum interiectis annis quidam tricliniũ in quo Kanutus epulabatur ingressi, totius Angliæ regem salutare ceperunt. A quibus rex sibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum exprobrari ratus, nihil eius se pudere respondit. Sed neq; ab ira animũ neq; uultum à rubore cõtinuit, profectas à scelere uoces ludibrio propinquas existimans. Tunc illi funestum ministeriũ incauto confessionis officio prosecuti, Eduardũ sua interemptũ opera iactitabant, eo se regi placituros rati, quo summã ipsius offensam accenderant. In quos rex perinde ac maiestatis insidiatores, præparati pręmij loco, suspendio protinus animaduertendũ curauit, deterrimũ opus deformi uindictæ

A dictæ specie puniens. Quanquā enim se acri æmulo liberatū cognosceret, sceleri tamen pœnam, quàm utilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandestino Kanuti imperio occisum, eiusdemq; iussu pœnam à maleficis, gratia deinde suspicionis exactam. Vt enim innocentiæ suæ fidem astrueret, seq; ei culpæ affinem fuisse negaret, grauius in sceleratos cōsulendū putauit. Ea tamen res primum regis apud domesticos fauorem quassauit. Qui cum Anglorū rebus obtentis nectendam cum finitimis amicitiam decreuisset, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiusq; fratri Rikardo sororem Estritham coniugio potiendā permisit. Igitur ex Imma Kanuto, Gunnildaq; suscepta, duorum populorū concordiam cōmuni sanguinis uinculo stabiliuit. Cæterum quo promptius habilem expeditamq; clientelam contraheret, splendidis militiam tyrocinijs auxit, amplissima fortibus stipendia proponendo, nō tam numero quàm robore militū uenerabilius imperij sui decus futurū existimans. Itaq; militaris alacritas, cuius maxime premijs honos alitur, certatim in eius contubernium defluebat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accersitū, dolis magis quàm uiribus insignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum summatim disseram. Cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico filiā liberalis formæ cum ancillulis lusum egressam, eximiæ granditatis ursus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq; unguibus præ se leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, amplectendi magis quàm absumendi studiū egit, petitamq; laniatui prædam in usum nefariæ libidinis uertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu soluit, ardoremq; gulæ Veneris satietate pensauit. Quoq; eam indulgentius aleret, crebris incursationibus uicinū *Mirum dictum ursus fera bellua puellā deperit.*

B acrius incessabat armentum, nec nisi lautioribus antè uesci solitam, sparsis sanguine dapibus assuefecit. Adeò enim captiuæ species efferatam raptoris sæuitiā fregit, ut quem sanguinis sui cupidum extimescebat, amoris auidū experiretur, pastumq; ab eo perciperet, cui fore protinus alimonia metuebat. Quô non penetrat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarū rabiem gulæ irritamentū libidinis imperio cedit. Tandem gregis possessor exhausti pecoris inopia prouocatus, obseruatione adhibita circumuentam canibus belluam cursu ac clamore uehementius urgere perstitit, fugacemq; sectatus, eo forte loci quo puella seruabatur accessit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clausum, perplexa ramorum series cōtinenti frondium umbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac uenabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarū deformitatem seminis aptitudine coloraret, generationis monstrum usitato partu ædidit, syluestremq; sanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq; filio, paternum à necessarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita suæ ueritate propaginis, à patris interfectoribus funesta supplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nullo probitatis uestigio à paternæ uirtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo sanguinem repręsentans. Cæterum ut ad diuerticulum quo excessi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus classe ex Anglia petitum, ad socerum Gerithaslauū Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq; Noruagia rediens, Rikardum acerrimū uxoris osorem effectum patria exegit, sed & sororē Sialandiæ redditam regiarū partium functione donauit. Interea absumpto Sueonū rege Olauo, succedit Omundus, à uitæ diuturnitate cognomen sortitus. Cuius facto Olauus Noruagiensis repetendæ patriæ fiduciam nactus, cōtracta Sueonum ope Noruagiæ summam audaci usurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ

Amoris uis.

Vrsi syluestri progenies.

C opis cassum, ac celeberrima uirium parte defunctũ aduerteret. Idem ignarum iuris populum, passimq; & agresti more uiuentem, legibus salubriter æditis, ad meliorís uitæ habitum perduxit, quarum uetusta monimenta plebs Norica præsenti ueneratione complectitur, nec minus in deum uenerabilis, memorabili exemplo seruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fustem per incuriam secuisset, atq; ab his qui proxime cõstiterant, solutę à se religionis fuisset admonitus, cõtinuò dexteram suam, quod eius ministerio lapsæ mentis errorem cõplesset exosus, sparsas repente scindulas legit, factoq; ex eis foculo, subiectã palmam cremandã præbuit, fortuitę culpæ modum, solido cruciatus genere pungens. Adeò scrupuloso cultu leuia quoq; religionis momẽta seruauit, cuius detractæ tristem à seipso pœnã exigere cunctatus non est. Nam cum reos pœnas apud inferos manere persuasum haberet, leui admodum cruciatu grauiorẽ pręcurrere statuit, manumq; ad præsentes pœnas perferendas patientię duramento firmare, quàm animã futurarũ metu suspendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarent, ne sibi quidem ignoscendũ putauit, & quod piæ dissimulare licuit, suppliciter expiauit. Cumq; præsidio negligentiæ errorem tueri posset, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiã magis reprẹsentare curauit, pœnãq; correctiõis suæ fidem, quàm impunitatẽ delicti testem esse maluit. Ita prudentia ac deuotiõe instructissimus, propior publicæ religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunspectissima sanctitate, æternã cognomine memoriã usurpauit. Ab eodem quoq; pauperibus protectio, pupillis tutela, sacerdotali ordini ueneratio, detrimentorũ uiolentia lacessitis subsidia præbebanť. Præterea ex gremio eius ueluti quodam munificentiæ fonte, complura alia uirtutũ spectacula manauerunt. Hæc hactenus, quia publico cultu consecrata pietas, priuatæ laudis egena non est. At

D Vluo ob uirtutis æmulationẽ grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores insidias necteret, instrumentũ doli simulatione officij texit. Suetis enim assidue Scaniam irrumpentibus, primus ad constringendam rem proficisci popoſcit, impetratisq; petiti ministerij partibus, Estritham quæcunq; imperasset exequi, literis signatorio anulo impressis iuberi petiuit. Quibus acceptis, continuò matrimoniũ eius postulare aggressus, rei bellicæ mandatum ad nuptiarũ preces transtulit, libidinosumq; quàm strenuũ legationis ministrum agere satius duxit. Quã rem Estritha arcano fratris imperio consentaneam rata, perseueranti repugnare passa non est. Ita uersuti ducis animus impulsu capti odij instinctus, corrupto legationis officio, linguæ uolubilitate qua plurimum ualuit, fratris ac sororis credulitatẽ nefarijs perfidiæ laqueis circumuentã oppressit, bellumq; aduersus Daniã professus, structis callide dolis audacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania ultorem operiretur, declinandæ uindictæ gratia, in Suetiam sibi cum coniuge transeundũ prouidit. Vbi inuadendæ Daniæ propositũ pertinacius animo uoluens, Omundo, Olauoq; consilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiã copijs, alteri Scaniã terrestribus impetendam proponit, ipse se classem è Suetia ducturũ promittit. Cuius rei molitiõe detecta, Haquinus quidã è uilla Stangby, amantissimus regis, arrepta q̃celerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex se cognoscendi copiã tulit, eaq; humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneret, aperuit. Rex tantæ cõspirationis nunciũ exercitu subsecutus, ne rumoris autorẽ præmio uacuũ præteriret, fidẽ nuncij quod & longã & periculosam nauigationẽ egerat, præmij loco duûm iugerũ agri Scanici donatione pensauit. Interea Olauus classe sua apud insularum unam acquiescere iussa, habili expeditoq; nauigio Sialandiã petijt. Vbi accersitũ concionis nomine populum ad deditionem q̃ potuit disertissimo prouocabat eloquio, modo uniuersorũ, modo singulorũ cõpositis blanditiarũ figmentis animos demulcẽdo,

eam

A eam demũ tutiorẽ potentiã credens, quæ pace magis quàm prælio cõstitisset. Igitur à maiorũ quodã astu benignissimæ responsionis exceptus, simulatũ plebis fauorem spe eximia cõplectebatur. Tandem inter uariũ plebis tyranniq; sermonẽ speculatorũ unus ex maritimis superueniẽs, grandia terris uela propinquare narrabat. Igitur fluctuantẽ Olauũ, senior regis aduentũ operiens, interrito se animo gerere cohortatus, consuetã littoribus mercẽ aduehi prædicabat, non aliam premendi inimici occasionẽ aptiorem fortunã ratus, q̃ si odium beneuolentiæ specie suppressisset, spemq; eius uano sermone protrahere potuisset. Secundo quoq; patri nuncio accepto, cõcionantis metum cõsimili affirmatione discussit. Tum demũ Olauus assertionẽ eius suspicione insecutus, emissum in littus speculatorẽ explorare iubet, Kanutus ne esset, an negociatorũ aliqui uenientis exercitus speciem præbuissent. Quo reuerso seq; frequens classe pelagus prospexisse perhibente, cõtinuò senẽ mendacij damnans colloquiũ soluit. Ille nihilominus uera se omnia retulisse cõtendens, eos aduentare dicebat, à quibus Daniam ferro cõparare quis posset. Olauus uix fuga usus, pertinaci remigio sociã repetit classem. Subinde Kanutus portũ classe cõplexus, uictum labore remigẽ nocturna quiete firmauit: ubi ab incolis Omundũ terrestri agmine Scaniã, Vluonẽ nauali fluuiũ Helgam occupasse cognoscit. Ipse igitur Omundũ excipit, classem ad opprimẽdos qui ad amnẽ appulerant mittit. A quo cum nauiũ duces Omundũ apud Stangam montẽ insigni pugna obrutũ cõperissent, ipsi quoq; cõsentaneã fortitudinis operã ędere cupientes, ne rege audacter agente ignauũ gessisse militẽ uiderent, quo promptius in eam quam hostes occupauerant insulã traijcerent, aliam eidem uicinã ingressi, mediũ amnis spatium cõtabulatis molibus sternunt. Illic siquidẽ fluuius latius manantibus aquis, amnis modũ excedens, ingentis stagni speciẽ prębet. Tum Vluo

B suos ne hostẽ cœpto deturbarẽt admonitos, traijcientẽ telis eminus ac sagittis incessere iubet, futurũ taliter inquiens, ut ipse sua sibi manu ultimã fati semitã strueret. Progresso uero longius opere ueluti nostros trãsitu prohibiturus, in aduersa ripa phalangẽ explicat. Quo uiso Dani traijciẽdi cupidiores effecti, frequẽtes onerauere pontẽ. Vbi dum conferti, sed in q̃ periculosum iter progrederent ignari, bellũ instanter appetũt, subitò desidẽte cõgerie inter undas auidũ pugnæ spiritũ deposuerunt. Si quẽ uero (ut in eo discrimine accidere solet) semel ad summũ fluctus retulit, ꝓtinus alterius amplexibus implicatus, in profundũ periturus abstrahebat. Ita dũ mixti atq; alius alij cohærẽtes inuicẽ opem exigũt, mutuò sibi exitiũ pepererũt, & quẽ salutis quis autorẽ petijt, infelicẽ fati comitẽ habuit. Neq; enim armorũ põdere pressi, tutum natandi euentũ assequi potuerũt. Ita Vluo Danorũ deceptor magis q̃ uictor, aliena temeritate quod proprijs uiribus nequibat obtinuit, certissimã hostiũ uirtutẽ salubrius cũctatione pugnæ q̃ impetu proculcãdo. Cuius facinoris insecuturã metuens ultionẽ, q̃d sibi hinc classem obstare, inde regẽ imminere cõspiceret, salutis obtinẽdæ cõsiliũ ut uiribus difficile, ita arte promptissimũ reperit: fugã nanq; diligẽtius animo circunspiciẽs, cum unicũ eius diuerticulũ in classis desertione restare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs relictis, in proximã ripã uniuersum scaphis traiecit exercitũ, sicq; clandestino secessu usus potitũ latebris agmẽ abducit. Diluculo Dani sociæ cladis ultionẽ auidius sitientes, dũ in hostiũ nauigia ruũt, eadẽ propugnatore uacua reperiunt. Rex lacu lustrari iusso, mersorũ corpora uncis aut euerriculis capta, apud Asum contiguum amni oppidũ supremis procurauit officijs: Olauũ uero per Noruagiensiũ quosdã pecunia à se correptos domestico bello opprimendum curauit. Ita egregij animi dux suorũ auaritia lacessitus, quos foris propugnatores habuit, domi percussores inuenit. Cuius frater Haraldus cõsimilẽ gentis perfidiã ueritus, adito Byzãtio suspectã patrię fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus sex prępollentiũ

C regnorũ possessor effectus, eximio sui fulgore etiã Romanũ illustrauit imperiũ. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildã nuptũ tradidit, eundẽq; paulò post Italica cõsternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebelliũ conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldũ natu maiorẽ Angliæ, Daniæ Kanutũ, Noruagiæ Suenonẽ, quẽ ex Aluuiua sustulerat, absq; ulla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidẽ filiorũ regimini tradidit, nihilominus cõmune sibi triũ imperiũ reseruauit, neq; summã penes alium consistere uoluit. Præterea teneris adhuc ducibus, in officiorũ tutelã fortissimorũ præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiũ Suenonẽ enixa, sobolis intercessu uiro fratris gratiã cõciliauit. Beneuolentiã enim quã Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, cõsanguineæ sibi prolis respectui tribuendã putauit. Quinetiã sororem Anglorũ satrapæ Godeuuino nuptijs iunxit, gentẽ genti animis atq; affinitate cõserere cupiẽs. Ex qua Haraldũ, Biornonẽ, Tostonẽq; ortos memoria proditũ habemus. At Cæsar ex Gunnilda filiũ æque fortuna ac uocabulo Magnum suscepit, à quo illustriũ Theutonicorũ imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, cõmilitium regis stipendia meriturus accessit. Is A pribigneuo patre christiani cultus amãtissimo, deficientẽq; à religiõe Sclauiã nequicq̃ reuocare conante, præter nationis suæ morẽ percipiendæ literarũ disciplinæ gratia, doctoribus traditus, ut eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interẽptũ cognouit, efferatũ ingeniũ leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scolã mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatiõe patrios ritus pigrius prosequeref, literarũ cultũ in tyrociniũ uertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui uindicis q̃ ignaui discipuli partes agere maluit, audacter q̃ industrie animo uti satius

D autumãs. Itaq; naturę magis q̃ pręceptoris monitis obsecutus, parta tandẽ ultiõe, Kanuti cõmilitiũ expetiuit. Ita adolescẽtis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiõis elemẽtis ingenitũ sanguini suo rigorẽ expugnare non potuit. Eodẽ tempore apud Daniã sacrorũ antistites alijs alij successisse traduntur. Nã Gerbrando substituif Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creaf. Cæterũ Kanutus tria pręmemorata regna circuiens, clientelã suã sex milliũ numerũ explentẽ, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorũq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandẽ æstate pro tuendo imperio excubantẽ, hyeme cõtubernijs discretã alere cõsueuit: mensibus stipendia nouabanf. A quo Vluo tẽpore quo rerũ autor nobiscũ immortalitatẽ suã partiri uoluit, annuo feriarũ circuitu repetito, apud Roskildiã cõuiuialiter accersitus, postq̃ industriã temulentia uicerat, mersæ nuper militiæ cladẽ nocturnis laudũ suarũ cantibus celebrabat. A quo rex suorum sibi pericula palàm exprobrari iudicans, uehementis iræ procursum aduersum cõtumeliosum eius carmen destrinxit, indignũ ratus eo cõuiuanti, cuius ductu se fortissimis propugnatoribus spoliatũ cognouerat. Igitur Vluo inter ipsa mensæ sacra ab astantibus interfici iussus, præcipitis linguæ iusta supplicia pependit. Ita dum aliena fata parũ sobrie meminit, sua cecinit, siccatosq; cupide calices proprij sanguinis liquore compleuit. Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinẽ potius quàm uoluptatẽ percipere debuit, quod gloriæ sibi loco arrogasset, ductu suo præcipuis regis uiribus ultimã incessisse iacturam. Quo peracto Kanutus uiolatæ necessitudinis iniuriã, ac sororis uiduitatẽ, duarum prouinciarũ attributiõe pensauit, quas eadem postmodũ sacrosanctæ Trinitatis ædi, præcipua apud Roskildiã ueneratiõe cultę, decimarũ nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutũ miles defluxerat, animis quàm impensis onerosior. Plerisq; eñ amplior uiriũ quàm morũ grauitas inerat, quiq; se splendidius bello gesserãt, obscurius pacis decora intuebanf, adeò ut qui foris insignes extarent, domi ignobi

les

A les uiderentur, uixq; eadem & honesta & acria ingenia reperiebant. Igitur cõplures ad uim & rixã usq; in aula perniciosi esse cõsueuerãt. Quos cum rex natione, linguis, ingenijs quammaxime dissidẽtes animaduerteret, quippe uarijs ac perplexis inuicẽ affectibus urgebant, nam petulantia alios, alios inuidia, quosdã etiã ira uexabat, quo minus seditiose se gererẽt, saluberrimũ castrensis disciplinę tenorem, qua tantæ uarietatis discordiã rumperet, debitãq; militi maturitatẽ monstraret, exactissimis ędidit institutis. Itaq; circunspectissima eiusdẽ deliberatio Oponis Sialandici, cæteros prudẽtia atq; autoritate præstantis, monitis persuasa, ne externa forte domestico crimine turbarent, socialis odij tempestatẽ repressit, legesq; seuerissime cauendo seditiosum militiæ spiritum ueluti fraterna quadam charitate coërcuit. Atq; ut audaciæ comitatẽ adijceret, fortissimo militi speciosissimũ moris habitum ingenerauit, clientelã suam effreniũ ac litigiosorũ cõuictu tanquam erubescenda aliqua sentina uacuefacere cupiens. Vt ergo improborũ frequentiam à curiæ ualuis repelleret, statuit ut in capessendo discubitu ordine quo quisq; militaris muneris aduocationẽ sortitus fuerat, uteretur, locaq; antecelleret, qui prior obsequio foret. Adeò militiæ uetustatem honore mensæ rependi par duxerat, ne promiscuis sedẽdi locis cõfusa meritorũ series uideret. Eum uero qui cœna inita, aliqua mora interpellante tardior superuenisset, inter considentes excipi oportebat. Qui si tam arcto se consessu iunxissent, ut ob nimiam eorum frequentiã qui superuenerat sessum recipi nequiret, qui eius loco insederat exurgens proximũ occupabat, eousq; inuicem se assurgendi officio uenerantibus, donec laxato totius consessionis ordine, legitimũ recipiendo spaciũ patuisset, mensaq; qui postremus residebat abscederet. Si quis uero alieno discubitu uti per insolentiã perseuerasset, qui eo spoliatus fuerat proxime circunsedentibus iniuriæ querelam detulit, B hisdemq; testibus in cõcionem productis aduersus reum actione cõtendit, effecitq; ut qui cedere iussus cõtumaciter supersedisset, cõtumeliose stipendijs amoueretur. Ter tamen regi tali culpa affectis necessitatẽ pœnæ remittendi fas erat, nec aliter quàm ut tot gradibus quis discubitu indignior fieret, quot uicibus sodalem dignæ sedis negatione spreuisset. Ita enim legis temperamentũ inter seueritatem ac mansuetudinẽ medium, rigori clementiã sociauit, ut nec pœnitentiã repelleret, nec impunitatẽ excessui daret. Quod si quarto se quis eodẽ reatus genere maculasset, discreto à milite loco, mensæ alienus fiebat, cõmilitonũ nemini catino aut calice cõmunicabat. Neq; enim ter ueniam experto ulterius ignoscendũ putabat, quia sua iam noxa pœnam meruit, qui se ea toties affecit, adeò cõtumaciam contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem spretæ militaris dignitatis indignatio, eumq; qui parem uenerari nesciret, parum superiori delaturũ esse existimatum est. Eodem pœnæ genere in minutos quosq; animaduertebat excessus: ut, si quis alium conuicio insecutus fuisset, aut potione per cõtumeliã respersisset. Cæterum rex maritimã sæpius quàm terrestrem militiam agere consueuerat. Igitur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus uacui pro asseruãdis equis alternis uicibus excubabant. Qui uero adaquandi tempore ita sodalis equo usus fuisset, ut ipsum continue, nec modo suum, modo illius uicissim insidendo premeret, prędictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim studio rex uerecundiã à suis seruari uoluit, ut etiam paruulo impudentiæ excessu deuios, castigationis remedio coërcendos putaret. Qui uero tribus fasciculis in stabulũ coniectis, equo suo cõmunis pabuli spicam, alieno stipulam admouisset, iuxta priorem formulam militia, aut turpiter uti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis socio flumẽ transequitanti, ita equo cõcurreret, ut ad ipsum turbulentior unda deflueret, pari industria cautum. Adeò scrupulosa cura paruula quoq; societatis officia pensabant. Ei uero qui stationi addictus, ita se somno onerasset, ut uestes aut arma dor

Regis Knuti in milites proteruos animaduersio.

C mienti detrahi possent, consimile uindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur. Neq; enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico excubiarũ officio submouisset. Verum aduersus grauiora præfractior actio constituta fuerat. Si quis enim cõmilitonũ suorum quempiã manu, ferro, uel fuste læsisset, aut si quicquam uiolenter eius manibus extorsisset, comam'ue alieni capitis uiolasset, postremo si maiestati insidias struxisset, abũdeq; de facto testium adstructione constaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari munere defungebatur. Is nanq; qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem sella posita ius militi dicere postulabat, deinde reum ut in concionem ueniret, tertio citatorum ordine prouocabat. Vnumquenq; bini duntaxat cõmilitones explebãt. A quibus si reus in quęstionẽ publicam deducendus rem familiarem possedisset, domi semel, bis in curia apud discubitus sui locum præsens absens'ue postulari solebat. At si fundo careret, eo loci ubi in aula accubare consueuerat, ter sponsione prouocandus fuerat. Concione inita qui prouocauerant syncere se reum postulasse, nihilq; in ea causæ dictione fauoris, aut offensæ respectui indulsisse iurabãt, simulq; & citatorũ, & testium partibus inseruiebant. Consequenter in reum principalis facti testimoniũ, à duobus denunciandũ restabat, iuramento præfari iussis, nec actoris amore, nec rei odio quicquam se præter oculis aut auribus explorata dicturos. Nam in quæstione læsæ maiestatis propensior auditui fides haberi consueuerat. Cæterum testimoniũ in oculis reponebat̃. Præterea obiecta defensionis præsidio repellere non licebat. Siquidem testium criminatio, neq; alieno patrocinio, neq; propria cuiusquam repulsione subrui poterat. Tantum quippe autoritati ipsorum pondus inerat, ut assertionis eorum fidem eleuare proxima sacrilego dementia putaretur. Ita reus aduersum testimonij fulmen, nec culpam nec innocentiam ullo argumento tueri potuit. Sed neq; ei si sponsione prouocatus fuisset
D restipulatione uti licuit. Rationem testium districta iudicum insequebat̃ autoritas, reum ueluti euidenter noxium, nihilq; iam pro se recusantẽ, honore, opibus, patria, atq; omni demum militari functione damnantiũ. Hostibus eius honos atq; impunitas adiudicabant̃. Iuxtà in præsentẽ absentemq; sententiæ ferebantur. Sua nulli longinquitas præsidio esse poterat, quo minus & accusatio testibus, & damnatio sententijs instrueretur. Quarum utraq; plenè partes suas exhibente, reo defensionis amplecti præsidiũ non licebat. Tum demũ rex cognitione suscepta, an ea cæteris pronunciatio placuisset, interrogat. Ipse enim auditoris tantum partem exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare uiros, quos ipse fouisset. Quapropter in eos quorum egregia opera usus fuerat, aspere pronunciare ueritus, quęstionẽ ad se delatam, ad curiæ cognitionẽ relegauit, silentiũq; moderationis suæ fidem, quàm sententiã seueritatis testem esse maluit. Cumq; demum exaudita militum responsione, totius cõcionis suffragia iudicationi cõsentanea noscerentur, qui damnatus fuerat interrogari solebat, terreno an maritimo secessu fugam petere decreuisset. Ita rex proscriptione suos quàm necepuniri maluit, delectumq; fugæ, ne uiolentiam represenraret, indulsit. Quod si reus mari se credere delegisset, eò cõmilitonum frequentia prosequendus, dataq; naue, remigijs, cõmeatu, uasculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore operiẽdus fuerat, donec rem, si eis nauigatio gereretur, uel si uelis, antennæ extra cõspectum abijssent. Tum deniq; qui profugerat superiori ab omnibus sententia repetita, amarissimorũ maledictorum uerberibus laceratus, tristissimis totius militiæ suffragijs damnabatur. Qui si tempestate in littus relatus fuisset, cõtinuò ut hostis habitus uiolatę societatis pœnas pendebat, discrimenq; capitis eius funesto damnationis incursu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non periculosa minus, quàm ignominiosa sontiũ euitatio fuit. At si militiæ munere defunctus terra

A persugere maluisset, ad nemus usque pari militum cura comitandus erat, cunctis tandiu in eius abitu expectantibus, quousque procul ipsum abesse cognoscerent. Ac tunc demũ magno cum totius militiæ fragore ter ualide ædendus clamor, cunctaque strepitu miscenda fuerãt, ne fugiturus ullo ad eos errore referri posset. Tũc demum districta etiam inexorabilis omniũ seueritas cunctis solenni iure completis, ne de indemnato suppliciũ sumere uideretur, supremã reo damnationẽ intendit, effecitque, ut qui se à specioso militiæ cõuictu abruperat, turpiter uagam uitam proscriptus exigeret. Ita militaris disciplinæ rei, iudicialis ignominiæ grauitate in abiectissimorum conditionem relegabantur. Adeò enim rex contumeliam sontium non sanguinem sitiebat, ut eos probroso castigationis genere, quàm cruento punitiores putaret. Si quis autem ei postmodum commilitonum uno telo aut comite superior obuio pepercisset, ipsius se contumeliæ participem præbuit, cuius culpam uindicta prosequi formidauit. Tale noxijs quoties à curiæ moribus degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. Adeò quondã castrensis notæ dedecora iudiciali repellebantur umbone. Quod si reus ab actore testimonio superari nequiret, sex secum commilitonibus in iusiurandum accitis, culpæ quæ obijciebatur alienũ se fuisse monstrabat. At si commilitonum quis eum quem militiæ consortem nescisset iniuria per ignorantiam affecisset, ad conciliandam errori suo fidem, prædictum sodalium numerum in sacramenti societatem contrahere debuit. Cæterum solenni iure conuictos, ac superiori modo damnatos felicitas deficiebat, occupabat aduersitas: eo quidem certius, quod trium regnorum pontifices aduersum talium transgressionum reos solenni execratione usos esse constabat. Ita disciplinæ ius geminum amplexa columen, partim regio, partim religionis præsidio nitebatur, ut humanam sententiam diuino crederes iudicio comprobari. Cuius rigor discordias rupit, simultates finiuit, seditiones ex-

B tinxit, pacatioremque regi militem reddidit. Postmodum uero seueritati eius siue ob inertiam, siue ob clementiam principũ, pecuniariæ mulctæ temperamentum accessit. Quo tamen sola ligni percussio earuit, quod eo canes quis abigere soleat. Adeò maiorum uerecundia summam in ictu probroso contumeliam reponebat. Contigit autem ut ipse rex sua primus lege caderet, iurisque firmamentum quod eatenus syncerum, atque incolume steterat, parum sobrius proprij militis occisione laxaret. Cumque se legibus quas ipse tulerat euidenter noxium animaduerteret, pœnitentiæ acerbitate correptus, uocata militum concione, regia sella descendit, inque omni conspectu supplex humi demissus, milites commissi sceleris pœnas suo arbitrio exigere iussit, libenter se decretam ab eis pœnam suscepturum promittens. Cumque factũ maiestatis nomine tueri posset, militari se animaduersioni substrauit, humilitatemque mansuetudinis suæ documentum, quàm uires elationis indicium esse maluit. Illi concione lachrymantes egressi, deliberatione inita tristem de rege sententiam ferre ut minus honestũ, ita parum utile peruiderunt, nõ ignari sine eo esse se uacuum spiritu corpus, prędam quibus ante imperassent futuros. postremo, uniuersum rei militaris statum eo pœnã subeunte conuelli, inque unius omnes proscriptione damnari, lapsum eius ruinam suam, damnationem, commune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re sententiæ dubij, creditóque sibi iudicio æquo leuius austerius'ue uti ueriti, proprio regem arbitrio decreuere mulctandum, existimantes plus nutui maiestatis, quàm priuatorum sententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu magis quàm industria nosceretur admissum. Igitur ex eo iudicem statuunt, pœnamque præstolanti impunitatis potentiam largiuntur. Et pulchre quidem factam sibi iudicandi potestatem ipsius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum negocium temere iacta pronunciatione finirent, uel commilitonis ultionem placide,

C uel regis suppliciũ crudeliter expetentes. Ita salus regis penè suo scelere euersa, temporis difficultati donata est. Ad hæc satis graues eum delicti pœnas dedisse arbitrabantur, qui se in tanto fortunæ fastigio, tam suppliciter abijcere sustinuisset. Tum demũ uenerabiliter exceptũ, atq; ex ancipiti reo securi iudicis partibus inseruire iussum, sellæ restituerũt. Rex culpam ære redimi debere cõstituit. Cumq; aliâs homicidiorũ crimẽ quadragenis nummi talentis expiari soleret, ipse sibi trecenta ac sexaginta mulctæ nomine numeranda descripsit. Huic summæ nouem talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ speciem cõsimilis culpæ reis, lege perenniter irrogauit. Totius uero pecuniæ partẽ regi primã, alteram militibus, tertiam interfecto sanguine cõiunctis adiudicauit. Cumq; ipse in præsentiarum tam regis quàm rei partes exequi debuisset, ascriptam sibi portionẽ sacrorũ præsidibus egenisq; diuisit, deũ perinde ac cõmunẽ omniũ principẽ pio munere propitiandũ existimãs. Egit humanũ iudicem, reum liberalem, ueniæ genus absolutionis spem, debito emendationis ordine cõplectendo. Cæterũ eo uiuente militaris mos æque uiolatore atq; expiatore caruit. Igitur dum sic seditiosis occurrit, mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim ultione non sanguinis, non necessitudinis uinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore procederẽt. Nunc uero solutis hebetatisq; pristinis militiæ neruis, grauiora inter cõmilitones ꝙ exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduersum improbos actio sileat, & qui culpæ punitor esse debuerat, patronus existat, nec sit qui dissolutos militiæ mores perfractius rigidiusq; cõstringat. Hanc itaq; militaris disciplinæ cõsuetudinẽ diuturna usurpatione firmatam, nostri temporis principes abrogare minime erubescendũ duxerũt. Vbi enim domestica quies seditionũ fluctibus agitatur, priscæ cõsuetudinis forma cõuellitur. Quippe aduersum effrenes,

D cõcitatiq; ingenij tyrones, seueritate potius ꝙ nimio fauore, ac profusa indulgentia utendũ est. In quem modum Kanuti industria pro administrandis militaris disciplinæ negocijs, syncere ac ualenter excubuisse cognoscit. Præterea militi regem, uel regi militem, non nisi pridie Kalen. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiusdem quoq; postmodũ obseruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obscurioris familiæ cõuictum prorepsit, diuq; superioris disciplinæ etiam apud supparis cõditionis uiros imitatio ualuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ uacantem casus absumpsit, moxq; ad patrem prouincialis ministerij summa concessit. Vt autẽ Kanutus à Richardo, quod sororis suæ repudiũ egisset, atq; aduersus uxorem seuerius æquo maritali supercilio usus fuisset, tanquã à cõiugalia sacra cõtumeliose tractante pœnas sumpturus, ac tori genialis iniuriam repulsurus, in Normaniam magna se classe traiecit. Vbi cum paulòpost triste quoq; de Haraldi fato nuncium accepisset, propior publicę expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto insisteret, remissior fuit: sed neq; oculos ad singularem luctum à generalis militiæ contemplatione deflexit, adeò rerum ac temporis statum inter fortem patrem ac strenuum ducẽ egregia animi moderatiõe diuisit, nec minus in toleranda filij morte, quàm in hostium appetenda perspicui roboris spectaculum præbuit. Cuius impetum Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob grauis militię labores aduersa ualetudine pressus, cum se corporis firmitate defectũ, ac mox spiritu cariturum animaduerteret, cõuocatos proceres, non nisi bello confecto, domos reuerti iussit, haud dubie uictoria potituros, si funebri eius lecto humeros in acie subiecissent, atq; inter primos præliantiũ globos ducis nomine corpus suum exanime pertulissent, idq; fugato hoste quo clarius cinerum suorũ monimentum extaret, apud Rothomagum promissa indigenis libertate, sepulturæ mandarent, facile usuros conditione Gallos, si ilico hostem finibus suis excessurum

A rum cognoſcerent, paruoq; impendio grandi patriã metu liberare quiuiſſent. O immenſam perituri regis induſtriã, quæ ſuis in ultimas rerũ anguſtias deuolutis, diſciplina quàm ſpiritu uiuidior affuit. Enimuero ſuperſtitũ ſalus decedentis ingenio ſtetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatũ, ad Danorũ uſq; uictoriã ueluti uiua adhortatione profecit, ut non minus extincti, ꝙ ſuperſtitis fortunæ pondus ineſſe crederes. Cui mox ſepulturã diſceſſuros ſe pacti à Rothomagenſibus expetiuerũt. Rapuere cõditionẽ hoſtes, cineribusq; eius in urbe ſua acquieſcendi locum dederunt. Ita milites ſuſcepti monitus ratione, pugnã, pactionẽ, ſepulturã atq; exequias proſecuti, fato functum humeris ſuis regẽ in acie pertulerũt, uictoresq; funerato eo ſumptis tantũ cõmeatibus, ad propria reditum habuerũt. Hunc Kanutus exitũ habuit, quo nemo noſtrorũ regum, tametſi plura alij uictorijs illuſtrauerint, ſplendidior fuit. Adeò enim operũ eius magnitudinẽ propitiæ famæ fides auxerat, ut quos rerũ geſtarũ gloria pares habuerat, amplitudine claritatis excellat. Cumq; aliorũ ſplendorẽ ignorãtiæ obſcuritas, ac uetuſtatis rubigo perederit, huius decus longa famæ uſurpatiõe ſubnixũ, perpetuis memoriæ fructibus reuireſcit. Siquidẽ ſanctitate ac fortitudine inſtructiſſimus, non minus religionẽ, ꝙ regnũ proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis inclaruiſſet, placidiore ſtudio uſus, ex fiſco ſuo cõpluribus in locis priuatorũ clericorũ cõuictu inſtituto, cellularũ frequentiã nouis cõuenticulis auxit, ſacrorũq; uenerationẽ, quã maximã ſemper exhibuerat, regiarum opum impendio ſtipendijs multiplicauit: monachalẽ quoq; ordinẽ uberiorẽ reliquit, ne ferocię propior quàm pietatis officijs uideretur, æquã ſibi utriuſq; laudẽ adijcere cupiens. Cuius ſtudij induſtria ad tantũ claritatis lumẽ acceſſit, ut cum fortiſſimorũ regum bellica uirtus antiquitate exoleuerit, eius famã gloriæ quæſtu opulentiſſimã tenaciſſima poſteritatis agnitio cõprehenderit. Interea Sueno Eſtrithæ filius expectato apud

B Angliã Kanuto, quo plenius incolis auſum defectionis excuteret, militiã præſidijs ſparſit, ne libera monimentorũ occupatione ſuſpectas Anglorũ uires armaret. Vt autẽ Noruagienſibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore externi obſequij Danicũ derectantes imperiũ, ad Olaui filium Magnũ, cui bonitas ſua cognomini erat, deficiũt, eiq; regnũ imponũt. Quippe ſpectata patris ſanctitas populariũ ei fauorẽ cõciliauerat. Neq; enim parenti gratiã impendiſſe cõtenti, in filiũ quoq; fauorẽ extenderãt. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfidiæ ꝙ paterni fati rumore perculſus, uereri cœpit, ne ſi finitimorũ bello intenderet, ex dilatione rerũ Anglia per abſentiã careret, ideoq; minoris regni defectionem tolerare, ꝙ maiori cõſimilis auſus locum tribuere, conſultius duxit, leuiori malo ſolã grauioris formidinẽ præponderare iudicãs. Itaq; diſſimulata iniuriarũ offenſa cõditione defectorẽ aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior decederet, ſuperſtiti regnum eſſe ceſſurũ, ne priſcam regnandi conſuetudinẽ noua regnorũ partitio laceraret, rerũq; quondã iunctarũ diuiduã efficeret ſummã. Adeò enim Daniã Noruagiãq; unius eſſe regiminis affectabat, ut alterã alteri ſubijci ꝙ utrãq; ſeparatim regnũ gerere præoptaret, patriæq; exteros imperitare, ꝙ patriã ſine exteris imperiũ gerere mallet. Quę nimirũ cõditio eo ſtoliditati propior, quo fortunæ ſubiectior, alterutri aut ſplendidũ imperiũ, aut ſordidã paritura fuerat ſeruitutẽ. In hanc pacti fidẽ utraq; pars ſacramento cõuenit. Deinde Angliã profectus cum cuncta Suenonis induſtria pace pleniſſima cõperiſſet, Eduardũ fratrẽ quẽ eiuſdẽ nominis pater ex Immę matrimonio ſuſtulit, in regni ſocietatẽ adciſcit, nõ quod fraterno illũ affectu coleret, ſed ut eius ambitionẽ munificẽtia ac liberalitate præcurreret, regniq; parte potitũ, totum cupere prohiberet. Itaq; nõ tam ueneratione charũ ꝙ populariũ ambitiõe, paterniq; generis autoritate ſuſpectũ, cõſortem imperij facit. Verũ Eduardo humilior origine animus fuit, ſiquidẽ obtuſi

C admodũ cordis obſcuriorem indolis experientiã præbuit. Kanutus cum biennio
regnaſſet defungit̃. Cuius Sueno propinquitate fiſus, relictis apud Angliã præſi
dijs, Daniam nauigatione cõtendit, retinendæ inſulæ ſpem non ſolum in Godoui
ni filijs, quibus ſanguine admodũ coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa
cõſortis ſui ſtoliditate deſidiaqꝫ præſumens. Quod audiens Magnus, Daniã per-
inde ac ſibi mutuę pactionis lege debitã, ipſiusqꝫ Kanuti teſtamento legatã, æquis
populariũ animis occupat, Suenoniqꝫ cognationis rationẽ ędenti, priſtinã fœde-
ris conditionẽ opponit. Nec dubitauit alieniſſimũ ſibi, ſanguini ſuo regnũ legati
titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permo
ti, cõſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandã putabãt, ideoqꝫ facta
cõpetitorũ æſtimatione, alienũ domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus
quàm debitã regno proſapiã intuentes, fideiqꝫ ſuæ ꝙ patriæ reſpectui propiores.
Igitur alienigenę partes religioſo fauore cõplexi, præteritã Kanuti familiã regum
ſuorũ ſanguinẽ repulſæ deformitate cõfundere, quàm iuriſiurandi uinculũ per-
rumpere maluerũt, ſuffragiorũ iura non adulationis, ſed fidei intuitu põderantes,
ſeqꝫ plus religioni ꝙ regno debere confeſſi. Adeò promiſſionẽ ſuam ſequeſtram
periurij fieri noluerũt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiã credi-
mus, cum inter diuerſæ nationis uiros tantũ uirium poſſediſſe cernamus? Et uti-
nam adultæ iam religioni ea apud noſtros uis, autoritasqꝫ conſtaret, quã inter an-
tiquos tenera atqꝫ eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectã ſtoliditati cõditionẽ
reputans, temerariũ cõſobrini pactũ nequicqꝫ reſcindere cupiebat, perquã ſtultũ
argumentãdo, quibus antè imperitaſſent obſequi, inqꝫ unius iuramẽti impruden
tia cõmunem deponere libertatẽ, atqꝫ ex fulgenti imperio repente in humilimã
cõcedere ſeruitutẽ. Sed religioſa populariũ ſententia ſuperabat, quorum arbitrio
D pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verũ ut Magni uotis Danica fides re-
ſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentã oppreſſit. Nam
poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius
Angliæ regnũ cõplexus, participato cum incolis cõſilio, Danicũ ut erat per præſi
dia diſtributus exercitũ compluribus ſeparatim uicis uno eodemqꝫ tempore ma-
gnifico conuiuiorũ apparatu per obſequij ſimulationẽ excipi iuſſit, meroqꝫ ac ſo
mno ſopitũ noctu per inſidias trucidandũ curauit. Ea nox paruulo temporis mo-
mento uetuſtã Danorũ dominationẽ, diuqꝫ maiorũ uirtute elaboratũ finiuit impe
rium. Sed neqꝫ id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius igna
uia perditũ ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulqꝫ do
meſticæ libertatis autor, Eduardo ſummã, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſti
matione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerũ uſurpatione regnaret, & quô
nobilitate peruenire non poſſet, potentia uallatus aſſurgeret. Eduardus uero ſo-
la generis autoritate, nõ prudẽtiæ ratione munitus, uano maieſtatis obtentu pra-
uorũ ingenia, maiorũqꝫ petulantiã nutriebat, titulo rex patrię, cõditione miſerabi
lis, procerũ uerna, cõtentus quod alij fructũ, ipſe umbrã tantũ ac ſpeciẽ occupaſ-
ſet. Ita Anglorũ inter ſe ſummã, nomen atqꝫ potentiã diuiſerunt, tituliqꝫ ius ac rerũ
dominiũ ueluti diuerſis ab inuicẽ gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienũ
ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur
Eduardo ipſum quoqꝫ nuncupationis decus inuidit, omniaqꝫ regni inſignia in ſe
ipſum transferre conatus, cupiditati aditũ ſcelere petiuit, occiſoqꝫ rege, tituli qui
ſolus ſibi deeſſe uidebatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fauto-
rum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumqꝫ paucis
& incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus nõ eſt. Igi-
tur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs,
utraqꝫ uictus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumqꝫ

ſe omni

A ſe omni auxilio deſertũ, nec hoſtiũ tantũ, ſed etiam ſuorũ cõtemptu perfuſum uideret, Sialandiã, Scaniãq; prætergreſſus, Suetiã maternę neceſſitudinis fiducia petere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius inſequẽte, in Iutiam ſe repente Sclauicus effudit exercitus. Quorũ irruptio dubiũ uictori effecit, fugacem ne hoſtẽ pellere, an imminentẽ excipere debuiſſet. Quidã enim gentis illius nobiliſſimus, duodecim filijs maritimis prędonibus apud Daniã ſpoliatus, Iutorũ fines ferro orbitatẽ ulturus inuaſit. Quamobrẽ Magnus perſeuerantiſſimis populariũ precibus cõmittendi prælij autorẽ agere poſtulatus, omiſſo æmulo à domeſtico hoſte in externũ arma cõuertit, & quaſi priuatę affectionis oblitus publicã induit, ne ſuas ꝗ regni partes curioſius egiſſe uideret. Nec dubitauit alienigeni ſanguinis dux ſumma adhuc fluctuante in ſeipſum dubię poteſtatis transferre periculũ. Nocte uero quã belli dies inſecutus eſt, quietẽ eius certę prędictionis ſpecies adũbrauit. Quippe ſomnũ capienti imago cuiuſdã obuerſata prędixit, hoſte eũ ſuperiorẽ futurũ, inq; aquilæ nece uictoriæ fidẽ auſpiciaq; ſumpturũ. Expergefactus rex uiſionis ordinẽ die poſtera magna cum omniũ admiratiõe uulgauit. Sed & ſomno omen cõſentaneũ fuit. Progreſſo nanq; exercitu aquilã quę in quiete demonſtrata fuerat, cõminus cõſidere conſpectã, pernici equo aduolans haſta petiuit, fugamq; alitis ueloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad ſpem uictoriæ ſpectatores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occaſu certiſſimã hoſtiũ ruinã interpretatus eſt. Cuncti quippe euentũ ſomnio cõgruiſſe cernentes, perinde atq; ſecuri rerũ in fortunã ſuam acceptę rei præſagiũ referunt, & quaſi indubitatã uincendi ſortem, pari mentiũ alacritate præſumunt, quos eò audaciæ ipſa auſpicij religio prouehebat, ut iam ſibi uictoriam ante oculos præponentes, abſq; reſpectu periculorũ certatim in præliũ proſilirẽt. Quibus primã pugnandi

B occaſionẽ corripiẽtibus, eodẽq; euentu quo omine dimicãtibus, cędunt funditus Sclaui, uictor Magnus felici pugna popularibus percharus euaſit, eorumq; propenſiore ſubſidio roboratus, ad proſequendũ regni æmulũ redit, eo quidẽ inſtantius, quod rerũ ſucceſſus quo plus ſibi gratię peperit, hoc magis Suenonis fauorẽ abſumpſit, auerſoq; uulgi animo magnopere reſiduũ eius debilitauit auxiliũ, nec ſolũ cõtrahendarũ uiriũ ſpẽ ſuſtulit, ſed etiã cõtractas excuſſit. Quinetiã Guthſcalcus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ ſtipẽdia deſeruerãt, diu ſe ſub alienis auſpicijs rem infeliciter geſſiſſe cõſiderãs, cũ domino nihil ſpei relictũ animaduerteret, militẽ exuens defectorẽ agere nõ erubuit, ſuãq; experiri fortunã ꝗ alienã ſequi tutius duxit, ut cũ regẽ meliora ſperaturũ diffideret, paternę ſaltẽ neci ultionẽ nõ negaret. Cõſilio reſpondit euentus, ſiquidẽ geſtis uarie bellis Sclauiã ſuę ditionis effecit, utq; externis rebus infractus, ita domeſticis inuictus apparuit. Nec quæſitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniã poſtmodũ parentis necẽ ultus obtriuit, paruæ glorię regnũ, aut diuitias reputãs, ſi nõ ultionẽ opibus adiecisset. Adeò aũt Magnus ob uindictã finiũ ſuis charus haberi cęptus eſt, ut omniũ conſenſu boni cognomine cenſeretur, quodq; aliorũ moribus tribui aſſolet, fortunæ laudibus impetraret. Sueno uero deſperatis iam rebus in Scaniam, ut diximus, profectus, Suetiã (nam paternũ inde genus traxerat) reuiſere proponebat. Quem Magnus concitato animi impetu ſubſecutus, cum oppidũ Alexthathiam præteriret, deturbato per occurſum leporis equo, trunco cuius pręacuti fortè ſtipites eminebant adactus extinguit: corpus eius Noruagiã relatũ Throndemi in regiorũ monumentorũ area ſepulturã poſſedit. Ita Suenoni anguſtiſſimis fortunę caſibus implicato, omniq; mortaliũ ope defecto, pręſidiũ ſupernę pietatis affulſit, regnũq; quo illum fortunæ iniquitas ſpoliauit, eiuſdem beneficium reddidit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XI.

OST HAEC Daniæ status uarijs rerum casibus fluctuatus est, Quippe Sueno summam successu magis quàm uiribus cepit. Sed neq; ad restituendã Danici nominis fortunam quicq̃ eius susceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, ut subiectorũ animos ueteris offensæ acerbitatem redolentes, ad syncerum sui cultum adduceret, aut ira abstractos ad placidiorẽ mentis habitum inclinaret. Tanta siquidem mole in Danorũ præcordijs prioris odij reliquiæ cõsederunt, ut priuatos motus reipublicæ usibus anteferrent, honoremq̃; patriæ sua deperire socordia, q̃ suscepti ducis auspicijs restitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorũ sementis stirpitus interit, quippe ut gratiæ in odiũ deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis esse transitus consueuit, raroq; animus quem semel grauiter fastidiuit, syncerae fidei stipendijs excolit, aut cum quo uehementes primum inimicitias gessit, affectuose postmodũ in gratiam redit. Cuius impotentiæ uis à simultatis ardore profecta, arcanisq; æmulationis flammis alita, non solum gerendarũ præclare rerum spem sustulit, sed etiam magnifice gestarũ gloriam corrupit. Verum ea res, ut nouæ maiestatis conceptũ, ita prioris fideliter cultæ indiciũ ædidit, simulq̃; recentis iniuriæ crimen & pristinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildensium sacrorũ antistes Anachus moritur. Sufficitur Vuilhelmus, quo Kanutus maior & scriba & sacerdote usus fuerat, genere quidem Anglus, sed omnium uirtutũ partibus ac numeris abunde instructus, idemq; pontificalium sacrorũ apprime peritus. Ad cuius usq; tempora Scaniæ genti religionis

D priuilegio Roskildensis præsidebat autoritas. Ab eo uiro diuiduum esse sacerdotium cœpit. Cuius Scania ueluti alteram partem adepta, protinus inter cõiuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita est. Nam Lundia Dalbiaq; protinus susceptũ inter se sacrorum diuisere primatũ, geminaq; eiusdem dignitatis usurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri sacerdos accessit.

Præsul bibulus Verum Henrico ob immoderatũ potionis usum absumpto, põtificatus eius uniuersum ius, omniaq; honoris insignia ad Eginum Lundensiũ præsulem cõcesserunt, ac ueluti in unum corpus utraq; sacerdotij summa confluxit, quanq; meritò in ebriosi antistitis fato sobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem sordida pastoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiã deponendi sacerdotij causam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abstulit, alterum salutaris cõtinentiæ disciplina prouexit. Indignũ populari nedum pontifice excessum, cuius plenã ignominiæ sortem omnis æui derisus pleno cauillationis ludibrio prosequitur. Ita bibulus præsul candorẽ sacerdotij turpissimis gulæ maculis obsoletũ, quem uiuendo corruperat, moriendo consumpsit, humaniq; calicis cupido haustu diuini usum amittere meruit. Cumq; ordini gloriã deberet, notam intulit, pro uirtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis specimen exhibere debuerat, tam indecenti fato uiolatæ sobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruę est uerecundiæ, quoniam perridicula morte cõsumptus, priuatum opprobriũ publico robore perfudit. Hoc loci splendida Haraldi memoria

Haraldus frater sancti Olaui ad bestias damnatus. tempestiuã sui exhibet mentionẽ. Qui quum fratre cassus, salutem suam intra patriam tueri non posset, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domestico draconi lacerandus obiectari præcipit. Nihil enim eius morsu ad necandos reos ualentius ducebatur. Cui in carcerẽ eunti ingenuæ fidei seruus

uus

A uus ultro sese damnationis comitem obtulit. Exuit uernam ut socium ageret, mortemq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat curiosius obseruatum, per os antri inermem excussumq; demisit. Itaq; nudato ministro, Haraldum uerecundię gratia lintheo tantũ discinctum excepit. A quo clàm armilla donatus, pisciculis pauimentũ instrauit, ut haberet draco in quo primæ famis procursum effunderet, reorũq; carceralibus tenebris obfusi oculi uel paruulam perspiciendi copiam ipso squamarũ nitore capesserent. Tunc Haraldus lecta cadauerũ ossa angustijs telæ cõsertioris implicuit, hisdemq; in unum globum coactis ueluti clauam effecit. Cumq; allapsus draco in obiectã perquam auide prædã irrueret, dorsum eius ueloci saltu cõscendens, cultellũ tonsoriũ, quem secum fortè tectum attulerat, umbilico qui solus ferro patebat, immersit. Sectionẽ enim rigidissimis squamis obsitus serpens cætera corporis parte spernebat. Hunc cultellũ Vualdemarus rex res gestas cognoscẽdi ac referendi cupidissimus, rubigine exesum, uixq; secandi sufficientẽ ministerio, familiaribus sępe monstrabat. Sed neq; Haraldus ob sessionis eminentiam ingenti belluę ore corripi, dentium ue acumine noceri, aut caudæ uoluminibus elidi poterat. Minister uero cõpacto gestamine usus, cõuerberatũ belluæ caput ad sanguinẽ & necẽ usq; crebris ictum ponderibus cõtundebat. Quo cognito rex ultione in animi rationem uersa, fortitudini suppliciũ remisit, salutemq; animositati tribuendã putauit. Nec pœnam remisisse cõtentus, addidit charitatẽ. Nauigio enĩ stipendioq; donatos abire permisit. Cũq; crimini suppliciũ deberet, fortitudini pepercit, uirtutemq; colere ꝙ culpam punire maluit. Reuersus Haraldus Noruagiã occupat, eaq; potitus, arma in Daniam transfert. Igitur Sueno cõtractis Iutis cupidius ꝙ cõsideratius apud Dyursam fluuium totam Noruagiensiũ manũ aggressus, ut classe, ita bello quoq; inferior fuit, copiarum numero respondente fortuna. Siquidẽ tam infeliciter ꝙ temere dimicauit.

B Maxima Iutorũ pars ferri metu flumen insiluit, prærepto q; hostis officio, sua ui quàm aliena cõsumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoste timebat, sibi ipsa cõciuit, inq; gemino fati delectu unda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterũ mortis genus timide declinauit, alterum cupide cõprehendit, dumq; aduersariũ refugit, hostilem in se ipsa crudelitatẽ exercuit, tanquam spiritũ placidius aquis quàm aëri reddıtura, ac uiolentiorẽ exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita nescias uiriliter mortẽ, an effœminate petiuerint, incertũq; utrum fati cupidis ignauia, an uirtus incesserit, quoniã tam uehemẽs animi æstus fortes ne an timidi spiritus sui raptores extiterint, ambiguę existimatiõis esse fecit. Breui post dux uicti agminis Sueno Scaniæ, Sialandiæq;, ac præterea quarundã insularum uiribus recreatus, Viszan fluuium classe corripit, eademq; superuenienti Haraldo obuiã in altum procedit. Cumq; Dani paucitatẽ suam hostilis frequentiæ cõparatiõe pensassent, raritati cõsertione succurrendũ rati, digesta in ordinẽ nauigia tenaculis sociare cœperunt, quatenus cõtinenti nexu cohærens classis expeditius opi inuicẽ ferendæ iter sterneret, cunctisq; hac necessitate duratis, tam fugæ quàm uictoriæ indissolubilis cõmunio foret, nec cuiquã à tanta collegij firmitate dilabẽdi fas esset: adeò imbecillitatẽ necessitate roborandã duxerunt. Hic nobis Aslace Skyalmonis candidi remex ob immensam bellicæ uirtutis gloriã literarũ præconijs inculcandus occurris. Danis siquidẽ aduersum Noruagienses maritimo certamine decernentibus, non cõtentus clarissimam pugnã intra propriũ ædidisse nauigiũ, omnibus corporis tui munimẽtis præter scutum abiectis, confertissimã hostiũ ratem insiluisti, quercuq; quam in gubernaculi prius colligamentũ excideras, uiribus fretus hostium corpora cõuerberasti, eiusq; crebris & uegetis ictibus quicquid obuium fuerat obtriuisti, ingentiq; uerberum fragore stupentes prælıantiũ animos à proprijs periculis ad tuæ uirtutis spectaculũ deflexisti. Quinetiã fortissimos utriusq;

C agminis bellatores, operis tui admiratione suscepti certaminis immemores reddidisti, pugnæq; ac periculorum oblitis auidius te intuendi, quàm seipsos tuendi studium incussisti, ita ut promptissimi quiq; neglecto discriminis sui negocio, plus te uiso stuporis, quàm ex dubia salute formidinis caperent. Itaq; fortius fuste, quàm cæteri ferro, rem gessisti, cunctaq; intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde Noruagicis oculis incredibilem nisi spectareris operam ædidisti. Adeò autem sociorum paucitatem hostium multitudini coæquasti, ut disparem uiribus pugnam in noctem usq; par belli successus extraheret, numeroq; dissimiles copias fortuna persimiles reddidisti. Postremo quum omnem nauis remigem partim fuste, partim fluctibus obruisses, cõpluribus sed leuibus plagis perstrictus, ex tot hostibus admirabilem solus uictoriam retulisti. Quæ res ueri fidem excederet, si non Absolon autor suis eam relatibus tradidisset. Verum Danis nullam uirium accessionem circumspicientibus, Noruagiensibus insperatus domestici ducis aduentus affulsit. Quo uiso Scanienses contusis debilitatisq; animis noctu, ne res strepitu proderetur, classis societatem soluere, recisisq; uinculis, ac perrupta nexuũ consortione, à cætero agmine intempesta se nocte subducunt. Deinde tacitis remorum ictibus fugã adepti, furtiuo discessu fluminis diuerticula quibus excesserant, repetebant, ibiq; relictis nauibus passim per auia profugere, meritò omnis Danicæ ætatis conuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus quàm maxime erubescenda, ad posteros quoq; probrosa descendit. Luce redita Sueno fugitiuæ admodum classis pudore perculsus, pertinacissima resistendi uirtute fortunam suam armis, quàm fugæ credere maluit. Igitur quanquam & classis, & militum numero inferiorẽ se cerneret, exiguas bello reliquias applicat, uirtute sua sociale probrũ abluere cupiens, bellaq; animorum quàm numeri robore fortius geri iudicans. Sed pe-
D stiferum temere initi certaminis exitum expertus est, quippe numero uictoria paruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu suo tempore totius Sialandiæ uires regebantur, grauiter astrictus, immensaq; hostium multitudine conclusus, capitur, non quod timide præliatus, sed quia labente sanguine uiribus prorsus uacuus extitit, tantumq; eius apud uictores amplitudini donatum est, ut aliàs captiuis parcere insoliti, saluti ipsius custodiæ præsidium adhiberent. Quippe tam conspicuæ dignitatis uirum ferro aggredi passi non sunt. Neq; enim præsens illi fortuna præteritæ uenerationẽ adimere ualuit. Sad hanc custodiæ uim apud Caprinum lacum profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorũ uires duabus exhausisse uictorijs, ijsdem hostili studio frequentius imminebat. Cuius quũ Sueno instanter motibus urgeretur, lacessitæ patriæ defensionem maiore fiducia, quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam suam publicis armis committere uerebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum temerarijs ingressibus à se confractam uidebat. Interea minores Godouini filij regni æmulatione maiorem perosi, uoluntario secessu inuisam eius dominationem uitarunt, ultroq; exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ splendorem conspicere maluerunt. Ad ultimum Haraldũ Noruagiæ regem obsequij promissione cõueniunt, suam patriæq; subiectionẽ polliciti, si summa per eum potiri quiuissent. Rapuit oblationẽ exulum auida dominationis ambitio, Angliæq; littoribus Noruagica classis aduehit. Eodem forte tempore Normanorũ dux pari impetu diuersum insulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas hostium partes anceps quã priorem exciperet, aliquandiu liberũ utriq; procursum reliquit. Quam ipsius cunctationẽ Noruagienses timori consentaneã rati, neglectis corporum munimentis, perinde ac securi periculorũ ualidius prædæ incubuerũt. Sed dum incautius ruunt sparsi palantesq;, ab Anglis nullo negocio trucidati sunt. Ea res uictoribus maxima quæq; audendi fiduciam ministrauit. Sed mox

A mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis uictoriæ titulum perdiderunt. Neq; ullum uicti regis uestigium extitisset, nisi postmodũ ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniã cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineæ pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Vualdemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodũ nostri temporis dux ut sanguinis, ita et nominis hęres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarẽ nostri principis ortum cõfluens, cõmunem stirpem duarum gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum claudicauerat, perinde atq; acerrimo hoste uacuum, prosperioris fortunę gradibus incedebat, oppressumq; Daniæ gubernaculum plena prosperitatis uela soluebant. Hic quum liberalitate illustris, beneficentia celeber, cunctisq; humanitatis partibus perfectissimus haberetur, etiam sacrarũ ædium condendarũ, ornandarumq; curam intentissime ædidit, rudemq; adhuc sacrorum patriam ad cultiorem religionis usum perduxit. Verum hunc morum candorem sola libidinis intemperantia maculabat. Complurium nanq; illustrium puellarum castitate delibata, ut nullum ex matrimonio, ita cõplures ex pellicibus filios sustulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His accessere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quammaxime, materno minimũ sanguini respondentes. Consimilis copulæ obscuritas Kanutum & Ericum maxima patriæ ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quæ postmodum Guthstalco Sclauico cõiunx accessit, in sequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum suum ab illecebris luxuriæ & immoderato Veneris usu retractum, genialis tori castitate cohibere constituit. Vt ergo multorum pellicatuũ

B experientiã licenti nuptiarũ usu, uniusq; matrimonij lege redimeret, nec talibus ulterius cubiculis maiestatis suæ uigorem absumeret, Gutham Suetico rege genitam sanguine cõiunctam sibi legitimæ prolis cupiditate complexus, simulata coniugij religione collegit, eiusq; coitum pro matrimonio habuit: ita ut dum ad coniugalia sacra celebranda animũ induxit, eorum nomine flagitiũ colorauit: dumq; ab uno se crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni sanguinis, quàm quod suæ propinquitatis copulam usurpauit, quanquã uterq; huiusce Veneris usus impudicitiæ crimini obnoxius sit. Quam rem Egynus & Vuilhelmus intactam præterire passi non sunt: quippe regem à tam illicito thalamo frustra conantes abstrahere, monitisq; dirimendi cõtractus perseueranter aggressi, aduersum incestuosam eius libidinem debitæ reprehensionis amaritudinẽ destrinxerunt. Cumq; correptioni insistentes nihil se ea profecisse cognoscerent, apud Bremensium antistitem iniustas eius nuptias accusantes, maiori pontificio castigationis arbitrium reliquerũt. A quo cum rex per sacram ac salutarem admonitionẽ incesti reus ageretur, disciplinæ minas opposuit, seq; ferro correptiõis insolentiam repressurũ edixit. Itaq; uexationis impatiens, plus crudelitati suæ q̃ sacrosancti iuris uiribus indulgendũ putauit, religionisq; q̃ nuptę desertor esse maluit. Quæ res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses pontificium transtulit. Hęc uoluentem Vuilhelmus propositum exequi monitis suis passus non est. Sanctitate enim consilij consentaneũ furori impetum ab eius pectore submouit, maximaq; doctrinæ suæ perseuerantia studium eius à sententia reuocauit. Itaq; repente sanior affectus regis animũ occupauit. Saluberrimo nanq; præceptoris imperio resipiscere coactus, continuò iniusti cõcubitus nexũ rescidit, depositoq; stuprosæ mentis ardore, nuptã repudio submouit. Nec solũ ira abstinuit, sed etiam ab illicita cõnubij usurpatione mentẽ retraxit. Gyutha quoq; paternos

C penates repetens, susceptis uiduitatis insignibus cum summa morum syncerítate consenuit, castitatemq; uotis professa, uirilis cõcubitus experientiã abdicauit. Et quia iniusto se toro maculauerat, nullum ulterius sibi iuri esse permisit. Sanctitatis siquidem amplexa propositum, reliquum uitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ seueritate illiciti cõcubitus noxam licentis euitatione pensauit. Sed nec inerti ocio effluere passa, quotidiana cõsuetudine exquisita sacrariorũ ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillularũ curam cogebat. Inter quæ chlamydem sacerdotalem subtilibus sigillis excultam, preciosæq; materiæ impensa ac mirifici operis arte elaboratam, Roskildensi sacrario doni nomine largita est. Alia quoq; complura diuini cultus insignia sacrorum usibus operata est. Sueno uero sacrorum administratores quammaxime cõuersatione probabiles contrahebat, in quibus quanquã scientiam ueneraretur, morum tamen curiosius habitum intuebatur, indignum ratus literarũ suauitati summũ familiaritatis consortium tribui. Adeò igitur honestatis scholam literarum rudimentis præponderare credebat, ut in agendo clericorũ delectu uirtutis potius, quàm scientiæ elementa pensaret, lateraq; sua fidis quàm doctis obsequijs uallare mallet. Suenonẽ quoq; Noruagicæ regionis uirum cunctis uirtutis partibus ac numeris instructissimũ, sed parum iusta notitia literarum monimenta complexũ, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad sacerdotium translatus, tametsi Latinæ uocis penuria premeretur, domestici sermonis opibus abundabat. Quem cęteri ingenijs suis ob uirtutem qua ipsis præstabat à rege præferri uidentes, perridicula imperitiæ exprobratione scurriliter cauillandũ duxerunt. Rem enim diuinam acturo, derisus gratia affectum litura codicem subiecerunt. Qui quum salutem regi uotis libello expressis solenni uerborum precatione debuisset exposcere, ipsum famuli nomine
D designaturus, uitiata ab æmulis pagina, muli appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunstantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorũ anhelitu prosecuti, immodico ora risu soluerunt: ipso quoq; ioci irritamento religio in ludibrium abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipsum inuida manu corruptũ & recentis lituræ uestigia causam inerter fusæ precationis aspiceret, inuidæ societatis animos detestatus, insultantiũ fraudem coarguit, ipsosq; obtrectatione uitiosiores, q̃ Suenonem inscitia comprobabat. Eundem quoq; breui irrisoribus suis imperitiã exprobraturũ adiecit. Deinde scholam eum petere hortatus, sumptum se administraturum promittit. Neq; hac re quicquã de consueta eius familiaritate decerpsit, ne inuidiæ respondisse potius quàm obstitisse uideretur. Profectus Sueno efficacissime liberaliũ artium studijs operatus est. Quippe literarũ quibus parum inseruierat documenta sumere cupiens, percipiendæ earũ disciplinæ gratia, omissa domestica, peregrinæ scholæ erudiendum se dedit, animumq; doctrinę capacissimũ excolens, Latino se sermone assuefecit. Cuius studijs abunde instructus, uocabulorũ uim ad summa quęq; Grãmaticę rationis elementa animi docilitate percepit, abscisoq; rustici rigoris crimine, facundiã suam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrãtissima discendi cupiditate clarũ scientiæ magisteriũ retulit, breuiq; morarũ processu quos imperitiæ derisores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primũ inter omnes Vuilhelmus apud regem familiaritatis locũ occupauerat, eiusq; gratiæ mutua animi uicissitudine respõdebat. Etenim ab ipso cęteris impensius cultus, charitatis dignationẽ singulari fide pensabat. Horũ fidei rex tanq; tutissimis obsequijs latera sua cingenda cõmiserat. Sed & sequens casus in antistite seueritatis pulcherrimũ, in rege certissimũ moderatiõis documentũ exhibuit. Ipse nanq; sacro circuncisiõis peruigilio solenni magnatũ cõuiuio feriatus, cũ quorundam principũ clandestina obtrectatiõe parũ honorate de se habitũ cõperisset ser-

monem

A monem, occultam eorum perfidiam temulentiæ lasciuijs detectam existimans, iræ aculeis actus, misit qui ipsos matutino tempore intra Trinitatis ædem oraturos cō foderent, tanquā in sacris penetralibus aptissimus humanarū cladium locus exi- steret. Itaq; actum erga cōuiuas facinus sacrilegio duplicauit, ipsumq; pietatis do- micilium crudelitatis officinam effecit, neq; loci, aut temporis, quo minus cupidi- tati indulgeret, respectū habuit. Qua in re antistes, templi (ut par erat) uiolatione permotus, in primis dissimulanter excepit, neq; indignationē suam ulla ex parte stipatoribus patefecit, opportuno uindictā tempore prębiturus. Nam quum rem diuinā pontificali more peragere debuisset, non solum aduentantē regem occur- rendi ueneratione excipere supersedit, sed etiam sacrariū subire cōnisum à primis eius liminibus absq; respectu familiaritatis sacerdotij insignibus ornatus, baculo quo utebatur exclusit, sacrorū penatium aditu indignū iudicans, quorum religio- nem non sine graui pacis rubore ciuili sanguine maculasset, suppressoq; dignita- tis nomine non regē eum, sed humani cruoris carnificē appellabat. Nec reum ob- iurgasse cōtentus, aculeum uirgę eius pectori infixit, armatūq; duritia animū im- perati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ societati publicę religio- nis uerecundiā prætulit, non ignarus alia esse familiaritatis officia, alia sacerdotij iura, quibus seruorum æque ac dominorū, neq; ingenuorū parcius, quàm ignobi lium flagitia uindicari par est. Cumq; abunde foret repulsam egisse, etiam execra tionem adiecit, nec dubitauit in præsentē damnationis quoq; proferre sententiā. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an uoce pulsauerit, quē grauibus admodū cōtumelijs proculcatū prius linguæ, deinde dextræ repul sa mulctauit, inq; pectore quo uirtutē antè coluerat, uitium cōtudit. Neq; enim in tam euidenti scelere longum ultionis tempus expectandū putauit, facilius origini atq; incunabilis culpæ, quàm ulterioribus eius incremētis occurrendū existimās,

Episcopi seueritas in regem.

B ne mora alitū crimen diuturnitatis tractu cōualesceret. Igitur ut regem impoten- tiæ & temeritatis incursus transuersum in facinus egit, ita antistitē ad exercendam uindictā profecta à religionis æmulatione seueritas concitauit. Enimuero fortiter uindicata religione, & debitā ordini suo fidem, & alienæ temeritati salutarē reddi- dit disciplinā. Ne enim solenniū officiorum tutelam omittere uideretur, ueluti in- dulgentiæ oblitus, seueritatē exercuit, neq; sanctitatis inimico amicus existere aut assentatoris potius quàm pontificis partes præsentare sustinuit. Cæterum specie hostem reuera amicum exhibuit, quia fida concordiæ pignora ac syncera familia- ritatis stipendia potius iusti rigoris, q; iniqui fauoris examine ponderabat. Qua- propter mansuetissimum ingenium suum deposita ad tempus clementia austeri- tati subiecit, meritoq; ad firmandam religionis disciplinā aliquid à crudelitate sibi paulisper mutuandum putauit. Quamobrem infesto militum concursu petitus, applicatos ceruici suo gladios animi firmitate contempsit, tantumq; se in despi- ciendis periculis gessit, quantū egerat in prouocandis. Tanto animi robore præ- ditus, tamq; generosi spiritus abundantia instructus, diuinæ charitatis munimen- to superior humani timoris uiribus apparuit. Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offensa, sed publicæ seueritatis fiducia concitatum animaduerte- ret, conscientiæ rubore perfusus, scelerisq; quàm repulsæ pudore ægrior, conti- nuò regiam repetit, quietamq; frontem contumeliose correptus exhibuit, nec ipsa quidē generosæ indignationis uerba inuitus audiuit. Deinde regia ueste de- posita obsoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm splendore contu maciam testari maluit. Neq; enim tam tristi pontificis sententia perculsus, regalis magnificentiæ cultum gestare sustinuit. Sed abiectis regiæ maiestatis insignibus, insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit. Quinetiam simul cum ueste potentiam ex- uit, atq; ex sacrilego tyranno fidus sacrorum uenerator euasit. Siquidem nudatis

C pedibus ad atrium regressus, in eius se aditu prostrauit, terramq; suppliciter oscu-latus, dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi solet, uerecundia ac modera-tione compressit. Neq; enim continuò repulsæ uindicem egit, sed pudore ac pœ-nitentia culpam cruenti imperij redemit. Exulasse huius animũ in nequitia, non habitasse credimus: quē ut primo temeritas transuersum in facinus egit, ita post-modum ęquissima moderationis temperies rexit. Quanta enim mansuetudine pe ctus eius instructum fuisse putemus, qui pontificem palàm seuerissimis sacerdotij uiribus aduersum se usum, non solũ impunitate donaret, sed etiam humilima ue-niæ petitione uenerari sustinuit, gratiamq; tam pudoris patrocinio, quàm pœni-tentiæ beneficio meruit? Diuina siquidem obsequio, non uiribus propitianda no uerat, ideoq; atrocitatem sceleris uerecunda mœroris acerbitate pensabat. Quin-etiam paruulo pudoris irritamento magnopere confusus, excitatã ignominia uir tutem rubori imperare coëgit, quantumq; uiolentiæ religioni crudeliter impe-rando incusserat, tantũ uenerationis uehementer animo contusus exoluit. Sed dum taliter se gerit, inusitatã sacerdotalis auxilij clementiam expertus est. Interea antistes inchoamento psallendi facto, primaq; concentus parte ædita, quum græ cæ precationi solennem rite gloriam subnectere debuisset, ex stipatoribus suppli cem foribus regem adesse cognoscit. Igitur cessato cantu, cleroq; conticere iusso, fores repetens, quum regem quid ita se gereret percontatus fuisset, atq; ille crimi-nis confessione facta, religioni sese satisfacturum promittens, sacerdotalis subsidij ueniam postulasset, continuò execratione remissa iacentem amplexus, abstersis la chrymis, depositisq; doloris insignibus, & cultum & animum regium resumere iussit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis interesse tripudijs. Neq; enim eum humiliorem dignitate sua uultum gerentem, aut supplicem liminibus

D aduolutum intueri sustinuit, sed benignioribus uerbis recreatum, pristinam ue-stem, qua maiestatem suam concinniorem efficeret, corpori reponere cultioremq; progredi iubet: satis graues eum pœnas religioni dedisse ratus, qui se tam demis-se agere, tamq; suppliciter prosternere sustinuisset. Deinde imperatis pœniten-tiæ rebus, cantores quorũ frequentia solennitas agebatur, in occursum eius quo ornatius reciperetur procedere iussit, statimq; uenerabiliter exceptum, cunctis lætitia ouantibus, ad aram usq; perduxit. Ita prioris uiolentiæ speciem honesto co mitatis genere temperauit, repulsæq; deformitatem specioso pensauit obsequio. Nec minus in pœnitentia uenerationis, q̃ austeritatis in admisso reposuit. Quin-etiam adhuc mœrenti solicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq; tristitiæ salebram publica gratulatione discussit. Itaq; quod in potentis uiri scelere pollu-tum fuerat, religiosa seueritate expiatum est. Sed & populus maximo plausu tam spectatam in rege uerecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm im-perio scelestum euasisse confessus. Peregerat iam pontifex seueri ac pij uindicis partes, inq; eodem rigoris & clementiæ experimento se gessit, nec parcius ueniã quàm uindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam seuere repulit, indulgen ter modestiam coluit, sicq; pietati iustitiam contemperauit, ut nec sperneret sup-plicem, nec reciperet insolentē. Qua in re paterni affectus habitum plenissime re præsentauit, quod parentis more correptionem blanditijs subsecutus, neque aut elatum amplecti, aut demissum aspernari sustinuit. Post hæc omissa altaris sacra repetens, summo patri regię expiationis gloriam succinit, eoq; serenius gaudium subijt, quo tetrior luctus causa præcessit. Rex ipse biduum quiete peragens, ter-tio demũ die regio cultu ornatus inter ipsa missæ sacra excelsam ædis partem con scendit, silentioq; per præconem uenerabiliter acto, coram omnibus semet gra-uissima accusatione perstrinxit, acerbũ religioni uulnus inflixisse confessus. De-inde collaudata antistitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit,

seq;

A seq; iussu etsi non manu reum celerrime sacrorum usibus restituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidium aris à se conferri publicat. Nec erubuit multorum auribus singularem flagitij sui cõmittere notionem. Ea res inextricabilẽ regni, sacerdotijq; concordiam operata est. Quippe rex non solum antistitem in eodem amicitiæ gradu habuit, sed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem nõ priuata ira, sed publicæ religionis iniuria aduersum se prouocatum uidebat. Hic enim mirificam illius seueritatem, ille sanctissimam huius moderationem beneuolentiæ constantia prosequebatur. Sed & uterq; quotidianis uotis ne tantæ animorũ concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; summæ uenerationis officia certatim mutuis sibi studijs impendebant, adeoq; eximiam societatis fidem honoris uicissitudine nutriebant, ut potius inter eos amicitiæ paritas, quàm superioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio summis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monstra perdomuit, Sembicis atque Estonicis illustrem trophæis adolescentiam egit, nouisq; uirium gradibus paterni roboris fundamenta transcendit. Quæ uictoria futurum eius dominium ominata est. Pro amplificanda tuendaq; patria iuges excubias gessit, rerumq; quarũ ob infirmam adhuc ætatem uix spectator esse potuit, autor haberi præsumpsit. Quinetiam iuuenile corpus continuo usu ad bella impigre conficiẽda, armaq; uiriliter sustinenda firmabat, famaq; eius bellica ui in tantum claritatis excessit, ut rediuiuum magni Kanuti spiritum fortunamq; simul cum nominis uideretur cõmunione sortitus, adeò ut nullus eum paterni regni successione potiturum ambigeret. Neq; enim uirtute iam ma-

B turus, honori intempestiuus uidebatur. Sed nec liberalitatis species eius adolescentiæ defuit, cuius fratrem Haraldũ natu maiorẽ obtusi admodum cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ sopor oppressum tenebat. Tandem Suenonem ultima penè senectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppidum febri implicatũ aduersa corporis ualetudo corripuit. Qui cum pestifero humore grassante fatalem cordi dolorẽ imminere cognosceret, paruulas adhuc extremi spiritus reliquias trahens, à præsentibus se Roskildiæ sepeliri petiuit. Nec ministerij eorum promisso contentus, sacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus uetusto more exculta, ut uiuis sedem, ita fato functis sepulturam præstare consuerat. Iamq; regis corpus ab ijsdem amplo funere elatum Sialandiam usq; peruenerat, cum primum Vuilhelmus in occursum eius ueniendi mandata suscepit. Nec moratus ad urbem cursu festinato contendit, inq; ipsa trinitatis æde accersitis qui terram ad solidum foderent, prius regi, deinde sibi tumulum extrui iubet. Quam uocem fossoribus potius à mœrore, quàm industria profectam putantibus, extinctisq; non uiuis tumulo opus esse dicentibus, suũ antequam regis funus ab eis excipiendum asseruit, non se uoto fraudandũ inquiens, quo cum eo cõmori semper optasset. Eosdem admiratione stupentes, imperiũ deliramento consentaneũ existimantes, ad obsequendũ pœnam, ni paruissent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinẽ præsumebat. Deinde citato equo in occursum exequiarũ contẽdens, cum ad nemus fortè Topshogicũ peruenisset, duabus miræ proceritatis arboribus secus iter cõspectis utranq; præcidi, inq; usum lecti funebris aptari præcepit. Illi sibi regalis feretri constructionẽ præcipi rati, imperiũ exequũtur. Compactũ deinde uehiculũ præstantibus robore equis imponũt. Cumq; pontifex syluam prætergressus regiũ in uicino funus adesse cognosceret, aurigã consistere iussit, ac protinus ueluti laxamẽti

Trops orr.

Vuilhelmi episcopi obitus mirabilis.

C gratia amiculũ quod habebat exuit, eiq; humi expanso seipsum præcipitẽ superiecit: deinde erectis superne palmis, si quo rerum autori seruitio placuisset, uitam à se finiri petiuit. Sanè absq; ulla fati cunctatione amicũ morte insequi, quàm uita deserere præoptauit. Hæc fatus, ueluti in domestico lectulo acquiescẽs extinguitur. O immensam concordiã, quæ superstite spiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egisse mirati, cum nequicq; erigere iacentẽ uellent, exanimem repererũt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipse uero à suis feretro exceptus atq; ante regẽ elatus, ut fato posterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros subijcientibus, ipse equis subuectus ueluti quidã exequiarũ eius auriga præcessit. Prior uero sacrario allatus, ueram præsagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati sorte potitus, se regis cultũ charitati, quàm fortunæ erogasse perdocuit. Exequijs impensius actis, amborũ corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc sunt ueneranda amicitiæ stipendia, quæ cum è duobus eius consortibus alter excidit, reliquo uitæ dulcedine fastidita, mortis appetitũ ingenerãt. Post hæc Sueno Noricus quem suprà significaui, cõmunibus cleri suffragijs sacerdotiũ sumit.

Regiæ uero successionis delectũ, anceps populariũ sententia pertractabat. Maior nanq; Danorũ pars memor quantis per Kanutũ adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora si regnũ indueret uerita, maligna uirtutis interpres, quod gloriæ eius accrescere debuerat, iniquissima meritorũ æstimatione damnabat, eleuatis uirtutũ præmijs clarissima eius opera repulsæ turpitudine rependendo. Igitur ut hunc negociorũ metu perosa, ita Haraldum ocij cupiditate cõplexa, audaciæ hebetudinẽ prætulit, ignauumq; sibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum uirtuti culmen D uitio tribuere nõ erubuit, repulsa fortitudine, inertiam honoribus insecuta. Verũ hunc ingratæ mentis habitũ fucosa rationis specie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipso naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis inusitatum: hunc uirtus inuisum, illum uitium probabilem fecerat. Soli Scanienses iusta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi desidiã respuebant. Igitur Ysoram habẽdi delectus gratia cõuenitur. Ibi quidem ingens oceani uastitas ostijs admodum angustis excipitur, furensq; fretum coactu littorũ in arctas fauces terra compellit. Medium sinus harenæ tenent obscura nautarũ celantes pericula, nam ut abiens eas æstus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera uero occidenti classis appulerat. Hic fratres apud suos quisq; fautores diuersis in locis cõcionati sunt. Tunc Haraldus uocato assensorũ concilio, nequaq; cõtumeliosam sibi fratris prælationẽ uideri refert, si non eum dignitate posteriorem sors ipsa nascendi fecisset, maioremq; à minore superari ridiculum esset. Qui etsi uirtuti maturior uiderer͂, se tamen naturæ ordine, ætatisq; priuilegio uincere. Præterea indignũ fore ciuium illi uexationem, obiectamq; periculis patriam suffragari debere, suæ uero prouectioni seruatam in omnes clementiam obesse: nec ita merita ab eis æstimanda fore, ut miserias suas gratia felicitatis repulsa pensare cupiant. Nam ingratorũ hanc maxime uicissitudinẽ esse. Ad hæc si summã assequatur, impias se leges abrogaturũ, blandas placidasq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promissorem concio pestiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm ullus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis suauitate præreptus, plus fallacibus eius promissis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præstitit. Igitur fraternæ contentionis certamen uaria assentatione subnixum, sine arbitris aut iudicibus, solis partiũ suffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore suffultus, mox per legatos fratri mandat,

mandat,

A mandat, ne decretam maiori summã ambiat, eumq́ꝫ honore sibi postponat, quem nascendi serie priorem sciat, neue regnum maiorum uirtutibus illustratũ domesticæ atq́ꝫ intestinæ discordiæ bello corrumpat, nec perniciosa seditione diuiduos patriæ motus incutiat, sed potius clausum ambitioni animum gerat, abiectaq́ꝫ temeritate competitoris sui, suffragatorẽ agere non erubescat. Adiectæ monitis minæ, mandataq́ꝫ non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis instructa. Præterea plerosq́ꝫ fraternæ partis fautores legum emendatione, liberiorisq́ꝫ uitæ iocunditate promissa, per subornatos in gratiã suam solicitandos curauit. Ita à Kanuto uulgi animos partim spes, partim metus auertit. Ipse deficientibus à se copijs, tribus duntaxat rostratis nauibus in angustissimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iussus, cuius ipse incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni cõmunionem spondente reuerti monitus, spretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, perquam stultum ratus eius se promissis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc uigente minas acceperit. Mox perinde atque iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduersum Orientales uiuente patre cœptum, enixe prosequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promissis complexus fuerat, rebus prosequi monitus, ut regia maiestate popularem excoleret, in primis aduersum prouocationem restipulandi ius ędidit, prioresq́ꝫ defensionis partes quàm accusationis instrumenta constituit. Reo siquidem actoris ius in refellenda accusatione concessit, quam antea testium fide subnixam defensionis præsidio repellere nõ licebat. Quod ius usurpatione firmatum ut familiare libertati, ita religioni pestiferum euasit. Ipsa nanq́ꝫ defendendi potestas non armorum, non testium usu, sed sola sacramenti fide subnixa, multorũ conatus uotorum cupiditate periurio polluit, sed & funditus singularium congressionũ usum euertit. Posteris nanq́ꝫ susceptas causarũ controuer-

B sias satius iureiurãdo uisum est expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum salutis respectu periculosius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc usque tempus obstinate usurpant, adeò ut uita magis, quàm eo carere cupiant, salutemq́ꝫ suam pro ipsius obseruatione deuoueãt. Haraldus uero solis sacrorũ officijs deditus, latarum à se legum seueritate neglecta, impunitas omnium noxas eneruí legum indulgentia pręteribat, omniaq́ꝫ statuti iuris munimenta conuulsit, ignarus plus deo synceram regni administrationẽ, quàm inania superstitionis momenta placere, seuerumq́ꝫ iustitiæ cultum superuacua precum adulatione gratiorem existere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, ubi iura quàm thura promuntur: plus scelerum quàm pectorũ contusionẽ probare, libentius criminũ quàm genuũ flexus aspicere, nullamq́ꝫ uictimã uindicatæ pauperum libertati præferre. Quanq́ꝫ enim regum maiestas rite religioni intendere debeat, aliquãto tamen speciosius interdũ tribunalia, quàm aras excolere potest. His omissis rex sola sacrorũ charitate cõspicuus, iniquissimos actus profusa animi tolerantia sustinebat, pauciora experimentis prosecutus, quàm promissis complexus fuerat. Noxas nõ uenia modo, sed etiam licentia prosequebat̃, tamq́ꝫ inopem iuris patriã reddidit, quam antea promissis diuitẽ fecit. Sed neq́ꝫ à regijs moribus habituq́ꝫ degenerare deforme ducebat. Regnando bienniũ emensus, defungit̃.

Quo mortuo Kanutus fraternis suffragijs in regni fastigiũ reuocatus, orientale bellum quod in adolescentia orsus, in exilio auspicatus fuerat, accepto solio potius amplificandæ religionis, quàm explendæ cupiditatis gratia totis uiribus innouandũ curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentũ apprehendere cupiens. Nec ante manũ ab incœpto retraxit, quàm Curorum, Sembonũq́ꝫ, ac Estonum funditus regna delesset. Deinde sublato hoste nuptias circũspiciens, finitimaq́ꝫ coniugia obscura ac dignitate sua minora reputans, præfecti Flandriæ

C Roberti filiam Ethlam in matrimoniũ aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumq́ magnatũ insolentia solutos hebetatosq́ prisci iuris neruos aspiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris disciplinam connisus, probatioris iustitiæ cultum seuerissimis ædidit institutis, contusumq́ & labentem æquitatis tenorem in pristinũ habitũ reuocauit. Non sanguini, non necessitudini, quo minus iuste se gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatẽ iniuriæ tribuit: sed omnia antiquæ consuetudinis momenta præcurrens, labefactatũ iuris uinculum tenacissimo nexu astrinxit, ac paternæ seueritatis uestigia solicitus usurpauit, eoq́ studio grauissimas maiorũ offensas contraxit. Sacris decus suum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis prosequebatur. Cumq́ ab inerti & rudi populo parum iustam pontificibus uenerationem haberi conspiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti circunspectioris industria principum eis consortionem indulsit, ipsisq́ primum inter proceres locum perinde ac ducibus assignauit, autoritatem honore concilians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor ueneratio caperet, inq́ summa religionis arce positi, infima cultus conditione uilescerẽt. Nec solum pontificibus dignitatis incrementa donauit, sed etiam priuatorũ clericorum ordinem benignissimis decretis adornare studebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorũ controuersias uulgaris fori conditione exemptas, ad eiusdem professionis iudicium relegabat. Iisdem religionis reos obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permisit. Quibus etiam in omnia quæ aduersum diuina cõmitterentur animaduersionis arbitrium tradidit, cunctasq́ huiusce generis actiones sacerdotali iudicio destinatas à publico foro secreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq́

D priuato fastigio excelsius eorum respectui inesse uoluit. Quo effectũ est, ut Danorum nemini nisi regi aut pontificibus, eiq́ qui potissimus regni successor aduertitur, domesticis quenquã liceat actionibus postulare. Idem populares adhuc sacrorum rudes decimarum religioni assuefacere conabatur. Sed propositi irrita suasio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequibant. Interea Sueno Roskildensis templi ædificationem à Vuilhelmo cœptam saxeo opere prosecutus, cum perfecto sacello solas locandi pulpiti angustias, quo minus dedicatio perageretur obstare conspiceret, condendi eius gratia Vuilhelmi monumentũ summouit, cineresq́ mausoleo erutos, eo loci ubi nunc acquiescunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies insecuturus putabatur, sacristæ somnium capienti quidam sacerdotij insignibus decoratus per quietem præcepit, Suenoni sufficere diceret, quod in exædificando sacrario Vuilhelmi sibi merita uendicasset, ac gloriæ suæ alieno labore partam arrogasset impensam, ne cuius famam aucupatus fuisset, etiam cineres submoueret, eosq́ à Kanuti regis corpore separaret. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipso uiolationis autore, nisi uitæ eius sanctitas obstitisset, expetendas fuisse: nunc uero in ipsas sacrarij partes ab eo conditas ulciscendum, seq́ omnem operis eius molem funditus euersurũ. Monuit quoq́ ne quis suum de cætero tumulum attentare præsumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco suo submouerit, impune laturum. Deinde baculo tectum impellere, totamq́ operis molem diruere uisus, somnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe sacrarium repente ab imis fundamentorum sedibus conuulsum excidit: adeoq́ res uisioni consentanea fuit, ut eodem temporis momento ruina somnij comes incederet, nocturnaq́ unius opinio omnium oculis interdiu subiecta claresceret. Tantum autem rei miraculum extitit, ut ne collapsum quidem sacrariũ custodem oppresserit. Nam neq́ petrarum pondere quæ undiq́ congerebãtur elisus, neq́ ulla collapsæ molis importunitate

A nitate quassatus, tutum quietis usum habuit, quanquam cubile eius cadenti materiæ contiguũ fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præsentis admiratione concurrũt, custodemque excidio perisse creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omniũ in eum oculos religiosa uulgi admiratione conuertit, incertum utrum templi lapsus an sacristæ salus plus uisentibus stuporis attulerit. Nec paruulũ uisioni autor eius ab imminenti lapidum mole defensus præbuit argumentum. Qui cum antistiti nocturna Vuilhelmi mandata prompsisset, subridens presul, nil se mirari inquit, uitæ eius seueritati fati habitum respondere: suæ nihilominus solicitudinis fore, collapsas ædificij partes reficere. Quamobrẽ diu postmodũ intactus Vuilhelmi tumulus mansit, donec nostris eum temporibus Hermannus maioris sacrarij præses, Arnfastusque scholæ ministerio functus, conniuente Isaac ruralis sacerdotij præposito, parabilem magis & inter cæteros cultissimũ aduertentes Ascerianæ sepulturæ gratia aperiri iusserunt. Porrò fossa ad solidum humo, incorruptam antistitis togam inter adesa solo ossa reperiunt. Quibus sublatis, tanta fragrantiæ uis sine ullo autore ad circumstantiũ nares ueluti è beato quodam unguentorũ fonte manauit, ut nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terrestrium odorum suauitas perfudisset. Ipsas uero contrectantium manus tanta odoramenti pertinacia astrinxit, ut ipsum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint. Nec tamen sanctitatem cinerum, ut decuit, uenerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neque præsumptioni impunitas affuit. Siquidem sacrilegi consilij autores pestiferum audaciæ suæ exitum experti sunt, tantumque quisque supplicij retulit, quantum uiolandi busti sententiæ impendit. Hermannus nanque sub Absolone sacerdotali concilio assidens, sacrum naribus ignem excepit, cuius ui non solum corporis firmitate, sed etiam uocis officio spoliatus, elinguis ac mutus ante triduum grassante latius ardore decessit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauserat. Nec leuiorem Arnfastus excessum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi uellet, potione per incuriam sumpta, quo salutem conciliare debuerat, languorem instruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes frustatim egestas uomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Absolon dum ad uisendum eum humanitatis officio uenisset, aspexit. Quo præsente æger hic se ob uiolatos Vuilhelmi cineres perpeti protestatus, manifestas neglecti imperij eius pœnas pependisse dicebat, seque sua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimestri languore habito per summam animi pœnitentiam expirauit. Miserandos duorum exitus tertius temeritatis autor aspiciens, seque similibus supplicijs propinquum ueritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio sacrarum uirginum conuictum instituit, eisque quoad uixit pudicitiæ disciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorsus uindictam effugit, diutino nanque uitiati pulmonis languore consumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuersis corporis partibus profecta pestis tarditate ad ultimam tabem redactos absumpsit. Igitur tantum unusquisque pœnæ sumebat, quantum in uiolanda antistitis sepultura auctorem egerat. Quia enim salubritatem suam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promissam templi refectionem negligentius exequi uideretur, cœptam Roskildensis sacrarij fabricam ad finem usque perduxit. Cuius excolendi gratia coronam arte, impensaque operosissime elaboratam, in eius ornamentum appendit, existimans regias opes potius sacrorum splendori, quàm humanæ auaritiæ seruire oportere. Egynus quoque hisdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à se opus explicuit.

Vuilhelmi reliquiarũ odor.

Vindicta uiolati sepulchri.

B

C Quibus rex dedicari iuſſis, mirificã dotis nomine munificentiã erogauit. Nam in
æde Laurentiana annua cantorũ ſtipendia pontificis ſubſidio fultus, inſtituit. Ipſe
enim partim ex fiſco ſuo, regisq; latifundijs, partim antiſtes ex ante collatis tem-
plo beneficijs quotidianos eorum ſumptus exhibuit, tantaq; inter ipſos religioſi
certaminis alacritas fuit, ut uter in deum uenerabilior fuerit, incertũ extiterit. Pri-
ma itaq; dedicatiõis die rex ſolenniter altaria ueneratus, quartã regij numiſmatis,
quartam ſuæ in ciues exactionis, quartã æſtiui cenſus portionẽ ei, qui pro tempo-
re loci antiſtes extiterit, muneris loco perpetuo iure poſſidendã cõceſſit. Nec par
cius priuata clericorũ iura tutatus, ab eis qui ſacrarij rus excolunt uniuerſum pe-
nè regiæ penſionis ius aſcriptis chori miniſtris deferendũ curauit. Cæterum de-
tractæ expeditionis pœnas, ac uiolatæ pacis uindictam, eorumq; qui propinquis
uacui deceſſiſſent hæreditates, regij duntaxat iuris eſſe uoluit. Itaq; non minorẽ
in ædendis templorũ priuilegijs, quàm præſtandis beneficijs autorem egit. Et ut
legibus ſuis æternitatẽ cõciliaret, eas cõuellere conaturos antiſtitum execrationi
ſubiecit. Cuius edicti poſtmodum à multis temere pertentati, uetus adhuc ratio
perſeuerat. Rex uero quum in omnibus ſancte ſe induſtrieq; geſſiſſet, præcipue
religionis charitate cõſpicuũ præbuit, nec unquam remotos ab exactiſſimo eius
cultu oculos habuit. Qui cum fratrum ſuorum turbam iuueniliter intemperantẽ
patriæ admodũ onuſtam uideret, largis uberibusq; ſtipendijs alitam, uno dunta-
xat Olauo Sleſuici partibus præſidente in clientelã aſſumpſit, ac publicũ pondus
priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in deſidiam caden-
tibus à paterni auunculi temporibus obrutũ, animaduertendi nouandarũ rerum
cupido ſubrepſit. Vtq; eius animum certius repræſentaret, non contentus ſtudia
ſua orientalibus decoraſſe uictorijs, Angliam infelicitate amiſſam hæreditatis du
D xit nomine repetendã. Recolebat enim bellicam maiorũ gloriam, cumq; opibus
imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuiſſe titulis, maioremq; eis ex unius
inſulæ, quàm totius orientis ſpolijs inceſſiſſe ſplendorẽ. A quorũ imitatione defi-
cere ſtolidi ac degeneris animi eſſe, ſatiusq; regno carere q; inter paruulæ telluris
anguſtias incluſũ maieſtatis uſum habere. Vt ergo negociorũ conformitate maio
rum fortitudini reſponderet, operamq; eorum ſtudijs cõſentaneam æderet, atq;
auiti nominis gloriam æquaret, omniũ quæ paterna corrupiſſet inertia, refectionẽ
ſuæ cõmendabat induſtriæ, parentemq; peroſus, auum æmulatus eſt. Primũ igi-
tur occultum Olauo cõſilium prodit, eoq; idipſum hortante, rem deinde popula
ribus aperit. Alacris omnium aſſenſio fuit. Sed quem rex ſibi fraternæ charitatis
uiciſſitudine reſpondere crediderat, latenter æmulum habebat, inſidioſæq; eius
adumbrationis ignarus, affectum referri ſibi, quem ipſe impenderet, æſtimabat.
Quem etſi prudentia ſecus monuit, ſanctitas tamen malignã de fratre ſuſpicionẽ
referre prohibuit, ne conſanguineã fidem temere damnare, inq; fraudis metu ho-
ſtes ac neceſſarios iuxtà ponere uidetur. Verum Olauus affectatione regni pie-
tatis erga germanum oblitus, perfidiſſimi pectoris habitum ſumma fidei ſimula-
tione tegebat, uulgatumq; regis propoſitum non ſolum adulationibus fouit, ſed
etiam hortamẽtis inſtruxit, non quod potentiſſimũ regnũ ab eo recuperari poſſe
ſperaret, ſed ut imperatæ rei difficultatẽ in odium imperantis cõuerteret. Enimue
ro fratris animum faſtidioſe æſtimans, pijſſimum eius amorem parricidali fraude
penſa bat. Nam quum eum quod neglectã antè ſeueritatẽ nouis legibus reſtituiſ-
ſet, ciuibus inuiſum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod
publice diſpliceret, priuatim exequi ſtimulabat. Et ne ſolus inſidias uolueret, le-
cta ſocietate clandeſtinæ cõiurationis cœtum inſtruxit. Nec fruſtra ingeniũ fuit.
Quippe primores, quorũ uiolentia regijs ſanctionibus retuſa fuerat, parricidalis
cum Olauo propoſiti cõſortium habuerunt. Kanutus uero omnium animos glo
riæ

A riæ magis, quàm sceleri intentos existimans, imperata classe Lymici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in oceanũ transitus patet, quondam nauigijs peruius, nunc uero interiecta arenarum mole præclusus. Hic rex fraternum diu præstolatus aduentũ, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, ueniendi moram in dies extraxit, cõmentumq́ cassandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorũ simulatione quærebat, eò morã trahere cupiens, donec aut regem sine eo proficiscentem interim ipse regno priuaret, uel tarditate suspensum exercitum destitueret, rexq́ uel desertorũ impunitate despicabilis, uel pœna cunctis inuisus euaderet. Ita & fratrem & dominũ aduentus sui cunctatione ludificans, tam uafrę, tamq́ insidiosæ rationis cõmento generosi ac fortis propositi molitionem subruere conabatur. Nec eum callida cõsilij ratio fefellit. Nam tota à rege classis fastidita eius expectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebant ignarus, morantis aduentum sæpenumero mandatis exegerat, quũ tandem de eius perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò cõtendit, ibiq́ fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productũ, accusatumq́, nec obiecta ualide propulsantẽ, perinde ac cõuictum, impotentemq́ defensionis compediri à militibus iubet. Qui indebitam regio sanguini contumeliã suis manibus administrandam negabant. Cuius tanta apud ipsos ueneratio fuit, ut ex eo ortos morte, quàm uinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cõmunis conditio admittit, q̃ quod seruile supplicium exigit. Sed & gentis nostræ uerecundia summã in uinculorum pœna turpitudinẽ reponere consueuit, hisq́ affici omni fato tristius ducit, ingenuas mentes probroso, q̃ cruento supplicio punitiores existimans, tantoq́ alterum altero speciosius censens, quantũ naturæ habitus à fortunæ uitio distare creditur. Mandatã militibus operam cõmunis frater Ericus exequitur, plus
B iusti imperij quàm iniqui germani respectui tribuendũ, nec sanguini parcendum dum uitia puniuntur, existimans. quippe quem uirtus defecerit, nullã stirpis reuerentiam obtinere, animiq́ labe fœdum omnem generis infuscasse splendorẽ. Igitur non tam fratris nomen quàm parricidæ propositum intuebatur. Adeò sanguinis precium euilescit, quum se moribus ignobilem fecerit. Post hæc rex Olauum catenis coërcitum, nauigioq́ in Flandriã relegatum, carcerali custodię mandandum curauit. Cuius captionẽ coniurati parum fama aut nuncio experti, quo callidius exercitum soluerent, inertem regis moram absentiamq́ causati, classem clandestino monitu circunuentã domos abire iusserunt. Quam rem si quis palàm exhortatus fuisset, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali supplicio affici lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutissimũ uisum, ut sine ullo autore ipse sibi populus desertionis licentiam uendicaret, ne tam priuatũ discessionis crimen quàm publicũ haberetur. Tantum autem apud improuidã multitudinis temeritatẽ insidiosa magnatũ ratio ualuit, quod plebs non minus eorum autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentissimã reuertendi libertatem acciperet. Cuius facti rex cognitione suscepta, dolorem prius, deinde letitiã egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæq́ nomine primam exigendarum decimarũ occasionem corripuit, lætatus quod ei utilissimã propositi rationem opportunitas conciliasset, suoq́ dedecore sacrorũ decus instruere cupiens. Cumq́ magnates Olauum quem sibi factionis ducem futurũ sperauerant, à fratre interceptum audissent, proposita fraude defecti, summã eius dissimulationẽ egerunt. Itaq́ rex accersita postmodum concione, docet quantum Danicis armis militaris semper disciplina profuerit, maiorũ imperijs à minoribus semper obtemperatum fuisse, regum autoritatem popularibus inniti suffragijs, principum famam nullo magis quàm militum fide creuisse, eorumq́ nullius momenti imperiũ esse,

t

C si non plebeijs subsistat auxilijs. Sibi uero nuper ignotam regibus contumeliam obuenisse, inusitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prætulisse, auiditate ocij speciosissimæ rei negociũ subruisse. Adiecit quoq; quanta pecuniæ summa ob impium desertionis crimen damnari meruerint, gubernatorũ singulis quadragena numûm talenta, terna remigum unicuiq; mulctæ loco numeranda proponens. Nemine collationẽ abnuente, promissa æris solutio est. Quo cognito remittere se Kanutus illam exactionẽ, si sacerdotibus decimas erogare uoluissent, edixit. Tunc concio petita consulendi licentia, paulisper à rege deliberatura secedit, an propositis satisfieri conditionibus oporteret: utraq; exhibitu difficilis æstimata. In soluendo nanq; ære complures inopia afficiendos credebant. Decimarũ uero pensionem omni æuo celebrandam, æternam debitoribus infligere seruitutem. Igitur quasi in tristium rerum contextu minus aspere delectum facturis, acerbior uisa cui comes diuturnitas affuisset. Nam cum altera se tantũ, altera posteros quoq; puniendos aduerterent, præsentẽ inopiam perpetuo muneri prætulerunt. Itaq; temporũ æstimatione facta, quò sibi tantum quàm pro posteris pœnam crearent, culpam redimere præoptantes, semel ære, quàm semper libertate defici maluerunt, iure elicitum, dedecore uacuum, persuasione extortum, probro obnoxium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignominiæ, non religioni attinere censebant. A quibus quum rex deteriorem conditionis partem approbari uideret, simulata pecuniæ exactione, septentrionales Iutiæ partes ingressus, Tostonẽ cognomine Peculatorem, eiusq; collegam Hortam colligendæ pensionis quęstores instituit, mulctæ metu decimarum religionem differere cupiens. Iisdem defectorum res æstimatis possessionum precijs, intactas dimittere iussum. Qui mandatum immitius ac iussi fuerant executi, iniqua plebem exactione pulsabant.

D Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplorantes, calumniam mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inuisos cunctis reddidere quæstores. Quippe militum opus non regis imperium iudicabant, nec iubentis, sed iussi studium intuebantur. Quorum instinctu multitudo quæstores adorta, communẽ iniuriam publica consternatione cohibuit: magis quid fieret, q̃ quid fieri iussum esset inspiciens. Nec eorũ cædibus satiata, in regẽ quoq; uesana prorupit. Qui impetũ eius opportune sua ratus absentia declinandũ, Slesuicũ concessit, ibiq; coniugẽ cum filio constitutã si res sinistre cessissent, perfugere in patriã iussit, nullũ inter perfidos præsidiũ habiturã. Siquidẽ intempestiuũ regno hæredem domesticorũ arbitrio relinquere uerebaẽ. Igitur Vuandali solam sibi in armis libertatem restare credentes, fugæ eius perinde ac uictores insultare cœperũt. Qui quũ imminentibus Iutis & uetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis angustiæ cõtrahi sinerent, quo tutior secessu foret, Fioniam petit, salutẽ insulæ præsidio quæsiturus, ubi nihilominus indignã religiosissimo spiritu suo uiolentiã expertus est. Hinc em̃ Iutis aucta sęuiendi fiducia, cõcitatã multitudinis temeritatẽ exacuit, hinc grassandi præsumpta libertas tristẽ regi procellã inflixit. Sanè populares pœnæ metu cœptũ omittere ueriti, perseuerantiã sceleri exhibendã duxerunt. Neq; em̃ bis læsum pœnã noxijs remissurũ credebãt. Ideoq; eius exitiũ sitientes, ardentissimo odio sanctissimi uiri necẽ petebãt: ac ueluti ueniæ desp eratiõe cõpulsi, hostem tollere q̃ ultorem experiri maluerũt. Nec suis eum finibus exegisse cõtenti, Fionia quoq; propellendũ decernũt. Iamq; rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiã emigrare statuerat, cum Blacco quidam primã ipsius familiaritatẽ adeptus, sed nihilominus eum occulte perosus, simulatæ fidei cõsilio hortatur fugæ parcat, Othoniensis pagi præsidia expetat, nec fœmineo more latebram circunspiciat: se interim plebis acta speculaturũ, blanditiasq; iræ eius oppositurũ promittit. Quod si plebis animũ mitigare nequisset, tanto antè id regi pronunciaturũ, quantũ fugę

occupandæ

A occupandæ ſat eſſet. Conſilio obtemperatū eſt. Tunc Blacco omiſſa legatione, ſiniſtris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impenſius ſtruit, hortatur quãcelerrime calumniæ autorem occupent, nec fugacē elabi permittant, oppreſſionū uindices tyrannum non regem faſtidire cōmemorat: carere culpa, quod honeſtatis æmulatione cōmittitur: patriæ tutores perinde ac pietatis miniſtros parricidio exui: priuatū abeſſe crimen ubi publicæ libertatis uindicta peragitur. Præterea miſerrimos cœpti irritos, cōpotes feliciſſimos fore. His atq; cōſentaneis modis ſolicitato in regis necem populo, aduerſum immerentis caput funeſtos omniū conatus erexit, eaq; actione cōſternatā amentia plebem ueluti furiali quadam face ſuccendit, ſtatimq; impetus creuit ubi hortatorē habere cœpit. Neq; enim temeritati eius conſtantiā ſuam obiecit, ſed publicæ ſeſe dementiæ autorem aſcripſit. Igitur incitatior ſeditionis procella peſtifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempeſtatis incentorē nacti tumultus erupit. Inde reuerſus pacatiorē populi animū nunciat: facile cōſternationis procellā acquieſcere, ſi rex iram mutuò deponere, reiſq; pœnam remittere uoluiſſet. Quem rex fidum legationis miniſtrū ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignūq; ſuæ pietatis interpretē donis proſequit̃. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita eſt. Nam Blacco alterna partes uice ſubiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorē agere cœpit, atq; ex ſpeculatore ſceleris hortator euaſit, ſiniſtre regis, falſo plebis animum interpretatus. Ita pellacis uiri mendaciū legationis titulo inuolutū, regē pariter ac populū fefellit, hunc ne imminentē uitaret, illum ne parceret expectanti. Eundem die poſtera rex prioribus paria pollicentē ad ſpeculanda ſeditionis acta dimittit, cōmunemq; hoſtem inter ſe & uulgum creandæ pacis autorē aſſumpſit. Nec ſolita legato perfidia defuit: cuius peſtiferis monitis inſtincta plebs uehementius aduerſum regis caput conſternationē deſtrinxit. Kanutus interim quotidia-

B nis ſacrorū ſolennibus aſſuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem ſacram pro ſe deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hoſtē armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. ubi dum religioni uacando, officia ſanctitatis exequitur, cōſternatę multitudinis corona armis ſacrariū clauſit. Quotquot ergo ex militibus hoſtem præcurrere poterant, periculi conſortiū affectantes, regem petebant, eius in ſeipſos diſcrimē transfundere cupientes. Cumq; ſalutem ſeceſſu conſequi poſſent, periculū præſentia quæſierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porrò humanitate clientelā hanc abundaſſe credemus, quæ ne infelicē domini fortunā deſereret, periculo ſeſe quod uitare licebat oppoſuit, inq; magna fugiendi copia ſalutem regis quàm ſuam tueri ſatius duxit? Benedictus quoq; fraternitatis nexum fide imitatus, in templo cum fratre cōmori deſtinauerat. Ericus uero ſeorſum ab hoſte concluſus cum ſolus multitudinem ſuſtinere nequiret, per medios hoſtium globos ferro ſeceſſum molitus erupit. Tunc nemine religioſæ pacis domiciliū uiolenter irrumpere præſumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro ualuas petiuit, ductuq; ſuo eandem cunctis licentiā tribuit. Ita ſe non ſacrilegij modo, ſed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quòd uidens plebs cōcitato ſeditionis motu templū aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac ſanctiſſima penetralia ſacrilega tempeſtate fœdauit. Verū Blacco in ipſo quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, uiolati ſacrarij pœnas pependit: mors eius interfectoris exitu uindicata eſt. Itaq; alterius fato ſcelus, alterius pietas cauſam præbuit. Crediderim tunc pium cruorē parricidali permixtū ſeparatis fluxiſſe meatibus, atq; ſine ulla riuulorum cōmunione hinc ſacrū inde ſceleſtū ſanguinē diuiduis alueis inceſſiſſe. Benedictus liminibus irruptorē excipiens, dum foribus acrius propugnat occidit. Rex ipſe inter cruentos imminentis uiolentiæ ſtrepitus fiducia cōſcientiæ eundē

C mentis habitũ tenuit: neq; religioni parcius ꝙ si periculũ abesset, uacauit, ne plus ab eo timoris quàm cõstantiæ uiribus indulgeret. Sed ne extrema quidẽ eius hora sanctitatis studio uacua fuit. Nam cum parietẽ undiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquã sibi necẽ instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorũ arcana cõfessus, per summã mœroris acerbitatẽ præteritæ uitæ culpas absoluit, præmiũq; sibi pœnitentiæ salubritate cõciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat, ut mortẽ non periculo oppressus refugere, sed metu uacuus appetere uideretur. Quinetiã propassis utrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: ubi dum uictimæ more prostratus percussorẽ expectat, im missæ per fenestrã lanceæ mortifico iactu cõfossus, pium mortis sacrificiũ ædidit, profusoq; militum sanguine, suum ad ultimũ erogauit. Enimuero crebris undiq; telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat excessit, ꝙ feretro mandaretũ extinctus. Ex cuius sanctissimis uulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit; quippe præsentis uitæ exitu initium melioris accepit, hostili iudicio punitus, diuino seruatus. Felix eorũ parricidiũ, qui quem terrestriũ uirtutũ orbe exemerant, cœlestiũ usibus applicabant, caducaq; & fragili potentia spoliatũ, solidæ atq; æternæ felicitatis cõpotem statuerũt. Sed & clandestina eius uirtus perlucidis postmodũ experimentis enituit. Hæc audiens regina patriã cum filio impubere repetit, geminis post se relictis filiabus, ex quibus Ingertha Folconi Sueticæ gentis nobilissimo nupta, Benedictũ, Kanutumq; filios habuit, hisdemq; mediantibus, Birgerũ qui & nunc extat Suetiæ ducem cum fratribus suis nepotem accepit: uerũ ex Ceciliæ matrimonio Ericus Gothorũ præfectus Kanutũ cum Karolo procreauit. Ex quibus generosissimarũ imaginũ numerosa posteritas clara propinquitatis serie cohærens emersit. At populus perempto rege exultans, quod scelus deflere debuerat, insultatione prosequi uoluptatis loco reputabat. Qui cũ

S. Kanuti interitus.

D parricidio pietatis causam prætexeret, idq; tyrannicidij nomine coloraret, militẽ suum Deus mercede fraudari non passus, arcanã sanctissimi uiri innocentiã manifestis publicauit indicijs, eximioq; uitæ eius splendore etiã clara mortis ornamenta cõcessit. Sanè ad coarguendã parricidarũ malitiã puniti merita miraculosis prodidit argumentis, ignotamq; uulgo uirtutẽ mirifico rerum fulgore detexit. Quorum plebs admiratione perculsa uirtutis inuidiã egit, cõspicuamq; signorũ experientiã diu nequicquã infuscare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac pristinis odij uiribus pertinacius excandescens, adduci non poterat, ut diuinis honoribus coleret, quem ob scelus à se interfectũ putaret, rem cœlitus declaratã humanis argumentis abnegare conando. Quanquã enim damnatos à se mores cœlesti iudicio cõprobatos uideret, ad dissimulandã tamen, occultandãq; miraculorũ fidẽ iustam cædis causam fingebat, firmãq; facti tuitionẽ retinens, sententiæ suæ perseuerantissima propugnatrix existere non erubuit. Nec uita regẽ spoliasse cõtenta, etiam fati laudibus exuere conabatur, cuius lucem extinxerat, famã quoq; sepelire cõnisa. Sed humanis tenebris diuinus splendor inuolui non poterat. Quippe miraculorũ nitor dubietatis caliginẽ clara rerum luce pellebat. Nã sanctitatis eius medela uarias imbecillitatũ affectiones remediorũ salubritate prosecuta est. Cũq; obtrectantiũ liuor crebrescentibus signis uirtuti cedere cogeretur, nec fidem ulterius frustrari quiuisset, in facti tamen defensione persistens, sanctitati quidem assensit, sed eam non tam ex preteritæ uitæ meritis quàm ultimi temporis pœnitentia profectã astruxit. Ita & iustam facto causam prætexuit, & uita cassum honore donauit. Siquidem digne regem perisse, sed pium lachrymis euasisse dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorẽ existimans. Cuius erroris non paruas postmodũ pœnas pependit. Sed & posteri paternã redolentes inuidiã, sanctitatis eius formã non moribus, sed lachrymis imputant, præsentiq; incredulitati

præterito

A præterito ſeſe errori implicant. Neq; adduci poſſunt, ut ipſius beatitudinē depoſito odio ſyncere æſtiment. Verum ſacra eius oppidulo orta toto penè terrarū orbe fulſerunt, cultusq; ipſius primū à ciuibus exceptus, paulatim in cōmune prorepſit. Cuius tam uitæ quàm miraculorū uirtutē priuatim Othonienſibus uenerandā, publica eam religio cōſecrauit. Sed & cœleſtē eius ſpiritū ad hoc uſq; tempus felix ſignorū fortuna proſequitur. Hinc eſt quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, ut terreſtribus patriā patrocinijs attollere ſtuduit, ita cœleſtibus protegere nō deſiſtit: ideoq; ſanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentiſſima, ſplendidū in faſtis locū obtinet. Quinetiā ſalutares effectus ſuos quotidianis adminiſtrat indicijs, malitiamq; patriæ, beneficijs penſat. Nam uirtutū eius inſignibus, omnis ætas Danica gloriabitur. Talibus illuſtrationis radijs ſanctorū ſatis claritas erogatur, cum cœleſti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XII.

INTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ ſocietatis pertinacia ſingularē Olaui gratiā amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere ſuffragijs: hunc ſibi plurimū gratiæ relaturum ſperantes, cui tanto regnū diſcrimine quæſiuiſſent. Neq; eius fratribus hunc honorē eximio Kanuti amore ſuſpectis, erogandū duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum cōmunem tam præteriti quàm futuri regis germanū, uadem pro eius
B redemptione dederunt, receptoq; regnū imponunt. Nec paruū Nicolaus fraternæ charitatis ſpecimen ædidit: ſiquidē fraternas induere catenas, ſuiſq; uinculis germano regnū emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, cōtumeliæ memor quam ei cōmunis fratris iuſſu inflixerat, ultionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiā petiuit. Dani uero collato certatim ære pro ſponſoris reditu, pactam creditori pecuniā numerarunt. Quem Flandrenſi cuſtodia liberatū, infeſta parricidis fortuna ueluti cladē aliquā noſtrorū abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes priſtinæ ruinæ procacius inſultarent, criminoſis ſemper infenſa diuinitas ne diu ſcelus impunitate floreret, petulantiā penuria rependere uoluit, communiq; inopia publici parricidij uicta exegit piacula. Vt enim non in ſingulos modo ſed in uniuerſos animaduerteret, ſumma aëris intemperantia annorū quibus Kanutus regnū geſſerat numerū adæquauit, cœleſtiq; robore humana ui maiorem ædidit ultionē. Quippe uerni æſtiuiq; temporis feruore ſatum omne coaruit, autumnale uero adeò pluuiū fuit, ut ſiquid locorū humilitate paluſtri ue madore alitum ſuccreuiſſet, perſeueranti imbriū inundatione decideret. quanquā cōtrarium cœli habitū humanæ cōmoditatis ratio flagitaſſet. Igitur opportuno ſolſtitium humore caruit, eundēq; ſine modo profuſum ſiccum amans ſextilis excepit. Tunc planè camporū facies cœleſtibus imbribus inundata, late patentis ſtagni ſpeciem præbere conſpecta eſt, ita quod æſtas ægre genuit, autumnus oppreſſit: tantaq; temporū intemperies extitit, ut nec imber æſtum leniret, nec æſtus imbris illuuiē temperaret. Quinetiā agreſtes aquis campos tegentibus, ſupernantia ſpicarū capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres ariſtarū reliquias forna-

C cibus igni percalefactis exiccandas mandabant, sicq; eas molæ subijcientes, quia panẽ præstare non poterant, in usum pultis uertebant. Quamobrẽ tanta ciborũ penuria incessit, ut maxima populi pars alimentorũ inops inedia consumeretur. Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresq; ære, minores spiritu spoliauit. Nam diuitũ populus non suppetentibus alimentis, auro argentoq; salutarẽ cõparauit impensam: pauperũ uero gregẽ tam census quàm dapis inopẽ horrida passim fames absumpsit. Rex ipse ad ultimã tabem redactus, plurima fruge latisundia permutabat, agrisq; uænire iussis, alimenta possessionũ precijs comparabat. Nobilibus in eundẽ usum ingenuitatis insignia erogare, rubori non fuit. Enimuero abunde seges finitimis erat, ut priuata gentis, non publica terrarũ ultio uideretur. Quæ tam dira clades cõuictũ populi animũ sanctitatẽ, quam antea detrectauerat, fateri coëgit: deq; celsitudinis eius cõtemptoribus ueneratores effecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruẽs, & parricidarũ noxã, & perempti innocentiã, liquidò argumentata est. Hanc pestẽ Sueno pontifex, cuius summa apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœnitere permonito incessurã prædixit. Quippe in plebẽ pius, in deũ uenerabilis habebatur, religionẽq; attentiore cura, cõciones præstantiore facundia celebrabat: ita fauore omniũ occupato, arcem inter nostros autoritatis, atq; eloquentiæ fastigium possidebat. Subiectorũ mores, non solũ dictis, sed etiam serenissimis operũ informabat exemplis, nec uoce q̃ mente concinnior fuit. Idem perfecta trinitatis æde, in exædificando eius ambitu Kanutũ religiosi operis sociũ habuit, nec minorem in extruendis Mariæ sacrarijs operam gessit. Quippe unum in urbe, alterum Ryngstiadis enixe molitus, tertiũ Michaël Slaglosæ cõdidit. Adeò se sanctorũ pe

D netralium singulari cultu flagrare monstrauit. Nec domestica sanctitate cõtentus, augmentũ eius foris petere arrepto peregrinandi labore cõstituit. Cumq; Hierosolymã proficiscens Byzantiũ peruenisset, cõtracta uarij generis ornamenta cum sacrorũ cinerũ reliquijs in necessarios usus domestici templi remittenda curauit. Sed cuius Græcia pietatẽ uidit, mortẽ Rhodos aspexit. Iisdẽ ferè temporibus absumpto Richaldo, Ascerus morũ generisq; splendore eximius Lundensi potitur sacerdotio. Olauus cum bis penè lustrũ regnando cõdidisset, inter cõtinuas rei familiaris angustias, nihil regali magnificentia dignũ exequi poterat. Sed & finitimi facto paupertatis eius cõtemptu, famelicũ ferro incessere ruboris loco duxerunt, rati inediã armis obrui non oportere, neq; diuinitus afflictum humanitus premi, aut cœlestiũ uindictã mortaliũ uiribus exagitari. Cui enim inuidiosum existeret regnũ, cõtemptissima tot annis inopia profligatũ? Cũ rex diuinũ natalẽ celebrãs, pane in domo non suppetente ieiunos circunquaq; penates aspiceret, erubescenda mensarũ inopia magnopere cõfusus, obducto manibus capite suffusoq; lachrymis uultu, per summã ammi ægritudinẽ temporis difficultatẽ gemitu prosecutus est. Sanè tantulã dapẽ tot cõuiuis apponi defleuit, cõtemptissimã famẽ honoratissimæ lucis ignominiã iudicãs. Qui mihi alienã specie, suam re uera deplorasse uidetur inopiã. Deinde supplicatione habita, superna cõtuitus autorẽ omniũ deũ ut si quid iræ aduersus populũ cõcepisset, suo non eius periculo satiaret orauit, infelicissimũ patriæ statum, difficilimũ temporis habitũ æstimans. Quippe tam inops epularũ cõuiuium quo famẽ instruere potius q̃ pellere uideretur, principũ oculis subijcere erubescebat. Nec difficiles numinis aures habuit: siquidẽ celerẽ fati uiã obtinuit, sibiq; mortẽ, salutẽ patriæ, si qua modo parricidis uirtus inest, pia prece cõciuit, ingenuoq; uiuendi pudore maximæ cladis pœnã auertit. Itaq; memoriæ eius speciosius deposita uita q̃ gesta ascribi potest, qui fatũ patriæ finiendi spiritus causam habuit. Porrò quantũ charitatis erga suos cordi insitũ haberet aperuit, cũ & eorũ mala proprio capite luere uellet, & cõmune periculũ ad se solũ redundare

deposceret.

A deposceret. Nempe quia suã pro ciuiũ salute deuouit, pij animi titulo fraudandus non est. Fortuna siquidem famẽ cum autore suo pari funere extulit, inediamq; sa tietate mutauit. Huic Ericus natu proximus è Suetia reuocatus, magno omniũ fauore sufficit. Huius ætas periclitanti populo labẽtis annonę subsidia reparauit, segesq; tempestiui imbris beneficio uisitata conualuit. Nam regnante eo agrorũ habitus ad tantam ubertatẽ excessit, ut singuli cuiuslibet annonæ modij totidem denarijs permutarent. Sed & cõtinuis regni ipsius annis eadem agris ubertas incessit. Quo euenit, ut non solũ ex morũ, sed etiam temporũ placidissimo usu, boni cognomen acciperet. Tunc plane penuriæ copia, inopiæ successit abundantia. Huius uiri uirtutes summatim cognoscere, tædio non sit. Nam præter ingentia animi decora, singularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magnitudine eò proceritatis excesserat, ut cæterorũ uertices humeris superaret: nec longitudini inconcinna soliditas fuit, ut totam eius compagem exactissimo naturæ ingenio excultam elaboratãq; putares, quæ corpori granditate conspicuo consentaneum uirium habitum conciliauit. Igitur ut corpore nullum, ita nec robore parem habuit, cum staturæ laude egregia quoq; uigoris ornamẽta sortitus. Hastæ aut lapidis iactu sedens stantes uincebat: neq; illi situs quo minus fortitudinis suæ experientiã ederet officere potuit. Eodem corporis situ ex robustissimis duos lucta aggrediebatur, dumq; alterum attrectaret, alterũ genibus compressum urgebat. nec ante destitit, quàm prius hunc, deinde illum pedibus subijciẽdo, amborũ manus post terga uinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit. quippe unum dextra, alterũ sinistra, continens eorũ extrema quatuor præstantibus robore ex aduerso distrahenda cõmisit. Quibus eum nequicq; sede sua detrahere laborãtibus, ipse funem utrinq; modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, ut aut tenentibus restim excuteret, aut eosdẽ ad se magnopere

B renitentes appelleret, funemq; ducere nequeuntes sequi cogeret. Eidem quoq; speciosissimus uocis habitus fuit. Siquidem cõciones non solum præstanti facundia, sed etiam tanta pronũciationis amplitudine celebrabat, ut in actionibus non solum à præsentibus, sed etiam à procul positis liquidò exaudiretur. Præterea ad conciliandam sibi populariũ beneuolentiã in extrema actionũ suarum parte mandati loco subnectere cõsueuerat, ut uiri coniuges suas ac liberos, necnõ & seruos cum primũ domos redissent, sub eius titulo consalutationis officio prosequerent, fore se cuiq; illius seruatorem promittens, cõmunemq; cunctis in exhibẽdo ęquitatis cultu, debitorẽ affirmans. Verum hũc corporis eius animiq; fulgorem, sola libidinis uis tetris intẽperantiæ maculis obscurabat. Siquidem coniugalis copulæ tędio Veneris usum pellicũ cubiculis intentũ habuit. quanq; ei fortuna uxorẽ forma ac moribus conspicuã sociasset. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad insolentiã mariti sustinendã. Puellas siquidẽ quas ab eo adamari persenserat, maternæ dilectionis officijs prosequebat, easq; quo prõptius mariti studijs indulgeret, quo ad uixit inter pedissequas habuit. Quarũ ut formam quoq; concinniorẽ efficeret, sępenumero capitis earũ cultũ proprijs manibus exhibebat. Cumq; abunde foret iram abiecisse, addidit charitatẽ, & quia sua specie nõ potuit, aliena marito placere uoluit, uiriq; in eis affectũ colere, q; læsionis suæ uindictam agere præoptauit, ne clarissimũ ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris sui raptrices officijs q; odijs insequi speciosius duxit. Itaq; non solũ mariti flagitiũ dissimulatiõe texit, sed etiã absq; respectu pellicatus odium merentibus, gratiã erogare sustinuit, uenera tione cõtemptũ, obsequijs iniuriã pensans, eoq; facto clarissimũ muliebris patientiæ exemplũ præbuit. Quin etiã singulari moderationis beneficio posteritati insignem nominis sui memoriã cõmendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: sed primus cõcubina, secũdus matrimonio, tertius adulterio ortus prodit.

Clarum mulie bris patientiæ exemplum.

C nec mansuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui ut crudelitatis alienus, ita socordia uacuus medium inter desidiam ferociamq; temperamentũ teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis uinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinẽ pareret, insolentię rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à populariũ oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitũ manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrẽ maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequeretur. Filias quoq; cõplures ex concubinatu habuit, quarum unam Haquino cuidam Beronianæ necis ultionẽ pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci ubi Vuermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manũ Duelli nomine conseruisse proditum est, munitionẽ inhibendæ defectionis causa molitus, uallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationẽ populariũ quidam priuatim perosus, concionãtis latus hasta transfixit. Ea tẽpestate Sclauorũ insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm ullis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonẽ quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quàm intercipi præoptantẽ occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini uirtus, captiuitatis sortem omni fato tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorũ concilijs querelarũ frequentia prosecutus extudit, ut autoritate eius motum uulgus, unius necem omniũ manu ulciscendã decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularẽ euexerat, ut ei decernendarũ
D expeditionũ ius esset, armisq; publicis, non imperiũ principis, sed plebis arbitriũ præsideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, sed eius usum facinoribus demeriti, Iulinũ certissimũ Danorũ profugium proscriptorũ titulo petiuerũt. Cuius enixe negocia cõsectantes, maritimisq; patriam latrocinijs incessentes, rem Danicam atrocius profligare cœperũt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obsidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus nostri in potestatẽ acceptis, læsæ patriæ pœnas crudelissima mortis ratione expetendas duxerũt. Nam quo uiolẽtiore eos morte consumerẽt, reuinctis post terga manibus palis primũ affigendos curabãt, deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis extis primaq; uiscerũ parte protracta, cętera stipitibus explicabant, nec ante suppliciũ remiserunt, quàm tortos extis funditus aluo egestis, horridæ rapacitatis spiritũ profundere coëgissent. Quod spectaculũ ut specie triste, ita re nostris perquam utile extitit. Non solum enim reis pœnã inflixit, sed etiam cæteros consimilẽ cruciatus causam uitare permonuit. Itaq; nõ minori uisentibus documẽto quàm afflictis supplicio fuit. Nec semel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinẽ pressit, & neruos debilitauit, sed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, ut nulla eum ulterius piratici æstus procella pulsaret. Interea defuncto Egino Ascerus clarissimo inter Iutos loco natus, Lundense sacerdotiũ sumpsit. Fortè autẽ Hamburgensis antistes ob inanes & falsas suspitiões Ericum execratione mulctandũ censuerat. Quod ueritus rex, appellatiõe sententiã precucurrit, Romamq; euestigio petiuit: ubi causæ suæ examine diligẽtius habito, pontificis accusationẽ potenter repulit, cunctisq; defensionis partibus actore superior redijt. Nec cõtentus efficacissimũ causæ dictionis suæ propugnatorẽ egisse, aduersariæ partis odio penetraliũ sacrorũ decus externo sacerdotio subiectũ habere passus non est. Quamobrẽ Romam regressus, tum se, tum etiam patriã ac domestica sacra Saxonica prælatione liberari petiuit, ne

A ne religionis ratione exteris admodum obsequi cogeretur, aut eius disciplinã ab alienigenis petere necesse haberet. Nec difficilẽ curiæ consensum habuit. Quæ ne clarissimũ uirum repulsa afficeret, tum dignitatis, tum etiam fatigationis eius intuitu mota, petitioni annuit, seq; regnũ ipsius summi sacerdotij insignibus adornaturã spopondit, atq; ea promissorũ spe regem à se exhilaratũ dimisit. Sed tristioris fortunæ quod sequitur. Reuersus nanq; Ericus cum more regio domi in propatulo cœnitaret, inter alios quendam musicæ rationis professorem adesse contigit. Qui cum multa super artis suæ laudibus disputasset, inter cętera quoq; sonorũ modis homines in amentiã, furoremq; pertrahi posse firmabat. Quinetiã tantas fidibus uires inesse dicebat, ut perceptis earũ modulationibus astantes mente constaturos negaret. Cumq; an eiusmodi usu calleret interrogatus, peritiam fateretur, tum precibus regis, tum etiam minis effectũ præsentare cõpellitur. Qui cum nec uecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantẽ auertere potuisset, ne furori nocẽdi materia suppeteret, primũ æde armis uacuefacta, complures extra auditũ citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente uesaniæ strepitu fores irrumpere, ereptamq; manibus suis citharam capiti illidere iussos, ne ulterior eius modulatio superuenietes quoq; mente captos efficeret. Monuit quoq; præstò esse qui furentium uesaniæ ualenter occurrerẽt, ne lymphantes demẽtia in rixam uersa, mutuis seipsos uiribus interimerẽt. Obtemperatũ consilio est. Igitur armis domo egestis, claustrorũq; custodia obseratis, fidibus operam dare exorsus, inusitatæ seueritatis musam ædidit: cuius prima specie præsentes ueluti mœstitia ac stupore cõpleuit. Qui postmodum ad petulantiorẽ mentis statum uegetioribus lyræ sonis adducti, iocabundis corporũ motibus gestiendo, dolorem plausu permutare cœperunt: postremo ad rabiem & temeritatẽ usq; modis acrioribus incitati, captum amentiæ spiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorũ habitus, modorũ uarietas inflectebat. Igitur qui in atrio melodiæ expertes constiterãt, regem cum admissis dementire cognoscũt, irruptaq; æde furentem complexi, cõprehensum continere nequibant: quippe nimio captu furoris instinctus, eorũ se ualide cõplexibus eruebat. Naturæ siquidem eius uires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantiũ robore procursum nactus, cõuulsis regiæ foribus, arreptoq; ense, quatuor militum continendi eius gratia propius accedentiũ necem peregit. Ad ultimum puluinarium mole quæ undiq; à satellitibus congerebatur obrutus, magno cum omnium periculo cõprehenditur: ubi uero mente constitit, læsæ primum militiæ iusta persoluit. ut autem acrioribus expiationis modis pœnitentiã æderet, redimendæ noxæ gratia, religiosæ peregrinationis propositũ amplexatus est, Iudæamq; diuinæ uisitationis memoria uenerabilem adire constituit. Cuius studij sanctitatem cum diu tacitus animo reuoluisset, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis habitum profectionis suæ consortes destinabat, insinuat. Quibus rem dolenter ferentibus, idipsum apud celeberrima patriæ concilia publicauit. Quod cũ in Vuibergica quoq; concione uulgasset, attonita multitudo perinde ac patrem amissura foret ingemuit, absentiam eius perniciosam patriæ futuram uociferans, inq; eo remorando tota plebs unius plorabundi amici uultum habuit. Ad ultimũ lachrymis suffusa supplicem se eius genibus aduoluit, magnopere deprecans, ne magis priuati uoti quàm publici cõmodi debitum intueretur, eumq; plus Deo syncera regni administratione, quàm exilio placiturum affirmans. Ille precibus concionis uoti religionẽ opposuit, eiusq; titulo propositi pertinaciã tuebatur. Nec populo ad refellendã excusationis rationẽ consilij sagacitas defuit. Redimendi nanq; uoti gratia tertiã se rei familiaris partẽ egentibus erogaturã promisit. Sed ne sic quidẽ tenacissimã sanctitatis eius perseuerantiã labefecit. Negabat enim rex honestatẽ culpa redimi posse, seq; alieni æris interuẽtu uoto liberũ fore, futurũ asserẽs si con

Citharœdus insignis, affectus hominũ pro uoto inflectens.

B

C ditione uteretur, ut & se periurij, & patriã paupertatis periculis implicaret. Malle uero proprio sumptu profectionẽ instruere, quàm aliunde impensarũ necessaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propositum uteretur. Itaq; seductos maiores de substituẽdo interim procuratore consulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, sed ne præteritis aliorũ consilijs, suo indulsisse uideretur, priuatam sententiã publicæ præferendo. Quo audito principes id se consultoris optioni permittere responderũt, nec hac quidem in re de eius industria dubitaturos, cuius summã in alijs solertiam didicissent. Tunc rex Haraldum filium quẽ prẹstantior ætas honori tempestiuũ effecerat, regis partibus perfunctorie donat. Scialmoni uero candido splendidissimæ atq; integerrimæ dignitatis uiro, cui non solum totius Sialandiæ, sed etiam Rugiæ uectigalis à se factæ procurationẽ detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mandat. Ericum autẽ obscuriore loco natum hebetiore quoq; cura complexus, minoris potentiæ tutoribus applicauit. Quibus dispositis ut granditatis suæ speciẽ consentaneo corporũ habitu minueret, procerissimos quosq; peregrinationis participes legit, sicq; alienæ staturæ spectaculo, suæ miraculum temperauit, ne singularis eius magnitudo uisentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad consectanda mariti studia animus fuit. Quem quidem eodem uoto, sed diuiduo toro secuta, profectionis meritũ pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deseruit curam abiecit. Ne enim Dani sub externo pontifice sacrorũ munera celebrarẽt, missis ad curiam legatis, in ornamentũ domesticæ religionis maximi sacerdotij insigne expetendũ curauit. Nec eum Romanæ promissionis fides fefellit. profectus enim à curia legatus, qui sacri insignis prærogatiua nostræ gentis sacerdotiũ adornaret, cum celeberrimis Danorũ urbibus inspectis cuncta curiosissime collustrando, nõ mino-
D rem personarũ quàm ciuitatũ respectum egisset, Lundiæ ob egregios Asceri mores, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq; transitus abunde pateat, hunc potissimũ honorem deferendum existimauit. Nec solum eam Saxonica ditione eruit, sed etiam Suetiæ, Noruagiæq; religionis titulo magistram effecit. Nec parum Dania Romanæ benignitati debet, qua non solum libertatis ius, sed etiam exterarũ rerum dominiũ assecuta est. Interea Ericus petitam nauigio Rusciã terrestri permensus itinere magna Orientis parte transcursa, Byzantium ueniebat. Quem imperator nequaq; urbe excipere ausus, extra mœnia tendere iussum hospitalitatis officijs prosequebat̃, ratus religionis simulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinẽ suspicione insecutus, impensis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos summa à se familiaritate cultos eadem suspicionis occasione notabat, perinde ac maiorem patrij regis quàm stipendiorũ suorum respectum acturos. Inter cæteros enim qui Constantinopolitanæ urbis stipendia mererentur, Danicæ uocis homines primum militiæ gradum obtinent, eorumq; custodia rex salutẽ suam uallare consueuit. Nec imperatoris Ericum opinatio fefellit. Verum re dissimulanter habita, uenerandorũ sacrorũ gratia ciuitatis introitum expetiuit, præfatus maxime se eo loci celebrandæ religionis amore perductum. Imperator collaudato petentis studio, postero se die postulationi responsurum promittit. Interea qui ex Danis Græcorũ militiam secuti fuerant, imperatore adito, regem suum consalutandi potestatem efflagitant, permissisq; segregatim egredi iussum, ne simul omnium animos una regis hortatio caperet. Subornauerat enim imperator utriusq; uocis peritos, per quos eorum Ericiq; colloquia disceret. Primum itaq; consalutato rege considere iubentur. Tum ille fari exorsus, docet Danos Græcorũ stipendia merentes iandudum honoris arcem uirtutibus impetrasse, indigenis exules imperitare, multoq; foris quàm domi feliciores existere. Ad hæc, imperatorẽ eorum fidei capitis sui custodiam credere, eumq; præ-

lationis

A lationis usum non tam ex eorum meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorũ militiam coluissent, uirtute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum esse, ne plus temulentiæ quàm sobrietatis studijs indulgerẽt, susceptæ militiæ melius affuturi, si neq; se uino, neq; regem solicitudinibus onerassent. Fore autem si frugalitatis normam deseruissent, ut militiam segnes, iurgia alacres exequerẽtur. Monuit quoq; ne manum cum hostibus conserturi, maiorem uitæ quàm uirtutis curam agerent, néue mortem fuga præcurrerẽt, aut salutem suam ignauiæ præsidio tuerentur, promittens se cum primum in patriam redissent, fidelem eorum operam beneficijs pensaturũ. Quod si uiriliter dimicantes spiritum in acie profudissent, propinquos eorum ac necessarios honore prosecuturũ. His itaq; consentaneis modis uniuersos affatus, propensam Danorum fidem Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per subornatos certior factus, falso Græcis sapientiæ prærogatiuam ascribi inquit, quod ducis fidem notassent, cuius gentem toties alienam perfidiæ cognouissent. Siquidem probatissimo popularis constantiæ experimento regiæ fidei habitus æstimari poterat. Cumq; eum religioni potius quàm fraudi intentum aspiceret, urbe exornari iussa, ac plateis cultius stratis, dextera manu uenerabiliter exceptum ad curiam & palatium usque magno cum omni tripudio triumphantis more perduxit, & cui suspicionem immerenti inflixerat, honorem quo maior ab homine præstari non poterat, erogauit. Quinetiam ei perinde atq; honoratissimo hospiti regiam cessit, eaq; nemo deinceps imperatorum uti uoluit, ne quis se maximo uiro tecti cõmunione æquasse uideretur, hospitijq; reuerentia perpetuũ hospitis monumentũ existeret. Quinetiam accersito qui staturam eius mensuræ parilitate comprehenderet, stantisq; & sedentis habitum quamdiligentissime coloribus complecteretur, tantæ magnitudinis admiratione perenni spectaculo repræsentandam curauit. Et ne tantum hospitem indonatum dimitteret,

B complacita postulare præcepit. Quem cum facto opum contemptu sacros potissimum cineres exoptare cognosceret, honorandis ossium reliquijs donat. ille religiosum munus cupide amplexatus, idipsum imperatoria bulla assignatum Lundiam, Roskildiamq; deportandũ curauit. Et ne ortus sui locum ueneratione uacuum sineret, Slangathorpiam cum Nicolai sacratissimis ossibus diuini patibuli particulam transtulit. Quippe & oppidi illius templũ molitus, & eo loci ubi nunc aram uidemus, matre æditus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum spreuit, ac repudiauit, ne postposito continẽtiæ studio, Græcas opes appetere uideretur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans se non donum contemptu ab eo fuisse perfusum, abiectisq; precibus unico notæ irritamento oblatis uerecunde eum uti coëgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes agere uideretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate respondit. Sed donis eius precium nouitas fecit, barbarumq; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ rarius fuit. Deinde piraticis ab ipso nauigijs, commeatuq; donatus, Cyprum cõtendit. Cuius insulæ natura adeò quondam tumulorum impatiens fuit, ut mandata sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. *Cypria tellus humanorũ cadauerũ quondam impatiens.* Hic rex febri implicatus cum uicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimã Cypri urbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurem aliorum cineres respuentem, suos quietius habituram. Igitur pro uoto tumulum nactus, corporis sui beneficio uetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solum suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantum filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam ut ex supra positis liquet, Kanutum, Benedictum atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu uero Erici biennium

C intercessit, antequã Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, ut nequaquã cõmunem patriæ sententiam duceret expectandam, uocataq; Vuibergum concione, publici delectus arbitrium unius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censuræ committere uerebatur, ideoq; fastigium paucitatis consensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod uniuersorũ erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Vuibergicæ concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius cõmodiusq; ferretur, carpento se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neq; enim neruorũ hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoque usum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturum, si rex à populo salutatus, spiritum in concione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari non potuit. Sed dum aduersæ ualitudinis immemor supra uires concionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur ut circa Nicolaum, Vbbonemq; delectus perageretur. Nam Haraldus summa sibi populariũ odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam uersa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, ut abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebemq; omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, ut cuncti sordidissimam eius dominationẽ perosi, nequaquã regnum oppressori deferendum putarent, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Ysoram coëuntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægre la-

D turus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem uersare consueuerint, semperq; minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo uero parum solertiæ uisus, ueluti secordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, uegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerans. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit. Sed mihi quidem uitandæ præsumptionis gratia, humilius quàm uerius de uirtute sua sensisse uidetur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestam eius uerecundiam prosecuti, ignariq; prudentem uirum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia prætererire sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret, qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac solicitudine quærere præoptauit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DVODECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XIII.

A

GITVR Nicolaus ſuſcepto regno adeò animum ab omni faſtu auerſum habuit, ut nihil ex priſtina manſuetudine ſua decerperet, totamq́ȝ præteritæ uitæ cõſuetudinẽ retinens, cum fortuna animũ mutare paſſus non eſt, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunã ſubijcere uideretur. Præterea ne patriã ſumptuoſa clientela ac uoracibus oneraret impenſis, quotidianã militiã ſuam ſex tantũ aut ſeptem clypeis ob exturbanda latrocinia contentã habuit, nec petulantiorẽ regem, quàm militem egit. Duxit autem Margaretã patre Ingone Sueonum rege, matre uero Helena natã, cuius caſtitatem rex Noruagienſiũ Magnus coniugio delibauerat. Qui quum ſedulo Sueones adortus, in Hallandenſes etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculſus, ut erat calciamentis uacuus probroſum ad naues recurſum habuit, eiusq́ȝ fugæ deformitatẽ etiam cognomine uſurpauit. Cuius manũ Ingo ſaluti ſuæ perniciter imminentẽ ferre nequiens, merendę pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaq́ȝ Margareta Magnus prolem non ſuſtulit. Nicolaus infelicibus ſobolẽ auſpicijs propagauit. Cuius filius Ingo initio adoleſcentiæ effrenis equi laſciuia excuſſus, eiuſdemq́ȝ ungulis artuatim obtritus, ſplendidiſſimũ ſanguinẽ luteis uiarũ ſordibus erogauit, triſtiſſimoq́ȝ fati genere cõſumptus, ſparſis uiatim membris, lacerũ humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo aſſuefacere cupiens, habenas manu cõtinere permiſit, quarũ regimini intempeſtiuus adoleſcens pede ſubſellijs inhærente, contiguum ſolo corpus habuit. Magnus uero felicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis euectus, teterrimũ cõſanguineæ cædis piaculũ ædidit, atq́ȝ ad notiſſimũ fi-

B dei exemplũ euaſit. Cui mater ampliorẽ propinquorũ fauorẽ affinitatũ beneficio creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris, Kanuto Ingiburgã ſororis filiam coniugio copulauit. Paterna uero bona in æquales admodũ portiones partitione redegit, unam ſibi, cæteras nuptis (quas præfatus ſum) diuiſionis parilitate cõtribuens. Hinc Danorũ, Sueonumq́ȝ diſſenſio orta, ac deinde cõpluribus inimicitiarũ incrementis coalita, ad hoc uſq́ȝ tempus ueteris odij tenaciſſima perſeuerat. Præter hęc Ingritha Vbboni cuidã poſtmodũ denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non ſolum diuinarũ ædium opes latifundijs auxit, ſed & totis uiribus ad augendũ eorum ſplendorẽ incubuit, ſacerdotalisq́ȝ cultus inopiã exquiſito ornamentorũ genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorẽ efficeret, pallas, laticlauias, cæteraq́ȝ ſacerdotij inſignia cõdere, atq́ȝ ſacrorũ uſibus erogare curæ habuit. Henricus uero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne ſpoliatus, tam acrem eorum repetitorẽ agere cœpit, ut Danis infatigabiliter imminens, ipſum intra Sleſuici fines ad tuendã ſalutẽ ſuam ſtatione & excubijs uti cogeret. Interiectã Albiæ Sleſuicoq́ȝ prouinciã cultore uacuefecit. Cuius rei ulciſcendæ gratia Nicolaus excita claſſe, Liutcham appellit, Eliuo Sleſuicenſis præfecturæ uiro equeſtres obuiã ſibi copias ductare iuſſo. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas cõficere nouerant. Verũ præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæſtũ, q́ȝ imperiũ intuebaẽ. Itaq́ȝ Nicolaus Sclauicis in campis uacuã equis phalangẽ explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando laſſare, quàm cum tota acie manum cõſerere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eademq́ȝ uarie iaculis inceſſendo, obliquis hoſtẽ inſultibus lacerabant. Procurſu nanq́ȝ in eum directo fuga referebantur, nec recurſum ſegnius quàm impetum ædebant, noſtrorũq́ȝ maiore mole quàm pernicitate ſibi imminentiũ ex aduerſo congreſſum uitantes, reiectis habenis, aduerſos preme-

C bant. Terribilē bello uirtutē furtim & quasi insidiarū latrocinijs attentantes. Ita laxata debilitataq; Danorū acies, quia rem in plano parum feliciter gesserat, uicini montis editum occupauit, salutem suam quam armis tueri nequibat, loci præsidio munire cupiens: eoq; potita, uerticis beneficio subiectū hostem secura conspexit. Die postera ne loci, quàm suis uiribus munitior uideretur, ancipitem campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equestris militiæ spiritum pedestris ferre non potuit. Quo euenit, ut amissum pugnæ decus recuperare nitentes, pristinæ cladis ignominiam postera cumularent. Crediderim hanc pugnæ fortunam ab instrumentorū magis, quàm animorū inopia profectam, quia dum fortitudinis spiritus parum curiose prima militiæ commoda circunspexit, nō metus sed inertiæ pœnas pependit, suaq; potius negligentia quàm alienis uiribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter gesta adeò grauiter affectus proditur, ut gradiendi inops clypeoq; à suis exceptus, alienis manibus castra sequeretur. Kanutus quoq; per summam uulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptissimā militis fidē expertus est. Qui ne dominus ab hoste interciperetur, periculum eius suo discutere non dubitauit. Socijs nanq; de industria fugere iussis, ipse corporis simulatione cursum lentius agens, imminenti sibi Sclauo manus obtulit uinciendas, eiusdēq; propius obequitantis habenas corripiens, lata à socijs ope, equo barbarum spoliauit. Quo potitus, protinus eo summam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur ut callidæ, ita periculosæ fortitudinis felix exitus fuit. Subeunte crepusculo nostri infelicem pugnæ euentum sortiti, reliquias suas unico repetiti uerticis præsidio tuebantur. Cibo quoq; & potione defectos præter uulnera ac lassitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur

D ad ultimam penè tabem redacti, quum & pericula undiq;, & nusquam auxilia circunspicerent, quippe & Scaniensiū tempestate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere supersedebat, humanæ opis desperatione ad cœleste præsidium cōfugerunt, absumptęq; spei suæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Postera uero die qua Laurentianæ uigiliæ sacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis uoto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua uel priuatum Laurentij, uel publicum sanctorum solenne præcurrimus, siue quam diuinæ passionis memoriæ dedicare consueuimus, annuo temporum uolumine repetitā, ab omni Danica ætate continentissima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod uotum publicæ necessitatis exigentia nuncupatum, exactissima posteritatis cura firmauit, indignum rata statam à maioribus continentiam stomachi impatientia atq; escarum auiditare conuellere. Diluculo uero nostrorum acies centuriatis globis naues repetere adorsa, Scanienses nuper classe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipsos perinde ac corpore & uiribus integros ne terga ab equitatu incesserentur, curare iubet. Deinde composito gradum agmine promouens, cum forte limosam obiecti lacunaris uoraginē traijcere debuisset, neq; eam ullo compendij deflexu uitare quiuisset, peragrare adorsa, sed mox palustri cœno tenacius implicata, ac desidentis luti illuuie præpedita, confuso transitionis impetu similem fugæ tumultum ædebat. Maior pars labili paludis mole pessundata, pecorum more ab hostibus trucidabatur. Ita transmeandi auidis improuidaq; & cæca festinatione ruentibus impedimentū periculo fuit. Tandem ægre in littus reditum, discessumq; est. Cūq; Sclaui perinde ac uictoria freti uerbis uirium suarū laudem præ se ferentibus, Danicas uituperio insequerent̃, & quasi illarum imbecillitati fortitudinis suæ iactantia procacius insultarent, Henricus qui probe nostrorum animos nouerat, diuersa se, inquit, hostium robur æstimatione complecti, quippe regis eorum in equo

præualido

A præualido exemplum liquere. Qui si uires suas sciſſet, omne equitis imperium sperneret. Quas quoniam ignorat, facile insidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaũ si uiribus suis fidem haberet, cuncta prospere, diffidentem uero nihil feliciter exe cuturum. Post hæc Elinus quod patriæ fortunam uenditauerit à rege perfidiæ damnatus, nõ solum præfecturæ beneficio, sed etiam patrimonij rebus ignominiose exutus, ultima inopia sordidissimi lucri pœnas persoluit. At Henricus ob superioris pugnæ successum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica lacessendo, non solum Eidoræ finitima, sed etiam cuncta Slesuico Valloq; quod Danorum opus uocamus interiecta uastabat. ipsam interdum urbem illatis clàm per nauigia copijs improuidam aggrediebat̃. Itaq; post exactum Elinum adhuc finibus illis prouisore uacuis, creberrime exterorũ uiolentiæ etiam domestica furta accessere, tantoq; ciuitas intus q̃ foris acerbius urgebatur, quanto ad nocendũ occulta manifestis proniora noscuntur. Aeque ciuis ut hostis formidabat̃. Quippe Fresones cum Holsatijs ac Dytmerchis impunitatis spe ob præfecturæ uacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & ubi fastigia nequi bant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis custodem fallebant. Nec minor ædituorum in asseruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum ne furtim abstrahi quirent, ferro compediebantur. Aedium excubitores uberioris cautelæ gratia, ualuis affixi iacebant. Nec serarum claustris contenti, etiam fossa aditus obfirmabant. Ita graſſante latrocinio quidam ingenuæ stirpis plurimorũ paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, absq; respectu uerecundiæ eadem amplecti animũ induxit, clariſſimamq; indolem suam spe lucri incitatam, ex summo nobilitatis fastigio in obscœniſſimã atq; profundiſſimam turpitudinis sentinam abijcere nõ erubuit. Ita sanguinis decore indecenter usus, uires generis ad scelerum licentiam transtulit, & quod uirtutibus nutrimentũ esse
B debuerat, uitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta criminatione insequendi audacia fuit, tantoq; propensior delictis impunitas habebat̃, quanto conspectior delinquentis noscebatur autoritas. Ea tempestate miſſi à Kanuto qui pecuniam quam educator eius depositi nomine conseruauerat, in Fioniam è Sialandia transferrent, cum ab utroq; littore æque distante nauigio procul piratas imminere conspicerent, expensam fune crumenam undis occultauere. Postremo cum se parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia implicati, reciso tenaculo, uetustas regum opes harenis, quàm hostibus relinquere maluerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametsi eminus specularetur, periclitantibus præsidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad remi gium nauigijs uteretur. Postea cum Kanutũ iocundũ præ se uultum ferentẽ conspiceret, oris hilaritatẽ increpans ob recentẽ auiti paterniq; æris iacturã, dolere ei admodũ expedire dicebat. Ille nihil hac se moueri fortuna dicebat, sed eius beneficio summã liberalitatis occasionẽ accepiſſe respondit: ut enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere ausum, ita deinceps acceſſuras abunde erogaturum. Maximũ quippe auaritiæ nutrimentũ diuitias esse, quas quisquis aſſeruare intenderit, humanitati uacare non poſſit. Qua uoce se pecuniæ, sed eam regi impe rare monstrabat. Cuius rei præcipuũ extitit documentũ quod sequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorũ excursationes nemine Slesuicensis præfecturæ beneficiũ etiam oblatũ recipere audente, Kanutus tam periculosum à patruo honorẽ non opum cupiditate, sed fiducia uirtutis expeteret, neq; gratis eum impe trare quiuiſſet, uendita patrimonij parte, formidolosum alijs munus precio aſſecu tus est, eam demũ quæstuosam esse militiã ratus, qua gloriæ & claritatis stipendiũ potuiſſet acquiri. Ita rex extimescendũ ignauiæ decus uirtuti uenale fecit, emptor uero plus lucri in militiæ, q̃ opũ agitatione reposuit. Principio siquidẽ perceptæ

Diuitiæ, nutrimẽtũ auaritiæ

C potestatis Henrico per legatos mandat libenter se cũ eo de pace acturũ, si primũ
& damna Iutiæ emendatione pensata, & spolia ab ipso restituta fuissent. Quibus
profectis ipse interim perinde ac responsi prędcius, non solum suorũ, sed etiam eo=
rum quos ex finitimis amicos habebat, manu cõtracta legatorũ reditũ armis sub=
sequi statuit. Henricus se neq; cum Danis amicitias gesturũ, neq; à maternę hære
ditatis petitione cessaturũ respondit. Quo accepto Kanutus rursum ad eum lega
tos mittit, omnẽ sequestre pacis cõmunionẽ publice recisuros. Quorũ Henricus
irrisa legatione, Kanutũ impatienti sessoris equo persimilẽ ait, se uero petulantiæ
eius frenos inijcere curaturũ. His auditis Kanutus, ut magno impetu, ita minimo
tumultu noctu iter ingressus, ferriq; & prædæ abstinẽs quo minus aduentus eius
prouideret, diluculo ad Henrici munitionẽ peruenit. Ille tam subitæ irruptionis
incautus, nec arma capere, nec se præsidio tueri parat, sed protinus uicinũ mœni=
bus flumẽ equo attentans, unico aquæ interstitio hostẽ fefellit, lætatusq; est quod
salutem suam amni quàm oppido credere maluisset. Quem cum Kanutus ulte=
riore iam ripa potitum aspiceret, an maderet per ludibriũ percontatus est. A quo
econtrario quid ita incederet interrogatus, uenisse se, inquit, ut promissa ab eo lo
ra recipiat. Ille minas sibi quas nuper intenderat responsi urbanitate exprobratas
intelligens, ignominiã ioco prosequutus, adeò mihi, inquit, calciũ uiribus obniti
uideris, ut ne tangi quidem cõtineri'ue queas. Tunc Kanutus prius castrũ, deinde
cæteræ regionis culta uastauit. Secundo quoq; nouatis copijs omnẽ Sclauiã stra=
ge atq; incendio implicauit: nec solum patriã hoste, sed etiam hostem robore ua=
cuefecit, adeò ut prius prouocare solitũ ne propriæ quidem tutelæ sufficientẽ re=
linqueret. Postremo cum totas Henrici uires prudentia sua ac fortitudine debili=
tasset, sanguinis quo illum proxime cõtingebat natura actus, ut publice hostẽ ita
D priuatim amicũ egit. Semel nanq; dimisso exercitu uiginti duntaxat equitibus co
mitatus, ad locũ in quo Henricũ diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui
suæ ei salutationis mandata perferrẽt. Henricus falsò hostẽ sibi blandiri inquiens,
protinus ubinam esset perquirere instituit. Quibus eum in porta adesse referenti=
bus, ipse nuncio attonitus, mensam ad quã fortè prandendi gratia discumbebat,
ui manus discutere parat. Tũc legati præsentiã ducis à pace profectã iurantes, con
ceptum falso metum affirmationũ suarum perseuerantia discusserunt. Quibus ut
Henricus fidem habuit, fugæ meditationẽ amoris indicio castigauit. Enimuero ta
bulæ innixus suffuso lachrymis ore infelicẽ Daniam futurã dum tali uiro carue=
rit, aiebat: se uero amicitiã eius syncera amodo fide culturũ. Hunc nimirũ consan
guineus amor & suæ infelicitatis obliuisci, & hostis uirtutẽ fateri coëgit, utq; pro=
priæ fortunæ immemorẽ, ita alieni laudatorẽ effecit. Deinde præsentẽ amplexa=
tus, haud parcius lachrymas quàm epulũ præbuit. Quippe præsentẽ eius man=
suetudinẽ q̃ præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorũ unius be=
neficij indulgentiã anteposuit. Sed neq; Kanutus profectũ à pietate mœrorẽ in=
gratus excepit. Quinetiã plus in creanda pace q̃ fruenda dape uoluptatis repo=
nens, & quasi mediatoris partes agere exorsus, Henricũ auunculi gratiã expetere
iussit, ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidem
Henricus rem maternã, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, præ=
cij pactione interposita, Kanuto in possessionẽ ascripsit, eandemq; Kanutus ad re=
gem conditionẽ quà acceperat transtulit, ac deinde receptã ab eo pecuniã Henri=
co numerauit. A quo etiam postmodũ ad conuiuandũ accersitus excipitur, affir=
mante priori eius aduentui minus q̃ decuit impense seruitũ. A quo etiam Henri
cus nuper se uita atq; incolumitate donatũ iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi fir=
mitate legauit. Huic accessit quod ad gerenda cũ Theutonicis bella, quibus præ=
cipue Sclauia uexabat, filiorũ uirtutibus diffidebat, maluitq; maturũ fortitudine
hæredem

A hæredem circunſpecta arbitrij ſui libertate conciſcere, quàm ſub naturali ſed inua lido patrimoniũ exteris peruadendũ relinquere. Hec offerentẽ Kanutus impieta tis ſibi notam immerentiũ liberorũ contemptu pariturũ affirmat, ſeq; tam iniuſtis eius promiſſis uſurum negat. Poſtremo perſeuerantiſſimis Henrici precibus ſuperatur, propoſiti rationẽ à natorũ ſecordia mutuantis. A quo etiam imperatoris gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi uideretur, admodũ egẽre permonitus, equum ei calces auro confixũ muneris loco tranſmiſit, donumq; per ſe habile inuſitatis ungularũ ornamẽtis accipienti uenerabilius reddidit. Crediderim tunc imperatorẽ plus laudis in dantis induſtria, quàm dono repoſuiſſe, cum primi precij metallũ quo cõtemptibilius habitum, hoc glorioſius uideret oblatũ. Abſumpto Henrico legatam ſibi prouinciã nullo refragante poſſedit. Interea Haraldus cum nec domi clarus, nec foris celeber haberetur, uirtutis inopiam quæſtuũ copia leuare cupiens, refertum nequitia animũ in imam turpitudinis uoraginẽ egit. Ad rapinas & furta mancipijs utebatur. Seruorũ labores latrocinijs applicabat. Satellitum cultui uiciniæ ſpolia, ſumptui impendebantur armenta. Aeſtatẽ piratica pariter ciuibus atq; exteris inſidioſus exegit. Cæterũ quo Roskildiæ damnoſius immineret, aduerſam ei munitionẽ erexit, quam & ſordidiſſimæ clientelæ frequentia cõpleuit. Itaq; ruris opima populatus, pari uernarũ maleficio ciuilia lacerabat. Qui clàm noctu meritorijs ſeſe tabernis ſubijcientes, complacitas animo merces impune tollebant. Alijs interim diſtrictos hoſpitũ iugulis gladios applicantibus, interitumq; minantibus, ni iniuriæ patientiã præbeant. Ea furti uiolentia ſummã ciuitatis opulentiã ad ultimas rei familiaris anguſtias redegit. Talibus calumnię ſtimulis laceſſita prouincia, accenſis indignatione animis, ultrices damnorum manus Haraldi bonis inijcere aggreſſa, ſpolia ſpolijs, rapta raptis ulciſcitur. Neq; enim ſibi aliena corripere, ſed propria reſumere uidebatur. Ipſe tutò terras

B tenere nequiens, cõſternatæ multitudinis impetũ nauigio uitauit. Quem Kanutus alieni rapaciſſimũ, ac uitioſiſſimis ubiq; lucris incumbentẽ aſpiciens, aui perſimilem aiebat omnigenis alitum pennis nidum cõpaginanti, ſubitò uentorũ turbine diſijciendũ. Ita Haraldum prædonẽ omnium effectum, omnibus prædã ex ſe daturum, aliorumq; ſpolia ſuorum indubitanter periculo luiturũ. At Erico modeſtum erga populares ingeniũ erat. Qui cum debitã ſibi paternæ rei portionẽ expeteret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adulterio ortum ad hæreditatis communionẽ pertingere. Ea re, ut par erat, motus, acerrimũ bonorum eius peruaſorem agere cœpit, fraternisq; ſpolijs iniurias ſuas ulciſci probitatis loco duxit. Cęterum Aruacũ rapta congeſſit, ſordido neglectoq; loco ſplendidas opes cõplexus. Quem Haraldus noctu ibidem inopinatũ adortus, poſtquã fuga delapſum cognouit, moræ copia non ſuppetente, circa prædam hærere metuens, tecto faces ſubiecit, refertamq; ſuis opibus ædem flammis abſumere, quàm raptori intactam dimittere maluit. Quo comperto Kanutus profectas à contemptu lites compeſcere cupiens, metuensq; ne degenerati patris fulgor in filijs exoleſceret, utriq; Sleſuicũ uenire diſtrictius mandat, ſi ſuperſedeant parte corporũ ſpoliandos minatͣ. Præſentes deinde fraterne coarguens, curioſa animi inſpectione æquiſſimã inter eos patrimonij participationẽ peregit, Ericoq; ac Haraldo in paterna bona eundum iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis filij coniunx mariti conuictũ ingenti peroſa faſtidio, aliena ueſte ſumpta, ſuis ſe penatibus intempeſta nocte ſubduxit. Apud quam iuuenum quidam (ut fama eſt) plurimam obſequio familiaritatẽ adeptus, callide effecit, ut ad ſuum eam amorẽ perduceret. Deinde ne res amborum periculo proderetur, muliebriter allectam uiriliter cultam, furtiue deuexit. Quam uir eius fortuitis ſubſecutus indicijs, apud Alaburgiã in cultu familiari deprehenſam, amatore delapſo, domum reduxit. Verum hanc ignominiam à clan-

C destino Kanuti consilio profectam ratus, integerrimi uiri innocentiã tacitis suspicionis motibus insecutus, insontem notabat. Interea Sueticarũ partium rege absumpto, Gothi summã, cuius omne penes Sueones arbitriũ erat, Magno deferre ausi, alieni priuilegij detrimento dignitatis sibi incrementa quærebant. Quorum Sueones autoritate contempta, ueterem gentis suæ prærogatiuam in aliquanto obscurioris populi inuidia deponere passi non sunt. Igitur antiquæ dignitatis speciem intuentes, titulum iniusta collatione præreptum, nouo regis electu cassarunt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperium cessit. At Magnus incidentem sibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præsidis Bokisclaui filiam postulando compleuit. Qua sibi per internuncios desponsa, mox Sclauiæ excitam paterno imperio classem admouit, rex cuius Vartisclauus diutinas cum Danis, Polanisq; inimicitias gesserat. Hic Nicolaus urbem Ornam oppugnare adorsus, obsidionem pactione redimere coëgit. Inde Iulinum nauigans, Bokisclauum magna manu instructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi expugnationem peregit: deinde relicto uictoriæ socio allatam filio sponsam abducit. Vartisclauus rem Sclauicam intolerabili uastationis onere fessam conspiciens, pacem colloquio petit. Quo parum prospere habito, pari supplicatione apud Strelam discedentes aggreditur, ubi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab ipso inuitatus intrasset, maligno satellitum instinctu, captiui more habitus regredi prohibitus est. Quam rem Kanutus in concione querela prosequutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ uiribus quàm propriæ indulgeret temperantiæ, ne'ue hostem fidem suam secutũ captione implicans, ut eum libertate, ita seipsum perpetuo famæ splendore priuaret. Fore enim ni captiuum omitteret, ut priuatum crimen publicus patriæ rubor existeret. Itaq; efficaci persuasione usus, & amicum oppressione & dominum infamia liberauit. Quæ tam
D iusta Kanuti sententia totius concionis suffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentũ præbebat. Dimissa classe nuptialia sacra apud urbem Ripam agi placuit. Illuc siquidem frequens nauigijs portus oppido splendidam merciũ uarietatem importat. Vbi cum Kanutus in ueste Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obfusis inuidia oculis alieni cultus splendorẽ ferre nequiens, orta inter ipsos altercatione, latus eius aduersum gladios ostro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis securum tergoribus respondit: lacessitũ uestis suæ fulgorẽ urbano rusticitatis opprobrio speciosius quàm minis aut conuicijs ultus. Itaque exprobratam sibi externi cultus æmulationem, domestici cauillatione prosequi contentus extitit. Idem postmodum orientis partes piratica peruagatus, cum speciosa domum spolia retulisset, ideoq; se dignitatis incrementa accepturũ speraret, pro gratia accusationẽ expertus est, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egisset. Cuius operam ualenter æditam consimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophęorum suorum insignia inusitati ponderis malleos quos Iouiales uocabant, apud insularum quandam prisca uirorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum causas uisitata rerum similitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptissime tantæ sonoritatis uim fabrilium specie imitandam existimans. Magnus uero Christianæ disciplinæ studio paganam perosus, & phanum cultu, & Iouem insignibus spoliare sanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Sueones perinde ac cœlestium spoliorum raptorem sacrilegum autumant. Sed utinam initijs eius exitus respondisset. Verum plerisque Magnum sanguine uel necessitudine contingentibus Kanuti inuisa felicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar uirtus

A tus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricũ genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benignissima consanguineæ charitatis alitrix, consilij sui tranquillitatẽ concitatis iuuenum ingenijs opponebat, saluberrimaq; disciplinæ moderatione insidiosam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris uitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuisset, ad ultimam pene tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenseq; hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei suæ beneficio foueat, tutamento stabiliat, tantumq; se in rebus domesticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoq; existere qui regiæ familiæ charitatem odio disijcere niterentur, se uero plenis salubritatis monitis pestiferos talium instinctus pressisse. Ille deum simplicitatis suæ testem affirmat, seq; omne uitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere, quàm infligere malle promittit, odiaq; beneficijs repensurum testatur. Illa promissionis beneficio delectata, tantæ fidei securam æquo se animo obituram asseruit. Quæ ut iuuenilis inuidiæ fluctus uiua cohibuit, ita consumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propositi sceleris licentiã mutuata est. Sed & Henricus præter cõmunem simultatem etiam priuata Kanutum indignatione perosus, iniectos malignitati suæ frenos audaci impietate discussit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum strueret, promptioremq; sceleri aditum conciliaret, insidiarũ participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem uirtutis æmulatione pertæsi, graue mendacij incitamentum aduersum excellentem eius claritudinem destrinxerunt. Itaq; splendidissimum patriæ lumen densissimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis uitæ temporibusq; deferre, sed ipsius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamq; regiam sibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-
B ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accersi. Qui cum prior præstitutum frequentiæ locum adisset, superuenienti patrio Theutonicæ comitatis more, pallio uacuus obuiam accurrit, equoq; descendentem continendæ sellæ ministerio ueneratus est. Tunc Nicolaus fari in concione exorsus, docet Suenonis filios in regni gestione ætatis præcipue respectum egisse, successionis habitum ætatis ordine dispensasse, dominandi ius in annorum prærogatiua constituisse, neque minori maiorem honore præcurrere licuisse. Quamobrem sese ut natu minimum, ita etiam regno postremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ uiolentiam intulisse, expectatorem beneficij eius non raptorem fuisse, neque ad intempestiuum ætati culmen manus præpropera porrexisse cupidine. Kanutum uero parum priorum exempla secutum, uiolato speciosissimæ consuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione pręcerpere, singulare nominis insigne celerius q; iustius occupare, iamq; à suis falso regis titulo censeri non erubescere, consultius acturum si regnandi fortunã non in suorũ adulatione, sed in extantis adhuc regis occasu reponere, maturumq; præstolari decus, quàm intempestiuũ præripere mallet. His atq; consentaneis modis regiæ sibi nuncupationis insigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu uultũ humi intentũ habuit, dicendiq; exordiũ aliquantisper sudore & suspirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animum leuans, gladijq; ut mos est capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationẽ tuam suprà quod aut maiestati, aut ætati debes, exasperãt, quiq; pacatissimæ mentis tuæ serenũ, mendaciorũ procellis incitant, obtrectationum sibilis uexant. Sed onustum mihi ualde est, quod integerrimã animi tui temperantiam aliquid ab alienissima tibi iracundia mutuatã, & quasi sinistro rationis ductu transuersam ferri conspicio. Reijce quæso nugarum auctores mendaciter obstrepentes, falsæq; huius criminationis figmentũ respue. Neq; enim iniurioso NB oratio

C tibi nomine censeri sustineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus salutari consueuerim, sinistri tantæ comitatis interpretes alienæ urbanitatis occasione insimulationis materiam aucupātur, ipsiq; uenerationis officia negligentes, etiam aliorū iusta criminantur obsequia. Ego uero non regnum (ut aisti) uocabulo usurpo, sed temperata nominis dignitate fastuosum salutationis decus fugio, inuidendum honoris fastigium sperno. Ita absque omni maiestatis tuæ præiudicio barbara circa me resultat humanitas. Meam uero inter alienos uenerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere gestiunt. Hos æque tui usus ac mei capitis hostes iudico. Esto uocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis insignibus potitum comperimus. Mihi quoq; si par apud Sclauiam fortuna fauisset, certe binis regum obsequijs uti iocundū ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementū existimare. Proprio nanq; parta negocio, tuo q̄ alacerrime subiectarem fastigio, foretq; ut inde seruitiorum fructum decerperes, unde alioqui damnorū aduersa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fueras felicitate repositurus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni sorte lætius, omni studio speciosius duxi. Ipse an efficaciter militauerim, nosti. Littora Dani si placet excolite, æquoribus ædes quantalibet propinquitate iungātur. Ipsi undas cauete à maritimis, ego uos à prædonibus præstabo securos. Et si ueri confessorem agere non erubescis, ipse iampridem Slesuici consistens, salutem tuam aduersum Saxonum excursationes iugibus excubijs uallare necesse habuisti. Eò si nunc diuertere libitum est, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea angustias regni tui sola Daniæ possessione contentas, inusitatis terminorū augmentis explicui. Quos prius infensos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famu-

D lantur imperio. Itaq; quarum ego rerum sementem ieci, tu fructum absq; negocio messuisti. Et quidem impensam ad militem, emolumentum ad regem redundare par est. Et ne ulterius priuatæ militiæ facta prosequar, etiam in publica aduerso pro te uulnera corpore excepi. Et tamen sic de te meritū suspicione, & querimonia causabundus aggrederis, ueterisq; militis tui promptissimā fidem & certissimam innocentiā notare deforme non ducis. His ne ergo operibus merui, ut aduersum me æmulationē tuam in concione destringeres? Hæc ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, ut cuius beneficentiā sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, ut operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis uim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorū malignitati imputandam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, feliciterq; & nominis & regni insignibus utere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego uero in quocunq; me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide uel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cumq; Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam uideret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertamq; Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ populariũ suffragijs præferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatumq; hæredi locum æmulo uacuefacere, dum filij rebus consultum esse uelit.

Itaq;

A Itaq; sapere eum si suspectam Kanuti fortunam ferro præcu rere studeat. Hæ uoces sæpius lacessiti regis animum solicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante suspicione torserũt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ suæ cõsulendi, tollendiq; æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui se superius Henrico scelestissimi consilij collegio sociauerant, iurare coëgit, fidum se cõmissi silentiũ acturos. Adiectus est his Haquinus cognomine & genere Iutus, neque uoci eius ulla ex parte diffisum est, quanq; Kanuti sororem in matrimonio habere nosceretur. Igitur coniurati diu secum taciteq; lustrantes quibus periculorũ procellis, quóue exitij pondere diuinũ Kanuti caput obruerent, pestiferi consilij laqueos, humi decubando nectebant, ut si rem casu detegi contigisset, nunq; stando, sedendóue saluti ipsius insidiatos se esse tutò iurare quirent, præsidioq; situs innocentiæ sibi munimentũ conciscerent, ignorantes uerborũ artificio iuramentũ ædentem, periurio obnoxium fore. Quorũ fucosa atq; errabunda simplicitas, plus criminis in uocis quàm actus impietate reposuit, non in manuũ sed labiorũ temeritate religionis uiolationem constituens. Cum autem Haquinus Iutus cœpti modeste sermonis exitum, Kanuti ne saluti insidiosum aduerteret, protinus collegio se pestiferæ conspirationis abrupit, conclaueq; excessit, ne latronis potius quàm necessarij partes egisse uideretur. Igitur à coniurationis autore ne iurisiurandi uinculum perrumperet, monitus, neq; fautorem consilij, neq; proditorem se futurũ respondit, quanq; satius esset immerentis periculũ indicio præcurrere, quàm silentio tolerare. Vt autẽ Magnus insidiarũ contextum familiaritatis præsidio obscuraret, cunctamq; suspicionis notam calliditatis acumine uitaret, ante omnia consultum duxit, ut cum eo cuius ardentissime cruorem sitiebat, fictam amicitiæ æqualitatem iurisiurandi pactione consereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis uinculũ astrictu-
B rus. Et ut cunctam malignitatis notam sanctitatis simulatione præcurreret, nihilq; perfidum aut obscurũ uoluere putaretur, iniquissimã molitionem suam insidiosa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialandiam nobilium frequentia, Kanutoq; circa diuinũ natalis solenne conuiuandi gratia Roskildiam uocato, sacræ sibi peregrinatiõis amorem incessisse perhibuit. Præterea coniugis ipsum ac liberorũ tutorem ordinat, eiq; plenissimam rei familiaris suæ custodiam mandat. Et fortè tunc Ingiburga consilij cognitionẽ consciorũ indicijs apprehenderat, statimq; uirum ut præparatas capiti suo uitaret insidias, missis literis monendum curauit. Ille nunciũ non tam à deprehensionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectum existimans, monitionẽ respuit, seq; non minus fidei in Magni quàm uxoris præcordijs reponere dixit. Quem si fortuna æque ac coniunx consilio instruere uoluisset, obiectos perfidiæ laqueos consultius uitasset, neq; credulitatẽ suam alienæ malignitatis hamis implicandã præbuisset. Interea magnatibus apud Roskildiam, quatuor solenniũ dies continuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam cõuentu soluto, sacri tẽporis residuũ diuiduo peregêre cõtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodũ sanguine coniunctus, in eius conspectu diffidentẽ secum militem fuste percussum interemit, atq; ob id curia abire iussus, Magnum petiuit. Prouidens autẽ Magnus, ne per eum ullum consilij sui indicium ad Kanutũ manaret, nocte qua ad detestabile carnificis ministeriũ peragendum cõtendit, cæteris se sequi iussis, solum hunc pristina Kanuti familiaritate suspectũ comitem recusauit. Consilij deinde participes iureiurando obstrictos fidem facere compulit, silentio se cuncta tecturos. Post hæc militem latebra claudit, insidiasq; circũspecta locorũ obscuritate disponit. Mox Kanutum apud oppidum Haralstadium, ab Erico Falstriæ præfecturæ uiro domi exceptũ, per coniuratorũ quendã genere Saxonẽ, arte cantorẽ, sine arbitris sibi obuiũ uenire iubet. Occursus locũ apud citimũ uillæ nemus denũciat. Ille nihil in re doli suspicatus, duobus

C tantum militaris ordinis uiris totidemq; equisonibus in comitatum assumptis, armis uacuus equum petiuit, neq; lateri suo ferri munimentũ adciscere curæ habuit. Quem cum è famulis quidam gladio uacuũ incedere uetuisset, nequaq; se in salutis tutelam ferro opus habere respondit. Tantũ enim fiduciæ & pacis in Magni societate reposuerat, ut in occursum eius ne ense quidem utendum putaret. Monitore uero ne ferrum omitteret insistente, ægre gladiũ sumpsit. Tunc cantor quod Kanutũ Saxonici & ritus & nominis amantissimũ scisset, cautela sensim instruere cupiens, cum iurisiurandi religio quo minus id ageret obstare uideretur, quia liquidò nephas ducebat, sub inuolucro rem prodere conabatur, integritatẽ suam inter fidum arcani, & pium innocentiæ seruatorẽ partitus. Igitur speciosissimi carminis contextu notissimam Grimildæ erga fratres perfidiam de industria memorare adorsus, famosæ fraudis exemplo similium ei metũ ingenerare tentabat. Sed nullis monitorũ ambagibus securitatis eius columen quassare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repositum habebat, ut salutem suam periclitari, quàm ipsius amicitiã notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perseuerans, loricæ quam sub ueste gestabat summa detexit. Sed ne eo quidem suspicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia astringere ualuit. Ita solidæ industriæ satelles fidem suam & periurio uacuam, & innocentia plenam præstare uoluit. Iamq; Kanutus primos syluæ aditus subibat, cum à Magno occiduum arboris truncum insidente, falsa oris hilaritate, & fictis osculorum blandimentis excipitur. Cuius ut astrictũ amplexibus pectus ferro tectum agnouit, quid ita eo cultu esset perquirere instituit. At ille dissimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens, esse uirum, inquit, uitæ rusticæ, cuius populari penates uellet. Kanutus & rei atrocitatem, & temporis religionem sanctè

D æstimans, quippe Epiphaniæ sacra gerebantur, ne priuata ira publicum solenne macularet, orabat. Quo, neq; se ultionem remissurũ, neq; proposito cessurum iurante, ipse satisfactionis iusta promittere, suamq; pro eius correctione sponsionẽ offerre cœpit. Obstrepentibus deinde qui insidijs addicti fuerant, oculos in partem circũferens, quid sibi militum hæc manus uelit interrogat. Cui Magnus, iam de regni successione & rerum summa agendum respondit. Tunc Kanutus, ut patris eius maiestas diu lætis fortunæ uelis prosperũ cursum teneat, exoptat. Tempestiuam uero talium mentionem incidere negat. Hæc dicentis uerticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manũ capulo inserens, uagina ferrum abstrahere conabatur: iamq; gladium mediotenus destrinxerat, cum eum Magnus capitis media diffissum exanimat. Cæteri coniuratorũ prostratũ crebris confodêre cuspidibus. Sanguis eius terræ redditus salutarem fontis scatebram perpetuis usibus mortaliũ administrat. Cuius cæde comperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis cõmunione familiaritas erat, petitum ilico regem ut ipsum in Roskyldensium monumentorũ area tumulari patiatur exorant. Ille loci copiam negare, ciuitatẽ tanti mali aspectu exasperandã dicere, eosq; à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem suam aduersum inuisam Magni præsentiã acrius destricturos. Quapropter exequias potius seditiosum pugnæ strepitum, quàm pium humanitatis obsequiũ habituras. Hic mihi pauorem specie, reuera odium exhibuisse uidetur, curasseq; ne specioso occisi funere tetrior interfectori labes accresceret. Reuersi qui regi supplicauerãt, miserandum amici corpus tenui funere Ryngstadium extulerunt. Nec diuina laborãtibus beneficentia defuit. Siquidem locum in quo pausantibus gerulis funebris eius lectus constiterat, repentino fontis ortu signauit. Alijs quoque cõpluribus rerum indicijs ingens sanctitatis eius splendor eluxit. Facinoris fama, promiscuũ patriæ lamentum exciuit, omniq; penates plangore compleuit.

Populus

A Populus enim cum calamitoſum de nece eius nunciũ accepiſſet, protinus conuiuiorũ quæ ea tempeſtate gerebantur, hilaritate depoſita, morem tempori impenſum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, uterq; ſexus unius gemebundi amici uocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omniũ animis inſitus eſſet, indicio fuit. Itaq; cuius uitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoq; teſtes grati animi lachrymas erogabat, ut Kanutum eiulatibus, ita raptorem ſpiritus eius ualidiſſimis execratiõibus inſecuta. Magnus uero ob impiæ cædis euentum profuſo in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnumq; quaſi ſublato iam æmulo ſpei firmitate complexus, erubeſcendam facinoris fortunã tripudio proſequi deforme non duxit. Quinetiam ſanctiſſimis Kanuti uulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, uoluptate ex facinore concepta, per ludibrium inſultare ſuſtinuit. Ne autem ſanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine uacuus interiret, hæredem deus extincto ſubiecit. Nam octaua poſt hac luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem ſuperius Sunniua ortum ſignificaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skyalmonis, facinoris atrocitatem graui querelarũ contextu proſequuti, indignam amici necem in populariũ ubiq; concilijs deplorabant, aduerſum iniquiſſimũ percuſſoris actum uulgi iram erigere cupiendo. Quinetiã tunicam eius crebris foraminibus abſumptã omniũ oculis in concione ſubijciebant. Nec parum luctuoſam eorum actionem laceræ ueſtis irritamentũ adiuuit. Quippe compluribus ingentem ultionis cupiditatem tam fœdæ lacerationis ſpectaculum ingenerauit. Sed & ſanctitas Kanuti crebris ſignorũ indicijs prodita, ac diuinis uulgata miraculis, incredibili cladis eius conqueſtoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngſtadium concionem, maiore regni quàm ultionis affectatione petiuit, ibiq; triſtiſſimam fraternæ necis querelam peregit. Ericus uero inſularũ à Kanuto præfectura donatus, ſola uindictæ meditatione ſolicitus æſtuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculoſum cõcionis aditum ſuſpicatus, ſuamq; uel filij copiam multitudinis uiribus offerre non auſus, Lundenſium antiſtitis Aſceri conſilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngſtadium petit, ſperans ſe per abſentiam filij pacatiorem plebis frequentiam reperturũ. Verum quia habendam in collibus concionem tutò petiturus non uidebatur, in oppido acquieſcere, quàm incertã populi fidem diſcrimine ſuo tentare maluit. Cumq; Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuiſſent querimonia proſequuti, populus lachrymoſa eorum actione permotus, tam innocui ſanguinis carnificẽ publica damnatione mulctauit, ſentẽtiamq; ſuã aduerſum tam pij ſpiritus oppreſſorẽ deſtrinxit. In regem uero priſtina adhuc fortuna uenerabilem, tanq; de eius incerta cõſenſu ſeuerius conſulere paſſus non eſt, ne noxam & innocentiã in æquo ponere uideretur. Itaq; patriæ parentẽ honoris pariter eius atq; ætatis æſtimatione uerecũdius habita, ab hoc animaduerſionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis abſentia mentione, ſubitis cõſternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra ſuos eum penates opprimere geſtiebat, prę̃fatus iuſte regẽ ab his adiri, quos prior ipſe petere noluiſſet, præſertim cum præſentiã ſuam concioni quæ per eum uigere debuerat, in uicinia conſtitutus negaſſet. Quod cum rex ex his quos ad cognoſcendas cõcionis uoces direxerat accepiſſet, Aſcerũ emittit, qui reuerentiã & nobilitati ſuæ, & ſacerdotio debitã iræ uulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occurſum cõtendens, conſpecto Erico, dexterã habenis eius equo delapſus inſeruit. Quẽ diu ac multũ ut iram cõceptã temere, remitteret precatus, pro Magni facinore decretã lege correctionẽ, pro patris eius innocẽtia ſtatutã defenſiõis iuſtitiã promittebat. Quinetiã detracto pileo, cõſternatæ multitudini capitis ſui maieſtatẽ

B

C obiecit. Tantum autẽ eius apud Ericum precatio ualuit, ut regi non modo salus, sed etiam in proximo petendæ concionis licentia deferretur. Quanquã enim populus ardentissimo studio in Kanuti ultionem ferretur, autoritatem tamen antistitis quæ inter Danos amplissima erat, ante oculos præponens, plus eius precibus quàm suis sententijs indulgendũ putauit. Itaq; rex concione sine filio petita, non aliter defensionem sibi conciliare permissus est, quàm ut se Magni præsentiam uitaturum, eumq; domo ac patria excessurum, nec ante receptam à populo ueniam reuersurũ iuraret. Cæterum ne uulgi iram exasperaret, diuiduum cum eo concilium habuit, internuncijs partium mandata gestantibus. Arbitrij siquidem regis facultatem exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex esset agere poterat, intuentes conditione utendum monebant, futurum rati, ut interim in omnium animis odij eius habitus exolesceret, ipseq; prolixioris absentiæ beneficio mitiorem patriæ sententiã reperiret. Populum quippe exilij eius miseratione mouendum, iram quam sceleri inflixerat, pœnitentiæ remissurũ sperabant. Ita pacato popularium motu, rex Iutiam, Magnus Gothiam exilij speciem præbiturus petiuit. Huius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Kanutum cõsilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima sibi ratione regem consuluisse dicebant, satius affirmantes ut ipse rerum summã deponeret, quàm unicum filium & in spem regni procreatũ, ob leues agrestium minas exilij deformitate damnasset. Quamobrem oportere Magnum reuersionis ius paterno potius quàm populari arbitrio subiectum habere, citissimoq; reuocationis beneficio patriæ & propinquis inconsulta plebis malignitate restitui. His uocibus irritatus Nicolaus, missis qui Magnum accerserent, abdicatam eius cõmunionem inimica religioni charitate repetijt. Nec pensi duxit cum contemptu periurij da-

D mnatam sanguinis sui præsentiam amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas procellam Magni discessu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus Nicolaum, cui eatenus indemnitatẽ detulerant, utpote uoce sacrilegum, consilio parricidam, detestabili filio damnationis consortione iunxerũt, scelere pares pœna æquandos existimantes. Neq; enim ulterior iurationi eius fides habita est, qui iam præpropera filij reuocatione conspicuũ cunctis periurium ædidisset. Verum ne populus regio ductu uacuus regem incesseret, sub certis signis militare constituit, fragiles conatus & propositi irritos iudicans, quos nulla auspicia procurassent. Itaq; regem ex consueta potissimũ familia petiturus, præterito Haraldo, Erico quod huic stirpi affinis esset, & nomen, & regias uires suffragijs detulit. Siquidem facilem ex his electionẽ morum inæqualitas faciebat. Non solum enim auaritia Haraldi, sed etiam libido flagitijs obsita, à regno repelli meruit. Huic coniugalia sacra spernenti, frequens concubinis cubiculũ extitit. Quippe matrimonio non contentus, genialem torum pellicum usu pollutum habuit. Quarum partus singulis in cunabulis excepti, & in aula liberis matrũ officijs educati, triste nuptæ spectaculũ fuere. Igitur ob inuisos parentis mores, suspecta quoq; posteritas erat, nec solum præsens patris, sed etiam futura liberorũ metuebatur impietas, quod filiorũ affectus paternis soleant ingenijs respondere. Eapropter cuncti ab Haraldo oculos auertentes, benignis Ericum animis respicere maluerũt. Ipse uero plus propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendũ existimans, oblatum à popularibus honorẽ sumere recusauit, ornamentũ eius uiribus quærere, regnumq; armis præcurrere cupiens. Igitur & ultioni studendum, & imperio ante partam uictoriam abstinendum putauit, ac primũ Iutiam imparatæ expeditionis uiribus petit. Quem contexta acie procedentẽ Toro Riparum antistes compositis perfidiæ cõmentis excepit, summã regis innocentiam prędicans, eumq; iurationis suæ tenorem deinceps executurũ promittens. Verbis deinde magnam præ se excu-

sationem

A sationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obsecrantis animum simpliciter æstimans, securitate ex eius mēdacio concepta, cōtinuò reuocatis aquiliferis, subsistere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex speculatoribus cognita, profusos in ocium hostes nullo negocio fugauit. Ita dux antistitis commento ludificatus, stolidæ credulitatis suæ pœnas pependit. Cumq; ob hoc datum sibi iustum belli titulum animaduerteret, sed ob rerum angustias regio apud Ysoram nomine insigniri nequiret, Sialandiam reuersus, eius Scaniæq; suffragijs recusatum prius honorem accepit, omniq; dissimulatione reiecta, acrius in fratris ultionem erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem ulciscatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumq; in societatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione sollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendæ ultionis cupiditate perductus, secus Iutiæ mœnia gradum Romano militi struxit: etenim propositi spem non tam in uiribus suis, quàm interno diuiduæ regionis motu reposuit: cui se Ericus apud Slesuicum classe obuium dedit. At Magnus utriusq; hostis aduentum accurrata ualli munitione præcurrens, ualidum portis præsidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora ualli immenso Iutorum agmine circumfudit: cuius tantæ copiæ erant, ut imperator acie manum cum eo conserere formidaret, sed neq; classe Erici ad copias suas in urbem traijciendas uti præsumeret. Cumq; nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à se teri conspiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus speciosam sibi soluendæ obsidionis rationem consciscceret. Ericum itaque cui integerrimam opis stabilitatem spoponderat auersatus, pactum cum aduersæ partis principibus habuit, ut obsidioni ipse parceret, Magnusq; Romani imperij militem ageret. Qui cupide cōditione usus, supplex Lotharium ueneratus est, sed in-
B sidias parabat obsequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto Ericus Cæsarem nauigio petitum per summam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis insequitur, futurum affirmans, ut Magnus tali se circa ipsum fide gereret, qualem nuper in excolēda Kanuti societate præbuerat. Nec uana assertio extitit. Imperatore siquidem Eydoram remenso, Adolfum extremos ab eo curare iussum, Magnus per insidias adortus, non solum copijs spoliauit, sed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capessere coëgit. Ericus imperatoris ope defectum se uidens, per summam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagiensium missi, maiorem Kanuti filiam sed nondum nuptijs tempestiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum uirium spe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipse quoq; bellis ocium interpellantibus, adhuc cōiugio uacuus, nouercam Magni Noruagiensium quondam reginam, utpote dignus hac nuptiarum uicissitudine fauente eiusdem priuigno suscepit uxorem. Hybernis itaq; per quietem exactis, recidiua belli tempestas efferbuit. Nam Nicolaus occasiuum Daniæ militem contrahebat. Ericus Christierni splendidissimo inter Iutos loco nati promissis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe se Erico affuturum spoponderat. Petrus uero Roskyldensium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium uarie fluctuatus est. Vt enim Nicolai castra uerecūda pudoris meditatione uitabat, ita fratris prælationem perosus, militiā eius inuidia detrectabat. Itaq; partes eius cum duobus spectatæ indolis filijs, specie magis quàm beneuolentia prosequebatur. Neq; enim ei parcius aduersum germanum, à quo se in rēgni petitione superatum uidebat, quàm in fratris interfectorē odium erat. Interea Christiernus necessariorum manu cōtracta, acie regem aggredi statuebat.

C Cuius Nicolaus non solum defectione, sed etiam hostili molitione comperta, copias quas aduersum hostes contraxerat, inter naualem terrestremq; partitur exercitum. Quinetiam Christiernum acie excipere parat, Magnum classe præfectum Erico obuium destinat. Iam uero Ericus ad insulam, cui Syra nomen, appulerat. Quo ignorato Magnus aura quàm euētu prosperiore ab Arusia soluit, nauigijsq; alijs alia præcurrentibus, sparsa incompositaq; classe processit. Cuius Ericus aduentu præcognito, scafa exceptus, nunc singulos, nunc uniuersos classis suæ magistros, maximeq; Petrum & Haraldum, quorum dubiam suspectamq; fidem habebat, impensioribus pugnæ hortamentis sollicitat. Neq; enim repente cum tota Magni classe manum cōserere cupiebat, sed nauigia ut cuiq; celeritas cursum dederat accedētia sigillatim nautarum internicione uastauit. Quorum Magnus eminus pericula speculatus, confestim demisso uelo, nauigium suum anchoræ quàm auræ credere præoptauit, disiectamq; pelago classem lituo recinente contraxit. Igitur ignauis fugam, fortioribus pugnā apprehendentibus, Ericus cum nauium numero præstaret, arctissimo earum cōtextu hostem cōclusit, ac ueluti classe classem obsedit, atrocitatemq; pugnæ augebat necessitas. Cumq; Iutenses neq; uictoriæ facultatem, neq; fugæ copiam fortunæ suæ suppetere uiderent, duci quàm sibi consulere præoptantes, salutē eius proprijs seruauere periculis. Quippe cōsertissimæ classis cuneum irrumpētes, quia uictoriam Magno præstare non poterāt, uicto fugam quærebāt. Nam eidem Mioparonē ingresso, ueluti quandā elabēdi semitam securis periculorū animis extruebant. Quo dilapso nihilominus pugnādi pertinaciam retinētes, aut morte, aut captione finiuere bellū. Cumq; uictores spolijs deuictæ classis incūberent, inter egestam nauigijs prædā, quendam uelo implicatū conspiciūt. Cuius ex deformitate latebræ formidinē æstimantes protinus ob ignauiā

D eum laqueo cōsumpserunt, uti fœdo mortis genere spiritū redderet, quem pugnæ fortiter impēdere dubitasset. Interea Christiernus manu cum Nicolao infœliciter conserta, per ingentē suorum stragē capitur, & in ostij Slesuicēsis ergastulum relegatur. Ericus uero recētis pugnæ successu elatus, sed eorum quæ circa Christiernū gerebātur ignarus, potiendæ Iutiæ spe mare Lymicum classe compleuit. Vbi cum expositis incaute copijs, & Christierni fugā & regis aduentationē nuncio didicisset, plus amici fortuna concussus quàm propria recreatus, recepto milite reuerti maturauit. Ex cuius agmine complures tardius nauigia repetentes, ab imminenti regis exercitu trucidantur. Hunc euentum secutus Haraldus, ad Nicolaum occultis se promissionibus inuitantem defecit. Plus siquidem indignationis ex Erici dominatione, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq; frater fratris oppressore onustior erat. Quinetiam Magnus ut lætum hostilis militiæ incrementum, ita tristem suæ defectum aspiciens, fraterni commilitij societatem labefactare tētabat. Haraldum itaq; quem Erici partes dubia fide secutum nouerat, promissis dignitatis incremētis urgebat. Nam & Haraldus quanq; iram obsequio tegeret, incitatiore odio aduersus Ericum, quàm Erici impugnatorē ardebat. Itaq; non solum eius arma deseruit, sed etiā quò ualidiorē Nicolao opem impēderet, castellum quod in Roskyldēsi suburbio molitus fuerat, impēsiore munimēto uallauit, inuidiā fraterna prælatione cōceptā, perfidia defectionis exsatiās. Idē cum Ericus magna Sialandēsium manu per obsidionē clausisset, ualliq; firmioribus obstaculis conatus suos admodū interpellari uideret, à Saxonibus qui Roskyldiæ degebant tormētorum artificia mutuatus, domesticas uires externis cumulauit ingenijs. Quippe nostri rerū adhuc militariū rudes, raro talium usu callebāt. Primū itaq; saxum parum uegeto iactu machinamēto egestū, citraq; ualli propinquitatē collapsum, ludibrio castrensibus fuit. Siquidem irrisa tormēti ui, ulteriores eius impulsus irritos augurabantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto superne impactum

pondere

A pondere & incussu suo funditus penetralia transuerberauit, ædemq; magno cum fragore collisit. Quæ domus fundamēti loco lignea tantum base subnixa, eidemq; uelut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo uiso Haraldus fiduciam quam ex primi iactus defectu conceperat, in secundi processu deponere coactus, cum neque se domi obsidionem laturum, neque foris auxilia accepturum speraret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoste neglig ētius obsideretur, equos per prærupta demissos, pedes cum suis insequi cœpit. Cumq; totis in castris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibusq; ut Haraldo occurreretur de industria uociferari iussis, non Haraldus sed Haraldi insequutor creditus, inter medios perstrepentium globos facilem fugæ meatum habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium uoces, quàm temporis habitus hostium existimationem fefellisse credūtur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita uafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus ueneratus est. Nec tamē suspicione uacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Sueones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Sueones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci submittere formidantes. Hic Suerco Vluuildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox uiro furtim abstractam ad suum usque connubium perduxit. Cuius coi-
B tu pro coniugio usus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit. Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorū desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni ulcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Vueram pontem grauissimo prelio superatus, cum uxore quōdam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in urbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (ut fieri assolet) solennium nūcupatione uerborum dedicare præcepit. Cui captiuus suendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare uideretur. Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum ueluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdemq; nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit; ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum

C lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnū Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia uallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus uero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositū regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandēsibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine uoluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificandam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus ut bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarum iactum inerti lusu de industria prosequebatur, uti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiam incitaret. Postremo perinde ac prolixioris uigiliæ tædio fatigatus cubitum excessit, sacerdotemq; exilij socium aleæ pro se curatorē reliquit. Ille rem sobrie prosequutus, temperantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; restabat subuertit, interq; mero ac somno sopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare discessu peruenit, repertaq; in littore nauigia, quò tutius fugam caperet, in sentinis perforanda curauit. Hæc tractanti succurrit filiolum hospitio dormientem fuisse relictum: adeò obliuijs animum festinatio implicat. Quippe quò occupatius, hòc negligētius humanum esse ingenium consueuit. Quanquam uero præstolationi periculum inesse non dubi-

D taret, sanguinis tamen sui curam deformiter abijcere passus non est. Missis igitur qui adolescentem exciperent, tarditatis molestiam eximia filij charitate cōtempsit. Quo allato in altum processit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat, pulsatis hospitij foribus, an hesternam adhuc temulentiam discussisset, interrogant. Nemine uero respōsum ædente, taciturnitatis admiratione crebris idipsum clamoribus prosequuntur. Tandem silentio attoniti, cōuulsis ianuis, uacuam hospitibus ædem inueniunt. A quibus uafre sibi illusum uociferantes, euētum domino trepidi nunciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet. Quæ cum uitiatis lateribus undarum plena conspiceret, subducta refici curauit. Iijsdemq; rursum in mare detrusis, ad accelerandam nauigationem uelo pariter ac remis incubuit. Adeò promissum in mortem Erici præmium affectabat. Interea Ericus grandem pelagi partem emensus, magno hostem interuallo præcesserat, ideoq; facile ab insequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauigationem diutile gestam propositi irritam animaduerteret, reuocato remigio domū reuertit. Ericus uero fidissimam sibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis suspendio, quem Nicolaus minorum insularum præfectum creauerat, clarum reditus sui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari debere, aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamq; regij apparatus impensam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica administratione contractis procedere supersedit. Aestate uero præter Scaniam omni Danica classe contracta, ad Fotam sinum appulit, pedestremq; propter littus aciem statuit. Quæ cum centuriatis parumper ordinibus constitisset, aduentante Erico excitum equorum ungulis puluerem in speciem nebulæ eminus exhalare cōspiciens, paulatim ad naues gradum retulit, Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore perculsa, incessum ad fugam conuertit. Quam superueniens Ericus fortuna, non prælio superatam impune cæcidit, incruentamq; deo parricidium uindicante uictoriam habuit.

A habuit. Magnus cum aliquanta fortium manu cedere ueritus, cæteris terga obuertentibus, aduerso hostem corpore repellebat. Quippe cum fugã parum liberam cerneret, animosum sibi consciscere exitum, mortemq; suam pugnãdo clariorem efficere egregium duxit. Quinetiam ne pristinum fortitudinis suæ splendorẽ obtereret, fatum quàm fugam amplecti maluit. Postremo ut insigni pugna, ita multa aduersariorum strage ædita, super prostratorum à se cadauerum struem unà cum Petro pontifice Roskyldensi consumptus occubuit: quem ut fati comitem, ita tumuli quoq; consortem habuit. Nicolaus admoto sibi per uillicum equo, nauem petiuit. Maior fugientium pars cõprehensa per foros nauigia conscendere cupiens, ingenti quadam mole mersabat. Igitur qui primi introrsum euaserant, tardiorum manus nauigijs insertas absque societatis respectu ferro truncantes, ferociores in suos quàm in hostes fuere. Calamitosa nimirum illa facies erat, cum pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hostis urgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento quantum quisque salutem suam alienæ præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium uoces, quæ spiritum amicorum proprio chariorem astruere non erubescunt. Crediderim hanc uictoriam humanis parum uiribus partam, sed deo pijssimi uiri interitum ulciscente concessam. Neq; bellum aliud crebriorẽ pontificum cruorem absumpsit. Quippe Petrus Roskyldensis, & Henricus Sueticarum partium põtifex, omnesq; Iutiæ, præter unum, antistites hoc prælio oppressi traduntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles singulare fidei specimen ędidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericum trãsiret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satellitibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui cõiugem arguens, reie-
B ctam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consanguineum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione seipsum nuptijs spoliare tristè non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tanquam ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis habitu, non ut sibi successorem sed ut æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus infensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace sollicitat, eosdemq; & ætatis suæ & fortunæ miseratione acturos existimãs, sumendorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum inexploratæ fidei ciuibus obijcere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter oppidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione deposuit. Portas siquidem de industria patefactas ingressus, ut pium cleri, ita ferocẽ plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum habuit. Clericis quippe eum sacræ processionis officio uenerãtibus, cætera uici pars ut hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri conspiceret, amicis ut in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruenta corrixatione diuini fœdarẽtur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, paterno in lare quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad eius salutem suis cladibus defendẽdam. Diu siquidem intactum eum animosis corporum suorum obiectibus seruauerunt. Neque tristè duxerunt pro tuenda illius incolumitate, suam ultimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum sanguine profuso, ad ultimum & regium absumpserunt.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI TERTII FINIS.

NTEREA Ericus destinata in Iutiam classe, cum ad Syram
insulam appulisset, nũcium de regis oppressione suscepit. Et
forte in ea rerum colluuione Ericus ac Bero natu inter Haral
di filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Erico
iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti, silen
ter accepta gesserunt. At Ericus nihilominus legationis indi=
cium nactus, experiendæ eorũ fidei gratia aliquãdiu ignoran
tiæ simulatione silentium egit. Quibus secretum paternũ tegere perseuerantibus,
cum se nullam ex eis arcani cognitionem suscepturum putaret, desperato uolunta
riæ cõfessionis indicio, uocatos in mediũ uehementi perfidiæ exprobratione pulsa
bat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoq;
quam ad eos pater legationẽ habuerit, consultos se quid agere eum potissimũ ex=
pediret, ut ad Noruagiam exularet respõdisse dicebant, ideoq; non ante cõsilium
fateri uoluisse, quàm ei à consultore obtemperatũ agnosceret. Quorum affirmatio
quanq; uera esset, fidem non habuit, quod inuita potius quàm ultronea uideretur.
Igitur eorũ experiri Ericus asserta cupiẽs, ambos arctissima apud castrũ Sleuicẽse
custodia asseruari præcepit, uti ueritatis cognitiõe suscepta, aut innocẽtiæ pręmiũ,
aut reatui pœnã referret. Cui postmodũ idem forte castellũ intrãti, memorati iuue=
nes cõpeditis semet incessib⁹ obtulerũt, supplicesq; eius genibus aduoluti, pręten
tis innocẽtiæ meritis, captionis remedia flagitabãt. Quorũ Ericus ut fortunæ miser
tus, ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorũ affirmationẽ adiuuerat, sicut erat
mero pcalefactus, & calamitati lachrymas dedit, & ueracitati salutẽ pmisit. Quod
cum forte Christiernus ex aulicis cognouisset, antelucano tẽpore petẽti sacrarium
D Erico obuius factus, hesternæ eum temulẽtiæ lasciuia concitatũ intẽperate munifi
cum extitisse ridebat, qd' Daniam hosti dono dare sustinuisset. Rationẽ quoq; dicti
lucidiore sentẽtia persecutus, Fore, inquit, ut Haraldi filius maior uinculorũ suorũ
q̃ absolutionis respectus incesseret, odiũ liberatori pro gratia relaturis. Quid enim
aliud Ericus eorũ saluti parcẽtem agere, q; Haraldo robustorũ iuuenũ auxilia re=
seruare? His uocibus inclinatus Ericus, à promisso suo q; ab amici cõsilio recedere
maluit, profectaq; à crapula indulgentiã sobria animaduersione cassauit. Huic cle=
mentiæ studiũ in crudelitatis exhortatione deponere rubori non fuit. Itaq; quorũ
spes ad uitã intẽderat, salus aquis cõsumpta est. Eodẽ tẽpore Noruagiæ primori=
bus Magnũ Haraldo, qui æque rege genitus esset, dimidiũ regni cedere postulãti=
bus, eoq; hominẽ ignotis ortũ parentibus admittere recusante, in agro Fridleuino
ferro certatũ est. Interea Haraldus repetita Iutia, Vrnicę cõcionis suffragijs rex est
declaratus. Quo cõperto Ericus nauigijs glacietenus (nam gelu undã durauerat)
in altũ usq; pertractis, Iutiã tacite petiuit, Haraldumq; apud Scypetorp uicũ noctu
cum superstitibus filijs interceptũ, diluculo cõclaui extractũ, absq; respectu frater=
nitatis capitali supplicio affecit. Ex quibus Olauus clausum armis cubiculũ uidẽs,
mutata cum fœminis ueste, salutarẽ inter hostes egressum habuit. Ea tẽpestate Ha
raldus Noruagia pulsus, ut ab Erico aliquid uirium cõtraheret, in Daniam perue=
hitur. Quem Ericus ob relictũ ab eius æmulo matrimoniũ supplicẽ recepit, ob la=
tumq; sibi speciosum pugnæ titulum gauisus, auxilijs eum prosequi statuit. Haral
dus autẽ excepta liberalitate, nullam animi ferè dotem adeptus, crebra corporis uir
tute pollebat. Cuius uiribus fretus apud Helsyngam oppidũ pignore cum Erico
posito, an cum lectissimis eius equis cursu cõtendere potuisset, duobus in certamẽ
admissis utroq; metã prior tenuit. Geminis siquidẽ inter currẽdũ bacillis innixus,
crebris corpus saltibus concitabat. Aliud quoq; inusitatæ agilitatis spectaculum
ædere

A ædere cõsueuerat. Sæpe etenim inter nauigandũ puppi exiliẽs, in prorã per exer ta remorũ capita decucurrit, indeq́ cursu in aliud nauigij latus reflexo, per reliq́s remorũ ordines locũ quo excesserat, repetiuit. Qui si parem animi uirtutem à na tura traxisset, nequaq́ se inter amplexus pellicis æmulo obruendũ dedisset. Huic Ericus tametsi opitulari uellet, Sclauis domesticã pacem interpellãtibus, animum opere comitari nequiuit. Igit omissis amici rebus, proprijs curã iniecit, cõtractaq́ aduersum Rugiam classe, quò gnauius bella cõficeret, maritimæ Danorũ expedi= ioni primus equos adiecit, quaternos singulis nauigijs mandãs, eumq́ morẽ dili gens posteritatis cura seruauit. Classis eo numero digesta, mille & centũ nauigijs frequẽs reperta est. Quibus Dani ad Rugiam appulsi, urbẽ Archon aduersum se ualido præsidio firmatã inueniunt. Quam ne finitimorũ auxilijs iuuari sinerẽt, tra ctum qui Archonensiũ fines propemodũ Rugia abscissos cum cõtinenti commit tit, ligonibus concisum in uallũ opacæ admodũ altitudinis redegerũt. Tuitio eius Hallendẽsibus credita, ijsdemq́ Petro parere iussum. Quos Rugiani quæsito per uada trãsitu, noctu inopinatos adorti, cõpluribus cæsis, à cætero repellũtur exer= citu. Igitur Archonenses cum nec uires conserẽdi belli haberẽt, neq́ locũ ad con= trahenda auxilia suppetere cernerẽt, necessitate uicti, salutẽ & in Christiana sacra transitionẽ pacti, statua quam uenerabãtur retẽta, Danis se tradũt. Erat enim simu lacrum urbi præcipua ciuium religione cultum, crebrisq́ finitimorũ officijs cele= bratũ, sed falsò sacri Viti uocabulo insignitũ. Quo asseruato oppidani ueterem sa crorum morẽ penitus abrogari passi nõ sunt. Primũ itaq́ solenni ritu prolui iussi, stagnũ maiore pellẽdæ sitis, quàm initiandæ religionis ardore petẽtes, sub specie sacrorum fessa obsidione corpora refecerũt. Datur Archonensibus pariter rerum diuinarũ antistes, qui & eis cultioris uitæ formã perscriberet, & nouæ religionis

B rudimenta cõtraderet. Sed post abscessum Erici, cũ antistite pulsa religio. Siquidẽ Archonenses abiecta obsidũ charitate, pristinũ statuæ cultũ repetẽtes, qua fide di uinum susceperũt, prodiderunt. Post hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici curam importunitate omissam, accepta rerũ tranquilitate resumpsit, iuuãdiq́ gra tia eius urbem asylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni subuertit. Interie cto anno Haraldo eidẽ opem iterato poscenti, uniuersam Daniæ classem pro sup= plemento transmisit. Collato bello uiribus, Magnus inferior capitur. Quem Ha= raldus uita frui permissum, oculis ac genitalibus carere pręcepit, ne aut luminum uoluptate regnũ appeteret, aut Veneris usu ultricem sui sobolẽ procrearet. Cæ= catus igitur castratusq́ cum interrogaretur quem ex suis pœnã secum oculorum subire uellet, paucos ea re delectari respõdit. Tunc quidã & forma ei similimus, & militiã eius singulari fide complexus, ne ex tanta clientela deesset, qui cum do= mino compati uellet, ultrò se supplicio obtulit, præfatus ut uidenti similimũ, ita lu minibus orbato futurũ. Qui quũ uirtute uenerationẽ meruerit, apud improbos pœnam persensit. Magnus uero nõ tam animi uirtute, q̃ corporis debilitate con tinentiæ religionẽ amplexus, de sceptrato cucullatus euasit. Interea Ericus quæsi= tam armis pacem iustitiæ ornamẽtis excolere cupiens, cõditas à maioribus leges, ac tunc penè ingenti bellorum tempestate subuersas, ad pristini uigoris habitum reuocauit, utq́ fortitudine fuerat, ita iustitia insignis apparuit. Irrogatas minori= bus iniurias superiorum supplicijs pensabat, nihilq́ familiaritati aut necessitudini parcẽs, aut ferro, aut laqueo inconsultã maiorũ auaritiam castigabat. Quo studio & principum odia, & plebis obsequia cõtraxit, eueniťq́ ut & potẽtibus formido= losus, & popularibus percharus existeret. Idem rerum à se gestarũ uirtutẽ tantis laudibus prosequi consueuerat, ut ueri interdum fidem excederet. Semel quoq́ Erici salus satellitis eius somnio seruata proditur. Nam cum ex freto Slesuicẽsi Sia landiam petere statuisset, quidam nautarum per quietem existimauit per inculta

C montiũ iuga laſciuo admodũ equo ſe prouehi, eoq; curſum citante inter uallium opaca præcipitatũ crebris noctuarũ unguibus laniari. Quod cũ mane per iocum ſodalibus retuliſſet, Ericus ea uiſione ueluti periculi præmonitus, ne eum nauigationis comitem haberet, in aliud ſe nauigiũ contulit, eoq; tutus ſocijs naufragio pereuntibus permãſit, lætatusq; eſt quod ſalutẽ ſuam alienæ rati, q̃ propriæ credere maluiſſet. Fortè autẽ inter ipſum, Roskyldẽſemq; pontificẽ Eskyllum inimicitiæ primũ, mox ſeditiones adoleuere. Qua in re antiſtes Petri Botyldæ filij collegiũ nactus, autoritate quam primã inter Sialandẽſes habebat, in regis eos odiũ concitat, uiribusq; publicæ cõſternationis adiutus Sialandię eum terminis pellit. Quo exacto prouincialẽ populũ in ſocietatẽ factionis ſub titulo libertatis adſciſcit, à ſuſpectis obſides petit. Solos uero Skyalmonis filios ſeditionis cõſortiũ detrectãtes ad populare cõciliũ euocat, & ni ſtatuta die obſides tradãt, bonis carituros minatᷓ. Illi uero ad concionẽ peruecti, nec minis uicti, nec bonorũ pœna mulctati, ſolidũ tenuere propoſitũ. Sed ut ad eos impunitas redũdauit, ita ad Eskyllum pœna conceſſit. Rege enim cum Iutica claſſe reuerſo, patris ac patrui interuẽtu uſus, uicena auri talenta mulctæ nomine perſoluit. Petrus uero fatis ſuis ultionem præcurrentibus, pœnã quæ à rege parabatur, effugit. Per eadem tempora decedẽte Aſcero Lundenſi, de noui antiſtitis ſuffectione diuiduum regis ac populi ſuffragium fuit. Siquidẽ Scanienſes ob egregia Aſceri merita Eskyllum arctiſſima ei conſanguinitate iunctũ, ne pontificium à familia diſcederet, ſuffragijs amplectũtur. Rex uero rubore fugationis ammonitus, neq; ſuorũ in Eskyllo dedecorũ oblitus, Rikonem Sleſuicẽſem, qui nuper Albero ſucceſſerat, quod in potiẽdo regno familiari eius opera uſus fuerat, eorũ arbitrio præferebat. Nec tamen hæc uota palàm ad litem & controuerſiã progreſſa fuerãt, Scanis metu ſententiã occultãtibus. Eodem

D tempore Plogus quidã claro inter Iutos loco natus tametſi regis militiam profiteretur, latẽtes capiti eius inſidias cõparabat. Ad quẽ Rypam ueniẽs, militiæ titulo ſtipendium poſtulabat. Quo recepto, datum ſibi cladis eius præmiũ reputabat. Et fortè Ericus inter quoſdã populares acrius diſſidentes regali iudicatione componere rogatus, publica id cõcione exequi ſtatuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de ſe querenti ſatisfacere iuberetur, dicendi ſimulatione facta nõ ſine lancea progreſſus, auditũ ſibi præberi petiuit. Stabat autẽ & rex haſtæ innixus, turbantiq; ſilentium populo manu ne obſtreperet innuebat. Quem Plogus loricam ueſte tectam gerere exiſtimatũ diu curioſis ſpeculatus oculis, ut inermem deprehendit, lancea tranſuerberauit. Et ne timidius dicere quàm facere uideretur, regẽ à ſe proſtratum uociferans, cæteros ad militum internitionem hortatur. Aulicis itaq; paſſim metu dilabentibus, Ericus Haquini filius, cui ex patientia cognomen obuenit, egregium fortitudinis exemplum prębuit. Diu ſiquidem exanime regis corpus gladio protexit, ſocijsq; in fugam lapſis, ſolus ex tot cõmilitonibus intrepidum mentis habitum tenuit, dignus ut ei in regnum ſucceſſor fieret, pro quo etiam extincto pugnam gerere perſtitiſſet. Iamq; uacantem Daniæ poſſeſſionem nemo ſanguinis uirtutis ue fiducia aut petere, aut rapere præſumebat. Quippe Sueno Erici, Kanutus Magni, & Vualdemarus Kanuti filius nondum regno tempeſtiui fuere. Chriſtiernus uero Vualdemarum paterno cuius ultionem adiuuerat regno digniſſimum prædicabat. Quem honorẽ mater multis & grauibus periculis obſitum, ac uix quidẽ adultis geſtabilẽ pernicioſum paruulo futurũ aduertens, poſcenti puerum Chriſtierno tradere recuſauit, maioribus id munus deberi præfata. Poſtremo pertinacius inſiſtentẽ iureiurãdo obſtringit, in regẽ eum eligi nõ paſſurũ. Quo Chriſtiernus ad populũ & concionẽ uſq; perlato, patris eius beneficia memorat, ut domi leges & iura ſtabilierit, ut foris hoſtẽ repreſſerit, ut furtis rapinisq; patriã uacuefecerit, ut Daniam pene exhauſtã & exanguem Sclauiæ

magiſtram

A magistram reddiderit, ut etiã unicuiq; per uim amissa ad integrum restituerit, utq; cunctis his operibus sanguini suo regnũ deferri meruerit. Verum cum filius eius nondum maturos imperio annos acceperit, neq; Danis sub auspicijs puerilibus rem gerere militarem expediat, uirum debere circunspici, qui usq; ad prouectam pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius nemi nem quàm Ericum superioris Erici ex filia nepotẽ, quod audacia ac pietate præstaret, maternumq; genus ex regibus duceret, adcisci posse, adulto rerũ summam pupillo cessuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maiestas uires regias dedit. Hic præter solam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, sicut pruden tia uacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò salutis suæ prodigus esse consueuerat, ut bellũ commissurus ne singulariter in hostem procurreret, arctius à suis obseruari soleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam decessisse, repente in Scaniam maioris sacerdotij affectatione peruehitur. Ericus uero infectũ antedecessoris propositum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei dignitatis incremẽta tribuere gestiebat. Scanienses autem ultima quæq; perpeti, quàm pontificium in nouam transferre familiam præoptantes, bellum aduersum regem decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias unius uiri familiaritate con traheret, proposito suo cupide cessit, Eskylloq; sedẽ mutare permisso, Rykonem Sialandiæ præsulem mediantibus cleri suffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi filius Noruagia reuersus, patrimoniũ suum inter bella ciuilia à patruo occupatum hæreditatis titulo reposcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem opposuit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem siquidem eius peregrino milite aduersum patriam usum, decretam hac lege sententiã incurrisse. Igitur Olauus perinde ac iustum belli titulum accepisset, cupidius oblatam seditionis occa-

B sionem amplectitur. Siquidem acceptam repulsæ contumeliam ad nouarũ rerum licentiam transtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator euasit. Verum dissimulato odio, per insidias regẽ opprimere statuit. Quem in Arna Lundensi hospitio diuersantẽ noctu adortus, primum à uigilibus clandestinum eius aduentum speculatis excipitur. Qui mox reflexis equis sepultos somno milites clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs deinde superuenientiũ sociorũ adiuti, hostilem repulere conatum. Olauus perinde ac suo proposito uictus in Suetiam cõtendit, sed mox Erico Scania excedente reuertit, concionemq; in ualle Arnensi sub edicto contractam liberioris uitæ promissis aggressus, regium sibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod indigne ferens Eskyllus, bellum ei Lundensi manu cupidius quàm prosperius infert. A quo superatus primum mox in urbe ad quam ex prælio confugerat obsessus, postremo necessitate uictus, obsidibus datis, fideq; sub sacramẽto promissa salutem pacifcitur. Sed postmodum ex Olaui discessu competẽtem fugæ copiam nactus, Erici charitatem & obsidum, saluti & iurisiurandi religioni speciosa teme ritate præposuit: neq; nefas duxit extortum sacramenti uinculum uoluntariæ amicitiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; constantiam rex ad se in Sialandiam uenientis amplissimi ruris uicorumq; complurium datione pensauit. Verum Scania impensius Olauum fouente, ipse ueluti in antistitis fuga per absentiam uictus, reparandæ fortunæ gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditionis nomine crebra classe peruehitur. Cuius loci suspectam admodum fortunam habebat, fabulosæ cuiusdam opinionis credulus, qua reges id littus aggressi in annum duraturi negantur. Sed dum per præsentiam fata metuit, absens uictoria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abstinens, neque ferri, sed ruris uiolentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, easq; Eskyllo proferendas committit. Qui pontificaliũ sacrorum quàm rei militaris peritior, persimilem

C priori fortunam expertus, triste regi spectaculum fuit. Cuius mali intuitu discere Ericus monerique poterat, plus uiribus suis duces, quàm fœmineis debere figmentis. Quibus superstitionum laqueis, quoue credulitatis errore animum tunc eius obsessum putemus, cum ipse qui aliàs adeò manu strennuus existere consueuerat, ut ne temere in hostem se mitteret, à militibus contineri necesse haberet, tunc ueluti metu pugnam detrectãs, in uicino se per absentiam superari conspiceret? Qua uictoria Olauus ueluti ipsum iam Ericum delesset supra modum erectus, pontificales opes æque ac regias absque respectu religionis inuadit, & in contumeliam Eskylli, à quo bis se prouocatum meminerat, cuidam eiusdem nominis sacerdoti pontificij gestionem assignat. Deinde tanquam uniuersas æmuli uires superiore prælio contudisset, omnibus corporum munimentis apud Lundiam relictis, aliàs locorum & metu & armis uacuus proficiscitur. Quo accepto, rex contractis undique leuibus & quæ fors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit exercitum, amicis è Scania nauigationi suæ ductum eminus scintillarum silicibus excussarum splendore præbentibus, fortissimos quatuor Olauianæ militiæ uiros domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à ueri sacerdotij sacramentis exutum, suspendio finiuit. Arma deinde hostium gratam militibus prædam occupauit. His denique usus, Olauum apud Glumstorp uicum conserto prælio superauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per Blekingiam reuertit, itemque ab Erico fugatus cum ad montium angustias peruenisset, eorum præsidio fretus proxime insequentes deleuit. Partem quoque exercitus in ostium terga traiecit, eaque manu propemodum Lundenses absumpsit. Super hæc omnia fugam capessit. Deinde ueluti rebus in Scania parum feliciter prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens.

D Vbi ab incolis Rykonis ductum secutis, apud Bythingam amnem bello uictus in Hallandiam excurrit. Ex qua rursum Sialandiã petens, cum ex agrestibus antistitem in uico Ramlosa moram habere cognosceret, noctu tacitus in uicinia mansit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, ostio militem inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularij in limine trucidantur. Antistes ipse extremæ necessitatis periculis obsessum se uidens, religione saluti postposita, ceruicem scuto subiecit, aditusque hostem insigni pugna prohibuit: clericis interim qui & epistolarum eius & anuli curam habebant, conuulsas penè ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia armis non poterat, flammis attentabat. At pontifex ense quàm igni consumi speciosius ratus conferendi cum Olauo sermonis pacem efflagitat, benignaque eius promissione firmatus, exserto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus ultionem parricidio consecutus cupide in littus decurrit, utque nauigia tacitus deseruit, ita concitus eadem repetiuit, antè fuga & nauigatione usus, quàm rex nuncium facti qui tũc in uicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antistes acerbissima aduersus eum execratione usus, cæteris per Europã põtificibus similiter in ipsum pronunciandi detulit potestatem. Mandatum quoque ad uniuersos Iutiæ pontifices dedit, ut sententias aduersum sacrilegam eius impietatem debita animaduersione destringendas curarent, indignum usu sacrorum existimans, qui celebrem eorum ministrum oppresserit. Ericus uero comperto Olauum Hallandiam petere, festinatò post eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Arystadiũ nunciato, uicini põtis beneficio fugæ cõsuluit, eoque post tergum abrupto, in proxima ripa tutus consedit. Pauci ex militibus eius quibus ob uirtutẽ aut torporem fuga tardior erat, à superueniẽtibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam uetus Erici miles, æmulum eius non bellorum impẽdio, sed leui insidiarum momento tollendum ratus, illectusque siue præmij spe, siue gloriæ cupidine, transfugæ titulo

A tulo Olauum petiuit, eumq; transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complessetq; uotum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione uitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugæ compendium quærit, in palustre cœnum præcipitem agit, eiusq; uoraginibus implicatus opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum sollicitatus affectu Bremorum antistitis Haruuici germanam uxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu uetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum usus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus suscepta pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset ut in alios largitione transfunderet, totasq; stipēdij loco militibus erogaret. Postremo æmulum apud Thiutam amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem uirtute peregrina ac domestica bella cōfecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeò enim apud eum inertia omnia solutaq; fuere, ut ne à uiro quidem ædita putarentur. Infimi cuiusq; in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum uociferantium clamorem secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisq; omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam usque cuius erat oriundus concessit, spiritum ubi acceperat redditurus. Illic despe
B rato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam uestem cuculla permutat, uocataq; militum cohorte palàm regno renuntiat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitētiæ religione ualentius reperiri. Tunc Elyuus à uico Vuisingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creādo rege circunspectos esse suffragijs iubet, utpote præsenti iam militia liberos. Quæ uox uitam regis quantulacunque restabat absumpsit, ægre ferentis adhuc uiuo sibi successorem inquiri.

Defuncto Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita uenerabilem faciebant. Suenone itaque Sialadensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumq; si reciperet execratus, adduci se posse negabat, ut in hanc uocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius uero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atque à sentētia aliquantulū cedentibus, Steno quidam spreto ueterum ritu, Suenonē occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremq; concionis partem ad similē uocis ausum induxit. Itaq; sententiam eius prosecutum uulgus, quod arbitrio suo paulò antè permittere uerebatur: pari mox suffragio cōprobabat. Eodem quoq; autore populus Sialandensis creatum à se regem finitimorum consensu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio singularis facundiæ uiro legationem compositam & subornatam committit, qui Scanienses adulatione dignitatis ad societatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in

C Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluisse Sialandos quicquam super regio delectu sententijs suis præter Scanicum arrogare consensum, sed hunc sequi in cunctis quàm percurrere malle, sine eo nihil magnæ rei executuros: uerum Suenonis insitam animis charitatē habere, eumq; sibi in regem dummodo Scanica allubescant suffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiq; merita commendarēt. Meminisse deinde monet, ut soli cæteras Danorum uires obtriuerint, ut patri eius ad extremā penè desperationē redacto, nihilq; præter interitum præstolanti imperium dederint, obsecratq; humanitate qua illum exceperant, filium prosequātur. Ita Sialandensium affectum indicans, sed factum reticens, omniū Suenoni suffragia conciliauit, quos ad hunc fauorem non solum Sialandensium legatio, sed etiā propriæ eorum uirtutis memoria concitabat. Kanutus quoq; eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupasse uocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijsdem fretus accedit. Post hæc maximū pontificem Eskillum, eundemq; Suenonianæ partis fautorē occultis ad defectionem promissis impellit: quibus incēsus antistes Kanuto per internūtios mandat, classe Scaniam petat, seq; belli socium pollicetur: ut autem occasionem sibi transitionis consisceret, ac lubricum fidei suæ rationabilis causæ titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quasi cum eo controuersiam initurus, contractis colloquij simulatione militibus, Lundiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compositionis negotia falsò gerūtur, Kanutum ex ijs quos ad speculandum eius aduentum præmiserat, adesse cognoscit. Nec colloquium soluere moratus, ignotum cæteris consilium suum eadem hora repente detexit. Siquidem elatis signis, præcipiti in littus equitatu cōtendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione

D præcurrens, littori copias mandare noluit, sed in altum nauigia reijciens damnata promissoris fide Sialandiam reuertit. Ita præsens consilium nō cedentibus ex sententia rebus fortuna delusit. Sueno uero properantem ab urbe pontificem subsecutus, reuertentem bello superat, captumq; quia publica custodia nō suppetebat in excelsam Laurentianæ ædis partem attollit, eiq; templū ergastulo fecit. Eapropter execrationis (quæ suprema pontificum ultio est) censuram metuens, non solum eum captione eruit, sed etiam agresti uico, magnaq; Burgundæ insulæ parte, quò synceriorem eius fauorem impetraret, donauit. Post hæc sine ipso apud Slangetorp ruralem Sialandiæ uillam bellum cum æmulo facit, eumq; cruentissimo prælio superatū insula pellit, uictor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiam refugus cessit. Per eadem tempora Romanus antistes Barbaricæ tempestatis procella rem diuinam penè obrutam euersamq; conspiciens, datis per Europam epistolis, uniuersos Christianæ credulitatis hostes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem sibi Barbariem incessere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, sumptis sacræ peregrinationis insignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obsidibus datis, depositisq; inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore statuunt, reuocatumq; à suis uisceribus ferrum, ad sacrorum uindictam conuertunt. Discordiam itaq; à regni æmulatione profectam sociæ expeditionis fœdere castigantes, iunctis uiribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuersam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienses Suenone, hostilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenses ac Scani, prioremq; classem prout cuiq; locus patebat sua circumincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipsi uindicandæ religionis cupientissimi, militiæ socij Danis futuri. Mox Dobinum insigne piratica oppidum, ab utroque circunsidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos classis custodes

nauigia

A nauigia relinquente. Quorũ raritate cognita Rugiam primam obsessis opem inimicæ classis oppressione porrigere statuunt. Mox Scanos quos ordo proximos offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus uero Roskildensis qui classis à rege curã acceperat, suo repente nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscẽdit, eoq; latebram nactus, quos specioso pugnæ exemplo ad fortitudinẽ incitare debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autẽ Scani ne timidioribus fuga suppeteret, communibus uinculis arctius naues in classem sociãt, mox uicti nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerãt, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter undas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterẽt, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigijs duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, uacuitatem umbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergẽtes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superuenientiũ auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcentibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium ulciscuntur, ob interfectorũ cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni uero naui qua uenerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam uoluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatumq;
B notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodũ exhaustas uideret, alieno nauigio reditum experiri fisus nõ est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia uallo fossaq; cõplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus uero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantũ sibi uirium addidisse, quantũ æmulo depressisset reputãs, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis præcipue fretus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiã desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse, Suonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam cõsilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante uallum lasciuè & discursim obequitans, mox compositi uolubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm felicius explicabat. Quem Ebbo de industria blandis ac mitibus uerbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum unus paulatim ei propior factus, ius fræni uiolẽtius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatũ adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniẽte Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hæc audiens Kanutus potiendæ urbis diffidentia, in Iutiam reuertit, utq; rerum cõmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatã intrauit, improuidam quoque Roskyldiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonem elapsi incendio diruit. Vnde ne impensarum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu ueluti ciborum pœnuria afflictus arma deserere

C cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus prosequutur. Tanta inter partes uirtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi Iutorũ, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerũt. Quorum uiribus succinctus assumpto Eskillo, manũ in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam uicũ bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorũ acie timidiorum fugam secutus, fortiorum uictoria reuocatur, & dum uinci credidit, uictor repentinus euasit. Kanutum uero sui, siue quod tenera adhuc ætate esset, siue quia belli eum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorẽ effectum. Interiectis diebus Vualdemarus diui Kanuti filius, armis tunc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni uiriũ conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantẽ, crebra belli cõgressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, quàm regibus summæ æmulatio erat. Semper autem ad Vualdemarum uictoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facũdia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & uiriũ incremẽtis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulũ apud Iutiam persecuturus: ubi ab exule quodã Ethlero solicitatus bellũ in Holsatios parat, abunde minora ad trajciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quò transitus impeditior foret, pontẽ conuulserãt. Venientibus Eidoram, promissoris incuria binas tantũ nauiculas exhibuerat: quarum altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sentẽtia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione prænoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebram esse, partem copiarum quantum à se superandã crediderint

D irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe uicinis se saltibus occultãtes, patienter primorum aditum præstolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanquam Danis in propulsando periculo animus non deesset, utpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam ædere necesse haberent. Ita nostros ad uirtutẽ capessendam & salutis desperatio, & præsens ducis incitabat aspectus. Quorũ periculis exturbati scafarum magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neq; translatos referre ausi. Itaq; nec regi ad procedendũ, nec uictis ad resiliendũ opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impẽsis oneratus, nec minorẽ occidẽtis humanitatẽ inuenit, quàm oriẽtis nuper expertus fuerat. Siquidem agrestiũ placide tractatorũ stipendia contraxit, tali Iutorum beneficio usus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno cõgressu uitato, Scaniam reuisit exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manũ attentare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è uita nũciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copijs præsens belli propositum deserit, militemq; plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeò enim familiariter eo usus, ut nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inq; priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiaq; penderet. At ubi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Vuibergenses regiorũ uectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis uiribus succinctus aduehitur, uictor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidẽ optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infeliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouenda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciũt belli

merita

A merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autē hostes ultrò militiæ expedimentis exui uidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Neq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiā aditUros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cōsciscere. Et ne ei similis manus deesse uideretur, Vuibergenses utpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nōnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab utroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Vualdemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria præualidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponēdos, latera autē & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis consiliū ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus ut copiam demeret, neque suos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum in confertissimos pedites inducit, eosq; passim & uarie resistentes penè omnes oppressit: nec ea tamen uirtute periculum propulit. Quippe Sueno utrinque ex latere aduersarios, partito equitatu circūuolat, deturbatisq; equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incursu conclusos exagitabat. Quod ubi uidet Kanutus transuersis aciem principijs instruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites transtulit. Quippe à tergo instantibus ora aduertere necesse habuit. Sueno uero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, transuersis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conserere, non pugnandi copiam facere, sed incerto Marte ludificatos, æstu ac lassitudine superandos curabat: eos grauissime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius semet propulsandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus lacessiti, crebroq; impetu &
B obliquis concursibus lacerati, tandem uirium inopia ad tantam corporis lassitudinem peruenerunt, ut præter communem belligerandi morem in ipso certaminis ardore sessione pausarent. Cumq; nec ad fugam, nec ad pugnam uis ulla suppeteret, dum solicite salutis præsidia circunspiciunt, oppidum cuius paulò ante incolas fuderāt, composita acie paulatim accedere tutissimum dicunt, subsidij loco hostium tectis usuri. Eo igitur seruatis ordinibus incessum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hostemq; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; necessitatis fiducia est. Tunc Barcho quidam promptissimus Suenonis miles ab aduersarijs undique circumuentus, innumeram manum admirabili solus uirtute sustinuit. Tandem obfusis sudore oculis, pulso clypeo ambas bipēni manus inserere, promiscue cædē facere, hostes ac socios iuxtà ferire, nulli propius instanti parcere. Quo uiso Vualdemarus cui multa secum ex ueteri conuictu familiaritas erat, memoria priscæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adesse cupiens. Quem Barcho aduersariū ratus, relata bipenni instantem appetit. Sed Vualdemarus prærepto eo ictum ocior anteuenit. Manubrio solo scapulæ eius uehementer impacto ferrum excidit. Vix hominē inter tot arma, tot hostes obnixius contranitentem seruare potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq; saluti restituit. Qui postq; se ab amicissimo salutari captione pertrahi uidet, libenter quidē eius opem excipere dixit, sed non ita uti hac uelle ut captiuorū more clunes equi sequendo, fœdum de se spectaculū faciat.. Verum ex parte Kanuti alij confestim fugam facere, pars oppido latebram quærere, nonnulli per medias eius plateas erumpere: Kanutus ipse per angustissimas uici partes, equo uectus eripitur. Occupati qui in uicum profugerant, & in unam ædium captiui traduntur. Ad quos introgresso rege Helias Ripensis antistes circunspectis omnibus, hortulanū regi æmulandū aiebat, qui utilibus herbis incremēta conciliat, noxijs locū uacuefacit. Quod dictū specie horridū, si quis altius mente perspiciat summa industria procu

C ratum fateatur necesse est. Abcise enim rem, sed copiose disseruit. Cui si Sueno obsecutus fuisset, profectò omnem æmuli fiduciam sepelisset. Qui licet iniuriarum nomine uindictam à captis exigere potuisset, ad mitiorem tamen sententiam ingenita sibi pietate deflexus, plerisque redimendi copiam fecit, aliosq; sacramento, alios sponsione in fidem acceptos, morte mulctare passus non est. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obsitos, alterum quia teteram latrocinijs uitam egerat, alterum quod optime de se merentem uirum per insidias dormientem oppresserat, capite pœnas soluere iussit: in neutro belli, in utroque sceleris negocium puniens. Complures ex superioribus tributæ sibi salutis immemores, acceptum ab hoste beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eisq; pristina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthusium petens, apud uitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus est. Huc siquidē occiso, Magno Kanuti mater coniugio obuenit. Tunc uero laceræ Danorum res disiectæq; fuere, cum interius sociali bello flagrante, exterius piratica pestis ingrueret. Cuius propulsandæ causa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm prosperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perseuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui consulere debebat, tam auide littus repetere consueuit, ut par fugæ reductio uideretur. Neque suorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipse nauigium rapuisset. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, ut crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipse quoque Vuibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori sibi receptaculo foret, terreis mœnibus clausit, magnisq; eam stipendijs instruxit. At Kanutus apud Suetiam primum uitrico optatus, mox onustus haberi cœpit, ita ut pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum possederat uenditaret. Neque enim ulla gens exules aut promptius recipit, aut facilius respuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, ut plurimum

D strennuus ita parum facetus, irrisorio carmine fugam eius præliaq; retexuit, & quasi cantilenæ specie pudibundi hominis uerecundiam lacessiuit: ut enim hospitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipsius ludibrio lacessere cœpit, aspersisq; iocis, & ignominioso uerborum genere, ignauiam ei bellíq; tristes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuq; empto, plurimum in auunculi & materna fisus necessitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni consortionem appetere rati, cæteris in locis admissum, munimentis excipere nō passi sunt. Ad ultimum eum ne placida satis fronte cōspiciunt, insontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulsio. Itaque receptus quidem, sed nullam, ut dixi, urbium intrare permissus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorē spe sua fortunā expertus, Hamburgensem antistitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni suæ exemptis infensum. A quo humanissime habitus, bellíq; tandem subsidia mutuatus, domesticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Responsum est omnes ad eum ocyssime transituros, datamq; Suenoni fidem, pristina mutaturos. Qua promissione securior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & suis nec humanitas Suenonis, nec obsidum charitas, nec periurij respectus, quo minus ad eum signa referrent obstaculo fuit. At Sueno ubi de eius aduentu cognouit, uirium diffidentia apud Vuibergam recentibus à se munimentis excultam, obsidionem ferre constituit. Vbi ad sustentandam sumptuum necessitatem, bona eorum qui ad Kanutum concesserant rapinis exhaurit, prædatuq; stipendia contrahit. At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, urbem oppugnare diffisus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus castra constituit, operiri uolens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egestate uexatus, aut turpiter fugam, aut temere bellum

A bellum arriperet. Ea Kanuti ſpes Suenoni uictoriæ fuit. Eodem tempore Bruno quidam qui & Kanutum ipſe è Saxonia ſecutus fuerat, ſiue Suenonis inſtinctu corruptus, cum quo uetuſta ſibi ſocietas erat, ſiue delati belli tædio ſatiatus, impetrata utcunq; licẽtia cum aliquot Ripam ſeceſſit. Sueno uero cum rem familiarem magnis in urbe ſumptibus exhauſiſſet, neq; trahendi diutius belli materiam circunſpiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus tacitus ad hoſtium caſtra contendit, eosq; mane diuina curantes, improuidos irrumpit. Quibus repentino metu perculſis, ut cuiq; animus erat, alijs fugam, alijs arma capere negociũ fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis uoraginibus frequens, ſed uno duntaxat uado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Kanuticis notum prior loci inſpectio fecerat. Exiguus idem & obſcurus olim, nunc belli inclytus fama. Igitur qui irruperãt ignorãtia loci inuias riui partes aggreſſi, præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus inſtant, fundisq; ac iaculis prouocant congreſſum, prohibente lacuna. Tunc Saxones oſtentandæ uirtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis uadum inſiliunt. Vualdemarus poſtquam ad loci equitabile uidet tanquam hoſtes tranſitu prohibiturus, eò freno conuertit, aduerſosq; cum eis equo concurrẽs, impactam uni lanceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contrà in ipſo gurgite ita quaternis ſimul haſtis excipitur, ut equus in clunes conſideret, ipſe tamen ob egregiã equitandi peritiam ſella pelli nequiret. Quintam inter frontem galeamq; defixam, adacto capulo colliſam auulſit. His malis liber, arrepto equo cum paucis uadum ſuperat, & ne ſecuturis anguſtias faceret, procul riuo ſecedit, ibiq; facta acie pugnã capeſſit. Quinetiam totam hoſtium turbam quoad omnis ſociorum permeaſſet exercitus, parua manu ſuſtinuit, Suenoniq; certiſſimus autor uictoriæ fuit. Quo
B opem ferente, Kanuti partes fugã fecere. Grandẽ quippe ex ſuperioribus prælijs metum hauſerãt, eorumq; memoriam abijcere nequeuntes, ægris ſemper, infractisq; animis erant. Adeò enim Kanuticorum animos res aduerſæ corruperãt, ut maiore fortitudinis parte defecti, perſeueranter hoſtem ferre nequirent, nimioq; timoris captu hebetatis animis, faciles ſemper in fugam exiſterẽt. Saxones uero quibus agitatio militaris familiarior erat, equeſtri exercitatione uſi, crebro equorum reiectu uictoribus inſultabant, ita fugam moderantes, ut eam nõ ſine ordine & regimine dirigere uiderentur. Promptiſſimus horum Folradus eo prælio cadit, neq; captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi ſe plurimum precaretur. Cæteri interdiu male fugientes oppido nocte manſerũt, ubi à fugæ perſecutoribus intercepti, hoſpitio necantur. Condixerant enim uictores nemini parcere deuictorum, tum Saxonũ odio, tum quia proximo bello captos & à ſe redimendi poteſtate donatos, denuo hoſtes experti fuiſſent. Kanuto Saxonia refugio fuit. De cuius fuga Ripenſes uti acta erat ab intermeantibus edocti, quò plus uictori placerent, confeſtim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præſentandum. Quem Sueno oblatum aliquãdiu familiarius habuit, mox donatũ abire permittit. Quæ res ei apud conterraneos ſuſpicioni primum, mox cladi atq; exitio fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia à Suenone corruptum, ſociorum ſalutem iniquiſſimo ſubuertiſſe conſilio: declinati belli argumento doli coniecturam trahentes, neq; aliud beneficentiam regis, quàm fraudis præmium extitiſſe putantes. Cui cum de perfidia diem dixiſſent, omnemq; accuſationis ſuæ uim ualidiſſima eius defenſione eluſam uiderent, inuictũ foro inſidijs occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulſanda animum induxit. Locis marinis natura munitis, cõplura agreſtiũ præſidia condidit. Bina caſtra, alterum in Fionia, in Sialandia alterũ propter fretum molitur, quæ piratis timori, incolis uero receptui forent. Sed à Sclauis utrunq; cõuulſum prodit.

C Bellum cum ipsis magna apud Fioniam uirtute gessit. Quorũ copias ita cæcidit, ut plerisq; militũ palmas ferro prærosas habẽtibus, media digitorũ caro crudesceret. Eo tẽpore propter incursus qui à maritimis crebri prædonibus ædebantur, apud Roskildiam Vuethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc disciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea sibi uisa, absq; possessoris permissu assumẽdi potestatẽ habebant, octaua acquisitorũ parte naulum daturi. Nauigationẽ orsuri, apud sacerdotes præteritæ uitæ piacula deplorabãt, eorumq; religiosa animaduersione puniti, perinde ac statim decessuri, diuina altaris libamenta sumebant, cuncta prosperius cessura rati, si ritè Deum ante bella placassent. Paruo uiatico sumpto, onera & impedimenta uitabant, armatura ac cibo simpliciter contenti, nihilq; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis uigiliæ, multaq; parsimonia erat. Remorum manubrijs considendo innixi, somnum carpebãt. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè speculatoribus perlustranda mandabant, ne quid incompertũ fortè uel improuisum occurreret. Insulas ad quas uento afflarentur petebant, missis qui loca procellis auersa percurrerent, quod peregrina classis trãquillis soleat portubus delectari. Crebrũ eis cum hoste certamen, sed ubique facilis, ac penè incruenta uictoria fuit. Prædam ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat. Christianos quos expugnata classe captiuos repererant, amictu donatos ad propria dimittebant: tanta eis in cõterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas puppes uarie & uicissim cepere, nunquam ipsi classem uiginti duabus frequentiorem habentes. Stipendijs defecti, impensas à ciuibus contrahebant, præmij loco prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, ut dixi, Roskildiæ cœptus, ab urbis gremio etiam ad agrestes manauit, ab omni fermè Sialandiæ parte subsidia mutuatus.

D Enimuero angustus primum ac tenuis, magna breui incrementa contraxit. Sed neq; ante redditam terris pacem ulla ex parte remissior fuit. Interea Kanutus Frisiam minorem, quæ & ipsa Danicarum est partium, cum paucis exilij comitibus petit. Diues agri prouincia est, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita ut eius interdum æstibus eluatur. Qui ne irrumpant, uallo littus omne præcingitur: quod si fortè perfregerint, inundant campos, uicos & sata demergũt. Neq; enim illic locus natura alius alio æditior extat. Plerũq; agros ab imo conuulsos aliò loci trajciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum conserint præsidijs possidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in salem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æstu, stagni speciem præbentibus campis: unde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratri capax existat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus utuntur, missilibus dimicant. Agros scrobibus cingunt, saltus contulis ædunt. Penates in æditum subiecto glebarũ aceruo prouehunt. Hos à Frisonum gente conditos, nomine & linguæ societas testimonio est. Quibus nouas quærentibus sedes, ea fortè tellus obuenit, quam palustrem primum ac humidam longo durauere cultu. Administratio deinde prouinciæ sub nostris regibus esse cœpit. A qua Kanutus cum fortè præsidium implorasset, prompto omnium fauore suscipitur, pollicitus se eis aliquid de consuetæ pensionis onere laxaturum. Auidi promissionis Frisi, intuitu exilis præmij, immani se negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt. Tantulo stipendio ingens militia stetit. Sueno reditus eius opinione accepta, Iutis in equitatum digestis à Sialandis & Scanis classem adsciscit. Ex qua nonnullas naues Slesuici subductas ad Eidoram usque solotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hostibus elapsui foret. Quæ res ei impendio magis

A quàm usui fuit. Inde cum copijs ad recẽs oppidũ pergit. Id inter paludes amnemq́ situm natura quàm opere munitius erat. A latere ei Milda fluuius fuit angustis alueis, sed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob angustias exercitu circumuenire non poterat, locis ex copia idoneis castra defigit. Deinde cæsis uirgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes constramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, uelut pontibus uterentur. Interea quidam ex Frisica iuuentute, siue moræ impatientes, siue uegetioribus animis uirtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter castra medius erat consueta arte transiliunt, uagumq́ eminus hostem incessunt. Nec lacessentibus obuij defuerunt. Complures ex utroque agmine huic se certamini ingerunt, suorum quique pericula propulsuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inspectare ualentibus. Itaque paulatim crescente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, ut ex eo belli præsultu, totius uictoriæ summa pendere uideretur. Quo uiso, filius Thorstani Petrus, omnium regis archanorum particeps, non ignarus Frisicæ temeritatis, confestim armari exercitum, præstolariq́ castris paratum iubet. Huius rei inscij Frisones, tota amnem manu repente transuolant, rati sine paratu regem in castris esse. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hostem opprimere auidus. Sed Suenonianis non segnius occursantibus, ad notas sibi refugere paludes. Quas mox equites factorum à se põtium stramentis usi facile superant, translati'que fugam acerrime persequuntur. Aliud quoque ferro sibi cõpendium struunt. Nam tanta in fugientes strages exercita est, ut constratis cadaueribus, amnis mox à uictoribus permeari potuerit. Fusis Frisonibus, Kanutus cum paucis exilij socijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum inesse ratus, obsessos quàm poterat

B infensus aggreditur, sperans obtentione eius totius belli finẽ futurũ. Saucios integris mutat, fessis requietos succedere iubet, diurno prẹlio nocturnũ sociat, omniq́ instantia curat ne lassis quies remedio fiat. Addebat obsessis animum recens captiuorum occisio, nec cuiquam à uictore toties læso uenia sperabatur. Contrà rex si pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Fresos auxilio obsessis futuros timebat, ideo'que perseuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus utrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicasse contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc uero anceps prælium erat. Cum fortè Vualdemarus clamore cominus orto, Fresos instare ratus, in partẽ qua strepitus exaudiebatur cum signis accurrit, sociosq́ perquàm strenue repugnantes, errore noctis elusus oppressit. Ita fortissimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opem ferre decreuerat, cladem atque exitium irrogauit. Oppidani assiduis plagis & continua lassitudine exhausti, nullumq́ pugnæ supplementum habentes, cum nec uires, nec uulnera ullo momenti spacio recreare quiuissent, desperatis rebus dedidere se regi. Cuius fidem atque clementiam, ultrà ac rati fuerant, experti sunt. Tum uero rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, singulare pietatis specimen dedit. Neque enim à patris interfectore pœnas exigere uoluit, plus deditionis moribus, quàm ultionis aculeis debiturus. Cæteros quoque nec morte nec captione mulctatos absque redemptione dimittit, præfatus se eorum obsequia ac odia iuxtà æstimaturum. Nihil enim ijs prospere cessurũ, qui toties mobili fide & sacramento fuissent. Dimissi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud suos Kanutus habebat, ut nulli unquam fortuna eius fastidio esset. At Fresones mulctæ nomine duo milia librarũ regi cum obsidibus pendunt. Post hæc siue rubore fugæ, siue naturæ stoliditate compuncti, Vualdemarũ obsecrant, precetur regem, bellum cum eis hac lege iteret, ut uictor æquam priori summam recipiat: uictus, ex ueteri pensione quantum Kanutus spopõderat, remittat. Ille precantium temeritatem incer-

C tosq; pugnæ euentus solertius æstimans, extremæ dementiæ uoces consilij sui salubritate cohibuit, perquam stultum affirmando uictos, à uictore noxias belli conditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericũ Romano recenter imperio functum auxilij imploratione sollicitat, promittens se patriæ procurationem in eius beneficio repositurum. Imperator cui & summa naturæ calliditas, & maxima proferendi imperij cupiditas esset, tantum alieni in ditionem suam redigere auidus, Suenonem ueteris amicitiæ & cõmilitij monitum, promisso honoris incremento ad colloquẽdum sibi simulatione charitatis inuitat, eximiam sibi uisendi eius cupidinem incessisse significans, sed Romanæ maiestatis amplitudinẽ quo minus eum accedat obsistere. Quippe Sueno adolescentiæ tempore militaris rei perdiscẽdæ gratia, Conradi Cæsaris cliẽtelam ingressus, cum Friderico adhuc priuatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu sodalitatis officia gesserat. Itaq; non quod fallacissimi hominis cõmentis crederet, aut æmulo asylum demere uellet, sed ut sola se Germanis fama cognitum etiam spectandum subijceret, præsentemq; famæ suæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa instructus mandatum exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus ostentatione contraxit, totiusq; in se Germaniæ oculos ob uirtutis admirationem cõuertit. Mersburgum oppidum theutonicæ nobilitatis frequẽtia completum ingressus, ab imperatore primum ueneranter habitus, mox uario accusationis genere uexatus, disparem promissis fidem expertus est. Cui demũ cõditiones huiuscemodi proferuntur, ut imperatoris ipse, eius uero Kanutus renuntiata regni affectatione militem ageret, beneficij iure Sialandiã recepturus. Alioqui imperatoris uires Kanuto obtẽtui fore, expeditamq; cum eo manum in Daniam esse mittẽdam, quæ uel Suenonis præcurreret reditum, uel cõfestim impugnaret aduentum. Sue-

D no in re tam anxia, aut periclitandum sibi, aut parendum fore cognoscens, simulata assensione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à conditionis tenore sublegit, ne uiolandæ pactionis omnis domi deesset occasio. Quod quia Germanico iuri familiare erat, admissu facile fuit. In hoc Kanutus pacti parum credulus, Vualdemarum qui cum Suenone aderat sponsorem efflagitat, fidem eius integritatemq; tutissimum rerum suarum pignus existimans. Neq; enim alium ex regio comitatu, pari constantia pro capite suo excubiturum putauit. Ille Suenonianæ perfidiæ conscius, cum uanam ac lubricam compositionis fidem aduerteret, ne alienam in se labem recidere pateretur, sponsionẽ pertinacius abnuit. Tandem rege compellente, uix atque ægre uadimonium dixit, præfatus se si Sueno pactum perrumperet, Kanuti partibus accessurum: probata utrinq; conditione discessum est. Reuersus in regnum Sueno, deq; æmulo comitem nactus, remissis è uestigio literis, fidem Cæsaris aperta fraudis exprobratione damnauit: initasq; cum eo pactiones, obsequij negatione subuertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cõcesserit. Præterea Kanuto iusta petenti, prouinciali duntaxat administratione concessa, regios penates à cætera se conditione secreuisse dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, uadem sollicitat. Qui quum regem deserere, uel sponsionem corrumpere, æque fœdum putaret, utrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm euertere maluit, statuens ut quum rex Sialandiam commeatui suo necessariam duceret, aliud pro ea Kanuto stipendium assignaret, nec fructu parcius, nec spatio contractius, nec honore defectius. Assensus conditioni rex, tripertitam Kanuto præfecturam constituit, eiq; in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium tradit, intercisam loco dominationem minus solidæ potestatis gesturam existimans, Huius rei Kanutus Vualdemarum denuo prædem exposcit. Quem uelut antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, sponsionem iterare coẽgit,

negans

A negans si pacto obuiam isset, eius Kanuti'ue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi uiderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis urbanitate mutauit: spretoq; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicum sumpsit, & ne eo inuidiosius uteretur, militum studia ad similem uestis usum adduxit, rustici moris tędio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiam epulandi rusticitate depulsa, externas mẽsis comitates adsciuit, comessationumq; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq; facetias tradidit. Idem studij in nouanda clientela, asciscendisq; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dẽptos, histrionibus deferebat: magnis'que & illustribus uiris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, ut abiectu maiorum, minorumq; prouectu, prorsus eximias potentiæ suæ uires ostenderet, ditatiq; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorum'que parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locupletatos, ad uilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ uoracitate compulsus, prouincialia ministeria, impensasq; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaque dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramẽti religione subnixa, ad palæstras & palmas athleticas relegauit, iudiciumq; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui dees-

B set, in communibus suggestis cõcionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob rem æqua uulgarium alloquia contemnendo, æditioribus locis occupatis, suppositæ plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoq; ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tẽpestate Karolo Hallandiæ præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq; uiduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum pulchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam usque deuexit, Quibus tam contumeliose usus proditur, ut eas in stupri uices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus uoluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad ultimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, utranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrum in omne Sueonum regnum ulcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam uxorẽ ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ uindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus urbis Romæ cardinalis Britannicum permensus oceanum, Noruagiam Lundensium adhuc ditioni parentem, immunitate concessa, maximi pontificatus titulis insigniuit. Quod in Suetia quoque legationis potestate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis de urbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudemq; adhuc religionis barbariem summo sacrorum honore dignatus non est. Verum inspecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernæ nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui suo per-commodam arbitratus, offensam eius ex Noruagiæ promotione contractam be-

alienta

C neficij deliniamento sedare constituit. Eskyllum igitur mandatis aggressus, plus nouæ dignitatis quàm ueteris amiserit, recepturum promittit, definiens se ereptæ Noruagiæ damna, Suetici primatus munere pensaturum. Rapuit promissum Eskyllus cupideq; legati copiam flagitat. Qui ueniens apud ipsum futurum Suetici sacerdotij insigne deposuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorumq; suffragium conuenisset. Statuit quoque ut quicunque maximi Sueonum pontifices creandi essent, pallio à curia dato, per Lundensem insignirentur antistitem, eamq; sedem perpetuo uererentur obsequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adsciscendã promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuersus, decedente Eugenio maximus pontifex subrogatus est, peregitq; publicæ religionis præsul quod priuatæ legationis minister annuerat. Qui mox usurpatione posterorum firmatus, sub hoc usque tempus, antiqui tenoris obseruatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egressus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana industria à proposito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuosæ uictoriæ habitũ prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingens, fructus exiguos fore, priusq; ei cum uastis & immanibus scopulis, quàm cum hoste certandum. Quo uicto nihil præter ignobilem prædam, & sordida spolia uictoribus occupãdum. Postremo cum stolidam regis perseuerantiam consilij sui sapientia superare nequiret, inertiam eius facetissime cauillatus est. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum discrimine uitæ, & uiscerum suorum egestione confertis, quid nisi scarrabeos putres & uilia prenderet animalia? Cuius exempli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, uictoriam uenatui conferebat. Ita auidum ducem exiguæ rei cupiditate seipsum uiribus exinanientem inutili bello delectari monstrabat. Cuius Sueno dignitatem potius quàm monitum ueneratus, abeuntemq; eum ad regni fines usq; commeatibus prosecutus, destinati olim belli studium animo reuocauit: quippe quem

D magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam siquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob senium imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agrestes concionantẽ occiderant) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata uictoriam complectebatur, ut ante militiæ exordium inter milites suos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionẽ unius Sueticæ uirginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter se iurgijs dissidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio suo reponere par æstimans, capta Suetia fortiori cõnubium pollicetur. Quo promisso libidinis æmulis magnum uirtutis certamen ingessit. Tanta apud Danos fruendæ Suetiæ fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, sed nullis conditionibus ad eam impetrandam assurgere ualuit. Igitur frustra fatigari se uidens, non se prælio offerre, non arma, non expeditionẽ parare, sed ignotos locorum recessus quærere, summamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, instrumentum belli hyemis expectatione suspendit, ab astrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapinisq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ supplices, patriam seq; dedentes: nec sic se subtraxisse contenti, etiam commeatibus præbitis, hospitalitatis eum obsequijs prosequũtur. Post hæc Vuerendiam intrat. Vbi ab incolis neque Marte neque deditione exceptus, flammis omnia, ferroq; peruadit, uiris ac fœminis passim solitudinum inaccessa petentibus. Sed & præaltæ niuium moles totis fermè campis incesserant, frigorisq; tanta uis erat, ut uberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipsa lactis

A alimenta decederent, matresq; simili fato propinquæ, extincta pignora moribundis complexibus attrectarent. Dani quoque eadem aëris inclementia afflicti, non in castris noctes exigere, non militares excubias obseruare, pars foco sibi, pars tecto consulere, aëris non armorum sæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum quàm hostem cauere. Vuerendenses autem quoad regis gratiam pasciscerentur, iter intercipere cupientes, cæsis minoribus truncarum arborum coaugmentis, faucium quas permeaturus esset angusta præcludunt. Tantis siquidem circumiacentium rupium anfractibus claudebantur, ut absque ingenti dispendio à latere præteriri nequirent. Quorum ausu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis impatiens, discussis mensis equum inuolat, militibusq; adesse iussis, ad rupem concitus fertur, indigne ferens cœptorum suorum cursum uilibus agrestium obstaculis retardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq; admodum rem curiosius explorare, interpellanti se, uxoratum quemq; timidissimum esse respondit; ad eius nuptias alludens qui ducta cōiuge postridie militiam ingressus fuerat. Ille ob contumeliosam monitorum suorum repulsam ira percitus, facturum se breui quod Sueno non audeat, subintexuit: exprobratamq; sibi ignominiam, inuicem in eum reiecto meticulositatis opprobrio uindicauit. Quæ uox ab iracundia profecta, celerem ipsius obitum ominata est. Vbi uentum ad fauces, delapsi equis milites, quanquam tenui armatura essent, quod eis festinationis ardor periculorū contemptum ingesserat, arboream struem oppugnare cœperūt, indigenis qui ad eam defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poscentibus. Tunc Nicolaus acceptam à rege contumeliam conspicuæ probitatis operibus demere cupidus, ne magis uxorius quàm strenuus uideretur, dum conserta truncorum robora obstinato ad pericula gradu superare conatur, ab agrestibus è strue tanquam ex muro propugnantibus caput hasta traiectus opprimitur. Similis aliorū conatus saxis

B sudibusq; repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq; prepróperi pœnitentia reuocatus, signo receptui dato prope aggerē castra constituit, luce postera maiore ui ac paratu præliū exequuturus. Verū hostibus noctu sibi diffugio consulentibus, mane uacuum propugnatoribus iter nullo negocio superauit. Vuerendos deinde resistēdi fiducia defectos, in fidem accepit. Igitur cum pleraq; sibi ex uoluntate respondere cognosceret, felicibus fortunæ experimentis euectus, in omnem se Suetiam effundere statuit. Sed nimietas frigoris equorumq; ex asperitate itinerum inopiaq; pabuli coorta debilitas, processum negabāt. Tunc qui ex equitibus ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos suis oneribus instrauere, eosq; præ se onustos agentes ignaro rege domum dilabebantur. Qui tandem furtiuum militiæ discessum expertus, clandestinam eius elapsionem data reuertendi licentia præcurrit, statimq; compendiaria ad Scanicam uia cursum reflexit. Igitur Karolus cum Kanuto fratre receptorum obsidum fiducia spem liberæ tutæq; reuersionis præsumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs accessisset, à Finnensibus insidias hospitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorem noctis partem commessationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona uacuum, pariter se & comites sobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore somno spirantibus, Finnenses foris ualuas obicibus obserantes, igni sparsere tectum. Iamq; maior eius conflagrauerat pars, priusque ædes in cinerem prope collapsa fuerat, quàm pressos mero sensus uis ardoris expungeret. Postremo propiore flammarum feruore correpti, dum nudi ualuis erumpere gestiunt, forinsecus eas obclusas cognoscunt. Vrgebat intus incēdium, foris hostis uetabat egressum. Sed præsens pœna sequentis metum leuabat, instantisque mali periculum futuro tristius ducebatur. Quo euenit ut Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, ualidius connisi præiecta foribus claustra conuellerent, utq; unum periculorum effu-

C gerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos sibi in clientelam Karolus respectu propinquitatis adsciuerat, absq; ætatis miseratione sub Nicæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorũ ludibrio mersi, in eodẽ alueo fatum ac tumulum recepere. Ita paucorum agrestium fraude maximæ expeditionis labor exinanitus est. Interiecto tẽpore, plebs Scanica à principibus diffidens, concione lecta in Arnam uallem armata successit. Quoties enim in ea prouincia intolerabilia uulgi onera ducebantur, publica ui iniurijs occurrebatur. Adeò cum intolerabilis plebis seruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcendi eius gratia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agrestium cõcionem accessit. Inermis ipse equitibus utebatur armatis, ut uim metuere potius q̃ struere uideretur. Cedẽte de industria uulgo, coronam ingressus multis & grauibus querimonijs exceptus est: sed obstrepente multitudinis clamore, defensionis potestatem dicendi'ue copiam impetrare nequiuit: flagitandi silentij gratia dextram uulgo obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeò cõsternationis furor in contemptum maiestatis exarserat. Tunc Toko matre Sygne ortus, uir natu & facundia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia pręditus, in medium uulgi se proripit, obtentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ uocis autoritate compressit: ita suam temperans actionem, ut & præfectorum partes dissimulanter protegeret, & manifestum patrociniũ impertiret. Reuersis ad propria agrestibus, rex tantæ contumeliæ deformitatem summa indignationis molestia prosecutus, complures Scaniæ uicos exussit, eamq; fermè totam perinde ac maiestatis ream, rapinæ subiecit. Ipsos consternationis autores spiritu, uel bonis priuauit, factiosos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius salutari

D eloquio usus fuerat, tametsi linguæ eius beneficio uulgi iram uitasset mulctæ expertem reliquit, plebem aduersum se occulto eius consilio concitatam affirmans. Ita sæuissimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta pensabat. Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum spem fiduciamq; restituit. Sed hunc ausum præcipue Suenonis ac Vualdemari concordia castigabat. Nam quantum regis odium, tãtam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia, alterius uirtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius sodalem regi quàm ocium eripiendum rati, eius cum Vualdemaro concordiã connubij affinitate componendam duxerunt. Cuius efficiẽdi gratia uterinam Kanuti sororem Sophiam, apud Vualdemarum eximia pulchritudinis laude de industria prosequebantur. Sed Vualdemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam uirginis obstare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres existeret. Quanquam enim suasoribus tacite pareret, plus se tamen paupertatem puellæ fugere, quàm speciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimonij sui parte tertia sponsalium loco promissa, puellam despondit, eamq; matronæ cuidam Hotildæ adusq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob rem neglectum sanguinis uinculum, ac diu funestis odijs laceratum, tanta animorum integritate refectum est, ut nulla ueterum inimicitiarũ macula quas uel ipsi, uel eorum parentes gessissent, nouæ societatis habitum infuscaret. Quorum amicitia quo inuicẽ purior, hoc regi suspectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm offendere metuit, quod maximam à se uirium partem cum Vualdemaro migrasse cognosceret, cuius fortunæ suam incumbere non dubitasset. Itaq; licet amborum fidem notaret, suspicionem tamen ne odium proderet obscurauit. Illi regiæ dissimulationis haud inscij, accepta commeandi licentia, quasi bona sua apud Suetiam inuisitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem uera Kanuto Suerconis filiæ postulandæ negocium fuit. Quorum præsentiam Suerco tanta affectione am-

plexatus

A plexatus est, ut præteritis liberis futuræ affinitatis spe hæredes eos nũcupare pro=
poneret. Quod uotum ei siue filiorum inertia, siue excellẽtis proci nobilitas inse=
minabat. Reuersi itaque hoc inuisiores regi, quo hosti cõcordia iunctiores fuere.
Kanuto deinde in Iutiam digresso, Vualdemaro uero Ringstadiũ inuisente, Sue=
no post eum contentius pergit, conuentumq; diu perfidiæ & proditionis probris
euerberat. Neganti, confictas à se literas tradit tanquam ab amicis porrectas, sed
titulo de industria uacantes, quæ eius ac Kanuti initã cum Suercone concordiam
nunciarent. Quo commento Vualdemarus, quanquam iræ parcissimus esset, su=
pra modum accensus, linguã nimio indignationis haustu repletã in contumeliam
arguentis effundere nõ dubitauit: perfidiæ quoq; in eum exprobratione reiecta,
non iam redargutione, sed cõuitio agebat, egregios operum suorum labores nu=
gaci mendaciorum obiectu pensari uociferans. Adeoq; regem responsi sui liber=
tate permouerat, ut tentus ab eo esset, nisi milites operam suam in eius captionem
negassent, quorũ fauor impensius ipsum quàm regem excoleret. Quam iniuriam
postea apud Iutiam querimonia prosecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde
cum Kanuto magna totius Iutiæ classe in Sialandiam recessit, non quod bellũ regi
inferre proponeret, sed ut nouis conditionibus tutiorem eius circa se fidem effice
ret. Quo apud Sundby maritimum uicum cum armatis obuio, diali colloquio de
concordia actum. Composita pace, rex concubia nocte Roskildiam reuertit. In=
terea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inusitatæ multitudinis
classe nunciatur ingressa. Qui quoniam rus ante uastarent, cuncta prædæ uacua
prætergressi, inopinatam aggredi Roskildiam statuũt. Igitur ne fumi indicio pro
derentur, incẽdio penitus abstinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex spe=
culatoribus ociosam urbem regemq; procul ex ea profectum acceperant. Quo
B nuncio instructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli per
nicioribus equis suburbium prope liminaq; ciuitatis accesserant. Rex ipse dum
nocturnã uigiliã sopore auidius redimit, sero paratu tanti discriminis nunciũ ex=
cipiebat. Primus ex Danis Radulphus equestris militiæ apprime peritus, prom=
ptioris equi beneficio in hostem occurrit. Sed cum solitarius esset, nunc euitando
hostes, nunc persequendo, opem ab exercitio mutuatus est. Quoties inculta cam
porum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos
simili pondere uacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo uiso, plus ui=
ribus equi quàm uelocitati confisus, cursum ad cultiores agros de industria diri=
gere cœpit. Igitur caballi quibus uires parum suppeterẽt, officiente stipula præ=
stantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen
ad uirium conamen transtulit, ab instantibus occupari nequiuit. Quippe densior
seges plus uilium iumentorũ, quàm robusti animalis cursum debilitauit. Interro=
gatus quis esset: mercatorem, respondit. Percontantibus quasnam merces habe=
ret: respõdit, arma quibus equos commutare soleret. Sed & eum quem insideret,
hoc sibi mercimonio obuenisse subiunxit. Regem quoque Roskildiæ esse, roga=
tus asseruit. Illis eum necessarios suos allocuturum urbe nuper excessisse dicen=
tibus, egressum quidẽ eum sed reuersum astruxit. Quod quia cum speculatorum
affirmatione non cõueniebat, in mendacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus
circa regis statum ueris utendum putauit, quod si qua à se ueraciter æderentur,
contrario modo hostibus credidit existimanda. Interea regij equites, ut quisq; ap=
paratu uelox ac manu strenuus erat, Radulpho admixti in unam cohortem se re
ceperant, incursaturi ilico hostem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia socio=
rum expectanda duxisset. Tantam eis uictoriæ certitudinem assidua bellorum fe=
licitas suggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à præda socios in aciem corrogãt. Ra
dulphus ubi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehẽdit, superue

C nientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur, equites seorsum in globum cõtracti, prius uelut ex consulto terga uertebant, mox imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conspecta, cõuersi fugarunt. Quos Radulphus intermissa peditum strage cum suis adortus, in ueram & præcipitem fugam coëgit. Sed ab ijsdem longius insectandis, quod equis præstarẽt reuocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta adhuc prædandi cupiditas inerat, ut occisorum arietum corporibus pellem cursitando detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clausum putemus, qui inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædã & uilia fugæ impedimenta quo melius sibi consulerent, deserere passi non sunt? Paucissimi ex eis in littus elapsi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nõnulli fuga cupidius inita, cæco metu undas aggressi passim exanimati sunt, præcipitato in mare spiritu, quem ab hoste seruare studuerãt. Interea Sclauorum equites uelut ex abdito prouolantes, uictoriam regi è manibus per insidias eripere conabantur. Igitur Dani, dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum uirtute uicti Sclaui, fuga auidius sumpta adeò salutem suam ferro subtrahere gestiebant, ut per maritimæ rupis ardua, semet cum equis effœminato pauore præcipitantes, uitam finirent, & inter scopulos spiritum deformi corporum ruina deponerent, quem audacter in acie profundere dubitassent. Abducendis igitur nauigijs ob ingentem nautarum stragem, ægre remigia suppetebant. Iisdem temporibus effusis piraticę habenis à Vuandalicis finibus Eidoram usq;, omnes per orientem uici incolis uidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu & meridie, marcida situ uastitate torpebat. Siquidem agrestiũ inops patriæ loco prædonibus fuit. Fioniæ nihil residuũ præter paucos incolas piratica fecerat. Falstria spacio quàm uir-
D tute contractior, incolarum fortitudine paruitatis damna pensabat. Quippe tributarij ignara iugi, aut pacto hostem, aut uiribus submouebat. At Lalandia tametsi Falstriæ granditate præstaret, pacem tamen pensione petebat. Cætera uastitas occuparat. Itaq; non armis, non urbibus cõfisum, anfractus equorum, quò minus piratas admitterent, prælongis palis ac sudibus exstruebãtur. Aduertens igitur rex nutantes patriæ res, & iam penè collapsas, se proprijs uiribus à piratica uindicare nequire, Henrici ducis cuius insignes ea tẽpestate uires fuere, aduersum Sclauos opem pecunijs promerendam putauit. Cui mille quingentas argenti libras mercedis nomine pollicitus, publica collatione summã expleuit. At Henricus cuius uænalis magis quàm utilis amicitia esset, pecuniam assecutus, uel quia noluit, uel quia nequiuit, parum stabiliter in promisso se gessit. Ita rex non accepta pace, dum patriæ rebus consulere quærit, miseriã eius dedecore cumulauit. Quæ res aduersum eum popularium iram acrius destrinxit, deforme ducentium pacem censu non armis exquiri, communemq; patriam regis uitio esse deceptam. Igitur Sueno desperatis malorũ remedijs, à piraticis periculis propulsandis ad ciues usq; cauendos curam retorsit. Renouatisq; suspicionibus, Vualdemarum occupare animum intendit, tanquam altero sibi onustorũ sublato, facilius reliquũ aggressurus. Quod insidijs quàm bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquisiturus ad socerum iter instaurat, interq; delectos comites Vualdemarũ profectionis sequacem adsciscit: quia domi eum tutò relicturus non uidebatur, in carcerem Conrado seruãdum tradere cupiens. Quem dolum Vualdemarus amicorum sibi complurium literis indicatum, uenienti Slesuicum regi, memoratis quæ pro eo fideliter ac strenue gesserat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Neganti in eum à se crudeliter esse consultũ, susceptos apices abscisis indicũ uocabulis ostendit. Meminisse deinde monet, ut præcipuam ei bellicorum manum conciliauerit, ut corpore aduerso diras pro eo plagas acceperit, ut secum maiorem semper uicto

riæ

A riæ partem traxerit, egregijsq; meritis suis gratiæ loco dolum ac fallaciam erogari conqueritur. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus sciturum eum peracta fraude, nequitiam sibi non astum effectui fuisse. Contrà Sueno suspicionem leuare summa dissimulatione tentabat. Neq; enim ad deponẽdam perfidiam, tantæ fidei meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaq; propositi pertinacia, Stadium aduectus, à præsule Bremorum Hartuico domo suscipitur. A quo cum ulterioris uiæ ducem exposceret, non impetrato, Vualdemarum quem ei perfamiliarem sciebat, preces iterare compellit. Quo pontifex clàm uocato regij cõsilij commentum aperit, confessus se de industria negare, quod ei perniciosum aduerteret. Vt autem regi satisfacere uideretur, dissimulata potestate, ductum ab Henrico, quod potentia ac dignitate præstaret, commonet expetendum, uerum has preces suo Suenonisq;, & Vualdemari nuncio committẽdas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum calleret, & Vualdemaro cõsulere uellet, quod à socero commodius accipere posset, frustra Suenonem à se flagitare respondit. Abductum deinde Vualdemari legatum, quam noxia mittenti precetur, edocet, ipsumq; ni redeat, apud Conradum extrema passurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegarum utroq; dimisso, Conradum accedens, nunciat suspectos regem habere propinquos, quos pridem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E quibus unum ei fraudulenter accitum in comitatũ cessisse, quem apud ipsum nouarũ rerum metu, uinctũ haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei debere præstari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comitaretur, fidem eius secutum asseruit. Tunc Conradus Suenonis consiliũ execratus, dedecere senem se, inquit, quod iuuenis fugisset, admittere. Nempe deforme uetulo esse, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq; quam eatenus ca

B uerit, sub ultimum tempus sibi consciscere. Malle igitur se generum, filiamq; cum nepote ex ea suscepto cruci subfixos uidere, quàm fidei & synceritatis opinionem tot annis seruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq; fraudis propositum impijssimi fauoris prosequi nutrimento. Tum demum affuturũ se, subsidiaq; laturum, si gener omissa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius uocis nuncium, Sueno rubore perfusus, ulterioris uiæ tutatore negato, in regnum reuertit. Breui morarum processu, Kanuto & Vualdemaro Vuibergi moram habẽtibus, occulto traiectu in Fioniam è Sialandia accessit, confisus inopinatos prendi posse. Detecto dolo mandat utriq;, allocutum se eos nõ occupatum uenisse: suspiciones deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolũ præcurrentibus, eius de se propositum speculati, nihilq; iam bonæ spei ex regis promissu capientes, Iutorum suffragijs, regium sibi nomen cõsciscunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci diuerterat) cõtractis in regiã militibus, nunc singulos, nunc uniuersos arctius percontari cœpit, qua fide præsens bellum ingredi uellent. Respõdentibus alacriter, non cõtentus simplicitate promissi, sacramento fidem efflagitat. Illatis sacris, Suno siue uetusta Vualdemari charitate, siue priuato iniuriarũ dolore permotus, regia solus excedit. Emissi qui eum reuocarẽt, causam tam subitę egressionis efflagitant. Rogatus, regredi ob paternæ uillæ ereptionem cõqueritur. Rex restitutionẽ promittit. Suno, seram hãc iusticiam inquiens, in aduersis usurũ se negat, quo in prosperis fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu solitariam transitionem non ueritus, ab iniurioso sibi rege salutari consilio desciuit. Itaq; iustum defectionis titulum secutus, Vualdemarũ auitæ paternæq; familiaritatis respectu trãsfugio petiuit. Cumq; Sueno roborata suorum fide in Sialandiam redijsset, consequenter ab æmulis Iutorum classem mutuatis, impetitur. Qui tũc fortè Roskyldiæ situs, Eskillum sæpe dictum antistitem, præsidiaq; Scanorũ accersit. Quibus prætentatis, Petrum cui pater Thorstanus erat, omnium consiliorũ suorum arbitrum,

C qualiter rebus consulendum esset, interrogat. Is, consultãtem olim regem qualiter tutò regnare posset, iussisse fertur, ut aut equestrem plebeiumq; ordinem, quo se tutius aduersum æmulos gereret, beneficijs impensioribus coleret, aut ab ijs saltẽ ad propinquos placẽdi studium transferret, eosq;, sola cõtentus specie, re uera reges existere pateretur. Si neutrum egisset, haud dubium quin breuẽ regni usum habiturus esset, edocuit. Rex uero neq; salubritatẽ consilij, neq; sapiẽtiam responsi debita animi sententia prosecutus, utilissimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfusum iracundia animum, salutaris æstimatio subire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad unum sibi scutum suppeteret, id se Petro oppositurum iurauit. Tum Petrus, meũ semper, inquit, pro te clypeum gessi, sed uereor ne citò cunctis scutorum tuorum copijs opus habiturus sis. Quod rex aua rè dictum existimans, percontatur num adhuc satur esset. Respondit, saturum se, sed uereri ne satietatem parum salubris digeries sequeretur. Tunc quoque quid facto opus esset rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic uires, in Sialandia pauciores amicos quàm hostes esse. Preterea Iutos haud facile insecuturos, forensis adhuc pugnæ memoria trepidos. Sin autem in Scaniam præuenerint, gentis aduersum eum auxilia cõtracturos: quam si petere supersedisset, ad ęmulos defecturam non dubitaret. Quem Sueno secus æstimaturum inquit, nisi Vualdemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus suis parsurum speraret. Aliorum uero bonis si patriam hosti cessissent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præsidio futurũ. Ita alieno consilio spreto, propriũ amplexatus, Roskyldiæ hostem opperiri constituit. Rarescentibus alimentis, regios uicos complures cõparandi sumptus gratia uenditabat. Tandem multi ruris absumpto precio, cum exercitum nimijs impensis onerosum dimissurus uideretur, Eskillus defectionem

D prouidens, artem excogitauit, qua periculum ad fructum cõuerteret. Primũ enim ampla defectionis præmia ab aduersarijs occultè paciscitur. Mox cum conterraneis regem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos pascere nequeat. Præsertim pietatis ac necessitudinis iura uiolaturos, si in ciues ac propinquos ex aduerso cõtractos pugnatum issent. His dictis tanquam defensionis ratione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, subiungente Suenone, dignum eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem sanior arbitrorum sententia propulit, imminentis belli auspicia scelere, & sacrilegio prohibentium esse sumenda. Iamq; rex maiore exercitus parte delapsa, fugam meditabundus cum reliquijs copiarum, Falstriam uersus cõtentius pergit, ignorantibus etiam arbitris quo proposito tam remotas ab urbe partes accederet. Quem ubi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne sine prælio uinceretur orantes, uictoriam si redeat spondent. Præterea scire iubent, eos sibi milites esse qui crebrò parua manu ingentes hostium copias superauerint, neq; paucitatem uereri debere, quam toties in suis uictricem aspexerit. Quinetiam ultimi dedecoris esse fortunam suam antè fugæ quàm bello permittere, eosq; qui uinci possent ultro uictores efficere, alieno metu quàm suis uiribus fortiores. Monẽt deinde ne ex strenuo rege timidus militum desertor euadat, ne unius fugæ dedecore tot uictorias suas maculare sustineat. Cuius perseuerantiam à proposito reflectere nequeũtes, amaris eum conuicijs insequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis exprobrasse contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua semet adhortatione firmantes, bello hostibus occurrere statuunt. Fore enim ut eorum multitudo passim ac dissolute instandi cupiditate procurrens, sparsum militiæ genus sequendo, facile à paucis intercipi posset. Præterea arma sibi & equos suppetere, nihilq; tot uiris in unius meticulosi ducis absentia nocuisse fortunam. Ita sibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari spiritu redimere gestiebant.

A bant. Diu itaque expectato hoste, nec uiso, Petrus soluendum agmen, salutique consulendum admonuit, perquàm stultum affirmās prælium absque duce capessi. Quippe Iuti Suenonem de industria cessisse rati, insidiarum metu tardius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenses quod indigenæ essent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus prosequebantur, nec cuiquam ex tanto grege perniciosus ad patriam reditus extitit. Sed eorum postmodum plerisque paci transitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obsequio quæsita, Vulf & Thorbiornus spectatæ in regem fidei, cum hoc ueniæ genus in probris ducerēt, domi suæ compræhensi Suerconique regi in custodiam traditi, exilio capita quàm hosti dedere maluerunt. Horum siquidē excellentis constantiæ animus, plus gloriæ in uinculis quàm libertatis in defectione constituit. At Sueno continuato apud socerum exilio triennium emensus, ipso defuncto, Saxonum satrapę Henrico datis uadibus pecuniam pollicetur ingentem, si regno per eum restitui posset. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum structuram appellant, summis uiribus peruenisset, transitu per eum qui portæ præerat, pecunia corruptum, obtento, obsidione censum à Slesuicensibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorū pontifex qui & ipse post Henricum expeditionis autor extiterat, meruisse eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia simul quam pactus esset suspendi, quatenus ad horrorem consimilis facti in eodem laqueo proditor, & proditionis præmiū conspicerentur. Illic Sueno peregrinam classem prędatus, direptas Rutenorum merces stipendiȷ loco militibus erogauit. Quo facto non solum aduenarum in posterum frequētiam deturbauit, sed etiam splendidam mercimoniȷs urbem ad tenuē angustumque uicum redegit. Saxones desertū ab incolis rus nullo resistente permensi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam australes Iuti paucitatis suæ metu, in septentrionalem par-

B tem quæ multitudine præstabat elapsi, sub specie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni spoponderant, alienorum uiribus succincto succursum negabāt, ne peregrinam manum aduersum patriam iuuisse uiderentur. Eadem ferè tempestate Suerconem regem, seruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod scelus diuinitas haud segnius quàm iustius ulta est. Nam paruo post tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate seruo peragēdi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Karolum quem patre spoliauerat, regno etiam exuere gestiebat, scelératę machinationis pœnas morte persoluit. Ea res Kanutum solandæ matris gratia Suetiæ superiora petere coëgit. Interea Vualdemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione suscepta, ad Iutiam concitus tendit, remisso coæuo atque collacteo suo Absalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti post se maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præsentia ualuit, ut & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria suscipiēdum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones uirum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obsecrat, uti ueteris amicitiæ causa ad procedendum socios incitet, ducisque reditum modis omnibus interpellet, breui se cum exèrcitu superuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempestatis magnitudine transitu prohiberetur, afflicti mora milites, Vualdemarum pacem cum hostibus pepigisse, idque se per agrestium quēdam rēcenti nuncio cognouisse fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honestum de eo sermonem habentibus, qui suum communi periculo caput obiecerit: hortaturque si dignis eum laudibus prosequi nolint, saltem linguas ab indigna ipsius obtrectatione cohibeant. Hesbernus solus Skyalmonis cādidi ex filio nepos idemque

C Vualdemaro ob pueritiæ & educationis societatẽ percharus, transfretare se uelle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur ut strenuam, ita periculosam nauigationem feliciter emensus, & quasi cum ipsa rerum natura luctatus, sæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine superauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ uires ad Vualdemarum coisse, tantaꝗ hostes manu esse, ut sine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Vualdemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, ubi nam regulus eius degeret, simulato ioco perquirere instituit. Quo latebras eum ac solitudines circumspicere respondente, dux eludi se sentiens, à ficta & ludicra ad seriam & sollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commissaꝗ tegere perseuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obtestaturꝗ ut quæ ab hoste parari sciat, indicio præcurrat: neꝗ quod ciuibus perniciosum aduertat, silentio cõtegat. Hac Henricus adiuratione permotus, uerum esse quod rumor docuisset, asseruit. Bellum siquidẽ præ manibus esse, quale prius experti non fuerint, superstitesꝗ recordationem eius perpetuo narratu prosecuturos. Formidolosa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hostes expectandi essent cõsultus, omnium animos ad prælium uirili exhortatione prouexit. Ita fidem suam inter amici preces & ducis imperium partitus, ut nec huius mandatum negligeret, nec illius salutem silentio falleret. Quam sententiam publico metu refutante, cupidus reuersionis exercitus, occasionem à tempore mutuatus est. Ne enim ob piscium raritatẽ Veris quod imminebat statum, solenneꝗ ieiunium solueret, remeandi sibi necessitatem imposuit: omniꝗ simulatione competentium alimẽtorum causabatur inopiam, ignauiæ studium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abscessu luce clarius fuit. Iter enim quod seme-
D stri spacio uenientes confecerant, triduo remensi sunt, multa post se onera multaꝗ impedimenta nimia festinationis cupidine relinquẽtes. Tunc reuersus Hesbernus Kanuti expectationẽ summis ambiguitatis curis implicitã, certo rerum nũtio absoluit. Paruo post tẽpore ui Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, ut si secundam huic similem accepisset, cultu uacua mansisset, resꝗ eius non afflictæ modo, uerumetiam perditæ fuissent. At Sueno non contentus semel Saxonibus supplicasse, iteratò ad Henricum decurrit, per quae Sclauos eius ditioni parentes in patriam se peruehi laborabat. Quorum classe translatus, in Fioniam lætis ciuibus ad urbem Othenas se contulit, salutem suam aduersum innumeros paucorum præsidio defensurus. Sed & pax immunitas que per Sclauos eius fautoribus promissa. Igitur siue impetrandæ pacis, siue amplectendæ maiestatis intuitu tanta tuendi colendi que eius apud insulanos cura flagrauit, ut passim ad ipsius præsidium uirorum fœminarumꝗ turba concurreret, egregium reputantium aduersum eos qui rerum summa potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Vualdemarus aduersum Fioniam terra mariꝗ cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fioniensium paucitatem oppressissent, nisi Vualdemarus miseratione reliquiarum afflictis insulæ rebus parcendum putasset, ne post nouæ cladis calamitatem populi residuum exhauriendo, plus patriæ quàm hosti nocuisse uideretur. Itaque æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quassare satius ratus, expeditionem ad concilium transtulit. Nam autore eo res in colloquium uersæ, condictumꝗ ut Sueno cum adscripta sibi clientela Lalandiam concederet, ibi que propemodum solitarius degeret, quoad inter ipsum & duces de pace plenius conueniret. Die postero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob insidiarum metum balnea communicare non auso, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam sacris religione processionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipso perducitur, arbitrorum nemine

præter

A præter Absalonem admisso. Tum Sueno intra sacellum residens, sinistra mihi, inquit, iampridē Vualdemare fortuna, cōsortiū tuæ familiaritatis inuidit, quanquam & animū bene de te semper gesserim, & à patris tui interfectore mens non solum ultionem exegerit, sed etiā suscepto aduersum patruū bello, salutē tuam inter parricidales manus sine cuiusque præsidio constitutam plenis pietatis armis ab exitio uendicauerit. Post quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateret, ut regni, ita tui quoque curā arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator accessi. Nec mea parcius quàm priorū opera seruatum te scito. Pro capite tuo nondū in ætatem producto, aduersum hunc cuius fidē nunc societatēque exosculathe arma suscepi. Quæ nisi felicius auspicatus fuissem, filio Magni immerēs pœnas luisses. Qui nisi me tertiū extimesceret, haudquaquam te secundū pateretur. Dum uiuo, uitā tibi aduersus eius insidias prorogo. Extinctus ut meū ita tuum quoque diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nūc charitatis tuæ fiducia, arbitrū te pacis in me faciendę cōstituo. Contētus ero qua me cumque sorte donaueris, tantū apud exteros calamitatis perpessus, ut priuatus aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò cēseri malim. Arbitror quoque, ut cū singula iustius æstimaueris, inter probra ducturus sis potius parētis tui interfectore quàm ultore procreatū, excolere. Hæc & similia replicantē Vualdemarus interpellare nō dubitans, frustra meā, inquit, Kanutique concordiā cassare pergis, cum & ipse paternæ culpæ affinis nō fuerit, & mihi in eius expiationē olim iusta persoluerit. Quod autē ulterius tibi militare nō tuli, nō meæ leuitatis, sed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerē socero necandū tradere statuisti? Atqui nisi prauitatem tuā eius honestas uicisset, inter uincula moriturus abieram. Quoties
B meam, quoties Kanuti salutē per insidias attentatam, fraudulentis consilij nisibus obruere uoluisti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere passus non es? Verum ne cum reprehēsione propinquū auertere uidear, res tuas aduersum caput meū restaurare tentabo, plus miseratione fortunæ tuæ, quàm credulitate promissionis inductus. Quam humanitatē cum scelere & fallacia repensaueris, simplicitatē nostram artibus tuis circumuētam ne existimes, sed potius fidem, pietatemque periculis locū dedisse. Tunc Sueno uerbis in simulationē compositis perfide se acturū negare, syncera fide eorū amicitiā expetiturū promittere, præsertim cum nec sibi nec liberis cōsulturus uideatur. Eo enim se morbo esse, ut annum uix conficere queat. Præterea sine filijs esse quibus regnum parare debeat. Quid igitur nisi culpā & ignominiā perfidia quæsiturū? Malle itaque quantumuis tristes fortunas excipere, quàm maximo famæ dehonestamēto sceleratā sui memoriā per totū terrarū orbem disijcere, breuesque regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimisso Vualdemaro Lalandiam ipse cōcessit: ubi paucitate satellitū non cōtentus, nouos quotidie stipatores adsciuit, cliētelæque gradibus incremētis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanquam pacē cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Vualdemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehūtur. Tunc Vualdemarus quod Suenonem familiarius frequentare soleret, cum paucis ad eum uisitandū contendit, Kanuto fidem perpetua suspiciōe damnāte. Cum quo Sueno Kanutū pariter adesse ratus, subornat ex suis qui iurgantiū more rem in strepitū seditionemque conuerterent, æmulosque pariter ferro uiolarent. Quem ubi sine socio uenire cōspexit consilium reuocauit, parū pficuā alterius sine altero oppressionē existimās. Vualdemarus cognitis insidijs sed dissimulatis, multa Suenonis adulatione uexatus, cum ab eo die postero ad familiare colloquiū expeteretur, non aliter annuit, quàm ut uterque solitarius adesset. Eo nanque corporis habitu erat, ut cum nemine uiritim con-

C gredi dubitaret. Militibus itaq; procul abesse iussis inuicē collocuti, proximo die cōcilium aduocāt. Tūc Sueno siue cognationis fiducia, siue tegēdæ fraudis studio Kanuto consentiente, Vualdemaro compositionis arbitrium tradit, probaturum se quæcunq; per ipsum taxarentur, affirmans. Igitur Vualdemarus ipsis sibiq; regij nominis usurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem nō minus incolarū multitudine, quàm spacijs abundantem in unam portionē secreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumq; penes ipsum ut partitionis, ita optionis quoq; potestas existeret, primā sibi, secundā Suenoni indulsit: priorq; Iutiam ipse delegit. Tunc Sueno cui post ipsum optio debebatur, ne mediū inter æmulos locum acciperet, Scaniam poposcit. Ita minores insulæ duorum electione prçteritæ, Kanuto cessere. Fides pacti sacramēto componitur, ut religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tendūtur, autor rerum in cautionem uocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis stabilire cōsilijs, Deum simul & pactionis præsidem, & temerationis ultorem efflagitant. Pontifices quoq; censuræ suæ partibus interfertis, ijs qui pactū rupissent execrationis sententiā intētabant. Præterea condictū delatores mutuò prodi debere, ne mēdaciorū obscuritate synceritatis habitus corrūperetur, cōcordiæq; quassaretur integritas. His ita compositis, Kanutus in Sialandiam cuius iam possessionē adeptus fuerat, Vualdemaro comitante prçcedit, Suenonem breui subsecuturum hospitio suscipere cupiēs. Quem postridie Ryngstadio susceptum expertus, dum in eius occursum bonæ fidei studio pergeret, Ryngstadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatū fuisse Suenoni, cum armatorum multitudine eum uenire. Hausit ergo cum suspitione cautelam, argumentoq; perfidiæ sumpto con-
D cionem quæ eo fortè die magna popularium frequētia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Vualdemarus uero apud quem fides suspitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem constātius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutū & Vualdemarū dummodo pariter affuissent necare iussi. Comperta alterius absentia Sueno, reuocatis satellitibus multa uenientem gratulatione prosequitur. Percunctantem illum cur nullo discrimine impendēte comitibus uteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, consiliū propositumq; suum summa animi dissimulatione suppressit. Roskildiā deinde, Kanuto cui illic hospitalitatis ius erat inuitāte, procedens, nocte per ludos & comessationē exacta, diluculo Thorberni uicū haud procul urbe situm, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quç illic educabatur cernēdæ charitate perductus. Ferūt tunc uxorem Thorberni dixisse, mirari se eum in hanc cōditionis uilitatē adductum, ut quod totū gesserat, eius tertia parte contentus habere sustineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Vespera appetente mittūtur à Kanuto qui cœnatum eum accerserent. Quos Thorbernus perquam iucūdæ excipiens, cum super regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & uapore contractam, tarditatis eius causam astruxit. Sueno uero cum expectationis suæ excusationem afferre uellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum se dixit. Discors causæ redditio percōtatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu urbem repetens, inter consortes quasi per ætatem honoratior medio sedendi loco receptus est. Mensis post epulas amotis, cum munitioribus poculis passim & uarie discurrentibus cōuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum poposcit, gloriatus se eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari cōsueuerit. Quod dictum iactantiæ simile, re uera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non suppetente, ne lusui quidem uacatum est. Inter

cætera

A cætera cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumq; cantilena complexus, uarias ei contumelias formatis in carmen conuicijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum, Sueno dissimulata molestia fortunas suas liberius recinere iubet, perquam libenter se post ærumnas, malorum meminisse confessus. Crepusculo appetente, illatisq; ex more luminibus, miles Suenonis Thetleuus, qui paulo antè conuiuio egressus fuerat, reuersus in regiam, occasionem ædēdi facinoris oculis, animoq; tacitus perlustrabat. Cumq; paulisper attonito stupentiq; similis constitisset, Kanutus eum propasso in terram amiculo sedere sibi proximū iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit, euestigioq; regressus exiguo capitis motu Suenonem accersit. Quem signi tam latētis ignarum, Kanutus à Thetleuo uocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgēti paulùlum insusurrasset, quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabāt. Tunc Kanutus perinde ac insidiarum præscius, Vualdemarum brachijs attrectatum osculo petiuit. Causam blandimēti, cum minime sic se aliàs gerere consueuerit, ab eo cui osculū tulerat interrogatus, suppressit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per posticum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Vualdemarum à subornatis ferrum distringitur. Sed Vualdemarus ocyus sede exiliēs, manum amiculo obuolutam non solum applicatis capiti suo gladijs obiecit, sed etiā Thetleuum acrius in se ruentem pectoris impulsu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipse collapsus, femur quamgrauissime sautiatus est. At ubi primū pedibus se excepit, recepti uulneris immemor, dum perruptis obstantium globis foribus exiliret, quidā obscuro loco obuius, arrepta cinguli ipsius pensilia, retentare eum conatus, abrupit. Interea alijs (ne noctis errore facinus impediret) B fenestras reserātibus, Thetleuus humo resiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit. Excipit semianimem Absalon, Vualdemarum esse ratus, fluidumq; cruore caput manibus ac sinu complexus, inter ipsos armorum strepitus salutē suam quàm regis curam negligere præoptabat, reliquijs spiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à se teneri cultus indicio expertus, permixtū mœrori gaudium habuit. Dobicus uir prima audacia, dum regis necem in autores uindicare conatur, occiditur. Itaque noctis obscuro neminem discerni patiente, in eos qui ualuas propius accessissent, stricto ferro proruebatur: quia tenebrarum accessio, hostes, an commilitones adessent, incertos fecerat. Igitur Constantinus qui primo inter Kanuti necessarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur, Absalonem in cuius iam gremio complexuq; Kanutus spiritū deposuerat, ad unum ostiorum accedere quo tutior sibi in reliquum procursus pateret, tacite postulabat: parenteq; eo seorsum elapsus, ab ijs qui foris uersabantur exceptus, opprimit. Absalon uero propior eius petitioni quàm suæ saluti, Kanuti corpore reuerenter amoto, securus periculorū in armatos progreditur, crebrasq; eorum interrogationes confessione sui nominis absoluere dignatus non est. Itaq; constantia taciturnitatis adiutus, salutarem inter hostes egressum habuit. Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris nō autores modo sed etiam conscios execrabatur, ab eius se culpa alienissimū protestatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno secutus impetu, per ludibriū Absaloni cōminando discessit. At ille ad australem atrij portā, quo Trinitatis ędes ambitur, progressus, infesto satellitum occursu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfusum, quidam fortè cum alijs superueniens, non solū ferri, corporisq; sui pio uindicauit obiectu, sed etiā quendam à pectore eum cōfodere gestientē pœnas sibi si nō desisteret daturum minatus, salutare ei diffugium conciliauit. Absalon quoq; tempestiua corporis declinatione percussorem euitans, tunica qua latus eius proxime

C tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis spes penitus elaberetur, futurum patriæ columen fortuna seruauit. Inde digressus cum in Ramso uicũ nocturno itinere peruenisset, attonitũ solitario eius aduentu uillicum, nunciatis quæ Roskyldiæ inciderant, pene exanimem reddidit. A quo uegetiore equo donatus primum sororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occisum, Vualdemarum uero grauiter affectum cognosset, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate uoluptatis contraxit. Interea Vualdemarus duos duntaxat è suis casu comites assecutus, gressum femoris debilitate negatũ, uitæ cupiditate prouexit. Igitur inceden di usum uulnere debilitatum à necessitatis uiolentia mutuatus est. Adeò corporis dolores, animi metus extenuat. Deinde sequaciũ ope equo impositus, in eum forte uicum casu ductante peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Absalon paulò ante præcesserat. Quem postquam ex uillico recẽter ad matrem discessisse cognouit, præuijs locorum peritis, post eum contendit. Adeò corpoream ipsius debilitatem, duratrix infirmitatis humanæ necessitas cõfortabat. Illic procurato uulnere, femoreq́ fascia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ciuibus, nocturnis æmulorum insidijs appetitum se queri, amiculum quod de industria confoderat, ostendere, Kanutum & Vualdemarum hospitalitatis uiolatores, periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum facinus alterius nece propulerit, auxilia aduersum superstitem implorare. Assertis eius, quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non est. Deinde ne Vualdemaro maritimæ fugæ locus suppeteret, totius insulæ nauigijs confodi iussis, solitudines quoq́ quibus eum irrepsisse crediderat, exquisitius indagãdas curabat. Igitur Vualdemarus tribus duntaxat comitibus fretus, non per abdita nemorum, aut

D inaccessa paludum, sed per tenues admodũ saltus errabat, tutiora ratus loca, quæ minus hosti suspecta fuissent. Hesbernus quoq́ cum aliquot procul in planiciem mittitur, qui se patentioribus interdũ campis, Vualdemarum simulaturus, ostenderet. Complures quoque duce eo uarijs in locis multitudinem suam, regiæ transitionis simulatione conspiciendã præbebãt. Cumq́ demũ Iutiã accedi placuisset, familiaris ei faber nauigium, quo in eam traijceretur reficere iussus, metuens ne Suenoni pœnas daret, operam suam sub specie coactionis extorquendam perdocuit. Igitur Hesbernus officinam eius agrestium frequẽtia completam ingressus, imprimis eum fictæ precis commento solicitat. Refectionem abnuenti, inijcit manus, nexumq́ deducit: abstractus artificiũ præbuit. Itaq́ sub iniuriæ simulatione & amico utiliter paruit, & apud Suenonem sibi impunitatẽ salubriter conciliauit. Tunc armamentis, commeatibusq́ per Hesbernum exhibitis, Vualdemarus noctu cum suis nauigationẽ orsus, coorta subitò tempestate, inusitatam maris sæuitiam expertus est. Ipsis quoq́ militibus immanium undarum aspergine prolutis, tantũ algoris incessit, ut singulis corporis partibus hebetatis, ne uelum quidẽ ad nauigationem commodũ circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi uis antennam impulit, ut inter undas effracta decideret, nec minus imbrium quàm fluctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto regimine quo proram deflecteret ignarus, solum uenti imperiũ expectabat. Aër quoque crebris internitentiũ fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore concrepuit. Tandem per summam nimborum rabiem insulæ cuidam errore nauigationis appulsi, detractũ undis nauigium, quod ancora retentare nequiret, circunstantiũ arborum ramis in foros detortis, quò minus lapsum collideretur, tenacius astrinxerunt. Eadẽ nox Sclauos ad Hallandiã mille quingentarũ nauiũ classe appulsos, naufragio obruit. E quibus quotquot uiui in littus euaserant, ferro periclitati sunt. Diluculo Vualdemarus administrato per Hesbernum uiatico, militibus

A tibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, uulneris præsentia conciliauit. Itaq; nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. Tunc mater Absalonis, & soror egregiũ uirilis industriæ facinus edidere. Siquidem ut regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarũ Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Vualdemarus ocyus æmulo occurrendũ existimãs, primis eum Iutiæ liminibus prohibere cõstituit. Quo cognito in Sialandiã se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum cõtracto, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Vualdemarus incertũ belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum ut eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adscisceret, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandã seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusiũ petit, Sialandiã, quod Suenoni receptaculo esset, armis attẽtare constituẽs. Ex Suenonis quoq; militia cõplures ob immane eum scelus perosi, Vualdemaro se iungunt, tanti facinoris reatũ, auxiliorũ fomentis prosequi nefas ducẽtibus. At Sueno qui bellum inferre q̃ excipere speciosius duceret, magnitudinẽ animi sui intra unius insulæ fines cõcludere nequiẽs, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiã appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueũ recipi iussis, cum prõptissimis equitũ sub dubia oppidanorũ fide Vibergũ cõcessit. Quod cum Vualdemarus per transfugarũ quendã expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandã hostiũ classem, Saxonẽ & Iurisium cũ naualibus copijs
B mittit. Quorũ autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorũ monitis quàm regis imperio tribuendũ putarunt, eiusq; desertores, quàm horum hostes existere maluerũt. Verũ Fionẽses apud quos plus regis quàm priuatorũ respectus ualuit, spreti monitus pœnas uapulando luere, pulsatiq; dedere fugam, quam sospites abnuerũt. Nec quicq̃ Sueno malorũ ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostiũ consilia cognoscere iussus, cum prope Vuibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusiũ petẽtis obuiũ contemplatur exercitũ. Igitur ne res diligẽtius q̃ fortius explorare uideretur, præcedentium quosdã effusius obequitantes, hasta ualidius appetitos militari uirtute prostrauit. Quorũ equos potius comitũ ope, per deuiũ abstrahẽdos curauit. Tũc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrãtes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorũ cõscensis bello se præparãt. At postq̃ inæqualia loca Parmẽsis prospectũ planicies dedit, solũ contuẽtes Hesbernũ, post eum prõptissimos dirigũt. Quibus ille uolucri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, ut interdũ quieti descẽdendo cõsuleret. Cumq; insecutores frustra se eius occupatione inhiasse cõspicerent, alloquiũ ipsius sub fidei promissione eminus uociferãdo deposcũt. Negat eorũ se colloquia suscepturum Hesbernus, quod lubrica fide serotinis esse temporibus consueuerint, facetissime eis perfidiam quam recenter Roskyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum dũtaxat, cognomine Thema, antiquæ societatis fiducia accepta fide, propius accedere passus, cum super Vualdemaro pluribus rogaretur, reliqui inter se equis de industria concurrẽtes, insidias ei sub exercitationis simulatione tendebant. Tunc Petrum Hesbernus quid animi socijs esset aduertere postulat. Ille fidem suam commilitonum perfidia quassandam ueritus, obuersa hasta confixurũ se, qui in Hesbernum irruisset, exclamat. Quorũ fraudem Hesbernus per angustos diuerticuli recessus, præpropere pontis cuiusdam transitu præcucurrit, intentasq; lateri hastas cuspidis suæ frustrabatur obiectu. Quumq; eos

C identidem dignis perfidiæ conuicijs affecisset, procul inde discedens obuios fortè commilitones de hostium insecutione edoctos, propinquis uiæ fruticibus occultauit, ac protinus ipse equo dissiluit. Qui uero in eius captionem intenderãt, nondum hac spe deposita, cursum dirigere perseuerabãt. Quibus ille procul conspectis equum insilit, eiusq; latera crebris de industria uerberibus attundendo, ficto cursum labore confecit. Igitur insequentes conceptam intercipiẽdi eius spem maiori conamine prosequentes, acrius equos urgere cœperunt, haud dubie ab hostibus capiendi, nisi insidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occursandi cupidinem ocyus latebris erupisset. Itaq; ex unius procursu datum sibi insidiarum indicium existimãtes, ad socios impigre relabebãtur, aliena impatientia quàm sua prouidentia feliciores. Ita Hesbernus nisi sociorum imprudentia uetuisset, calliditate perfidiam ultus fuisset. Per quem Vualdemarus hostes imminere comperiens, nondum se committendi belli uiribus abundare cõfisus, iunctum uico pontem, ne eis peruius foret, partim discindi iubet. Itaq; & tutum militi munimentum, & opportunum cõtrahendis uiribus spatium ab amne mutuatus est. Cumq; nec Suenoni transeũdi facultas, nec Vualdemaro obuiandi uoluntas suppeteret, promptissimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis missilibusq; certantes magna fortitudinis experimẽta dedere. Quippe quia cõgressionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum lasciuia decurrebat. Vualdemarus tandẽ gerẽdi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs superato hostem appetere statuit. Nocte uero quam belli insecutus est dies, frænatos stare equos, pastuq; penitus arceri præcepit, ne satietate graues, cursu hebetes forent. At Sueno castris sata complexus ex ipsa agrorum ubertate abunde equos refici iubet, ignarus stomachi sarcinã cursui impedimẽto futuram. Cumq; Vualdemarus exercitu in aciem
D digesto procederet, cohortẽ armis signisq; fulgentem è latere conspicatur. Quam primo hostilem ratus, ex speculatoribus cognoscit socios esse quos metuat. Quibus in aciem receptis fidẽtius in hostem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, ut ne à decima quidẽ exercitus parte, signorũ ordines prospici potuissent. Tunc quibus à Suenone commissa speculatio fuerat reuersi immodicas hostium uires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm sustinendam esse. Fore enim ut multum ex eius numero copijsq; dies detraheret. Cuius cõsilij salubritatem Suenoni admodum gratam Achonis cuiusdam Christiarno procreati temeritas reppulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deserẽdum esse dicebat: quippe qui ita sibi consulere nolint, ut rem familiarem proprio spiritu chariorem hosti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem esse iubet, quoties exigua manus ingens uictoriæ decus acceperit. Itaq; si animos suorum nõ numerum metiri uelit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hostiũ multitudine concipiendum fuisse. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam non militum robur, sed uulgus inerme cõstruxerit. Hac exhortatione regem salutari consilio depulsum, perniciose parere coẽgit. Ex parte Vualdemari iuuentus ferrugineis succincta tunicis, dextrum aciei latus cõfecerat. Quam Suenonici ob eximiam ferri similitudinem uario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus sui cuneum destrinxerunt. At ubi specie deceptos se uident, ab his ad regiam phalangem insultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Vualdemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolasse produntur, ut complures se erectis militum hastis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoso carmine prosequendo, Vualdemari milites per summam uindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congressuris sepes frugum ambitrix obstabat, quam neutro

equitatu

A equitatu propter palorum eminẽtia acumina trascendere præsumente, Vualdemari pedites disijcere aggressi, pugnæ principium ædiderũt. Qua Suenonici leui negocio uicti, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onusti perseuerãter cursum intendere nõ ualebant, quod saturitatis moles citam eis lassitudinem ingerebat. Primipilus ipse & equo in hostem cõuersus, sparsosq; fuga socios ad pugnam capessendam hortatus, tandem circũspectis nusquam auxilijs, signũ humi defixum sinistra complexus, dextra propius accedẽtes obtruncat. Ad ultimũ memorabili pugna ædita, circumfusæ multitudinis uiribus lacessitus obruitur. Sueno cum paucis ad palustria forte fuga perueniẽs, cum luto desidente equi uestigia mergerẽtur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne sic quidem cœno onus ferente, etiam arma deposuit. Postremo quanquam suorum humeris anniteretur, suprema uictus lassitudine comitibus aufugere iussis, in arboris unius radice consedit. Adeò quippe eum uires defecerãt, ut ne gradum quidem alieno subnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam suorũ per ignauiam discedere omni fato tristius ratus, ab agrestibus indagandæ prædæ gratia superuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis esset interrogaretur, regis scribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maiestatis impositus, siue metus, siue spei instinctu Vualdemaro se præsentari poscebat. Hæc orantis caput agrestium quidẽ subitò aduolans securi præcidit. Corpus eius nullis funeris impensis honoratum, ignobili sepulturæ popularium cura mandauit. Vluonem bello captum, Vuibergiq; custodiæ traditũ, Hesberno duntaxat quò minus puniretur obstante, capitali supplicio Kanuti milites affecere, sanguine eius ducis sui manibus parentandum putantes. Prænsus quoque Thetleuus cum ad eculeum abstraheretur, primo culpam apud captores

B excusare pergebat. Postremo cum sine effectu præces esse cognosceret, adeò effœminate se gessit, ut uirum exuere uisus ne lachrymis quidẽ abstineret aut planctu, muliebremq; animum uirili corpore clausum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à se principis manibus pœnam persoluit. Magnus uero posterioris Erici ex pellice filius, qui & ipse Suenoniani nominis acrior quàm iustior defensor extiterat, cum captus ultima se passurum arbitraretur, supra uota propitiam uictoris clementiam expertus est. Quem Vualdemarus sibi à captoribus præsentatum, sub respectu cognationis nõ spiritu modo, sed etiam honoris ac potestatis incrementis donauit. Cumq; abundè esset impunitatem tribuisse, etiam liberalitatem adiecit: ne districtũ ultorem agendo, plus iræ quàm necessitudini indulsisse uideretur. Itaque tametsi iniuriæ supplicium deberetur, propinquitati salus tributa est. Igitur nõ minus in aduersario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obsequiũ ueneratus, hostem amicis præmio æquauit. Burysium etiam ut sanguine sibi, ita animo obsequioq; cõiunctum, quod optima ipsius opera aduersum Suenonem usus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus prosecutus est. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ fastigium recenter euexerat. Tum uero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hostium cladibus contenti, communiter regem adeunt, ut eos qui Suenoni interficiendi Kanuti consilium dederant proscriptione prosequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebãt, quanquam is cum apud Randrusij pontem dimicaretur, præsentibus quorum consilio Kanuti cædes commissa fuerat, huic se perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens. At rex metuens, ne si tot gentis suæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Burysiumq; dubia fide suspectos, proscriptorum aduersum se armis instrueret: ueniam sontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad ultimũ instantium perseuerantia uictus, ne à Kanuti interfectoribus remissius ultionem exigere uideretur,

C proſcripturum ſe quos iuſſiſſent promiſit, nec alio pacto patriæ redditurũ, quàm ſi eorum precibus reuocarentur, quorum ſententijs exilio adacti fuiſſent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiã deflexum exiſtere, ac plerunq; mortales affectus, cum ipſa rerum uarietate cõſentire. Nihil enim in his tam aſperum reperiri, quod tempus aut caſus lenire nõ poſſit. Cæteris eiuſdẽ gregis, ut ijſdem potius bonis militibus uteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; ſe eius amicitia propiorẽ exhibuit, quanto ipſos ab illius parricidalis commenti conſcientia remotiores agnouit. His ita compoſitis, ut regni initia ſtrenuis militiæ operibus auſpicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad ſitum & uaſtitatem uſq; redactam iniuriarum ultione reficeret, publica claſſe Maſnet inſulam, bellum Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in cõcione exhortaretur, ſeniores quibus pro roſtris dicẽdi mos erat, claſſem tutò proceſſuram negabant. Nam & ſuos cõmeatibus defici, & hoſtes compertũ regis habere propoſitum. Aucupãdæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus exiſtere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cæterum nõ paruæ temeritatis eſſe, aduerſum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunã. Præterea in eam claſſem Danicum penitus coiſſe robur, quod ſi periclitari contingeret, profectò Sclauos unius uictoriæ beneficio, Dania potituros. Nam ſi res parũ ex ſententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur uni prælio tantæ nobilitatis uires impendere debere, dum modo uictrices parum gloriæ, uictæ dedecoris plurimũ ſint laturæ. In hanc ſententiã totius concionis ſuffragia conſonabãt. Cuius arbitrio rex expeditionẽ remittere coactus, propoſito ſuo celerius quàm cupidius ceſſit. Apud quem Abſalon in nauẽ regreſſum, deſidiã eius eludens facetiſſime cauillatus eſt. Nam cum ſolutæ expeditionis cauſam per-

D quireret, dixiſſetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum ignauis & ignobilibus cœptũ exequere, aut proficue uictor futurus, aut parum damnoſe uincendus, quũ nullo in momento uilium internicio ponenda ſit. Ita lepidi ingenij adoleſcẽs, indignationem ſuam ad inertiæ exprobrationem ſub ioci ſpecie conuertit. Quæ tam faceta eius urbanitas, tacitum regis conuicium fuit. Per eadem tempora Aſcero Roskyldenſium antiſtite decedente, ſuper ſubrogando pontifice plebis à clero ſuffragia diſſidebant. Eadem etiam tempeſtate diuidua Roskyldenſis populi cõiuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæſis, partim urbe eiectis, non contenta indigenarum ſodalitas alienigenæ cõiurationis partes protriuiſſe, etiã in eum qui regiũ numiſma adminiſtrabat, non tantũ ædes eius ſolo æquãdo, ſed etiã bona omnia diripiendo ueſaniam ſuæ conſternationis exercuit. Tunc rex ob maieſtatis ſuæ contemptum acrius ciuitati infenſus, cum ad excidiũ eius magna prouincialium manu niteretur, miſſis ad ſe deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduerſum patriam uteretur, incolumitatẽ urbi, ſuſcepta pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingreſſus, Trinitatis ædi inſeruientiũ penates intrauit, eorum de creãdo pontifice ſuffragia, ſuo proſecutus aſſenſu. Quanquam autẽ ei in eccleſia à maioribus cõdita ac dotata, iuris aliquid competere uideretur, nihil ſe tamen aduerſum eam aut illicita affectatione, aut inſolita conſuetudine præſumpturum dicebat: ſacris ſiquidẽ legibus cautum noſſe, ne clerus peculiare eligẽdi ius regali imperio obnoxiũ habeat. Itaq; præſentiã ſuam haudquaq; impedimẽto futuram, quò minus electoribus libera ſuffragiorũ arbitria maneant. Tunc clerus religioſam eius iuſtitiam ſummis gratiarũ actionibus proſecutus, concilio exceſſit, delectum curioſius habiturus. Cumq; tres ſpectatæ opinionis uiros, quibus quartus ob uirtutem Abſalon adijciebatur, circumſpexiſſent, ut ex eorum numero potiſſimus aſſumeretur, Vualdemarus tacita ſingulorũ ſuffragia in unius tabulæ ſegre

gata

A gata uolumina referri iussit, synceriorem electionis habitum ratus, si uniuscuiusque uoluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitque ut omniũ scripto in unam coëunte sententiam, honoris culmen Absaloni decerneretur. Qui mox antistes creatus, non minus piratam se quàm pontificem gessit, parui æstimans intus religionem tueri, si foris eam periclitari pateretur. Neque enim minus sacrorum attinet cultui publicæ religionis hostes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ uacare. Itaque pontificalibus tectis maiore ex parte solo æquatis, quò patriam firmioribus uallaret excubijs, maritimam assidue stationem peragens, habitationis usum interdum à syluis, frondibusque mutuari solebat. Cuius tam humilis mansio, conuulsos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoque eius præsidia, Sialandenses salutaria senserunt. Nam domesticas conciones ad uim & rixam usque litigiosas, moderatione sua ad pacatiorem habitũ perduxit. Tantaque facundiæ eius ornamẽta fuere, ut eos semet stoliditatis damnare cogeret, qui eum inertem elinguemque crediderant. Nec pensi duxit duratos gelu fluctus hybernis sulcare nauigijs, ne ullum anni tempus salutaribus uacaret excubijs, aut insignis eius erga patriam pietas necessitati cedere uideretur. Itaque non minus patriæ parentem quàm pontificem egit, militiæ & religionis sociato fulgore conspicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum solenne instaret, apud Borlundam uicum aduersum Sclauos congressio extitit. Nunciata nanque eorum irruptione, clientela duntaxat sua quæ decem & octo militum numerũ explebat, instructus, aduersum quatuor & uiginti nauium copias, ut periculoso, ita felici certamine dimicauit. Compluribus siquidem aduersæ partis equitum fusis, pedites fermè omnes oppressit. Nec in tanto discrimine quempiam ex suis præter unum amisit, pontificatum & militiam pulcherrima uictoria auspicatus. Paucos ex hostibus arma spoliaque fugæ liberius ineundæ gratia per ignauiam abiectantes, iuncta campis sylua seruauit. Eodem anno ciuitas

B Arusyensis acerrimis piratarum incursibus afflicta proditur. Tunc quoque Falstrensibus paucitatem suam aduersus infinitam Sclauorum classem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam missus communi obsidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis segnitiem exprobrando dixisse fertur: priores reges in talis, præsentem uero in prima pedũ parte calcaribus assueuisse. Quod dictum pincerna desidiæ conscietia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo non debuit inculcauit, & quod suæ cõtumeliæ erat in maiestatis opprobrium transtulit. Alia quoque haud leuiori criminatione aduersum Falstrenses asperatum regis animum inflammabat, unius præcipitis linguæ uehementiam uniuersorum excidio multare cupiens. Siquidem impijssimam eis proditionis noxam affixit, quasi consiliorum omnium aduersum Sclauiam conceptorum indicia ad eam transmittere solitis, familiaritatemque quam interdum conciliandæ sibi salutis gratia ad hostes habebant in crimen deducens, obsequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæque deputabat. Nam & captiuos à Sclauis sibi commissos in custodia asseruare, & plerunque patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hostibus nuncio præcurrere consueuerãt, scilicet ut salutem suam quam uiribus protegere nequibant, saltem beneficio munirent. Huius itaque pestifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falstriæ ferro penitus exhaurire constituit, atque ad id peragendum, Sialandiæ duntaxat ministerium sufficere credidit. Absalone ergo Orientalibus insulæ copijs præesse iusso, Occidẽtales ipse ductare statuit, ingentibus passim, exiguisque nauigijs exercitũ traiecturus. At Sialandenses quod cum Falstrensibus diutinas ac uehementes inimicitias gesserant, acceptas iniurias communibus armis pensare cupientes, ultrò imperium obsequio præcurrebant, lætati regem sibi aduersum æmulos belli ducem, autoremque futurum. Sed hunc

C eius errorem sinistris monitis concitatum, fortunæ uiolentia felici remedio præcurrit. Nam cum rex magnis uiribus succinctus, iter ingredi uellet, apud Ryngstadium subita febri implicitus Absalonem remissis copijs ocyus ad se uenire iubet. Ita pestiferæ regis molitioni opportuna ualitudinis cõquassatio remedio fuit. Nec minus Vualdemari innocentiæ, quàm insontis populi saluti, misso cœlitus languore, consultum. Quàm porrò tunc non solum deformem, sed etiam miserabilem rei Danicæ statum fuisse credendũ est, cum foris hostilibus, intus regijs armis appeteretur? Quis uero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Imperator futurus in ipso penè fulgoris sui primordio regnũ, quod ex hostium manibus erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas tenenti, difficillimo morbo quàm maximo facinori implicari satius fuit. Itaq; languore indies acrius grassante, Absalon pro salute regia uotis excubare non destitit. Ad ultimum ueluti remedij desperatione perfusus, cum unicum in uirtute diuina auxilium restare animaduerteret, ad eam propitiandam summa cum examinatione uota pro ægroto nuncupaturus accessit: diuinamq; rem sacerdotali ueste amictus rite peregit, sacrificia deinde legitimis uerbis confecta ad ægrũ detulit, ac penè exanimi delibanda porrexit. Quibus ille refectus, cõtinuò oborto sudore, bonæ ualitudinis habitũ recuperauit. Antistes tamen adhuc de eius conualescẽtia dubius, languore ex molestia contracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac nisi cœleste remedium affulsisset, spes tantæ indolis in ipso ortu suo occubuisset. Sed nec illi sanitatis alienatio impedimento fore potuit, quo minus curã regis quam sospes gesserat, æger exsequeretur. Ratus siquidem emendatam ipsius ualitudinẽ tristi nuncio corrumpi posse, affectionem suam ei nunciari prohibuit, ne subita animi tristitia implicatus in pristinam pestem relaberetur. Sospitate reddita, ambo tam exitialis propo-

D siti interpellatori Deo saluberrimæ admonitionis grates soluebant: erroris q; eos non sine rubore pœnitentia subijt, cogitatæ impietatis effectum, diuinæ animaduersionis beneficio sublatam esse gaudentes. Salubriori itaque sententia animum amplectente, à ciuium periculis ad hostes usq; lacessendos studium traduxerunt. Tunc rex, Absalonis, Petri, Sunonis, & Hesberni, qui potissimum consilijs eius præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quàm maiore exercitu, occultoq; magis incursu quàm aperta classe expeditionis in hostem agendæ consilium cœpit: cum multo facilioris sit negocij inopinatos q̃ prouidos oppugnare: & plerunq; præualidæ multitudinis sententia salutaribus maiorum iussis obniti soleat, apud quam plus uirium Sclauici nominis terror quàm regium possideret edictum. Idcirco aũt perpaucos huius rei arbitros adsciuit, quod sciret quæcunq; ferro geruntur, publicis uiribus, sed priuatis consilijs administrari oportere. Et quoniam de Sialandensiũ nihil obsequio dubitabat, Scanicæ classis ducem agere præoptauit. Cumq; nondum integra ualitudine, Scanienses Lundiæ contractos expeditionis solicitaret edicto, maximus pontifex Eskyllus (nam ei cæteri proloquium deferebant) negabat in expedito naues esse, quibus tam subitò iussum perageretur. Cumq; rex obtemperantibus gratiam, supersedentibus iram se repensurum dixisset, tantaq; propositi cupiditate perfusum, ut unico proficisci nauigio quàm expeditionem remittere mallet. Eskyllus indubitatæ uoluntatis eius firmitate comperta, nõ solum consilium probauit, sed etiam qui regi comites deessent admodũ execratus, sua eum naui, impensaq; excepit. Iampridẽ enim regem expeditionũ dissuetudo nauigio spoliauerat. Postremi Lalandenses ac Falstrici in classem coire iussi, ne longa præsciẽtia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia deferrẽt. At ubi Landoram classe peruentum, rex spectandi exercitus sui auidus in campo copias explicare cõstituit, ut totas uires oculis subijciendo, an ea manu tutò bellum cõmissurus uideretur, aspiceret. Ab huius littoris continenti longior

arenæ

A arenæ tractus breuibus abscissus, curuatis anfractib9 portũ nauigijs facit, humilis ita ut ueniente æstu lateat, abscedente uisatur. Nam uadosus eius introitus diffusiore spacio opacæ altitudinis undas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges uanissimi erroris deliramento suspectum, perinde ac fatalem cauere consueuerant, proximo portu uniuersi agminis apparatum curiosissime contemplatus est, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerẽt, quatenus uires suas potius solida oculorũ fide, quàm cæco æstimationis augurio metiretur. Huic militiæ speculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio consumpta defecerat. Egressis portu, tranquilla toto mari nauigatio incidit. Sed ut taciti improuisiq; appellerẽt, remigijs eam quàm uelis instruere maluerũt, Absalone cum septem nauibus præmisso, qui Rugyani littoris excussius indagaret accessum. Siquidem Arcon oppidum uetusto simulacri cuiusdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctosq; eius præsidium petituros ex improuiso opprimere statuerunt: munimentum quidem habitatore uacuum serarumq; duntaxat claustris firmatum existimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præsentis numinis excubijs esset uallatum. Summa uero contractæ classis ordine digesta, ducentarũ & sexaginta nauium numerum reddebat. Absalon exequendæ speculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam peruenisset, indicantibus nautis, cognoscit regiam nauem subitò remigium uelo mutasse: miratusq; quid ita cetera classis incederet, quæ paulo antè uelis quò occultior nauigatio gereretur, abstinendum condixerat, postquam eam à statuto declinare cognouit, & ipse non suppetẽtibus propositi socijs, per summam animi confusionem puppim ultimus uertit, regemq; Monensiũ in portu receptum mœstior quàm libẽtior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, in-
B dignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aëris fauor & militum arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cũ quibus rex cõsilia sua participare solebat, rate egressum excipientes, tam deformem regis ab utili illustriq; cõsilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam sibi uenire iussos, ubi tristes animaduertit, admirans cur eo uultu essent: uisum sibi, inquit, ne tarda & intempestiua nauigatio proferretur, cursum eius ad insulam fuisse flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares existere. Cumq; nullum ab amicis responsum daretur, taciturnitatis admiratione permotus, proferre eos quæ sentiant imperat. Illi quæ inuicem cõtulissent Absalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri est, inquit, segnes hæsitare uoces, quas ingenti mœroris pondere obrutas quasi fauce obclusa latens animi strangulat ægritudo? Enimuero uicem tuam ad ignominiam uergere cõspicientes, interno mẽtis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obsequio mutas, paresq; quibus præesse debueras, utilissimis consilijs spretis, eorum monita consectando qui in æquo ponunt, pulcher ne rerum tuarum cursus an deformis existat. At postquam sine collega aut æmulo regnare cœpisti, altera nũc expeditio geritur, nec illius remissio quàm huius fœdior apparet. Siquidem summa rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ociosis nauigationis excessibus excusabilem reuersionis titulum quærimus: & cum nullis urgeamur obstaculis, ignauiam nostram necessitatis nomine censeri cupimus. Hiscine patriam operibus uindicandam, talibus ue regnum ingenijs auspicandum duxisti? Si uero maris sæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid superest nisi ut necessitatis imperio cogente, domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs insectandi? Hæc & similia tum molestiæ stimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per summam uerborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat.

C Quanquam autē rex aduersum dictorum eius libertatem acrius exarsisset, tamen ne monitorē impudentius auertere uideretur, magnitudinē iræ quam uultu teste conceperat, moderatione sua ad leue & tolerabile respōsum deflexit, dicēdo com plures operū suorū testes extare, nihilq; tam fortiter ab Absalone gestum, quod si nondum uirtute æquauerit, adhuc satis æmulari non possit. Nec plura eloqui passus cymba nauigiū repetiuit, subiūgente Absalone haudquaquam eum utilia suadenti succensere debere, cum aliquāto satius sit apertis amicorum monitis instrui, quàm occultis amaræ sugillationis morsibus obtrectari. Postera nocte concitatum acrius mare eò tempestatis excessit, ut regia classis non portu, non anchoris quo minus sparsa pelago disijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remissior eodem aëris habitu quatriduo perseuerauit. Quæ res iram regis aduersum Absalonem accensam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde salubre deprehenderat uoce fateri erubescebat, pudore serum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos cōmunione habita, postridie prædictos uiros fortè littori insistentes accessit, comitibusq; propius accedere uetitis, cōcitationem animi sui, inquit, tametsi dissimulatione uti uellet, iracundis oris notis proditam esse: dicebat parum quidē admiratione dignum, cum consultātis uocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædā tamen ab eis sapientius quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiam præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autem corrigere uelle, proximum amentiæ errorem esse. Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ uero tempestatis sæuitiam absque D cœlestium monitis humano præsagio comprehendere nequiuisse, neque quin ea delictorū pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis uiolentiam uitio sibi uerti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cōsilia, animum, operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiā aliquāto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum uoces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustresq; uiri spreti salutaris cōsilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat utendum esse, quod eius anceps incertaq; uarietas existere soleat. Sustinendum itaque donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox ut undas remigio habiles uiderint, sparsam ocius uniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mādat, sibi cumprimum eam remigij patientē aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittēte, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciādo tempestatē ex parte collapsam possibilem quidē profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta unde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior uideretur, ingēs regi capessendæ uirtutis præbuit incitamentum. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentem se, ex eo quę in Sclauia gerātur posse cognoscere.

Prin-

A Principio classis lætam alacremq; nauigationem pleno fiduciæ remigio proferebat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ uis quæ aperto mari licentius incumbebat, latentium undarũ habitum asperare non poterat, terreni tractus obstaculis undique secus incitatiorem fluctuum allapsum arcẽtibus. At ubi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili pene tempestatis occursu excipiebantur. Antistes ne fortissimos monitus suos parum iusto conatu prosequi uideretur, ingenuo pudore firmatus perseuerãtissima remigij obluctatione quasi cum necessitate certabat, regemq; uirtutis æmulatione prouectum, cœpti sui comitem existere coëgit. Itaque lenta & inhabilis ac pene inconcessa nauigatio hinc sæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis uiolentia regiam nauem aduersis undarum molibus implicatam, per summam procellarum asperitatẽ laxatis propemodum compagibus disiungi coëgit. Quo uiso rex tum uitandi periculi, tum etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scaniensis ratem propius adesse iussam, ensem dextra, signumq; læua corripiens, ut temerario, ita prospero saltu inuolat, eamq; remis acrius citari iubet. Eskyllum uirtutis pertinacia aliquandiu subsequi conatum, affectumq; regis quàm debilitatem nauigij sui propensius intuentem, partim regiæ uocis prohibitio, partim referta periculo necessitas reuerti compulit. Eo uiso, complures reuersionis occasionem ab erroris simulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamen erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutasse translati signi indicio liquere potuerit. Nonnulli quoque conquassatioribus nauigijs inuiti relabebantur, quod hisdem compagum firmitate defectis, concitati maris incursum sustinere nequibant. Qui uero procedere perseuerabant, ut uiribus corporis laboris continuitati sufficere possent, edendi nauigandiq; pariter officio fungebãtur. Ne

B enim nauigationis cursum uel paruula remigij intermissio moraretur, dextra remos, læua cibos tractabant. Exigua classis pars Absalone duce uirtutis & gloriæ æmulantior, inusitatæ tempestatis sæuitiam incredibili remorum certamine superauit, obluctatumq; pelagus infatigabili permensa nauigio, hora antelucana ad insulam Hythim ipsa quoque necessitate superior appulit. Tunc Absalon ne quid inexcussum omitteret, per Vuethemannum piraticæ operibus clarum officio speculationis addictum, & portus hostilibus nauigijs uacuos, ad Rugiam nihil hostile metuentem cognoscit. Nam armenta securis custodibus propter littus errantia, inopinatos incolas esse fidem fecere. Rex languido remigio seram nauigationem emensus, obtento portu protinus in Absalonis nauem se contulit, fatigatumq; tædio ac uigilia corpus somno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum superauerant annumeratæ, sexaginta duntaxat nauigiorum classem explebant. Duo tunc Hallandenses natu quàm animis nobiliores, paucitatem suam indubitato periculo oblatam rati, nauigio quo communiter utebantur, Absalonem petebant, seq; proprero regis alloquio opus habere dicentes. Postquam somno eum acquiescentem audierant, ocyus excitari poscebant. Absalon salutarem eius quietem importune rumpendam negans, quæ afferrent regem ex se cogniturum affirmat. Tum illi conquassationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes, optimam sibi nauigationis facultatem prosperantibus uentis incidisse dicebant, quod quibus aduersis ægre processerant, secundis facile reuerti possent. Quam ob rem eorum se beneficio uti malle, quàm cassam & inutilem expeditionem agendo, aut nauigij uitio, aut inediæ malo perire. Quos Absalon non solum deformitatem propositi specioso consilio mutare, sed etiam quo minus se probris obijcerent, honesto silentio supprimere iubet, ne tam pudendæ uoces alienis auribus exceptæ, inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaque eneruis & effœminati animi trepidationem, falso causarum commento colorare eos asseuera-

C bat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum supplementa per prædam latè patentem leui negocio consciſci poſſe. Cæterum ipſos famam & opinionem ſuam grauiſſimo crimine corrupturos, ſi regem apud hoſtes in tanta ſuorum paucitate, ſine reſpectu pudoris deſerere ſuſtinuiſſent. E quibus alter domi ſe negotia regia quæ ſumma cum celeritate exequi neceſſe haberet, manere ſubtexuit. Contrà Abſalon ſimulationem eius quia blandimentis nequibat, minis diſcutere cupiens, eos qui in expeditione ſoluenda plus arbitrio ſuo quàm regiæ indulſerint reuerentiæ, non tantum bonorum, ſed & lucis ac ſpiritus ereptionem patria lege meritos aſtruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi uentum uelo colligerent, imbecillitatem eorum durare trepidationem'ue corrigere potuit. Diſcedentes itaque execratione & conuitio per ſummam uerborum acerbitatem inſequi perſeuerauit. Quod cum expertectus rex ex Abſalone cognoſceret, tam impudentes & improbos deſertores pœnas ſibi luituros iurabat. Conſcenſa deinde inſula, accerſitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione ſollicitat. Compluribus ut redeatur expedire uiſum, quod tutò hoſtem laceſſere nequeant. Placituram rex ſibi ſententiam affirmabat, niſi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hoſtium incitamentum exiſteret. Nam & eos Danicæ expeditionis præſentiam ex caſtrorum ueſtigijs comperturos, & clandeſtinam eius reuerſionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei cauſa periculo ſe quàm rubori patere malle, haudquaquam proram niſi laceſſito hoſte uerſurum. Præterea ſe eorum qui ſimulata nauium fragilitate defecerant ignauiam æquaturos, ſi quos labore uicerant uirtute non ſuperarent, domosq; impenſa malè nauigatione repeterēt. Tunc Vuethemannus incautas Rugiæ res recenti ſpeculatione expertus, admouendas littori copias ſuadet: ſi ignari incolæ fue

D rint, impune prædam cædemq; facturas: ſin prouidi, confeſtim abſque diſcrimine redituras. Vtro autem modo ſe gerant, per arantium morem deprændi poſſe aſſeuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant uegetiores, ſopori ſe proſternere ſoleant. Hunc uero non niſi metu uacuis, altaq; ſecuritate firmatis obrepere ſolitum. Cęterum nemine talium dormiente reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri conſentanea, quàm magnitudini ſuæ conuenientia docuiſſe dicebat. Nunquam enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuiſſe, ſed ne ſe quidem primum regiam dignitatē hoc deformitatis genere maculaturū. Tunc Gnemerus Falſtricus quanquam aliàs uegetioris quàm ſapientioris animi ęſtimaretur, ſiue ingenio ſuo, ſiue regis fortuna monente ſummam omnium hæſitationem ancipiti ſtudio fluctuantem, ſalutari exhortatione diſcuſſit, incertamq; conſilij concionem ad ſuam ſentētiam perduxit, affirmando temeritatis eſſe exiguam manū cum immenſo hoſte conſerere. Cæterum Barcam prouinciā à Rugia breui freto diſcretam ob paruitatem ſui quocunq; paratu eſſet, populatu perfacilem fore. Denique regem quieſcendi gratia cubile petere, exhauſtasq; uigilijs uires, & attritum curis animum ſomno reficere iubet, ueſpere quo minus prouiſus irrumperet claſſem applicaturum. Præterea uadoſi fluminis anguſtias intraturos, ſparſam nauigationem tacito conficere remigio iuſſit, ne aut obſtrepentium remorum fragor ſecuritatem incolis demeret, aut ipſimet impactis arenæ nauigijs circa incertæ altitudinis uada diutius hærere cogerentur. Cætera ſe exploraturum promittit. Rex cupidè conſilio obſecutus, ueſpere ſigno nauigationi dato deſtinatum amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, claſſem incedere iubet, ne confuſa fluuialibus tardaretur anguſtijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gentis aucupatus, interceptos incolarum ſpeculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis ſyluis, rura ac uicos hoc acrius

quo

A quo latentius irrupit, incolasq; adhuc somni securitate torpentes, repentina incursione protriuit. E quibus complures perstrepentis equitatus fragore perculsi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula discusserunt. Complures eorum exertis per ostia capitibus, Kazimarus ne an Bugisclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta est. Antistes cum parte copiarum longinquam regionis plagam diuerso complexus itinere, eo locorum peruenerat, ut à regia cohorte eximiæ paludis interiectu distaret. De cuius admodum incessu dubius ne direptos à se uicos exuri pateretur, illustri consilio prouidit. Tandem procul ignes à rege æditos conspicatus, sibi quoque consimilis facti potestatem suppetere, confestim illato tectis incendio declarauit, socijsq; sui prosperitatem excursus, resperso flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædam abundè actam existimassent, iter ad naues remensi, quanquam grandi inuicem à se interstitio discessissent, uestigia tamen sua quo minus clandestinos reditus captasse uiderentur, ne ue alter alterum impetuosa festinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in asseruandæ classis officium relictus, ne hostili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incursatione peteretur, in paucas rates totius classis præsidium transfert, instructioribus quàm frequentioribus nauigijs hostibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne sociorum reuersio tardius nauigijs exciperetur, omissa fugitantium insecutione portum reuisit. Iteratò lacessitus, eodem ausu inuasoribus restitit. Sed & compluries attentatus, crebra hostium irritamenta occursationis perseuerantia superauit. Ita pertinaci magis quàm acri incursatióne uexatus, opportuna hostem agi-

B tatione premebat. Inter hæc regi in littus superuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs custodia uacantibus abesse Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero prosecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, uelorum intensione prosequitur. Sed interuallo præcessionis, & uolucritate nauigationis adiutos instando magis quàm occupando uexabat. Tunc quendam uicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij sui partem fortitudinis simulatione progressum aspiciens, uerbisq; magnam præ se laudem ferentibus prosecutus, ad ultimum quæcunque uiro forti erogarentur, egregiè & laudabiliter impensa asseuerabat. Ad ultimum uento obliquante prohibitus, quantum uelis emensus fuerat, conuersa nauigatione remorum obsequio pensat. Sed quò prosperiorem uelificandi, hoc difficiliorem remigij usum habuit. Itaque Danis aduersa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum nostris profundum compendiaria nauigatione sulcantes, subitò fugam in insidias uertunt. Quos Absalon per occultos pelagi recessus prosilire conspiciens, socijs metu nauigationem citantibus subsequi quàm antecedere maluit, præuiæ classis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod sequitur. Maxima Danorum pars rubore posthabito, quanquam hostes imminere conspiceret, deserto rege uelis malos onerare sustinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquanto desertores ægrius quàm hostes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò antè in prora astantem probauerat, breuitatem ueli sui quò maior nauigationis cursus existeret, pannorum additamentis producere conspicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impensum affirmans. Ita absque supremæ necessitatis discrimine, ueræ ac solidæ fortitudinis habitum explorare promptum non est. Enauigantium discessio, non clamore, non signis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeò omnium aures pauor concluserat. Cumq; rex intermisso paulisper

C remigio à præsentibus quid factu opus potissimum esset inquireret, cunctantibus cæteris Absalon insulam Hythim petendam, ibiq; secunditatem aëris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non sine rationum assertione negabat, quod perseuerante tempestate, nec reditum, nec supplementum classis habituri uiderentur, Sclauis aduersum se quotidiana copiarum incrementa sumpturis. Pandenda igitur uela, eamq; nauigationis æqualitatem habendam esse, ut naues uolucritate præstantes complicata uelorum parte tardiores operirerentur, & quas celeritate præcurrerent, societatis iure consequi debeant. Ita strenua Absalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ cessit. Vterque siquidem annis suis similia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis suis consentanea proponebat. Ita septem solis nauigijs ex omni Danorum classe residuis, Sclaui multitudine freti incitatissimo remigio acerrimoq; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebantur. Quippe cum primum excepere sagittas, propius ferre remos ausi non sunt. Paulò pòst destrictorum ensium laminis nunc ceruices suas, nunc scuta pulsare cœperunt, rati se Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris strepitu prosecuti, horribiles latè sonos ædebant. Hic quoq; procursus priori persimilis fuit. Obuijs nanque Danorum missilibus repulsi, continuò remigium retulerunt. Tertio ut hostem apparatu terrerent, contactos sole clypeos aqua perfundere, genibusq; superpositis in pugnæ usum extricare cœperũt, ueluti indubitatum nostris prælium illaturi. At tum demum seu cupiditate prædæ, seu ui pudoris accensi, uehementius nauigia concitant. Quæ species ut initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu uelut antè deterriti, inuictam paucitatis constantiam ulterius lacessere destiterunt, quãquam Danorum prouocatione admodum

D sibi insultari conspicerent. Rex cum ad aspectum patriæ peruenisset, concidente paulatim uento tam remissam & languidam nauigationem agebat, ut quanquam propasso uelo uteretur, eo ferè loci diem opperiretur, ubi noctẽ ingressus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, processum à remigio mutuatus est. Tandem obuiam Eskilli ratem ingressus, Scaniam repetiuit. Qui nouissime eum prosecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehuntur. Tunc Petrus Ranonis eloquentissimi uiri imperitam calliditatem eludere cupiens, non solum nexos, sed etiam remiges suos ut prædæ speciem augeret in eminenti nauigij parte constituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem uideret, dissolutionem nauigij simulare desiderans, sentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam respondente eo triduo sentinam aqua uacasse, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te responsis excipere debeant, callent. Tunc Rano paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ociosæ iuuentutis multitudinem exerto capite conspicatus, prædam existimabat, quietisq; suæ pœnitentia permotus, non similiter sibi ut Petro fortunam affuisse dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes existere nequiuisset. Autumno rex crebra Sialandensium ac Scanorum, rara uero Iutensium manu prouinciam Arcon urbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hisdemq; scandendis intentum à tergo per insidias circumfundere gestientes, magnis uiribus in insulam è continenti traijciunt. Per idem tempus coorta nebulæ uis, spissam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos uiæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu subsistere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum uictoriæ paruisse. Iamque Sclaui, quia nubium obscuritas prospicere non sinebat, caliginis errore protracti in medios fermè hostes inciderant, cum subito discussa sole nebula, exercitus propemodum consertos aspiceres.

Tunc

A Tunc Prisclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adesse Barbaros, factamq; Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari uirtutem. Responsum à rege est, reperturos hostes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido exagitabat, præter usitatum pugnæ morem confusis copiarum ordinibus, conspectos hostes incursare cœperunt. Nec tardior uictoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procursu duo regij milites ita inter se fortuitis equorum impulsibus concurrerunt, ut uterque excussus prosterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus est, ut læuus eius cubitus pertuso clypeo terræ altius infigeretur. Absalon itaque erigendi eius gratia descendere cupienti, manu ne subsisteret innuit, feliciter se lapsum reputans, si modo hostium cladibus attolleretur. Sed his euentus tristior specie quàm omine fuit. Regis nanque lapsus, hostilis ruinæ præsagium ædidit. Quippe superati sine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars sinum per quem traiecerat auidius repetens, salutem in undis quam quærebat amisit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hostem uitaret, ore tenus de industria aquis corpus immerserat. Nec hoc quidem auxilij genus quo minus à Danis in eadem uada descendentibus interimerentur, latebram eis præstare potuit. Cum que cæteris intra aquam prostratis, unus adhuc occultum pedibus saxum complexus sociæ stragi superesse uideretur, Absalon militibus ad opprimendum eum descendere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate est quam uestra milites æquare non possit. Neque enim uadabiliorem sibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam uocem frater eius Esbernus exhortationis loco suscipiens, quanquam Barbarum latentis saxi beneficio uti non dubi-
B taret, saluti fraternæ suæ uoluntatis imperium prętulit. Alijsq; renuentibus, aquas hostili cruore infectas armis onustus intrauit. Cumq; emissa in Barbarum lancea solum repetere uellet, undis uerticem inuolutus, profundo se excipiente demergitur, perissetq; nisi sociorum præsentia auxilio fuisset. Enimuero Olauus undis eum abstrahere cupiens, stimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptumq; brachio leuare conatus, penè sella pronus excutitur. Igitur urgente fato suæ quàm alienæ saluti propior extitit, sibiq; cœptam amici curam postponendo consuluit. Cuius propositum Nicolaus quidam fortius quàm felicius æmulatus, non temperauit quo minus cõcitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto se pari periculo reuocatus abstinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera seruari contigit. Cumq; littori restitutus fuisset, extinctus ab intuentibus putabatur, adeò illapsus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem socijs corpus suum diutius agitantibus, uomitu undam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, suspicere magis quàm eloqui ualuit. Itaq; qui aderant, corpus eius frigore obstupefactum applicatæ uestis fomento prosequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo sed etiam uocis usum recuperauit. Cæterum ipso die adeò exanguis permansit, ut uix eum funebris oris notæ desererent. Nec silentio oblitterandam alterius Danici equitis uirtutem existimo, qui cum nemine sociorum comitante fugam hostium auidius quàm cautius insecutus fuisset, Barbaris qui effugerant, ut se eis capiendum præberet rogantibus, spreta prece equo desiliuit, mortem que dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hostium caterua ad se opprimendum nitente, quotquot propius accesserant interfecit: ac sine ulla specie metus pugnans, super factam à se stragem plenis gloriæ uulneribus corruit. Itaque non solum innumeros fati comites habuit, sed etiam superstites fortitudinis suæ spectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti uirtute tantum promotum est, ut deinceps Sclaui manum cum

C Danis acie conserere non auderent. Anno postero Danis expeditionem parantibus, Rugyenses ob recẽtem cladem suscipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præstanti facundia ad pacem ab ipsis petendam decernunt. Quo Absalon excepto, nauigium eius expeditionis sibimet usui uertit, nautis uero quoad reuerteretur, hospicia cum impensis expediẽda curauit, ipsoq; Domboro secum assumpto regiæ classis conuentum petiuit. Siquidem legatos hostium expeditionis tempore susceptos, ad reditum usq; eius mutua Rugiensium, Danorumq; consuetudine retentari fas erat, ne ad suos exterarum rerum nuncij reuerterentur, speculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempestatis perseuerantia nauigationem morante, cum luti labentibus alimentis expeditionem soluturi uiderentur, eorum egestati Sialandenses ac Scani impensis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta uirium parte maligno necessitatis obstaculo fraudarentur. Fionienses uero tametsi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad sustentandam sociorũ inopiam cõtulerunt. Quod uidens Domborus pacem quam antè supplex petiuerat, sub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Absalonis apud regem interuentum poscebat, à quo oblationem suam liquida fide prosequi rogatus, pignoris loco lapillum se aquæ iniecturũ asseruit. Siquidem icturis fœdus Barbaris religioni erat calculum in undas cõijcere, seq; si pacto obuiam issent, mersi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poscẽte obsides Absalone, fucosaq; superstitionũ mendacia in rebus serijs recipiẽda negãte, haudquaquã Domboro mutua petendorũ obsidum fiducia defuit. Quod Absalon indigne ferens, Rugianos non solum obsides Danis, sed etiam pecuniã cum supplementis classis transmittere solitos asseuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis unquam à se concessum, solutum'ue meminerint. Tunc Domborus, si sa-

D pientia, inquit, qua te præditum existimas, uiges, quæ à me proponenda sunt docili animo excipies, tenaci memoria appræhendes. Quisquis rite se gerit, circa tria tempora maxime cogitationẽ expendit: ex ijsdem duo leuiori cura complectens, tertij præ cęteris habitum intuetur. Siquidem præterita meminit, futura prospicit, præsentia colligit. Stolidus uero inter spem futuri, memoriamq; præteriti præsentium facultatem omittere, & quod in manibus retinet, excutere cõsueuit. Quo pacto tu quoq; uanissimis sollicitudinis ambagibus implicatus, adeò scrupulosa cura præteritorum imagines recolis, futurosq; meditaris euentus, ut ad ea quæ præ manibus sita sunt, & oculis obuersantur, aspicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inseris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; spem ex memoria adeptum quid instans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gẽte nostra potitos, sed præsens fortunæ benignitas ijsdem nunc fauoris blandimẽtis partes nostras prosequitur, quibus quondam uestras excolere consueuerat, fortemq; nostram ad hanc felicitatis summam perduxit, quam uestræ quandoq; rei status attigerat. Quippe quanto uobis inferiores extitimus, tanto nunc uiribus successuq; præstamus, eò rerum fortuna ductante progressi, quò Danicæ quondam prosperitatis incrementum excesserat. At dum temere uotis extenderis, noua ac recentia stolida uetustatis simulatione prætergrederis, eisq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præsentium habitu præstare potius quàm postulare debueras. Fines uestri armis & exercitibus uestris miserabiliter obtriti, situ marcidi, culturæq; inopes iacent, nostrarum diffusio partium uix alendæ quam genuit multitudini sufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non superiores modo, sed etiam pares habere fastidis. Tunc demũ tributi nos exactione sollicita, cum & sortem nostram successibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conspexeris. Hæc Domborus. Sed Absalon dissimulato indignationis conceptu, paucis eum responsis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum

Prudentiæ præcepta.

A tum pertinax freti sæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quãquam superius Sclauos secundis successibus attentasset, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm ut proprijs uiribus exequeretur aduertens, Saxoniæ satrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione sollicitat. Ille tum amplissimæ mercedis captura, tum etiam potiendorum finitimorum spe inuitatus, expeditionis societatem spopondit. Sed superius Vualdemarum rex Noricus per summum amicitiæ cultum, nauigio draconem simulante donauerat. Quod Absalon mira arte effigiatum Roskyldensi remige exornare, & ad conuentum usque Danorum dirigere iussus, cum in portu Isrensi parum secundantibus uentis uoto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionem proficiscentibus tardior ipse superuenturus uideretur, qui cæteros & uelocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere consueuerat. Itaq; cum mente, tædio, & pudore sopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatẽ nocturnis imaginibus speculatus est. Existimauit enim ab homine se accersiri: accessoq; littore cũ Burgalanensi pontifice Tokone aliquandiu spaciatũ, iussumq; ab eo quæ audiret sagaci mente comprahendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini assolet, semel iterumq; & tertio replicuisse, ipsumq; ad ea quæ canerentur sollicitis auribus esse iussisse. Expergefactus adeò præsentes uisorum imagines animo repræsentabat, ut rem ueram non somnium fuisse arbitraretur. Et quia crastinæ egressionis opem per quietem sibi promissam meminerat, tam certam commodę nauigationis spem animo præsumpsit, ut conscensa cymba, quanquam nihil adhuc tempestati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Astradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, superuenit Astradus indicans tempestatis occasum.

B Et quid nam fieri expediret interrogans, iussus est illico erecto nauigij malo fauces Isricas penetrare, eisq; præteritis insulam quà uentus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria classis quæ in eundem fortè portum appulerat, subito tranquillitatis incessu gauisa, uelorum usum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo oriẽtem, modo occasum incerto uentorum flatu ludificata uicissim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ uarietas optato cursu fraudabat. Diuinitus consultum crederes, ne aut solitaria Absalonis nauigatio, aut alijs incessu tardior haberetur. Quod etiam ipsius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore discusso, certus pelago flatus incubuit, tãtaq; propitij uenti stabilitas incidit, ut nauigatio quæ antè dubijs uelis incertum cursum tenuerat, continuo prosperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ se cæterorum usui inuiderat, Absalonis respectui tributa est. Qui etiam cum nauem regis sibi creditam ualidis tempestatis incremẽtis contusam, extremoq; naufragij periculo propinquam aduerteret, continuò in littus subductam necessariȩ trabis uinculo refecit, laceramq; ac penè confractã pristinæ firmitati restituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Mansuetam exceptus, Polam prouinciam comite classe petebat. Itaq; communibus sed discretis uiribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaserant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem spectari poterat. Cumq; Theutonum fortè satellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per insidias adorti interemissent, equites recentis iniuriæ ultionem audaci calliditate quæsierunt. Siquidem militiæ insignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierãt, familiari ac sordida ueste tectis pabulantium more fruges metere aggressi, Sclauos Nucleto duce ad se opprimendum ex abdito prouolantes ocyus ascensis equis, falcesq; gladijs mutantes trucidauerũt. Caput Nucleti abscissum ac pilo affixum, sicq; in castra perlatum

C gratum utriusq; exercitus oculis spectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Prisζla-
uo, qui ad Danos, & Christiani ritus amore, & paganæ superstitionis odio patria
pulsus transierat, cœnitanti nuntiatum fuisset, aliquantisper manum ab escis retra-
ctam demisso capiti subijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par esse di
cebat: reuocatoq; à cogitatione animo, consuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ
consortibus exhibebat. Magnus potentia, sed maior diuini cultus memoria. Neq;
enim sibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaque
ambiguæ æstimationis esse potuit, utrum magis fortem animum gesserit, an piam
uocem emiserit. Sed neque patriæ plus solito misertus, eam ductu & incitamentis
suis duarum gentium prædam existere coëgit. Interiectis diebus Henricus Vual-
demaro sermonis inuicem conferendi gratia se accedenti, cum Absalone solo in ta
bernaculum suum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequẽtia admi
nistratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum uarietate splen
deret, aliquãto tamen plus luxus in obsequijs quàm epulis habuit, præsertim cum
gloriæ non usui seruiretur. Cliẽtela uero seorsum discubitu excepta. Post reditum
suum Vualdemarus nouarum rerum casibus sollicitatus, intento ad sciendum ani
mo, ubinam Henricum necessariæ collocutionis gratia obuium habere posset, at-
que ad id negocium explicandum prudenti uiro opus asseueraret, alij sibi claudi-
care equos, alij parum cultis ungulis esse fingebant. Cunctis itaq; metum excusa-
tionis astutia protegentibus, nemineq; tam periculosam legationem suscipere au
dente, Absalon fortè lignis ex more per ocium cæsis, è nemore superueniens in-
terrogatusq;, an regiarum partium legatum agere uellet, iturum se pollicetur. Igi-
tur legẽdorum comitum optionem habere iussus, potissimum necessarios ac san-
guine semet contingẽtes adsciuit, cosanguineam fidem alienæ præferendam existi
D mans. Prisζlauus quoque potentissimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem
quod Vualdemari sororem in matrimonio haberet, Christianæq; disciplinæ sacris
initiatus esset, pater iampridem perinde ac insidias sibi nectentem conspectu suo
submouerat, localis peritiæ fiducia propositæ uiæ conductorem agere pollicetur.
Huic siquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem
magnam nobilium insularum partem fruendam concesserat. Profectus Absalon,
affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia suorum expe
ctatione sollicitũ, longioris moræ interpositione molestari oportere negabat. Præ-
terea classem sine portu esse asseuerabat, undique uentorum impulsui patentem.
Cumq; festinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus scandisset,
quidam claro Saxonum loco natus ultrò adito duce, perituros Danorum legatos
nisi comitatiores abscederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum uehemẽtius au
sus, quod illustrium uirorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam
à se dimittere sustinuisset. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non mi
norẽ se Absalon in reuocando comitatu gessit, quàm in pernoctationis egerat ob-
sequijs respuendis: gloriosius ratus suam ac sociorum salutem dubijs casibus cre-
dere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abesset, Prisζla-
uus omnibus fręnos succutere iussis, si meo, inquit, ductu res expedienda foret, co
mitum supplementum nostra paucitas non refugisset. Siquidem aduersum pericu
la abundare industriæ potius argumentum est, quàm timoris indicium. Hoc enim
probabilior est fortitudo, quo minus cum stoliditate consentit. Illa uero repræhen
sionem meretur, cui uires temeritas administrat. Sed nũc exigere perquàm defor-
me est, quod paulò antè oblatum acceptare cõtempsimus. Restat igitur ut unicam
salutis uiam in pectorum ac uirium nostrarum fiducia reponamus, spemq; ex de-
speratione certissimam capiamus. Aemulanda itaq; Danici sanguinis & nominis
uirtus, omniq; studio enitendum, ut aut nobis uictoria reditum, aut speciosa mors

æternum

A æternum famæ pariat monimentum. At minime dubium quin de transitu nostro hostes equina fecerint uestigia certiores, nec magis ambiguũ eorum reditum insidijs excepturos esse, quorum aduentum adesi callis indicio peruiderunt. At mori uobis commilitones quàm capi præstat. Capti enim occisi parẽtis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per summam cruciatuum acerbitatem nostro sanguine parentabunt. Aliquanto ergo satius est propriæ uirtuti spiritum impendi, quàm alienæ uiolentiæ miserabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, sed uestræ potius charitati consulendo monuerim. Eo enim sanguine oriundus sum, quem nulli Sclauorum attentandi unquam ausus incessit. Per patrem uos optimum maximumq; per quem illud Danorum celebre cunctis gẽtibus nomen, obsecro obtestorq;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Priszlauus. Deniq; læta omnium acclamatione exceptus, nihil se de uictoria ambigere asseuerauit, cui militum alacritas præsagio fuisset, præsertim cum omnis Sclauorum irruptio specie, quàm re formidabilior existere soleat. Circa incessum uero id ordinis obseruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitãdi locum tenerent, eorum utrinq; præsidijs muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies distinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandam esse. Quippe geminæ cohortis specie hostium animos labefactari posse. Præterea clamabundos incedere, uarijsq; cantibus obstrepere iubet, fiduciamq; quæ plerunq; multitudini inest, simulaturos. Nec fortunæ expers consilium fuit. Siquidem in portum eis ubi classis acquiescebat nullo incessente perductis, rex expectantis more sollicitus, prolixamq; legatorum absentiam cura ac mœstitia prosecutus: dolorẽ ex temeraria suorum emissione cõtractum, religiosæ lectionis officio leniebat. Quibus

B redisse compertis, soporis blandimentis ob tristitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrã amnem nauigatione discessum. Cuius uadosus aditus haudquaquam magnarum nauium capax extabat, exiles dũtaxat transmittere solitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora sedem nauigio consciuit, magnitudinem eius paruitate amnis admittere nequeunte. Habilior classis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Absalone duce angustos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentum, ubi gurges ingentis stagni diffusior speciem præferebat. Has faucium angustias Barbari crebra classe præstruxerant, hostem transitu prohibituri. Quos nostri deturbare gestientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, uadosis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, passim in uada desiliunt: manibusq; foros complexi, remorum uices corporum uiribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs suis tanquam propugnaculis utendo, supernè tela librabant. Nec sic eos attentasse contenti, & ipsi saltim in uada delapsi cominus dimicandi locum petebant. Sed nostris strenue occursantibus, pari celeritate deserta ac repetita sunt nauigia. Ante alias binæ Priszlaui rates subiere stagnum. Quarum alteram qui uado institerant, tam frequentes insiluere, ut media fractis penitus lateribus finderetur. Quippe dum auidius se ingerũt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subsequente classe deserta, fugiẽtium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorum quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Absalone, rex adhuc insomnis diutinam eius moram angore & uigilia prosequebatur. Quo excepto gauisus, Liburna sua quod ob granditatẽ nauigationis inhabilis uideretur, domum remissa in aliquãto minorem se contulit: eaq; ad lacum deuectus, Sunonem binis instructum nauigijs in longinquos paludis recessus prædatũ mittit. Vrbem quoq; Rostock oppidanorũ ignauia destitutam, nullo negocio perussit. Statuam etiam quam gentis profana credulitas perinde ac cœleste numen diuinis honori-

C bus prosequebatur, incēdio mandauit. Post hæc Henricum cum exercitu suo con serendi secum sermonis gratia uenientem, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Priszlauus ripa altera superueniens, cum fratrem Priszlauum Bernardo, cuius manu Nucletum occidisse fama fuerat, nauigio communicātem aspiceret, conuitio lacessiuit, impietatem obijciens, quod cum parentis sui interfectore amicè conuersari sustinuisset. Contrà Priszlauus bene de se meruisse eum, per quem patre sacrilego careat, affirmabat. Sed neque se eius filium censeri uelle, quem maximi sceleris parentem extitisse constaret. Interea dum hæc geruntur, subitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq́ classem ex disposito conuenisse, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricū necessariæ discessionis admonitus, ne se locorum angustijs implicari pateretur, protinus amne excessit. Cumq́ Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos ut opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurēdorum littoraliū uicorum curam demādat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profectò Sclauos ab uniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq́ promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciente, Rugiani uniuersas Danorum uires eo negocio occupatas existimātes, auidius ædēdi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus uacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorantiū occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, uelocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq́

D releuandæ lassitudinis gratia æstum umbraculis leniret, Lundensium pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia uelaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrans: his, inquit, tumulis cōmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborē ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ uires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis uocem modesto indignationis genere permotus, simulq́ iusta desidiæ suæ repræhensione commonitus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq́ discussis tegminibus hostile solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagā prædæ in biduum actæ: inde Vualungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorū occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie uteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cōgestis in unum locum putaminibus, ingentem breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eum naue exciperet uetuit, ne pax quam petere uenerat, inuicē à Danis affectari uideretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq́ per interpretem aggressus, ut se inter regem & Rugianos faciēdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contrà Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, responsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earum solitudinem nuper sibi ab ipso exprobratā acri memoria prosecutus. Domborus orationē suam parum cōpetentibus responsis excipi per interpretē cognoscens: ratione, inquit, non uacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem uotis decurrimus, quod quondam ad promerendam Danorum concordiam aui tui præsi-

A dijs nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis contenti fuimus. Quia uero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tendimus, ne extra consuetæ familię seriem auxilia circumspexisse uideamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, usos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante uero quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantẽ Danorum imperio fidem præstitimus. At postquam in uestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniq; affectatores armis instruere cœpistis, propriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriq; nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum uobis inferendo quid aliud quàm ingenijs uestris finiẽdarum simultatum causam præbere tentauimus, idq; efficere, ut nostra arma excepturi, mutua concordia indigeretis? Itaq; secures uestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cõuertimus, bellaq; uestra alienis quàm patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidẽ aduersarios uestros specie, re uera amicos egimus, charitatisq; partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiã uestram magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectam exercendo quæsiuimus. Et nunc quidem opera nostra cœptorum deuijs ac parricidalibus bellis abstracti, meritò tãti beneficij autoribus gratulari debetis. Cur ergo cunctis inter nos amicè compositis, soli communionis uestræ ianuas intrare non possumus, quarum ipsi claustra reseruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorũ nostrorum prudentia delicti uestri saluberrima correctrix, à uiris sapientia claris parum grata æstimatione colligitur? Cumq; finisset, adhuc Absalone uastatas Danię prouincias supputãte: nil factum est, inquit, quod homines patrocinij tui indignos ab illius clementiæ sinu repelles, quam nemo supplicũ unquam difficilem habuit.

B Etenim repulsi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perseuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris uerberibus lacerãtur, hoc auidius eius gremijs allabi nituntur. Quod si parum supplicij de nobis sumptum creditis, iram uestram quoad libet cladibus nostris impune exsatiare poteritis. Vastẽtur licet agri, exurantur uici, euertantur urbes, trucidentur populi, precibus uobiscum non armis agemus, pro bello ueniam quæsituri. Si sanguinẽ sititis, ultro iugulum gladijs uestris feriẽdum præbebimus. Si seruitium affectatis, quod deditione maius præstare poterimus? Quis autem tam efferæ mẽtis, qui eius oblatoribus parcere præsto non sit? Extremæ autem dementiæ est uelle laboribus adipisci, quod ocio possit acquiri. Scio autem illud tibi succurrere, quod priore colloquio patriæ tuæ uastitatem inter probra posuerim: ideoq; te tam pertinaciter eius solitudines æstimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos uestris armis effectę fuerint. Ego uero iampridem sapiẽtibus monitis insipienter usus, aduersarij partes secus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attẽto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis consentaneam dixisse satius fuerat. Quod uero locutum me nunc pœnitet, te etiam audisse piguit. At si tunc intellectu digna tuis auribus deprompsi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione suscipito, eodem ingenio præsentia hauriens, quo prioris alloquij documenta sumpsisti. Quo maiorem de nobis stragem egeritis, hoc minorem subiectorum numerum militiæ uestræ residuũ facitis. Quid ergo aliud cladem nostram exercẽdo agitis, quàm quod uiscera uestra uiribus exinaniendo consumitis? Quod si parum adhuc nos punitos ducitis, hostibus uestris bello proterendos obijcite, aut morte nostra uindictæ satietatem sumpturi, aut uictoria rebelles sub iugum missuri. Victi nanque parum mœroris, uictores multum alacritatis uestris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna uestris successibus obsequeretur. Præterea si nos armis lacessere perseuerabitis, casus efficere poterit, ut stragem nostrã alicuius uestrum fato luatis, cuius

C capite totius Rugiæ subiectionem emisse difficile fuerit. Talibus Absalon monitis inuitatus, Rugianorum uota apud regem sua prece compleuit. Rex acceptis obsidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuersia inter cardinales orta, uariè prouinciarum suffragia ferebantur. Nam Gallia Alexãdro obtentui fuit: Germania, autore Cęsare, Octauiani partibus obsecuta est. Sed iustior, religioniq; propior Gallorum sequacitas fuit. Quod postquam in Dania percrebruit, Lundensis pontifex, qui & ipse prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu deposito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per ministros reportandam curabat. E quibus unus monachicæ professionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo fortè calice non suppetente, aureo quem in custodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hospitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem ministrauit. Maioris nanq; pecuniæ conscium animaduertebant, quem præstantiori poculo priuatas mensas exornantem uidebant. Cæterum hospitij reuerentia palàm facinus exequi ueriti: quoniam intra penatium limina hospitalitatis sacra uiolare nefas ducebant, in Holtsatiam eum subsequẽdo sarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem super earum recuperatione sollicitat, ratus autoritate eius restitutionem à prędonibus fore. Nec iam precibus sed pactione agendum existimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq; eius auxilium instantius expetebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perseuerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis uideretur. Cæterum eam requisitu promptiorem, si à potentibus quàm si à plebeis occupata fuisset, arbitrabatur. Igitur antistitem Slesuicum secum
D petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amissoris auro bibentis iactantiam elusisset, interfuere qui regis dicta sinistrè excipientes, clandestini sermonis mordacitate pontifici illusum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deserendam regis amicitiam adductus, eò dementiæ prorupit, ut opes quas amisisset, ab eo obtẽtas suspicaretur, eumq; rapinæ sibi inflictæ conscium asseueraret. Ita se conceptæ uesaniæ moles falso regis conuitio patefecit. Igitur nescias utrum antistes insaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum uirum teterrima suspicione notare sustinuit, alter conscientiæ puritate syncerus aduersum innocentiæ suæ criminatorem æquo lentius iram distrinxit. Inter hæc Occo, cui superioris schismatis contagio deponendi pontificatus causam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Slesuicẽsem sedem sacrilego occuparat regimine. Quem Eskyllus catholicæ partis æmulatione inter rei diuinæ actionem cum suis fautoribus execratus, magnopere regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam simultatemq; progressa, accito apud Sialandiam Absalone, querimoniam suam à rege tum spretam, tum etiam irrisam cõqueritur. Quippe eum erga pecuniam amissam parum honesta conscientia esse, restitutionem in facultate habere si uelle suppeteret. Quinetiam cum Occone schismaticarum partium comite criminosum iunxisse collegium, inq; eius excolenda societate catholicæ pacis aduersarijs execrabilem obtentum præbere: quam ob rem se belli aduersum eum suscipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero consimilia ausum, potiusq; præesse regibus quàm obsequi solitum. Præterea ad hoc audendum se non infimis amicorum præsidijs abundare. Veritus Absalon palàm tanti uiri sententiam obiurgare, temperato repręhensoris officio, impatientiæ eius errorem modesto genere castigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq; conscientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni suspicionis turpitudine alienissimam comprobando,

A probando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq; litigio Occonis susceptionem imputandam docebat. Ad hæc si litem ingrederetur, quos auxiliares sperauerit, hostes censurum. Quippe homines inter aduersa plerunque parum iusta constantia amicitias colere. Sibi potius ad ipsum legati partes mandari precatur, discordiarum pericula compositionis officijs auertere tentaturo. Eskyllus tanti consilij documento parum salubriter æstimato, percontationibus eum fatigat, num sibi in eam rem auxilium sit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli socium deposcat, dicendo iam non se consultorie cum eo, sed precarie agere. Absalon antistitis sublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iam pridem iurisiurandi religio fidei debitorem effecit, malo simplicitatem tuam ucrioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere: ne rebus in perniciem uergentibus uacuum promissorem egisse uidear. Sed neque ceruicem meam eousque sponsionis titulus obnoxiam facit, ut amantissimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ stipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare sustineam. Præterea reges de rerum summa certantes lacessere, iampridem haud difficile fuit. Huic uero cum regnum sine æmulo gerat, uim inferre temeritas est. Quem si communibus uiribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula sentiemus. Sed tuos quidem conatus sæpius consimilia ausos, res ipsa minore cum uituperio admittit, meum uero facinus nullis excusationis præsidijs nixum hoc magis reprehēsionem meretur, quod summam beneuolentiam perruptis amicitiæ uinculis, iniquissima præsumptione rependerem. Eskyllus speciosissimis sapiētiæ responsis ad summum iræ stridorem euectus, per sacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda suscipiat. Absalon mandatorum latione promissa, responsorum nuncium

B abnuit, quod inter illustres uiros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eskyllus ægre legatione credita, Gerardum Esromensis domus prælatum associat, sciturum an Absalon fidus mandatorum minister existeret. Quorum tanta asperitas erat, ut non solum simultates augere, sed etiam amicitias odijs conuellere potuissent. Hanc austeritatem Absalon quoad licuit temperare conatus, specioso uerborum delinimento truces mandatorum sententias castigabat. Rex audita legatione præter morem accēsus, Eskyllum superiorum regum cruorem combibere solitum, nunc & suum sitire respondit: multaq; in hunc modum per summam uerborum asperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq; pauoris surrepsit, quantum prius furoris incesserat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Vuerundiæ partes accessit, salutem secessu non bello quæsiturus. Tunc rex urbem in solido Letricæ paludis ab eo constructā obsidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præsidio munita & cōmeatibus affatim instructa fuerat. Cuius custodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitissime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Esron educabatur obside dato, urbem se tradituros promittūt. Pactus conditionem rex, adolescente suscepto obsidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, respondit maiorem se urbis quàm nepotum solicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obsidione, aliam sibi munitionem per quam obsessis arctius immineret ædificat. Quoniā in absentem aduersarium sæuire non licuit, aduersum nominis eius defensores acerrimos iræ suæ conatus exacuens. Maxima siquidem potiendi castelli spes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem unda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à quibus nescio subornatus, literas adulterinis notis obsignatas tanquam ab Eskillo transmissas Gerardo obtulit, iubens ut per eum obsessis

C porrigerentur. Quas ille continuò nulla doli suspicione cõcepta, per familiarium quendam urbi inferendas curauit. Harum series habebat maiore Eskyllum nepotis quàm urbis charitate teneri, parumq; sibi milites placituros si rei ignobilis curam pertinacius gerendo, nobilissimi adolescentis salutem periclitari paterentur: quam ob rem iubere se exitium eius matura deditione præcurri. Quod uerò superiore mãdato tutelam urbis incolumitati nepotis præferendam decreuerit, iræ non deliberationis fuisse præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obsidis consilium circunspiciebãt. Incertum quis commenti huius autor extiterit, regem tamen complurium suspicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trũco, admotum obsidem, defensæ urbis pœnas suspendio sibi luiturum simulabat. Quo audito Gerardus cum domestico religiosorum cœtu ad regem processit, ei eiulabundis uocibus deprecans municipij sibi ingressum permitti, suppliciumq; quoad inde reuerteretur differri. Rex alienissimam sibi crudelitatem simulanter amplexus, tandẽ rogatui cessit, præfatus ni urbe potiretur obsidem periturum. Conuentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cognouit adolescentis capiti deditione consulendum iuberi, parendum hortatus effecit, ut oppidani sua ac rerum incolumitate pacta, uacuum regi municipiũ traderent. Ita religiosissimi spiritus circumuenta simplicitas, finem prælio fecit. Hæc audientem Eskyllum, nihil ægrius unquam tulisse proditũ est. Qui tamen postmodum præmissa pacis legatione in Scaniam reuersus, eodem præcipitio mentis ad recuperandam regis amicitiam procurrit, quo ad deserendam prolapsus fuerat. Siquidem beneficia quæ superiores reges sacris ædibus religiosa liberalitate detulerãt, regiæ potestati præter fas potienda restituit. Quod parum licite gestum postera regũ usurpauit autoritas. Inde ne schismatis contagio implicaretur, Hierosolymi-

D tanæ peregrinationis iter ingredit, satius ratus à suis penatibus quàm à Romanæ amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Christiarnus quidã adhuc priuatæ sortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus esset Daniam legationis titulo petiuit, qui eam exhortationibus suis ad societatem Octauianæ factionis impelleret. Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam assecutus, obseratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recenter Slesuicensium satrapa constitutus, cum eorum antistite Esberno inimicitijs uehemẽtius gestis, per summum temeritatis excursum celeberrimum eius fundum speciosissimo spoliauerat ædificio. Quod cum plaustris deuehendum mandasset, à militibus Esberni deportationẽ inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esbernus dare metuens, perinde ac curiam petiturus ultionem exilio uitauit. Sed dum apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus est. Quod audiens Otho sedem quam olim falso antistitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recuperat. Post hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, castellum Vualogustum obsidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia situm foret, à communi tamen eius ditione secretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pomeraniæ satrapa Bugislacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli consilia circunspexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo composuit, ut non solum ipsi regi parerẽt, sed etiam ex piratis sui fluminis ostijs excedere sustinerent, eamq; pactionem obsidibus firmarẽt. Illic fortè Rugianis ad concionem uocatis, cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio habebat, duobus eum nauigijs secutus fuerat, iurgiũ incidit. Interrogati enim ab eo cur illustrissimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti superuacuum ducerent, cum se nullo in momẽto Saxonici nominis respectum ponere respõdissent, quid uirium duci esset breui agnituros subiunxit. Tunc quidã principis quem tanti æstimaret potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationẽ ac minas ludibrio insectabantur.

A bantur. Ea altercatione per regem sedata, Masco quidã inter Rugianos natu atq; autoritate præstantissimus, luminibus orbatus, sed ingenij sagacitate perspicuus, nec annis quàm animo uiuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos est, quo arctius retinentur, hoc uehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipsorũ, & ipsis nostra perquàm nota est uirtus. Quæ uox apud ducem uulgata, inter eum ac regem simultatum seminarium fuit. Per idem tempus schismaticorũ legatio, confictis iustitiæ argumentis, Danorũ suffragia pertẽtabat. Quorum rex, assertionis dubius, cognoscẽdæ ueritatis gratia scribam suum Radulfum origine Britannum, lingua quàm animo promptiorẽ, ad Cęsarem destinat. A quo per summam uenerationis simulationem exceptus, non minus ab Octauiano honorificentię expertus est, ita ut inter eos, quasi quoddam culturæ eius litigium, atq; officiorum cõtentio foret. Octauianus tamen cui iniquissimorum suffragiorum consensus, autoritatis umbram tribuerat, Cæsarem quem maiestate anteire uidebatur, etiam adulandi comitate uincebat: nam sacerdotem qui cum Radulfo quotidie sacras preces decurreret, prouidit, ne diuina ab eo sine socio parum celebriter agerentur. Nec officijs eum coluisse contentus, obsequijs beneficia sociauit. Siquidem in re diuina agenda, anuli usum ei indulsit, pontificalis ordinis insigne aliquanto obscuriori gradui tribuens. Ita nescias dantis an accipientis beneficium ridiculosior dementia fuerit. Huius audita legatione Cæsar, dolenter se diuiduæ religionis statum ferre asseuerabat: neutri tamen parti acclamaturum, quoad publicum ecclesiæ decretum acceperit: tunc demum ei, quam uniuersorum sententia probauerit, assensurum. In cuius rei speculationem, nuper à se totius Italiæ maiores concilij nomine contractos fuisse: Octauianum æquitatis fiducia, causam suam humiliter generalis ecclesiæ iu-
B dicio substrauisse: Rodlandũ uero prauitatis conscientia retusum, non solum contumaciter supersedisse, sed etiam dixisse maiorem se esse, quàm ut cuiuspiam censuræ parere debeat. Cuius controuersiæ finiendæ gratia, terrarũ reges secum adesse oportere, publicæ religionis negocium communibus studijs inspecturos. E quibus penè omnes in aduersæ partis pręsidium cõcessisse, sibi uero neminem ex his suffragiorũ societatem præbere. Quam ob rem se magnopere prudentissimi Danorum regis alloquium affectare, partium suarũ moderationem eius potissimum sentẽtiæ crediturum: quippe quem animi uirtus, & generis sanctitas tantæ rei iudicem deposcãt. Præterea attendendum esse quantum pietatis opus æderet, si tot animarum salutem ancipiti iudicio fluctuantem, sentẽtiæ suæ sagacitate seruaret. Super hæc omnia si tam religiosi itineris laborem suscipiat, se ei in præmium fatigationis unam ex Italiæ prouincijs cum totius Sclauiæ præfectura daturum. Talibus Radulfum Cæsar hortamentis aggressus, nõ pauciora literis quas per eum in Daniam destinarat complexus est. Regressus inde Radulphus, Cæsaris Octauianiq; charitatem in regem uberrimam prædicabat. Rex promptius quàm prudentius familiaris assertione suscepta, nec tam religioni consulere quàm exterarũ gentium mores cognoscere auidus, petendi Cæsaris cupidinẽ concipit. Ea tempestate Bernardus quidã ab Octauiano legatus in Daniã profectus, pontificum suffragijs inhiabat. Verũ paucorũ fauore exceptus, ut uniuersos adscisceret, datis per prouinciã epistolis cõciliũ simulat. Quod tenui frequẽtia habitũ, maiore ludibrio quàm gloria celebrauit. Eo rex apud Slesuicum dimisso, eximijs Cęsaris illectionibus captus, Absaloni in insulis excubãti propositũ aperit, eumq; uiæ comitẽ deposcit. Tunc Absalon fidẽ Cæsaris astutiamq; damnãdo, fallaces eius promissiones fideli spe excipiendas negabat. Quinetiã sine religionis uiolatu familiaritatis eius usum haberi non posse, quod schismaticæ factionis acrior quàm iustior defensor existeret. Se uero tum commeatuũ inopem, tum etiã lõginquæ peregrinationis laboribus

C imparem memorabat. Rex quoad sibi commeatus suppeterent, ei non defuturos respondit. Absalon quantiscunque commeatibus abundaret, haudquaquam se salutem spiritus sui neglecturum affirmat. Rex nō se minus animæ suæ studiosum testatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare respōdit, ut si iustitia posceret, per eum ab Octauianæ partis societate facesseret. Adhuc Absalone professionē abnuente, publicæque religionis hostes adeundos negante, hactenus eum à se præ cæteris cultum asseuerabat. Cuius si nunc ope deficeretur, se nihil ulterius ex eo commodi speraturum. Tunc Absalon exprobratam sibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deserandam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animæ negocio agitur, humano timori diuinū præferre fas est. Ego uero tametsi circunstātia damna peruideam, tamen ut animæ tuæ uestigiū ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex assumpto eo, uiros genere & honestate iuxta nobiles, scilicet è Sialandia Sunonem & Esbernū, è Fionia Takam & Esgerum comites adsciuit. Burisius duntaxat, ne qd interim in patria nouaret, ex necessarijs assumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingētibus Eidoram, principis Holtsatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusque an ipsos prosecuturus uenisset, dominum suum huius rei præstandæ gratia transitum eorū in uicino præstolari denunciat. Cuius ductui fidendum uetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo transgreditur, profectionis auiditate metum pariter monitusque contemnens. Hunc cęteri subsequētes, sententiā suam quàm regem deserere maluerunt. Procedentes paululum Adulfus excepit, salutatumque regem benignissimis uerbis, amicissimoque uultu prosequitur. Cui cum occursum suum ob uetera odia onustum magis quàm gratū sentiret, ut iram obse

D quijs flecteret apud Ekeho oppidum suis eum impensis excipere statuit. Sed rege beneficium spernente, ne quis ei necessaria uenditaret edixit. Tunc Danis domesticos cibos sumentibus, confectas epulas per ministros inferendos curauit: sicque demum uerecundia superatos munificentia sua uti coëgit. Interrogatus tandem an regis processum tutari posset, posse se quidem quoad Bremam ueniatur asseruit. Albia pertransito cum Bremam uersum contenderetur, Esbernus profectionis stoliditatem animaduertens, quam que uanum iter caperent non segniter contemplatus, fratrem Absalonem, aliosque Danicæ nobilitatis proceres consilio illustres, clàm cæteris accersitos obsecrat, regem arrepti itineris emensione prohibeant, quod præsertim sine duce conficiat, neque eum tam periculosi propositi executorem existere patiantur. Quod Absalon inane tentatu iudicans, proposito regem cessurum negabat, dicendo monitorem non solum operam perditurum, sed etiam sensurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre soleat. Tunc Esbernus tametsi me, inquit, grauissimas monitorum pœnas euestigio daturum prænoscerem, quæ ad regis salutē pertinere depræhenderim, silentio dissimulare non paterer. Adestote ergo mecū, & in regis admonitionē si linguam abnuitis, aures præbete. Enimuero cum honestatis periculū obuersatur, offensam principis utilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeūdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce uacuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in unius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: uideri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullis que Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili

Theuto-

A Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid aūt stultius esse, quàm nullo impendente periculo ultro ad deditionem procurrere, summamq; libertatē extrema seruitute mutare, insuper regno precario quàm potenter præesse mallet? Itaq; Cæsarem cum Daniam suæ ditionis effecerit miraturū, quod tam ualidam gentem antè promissis superauerit quàm armis tētauerit. Rex paucis iram exprimere solitus: quippe raras uoces turbatus ædere cōsueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perurgeat ut uiæ comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuæ socium non habebis. Virtute enim quàm familia comitatior, sine te propositū exequar, nec adduci potero, ut teterrimis ignauiæ tuæ monitis consentire sustineam. Ita salutares Esberni monitus, regiæ festinationis impetus aspernatus est. Quos si imitari uoluisset, supplices Cæsari manus deformiter nō dedisset. Adeò quem temeritatis incursus transuersum abripit, rectæ rationis æstimatio deserit. Ingressos Bremam ciuitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq; & liberalitate cōspicuus, impēsioribus hospitalitatis officijs prosequēdos suscepit. Idem de ductu dando solicitatus, comitandi sibi regem non ductandi fas esse respōdit. Complures quoq; Saxoniæ principes quo tutius curiam peterent, regijs se sodalitatibus deuinxerūt, adeò ut de Danorum familia ac grege existere putarentur. Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere uideretur, perterrefacti incolæ, cum uxoribus ac liberis diuinis semet penatibus intulerunt, à sacrarum ædium hospitijs auxiliū quæsituri. Eo comperto rex præmisit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq; commeatuum emptionē fieri iuberēt. Cum ad urbem Methis uenisset, oppidanis ob aduenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui conquestus, effecit ut necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio uen-
B derentur. Igitur synceritatis & iustitiæ eius rumore increbrescente, Germanicæ matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratæ eos regio contactu perinde ac cœlesti aliquo beneficio feliciora naturæ incremēta sumpturos, ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agrestes, qui iaciendorū seminū grana quo melius adolescerent, dexteræ eius disijcienda præbebant. Quo curiam ingresso, præses Saxoniæ Henricus ueteris amicitiæ recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitalitatemq; ei suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cęsarē latinæ uocis admodū rudem, per interpretē Coloniensis antistitis mādata prosequitur. At Cæsar in primis morā regis tarditatemq; causatus, iniuriosum quod antè non uenerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij beneficio gerat sibi seruitiorū debitorē existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Cæsaris fidem ut hæc potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum promissionibus impulisset. Cæsar simulata admiratione, per quē regi promissa fecisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulā regis simplicitatē promissorū tuorū commētis illexit: eoq; negationē Cæsaris repellere non audēte, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Cæsare reducē regi dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurū quàm aduentui impēderit negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris monitus spreti pœnitentia afflictus, tametsi mucronem ceruici suæ applicatū aspiceret, antè se eam ferro quàm patriam seruituti subiecturū asseuerabat. Aestuante eo opisq; modū impēsius disquirente, Absalon liberationis uiam à se repertā professus, nō amplius illic regi q̃ in patria trepidandū asseruit. Siquidē trans pontem quo Gallorū regnum à Germanico secerneretur uenationis simulatione sæpius eum obequitare debere, ac demum cum cōsuetudine suspicionē uicisset, cum potiore familiæ parte aliquod è finitimis Galliæ oppidis petere, haud dubitaturum

C quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius cõsilij executionem Cæsar arte præuenit. Siquidẽ uim regi inferre ueritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tentauit. Vniuersos quippe Germaniæ principes sacramẽto adactos, iurare compulit se eius ditioni Sclauiam substraturos. Quod si parum perficerent, seipsum id cum primum ex Italia reuerteretur executurũ spopondit, eaq; fraude ad obsequia sibi paciscẽda ambas regis manus pertraxit. Cæterum ei nõ curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præsidium copias ductare, solaq; specie, non re Cæsari parere concessum. Filio uero post eum proximè regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obsequium. Cuius seruitij pudorem minuere uidebatur, Gallorum ditioni in cõsimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maiestas. Post hæc Octauianus uocato concilio, quam iustis suffragijs in adipiscendo sacerdotio usus fuerit, loquacius quàm uerius astruere conabatur, Rodlandum uero honorẽ quem oblatum repudiasset, uetitum occupasse: seq; causam suam generali pontificum cognitioni inspiciendam præbente, illum impietatis conscientia canonicæ discretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos sibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorũ sanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad sedem prouocandum constituens, quàm si lis ipsorum pronunciatione finiri non posset. Finiente eo, Cæsar prouinciarum reges huius controuersiæ finiendæ gratia ad colloquium à se inuitatos dicebat, eorum sentẽtiæ repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adesse, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius suis suffragijs administrare conantes. Post hæc Regnaldus Coloniæ urbis antistes religionis causam dicere adorsus, quan-

D to iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentaret, argumentando demonstrare pergebat. Nam si controuersiam in eorum ciuitatibus de põtificatu ortam, Cæsar suis suffragijs finire uellet, haud dubie id grauium iniuriarũ loco ducerent, cum ipsi simile in urbe Roma perpetrare conẽtur. Quam assertionẽ tam ualido rationis præsidio subnixã putauit, ut nunc Latialiter, nunc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionẽ uocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis suæ fauorem illexit, tantũ nostræ suffragia deturbauit. Assensis itaque pontificibus, cum Octauianus qui sibi falsum uictoris nomen inscripserat, accensis luminibus aduersum Alexandrum, eiusq; suffragatores solenni execratione usurus uideretur, Vualdemarus hortante Absalone, ne sacrilego eius facinori interesset cõcione excessit, aduersæq; partis iustitiam æmulatus, præsentis curiæ errorẽ quàm absentis rectitudinẽ postponere præoptauit. Cuius egressum secutus Absalon, cum ab Octauiano supersedere rogaretur, ab eius uestigijs se cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; responso execrabili pontificum collegio liberatus, ne scismatis errore laberetur, effecit. Die postero Octauianus Liuonem Othoniensiũ electum, uehementer ab Absalone prohibitum, falsa pontificis unctione prosequitur. Inde ad oppidum Bisuntium cõcessum est. Vbi equorũ pabulo non suppetente, regeq; emendæ eius facultatem sibi non fieri conquerente, Cæsar eum qui stabulo præerat, necessaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum satellitibus secum eductis in uico eminus sito, quibus egerent capienda demonstrat. Qui cum earum consuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes deposcerẽt, uocesq; suas sagittis ac iaculis repelli conspicerẽt, depositis precibus prælium ordiuntur. Capto itaq; uico, cum latius crebrescente fumigio facem oppidis subiectã agnoscerent, similia sibi licere rati confestim expugnationi incendium addiderũt. Quæ res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem uindictæ modum

A dum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Vualdemarus iterata superiore querela equis annona defectis, uenalium alimentorum subsidia postulabat. At Cæsar circumiacentem prouinciam coniugis suæ patrimoniũ esse testatus, frustra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuisset. Contra Vualdemarus regem se non prædonem esse proclamans, commeatus latrocinio quæsiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturũ. Quanquam enim eiusmodi uiolentia necessitate excusabilis uideretur, permissis uti passus non est, ne domesticæ æquitatis mansuetudinem peregrina austeritate corrumperet. Cuius sanctitatem uniuersi Germaniæ principes maximo plausu cõprobantes, seq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebãt quos tanti uiri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum suorum uituperium ædiderũt. Dimisso itaq; rege, Cæsarem Henricus hortari cœpit redituro regi impensas expediat, neq; eum hospitalitatis suæ expertem dimittat, cuius patria quasi commune aduenarum hospitium existere soleat. Quod Cæsar facile pollicitus parum executus est. Pontifex uero Maguntinus humanitatis specimen maioribus experimẽtis quàm promissis exhibuit, geminæ pernoctationis impensis regium iter excipiens. In Henrico quoq; crebris regem commeatibus prosequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, nõ solum liberalitate uacuus sed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, ut equus regis sibi daretur. Post hæc Adolfus Holsatiorũ præfectus, Absalonis officio primũ amicus regis, mox miles solenni fidei datione effectus, obsequiorum principium officijs hospitalitatis expleuit. Ita patriæ parens prosperum reditum emẽsus, exoptatam aduentus sui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Insignem hunc annum filij eius Ka
B nuti ex Sophia suscepti natalis effecit: qui etiam pontificali Absalonis ministerio, stato lauacri tempore regenerationis sacramenta suscepit. Quod religiosæ executionis officium, Sueorum ducis Guthormi, qui neptem Vualdemari eorundem regi Karolo desponsam abducendi causa legationem attulerat, præsentia uenustabat. Per idem forté tempus Noruagiensium legati regem petiuerant, obsecrantes ut Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptũ, ac teterrima tyrannorum dominatione distractum, iamq; exsangue & ruinæ propinquũ eius occupatores incessendo tentaret. Et quoniam externa nostris hoc loco connexa sunt, quædam de re Noruagica summatim cognosse fastidio non sit. Siuardus quidam summæ audaciæ post multa & præclara facinora bellis ædita, ab Haraldo Hyberniẽsi cuius hostis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus ueheretur, quasi funus suũ inferijs præcessurus, empta de industria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi potestatem supremi beneficij loco poposcit. Ea re impetrata nautas impensius ædere remigiũ hortatus, cum uehemẽtissimum nauigij cursum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps undas insiluit, priusq; se littori quàm cõcitata ratis impetum correxisset restituit. Ita & suo acumine & hostium socordia seruatus, periculoq; cui destinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu castra latenter egressum, in amplexu pellicis per insidias interfecit: dantem pœnas, & sibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibusq; priuauerat. Igitur ut belli titulum apprehenderet, ipsum protinus Magnum monachalibus septis abstractũ, tametsi uirilibus careret uirũ induere perpulit, deiectamq; regis fortunam ad pristinum regni fastigium erigere statuit, ne deesset cuius autoritate & titulo bellum aduersum Haraldi sobolem susciperetur. Huius itaq; nomine & auspicijs fretus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Osteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæsis, partim fugientibus socijs, incredibili & præstantiori humanis uiribus fortitudine

C solus aliquandiu nauigium ab hostibus uindicauit. Ad ultimũ compluribus eorum prostratis, omniq; superstitũ multitudine ad se unum opprimendum undiq; concurrẽte singulari nandi peritia fretus, quanquam hybernum tempus instabat armis militaribus tectus profundo se credidit. Atq; sub undis quas hostiũ cruore consperserat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ specimen in puppi præbuerit, an inter undas agilitatis ædiderit. Siquidem loricam qua corpus muniebat quò liberius enaret cum reliqua armatura sub undis sibi detraxit, ac demum cum capessendi spiraculi gratia fluctibus emersisset, à quodã familiari suo per habitum hostibus indicatus, tunicã qua se prodi suspicabatur rursum corpus aquis occultando deposuit. Sed cum ne sic quidem proditoris notitiã fefellisset, ad extremũ suprema se ueste nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum solus ex socijs superesset, seq; hæc omnia quæ & callide & animose tẽtauerat frustra expertum animaduerteret, tandem fati simulatione profundo diutius immorãs, insidiatoribus an uiueret dubium reliquit. Ad ultimum cum humanæ respirationis consuetudine supernè aërem capessere debuisset, cuiusdam fortè nauigij gubernaculum pertinacissimis brachiorum amplexibus apprehẽdit, eiq; aliquandiu tacitus inhæsit. Plura tamen elapsionis genera animi firmitate tentasset, si nõ eum hyberni frigoris sæuitia obstupefactum corporis robur deseruisset. Tandem cuiusdam altum curiosius cõtemplantis indicio deprehensus, intercipitur, interceptus uincitur, & in concionem hostili sententia damnandus abstrahitur. Vbi nemine sacerdotum adhibito, qui delictorum eius confessionem exciperet, eam astantibus modo quo licuit explicauit, præfatus se emendationem ab eis decretam pœnitentiæ nomine præbiturum: memor sanè sacerdotali copia non suppetente, & ad priuatorum cognitionem cõmissa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hy-
D berniensis patrem adsciuerat se genitum memorabat. A cuius generosissimo spiritu etiam inter adhibita sibi supplicia nõ deciuit. Primo siquidem uerberibus affectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contusus, scilicet ut à cunctis corporis partibus pœnæ exactæ uiderentur, non gemitum, non suspiriũ ædidit, nõ supplicem aut tristem uocem emisit. Denique nullum doloris indicium præbuit, sed quasi in ocio Psalteriũ relegens, inter sacras preces & solennium uerborum nuncupationem spiritum posuit. Felices profectò religionis alumni forẽt, si cuncti eo animo mortem amplecterentur, quo eam uir bellicus amplexatus est. Fuerit ille insidiosus, pacem patriæ corruperit, bellumq; ciuibus intulerit, fortitudini tamen eius impunitas ab hostibus donãda fuerat. Sed homines uindictę cupidi plus suas ulcisci molestias, quàm alienæ uirtutis insignia uenerari meminerãt: nec in uiuum sæuijsse contenti, tanquam parum eius exitio satiati mox extinctũ patibulo suffixerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua spiritum torserant. Nihilq; à se actum existimãtes, si sæuitiam suam saltem ab umbris & cineribus continuissent. At Magnus eodem prælio quod à Siuardo sub eius auspicijs gestum fuerat periclitatus est. Quem prius oculis deinde uita priuatum, bis luce defunctũ crediderim. Post hæc summa penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iusto matrimonio ortus, fratribus quorũ alter Noruagica, alter Hyberniensi pellice æditus fuerat, ut ingenuitatis ita & morũ ornamentis præstabat. Erat enim omnibus honestatis numeris instructissimus, cum eorum alter auaritiæ maculis respersus, alter luxuriæ sordibus obsitus haberetur. Sed infantiæ suæ tempore per incuriã nutricis fortè sinu delapsus, ita humo inflictus est, ut confracto dorso reliquum uitæ tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi uenustatem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neque discernere queas, maius fortunæ beneficiũ receperit, an opprobriũ senserit. Contigit autem ut eius satellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito,

A dum socij ab eis occisi pœnas instantius expetunt, non interfectores modo, sed ipsum Siuardum sæuissimæ cõsternationis furijs concitati, per uim & seditionem appeterẽt, eumq́ in ædem fugere coactum cõuulsis tabernaculi claustris raptum trucidarent, homicidium specie, re uera coniugum suarum prius ab ipso constupratarum contumeliam ulciscentes. Cuius rei nuncio, Ostenus cum classe Bergi num peteret per obuios accepto, petẽdi fratris quàm cauendi cupidior, nihilominus ad eum processit. A quo cum debitam sui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus discessit: uultuq́ fidem promittẽs, sed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ se q̃ noui sceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum contenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terrestri mutare compulsum, sed eam ob nimiam corporis saginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus sublatis, à superstite dignitatis & stipendiorum incrementa sperantes. Quorum scelesta fames in tantorum ducum cladem esuriens, uixq́ gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis ultionem petente, postmodum uindicata est. Siquidẽ trium fortuna, ad unum Ingonem per uim & facinus redacta, non sustinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq́ complures insignis industriæ uiri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno scelere quæsiuisset, tutum intẽtatumq́ persistere. Indignum quoq́ compluribus uisum, ut homini ridiculas corporis notas habẽti, liberum regnandi locum militum suorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinũ, quem dixi, factionis suæ ducem creantes, eiusq́ tyrocinium regio nomine uenustãtes, bellũ aduersum Ingonem decernunt, & quasi Siuardi uel Osteni manes ulturi, crebro pugnam cum hostibus ineunt. Verum pluribus cõtinuis prælijs subacti, in Suetiam tandem cum pu

B pillo diffugiũt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi studio subsecutus, magna hostiũ parte propinquas pelago syluas petente, Absalonem per legatos solicitat, eos qui in littoralia nemora profugerãt, prændendos curaret. Quod Absalon honestate sua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerãt patriam repetere adorsi, tanquam fortunã loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conserto, Gregoriũ summæ post regem dignitatis uirum, manu & cõsilio promptum, in quo spes & fiducia Ingonis quasi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm uiribus usi, cum omnibus copijs deleuerũt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis excisionibus debilitauerãt, prælij tempore protractos, hostes profundum petere coëgerunt. In quorum morte Ingo maximam spei partem deposuit, nec secus animo quàm uiribus fractus, exitiosum sibi fidissimi fautoris Gregorij interitum ominatus est. Tandẽ instaurato bello sed adhuc eodem aquarũ habitu persistente, nihilo felicius Gregorio glacialis elemẽti fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quasi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præstaret, cum omnibus penè copijs interemptus est: luensq́ pœnas seu admissi, seu tolerati parricidij fraterni, umbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullũ maius aut cruentius Noruagia habuit, uniuersum regni illius columem propemodũ à stirpe interijt. Huius cladis superstes Erlingus, cum filio suo Magno admodũ paruulo, sed ad Vualdemarũ ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq́ in summa regis dignatione uersatus, uberes exilij impensas, & amplissima commeatuum instrumenta percepit. Interea Siuardus quidã per summã commilitonũ inuidiam fortitudinis præmium recepturus, dux ab Haquino constituitur, idq́ ægre ferentibus cæteris summæ seditioni locũ dedisset, ni Erlingus repente è Dania superueniẽs internæ factionis certamen rumpendo, nouũ hostibus negociũ peperisset. Quippe prædi

C ctum filium quod maternũ genus cum priscis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni ultor deesset. Ita nouis rebus increbrescẽtibus, Haquinus à Siuardo quod ei impẽsas belli negasset, deseritur, acieq; cum Magno congressus occiditur. Siuardus ad Suetiam dilapsus, dum interiectis diebus in patriã reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenit, ut obscura & ignobili cæde spiritũ deponeret, quem honeste in acie profundere noluisset. At qui ex Haquini militia superfuerant, partim nouarũ rerum cupiditate, partim hostiũ fortunæ inuidia accẽsi, Marci cuiusdã alumnũ optimum spei puerũ in regem adsciscũt, nec felicius quàm proximè fortunã tentarũt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, uictoria pariter ac rege priuati, ad Karolum Suetiæ regem profugiũt, ipsumq; belli ducẽ exposcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua necessitudinis cõmunio uidebatur. A quo diu promissorũ alacritate protracti, postq; eum magis de proprio regno seruando, quàm alieno obtinendo solicitum compererunt, legatos ad Vualdemarũ auxiliũ implorantes misere. Tandem ipsi benignioribus responsis inuitati uenere. Quos cum rex supplices recepisset, seq; per eos Noruagiæ petitione promissa sedulò solicitari animaduerteret, tantũ belli pondus sola legatorũ adhortatione suscipere stolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Postq; eorum mentes legatorũ uocibus consentaneas repperit, absq; cunctatione expeditionẽ instituit. Quo audito Erlingus, quàm longissimo secessu potuit abstrusas Noruagiæ partes petiuit, extremosq; patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius existimauit. Pauca siquidẽ nauigia sed habilia, fugæq; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, ut regis aduentus formidolosus Erlingi fautoribus, hostibus acceptabilis haberetur. Itaq; Vualdemaro consultationẽ cum amicis habente, quidam

D postpositis omnibus hostes ocyssime persequẽdos, alij prius plebis fauorem conciliandum, auxiliaq; popularium contrahenda docebant. Sed accelerationis consilium, tarditatis sententiã superauit. Igitur Vualdemarus ingentẽ regionis partem prospere permensus, magnaq; plebis alacritate receptus, cum ad urbem Sarpam uenisset, nomen regium à Vuicẽsibus sibi decretum suscepit, ibiq; cum popularibus concionem per summam uerborũ concordiã habuit. Quod si omissis alijs insequẽdis hostibus operã præbuisset, haud dubie regno Danico Noricum coniunxisset. Inde ad oppidum Tunsbergum nauigatione progressus, paucis Erlingi studiosioribus in æditam rupem salutis causa confugiẽtibus, religionẽ sæuitiæ præferens, uicum incendere passus nõ est, ne sacras ædes priuatis penatibus intersitas, cõmunibus flammis absumeret. Nemo tamen pontificũ quorum ea tempestate ingens apud Noruagiã autoritas erat, eum adire sustinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuisse crediderim. Ormo ut quem regis germanum cognominabant, petito Vualdemaro salua fide quam Magno dedisset, obsequia pollicetur. Tandẽ ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impensis expeditionem remitteret, Noruagiensium qui ad eum transierant multitudo pœnæ metu cum ipso discessit, diuq; partim regijs, partim principum impensis exilium sustentauit. Postea rex orientaliũ Sclauorum sibi uirium fiducia rebellantium defectionẽ expertus, cum Henrico Saxoniæ satrapa belli societate condicta, quo firmius amicitiæ necterentur, filiam eius ex coniuge postmodum repudiata susceptam adhuc incunabulis utentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti spõsam adsciuit. Itaq; Henrico terrestri apparatu exercitũ instruẽte, ipse in classem collatus cum apud Rugiã peruenisset, auxilia ab incolis amicitiam suam dubia fide secutis, per Absalonem contrahẽda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq; promisso fraudaret, ad Penum fluuiũ ocyssime nauigationis cursum direxit. Absalon quanq; adhuc Rugianorũ pactio paucorũ obsidũ

pignore

A pignore niteretur, eorum concionem ingressus atque inter ipsos honoratissimo sedendi loco susceptus, cum legationis mãdata proferret, eamque Danicæ uocis ignaris per interpretem explicaret, accidit ut quidam è Rugianis adolescens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo se precium numeraturum fingebat, ueluti incessus eius experiendi causa conscendens, fugam tentaret. Quod cum Absalon ad se perlatum in cõcione proponeret, uniuersa populi multitudo magnum fidei suæ crimen unius hominis perfidia allatum iudicãs, similem furori impetum confessa dissiluit, autoremque fraudis raptim insequi properauit. Igitur Absalonis comitibus ad metum & stuporem usque subitum uulgi concursum mirantibus, pauci qui adolescentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, supplices Absalonis genibus aduoluuntur, equi restitutionem polliciti, si modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorũ Absalon permixtas precibus lachrymas miseratus, missis qui plæbem pacarent tumultũ compescuit, consternationẽ sedauit, equoque protinus reddito, militem suũ stultitiæ damnauit, quod per inertiam & stoliditatem raptori se circunueniendum dedisset. Deinde gentis rege Tetislauo classis supplementum pollicito, regem subsequi maturauit. Interea Henricus Holsatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgensi, præfectumque Suuerini oppidi Guncellinũ, quod nuper à Saxonibus in potestatem redactum ius & formã ciuitatis acceperat, necnon Regnaldũ quendã parum origine liberum, opibusque quàm genere clariorẽ, cum insigni copiarũ parte præmittit, expeditũ sibi transitũ paraturos. Quorũ ingressum Sclaui cum partim fama, partim experimẽto cognouissent, cum parte hostiũ confligere quàm uniuersos aggredi maluerũt, multum ex eorũ robore, si præuios oppressissent, defluxurum credentes. Cumque summa cura ac flagrantissimo studio ad eos opprimendos contenderẽt, dæmonem horrẽdæ formæ supernè uerticibus imminentẽ uidere. Quo

B monstro tanquam diuinitus dati ducis aduentu firmati, sumptis uictoriæ auspicijs, ex improuiso hostium se castris immergunt, eosque imparatos cõfodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipso castrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudẽtiæ pœnas sanguine persoluerũt. Quibus prima cæde prostratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentiũ globis elapsi, correptis aquilis ad se fugientium sociorũ reliquias contraxere, ac demum hostes prædæ incubantes audacter adorti, fugam uictoria mutauere. Ita Saxones quanquam improuidi bellum tentassent, maiorẽ cladem gesserint an acceperint uirtute dubiũ reliquere. Quo accepto Henricus suorum cædibus, ut par erat, permotus, exigendæ uindictæ studio ad obsidionem Deminæ urbis quantacunque potuit celeritate contẽdit. Quam postquam ultrò ab incolis obustam comperit, ut uniuersa ipsius monimẽta subrueret, reliquias mœniũ solo exæquari præcepit. Et quoniã in homines grassari non licuit, tanquam à rebus mutis suppliciũ exacturus urbem Cozcouam simili incolarũ trepidatione desertam, cremandam curauit. Vualogostini quoque finitimarũ urbium quarũ excidio terrebantur exemplum secuti, clandestino traiectu fluminis cum uxoribus ac liberis municipium deserũt, penates duntaxat rebus uacuos hostili sæuitiæ relicturi. Quorũ urbẽ rex nullo negocio interceptã, militibus ac stipẽdijs instruit, eamque Vuethemanno piratæ curandam cõmittit. Ornenses quoque plus ex aliarum urbiũ fortuna timoris quàm ex suis mœnibus fiduciæ capiẽtes, ut sibi uicinarum ciuitatum quarum formidinem sequebãtur exemplo consulerẽt, urbem ne ab hostibus coli posset, desertam incẽdunt, penates suos igni quàm hosti relinquere præoptãtes. Tunc rex ponte qui medium amnẽ secare uidebatur abrupto, sublatisque cæteris nauigationis obstaculis, ad Stolpam uicum processit, ubi & ducem postmodum obuium habuit. Igitur ne Vualogostum eodem exemplo desertum quo captũ post discessum suum hostibus reddderetur, præsertim Danos si eo fruerẽtur, sempiternum Scla-

C uiæ imperiũ habituros existimãs, Absalonẽ, Burisium, Suenonemq; tunc Arusij pontificatu insignem, eius municipes efficere statuit, quibus & filiũ Christophorum sociauit, quò plus à cæteris in auxilio suo fiduciæ reponeretur. Qui cum amicos & necessarios in muneris consortionem adciscere iuberetur, Sialandensibus duntaxat Absaloni præsidij societatem spondentibus, reliquis ob imminentis periculi magnitudinẽ, nec animus ad resistendum, nec comites suppetebant, quanq; tota classis & alimẽta sua cum eis communicare, & uicinas segetes publico officio in eorũ horrea cõportare decreuerat. Quippe fruges messore exercitu residuorũ usibus adigi iubebatur. Ita rex consilij cassus, cum neq; pugnandi copia, neq; pactiò ulla ab hostibus fieret, uafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum horum præstandũ impelleret. Siquidẽ Absalon tacitis mãdatis præcepit, ut palos in amne defixos, cæteraq; nauigationis impedimenta magna remigum cura sublegeret, ueluti toti classi transitum paraturus. Ita demum fluuio obstaculis uacuefacto, cum progressam classem angustior alueus excepisset, complures à Sclauis utriq; ripæ inequitantibus cõminus sautiabantur. Quam hostilis audaciæ petulantiam Petrus Eliui filius animi uirtute nõ sustinens, protinus cum remigibus naue desiliuit, hostesq; strenue propulsatos ripa cedere coëgit. Tandẽ comitũ ignauia desertus, sociorum nauigationẽ fato suo incolumem præstitit. Itaq; rex non solum expertem metus progressum habuit, sed etiã Henricũ cum toto exercitu cõsertis arctius nauigijs tanq; ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarũ urbiũ excidium formidãtes, præcurrẽdi periculi studio pacis quam antè cõtempserãt, Vualdemaro obsides offerebãt, quos se Henrico nullo pacto daturos dicebãt. At rex sine militiæ socio cum hostibus pacisci fraudulentũ existimans, per Thorbernũ Henrico quæ ab hostibus offerrẽtur, enunciat. Quo se conditionibus ab eo factis libẽter
D usurum asseuerãte, pactũ cum hostibus habuit, ut Vualogosti dominio trifariã diuiso, pars una Tetiszlauo, reliqua Kazimaro, tertia Nucleti filio Priszlauo uendicaretur, piratisq; prædã Danicam appetere solitis, Peni fluminis ostia clauderentur: Henrico quoq; munitionũ quas apud Sclauiam obtinuisset, incolumis possessio permaneret. Post cuius discessum comites Kazimari exterorum societatem acrius perosi, sed uiribus agere non ausi, Rugianos assiduis furtis uexatos, ac per latrocinia ad paupertatẽ & inediam usq; redactos, cõmuni urbe excedere compulerunt. Piraticæ quoq; licentiam tribuere, modisq; compluribus ictum fœdus rupere. Postmodũ Rugianis recepta per Henricũ fiducia, palàm aduersum Danos inimicitias profitentibus, rex nõ minorem in amico perfidiã, quàm in hostibus leuitatem expertus, Arkon prouinciã uerna expeditione petitã, incẽdio populatus est. Inde ad portũ, Por ab incolis uocitatũ, cursum direxit. Siquidẽ ne cum uniuersis Rugianis manum acie consereret, separatim eos attentandos existimans, Absalonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem ut cõtinuò subsequeretur, curiose discessionis eius tempus à uigilibus obseruari præcepit. Quibus somni delitias imperio præferẽtibus, Absalon absq; regio comitatu progressus, non solum Zyudram, sed etiam agros uicosq; ei confines, partim igni, partim ferro uastauit. Cuius equites duo cõtentione prius habita uter audacia præstaret, cum ad militarem operam ædendam fortitudinis æmulatione pari impetu raperentur, hostesq; cuidam fortè stagno adactos cimbis fugam petere animaduerterent, plus eis persequẽdis quàm suis periculis dispiciẽdis intẽti, ne alter alterum uirtute fortè præcurreret, ambo cum contemptu spiritus stimulatos calcaribus equos in profundum egerunt, armorum haud memores, quorum obruti pondere perierunt. Ita temeritatis uindex elementũ uiris gloriæ quàm salutis studiosioribus in exitium suum ruentibus, fatum pariter ac tumulum ministrauit. Interea Absalon prouinciam rapinis pariter, incẽdijsq; permẽsus, cum ingentẽ prædam

&

A & opima spolia referendo naues repetere statuisset, magnā hostium manum subsequi conspicatus, ultra bina uada admodum transitu difficilia de industria cedere uoluit, ut eos formidinis simulatione protractos, locorumq; tādem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere transgressi, circa reliquum redeundi diffidentia constiterunt. Eodem ferè momenti spacio duo pedites Sialandenses ingentem prædæ fascem gestantes, errore locorum in ipsum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus eorum equitibus appeterentur, quāquam tutò uadum transgredi poterant, ne recessum per ignauiam quærere uiderentur, hostibus resistere quàm socios accedere maluerunt, deforme existimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia superari. Itaq; quo magis expeditos se redderēt, presso uestigio, proiectoq; fasce, enses destringunt. Quorum constantiæ & uirtuti fortuna debitam incolumitatem cōcessit. Siquidem equitum neutro procedere audente, resumpto fasce cœptum iter carpserūt. Cumq; rursum Sclaui binos equites ad eos opprimēdos misissent, eorum incursum eadem animi præsentia reppulere. Quo facto tam hostiū quàm ciuium in se admirationē uertere, magnumq; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæsitantibus peperere. A sex tandem equitibus attentati, inuariabili mētis habitu perstitere, tanquam hostium ignauiæ plenis fortitudinis animis insultantes. Nec defuit Absaloni prompta mens ad opem eorum uirtuti fiduciæq; pręstandam. Siquidem tot suorū equitum quot hostilium animaduerteret, eis pro supplemento transmisit. Sclaui quoq; suorum paucitatem certatim numerosis militum præsidijs prosequebantur. Itaq; supplementis utrinq; tanquam ex pari crescentibus, equitibusq; ueluti ad militiæ spectaculum ediuerso cōuenientibus, Sialandēses ulteriorē hostium petulantiam inspectare non passi, uniuersa acie eis occurrūt. Quorum fugam uadis impedientibus longum insequi nequeūtes, maiorem equorū quàm hominū stragem egerūt.
B Cumq; iter ad naues reflecterent, remigū suorum aciem armis pariter ac signis instructam obuiam habuerūt, quam ad auxilia socijs ferēda fortuito nuntio monita uirtus adduxerat. Hi profecto cum Absalone uictoriæ gloriam cōmunicauerunt, cui se sponte uirtutis socios obtulerūt. Interea rex seris uigilum monitis excitatus, omissæ nauigationis morā præpropera festinatione discussit. Qui cum uisis Sialandensibus populandi gratia ad littus appellere uoluisset, ab Absalone nihil hostilis prædæ quod eius rapinis pateat superesse perdoctus, magnopere gratulatus est quod tam parua manus nihilo languidius quàm si ipse adesset rem proprijs gessisset auspicijs. Hinc cum alios insulæ fines armis igniq; tentasset, domum concessit. Rursum circa autumni principia classe regressus, primam uastandis agris operam dedit, ut segete consumpta, incolas muniendarum urbium instrumento priuaret. Cum ad urbem Arkon sparso militiæ genere peruenisset, oppidani fiducia uirium portam (quam urbs unicam habebat) egressi, ne uirtutem suam intra mœnia cohiberent, obuiam processerunt. Quos rex Danis ex consulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, postquam sperato cautiores animaduertit, incursatos urbem repetere coēgit. Porta tamen ne equi iaculis confoderētur abstinuit. Tunc Sialandensis eques Nicolaus forma & uirtute præcipuus, telo per portam iniecto quendā ex hostibus in aditu resistentibus exanimem prostrauit, innocuusq; reflexo protinus equo discessit. Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numerādus, pari audacia sed dispari fortuna æmulatus, cum unum ex hostibus directa in globum lancea uulnerasset, reditumq; reflexis habenis tentasset, ita lapide ictus est, ut multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debilitate cōtracta, seram incolumitatē ægre recuperauit. Burisius quoq; dum nobilitatis suæ splendorem conspicuis uirtutis operibus æquare nititur, simili audaciæ genere portæ propugnatores adortus, tam asperum saxi ictum capite

C excepit, ut penè equo exanimis delaberetur. Cui corporis uiribus carẽti, sociorũ interuentus ne ab hostibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit ut Rugiani haudquaquam sibi tutò extra mœnia dimicaturi uiderentur, intra quæ tam obstinatam hostium præsentiã experiebãtur. Inde ad prouinciã Asmodam tota classe concessum. Absalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ peritia uigeret, accedente exercitu primi agminis ducem, reuertẽte extremi comitem agere cõsueuerat, semperq́ Danicæ iuuentutis promptissimos seu prædæ, seu gloriæ studio sodales habebat, rege duntaxat cum robustiore exercitus parte graui & composito militiæ genere paulatim procedere solito. Itaq; pugnãdi copia nusquam accepta, magnam regionis partẽ permẽsus, tandẽ equestrem manũ prædãdi gratia spargi permisit, paucosq́ secũ in comitatu residuos habuit. Illic fortè nuncio de sociorum conclusione suscepto, quam sine succursu posse effugere negabantur, eorũ saluti quoad milites reuocarent̃ adesse nõ distulit, neq; sibi comitũ paucitatẽ quo minus cõclusos peteret obstare permisit. Sed protinus primipilo signa attollere iusso, pleno fiduciæ spiritu locũ, in quo cõtinebantur, accessit: eoq́ festinationis signo perosus prædam, equites ad se contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, ut plus remedij in celeritate quàm in socijs duceret. Cuius aduentũ Sialandenses qui intra difficilium locorum angustias arctabantur, experti imminẽtis auxilij fiducia, eos à quibus obsidebantur incursare cœperũt, ne periculũ aliena uirtute propulsare uiderentur. Itaq; Sclauis partim solido, partim aquoso itinere delabentibus, Eskyllus animi & generis nobilissimus eques militaribus armis prægrauis, unum ex eis inermem per palustria loca citato cursu fugientem pedibus insecutus, illius uestigijs limi mollitie subsidentibus, nec uoraginum illuuie, nec armorum onere depressus, facilem currẽdi euentum habuit. Quinetiã occupatum Barbarum capite

D spoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidẽ cœno infectis, solidam humũ repetijt. Quod factum religiosa admiratione prædignum, non pedum agilitate sed diuino beneficio æditum, potius cœlesti miraculo, quàm humanæ uirtuti imputare debemus. Post hæc uicis per militũ manum undiq; deflagratis, etiam ad Gorum promontorium longinquæ excursationis incendia proferũtur. Tunc se Rugiani contrahendi à Saxonibus auxilij spe fraudatos experti, quatuor obsidibus præbitis, apud Strelam insulam pacem à rege pecunia quæsiuerunt. Itaq; principibus graues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendẽtibus, filio Ualdemari Kanuto regios honores decernere placuit, qui nõ solũ paternæ maiestatis futurus possessor, sed etiã præsens dignitatis socius nosceretur, ut haberẽt proceres ad cuius nomen titulumq́ decurrerẽt, si quid de regis capite fortuna uariaret. Quorum prudẽtia rex ac beneuolentia delectatus, probata sententia regni maiestatem cum sanguine suo participare, nõ damnũ honoris, sed claritatis incrementum putauit, primatumq́ uoces ad regiũ nomen filio deferendum concionando perduxit. Qua de re uniuersi exercitus consensu habito, Burisius duntaxat, siue tacita regni affectatione, siue rei nouitate permotus, nullam penè uocem suffragijs attulit. Qui cum ob hoc se regi suspectum esse sentiret, taciturnitatem suam non odij sed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice participatum esse memoriæ & crebra antiquitatis experimẽta sint, inter patrẽ & filium de rerum dominio bellum creuisse. Ueruntamen se si regiæ uoluntatis præscius fuisset, silentiũ non acturum. Tacuisse uero quod rem neq; ab ipso, neq; ab amicis præcognitam habuisset. Ea silentij excusatione iram regis in dissimulationem conuertit. Idem peracta expeditione cum cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyldiam Kanuti miles solenni more fieri iussus, alijs imperio obtemperantibus id facere recusauit, eaq́ re magnam sibi concupitæ dominationis suspicionem conciuit. Uerum hunc imperij conceptũ quæsitis callide rationibus protegere persti

tit,

A tit, præfatus se extante eo, cui primam militiæ fidem dederit, alius militem non futurum, nec adduci posse ut pristinum obsequium recẽti permutet, remq́; tam patriæ cõsuetudini quàm honestati inimicam committat: quippe cum nemo Danorum diuiduo famulatus officio teneri soleat, solisq́; Saxonibus hunc seruitiorum morem stipendiorum cupiditas faciat. Nam si inter duos unius obsequiũ communicantes bellũ incideret, amborum miles alterutrũ iuuando, fidem utriq́; seruare non posset. Nec regi ad iram mitibus responsis placidoq́; uultu tegendam, æqua simulatio defuit. Quem cum Hallandiã petendo comitem haberet, tanq́; insidias sibi nectentem tacitus notauit. Quas ut effugeret imperata se facturũ spondebat, si potentiam eius rex beneficiorum incrementis extendere uoluisset, & sicut ipse regnum quod eatenus electio uariabat hæreditariũ efficere gestiret, ita quoq́; necessariorum suorum liberis suppares dignitates, & minores potentias perpetua hæreditatis lege fruendas tribueret. Itaq́; præcipuam Iutiæ partem Absalonis auxilio pactus, Kanuto supplex fore sustinuit, haudquaq́; tamen solidam regis amicitiã recuperauit. Ea enim regiæ iræ pertinacia erat, ut semel accẽsa funditus extingui non posset. Vere appetente, Absaloni, Christophoro, & Magno particularis aduersum Sclauos expeditionis ductus cõmittitur. Nam orientales Dani duntaxat cum Fioniẽsibus classem confecerãt: Scaniensiũ uero penes Christophorum summa, penes Absalonem arbitrium consistebat. Quibus Tribusanam adortis prouinciam, Christophoro tanq́; iuniori inter Absalonis, Magniq́; copias medius militandi locus decernitur, ut regij sanguinis latera fidis stipatoribus cingerẽtur. Tanta autẽ uicorum exustio fuit, ut idem adhucusq́; cultu uacui, præteriti incẽdij magnitudinẽ præsentibus testẽtur indicijs. Absalon cum repetẽdæ classis tẽpore extremos curaret, nunciato hostium superuentu, quanq́; tanta uis frigoris erat ut B primi reuocari nõ possent, quadraginta solis equitibus stipatus, prius hostẽ quàm uadum, per quod erat rediturus, tẽtauit. Quibus fugatis, lento itinere ad amnem concessit. Quem structo ponte transgressus, post tergũ opus abrumpere noluit, ne ulla timoris uestigia relinquere uideret. Quũ ad littus uenisset, classem in aliũ portum appulsam comperit. Tanta autẽ hyberni frigoris sæuitia extitit, ut nautæ equos penè frigore extinctos defossis humi specubus conderent, nemoq́; ex toto exercitu reperiretur, qui pariter utranq́; manum necessarijs usibus aptare posset. Illic crebri angues ligonibus reperti, magis admirationi quàm metui uisentibus fuere. Nam algoris immensitas, uires eorum ac spiritum hebetauerat. Scanienses tunc prosperantibus uentis discessionis licentiam adepti, mox ijsdem cõtrarijs nauigatione prohibiti, tandem toti classi fauente cœlo Sialandenses ac Fionios repetendæ patriæ comites habuerunt. Post hæc rex Petrũ & Selgretiũ Christophoro pædagogos adsciscit, qui adolescentiæ eius rudimenta ad honestatis mores exequendos plenis sapientiæ documẽtis instruerent. Aestate deinde expeditionem instaurat. Quippe Vuallagostenses dupliciter ictum fœdus corruperant. Nam & Rugianos mœnium socios per furta urbe eiecerant, & piratis Peni fluminis ostia patere permiserãt. Igitur dum Lentitios peteret, ab Henrico missæ literæ superueniunt admonentes, ut rex insidias propinqui perinde ac regnum affectãtis caueret, indicantesq́; Burisyum cum Noruagiensibus opprimendi eius consilium habuisse. Iisdemq́; dum expeditio reuerteretur occursum pollicitis, aut ipsum regẽ, aut regium nomen occupandũ duxisse. Cuius rei certissimum experimentũ fore, si reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica classis exciperet. Eodem penè momento suscepta Noruagiensiũ epistola, par proditionis indiciũ ædidit. Quod cum rex paucis arbitris, suppressis indiciũ nominibus prodidisset, auxit rei suspicionem, fidemq́; literis addidit Tokonis, Vuendilensium pontificis consentanea affirmatio, dicẽtis, Burisij milites ab eo iurare coactos, quicquid ipse auspicaretur

obsequium

C esse prosecuturos. Re tamen dissimulāter habita, ad locum cui nomen Ostrozno citata nauigatione profectus, profligatis prouinciæ rebus, urbem Orthungā uniuersa classe comitante repetijt. Illic Burisio cum cæteris regni primatibus accersito, quidnam de eius insidijs acceperit aperit, eiq; proditionis crimen affigit. Quem se quicquam tale aduersum eum excogitasse negantem, quoad nuntiorum experimenta sumerētur, secum commorari præcepit: tunc demum si secus ac nuntiatum erat accideret, incolumem discessurum. Ille contrà nihil absurdius aiebat quàm ut capitis sui indicium, incertis euētuum argumentis committeret. Qua uoce se non solum regi, sed etiam arbitris suspectum effecit. Igitur ne remiges quidem suos reuisere permissus, ad urbem Latrensem cum rege meare compellitur, ubi leni sed firmæ custodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Burisij frater cum nauali exercitu superuenientes, Iutorum classem in amne Dyursa repertam gubernatoribus uacuam facile debellant, ipsiusq; Burisij intercepto nauigio, protinus ad uicum, qui Mercatorum portus nominatur, deproperant. Quos Absalon cum Sialandensibus occurrens, etiam littorum ascensu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienses plurimū præsidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progressus, ultrò se eorum sagittis appetendum præbebat: profectò ostendere cupiens, in quàm paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienses quò propius littus accederent cimbas conscendunt, ob quarum trepidationem destinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in humum, partim in undas innocua cadebant. Ita artis suæ effectu fraudati, nostrisq; ludibrio habiti, ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Postea cum Absalone data acceptaq; fide, sociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquiescere iussi, non prius obtemperauerunt, quàm Absalon fidem suam in-
D terposuisset, se nihil insidiarū eis terra aut mari interim paraturum. His finitis collocutores à seinuicem discessere, die postero cum paribus armis, æquali comitum numero conuenturi. Cumq; Erlingus uno comitatior affuisset, Absalon circūspectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum, non adeò sapientem quàm senem existere. Nam cum tu scapha adueneris, nos equis insideamus, teq; nullo negocio (si libeat) opprimere possimus, cur condicto comitatior aduersum caput tuum rumpendæ pacis occasionem fortioribus præbuisti? Nisi autem fides nostra præstaret, solutæ conditionis pœnas exitio persoluisses. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumspectis comitibus, cum ueram Absalonis assertionē animaduerteret, unum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuisset officium. Postquam diu excusationis uerba quæsierat, ut siticulosum recrearet exercitum, palustris aquæ petendæ licētiam obsecrat. Cuius rei permissionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lætus quod sibi incolumi Daniæ partibus excedere contigisset. Postquam regi insidiarum fidem rerum experientia fecerat, Burisium perinde ac maiestatis reum inter uincula asseruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ composita classis applicatione complexus, dum à sacris missæ quæ consueto religionis cultu petiuerat remearet, Absalonis equitibus clandestino itinere prorumpentibus, improuisam palantium sociorū stragem accepit. Nec minori Hallandēsium uirtute exceptus apud Nyzem amnem una rate, eiusq; remigibus uniuersis spoliatus, abscessit. Eodem anno deturbandæ piraticæ gratia, Absalon insulam maritimam nouo castelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præsidium attulit. Nam & suspectum prædonibus situm reddidit, & tutam uicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confestim Noruagiensis iniuriæ uindictam Danica uirtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugiszlaui Danorum metu ad se decurrentis obsequium

A obsequium pactus, initam cum rege societatem, tãquam ineptum & ignobile uin-
culum disijcere parui habuit. Quinetiam apud Krempinũ fluuium in colloquium
cum eo descendens, questus est quod militem suum Bugiszlauum coram se non
accusatum bello lacessat: quem si iniuriosum existimet, prius accusationibus quàm
armis aggredi debeat. Contrà rex, negare se ullius potentiæ respectu cessaturum,
quo minus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita per-
stante cõtrouersia, fœdus cum colloquio soluitur. Hoc loci memorabile Saxonici
equitis dictum strictim percurram. Qui cum fortè ducis ac regis colloquijs inter-
esset, eosq́ expeditionis negocia languidioribus uerbis prosequi animaduerte-
ret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præsentibus referre habeo: quæ si ad-
esse eum scirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum
iniuria patrimonio priuaretur, nemine sibi patrocinium accommodare uolente,
quatuor soli ex amicis paternorum ipsius meritorum respectu permoti, quorum
ego numero intereram, auersantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouen
dam sumpserunt. Pro cuius salute & incrementis, tum uotis, tum etiam officijs im-
pensius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offeren-
tes, religiosa uoti nuncupatione sanxerunt, si paternos honores diuina clementia
adipisceretur, susceptum beneficium quoad uiueret pagani nominis odio pensa-
turum. Mox uoti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conci
liauit. Cuius opera paternorum bonorum hæres effectus, quanquam uoti auto-
res exhortationis officia non omitterent, à bello aduersum Sclauos continuando,
tum auaritia, tum etiam desidia adductus abstinuit, perceptam munificentiam in-
grato æstimans animo. Tanta autem cura monitoris partes exequi uoti nuncupa-
tionibus fuit, ut cum unus ex eis ultimæ ætatis ad inspicienda ducis arcana inter
B arbitros admissus, sedulum stertendi usum haberet, excitatusq́, quid de re præsen
ti sentiret, à considentibus interrogari soleret, maiorem præteriti uoti quàm instan
tis negotij memoriam retinens, ductandum in Sclauos exercitum responderet.
O immensam constantiam, quæ ne in ipso quidem ætatis occasu promissi imme-
mor esse potuit. Quis autem mentis compos hanc religiosi consilij uocem, senilis
animi deliramentum fuisse crediderit? Vereor autem charissimũ mihi uirum ami-
corum religione contempta, ex summo fortunæ fastigio in humilem priuatorum
sortem extrema ruinæ deformitate casurum. Ego uero promissi dudum belli mili-
tem agẽdo, ternas aduerso corpore plagas accepi. Quibus si binas sub eodem mi-
litiæ titulo sociassem, supremi iudicij tempore diuina uulnera meis æquata audaci
bus oculis inspectanda præsumerem. Quo dicto, & temporaneã Henrici ruinam,
& sempiternũ uirtutis suæ præmium auguratus est. Rex Scaniam ingressus, par-
uo pòst Saxonũ irruptione falsò nũtiata, Scanẽses equestri militiæ adscriptos pro-
prio ductu prosequitur, imperatàq́ Sialandensibus nauigatione Slaglosam adue-
ctus, Absalonẽ è portu Hulyuimmensi accitũ multa gerendorũ consultatione sol-
licitat. Præterea se parũ ueri rumoris credulitate fatigatũ significat, expeditionẽq́
falso nuntio cõtractam remittit. Habebat autem in clientela Absalon, Arnoldum
Tylensem, qui siue ingenij acumine, siue coniecturarũ sagacitate sæpenumero fu-
tura ad sua uel amicorũ negotia pertinẽtia, raro præsagio depræhendebat. Nec mi
nus antiquitatis quàm diuinationis peritus, solerti historiarũ narratione callebat.
Qui cum Absaloni delectãdi gratia supradictæ expeditionis comes existeret, bre-
ui eum manũ cum piratis conserturũ prædixerat: uehemẽter se mirari testatus, quo
pacto certamini interfuturus non sit, præsertim cum inseparabiliter eum comitari
decreuerit. Cumq́ rege res gestas ex eo cognoscere cupiẽte, discessuro Absalone
quiescere rogaretur, pertinacissime precibus obluctatus nõ prius rogatui cessit, q́
rex operam se daturũ polliceretur ut eum post Absalonem prima luce dimitteret,

C Erant autem sex nauigia Absalonem comitantia, e quibus tria quò commodius ignis alimenta contraherent, in superiores maris anfractus cōcesserant, quæ postmodū æstus subito regressu destituta, cœno paludis affixerat, Absalone totidem residuis exteriora sinus ostia complectente. Qui cum maritimo tempore unà cum scriba suo religiosum psallendi ritū peracgeret, tumultuatione eminus audita, quid nam hoc esset concentorem dispicere iubet. Quo nouem longas naues à se prospici referente, piratas esse non dubitans, stertētes adhuc remiges alta uoce compellat. Quibus summo cum stupore exilientibus, nec ueste sed armis corpora protegentibus, ocyssime hostes petendum hortatur: quorum iam tanta uicinitas sentiebatur, ut ab eis crebris silicibus cōtunderentur. Quinetiam anchoræ uinculis rumpendæ moræ gratia discissis, remigium exerit. At Sclaui facile nostris metum injjcere rati, ac ueluti ipsorum animos horridis uocibus hebetaturi, ingenti clamore ædito obstrepere cœperunt. Quod postquam frustra se conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis una cum uniuersis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ syluæ latebra ad se decurrentibus subsidio fuit, agrestibus eam curiosius perlustrandam curātibus. Ea tempestate Esbernus urbem Kalundam molitus, noui munimenti præsidio portum hostili piratica liberum præstitit. Ipse quoque, & Inguarus, & Olauus, ultrò Absaloni se infatigabili piratici muneris executione iunxerunt. Eo tempore res Danica circunquaq; difficilimis obfusa periculis, crebris finitimorum insidijs tentabatur, hinc Noruagiensibus, inde Sclauis, Saxonibusq; sibi perniciem machinantibus. Quo euenit ut nulli hostium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum unum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ necessitudine permotus, Guthscalcus qui & ipse Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus assuetudinē, perfa-
D miliaris habebatur, Absaloni tacitè artem à se repertam insinuat, qua eos repentè ex amicis Saxonū hostes efficeret. Quippe se Sclauiam non legationis, sed beneuolentiæ simulatione petere uelle significat, tanquam propriæ charitatis ductu utilia amicis consilia largiturum. Fore enim ut hostium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonum donatione repeteret. Quod studium maximè sibi gētis illius moribus persuaderi dicebat, quæ plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi soleat. Absalon interdum priuatū acumen publicis uiribus præstare ratus, laudata Guthscalci industria, cauendum monet ne quis eis ex parte Danorum falsò polliceatur: incorruptam patriæ fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus uiris refertam, armis non mēdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggressus, se priscæ familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retundendæ eorum inertiæ causa aduenisse dicebat, quod perniciosa ab eis utilium loco duci perspectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxiæ dominationis iugum receperint, quodq; ijs obsequio pareant qui ipsos patria tandē exuere cupiant. Quippe Saxones quātum ex ipsorum finibus occupauerint, protinus cultu atq; habitatione complecti, nec præda aut gloria cōtentos, proferendi imperij cupiditate uictoriæ lucra continua possessione firmare: quam ob rem eos Nucletum uita, Priscl auum patria spoliasse: Razaburgā, Illogam, ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam uallo fossaq; cinxisse. Danos uero diuerso studio bella gerere, nec hostium fines, sed mutuę pacis commerciū affectare, proprium tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; summopere eos elaborare debere uti Saxonicis præsidijs patriam uacuefaciant, omniq; Theutonum plebe regno egesta, amicitias cum Danis componant, quos Saxonū hostes esse non ambigant: ita demum eos sempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani, loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt. Illogam capiunt, reli

quis

A quis eorum munitionibus defensorũ uirtute seruatis. Et ne ducis inopes uiderentur, Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthscalcus duarum gentium uires Daniæ imminentes odijs sequestrauit, patriamq; nostram undiq; finitimorum armis obiectam, ab impendente periculo pio mendacij commento seruauit. Cuius facinoris fama Guthscalci reditum præcurrente, rex admiratione perfusus, postquam ex Absalone per quem res esset acta cognouit, impẽsius autorem laudauit. Igitur Henricus ut repudiatam regis amicitiam recuperaret, sine qua Sclauos arcere non posset, Henricum Razaburgensem, & antistitem Lubeccẽsem legatione onerat, filiam suam minorem, filio eius in matrimonium offerens. Nam maior natu quæ prius ei desponsa fuerat, morbo occiderat. Per eosdem confirmãdæ oblationis gratia, apud Bremensem prouinciam tempestiuus ducis occursus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus, Guncellinum obuium habuit, qui sub impedimẽto aduersæ ualetudinis ducis absentiam excusaret, eumq; apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum uentum esset, & ducis promissa complentur, & militia aduersum Sclauos paribus uotis cõdicitur. Sed eo Diminum petẽte, rex Vualogostum profectus omissa urbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Osni quoq; oppidi post recentem uastitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem uastationis genere diuersa regionis loca petuntur. At Sclaui quia uiribus niti nequibant, utrunq; hostem ære atq; obsidibus placant. Post hæc rex belli Noruagici meditationem ad id usq; tempus rebus Sclauicis interpellatam, magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copiosis patriæ uiribus executus, per summam Vuicarorum dignationem non modo liberos aditus, certe etiam lætos occursus habuit. Nec hostis sed ducis more sermone cum incolis habito, cõcionibus arma mutauit. Quorum beneuolentia adeò delectatus ut hostium obliuisceretur, ociosaq; procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarũ uirium tempus reliquit. Magnitudo exercitus eius, lætos Vuicensium oculos in se cõuertit. Nauigatio quoq; eius gratis eorum luminibus aspecta, liberos impetrauit excursus. Enimuero cõplures in angustias per quas classi seriatim meandum erat, multitudinis eius admiratione protracti, quò certius nauigiorum numerum depræhenderet, non nocendi sed spectandi auiditate ædita loca complebant. Tunsbergenses quò cæteris regem impẽsius colerent, finibus suis exceptum honoratissimæ processionis officio uenerati sunt, religione seruitiũ cumulantes. Erlingi milites qui superiorem regis aduentum munimenti illic siti fiducia spreuerant, præsentem fugæ declinatione cauebant. Rex superato cliuo, collustratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præsidium comprobabat, artis opus transcẽdente natura. Fertur interim Erlingum cuiusdam sinus angustias Danorum nauigationi opportunas, prohibendi transitus gratia crebris machinarum tormentis uallasse, plus locorum difficultati quàm proprijs uiribus in excipiendo hoste confidentem. Quapropter rex tarditatis suæ dispendium execratus, uocatos amicos celeritatis exhortatione sollicitat, erubescendum moræ crimen operoso festinationis impendio redimendum affirmat, quod iam cõmeatibus quasi per ocium & inertiam absumptis, inaniter tempus triuisse uideãtur. Ea res diuerso maiorum iudicio excepta est, uariaq; sentẽtia duces consilium agitabant: alijs tormentorum magistros expositis in terram equitibus deturbãdos, obiectasq; rates transitu submouendas hortantibus: alijs in tantas angustias ingenti classe temerè procurrendum uetantibus. Quidam hostibus laxiore freto præteritis, regionem armis occupandam censebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugiendi necessitate perstrictum, quæsita locorum præsidia relicturum. Alij uero absentis periculi præsentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebant, quàm res se propius inspectandam dedisset. Hi celeri processu utendum hortan-

C tes, ociosę nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum sententia uarian te, Nicolaus quidã cognomento Bos natu quàm uirtute nobilior, mirari se inquit, cur iuris ratione utentibus, inclytoq; solo natis, amœnissimæ patriæ gremio relicto tot inculta locorũ spatia pererrare liberet: præsertim quibus nihil præter aspera saxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò siquidem demẽtiæ uentum esse, ut ultimæ ærumnæ summarum uoluptatum loco ducantur. Nam si regem Noruagia potiri contingat fore ut plus laboris ex utroq; regno, quàm uoluptatis ex altero sit percepturus. Præterea cum iam labentium alimentorum necessitas urgeat, si longius nauigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui suffecturos. Hæc ab eo timidius quàm prudentius dicta, silentio probari uidebantur. Quod dictum Absalon diuersa à cæteris æstimatione cõmensus, dimissis amicis solitariũ regem acrius obiurgare cœpit, quod Nicolai sententiam summa repræhensione dignam taciturnitate probauerit, eamq; plenis contumeliæ responsis prædamnare passus non sit. Quæ enim ab eo per ludibrium dicta uidebantur, acerrima factionis incitamenta fuisse. Cuius si comitatum nullo in momẽto posuisset, cunctaq; eo desertore quàm comite melius exequenda dixisset, cæteros unius rubore permotos, similis opprobrij metu silentium acturos. Nunc uero cum aut consenserit, aut consentire uisus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui complures licentiori impunitatis exemplo protractos, similibus monitis succlamaturos. Nec secus ac prædixerat accidit. Nam cum principes omni studio redeũdi cupiditatem processui præferrent, eamq; manifestis uotis prosequi non auderent, plebem clandestinis incitamentis instinctam seditiosis armauere consilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciæ, explorata Absalonis audacia cuius in protrahenda expeditione pertinaciam causabantur, nauem eius silicibus petiuere. Sed à remigibus mox ex-

D cepti, quanquam numero præstarent, terga uertere. Quorum dementiam rex debita animaduersione persecutus non est, abundè eos hoc fugæ dedecore punitos existimans. Inde ad sinum Porturiam egregia Siuardi uictoria inclytum, ubi scilicet innumeram classem tribus ab eo nauigijs subactam ferunt, uelificatum est. Illic è Iutensibus aliqui iniquissima gubernatorum exhortatione prouecti, concione facta, remissionem expeditionis uiolenta succlamatione poscebant. Ad quos compræhendendos milites sub ignoto cultu missi, aliquandiu in eorum concilio obscurata sui notitia consederunt. Tandem à circunstantibus agniti, ueste quam latendi gratia sumpsere discussa, correptos seditionis autores obtorta gula secum traxere. Qui cum ad naues abducti fuissent, graues regi pœnas uapulando dedere. Qui quò punitiores forent uicissim in undas demittebantur, ijsdemq; extracti, renouatis uerberibus mulctabantur. Post hæc eò loci processum ubi solstitij æstiualis tempore inusitatæ claritatis noctes sensere, dieiq; tam similes, ut minimum temporum discrimen uideretur. Ad quarum lumen, solis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literæ legi poterant. Illic Iutensium magnates, quos aut metus, aut impatientia stimulabat regem apertis repetendæ patriæ monitis aggressi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebant. Anno postero si animus in sententia mansisset, non per prolixos Vuicensium partium anfractus, sed è Vuendilæ finibus directæ nauigationis compendio reuersuram. Quorum uoces etiam querulum inediæ uulgus adiuuit, adeò ut nemo ex plebe esset, qui non rerum inopiæ citato reditu subueniendum clamaret. Ita rex obstrepẽte multitudinis imperio proposito cedere compulsus, soluendæ expeditionis sentẽtiam protulit. Et ne hostem omnis incommodi expertem relinqueret, præstantissimis totius Noruagiæ nauigijs secum abductis, peregrina patriam classe ditauit. Ita quorundam Iutorum impatientia maxima uictorię spes subruta est: quia si debita cœpto perseuerantia non deesset, res Noruagica sub Danis mansisset. Noruagiensis nobilitas quæ uenienti

Noctes claræ in solstitio æstiuali.

regi

A regi comes extiterat, linquendæ patriæ pudore reuertentem prosequi supersedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit. Qui cum finita hyeme expeditionem aduersum se destinari cognoscerent, quendam conspectioris ingenij ac facundiæ politioris subornant, qui regis propositum exquisita adulationis arte subuerteret. Quod cum minime efficere quiuisset, reditu suo hostium aduentum præcurrere noluit, ne aut ciuibus bellum dissuadendo suspectus, aut concitando perniciosus existeret. Igitur Absalonem uti se comitem pateretur orauit, quoad eius consilium à ciuibus posceretur, quod stolidæ mentis hominibus plus requisita quàm oblata consilia placere soleant. Res uarias Rugiæ partes adortus, cum ubiq; prædæ, nusquam uero pugnæ materiam repperisset, fundẽdi sanguinis auiditate perductus, urbem Arkon obsidione tentauit. Hæc in excelso promontorij cuiusdam uertice collocata, ab ortu, meridie, & aquilone non manu factis sed naturalibus præsidijs munitur, præcipitijs mœnium speciem præferentibus, quorum cacumen excussæ tormento sagittæ iactus æquare non possit. Ab ijsdem quoque plagis circunfluo mari sepitur, ab occasu uero uallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat, superior ligna glebis intersita continebat. Septentrionale eius latus fonte irriguo scatet, ad quem muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondã Ericus usu uiolentius intercluso, non leuius siti quàm armis obsessos premebat. Medium urbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantissimum uisebatur, non solum munificentia cultus, sed etiam simulacri in eo collocati numine reuerẽdum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio uarias rerum formas cõplectens. Vnicum in eo ostium intraturis patebat. Ipsum uero fanum duplex septorũ ordo clau-

B debat. E quibus exterior parietibus contextus, puniceo culmine tegebatur. Interior uero quatuor subnixus postibus, parietum loco pensilibus aulęis nitebat, nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cõmunicabat. Ingens in æde simulacrum omnem humani corporis habitum granditate transcendens, quatuor capitibus, totidemq; ceruicibus mirandum perstabat, è quibus duo pectus, totidemq; tergum respicere uidebantur. Cæterum tam antè quàm retro collocatorum unum dextrorsum, alterum læuorsum contemplationem dirigere uidebatur. Corrasæ barbæ, crines attonsi figurabantur, ut artificis industriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu uario metalli genere excultum gestabat, quod sacerdos sacrorum eius peritus, annuatim mero perfundere consueuerat, ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur, quæ ex diuersa ligni materia creatæ, tam arcano nexu genibus iungebantur, ut cõpaginis locus non nisi curiosiori contemplatione deprætiendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur, eorum basi intra solum latente. Haud procul frænum ac sella simulacri, compluraq; diuinitatis insignia uisebantur. Quorum admirationem conspicuæ granditatis ensis augebat, cuius uaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem, exterior argẽti species commendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis post lectas fruges promiscua totius insulæ frequentia ante ædem simulacri litatis pecudum hostijs, solenne èpulum religionis nomine celebrabat. Huius sacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate spectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuisset sacellum (quod ei soli intrandi fas erat) adhibito scoparum usu diligentissime purgare solebat, obseruato ne intra ædem halitũ funderet. Quo quoties capessendo uel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne uidelicet dei præsentia mortalis spiritus contagio pollueretur. Postero die po-

Arcona urbs Rugiæ.

Simulacrũ Rugianorum Iani simile. Suantevith.

C pulo præ foribus excubāte detractum simulacro poculum curiosius speculatus, si quid ex inditi liquoris mensura subtractum fuisset, ad sequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato, præsentes fruges in posterum tempus asseruari iubebat. Si nihil ex consuetæ fœcunditatis habitu diminutum uidisset, uentura agrorum ubertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auspicium, instantis anni copijs nunc parcius, nunc profusius utendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, uacuefactum poculum recenti imbuit: simulatoq; propinandi officio statuam ueneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusq; opum ac uictoriarum incrementa solennium uerborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumq; mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoque mulso confecta rotundæ formæ, granditatis uero tantæ ut penè hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se uideri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis moræ non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequenter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamq; diutius ad huius numinis uenerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra mariq; uictoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in usum conuiuij, & gulæ nutrimenta uertere, consecratas numini uictimas intemperantiæ suæ seruire cogentes. In quo epulo sobrietatē uiolare pium æstimatū est, seruare nefas habitum. Nummus ab unoquoq; mare uel fœmina annuatim in huius simulacri cultum doni nomine pendebatur. Eidem quoq; spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur,

D perinde atque eius præsidio parta obtentaq; fuissent. Hoc quoque numen trecentos equos descriptos, totidemq; satellites in eis militantes habebat: quorum omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac uaria templorum ornamenta conflabat, eaq; obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura uetustate exesa congesta fuerat. Illic quoq; publicorum munerum ac priuatorum ingens copia uisebatur, studiosis beneficia poscentium uotis collata. Hanc itaq; statuam totius Sclauiæ pensionibus cultam, finitimi quoq; reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo ueneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infelici nece pœnas persoluit. Alia quoque fana compluribus in locis hoc numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendiq; ius erat, ne diuini animalis usus quo frequentior hoc uilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro uocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei pręcipuum argumentum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeò plerunque mane sudore ac luto respersus uidebatur, tanquam ab exercitatione ueniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoque per eundem equum huiusmodi sumebantur. Cum bellum aduersum aliquam prouinciā suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorū opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ducandæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è uestibulo cum loramentis

175

A tis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerẽdi belli omen accipiebatur. Sin læuum uel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuè potioris incessus uestigia cernerentur. Ad uaria quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, uotorum auspicia capiebant. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis usus ignotus extitit. Siquidẽ tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidentes, absque supputatione fortuitas in cinere lineas describebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur urbis non magis rex munimenta quàm ritus euertere cupiens, uniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neque enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationem perageret, ingentem lignorum materiam faciẽdis machinis opportunam, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operam dare asseuerabat, sperato citius urbem capturos. Interrogatus quonam id augurio depræhensum haberet, ex hoc potissimum augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto uictore, libertatem reposcere cupientes, seruitutem superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti uocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis sum-
B mam transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere. Quam ob rem Vitum ueniẽte sui solennis tempore eorum mœnia turpaturum, à quibus tam similem monstro figuram acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui uenerabilem eius memoriam sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentium coniecturis, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quàm credibilior prædictio extitit. Et quoniam insula Archonensis quæ Vuithora dicitur, à Rugiæ cõplexu paruula freti interriuatione, quæ uix fluminis magnitudinem æquare uideatur abrumpitur, ne eò loci ulla Archonensibus auxilia porrigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectu prohiberent: cætera manu urbis obsidionem arripuit, ac primum operam tormentis uallo applicandis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorum loca distribuere iussus, designandi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portam urbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudẽtes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, ut turrim quæ supra portam sita fuerat, signis tantum aquilisq; protegerent. Inter quas erat † Stanitia magnitudine ac colere insignis, cui tantum uenerationis à populo Rugiano tributum est, quantũ omnium penè deorum maiestas obtinuit. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquam eis quod libitum foret illicitum habebatur. Populari urbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cũctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incendijs euertere potuisset: tantumq; superstitioni indultum est, ut exigui panni autoritas regiæ potestatis uires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gestamini honorem habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea uarijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs tentoria ad necessarios usus militari procuratione uer

† Stuatira.

C ſantibus, rege uero diurni caloris intemperantiam ocio atq; umbraculis leniente, Danorum fortè pueri plenis petulantiæ excurſibus ad uallum perducti, contortos funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorum ingenio delectati magis Archonenſes quàm territi, ſimiles luſui niſus armis excipere erubeſcebant, ob idq; eos ſpectare quàm repellere maluerunt. Adoleſcentibus ſubinde puerorum cœptũ in conſimili prouocationis genere æmulantibus, ſpectandi uoluptate depoſita ægre pugnam capeſſunt. Iuuenes quoq; noſtri relictis uariæ occupationis officijs, ad auxilia ſocijs ferenda concurrunt, equitibus iſta puerilium exercitiorum loco ducẽtibus. Ita res paruulis ac penè deſpicabilibus initijs cœpta, grandem haud leui in momento ponendi certaminis progreſſum accepit, paulatimq; puerilis ludi incitamentũ ad ſerium uirilis pugnę modum prorepſit. Fortè autem egeſta portæ humus, in antri ſiue crepidinis formam ſubſidẽte, glebarum mole cõceſſerat, uaſtusq; inter turrim & ceſpites hiatus patebat. Quem cum egregij animi ignotus iuuenis, gerendarũ rerum propoſito opportunum animaduerteret, attingendi eius opem à ſocijs implorauit, quo ſi ipſorum auxilio præceſſiſſet, expugnationẽ illico ſubſecuturam, ſeq; uictoriæ gradum facturũ ſpondebat. Quibus quonãmodo iuuari poſſet percontãtibus, telorum cuſpides quis tanquam ſcalis euaderet, medijs ceſpitum locis immergi præcepit: eoq; negotio ſubuectus, poſtquam animaduertit ita ſe undiq; eius antri præſidio uallatũ ut ab hoſtibus lædi non poſſet, extruendi ignis gratia ſtramẽtum popoſcit. Interrogatus an accendendi eius materiam haberet, ferrum ſibi ac ſilices ſuppetere reſpondit, præmonito ut æſtuante incendio ab hiſdem deſcenſurus exciperetur. Igitur foci nutrimẽta circunſpicientibus, fors materiam obtulit. Fortè enim quidam ad neceſſarios uſus onuſtum ſtipula currum agebat: qua direpta alius alij faſciculos iacientes, eosq; cuſpidibus affixos iuueni

D porrigentes, breui patulum repleuere cauum, turris deſertione tutos aditus dante. Nam oppidanos partim rei ignorãtia, partim turris inanitas feſellit, cuius etiam prominens latitudo oppugnatoribus ab utroq; latere præſidio fuit. Quæ cum repentino igne correpta cõflagrare cœpiſſet, incẽdij autor facto uictorię gradu, excipiẽtibus ſocijs ſolo illabitur. Conſpecto fumo oppidani improuiſo periculo attoniti, igni prius an hoſti reſiſterent, ambigebant. Tandem collectis animis ſumma ui incendio occurrũt, omiſſoq; hoſte bellum cum flammis gerere cœperunt, noſtris extinctionem prohibere conantibus, ut ex pari his reprimendi incendij, illis protegendi cupido inceſſiſſe uideretur. Tandem aqua defecti flammas lacte ſparſere, quæ tanto uehementius incendium concepere, quanto hoc liquoris genere ſæpius perfundebantur. Ea res plurimum incrementi incendio adiecit. Orto deinde clamore, rex ſpectandi gratia extra caſtra progreſſus, ſimulq; euentus admiratione concuſſus, cum dubium haberet an ignis ullum expugnationi momentũ adijceret, quid factu potiſſimum foret, ex Abſalone perquirere inſtitit. Ille regem ne ſe puerilibus cœptis insereret, aut quicquam inexplorato negotio repente aggrederetur hortatus, magnopere rogare cœpit, ut ſibi primum an ignis potiendæ urbis efficax eſſet, ſpeculari permitteret. Nec rem perſcrutari cunctatus, clypeo duntaxat ac galea tectus portam acceſſit, iuuenesq; eam oppugnare conantes, hortari ad confouendum incendium cœpit. Quod accenſis undique nutrimentis euectum, poſtiumq; ac columnarum roboribus alitum, ligneum turris pauimentum abſumpſit: ac deinde ſumma corripiens, ſingulare ſimulacri ſignum, aliaq; domeſticæ religionis inſignia cineri æquauit. Quod poſtquam rex nuntiãte Abſalone accepit, eiuſdem monitu urbem corona cingi præcepit, ac protinus ſella extra caſtra poſita pugnæ ſpectator conſedit. Tunc quidam Danicæ militiæ fortiſſimus adoleſcens, dum ad propugnacula ante alios eximia capeſſendæ laudis auiditate euadere niteretur, letalemq; ictum corpore excepiſſet, ita collabendo ſe geſſit, ut non fato

A fato oppressus ruere, sed de industria saltum ædere uideretur. Qua uirtute pulchrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque sub Kazimaro & Bugiszlauo ducibus, spectante rege dimicare egregium rati, audacissima urbis oppugnatione singulare uirtutis specimen ædiderunt. Quorum excellens opera grata admiratione regis oculos permulsit. Ex oppidanis cõplures ancipiti periculo circunuenti, partim incendio, partim hostilium telorum impulsu prostrati cadebant, incertumq́ue erat plus ignem an hostem metui oporteret. Quidam uero salute postposita adeò obstinatam ac perseuerantem urbis defensionem egerunt, ut simul deflagrati aggeris excidio obruerentur, seq́ue super mœniũ suorum rogum proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta siquidem patrij munimenti charitate tenebantur, ut eius ruinarum socij quàm superstites existere præoptarent. Ita desperatis oppidanorum rebus, excidioq́ue & morti propinquantibus, quidam è propugnaculis excelsa uoce clamitans, Absalonis alloquiũ postulabat. Quem Absalon in tranquillissimam urbis partem, quæ scilicet à cæde plurimum strepituq́ue distaret secedere iussum, quidnam afferret interrogat. Ille uocis affectum manu ac gestibus prosecutus, bellica nostrorũ opera relaxari poscebat, quoad oppidanis deditionẽ arripere liceat. Negat Absalon ullã oppugnationis remissionem fore, ni & ipsi pariter à prohibendo incẽdio operam retraxissent. Quam conditionẽ Barbaro comprobãte, acceptas preces illico regi porrexit, eoq́ue protinus hac de re euocatos pugna principes consulente, Barbari uotis annuendũ subiunxit, dicendo oppidanis grassantis incẽdij impetũ hoc difficilius, quo tardius sopituros. Quod si reprimere destitissent, etiã remoto hoste uictoriam igni daturos. Nostros uero tametsi ocio indulgerent id propugnantium flammarum uiribus obtẽturos, quod ne proprijs quidẽ assequi ualuissent. Quod

B quanq́ue ad horã armis abstineãt ociosos existimandos non esse, præsertim alieno ministerio sine ullo sui discrimine præliantes. Probato consilio rex oppidanos in fidẽ hac lege recepit, ut simulacro cum omni sacra pecunia tradito, captiuos Christianos ergastulo liberatos absq́ue redemptione dimitterent, omniaq́ue ueræ religionis momenta Danico ritu celebrãda susciperent. Quinetiã ut agros ac latifundia deorum in sacerdotiorũ usus cõuerterẽt, seq́ue quoties res posceret, Danicæ expeditionis comites exhiberẽt, nec unquam accersiti, regis militiã prosequi supersederent. Prȩterea annuatim ex singulis boum iugis quadragenos argẽteos tributi nomine penderẽt, totidemq́ue obsides in earũ conditionũ firmamentũ præstarent. Quo audito, populus repẽtinis seditionis facibus inflammatus, hostilisq́ue prædæ ac sanguinis cupidus, magnopere queri cœpit quod propinquæ uictoriæ præmijs spoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & uulnera retulisset, quodq́ue sibi de penè uicto hoste tot iniuriarum ultionem proprio arbitrio exigere non licuerit, præfatus illorũ saluti iam cõsuli, de quibus tot spoliorũ, tot domesticarum cladium minimo negocio speciosissima uindicta accipi potuisset. Præterea desertum se regem, quod urbem capi passus nõ sit, exiguamq́ue pecuniã ingẽti uictoriæ prætulerit, minitatus est. Talibus rex obtrectationis sibilis uexatus, quo longius strepitu abesset, principes extra castra perductos, deditionem urbis an direptionem probent perquirit. A quibus Absalon quidnã ea de re sentiret differere iussus: munitionem quidem capi, sed nõ sine diuturno obsidionis impendio posse, asseuerabat. Quanquam enim studia sua sinistra uulgi interpretatione exciperentur, malle se tamen apud malignos eorũ æstimatores ob salutares monitus displicere, quàm sociorum salutem tanta rerum utilitate subuertere. Nam etsi ignis potius cœlesti miraculo quàm ulla mortalium opera accensus, superiores aggeris partes quæ lignis humoq́ue constabãt, propemodum in cineres redegisset, inferiorum tamen solidiorem compagem incẽdio non cessurã, quæ altitudine sua haud

C facile hostium incursui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendij loca luteis refecisse figmentis, eosq; partim flammarum uiribus arceri, partim præsidio muniri, quarum asperitas nostris non minus oppugnationis, quàm illis defensionis impedimẽtum ingerere uideatur. Præterea si incolumitas Arkonensibus negaretur, fore ut cæteræ Rugianorum urbes necessitate in uirtutem cõuersa, hoc acrius quo desperatius rebellarẽt. Quos si in fidem recipi cõperissent, facile eodem exemplo salutis consilia circunspicerent. Cum ergo multarũ urbium expugnationẽ sola expeditione concludere, quàm unius obsidioni pertinacius inhærere præstantius ducatur, deditionis oblata respui non oportere. Sin cæteris secus uideatur inuiolatos obsides mitti debere, ne parum syncera fide cum eis actum existimari posset, aut gentis nostræ promissioni præter solitũ ulla lubricitatis labes accederet. Hanc sententiam maximus põtifex Eskillus cõsentaneis suffragijs fraudare passus non est, dicẽdo plebem patribus, non plebi patres obtẽperare debere, neq; par esse maiores minorũ arbitrio cedere. Quì autem optabiliorẽ uictoriam acquiri posse, quàm alienæ religionis populum non solum tributis, uerumetiã Christianis sacris subiectum efficere? Sed etiam potius Arkonensium opera aduersum reliquos hostes utendum, quàm cædibus inhiandum monebat: quippe subiugare hostem quàm necare tanto præstantius esse, quantum pietas à seueritate distare cognoscitur: insuper aliquãto satius fore, complurĩũ munitionũ præsidia pariter occupare, quàm unius obsidionẽ omnium expugnationi præponere. Ea monitorũ ratione permotos principes, tam suæ quàm Absalonis sentẽtiæ assensores effecit. Rex quoq; eodem consilij uigore firmatus, infestas populi uoces clausis patiẽtia auribus respuit. Quibus ad curãda corpora dimissis, Absalon suscipiendorũ obsidum mandatum amplexus, partim liberorum pignora recipiebat, partim parẽtes in crastinum usq;

D pro liberis admittebat. Eodẽ proximæ noctis hora cõcubia quietem capiẽte, ingẽs Barbari clamor insonuit, Guthskalki quo Absalon apud Sclauos interprete utebatur copiam flagitãtis. Qui hac uoce excitus, quidnam Barbarus afferret mutuo clamore perquirit. Ille postulato Absalonis aditu, propius accedere permissus, eumq; extra tentoriũ ad se progressum per interpretẽ alloquutus, impẽsius orare cœpit, permitteret sibi Karẽtinis Arkonẽsium fortunæ nuntium afferre, hortariq; ut similibus pactis exitium præcurrẽtes, suam atq; urbis incolumitatẽ pacisci non differant, præfatus se uoluntatis eorum indicium postridie relaturum. Præterea se patre Littogo Karentiæ natum, Grazamq; dici asseuerabat, præsentis urbis non ciuem, sed aduenam esse, nec in eam sponte profectum, sed cum alijs inter supplementa transmissum. Quod ne fraudulenter asserere putaretur, debilitatum uulnere lacertum ostendit, sine cuius usu ciuibus opem ferre non posset. Absalon in homine tam grauiter affecto parum momẽti hostium uiribus accedere iudicans, par uiq; ducens pugnæ an deditionis hortator existeret, petitionem eius ad regis arbitrium relegauit: ac protinus Vualdemarum è somno excitatum consuluit. A quo rem arbitrio suo tractare iussus, expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui inducias cõcessa respondit, sollicite prouidens ne hostibus longum muniẽdæ urbis tẽpus daretur. Cæterum insequẽtis diei spaciũ ne omnium induciarũ expertẽ dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod urbi suæ proximum foret, se cum omni Rugiæ primatu tẽpore prædicto obuiũ prębuisset, ulteriore pactionis aditu cariturũ. Postero die Esbernus ac Suno, iubẽte rege simulacrũ euersuri, quod sine ferri ministerio conuelli nequibat, aulæis quibus sacellum tegebatur abstractis, famulos succidendi officium arripere iussos, attentius monere cœperunt ut aduersum tantæ molis ruinam cautius se gererent, ne eius pondere oppressi, infesto numini pœnas luere putarentur. Interea fanum ingens oppidanorum frequentia circunstabat, Suantouithum talium iniuriarum autores, infestis numinis sui uiribus insecu

A insecuturum speratium. Iamque statua extrema tibiarum parte præcisa, propinquo parieti supina incidit. Cuius extrahendæ gratia Suno ministros ad eiusdem parietis deiectionem hortatus, cauere iussit, ne succidendi auiditate pericula sua parum dispicerent, neu se labenti statuæ per incuriam proterendos obijcerent. Ruinam simulacri non sine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circunpendebat, nitore quidē prædita sed situ tam putris ut tactum ferre non posset. Nec syluestriū bestiarū inusitata cornua defuere, non minus suapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere uisus, subito se circunstantium luminibus abstulit. Igitur oppidani simulacro urbe egerendo funes inijcere iussi, cum id pristinæ religionis metu per seipsos exequi non auderent, captiuis exterisque quæstum in urbe petentibus, ut illud eijcerēt imperabant: ignobilium hominū capita diuinæ iræ potissimum obiectanda ducentes. Quippe domestici numinis maiestatem, quam tanto cultu prosequi consueuerāt, graues è uestigio pœnas à suis uiolatoribus exacturam putabant. Tum uero uariæ incolarum uoces exaudiebantur, alijs dei sui iniurias lamento, alijs risu prosequentibus. Nec dubium quin ingens prudentiori oppidanorum parti rubor incesserit, simplicitatem suam tot annis tam stolido cultu delusam cernenti. Pertractum in castra simulacrum admiratis exercitus cōcursus excepit. Nec prius sibi principes spectandi licentiā indulserunt, quàm plebem uisendi satietas ~~admonuisset~~. Reliquum diei amovisset in obsidibus qui pridie remanserant accipiēdis deductum est. Sed & scribæ principum in urbem mittūtur, qui sacerdotali ministerio rudē religionis populum Christianis sacris assuefacerēt, eiusque sacrilegis sensibus sanctitatis disciplinam ingenerarent. Vespera appetente omnes qui culinis præerant, simulacrū attentatum securibus, in exigua frusta aptosque foculo stipites redegerūt. Crediderim tunc Rugianos

B pristinæ piguisse culturæ, cum patrium auitumque numen quod maxima religione celebrare solebant, igni deformiter applicatum concoquendis hostium alimentis famulari cōspicerent. Post hæc nostri pariter & fanum cremandū, & basilicam lignis machinamentorū exædificandam curabant, belli instrumenta pacis domicilio permutātes. Itaque quod obterēdis hostium corporibus excogitauerant, saluandis eorum spiritibus impēdebant. Dies quoque quo thesaurus Suantuitho uotorum nomine consecratus à Rugianis traderetur, præfigitur. His expletis Absalon Granzæ Karentinensis promissione ducibus exposita, cunctisque eius experimentum sumi debere iudicantibus, cum triginta nauigijs noctu discessit, rege sub primam lucem insequi monito. Tantus autem Karentinis Arkonensis expugnationis nuntio terror incesserat, ut locū qui ab Absalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederēt. Illic Granza equo insidens uoce eminus missa, quisnam classi præesset, rogabat. Quam postquam ab Absalone ductari cognouit, Granzam se esse confessus, regem Tetislauum cum Iarimaro fratre & uniuersis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Absalon interposita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonensium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum usque detinuit. Quo per omnia pactionibus assentiente, solo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus assumpto, unà cum Suenone Arusiensi Karentiam pergit: reliquos quò tutius urbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum suum dimittendos curauit. Triginta solos domesticos milites secum habebat, quorum maiorem partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in urbe concitaretur remisit, fiduciaque quàm familia abundantior ad urbem contendit. Hæc undique secus uoraginibus ac lacunis uallata, unicum palustri ac difficili uado aditum habet. Quo si quis incautis uiæ excessibus aberrauerit, in profundum paludis incidat necesse est. Hoc uadum emensis, prætentus urbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusque uallum

C ac paludem interiacet. Itaque Karentini quò deditionem suam concinniorem effi cerent, sex milium numerum explentes armati sese portis effundunt, uiamq; nostrorum progressui opportunam suffixis humo cuspidibus, diuersa acie circunstare cœperunt. Quo aspectu stupentem Suenonem rogantemq; quidnam sibi hostium uellet excursus, Absalon metu carere præcepit, eorũ egressionem ab obsequendi studio profectam docendo. Qui si nocendi animum gererent, facilius intra urbem facinus exsequi potuissent. Quanta porrò illum fiducia præditum æstimemus, qui capitis sui potestatem armati hostis ancipiti arbitrio tam facile credere non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec uultu nec ordine mutato parem procedendi constantiam seruauerunt, plus spei in unius Absalonis præsidio quàm metus in hostium multitudine reponentes. Transgressos uadum, uiamq; uallo citeriorẽ aggressos, Karentini qui se hinc inde centuriauerant, humi prostratis corporibus, perinde ac superos adorãdi officio uenerati sunt, exsurgentesq; eorum uestigia beniuolo studio consectari cœperunt. Iocundus Absalonis ingressus, auido egressionis populo extitit. Neq; enim ut priuatæ rei legatus, sed tanquam publicæ pacis minister excipitur. Insignis hic uicus triũ præpollentium fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore uisendis. Iis tantum pene uenerationis priuatorum deorum dignitas conciliauerat, quantũ apud Arkonenses publici numinis autoritas possidebat. Sed & hic locus ut pacis tempore desertus, ita tunc frequentibus habitaculis consertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fuere, infimo, medij, supremiq; ponderibus sustentamentum præbente. Quinetiam tantæ consertionis angustiæ fuere, ut si tormentis in urbem lapides iacerẽtur, nudam humum in quam conciderent non offenderent. Super hæc natus immũdicijs fœtor cunctos urbis penates asperserat, nec minus corpora quàm metus animos

D cruciabat. Vnde nostris Karentinos obsidioni resistere nequiuisse conspicuũ fuit. Neque enim eorum tam promptam deditionem ulterius mirari uoluerunt, quorum tam arctam necessitatẽ liquidò peruiderũt. Maius fanum uestibuli sui medio continebatur, sed ambo parietum loco purpura claudebantur, tecti fastigio solis duntaxat columnis imposito. Itaq; ministri direpto uestibuli cultu, tandẽ manus ad inferiora fani uelamina porrexerunt. Quibus amotis, factũ quærcu simulacrũ, quod Rugiæuithum uocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio spectandum patebat. Nam hirundines quæ sub oris eius lineamentis nidos molitæ fuerant, in eiusdem pectus crebras stercorum sordes congesserant. Dignum numen cuius effigies tam deformiter à uolucribus fœdaretur. Præterea in eius capite septem humanæ similitudinis facies consedere, quæ omnes unius uerticis superficie claudebantur. Totidẽ quoq; ueros gladios cum uaginis uni cingulo appensos, eius lateri artifex cõciliauerat. Octauũ in dextra destrictum tenebat. Hũc pugno insertum firmissimo nexu ferreus clauus astrinxerat, nec manui nisi præcisæ euelli poterat, quæ res truncãdæ eius occasio exstitit. Spissitudo illi supra humani corporis habitũ erat: lõgitudo uero tanta ut Absalon supra primam pedum partẽ consistẽs ægre mentũ securicula quam manu gestare cõsueuerat, æquaret. Hoc numen perinde ac Martis uiribus præditũ, bellis præesse crediderant. Nihil in hoc simulacro iocundũ uisentibus fuit, lineamẽtis impoliti cælaminis deformitate sordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius urbis exanimatione, tibijs eius secures applicare cœperũt. Quibus abscissis, comitãte sono lapsus terræ trũcus impingit̃. Hoc uiso oppidani, Dei sui uiribus insultãtes religionẽ mutauere contemptu. Nec eius excidio contentæ, satellitũ manus ad Poreuithũ simulacrũ quod in proxima æde colebat̃ auidius porriguntur. Id quinq; capitibus cõsitũ, sed armis uacuũ fingebatur. Quo succiso Porenutij templũ appetit̃. Hæc statua quatuor facies repræsentãs, quintã pectori insertã habebat, cuius frontẽ læua, mentũ dextera tangebat.

A tangebat. Hæc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani Absalonis edicto intra mœnia cremare iussi, preces imperio opponere cœperũt, orantes misereatur cõfertæ urbis: nec incẽdio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam si ignis ad uicina prolapsus, unum è tabernaculis corripuisset, ob eximiam conser tionem, uniuersa indubitanter conuelleret. Quapropter eas urbe egerere rogati diu repugnauerunt, quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent, numine pœnas exigente usum amissuros metuerent, contemptumq́ religione excusare pergebant. Ad ultimũ Absalonis monitu, Dei qui sibimet opitulari non posset potentiam floccipendere docti, spe impunitatis accepta, imperio ocyus pa ruerunt. Nec mirum si illorum numinum potentiam formidabãt, à quibus stupra sua sæpenumero punita meminerãt. Siquidem mares in ea urbe cum fœminis in concubitum adcitis, canum exemplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando diuelli poterãt. Interdum utrinq́ perticis e diuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculum populo spectaculum præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis cultus accessit, creditumq́ est earũ uiribus effectũ, quod dæmonũ erat præstigijs adũbratũ. Sueno uero quo magis simulacra aspernẽda doceret, super ea cum à Karentinis eijcererẽtur sublimis cõsistere uoluit. Quo facto põdus cõtumelia auxit. Nec minus trahẽtes rubore quàm onere uexauit, domestica numina alienigenæ põtificis pedibus subiecta cernẽtes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus cœmiterijs in agro Karentino dedicatis, uespere Karentinã redijt: deletisq́ simulacris unà cũ Iarimaro profunda nocte ad naues peruenit, eumq́ secũ cœnitare coẽgit. Iamq́ Absalon ternas continue noctes absq́ somno exegerat, adeoq́ oculorũ eius aciem uigiliæ debilitauerant, ut penè uidendi usum extinguerent. Sequenti luce scribæ & qui priuata principum sacra tractabant, sacerdotiorum ornamentis

Præstigiosa miracula dæmonum.

B donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministerium præbuerunt. Item basilicas compluribus in locis moliti, priuatæ superstitionis tuguria, publicę religionis domicilijs mutauerunt. Eodem die pariter accipiẽdis obsidum reliquijs uacatum est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetislauum regno exuendum, seq́ Rugianæ rei dominium in præmiũ militiæ recepturos putabãt, postulata abeũdi licentia, amicitias hostilitate mutarunt. Quæ res ipsis postmodum ac Danis longam belli discordiã interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximam continenti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis arcæ, consecrata deorum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His peractis remittẽdæ expeditionis decretum uulgatur. Qua reuersa Absalon nouos sacerdotes nõ solum ordinis sui insignibus, uerumetiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus in Rugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis erudituri erant, in exigẽdis uitæ necessarijs onerarent. Nec prædicationis eorum ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate corporis resolutis, per eorũ salutares preces bonæ ualetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lucrandæ gentis respectu, quàm sacerdotũ sanctitati diuinitus cõcessum uideri potest. A quibus etiã detractæ religionis supplicia uaria membrorũ strage grauiter exigebãtur, ut manifeste Deum & cultus sui præmium, & cõtemptus uindictam afferre putares. Ibidem quoq́ nuper clarum inauditi generis miraculum incidit. Matrona quædã à uiro immerẽs adulterij insimulata, cum purgãdæ infamiæ gratia candenti lamine dexterã obtulisset, subitò ferrum quod exceptura erat perinde atq́ innoxiæ manus contactũ fugiens, neglecto pondere sublime se extulit, penduloq́ motu gradiẽtis fœminæ incessum comitans, cum ante aram iactandũ erat, inter religiosam astantiũ admiratione proprio impulsu humi decidit. Ea res & mulieris infamiã leuauit, & uisentiũ animos religioni proniores effecit. Nec temere quidem pudicitiã suam tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis ani=

Lamina candente pudicitia probatur.

C miq; fiduciam certæ synceritatis conscientia ministrauit. Capta Rugia cum adhuc piraticæ labes cunctos maris nostri secessus fœdaret, solerti Danorum instituto prouisum est ut eorum classe recensita, quarta quæq; nauis aduersum maritimos prædones quoad temporum habitus sineret excubandi officio fungeretur, sicq; quorundam assiduitas uniuersorum laborem absolueret. Tantũ enim commodi gens nostra in paucitatis cõtinua, quantum in multitudinis intercisa militia reponebat. In quod munus potissimum iuuenes coniugiorum expertes legi placuit, ne militiæ studiũ tori charitate torpesceret. Iisdem Absalon & Christophorus duces adduntur. Qui domestici freti liminibus non contenti, etiam Rugiana littora ac Leuticios scrutabãtur anfractus. Per idem tempus legati regis quos ut sibi paternæ animæ sanctitatem sacris honoribus uenerari liceret Romam transmiserat, consentaneas uoto literas retulerunt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilitate sub edicto Ryngstadium euocata, circa solenne Ioannis quod in æstiuo solstitio colitur, & parenti cœlestes honores, & filio regios celebrare cõstituit, maxima claritatis incrementa accepturum se ratus, si una eademq; luce ex ijs alterum ara, alterum corona donasset, ut & huius infantiam regnum reciperet, & illius spiritum publica religio consecraret. Sed neq; se ulla alia ex re tantũ uoluptatis hausturum credebat, quàm si in filio maiestatis suæ insignia uiuus cõspicere potuisset. Quinetiam naues à propinqua statione reuocatas, longinquam agere iussit quo citius profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quæ Ioannis censetur participandæ solennitatis gratia reuersuras. Discedentes quoq; præmonuit ne huius generis piratas callidius quàm fortius confligere solitos repẽte lacesserẽt, & quibus id consuetudinis sit ut hostili classe superueniẽte nauigijs suis in littus subductis, de industria citato cursu latebram petant, hostibusq; liberum instandi locum

D tribuant. Sed mox ut eorum nauigia ardenti remigum studio passim littoribus applicata conspexerint, improuiso recursu latebris erumpentes eadem brachijs per foros iniectis apprehensa subducant, subductaq; nautis partim lapidum, partim telorum nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus absumant. Hos itaq; tametsi fugere uideantur auidius insequendos non esse, quorum non minus fuga quàm impetus metui debeat: neq; terga præbentibus præpropere innitendum, sed potius & littus composito nauigationis genere petendum, & in aciem iunctis patienter ordinibus descendendũ. Hæc agentibus in expedito uictoriam fore, quod inermes illi nudisq; penè corporibus dimicantes, plus astu quàm apparatu niti soleant. His monitis incalescẽtes se in Olandiam appulerunt. Verum quanquam Sueones ac Dani inimicitias gererent, ne destinatam paganis cladem Christianis infligerent insulæ parcendum duxerunt, religionis concordiam regnorum odijs præferẽtes. Hic ab indigenis permixtos Estonibus Curos propinquo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum sibi locum ut cuiq; nauigationis celeritas suppetebat, cum contemptu hostium, regij monitus immemores, certatim subintrant. Quo uiso, speculatrix Estonum ratis remigio in altũ excessit, obuiaq; nauigatione diffugere quàm sociæ classi uisorum nuncium afferre maluit. Quod reliqui piratarum experti, subductis in continentem nauigijs, de industria se propinquæ syluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum Sueno Scolingus & Nicolaus Vuendilensis haud callide æstimantes, uehementi remorum impulsu concitatis nauigijs, cum uniuersis remigibus littus insiliunt, ubi protinus fallaci Barbarorum recursu excepti, diuq; cum ijsdem strenue præliati, neglecti regalis cõsilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Longus, & Esgerus insignes Absalonis equites auxilio fore gestiunt, quorum spiritum protegere student sociantur funeribus. Talibus sociorum periculis Magnus Scaniensis irritatus magis quàm territus, diuerso littoris aditu similẽ pugnæ euentum

A tum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remigibus uiduata, mox securibus perfossa profundo merserunt. Has militum strages Christophorus contemplatus, temperato remigij cursu terris nauem abstinuit. Quæ cum fluctuante prora littori latus aduerteret, tanta saxorum ui ab hoste petita est, ut remiges sua tantum corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis ictibus sed uitandis uacarēt. Hæc postquam Esbernus animaduertit, ne sanguis regius frustra sibi creditus uideretur, strenua nauigatione continentem petendo medijs se iaculantium saxis immersit, oneratumq; periculis iuuenem ab imminenti exitio nauigij sui interiectu seruauit. Quod protinus Barbari magnis uiribus appræhensum, uulneratis qui proræ præerant, in littus haud segniter pertrahendum curarunt. Esbernus cum se tribus spiculis ballista emissis, toties ictu fraudatum uideret, cōfracto tormento cuius usum frustra tentauerat, à puppi in proram armatus concessit, solusq; tot hostes aliquanto diei spacio mira animi corporisq; uirtute sustinuit. Tandem silicibus adeò contusus telisq; perstrictus, ut pedibus quoq; deficeretur, ægre puppi repetita consedit. Iamq; à comitibus desertus (nam cuncti, præter unum, pellente metu profundo se dederāt) postquam barbaros nauigium cuius iam latera dolabris perfregerant insilire conspexit, uirtutis pristinæ non oblitus, uiribus recollectis semel iterumq; ac tertio exceptos fugauit, telaq; in se congesta acerrime in hostem retorsit: auxilio sibi uertens quod in eius perniciem uis aliena contulerat. Ad ultimum hebetatis neruis, lassitudinis nimietate confectus, cum potius debilitati quàm hosti cedens resumendarum uirium gratia paululum gradum referre cœpisset, tam grauem lapidis ictum capite excepit, ut ante puppim penè exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conscenso nauigio iacentem obtruncaturi concurrerēt, unicus eius comes cum uoce semi-
B animem suscitare non posset, dextera compræhensum erexit, solaq; consistentis imagine propinquas hostium cateruas reppulit. Tanta quippe fortitudinis eius experimenta fuerant, ut aspectu non minus quàm uiribus hostem terrerent. Postremo sensibus redditis, comitem percunctatus curnam ab eo fatigaretur: postquam nauigium Barbaris completū audiuit, pristino animi uigore, pulsis omnibus, in proram concessit, pugnaq; strenuæ ædita, cum uiribus propemodum absumptis ad malum regredi uellet, rursum semianimis concidit: perissetq; ni eum Christophori remiges ocyus naue exceptū seruassent. Quæ res cæteros in littoris accessione cautiores effecit. Eo nanq; prospectius abstinētes, eminus rem fundis iaculisq; gessere. Et quoniam rebus ulterius attentandis noctis propinquitas officere uidebatur, sumpto differendæ pugnæ consilio, ne qua Barbarorum ratis nocturno portus egressu clandestina fuga dilaberetur, excubijs obseruandum duxerūt. Igitur Barbari cum se tantæ classis obiectu cōclusos uiderent fortitudinem ex desperatione capientes, iam non de fuga sed uictoria cogitare cœperunt. Itaq; partim proprijs, hostiumq; nauigijs quibus potiti fuerant, partim syluestribus truncis arboreisq; molibus munitionē ad urbis instar ædificant, binos habentem introitus arctos admodum, angustijsq; difficiles, quibus quis ueluti posticis submissus irreperet: latera quoq; quæ ex nauigijs compegerant uelis in multiplices ordines conuolutis exterius imminebāt, propugnaculorum usum à telarum consertionibus mutuātes. Præterea alijs sectos stipites figendis ictibus exacuere, alijs littoralia saxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne ulla ex parte remissis animis uiderentur, bacchantium more cantu choreisq; lætitiam simulabant, Danis tristem silētio noctem ducentibus. Tunc Lucas Christophori scriba nationis Britannicæ, literis quidem tenuiter instructus, sed historiarum scientia apprime eruditus, cum infractos exercitus nostri animos uideret, mœstū ac lugubre silentium clara uoce prorumpens, solicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis

C ueterum uirtutibus, nostros ad exigendam à sociorum interfectoribus ultionem tanta differendi peritia cōcitauit, ut nō solum mœstitiam discuteret, uerumetiam cunctorum pectoribus fortitudinē ingeneraret. Dictuq; incredibile fuerit, quantum uirium in nostrorum animos ab alienigenæ hominis sermone manauerit. Diluculo redito paucis ad prohibendā hostium elapsionē relictis, remoto ab eorum castris spacio littus conscendūt, ne in ipso apparatu repentinos superuenientium paterent incursus. Itaq; cultius armatis in acie præire iussis, ignobilibus quibusq; subsequendi locum attribuunt. At Barbari non per acies sed passim munitione delapsi, ingenti clamore ædito in pugnā prosilire cœperunt, existimantes Danos strepitus uiribus perterrefactos primo cōgressionis impetu superandos. Tantus autē clamoris eorum horror increbuit, ut in postrema acie collocatis non solum metum, sed fugam incuteret. Verum à præcedentibus secus ac rebantur excepti, non minore impetu castra quàm reliquerant repetebant. Complures ex eis cæsi, solus è nostris Olauus guttur telo traiectus multoq; sanguinis profluuio debilitatus, semianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sticonis filius uir genere & uiribus iuxtà splendidus, defensam à Barbaris munitionem irrupit, sed in ipso mox aditu uehementi fustis ictu exceptus procubuit. Quem Ako frater proprij corporis obiectu protegere cupiens, dirum in gutture uulnus excepit. Quorū fortitudinis uestigia cæteri insecuti, facto irruptionis gradu, cum contemptu periculorum atrocius in hostem grassantur. Quibus etiam qui excubijs præerant superuenientes opem tulere, alij malis appositis munimenti fastigium transcendentes, ferendi socijs auxilij studio hostilibus sese globis immergunt. Tanta autem in Barbaros strages exercita est, ut ex ipsa eorū multitudine ne cladis quidē nuncius superstes reperiretur. At nostri prædæ participatione acta, refectisq; nauigijs, nobilium so-
D ciorum cadauera salientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriam referenda curabant. Qua inita Vualdemarum apud Ryngstadium magna cum optimatum frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundensis pontificis ministerio cuius id exequendi officium erat, & patris eius ossa aræ traduntur, & filius septem annos natus Kanutus rex consecratur, regia in sella purpura uenustatur. Quibus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloensis, & Stephanus Vpsalensis ab Erlingo missi, æditiore loco occupato pacem Noruagiensibus benigno precabantur alloquio. Quam à rege eo potissimum die concedendam esse monstrabant, quo & filium diademate, & parentem altario honoratum uidisset, tantum quod excellenti eorum facundiæ tributum est, ut Erlingo familiaris colloquij aditus promitteretur. Ad quem Esbernus poscente Helgone, nondum resanatis uulneribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagiensibus interim obsidum loco apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus insolenter, hic multa Erlingo audacter respondit. Quo Erlingus domi suæ detento Vualdemarum allocuturus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpsalensi comitatus, accedit. Quem cum Absalon nuper à regis in Iutiam proficiscentis comitatu magna classe regressus, Isorensi in portu aduentantem uideret, socijs quicquam hostiliter conari uetitis, ne superuenientibus metus inijceretur tranquille eius nauigationē excepit, quem etiam maiore classis suæ parte dimissa, ad regem perduxit. Is cum prima colloquij die obiurganter exceptus de concordia desperaret, Absalonem per Stephanum orat, tutò sibi discedere liceat. A quo timidius quàm si in patria foret sentire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis conditionibus impetrauit. Enimuero cunctis Noruagiensium magnatibus in eandem sacramenti formam obstrictis, iureiurando pollicitus est se filium regis Vualdemarum admodum paruulū educationis officijs prosecuturū, eundemq; prius Noruagiæ ducem, deinde regni hæredem futurum, si filius suus Magnus absq; li-

beris

A beris iusto matrimonio susceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quotiescunque res posceret sexaginta Noruagiensium naues in eius comitatum expediendas promisit. Cuius pactionis tenorem Danorum fide laudata, domi postmodum in concione uulgauit. Quem Touo descendentem reducendi Esberni gratia proprio sequebatur nauigio. In quo profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumque donis onustus abscedit. Cum ad Oddam prouinciam peruenisset, ex eius speculatoribus, regem expeditione Pomeraneā petiuisse, cognoscit. Iidem ab eo interrogati an ullos recenter piratas uidissent, quadraginta ferme nauigia ad insulam Syram appulisse denuntiant, præfati parum se nosse, negociatrix an piratica classis extiterit. His auditis Esbernus ut noctu inscios præteriret, neglecto syderis habitu quàm remotissime terras nauigando uitare constituit, piratico se conspectui subducere cupiens. Sed dum obscuritatis auxilium expetit, subitò collucentis lunæ fulgore proditur. Nam Sclaui serena nocte conspecto uelo, obiecta classe nauigantem excipiunt. Quibus conspectis Esbernus nautas arma capere, loricatosque suis in locis consistere hortatus, reliquos secum in proram perductos ex utroque nauigij latere spiculis hostem incessere iubet, ut salutem suam protegere necesse habentes, segnius alienam impeterent. Præcepit quoque cum primum classis obiectum, ueli beneficio penetrassent, eodem defensionis genere quo proram instruxerant se duce puppim communiant, obseruato ne quis præter eum inter præliandū fandi licentiam usurparet, quo melius imperantis iussio exaudiretur. Quem si occidere contigisset, Touonis uererentur imperium. Hic si perisset, Esgero proloquium deferretur. Quibus prostratis, minimum pugnæ restaturum dicebat. Quo demum loricam sumere uolente, is qui gubernaculo præerat quo se sit protecturus inquirit, cum utraque manu circa gubernandi officium
B occupata, neutra necessariæ defensionis usibus aptare possit. Cui continuò Esbernus munimentum quod erat sumpturus tradidit, seque quàm gubernatorem hostibus inermem offerre maluit. Quo facto unius hominis corpus ferro, omnium uero mentes audacia instruxit, tantopere hostes à se contemni demōstrans. Quibus iuxta Esberni consilium obedienter ac strenue gestis, postquam classis globum aciemque perruperant, primus sequentium Sclauorum incursus ui telorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu æditus, pari modo repellitur. Tertio Barbari tantam unius nauigij uirtutem mirati, cum quibus prælientur interrogant. Respondet Esbernus frustra nomina rimari, qui prædam occupare non possint. Hunc uocis iactum expertus Ericus Iurisij filius, uir generis clari sed cordis obtusi, quem fortè Sclaui illic captiuum habebant, quàm poterat clara uoce prædicauit Esbernum ab eis capi non posse. Quo audito seipsos nisi eo potirentur inuicē execrati, hostilis nauigij latera citra malum cōmunibus rostris impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati sunt, Sialandensium nemine periclitato. Cumque uentus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulum ex pristino habitu remittere uideretur, interrogatus à suis Esbernus, an uelo remigium adijcere oporteret, id fieri prohibuit, ne nauigationem metu conficere putarentur. Cumque Barbaros identidem firmatis animis pertinacius instare cognoscerent, perseuerātiæ eorum metu, an silex intra nauigium suppeteret percontatus, postquam haberi eum animaduertit, malum conscendi, inque eius cacumine ignem extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros sequētem classem imitari putantes, ab ulteriore sui insectatione cohibuit. Cum uelum extra prospectum hostium esse crederet, demisso eo domesticum in portum remigio peruenit. Ita non minus ingenio suo quàm sociorum uiribus adiutus partim à fortitudine, partim ab astutia præsidium mutuatus est. Interea rex Rugianorum classe auctus, perque ostia amnis Zuuinę Pomeraniam ingressus, Iulini oppidi ipso intacto confinia populatur. Deinde ad fluuium

C Iulino Caminoq; iunctum uniformem principijs ostijs bipertitũ, regia classe progreditur. Cuius nauigationem crebra sæpium obstacula à piscatoribus defixa difficilem faciebant. Pons quoq; prælongus Iulini mœnibus contiguus, media amnis intercisione transitiue coarctabat, citra quem impedimentis urgentibus pernoctatum est. Mane rex continentẽ aggressus, ex aduerso urbis in ripa australi pontem disijci iussit. Nec minori Sialandensibus piscatoreas sæpes conuellere studio fuit. Quos cum Iulinenses per occultum pontis transitum cimbis prolapsi propellere niterentur, Absalon qui simul cum rege ripam ascenderat, alienis nauigijs correptis opportunum eis præsidium attulit. In cuius clypeum coniecta tela inania cadebant, sociorum scutis immissas cuspides retentantibus. Cumq; eius nauigium huic spectaculo procul intentum, hortante rege propius accessisset, repulsis hostibus ingentiq; pontis parte conuulsa cæteræ classi nauigandi iter tribuitur. Quam cum oppidani prætereuntem scaphis incesserent, Absalon & Suno, cimbas suas sagittarijs completas eis obijciunt. Ancepsq; exercitatio erat nauiculis, uario tormentorũ genere decertantibus. Verum ut Iulinensibus oppidum, ita nostris classis refugio fuit. Ad ultimum cedentes oppidanorũ scaphæ, liberum classi progressum dedere. Quam cum Suno posterius sequeretur, quendam è Iulinensibus insolentius ripæ incursantem, eiecto ballista spiculo interemit: eiq; mox alium subuenire conantem simili ictu prostrauit. Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris suis excepta celerrime deportarunt. Cumq; nostros ob id factum unus ex oppidanis perinde ac sociorum necem maledictis ulturus acerbiore cõuitio insequeretur, proteruè eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios ultro collata conspexerit, contumeliosa uerborum uiolentia assequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à nostris equites factos conspexerit, reliquos si propius
D accessissent, similibus equis esse donandos. Quo dicto non solum insectatoris petulantiam cõtudit, uerumetiam oppidanorum omnium insolentiam proculcauit. Inde ad insulam Crisztoam peruentum. Cuius incendio abstineri rex ut annonæ equorum alimẽtis necessariæ parceret, edixit. Proxime ad urbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius septentrionali prouincia armis incẽdioq; uastata, prælium eius in ponte conseritur. Sub quem Sclaui per occulta uada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim nostros uulneribus appetebant. Cuius incommodi fraudem Danicarum illico scapharum frequentia dispulit. Pontis quoque fragilitas excidium minitans, amplius quàm hostis sæuitia in metu reponebatur. Igitur omissa urbis oppugnatione, Crisztoam reditur, ubi reducẽdæ expeditionis summa cum totius exercitus hæsitatione consilium agitantes, qua parte pontum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorum lacus tribus ostijs in fretum decurrat, duobus Penensi uidelicet & Suuyznensi longinquitatis tædio fastiditis, propinquam Caminensis exitus breuitatẽ adire placuit. Quem Gero quidam regionis eius locorum peritus adeò uadosum incertæq; profunditatis asseruit, ut eum æstus duntaxat regressu suo meabilem faciat. Cuius cognoscendi gratia Absalon cum tribus nauigijs missus contigui maris sæuitia interpellante, profunditatis habitum excusse rimari non potuit. Hic fluuius ubi lacu emanat, contractiore alueo stagnat. Progressu uero suo supra amnis modum latitudinis incremẽta suscipiens, eximiam paludem aut facit aut inuenit. Rursum ubi pelago influit, pristinæ cõtractionis mensuram resumit. Quanquam uero classis regia Absalonis reditum opperiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio festinationi posthabito ad idem amnis diuerticulum procurrit, ac seipsam proprio ductu difficilimis aluei locis inseruit. Cuius cum Christophorus terga custodis more postremus tutaretur, insultantibus Sclauorum nauigijs haud facilem fluuij ingressum habuit. Quod attentationis genus partim uiribus suis, partim sociorum auxilijs propulsauit.

A sauit. Cumq; rex eodem die Iulinensis prouinciæ denuò inuadendæ consiliũ agitasset, Absalon concubia nocte opportuna ascensui loca scrutatus, ubi solidiorem fundi situm aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis signauit, posteraq; luce easdem indiciorũ notas secutus, exponendis equitibus facilem continentis aditum præmõstrauit. Qui cum Magnum Erici filium diurnæ excursationis agendæq; prædæ sociũ haberet, eumq; incautius euagantem ab hostibus propè interceptum, quanquam à rege uicorum incẽdijs insistente reuertendi imperium accepisset, charitatem obediẽtiæ prætulit, Magnumq; partim nauali, partim equestri hostiũ militia arctissimo in loco cõclusum, euestigio cõcitato agmine superueniens imminẽtis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, salutem suam se ei debere cõfessus est. Ad hæc ingentes seruatori grates exsoluit, seq; etiam spiritum suum si necesse foret eius saluti impẽsurum promisit. Verum Absalon memor hanc opem à se latam aduersum regis imperiũ esse, ne tristiorem eius uultum experiretur, gratiam quam contemptu læserat prædæ obiectu recuperare constituit. Igitur pecorũ ordines præ se agi, captiuosq; in castra præcedere iussit, eoq; aspectu permulsos regis oculos in aduentum suum sereniores effecit. Is nanque cognitis, Absalonis operibus spolijsq; conspectis iram quam contemptui inflixit uirtuti remisit, eumq; leui repræhensionis genere uenientẽ excipere contentus fuit. Repetita classe anceps educẽdæ eius consilium fuit. Alij siquidem medias faucium angustias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, strictasq; fluuij partes fossorum opera ampliandas censebant. Sed quia manifestum erat futurum, ut arenis maritimo æstu appulsis fossa obstrueretur, opus attentatum non est. Alij naues subiectis trabibus communi ui in portum pertrahendas duxere, equitatu utrinque ripas tuente. Rugianis solis sex paruulas rates hac arte
B educere contigit, cæteras uero oneribus admodum impeditas disiungi quàm abstrahi facilius fuit. Igitur cum nostri infinito procedendi ardore aliquandiu fauces frustra tentassent, reuocãte rege ægre cœpto cesserũt. Tanta omnes (Absalonem excipio) hoc exitu utẽdi auiditas stimulabat. Is nanque explorato amne, faucium profunditatẽ nauigijs inaccessam fore compererat. Interea Kazymarus imperita nostrorum secessione gauisus, claudẽdi amnis gratia quinquaginta nauium classem eius principio obijciebat, ratus nihil hostium fortunæ præter mortem aut captionem residui fore. Insignes ei sagittarij Konon & Cirinus fuere, ab Henrico in Sclauorum auxiliũ, Danorũ odio missi. Bugiszlauus quoq; cum equestribus copijs superueniens, nauigijs in supplementũ fratri transmissis, Iulinẽses quod cum nostris acie non conflixerint ignauiã eis obiectando cõtempsit. Quæ res adeò Iutensium animos metu confecit, ut Absalonem ueluti concione circundatũ palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent, eius ductui imputantes quod propriæ festinationis impulsu commiserant. Quinetiã muliebriter & quasi per lamentum queri cœperunt, olim regum consilia ad illustrium uirorũ arbitrium pependisse, nunc in stolidissimi cuiusq; monitis sententiaq; cõsistere. Enimuero Danis eo loci peruentum esse, unde reditus spes præsumenda nõ sit. Quamobrem pauca nauigia qbus rex ac principes dilabi possent, publico conamine extrahi oportere, ne Danorũ uires ac nomen uno temporis momento funditus collaberentur. Quam insectationem Absalon adeò patienter ac moderate tulit, ut nihil ex cõsueto mentis aut uultus habitu deponere uideretur. Idq; solum monere cõtentus fuit, ut eas tantũ ad præsens uoces profunderent, quarum in futuro meminisse non pudeat. Huic fortè obtrectationi Scorro Vuaggnonis filius interueniens, primũ ob confusas populi uoces, cuiusnam rei mentio haberetur liquidò exaudire non potuit. At ubi cessante iurgio, remissoq; strepitu, Absalonem maledico astantiũ sermone lacerari cognouit, Desipitis, inquit, commilitones, pijssimi ac ualẽtissimi uiri indu

C ſtriam tanquam ſcelus aliquod aut flagitium obſcœna uerborum petulantia pro culcādo, ignauasq; & indignas fortibus uoces in eius conuitiū muliebriter iacien do. Neq; enim ſtrenuam ac fortem operā iniqua æſtimatione penſare fas eſt. Ipſo ſiquidē ductore eas terrarū partes armis luſtrauimus, quas ne aſpicere quidē maioribus noſtris contigit. Et ſanè principibus ductandi, militibus ſequēdi ius competit. Ergo nos proprijs niti, alienis uero imperijs regi conuenit. Neque enim ab eodem & defendi & ductari debemus. Quapropter nos illi grates habere par eſt, qui fortunas ſuas toties pro noſtra præda uictoriaq; deuouit, cuiuſq; nunc fortiſſimo ductu eo neceſſitatis peruenimus, ut ſalutē armis protegere debeamus. Iam enim patriā ac penates affectātibus, ante hoſtiū oculos conſpicuum uirtutis opus ædere neceſſe eſt, reditumq; probitatis actibus impetrare. Has autē populi noſtri querelas, à ſumma animorū trepidatione profectas quis dubitet? Sed prô dolor quid cauſæ eſt quod tot illuſtrium uirorū præcordia tam repente fiducia defecit, ignauia occupauit? Quid nobiſmetipſis nullo concutiente metum parimus, abiectaq; ſpe ſine periculo trepidamus? Corporibus integri ſumus, neq; nexus neq; plagas experti. Dextris enſes geſtamus, nihilq; robori noſtro inopia aut clades detraxit. Agè tantam fortunæ incolumitatem uirili mentiū robore proſequamur. Meminerimus nos exercitatos, nō imbelles fœminas eſſe, & inter penè inermes hoſtes, ſumma cū armatura uerſari. Certe ſi claſſis noſtra aut naufragio aut incendio periſſet, nihil impedimenti eſſet quo minus per medios hoſtes patriam equis repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq; uoces muliebriter auribus tantæ concionis inſerere, exſurgentesq; animis hebetatos fortitudinis neruos priſtina uirtutis fiducia recreate. Talibus aliquandiu monitis inſiſtens, potius obtrectantium ora cohibuit quàm animos correxit, depreſſitq; iurgiū exhortātis autoritas,
D quod ei ſumma pietas ac præcipua fortitudo maximā ſociorū gratiam conciliauerat. Interea Kazymarus claſſis noſtræ potiendæ ſpe admodum incitatus, ſimulandæ fiduciæ gratia tentorio in ripa defixo, aureis argēteiſq; poculis ſibi ac militibus merum propinari conſtituit. Cuius inſolentiæ faſtum, fugatus poſtmodū rubore mutauit. Interea Vualdemarus principes à claſſis pertractatione reuocatos, curatis corporibus ad ſe coire iubet. Quos cum intra nauigium ſuū frequētes adeſſe cognoſceret, quid factu potiſſimum ducant inquirit. Quibus reſponſum nō dantibus taciturnitatem miratus, cauſam eius exponi præcepit. Tunc quidā, hæſitantibus cæteris, pueros ei in conſilium adhibendos dicebat, quorum præcipue monitus ſectari ſoleat, ut quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua uoce Vualdemarus Abſalonis ſibi familiaritatem exprobrari cognoſcens, nō moris eſſe, inquit, fortes uiros inuicem ſe muliebriter repræhendere, quin potius ubi publicæ neceſſitati conſulitur, priuatas lites faceſſere oportere. Sed neq; hominem qui ab ipſis imperitiæ damnetur, ſi conſultus fuerit reſponſionis ignorātia ſilentiū acturum. Intuensq; Abſalonem quid ſuadeat rogat. Ille conſiliū in expedito eſſe, cum eo regi libitum foret uti pronunciat. Quæ enim alijs impedimenta atq; obſtacula uideantur, diſpulſu facilia fore, neq; aut nauium obiectum aut equitum incurſum morari poſſe, quo minus ea parte egreſſus pateat, qua aditus fuerat. Regem quippe expoſitis in continentem equitibus, protegendæ claſſis gratia ad ipſas fauces ſecedere debere, eoq; nauigia nonnulla loricatis remigibus inſtructa cæteris ſingulatim præire, & claſſem hoſtilem cum primum frequētium comitatus affuiſſet irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipſe præuius fore uellet percontantibus, uolo, inquit, ne fortius dixiſſe uidear quàm feciſſe. Etenim audaciū conſiliorum autores, quod ore ſuadent manu proſequi conuenit. Delectatus cōſilio rex, Abſaloni naues, remigeſq; quos poſceret expediri præcepit, ac protinus ripam ſtipatis equitibus petens ad amnis principium properauit. Quò Kazymarus eminus aduentare

A uentare conspecto, relicto ocyus tabernaculo ad classem trepido cursu se retulit. Septena delectu habito nauigia procurantur, eademq; loricato remige exornantur. E quibus bina Absalonis fuere, totidemq; Esbernus ac Suno ductabant. Reliquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorstani filius præerãt. Cumq; Absalon cætera classe seriatim subsequi iussa nauigio primus incederet, ignotum amnis diuerticulum infenso nauigationis compendio penetrauit: cuius reliqua nauis gubernantis errore subitò uadis insedit. Sed hunc deuiæ nauigationis excessum, detrusa arenis puppe remigum uelocitas porrexit, statimq; barbara classis ceu uentis correpta passim dilabitur. Cuius fugam Dani magnis ac lætis uocibus insecuti, discissum saxi uinculum effuso clamoris gaudio prædicabant, deq; accusatoribus Absalonis ueneratores effecti, ingenti gratia ipsi relata, contumeliam laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderationis & cõstãtiæ uiribus præditus, mobilis uulgi adulatione extolli parui habuit: tantumq; se in despiciendis laudibus gessit, quantum in contemnendis uituperijs egerat. Tantulo negocio tam ingens periculum dispulsum est. Bina Sclauica nauigia remigum metu deserta, apud Criztoam à nostris excepta sunt. Tertium substantibus aquæ palis affixum, sociorum succursu seruatum est. Cumq; rex citatis equis Iulinum petisset, Bugiszlauus circa pontis refectionem ineundæ urbis studio occupatus, conspectis Danis operam fuga mutauit. Adeò illum subita animi trepidatio pristinæ dictorum suorum insolentiæ obliuisci coëgerat. At rex confestim refecto ponte tanquam hostium opera cõsummaturus, in australem ripam equites traiecit, quò facilior exoneratæ classi inter amnis consepta progressus pateret. Quò postquam Absalon subsequenter nauigia ductando peruenit, ne eadem Iulinenses ut soliti erant incesserent, instructam sagittarijs scapham conscẽdit, eamq; medio inter ur
B bem & classem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris haustu perculsi, anxia cum desperatione totius militaris fiduciæ uacui, mœnibus suis inclusi latebãt. Pertransitis impedimentis nauigijs equi redduntur, defessaq; remigio classis in portum colligitur. Cumq; Absalon ac Suno consueto excubandi officio postremum fixis anchoris locum cepissent, ueriti ne eorum nauigia uento circunferẽte solo propius adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conscensis nauiculis quantum ripa à profundo distaret curiosa amnis collustratione explorare cœperunt. Interea quidam è Iulinẽsibus mero solutus, sed uenusta admodum clientela stipatus ripam insolentius obequitando petiuit, benigneq; eis Guthscalco interprete locutus, atque obsides pacis postero die dandos pollicitus, reliquijs rerum parci, prædaq; abstineri poposcit. Quo discedere uolente, equo insolentius ab eo per iactantiã concitatus subito lapsu corruit, eumq; uehemẽti ictu humo inflictũ, penè exanimem prostrauit. Hunc satellites ueloci accursu iacentẽ attollere frustra conati sunt: quippe cuius sensus halitu intercluso magnitudine casus sopiti uiderentur, nostrorũ uero sagittis petiti capiendũ hosti herum liquerũt. Qui protinus à uernulis Absalonis in scapham cõiectus, ad Liburnã defertur, ubi uisu demum motuq; corporis recuperato inter suos se constitutũ existimans, assidentes osculo amplexuq; petebat. Quo errore risum spectãtibus suscitauit. Interea rumor falsò dispersus exercitũ subit, hostes impediẽdi exitus studio Suuynensia ostia crebris occupasse nauigijs. Cuius opinionis fidem idem Barbarus rumorem falsitatis arguendo leuauit, præfatus excussum sibi exploratumq; fore Sclauicum robur Danico adæquari non posse. Quod si Pomeranorũ uires Polonensibus sociatæ ferro cum Danis decernere debuissent, malle se tutiusq; posse Danicas partes q̃ aduersas fouere. Cæterum si Polanis ac Sclauis cõtra Danos dimicaturis etiã Saxonica accessissent auxilia, nescire se quam partem uictoriæ propiorẽ esset auguraturus. Qua asseueratione, nostros ad capessendã cum hostiũ cõtemptu nauigationem,

C alacriores effecit. Tanta autem timoris uis Sclauorum animos hebetauerat, ut ne extremos quidem sicut olim consueuerant, incessere tutum duceret. Petrus quoque cognomento Toddo cum nauigium suum palis illisum rupisset, eiusque reficiendi causa abeuntem sociorum classem relinqueret, tempus reparationi impensum ut solitarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaque puppe subsecutus socios, nemine lacessente per tutam & liberam nauigationem ad classem peruenit. Adeò Sclauorum petulantiam, pristini metus reliquiæ castigabant. Ergo inconcussus peractæ expeditionis reditus fuit. Residuum anni ocio tributum est. Interea Kazymarus & Burgiszlauus Danicarum uirium metu Henrico se subdunt, regnumque suum hucusque liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hostibus alterum metuunt, alterius iugum sumpserunt, auxiliumque petendo antiquæ libertatis beneficium amiserunt. Sed Vualdemarus Saxonicam opem frustra à Sclauis petitam iudicans, utroque hoste contempto, cum instructa classe Stitinum ueterrimum Pomeraniæ oppidum petit. Huius nauigationis præcessor Absalon, benigni erga Stitinenses animi ductorem habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis dispendia abductus, cæteris rectam & compendiariam nauigationem sequentibus, mutato ordine postremus ad urbem peruenit. Est autem Stitinum eminentis ualli sublimitate conspicuum, insuper natura arceque æqualiter munitum, ut inexpugnabile penè existimari possit. Hinc mos prouerbij sumptus, eos qui se tutos inaniter iactant, Stitini præsidio non defendi. Huius tamen urbis expugnationem Dani spe uiribus maiore complexi, cum materiam eius partim incendij capacem animaduerterent, constructas uirgis crates admodum breues, ob iacula uitanda uelut scuta præ se gestabant, ijsdemque freti ligonibus aggerem petere cœperunt, tutius intra cuniculorum latebras ignem sparsuri. Rex interim oppugnationem orsus muralibus machinis omissis coronam
D admouit. Solis sagittarijs ac funditoribus excelsa mœnium propugnacula appetere possibile fuit, aditum fastigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui gloriæ studio summa mœnium clypeis tantum protecti conscenderent. Alij contiguas solo portas contemptis propugnatoribus cominus securibus tentant, minusque eis quàm procul agentibus periculi fuit, quod tanta telorum uis in hostes undique congerebatur, ut ab ijs non nisi remotiores cerni impetique possent. Quo euenit ut audacia salutem, ignauia discrimen afferret, tutioresque propinquitas quàm remotio præstaret. Econtrario Danorum armis non magis propugnatores ipsi quàm cæteri intra urbem populares opprimebantur, ancipiti iactu ualli consepta transcendentibus telis. Nulla res oppido magis aduersum oppugnantium multitudinem quàm defensorum paucitas nocuit, utpote quorum bellicus labor successionis auxilium non habebat. Præfectus urbis Vuathyszlauus erat, qui & ipse Bugiszlauo & Kazimaro sanguine contiguus habebatur. Huius animus nihil penè cum ciuium ingenijs commune sortitus, tanto amplificandæ exornandæque religionis studio flagrabat, ut Sclauico sanguine æditum, barbarisque moribus imbutum negares. Siquidem ut patriam superstitioni deditam ab errore cultus reuocaret, exemplumque ei corrigendæ credulitatis proponeret, monachalis uitæ uiris è Dania adcitis, in latifundio suo sellam exstruxit, eamque multis & magnis stipendijs locupletauit. Qui cum lassatis pugna socijs urbem captioni propinquam animaduerteret, hostium sæuitiam ueritus, offerendæ deditionis gratia pacem petiuit, acceptaque fide protinus à pauoris consortibus funiculo submissus, regia castra petere non dubitauit. Quo uiso, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis suis regi pecuniam emi, seque eius cupiditate uictoria pariter ac præda fraudari conquestus. Quo rex animaduerso, demendæ notæ cupidine urbem equo circuiens, milites ad insistendum hortari cœpit. Postquam multo labore ædito cassam ac difficilem oppugnationem aspexit, reuersus in castra Vuartyszlauum admittit. Cuius precibus motus dedendi

A dedendi potestatem oppidanis indulsit, pecuniamq; quantam ægre uniuersa Sclauia exsoluere posset cum obsidibus pactus, statuit ut urbem Vuertyszlauus à se in beneficium receptam tanquam regium munus, consortio Sclauicę dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neq; capi urbem neq; diripi passus, signū suum propugnaculis affigi præcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat uallum ab imo in summum ita sagittis undiq; consitum, ut arundine concretum putaretur. Quas nostri ingenti studio lectas pharetris reddiderunt. Post hæc nauigationem remensi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniã Rugianæ piscationis tempus superuenerat, in cõmune consultum est eò loci tertia totius classis parte excubias ordinari, ne publicis alimētis petendis hostilis uiciniæ metus officeret. Huic manui Kanutus Priszlaui filius à rege præesse iussus, deformiter imperio repugnauit, præfatus se nihil præter angustos Lalandiæ fines in Dania possidere, eosq; tanti non esse, ut pro ijs tuendis seipsum indubitato periculo obijcere cupiat. Cæterū id negotij iustius ad pontifices quos solos rex arbitros habeat pertinere, quod tanto indignius ad se referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudēti iuuenis responso percitus Vualdemarus, exigua illum beneficia (quod exiguis dignus sit) accepisse respondit, de cætero se efficiente spoliandū magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificū familiaritatē inter probra ducere oportere, è quorū numero reperire facile sit, qui præsens negotiū suo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Absalonem accersit, eiq; Kanuti responsionem exponit. Deinde an naues quibus ipsum præesse oporteat instruxisset, perquirit. Contrà Absalon interrogato, an ea res pontificum opera absolui posset, suam cupidius offert, prædicando consentaneum desertioni opus fore, regem periculis relictum reditum affe-

B ctando dimittere. Quem Vualdemarus ob responsi uirtutem impensioribus uerbis laudatū, Kanuti moribus dissimilem prædicabat, quod ille imperio parere non audeat, hic iussum ultronea suimet oblatione præcurrat. Regressus à rege Absalon, amicis è Sialandia denūtiat ne eo torpidius remansuras naues instruant, quod ab ipso ductari regiq; debeāt. Primus Thorbernus incunctanter se comitem eius futurum respondit, cuius succursu quondam patriam exuli sibi redditam esse meminerit. Petrus quoque Thorstani filius non sine magno rubore eum à se deseri posse, quem & necessitudinis & matrimonij affinitate cõtingeret, prædicabat. Cuius comitandi Suno non minus sibi quàm ipsis debitum incumbere professus est, quod ei intima iunctus propinquitate noscatur. Esbernus quem solum fratrē habebat, comitatu suo orbandū negabat. In hunc modū tota penè Sialandensium classis condixit. Quo cognito rex non solum ipsis, sed & Absaloni grates habuit, qui sibi tam propensum ciuium fauorē, uirtutis meritis peperisset. Igitur Absalon post regis discessum ad tuēdos Rugiæ fines relictus, non tam tutam incolis euagationem quàm securã ipsi Daniæ quietē præstitit, Pomeranorū classe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Arusiensis cum aliquãta Iutensium manu uoluntarius operum comes ac socius fuit. Eo tempore princeps Rugiæ Tetysclauus cum Iarimaro fratre superueniens, gratijs Absaloni actis, tum ei, tum cæteræ classi suffecturos excubijs commeatus benignissime præstitit, eisq; inter nauigia diuidēdis, industrios ex nostris uiros præfici postulauit. Sed Iutis allata passim & sine distributione rapientibus, Absalon hac munificentia ulterius uti noluit, excepto quod halec è captura sibi deferri constituit, ne obsequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud insulam Thynnam sequacem Iutorum classem dimittit. Quorum incautior pars dum australia Fioniæ latera præteruehitur, apud urbem à Kanuto Priszlaui filio conditam, piratis obuijs terrestri sibi fuga consuluit, nauesq; suas metu deserere, pudori non duxit. Qua fama accensus Absalon con-

C tracta ocyus classe, magno scrutandi studio loca quæ maxime piratis familiaria nouerat, indagabat. Igitur opacos insularũ anfractus, & abstrusos maris angulos assidua nauigatione rimatus, miseras captarum nauium reliquias tristiaq; prædæ uestigia repperit. Quarum inuentu ultionis auidior redditus, diuisa classe separatim lustrationis officium peragi iussit: ipse ad insulam Mansuetam cum potiore Sialandensium classe concessit. Iamq; præuiæ nauigationis excursu sociæ classis conspectu excesserat, cum forte quidam in destinato consistens littore, crebra pilei uentilatione colloquium eius expetere uidebatur. Quem magnæ rei nũtium arbitratus, incognita ex eo cognoscendi cupidine, uelo posito terram cimba petiuit. Agnitiq; eminus hominis fidem prima uoce damnauit, quod egresse nuper à Sclauis piraticæ parum eo præscius fuerat. Is nanq; bissenas nummum libras annuatim mercedis loco pactus, quoties quatuor plures'ue piratici Myoparones Daniam petere statuissent, indicia ad Absalonem se delaturum promiserat. Cuius non alia saluandi promissi ratio extitit, quàm quod ante pactionem secum initam piratas profectos asseruit. Idem Absalonem quorsum tenderet percõtatus, ut comperit domos repetere uelle, tunc deniq; expeditionẽ ab eo solui cum inchoari debuerat, astruebat. Iam quippe à Sclauis aduersum Daniam ingentem classem esse contractam. Quod ut cognitum sibi compertumq; fore, ita ambiguum extare quisnam Daniæ partes hoc paratu petere destinauerit. Aestuante Absalone & quo se hostes effusuri essent prædiscere cupiente explorationem promittit, præquisito quo nuntium referre debeat. Absalon promõtorium Monense designat, rogatq; tempus quo obuium mittere debeat: ille diem sextum definit. Nec diutile moratus abscedit, priusq; conspectum fefellerat quàm comes Absalonis classis appelleret. Nostrorum siquidem præsentiam perosus repente dilabi curæ habuit, ne re cõperta proditi ciuium consilij, morte aut exilio supplicia lueret. Nec rem Absalon tacitè ha-
D buit. Siquidem acceptum nuntium uenienti sociorum classi, suppresso autoris uocabulo, publicauit, præfatus tunc à se domos repeti cum classem exeri satius foret. Ignaris cunctis quo nam id autore compertũ haberet, tantamq; eius pręscientiam admirantibus: bifariam optione diuisa deliberare eos iubet, aucta classe an contracto equitatu uenturum hostem repellere mallent. Quod si neutrum probent, uel littorum incolas quò minus piratarum sæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iubeant. Igitur magnates concordi sententiarum uoto neque incertam hostium appulsionem equitatu excipere promptum, neq; littorale uulgus ad interiora reijcere speciosum ducentes, naualiter confligendum decernunt. Igitur portubus augẽdæ classis gratia repetitis, remiges uelata nauigia dimittere iussi, passim ad petendos alterius expeditionis commeatus discurrere cœperunt. Absalon ob nonnulla negotia Roskyldiam proficiscitur. Quem inde reuertentem hybernum subito frigus excepit. Cuius tanta uis fuit, ut etiam aquas repẽte crustaret. Cumq; Sialandensium populares contractis alimẽtis, onustos commeatibus currus nauigia repetendo ductarẽt, tanta glacialis luti moles rotarum orbes implicuit, ut prorsus gyrare non possent. Quippe pertinax gelu ueluti glutino quodam lignis limũ astrinxerat. Quo euenit ut curruum rectores ijsdem relictis iumẽta oneribus subderent, ipsiq; pedestrium ductorum officia subirent. Quorum ocreas gelatæ sordium tabes supra quàm tibiæ ferre poterant, onerabant. Hos cum Absalon equo præteriẽs miseratorijs uerbis prosequeretur duraq; pro patria perpeti prędicaret, responderunt maioris ærumnæ esse captiuũ piraticis in transtris considere, plusq; se ex præsenti labore uoluptatis quàm amaritudinis capere. Igitur expeditionem orsus cum prope Monam uenisset, obuium accipit, quem nuper ad eiusdẽ insulæ promontoriũ nouarum rerum ex Sclauo cognoscẽdarum causa transmiserat. Illic accepit classem Sclauicam Suualdensi in portu morantem, petẽdæ Monæ propositum

A situm gerere, in australi ipsius littore equites, pedites in septentrionali æditurum, nauigia uero Kyalbyensis sinus anfractibus immissuram. Quam idcirco copias spargẽdas duxisse, ne incolis ullus fugæ locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus est tranquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm classis hostica seipsam ex consulto prædicti sinus angustijs insudisset. Cui si inopinatè superuenire nequeat, reliquas hostium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus absque nauigijs reditus pateat. Sclauis segnius agentibus, dilationem miratus Falstriam petit, ibiq; è tota classe bina nauigia legit, quibus hostium actus speculari præcepit. Horum alterum Sialandẽsibus, alterum Falstrensibus instruere iussum, statuto, ut si eadem ab hoste capi cõtigisset, reliquæ classis impensis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandensibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operam se daturum asseuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria pacisci necesse habeat. Quod non ignauiæ causa officium detrectando, sed uigilantis industriæ fiducia securitatem præsumendo astruxit. Verum Absalone Coztam regresso, Guemmerus quidam conuiuio Falstrensibus præbito, nauem quæ speculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularum dulcedine retẽtabat. Siquidem humanitatis specie fraudem occultans, omnium sobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad salutare Absalonis imperium exequendum, lentam nimis inhabilemq; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorum familiaritate corruptus, nostræ gentis consilia latenter eis prodere consueuerat. Eodem quoque tempore Sialandensium classem corpore magis quàm animo secutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdensi petendæ Falstriæ proposito egressi, præmittunt qui ipsum super Danorum negocijs secretius percontentur. Tunc uero Guemmerus ab Absalone in classem uocatus,
B patriæ excubias specie, re uera insidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domesticos certiores effecti, maturè suis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ classis cœptum propositumq; frustrata est. Itaque cæteris rebus omissis ad sinum, quem uiridem uocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religiosa ab incolis cura constructam excidere adorsi sunt, insigni stipitis ruina maiorem piraticæ gloriam habituri. Cuius sacrilegæ temeritatis supplicia postmodum turpissima fuga, tristissimoq; naufragio pependerunt. Falstrensibus quoq; hesterno mero saucijs superuenissent, ni Sialandicus speculator inter remos ægre delapsus, ebrijs somnum clamore depressisset. Per quem Absalon cognito hostium occursu, noctu Inguarum & Olauum probatæ solertiæ uiros leuibus nauigijs ex insula Boka ad speculandũ eorum consilium dirigit. Quibus profectis eorundẽ reditum præstolare non passus abscessum prosequi statuit, præcurrendos potius quàm imitandos existimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat siquidem moris esse Sclauis exercitum ducturis, antelucanos amare procursus, rebusq; celeriter confectis festinis studere regressibus. Quos ne tardius aggrederetur remigium maturius instruit, unà speculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conspicati, aduẽtanti cunctas nauium suarum puppes opponunt, proris in altum auersis perinde ac fugæ non prælio consulturi. At ubi Sialandensium signum enituit, uehementi remorum conatu parem fugam intẽdunt, corpore uiros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Absalon fugientibus institit. A quorũ insecutione coorta subitò tempestate prohibitus, Falstriã repetiuit. Tanta autem undarũ colluuio fuit ut nauium quæuis in aliam iactaretur, nec collisioni leui opera succurri poterat periculo omnes æque pulsante: perissentq; nostri nisi tẽpestati cedere maturauissent. Igitur Sclaui cum remigio aduersum undarũ sæuitiam eluctari nequirẽt, ueloq; sibi cõsulere uellent, tẽpestatis magnitudine euersis nauigijs mergebantur. Quorum periclitationis certissimum indicium crebra pira

C tarum nauium fragmēta regionis nostræ littoribus appulsa dedere. Bina ex ijs na uigia remigum uirtute à fluctibus defensa, in Iarimarum Rugiæ principem incide runt, qui postmodum alterum ex ijs Absaloni præmij nomine transmisit, utriusq; captionem ipsius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auspicijs effectum est, ut Sclauorum exercitus ad hoc usq; tempus Daniam hosti- liter petere ausus non fuerit. Iamq; nostros reditum intendentes (ut hyeme fieri as- solet) repētinum gelu conclusit. Quod tantæ uiolentiæ erat, ut ipsam sinus in quo pernoctabant, superficiem enata subito glacies occuparet. Huic tanta soliditas in- erat, ut spissitudinē eius unico ictu transuerberare non posses. Cumq; eximia gla- ciei moles portu egressuris obsisteret, industria prouisum est, ut unius nauis præ- cessu cæterarum insecutio expediretur. Sed nec una quæuis præeundi officio diu- tule fungi poterat, quod partes carinarum extrinsecæ glacialium crustularum acu mine perinde ac ferri impressione exederentur. Quam ob rem præcessionis uices inter nauigia æquo ordine diuidi curatum est. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruētum est, indeq; ad propria cuiq; remeatum. Iamq; Absalon temporum supputatione habita, uniuersas præsentis anni partes, ternis mēsibus exceptis, piratico labore emensus fuerat. Postera æsta te apud Eydoram inter Henricum & regem communium negociorum agitatio, contractis utriusq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Christopho- ro solis præfecturæ suæ uiribus succincto, prospera aduersum Brammeseos expe ditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iussis instruitur. Hanc Absalon & Christophorus ducum nomine prosecuti, primi Mansuetā uenere. Qui cum rege tardius agente rursum Brammeseos aggredi statuissent, aduehitur Eskillus insi- gni Scaniensium classe stipatus. Hic nuper Hierosolyma regressus, barbam ad- D modum immissam longinquæ peregrinationis testem gerebat. Igitur Absalon si quid clàm tanto uiro experiretur, uitio sibi uertendum existimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille studio Absalonis impensius laudato, orat socium se pro positi habeat, caniciemq; suam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec segni- ter promptissimis Scaniensium delectis, Absalonem secutus, cōmuni nauigatione appulit Lalandiam. Illic nostris obuiæ septem Rugianorū rates fuere. Vnde cum noctu soluissent, erroris metu peritū nauigationis ex Absalone deposcit, quo rece pto prospero cursu destinati portus compendium assecutus est. Absalonem uero noctis opacitas aliquantis nauigationis excessibus errabundū effecit. Sed nec Sia- landenses erroris prorsus expertes reliquit. Par ignorantia Rugiana quoq; naui- gia fefellit, & fortè in eum locum inciderant, prope quem Brammesiorum classis piraticam actura coierat. Cuius rei inscij Rugiani, cum primum lux affuit nostro- rum se copijs inserunt, paremq; cum ipsis militiam auspicantur, paucis ad nauium presidia relictis, quas Brammesij cōspectui subiectas, dilapsis metu custodibus, po pulantur. Nec præda spolijsq; contenti, bina ex ijs nauigia præstantioris fabricæ uisa, secum abducunt. Quæ cum prohibentibus Sialandicæ classis custodibus ulte rius amouere non possent, ferro pertusa merserunt. Vnicam hæc prouincia ur- bem habebat, quæ à Danis rebus uacua reperta est, incolis eidem defensionem suam credere non audentibus: cuius desertioni partim defensorū, partim ualli ino- pia causam præbuit, antequam incolæ uocitabant qui mœnium suorum diffiden- tia cum coniugibus ac liberis ad ecclesiam extra uallum sitam certatim se contule rant, religionis quàm belli præsidio tutiores futuri, pacisq; domicilio periculum uitaturi. Sed nec quisquam è nostris ad eorum bona manus porrigere ausus est, ne prædandi libido sacrilegio implicaretur: quanquam in sacra æde iniquas opes at- tentare nefas non esset. Neq; enim religionis autoritas, eius detractoribus auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq; militāte Absalone, Eskillus ne quid consuetæ reli

gionis

A gionis omitteret, primam sacris operam exhibebat. Cuius animo tantus hostium contemptus incesserat, ut in exercitu toga non armis uteretur. Interea Hurna quidam & Marquardus, quem Adolfus Holsatiæ præfectus filio moriēs tutorem reliquerat, Danorum copijs superbo sermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq; manum contraxerant. Fortè autem nostris intermisso obequitandi labore, respirandi gratia aliquantisper humi cubantibus, Eskillus adeò se ætatis magnitudine contusum confractumq; asseuerabat, ut ne equum quidem sine adiutore conscendere posset. At ubi hostes in conspectum uenere, quouis iuuene ocyor equum insiluit, ita ut corporis eius robur nulla ex parte quassatum putares: adeò uirtus ætati imperat. Itaq; qui dictis senectutem causatus fuerat, hanc postmodum factis iuuentam redolentibus decorabat, quem in hanc uirtutis dissimulationem nihil præter uirtutē adduxit. Eodem fortè tempore ex nostris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digressa, cum hostes militum numero superiores, & fuga uitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq; defixa, sociorum præstolabatur aduētum, inter quam & reliquas nostri exercitus copias palustribus aquis medius fluebat, uno tantum uado meabilis, riuus. Quem Absalon cunctante primipilo primus equo transgressus, sequentibus superandæ difficultatis compendium præmonstrauit. Cuius rei ignari, hostes securius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum æditi montis interiectu celante. Igitur qui prius à nostris diuulsi fuerāt, non expectato sociorū auxilio quod sibi tam propinquum cernebant, auide in hostem procurrunt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena uirtute expetere uiderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, postquam maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga superare conspiciunt, terga uertētes, ab ijs quorum uires summa animi dictiq; petu

B lantia lacessiuerant, nullo negocio funduntur. Tantum semper ludibrij, insolentiæ exitus afferre consueuit. Tunc quidā ex nostris quos ex fugientibus occupabant, nuda hastarum parte equis detrudere contenti, ob communem religionem ferro prosternere passi non sunt, ne peremptorum cædes plus percussoris animæ noceret, quàm gloriæ prodesset. Quam iniuriam beneficij loco à passis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perstatum est, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammesij uiolauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, uniuersi Saxonum satrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negocio arbitrabantur, insignem uiribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non rustica aut ignobili armatura, sed operoso ac militari instrumento bella gerere solere, tantæq; in Christianos clementiæ esse, ut fugientes colaphis quàm armis insectari maluerint. Nam aciem suam cum ab eis capi intercipiq; posset, equis non spiritu spoliatam, autorem uero uictoriæ solum Sialandensium antistitem extitisse. Id mirum satrapis uisum, quorum unus Guncellinus, cuius bellicæ uirtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præsenti à cæteris consultus, Absaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum unius insulæ manu dimicare magni non sit. Interrogatus ab ijsdem rursum an cum ipso rege manum tutò cōserere possent: ne id quidem Henrico duci sine periculo audendum respondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq; uirtutis impetum formidantibus, uiam se tutioris consilij repperisse subiunxit. Nam cum uniuersæ Danorum uires maritima expeditione confluxerint, si interim Slesuicensium partes hostiliter peterentur, plus dispendij Danos quàm foris inferant, domi esse passuros. Quo audito Bernardus Razaburgensis in eam prouinciam arma se translaturum negabat, quam per regem beneficij iure possideat. Sed neque Slesuicensium portas tametsi rex extrinsecus agat, adeousque defensoribus carere, ut planè hosti

C patēre uideantur. Nam earum custodiã sexaginta Danorum millibus esse manda-
tam. Quod audiens Henricus, qui Saxoniæ primatum uicario nomine administra
bat, bellum à se Danis temere parari protestatus est, qui pacis patriæq; charitate
flagrantes, propulsandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduersum insolen
tissimos seruos, teterrimosq; latrones Martem inducant. Quos cum innocētes in-
cessere nefas habeatur, tartareas sedes mereri, qui tam iustæ gentis cruore manus
suas contaminare præsumerent. His monitis decretum remittendæ expeditionis
obtinuit, cunctis tam indignum militiæ genus detrectandum censentibus. Igitur
Guncellinus, qui bellicæ uirtutis operibus apud Henricum excellentem familia-
ritatis locum meruerat, cum sententiã suam sociorum arbitrio damnatam animad-
uerteret, pacificandum cum nostris ratus, Sunonem poposcit, eoq; compositionis
partes plenius exhibēte, usq; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilationem
obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinensem statuit attentare prouin-
ciam. Quam dum peteret, eximiam uastæ cœnulentæq; paludis difficultatē offen-
dit. Cuius superficies tenero uestita cespite, graminis quidem ferax, sed uestigij ita
impatiens erat, ut plerunque calcantes obrueret. Nam limo funditus subsidente in
luteas uoragines, sordidamq; colluuiem prolabebantur. haud aliud progressuris
iter patebat. Tunc equites extenuandæ difficultatis uitandæq; lassitudinis gratia,
arma sibi detracta equis imponunt, eosq; præuij ductare cœperūt. Quos ut altius
cœno obrutos sustentabant, ita cum & ipsi ductando subsiderent, equorū comam
amplexi fulciebantur. Riuulos quoq;, qui in ea palude crebri admodum discurre
bant, nexis uirgarum compagibus superant. Tunc uero insignis quorūdam pro-
bitas fuit. Nam quidam ex equitibus armis onusti, ductis post se equis, passibus
incedebant, agilitatis fiducia onera abijcere recusantes. Quorum factum hoc illu-
D strius, quo insuetatius extitit. Sed & equi dum corpus lacunis immersum auidius
erigunt, interdum ductores ungulis obruunt. Rex ipse duorum militum hume-
ris innixus, omnibus præter proximam corpori uestem reiectis, ægre limi molli-
tiem superat. Raro unquam plus sudoris Danica uirtus expendit. Ingentem ho-
stibus peragratæ paludis admiratio stuporē inuexit. Neq; illis resistere tutum du-
cebant, à quibus & ipsam rerum naturam superatam cernebant. Victor tantæ dif-
ficultatis exercitus haud secus quàm si hostem fudisset, alacer incedebat. Ingentes
deinde syluas emensus, animaduertit uicum apta nauigijs palude circundatum. Is
aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq; duntaxat parte uallum habebat,
quam pons inter ipsum & cōtinentem porrectus tangebat. Hunc princeps urbis
Otimarus prohibendi aditus gratia aduentante exercitu, undis illico exæquare cu
rauit, solis stipitum reliquijs inter aquam manentibus. Quas nostri ceu quædam
alterius pontis iaciendi fundamēta sortiti, propinquæ uillæ sepibus applicatis, pau
latim intermeandæ paludis compēdium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnatio-
nem rex hortante mœniū inopia aggressus, Absalone cum maiore equitatus par-
te prædatum misso, quæcunq; exædificandi pontis instrumento opportuna ani-
maduertit, summo negocio contrahit. Huius operis contextum uerentes oppida-
ni, cōtractis undiq; sudibus, ligneam turrim instituunt, cuius præsidio hostem tan
quam arce uetarent, eiusq; propugnaculis freti, nostros promouēdo operi quàm
protegendo corpori intētiores, immissis subitò funditoribus, incessere cœperunt.
Contrà Dani sagittis decernere adorsi quia propius accedere nequibāt, rem emi-
nus tentant. Nec minus Otimarus noui pontis progressu territus, stagnum rate
transgressus, regem petebat, ac prout nostrorum operam aut segnem, aut uege-
tem animaduertit, ita nunc parcius, nunc impensius pacis supplicationes agebat,
semperq; pro oppugnationis habitu deditionis uerba concipiebat. Tunc uero re-
missior operis executio fuit. Sciebant enim milites si bellum reuocari deberet, pon
tem

A tem à se conseri non oportere. In quem tanta iam armatorum moles concesserat, ut ne locus quidē suppeditādis, quæ structuræ necessaria forēt, suppeteret. Adeò uincendi auida multitudo, operandi angustias sibijpsa consciuit. Sed nec aliter allatæ sepium moles, quàm super militum uertices eorundē manibus ductatæ proferri poterant. Nec inutilis ea necessitas fuit, cum sepes in altum libratæ non minus corporibus muniendis proficerent, quàm aquis sternendis prodessent. Eodem exemplo uulneribus saucij referebantur. Tum uero rarior tenuiorq́ue pontis contextus fiebat, militibus plus eius incrementis, quàm firmitati studentibus. Et iam penè eundem insulæ commiserant, cum hostes partim arte, partim uiribus freti, nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem hastatas falces è turri directas, ad militum nostrorum scuta tendebāt, eaq́ue pertinacius appræhensa, prælian tibus detrahebant. Obnitentes interdum uiolentiore tractu ponte excussos profundum petere cogebāt. Cui malo ni maturius occursum fuisset, Danorum iuuen tus propemodum scutis uacua occubuisset. Nam ex nostris quidam lignei unci adminiculo, iniecta sibi falce potitus, eadem cæteras occupando, hostem subsidio spoliabat. Iamq́ue dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potissimum ageret incertus, seram oppidi captionem, futurumq́ue pontis incendium uerebatur. Quis rebus cum se urgeri animaduerteret, ne uicto similis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione discederet, ad intuendas Otimari preces paula tim animum deflexit. Quem desperationis errorem Absalon cum ingenti præda superueniens, consilij sagacitate mire discussit. Siquidem regem si se ignaro Otimari uotis annueret execratus, interpretemq́ue secretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarētur, contrario modo exponere hortatus, armatus in pon tem descendit: militesq́ue eum prohibendæ pugnæ gratia adesse ratos, acrius insta-

B re compellit, prædam (si uincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militibus promissio fuit: iamq́ue explicito opere, alacres non solum telluris aditum, sed & turris fastigium occupant: quam scalis gradibusq́ue adorti, fundunt, obuios resisten tes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis angustijs officientibus, ac turba sociorum obstante, tardior superueniret, facilem ad hostes transitum nouo irruptionis genere quæsiuit. Etenim armorum onere retento, profundo se credidit: quosq́ue gradu non poterat, incredibili nandi uirtute præcessit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concursus repente subsidere coēgit. Cuius ruina Absalonem quoq́ue inter alios excussum, pessundedit: qui cum nandi astu calleret, tametsi armis obsitus esset, non solum inter undas securus emersit, uerumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos præstitit. Interea Sclaui non suppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs se committere ausi, ijsdem pro rotunditatis habitu circumuoluētibus, ab insequentibus occupantur. Qui nimirum ob inusitatum nauigandi genus, ut suis miserabiles, ita nostris ridiculi fuere. Itaque ludibrio permixta eorum infelicitas erat. Capto uico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari consilium instillarēt: quem ne recentis uictoriæ gloriam unius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimisit, hostiq́ue parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu pristinum iter remēsus, prius classem, mox patriam repetiuit. Postera æstate Hēricus Bauaria reuersus, apud Eydoram solen ne cum Danis colloquium habuit: in quo ob prosperos rerum successus adeò se insolenter ac tumide egit, ut medium pontis, sicut antè consueuerat, uisendi regis causa, transgredi recusaret, ne sibi dignitate præstare, quem peteret, fateretur: immemor prorsus illum paternum, auitumq́ue regimen gerere, sibi alieni imperij præfecturam cessisse. Quam insolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, ut in eius occursum exæquatis pontis spacijs, tanquam par, non maior descenderet, ho

C noratiorem se ratus, si cum indignantis uiri fastu humilitate certasset. Siquidem præditus mansuetudine animus, celsitudinem suam citra debitam maiestati uenerationem submittere, quàm alienæ superbiæ exemplo insolescere maluit. Itaque pace cum Henrico composita, Absalon cum secus Stethinnense promontorium nauigationem haberet, leuibus saxis & ad iaciendum habilibus in eius littore lecti tatis nauigium onerat, usurus eis ad castelli tuitionem, quod in publico negociatorum portu condiderat. Quibus nauigio impositis, ad idem castellum postera die peruenit: ubi cum munditiarum gratia balneis uteretur, animaduertit cuiusdam nauis è septentrione uenientis mentionem foris stantium collocutione crebrescere. Quam ut piraticã intellexit, semiloto corpore uestem poposcit, nauemq; quam in portu uelatam dimiserat, remigibus lituo contractis, conscensam in altum dirigere curauit. Nicolaus quoque qui clientelæ eius & stabuli curam habebat, aliud nauigium iampridem rimarum uitio pessundatum, exhausta sentina, ad patiẽtem nauigationis habitum celeriter perduxit. Sed Absalon uelo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Absalonis nauigationem suam superare conspicerent, callidum fugæ commentum amplexi, submisso uelo cõtrariam uento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduersa nauigatione petẽtes, mira gubernatoris solertia fefellere. Nam cum ad eius penè con tactum peruenissent, obliquato remigio in illud nauigij sui latus quod ab hostibus auersum erat, pariter concurrere iussi, reliqui se erigentis opposítu perinde ac muro hostilia quibus incessebantur iacula uitauere. Sic hoste eluso diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus recessus petebãt. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, ut cum ingens telorum uis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus sagittis traiecti, manentibus spiculis, remigandi officia non omitterent.

D Adeò illos timoris magnitudo uulnerũ molestiam negligere coëgit. Fuere etiam qui undis impensius obluctantes, uitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm spicula proprijs corporibus auellendi curam præstabant. Adeò illis minorum uulnerum dolorem maiorum metus ademerat. Cumq; anceps diu nauigationis certamen fuisset, quod ex remigiorum uolucritate pendebat, nostris tandem superantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare non ausi, in undas desiliunt, mortemq; sibi ipsi inferre, quàm ab hoste recipere maluerunt. Itaque plerunque timidos unius periculi metus, in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcẽdum uideretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalonicæ urbis mœnia ijsdem stipitibus affixa sunt, qui nuper aliorum piratarum à Sialandensibus captorum ceruicibus onusti fuerant. Ea res ingenti prædones pauore confecit. Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas ualuit. Gubernator ipse cum paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset, ac fortè putria sociorum capita conspicatus, idem se Danis facturũ dixisset, captiuitatis supplicijs consumptus est, pœnasq; non solum ueteris piraticæ, sed etiam recentium minarum exitio pependit. Per idem tempus Esbernus & Vuethemannus opportunas patriæ excubias multo nauigationis impendio prosecuti, sedulumq; piraticæ opus ingressi, in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs. Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciæ, fortitudinis suæ motum intra propriæ nauis spacia con tinere non passus, Vuethemanni se appetentis nauigium uirtutis fiducia solitarius insilit, cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminem in eo præter Vuetheman num rebellem habuit. Quos Esbernus rate præteriens, risu prosequi contentus fuit: neque aut hostem lædere, aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum

A unum opem tulisse uideretur. Progressus itaque Strumicum athletam insignis fortitudinis capit. Sed nec prius Mirocus ut pedem referret, urgeri poterat, quàm alius nauigij superuenie̅tis uiribus arceretur. Cuius respectui tantum ueneratio- nis à uictoribus tributum est, ut cum captus supplicium mereretur, redemptionem acceperit, potiusq́ in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita. Ita cum impietati pernicies deberetur, fortitudini salus donata est. Eodem tempore Eskillus domesticis supra uires negocijs fatigatus, dum quieti intentius consulit, proficiscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarum cœnobium, quod Clarauallis nu̅cupatur, petiuit: ibiq́ priuati more tranquillam uitam degens, asperum patriæ conuictum uoluntariæ peregrinationis lenitate mutauit, iocundiorem rerum usum apud exteros, quàm inter ciues habiturus. Per idem quoque tempus Vualagostenses mœnium suorum angustias perosi, co̅tractiora urbis spacia propagare cœperunt. Nec incrementa adiecisse contenti, noua defensionis præsidia excogitabant. Siquidem frequentibus palis circa mœnia defixis, quò minus hostis aditu potiretur, propinqua muris uada claudebant, profundiora fluenti loca aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoque meatus nauigationibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum genere præstruebant. His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus, classem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs inseerit, Iuliniq́ uacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ urbis nouitatem iterata penatium strage consumpsit. Nec solum Iulini uiciniam, sed & confinia Camini ipso præterito populatus est, ut factu celerius, ita quoque hostibus perniciosius ratus, patentem ruris ubertatem diripere, quàm dubia munimentoru̅ claustra pulsare. Nam Iulinenses cum urbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni in-
B habiles cernerent, perinde ac uiribus orbati, deserta patria, præsidium Caminense petiuerant, aliena amplexi mœnia, qui propria tueri diffiderent. Ab his demum finibus exercitus noster ad urbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstine̅s uiciniam irrumpit, certam agrorum uastationem, incertæ urbium obsidioni præponderare existimans. Sed etiam idem aliquanto satius faciliusq́ reputabat persequi dispersos, quàm urgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauigationis reditum circunspicienti, in commune prouisum est, propinqui fluminis abstrusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint, nunc arenis obfusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiam considerata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem ligonibus penetrari morosum ducente, uetanteq́ negocium suscipi, quod plus impensæ quàm utilitatis afferre uideretur. Igitur repetito Ozno, tormentisq́ propter uallum erectis, obsidio fingitur, cuius specie deditio obtineretur. Quam simulationem spernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege post uer posterum exorso, eiusq́ opinione finitimos terrente, cum se Sclaui nec proprijs uiribus, nec peregrinis auxilijs aduersum Danica arma abundare conspicerent, delegatur Priszlauus, qui bellum apud Danos deprecaretur. In quoru̅ præparatam classem incide̅s, oblatæ pecuniæ captione non solum profectionem prohibuit, sed etiam pacem in biennium taxauit. Cæterum publicæ religionis conditiones Barbaris ingestæ non sunt, cuius professores plerique eorum principes existerent, uulgo sacrorum societatem damnante. Qui tametsi Christiano nomine censerentur, titulum moribus abdicabant, professionem operibus polluentes. Per idem tempus Henricus compositis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduersum Danos adesse non poterat, amicitiam Vualdemari prius per internuncios petitam, mox apud Eydoram colloquio obtentam callidius quàm uerius amplexatus est. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni stabilitas seruiebat. Cum gente nostra

C nunquam diutinas ac constantes amicitias gerere sustinuit. Mentiri uirtutem du=
cebat, bonarum artium loco fallaciam amplectebatur, fidem simulatione cole=
bat, honesto utile anteferendo. Assidue nostros rupta turpiter societate lædebat.
Econtrario regem conspicua animi integritas, perpetuaq; in cunctis constantia
decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius uirtutes, & Saxonicam leuita=
tem firma societatis copula, aut solidum concordiæ uinculum contexi non pote=
rat? Iisdem ferè temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, sacerdotij quod
in Ferogia aliquandiu gesserat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis
munus militia mutauit, Osteni cuiusdam ab Erlingo prostrati occasione addu=
ctus, cuius agmini per deserta fugienti fortuito obuius ducem se præbuit, resq;
aduersum uictores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere uideretur, originem
mentitus, Haraldum Hyberniensem auum sibi uendicando, Siuardo se procrea=
tum confingit. Cuius etiã nomen filio, quem antea patris uocabulo unà appella=
uerat, aptauit. Et ut omnia prioris fortunæ momẽta subrueret, proauiq; uocabulo
in eo repræsentari crederetur, simulatæ prosapiæ decus, noui nominis ornamen=
tis usurpare sustinuit, Magnumq; se in argumentum generis uocitari constituit.
Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaq; uulgi
suffragatione protectũ, ad totius Noruagiæ cruentissimam stragem, extremamq;
perniciem penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetiæ ducem Birgerum petis=
set, sacerdoti cuius fortè hospitio usus fuerat, stolam præcipuũ Diaconi insigne,
cum libro sacerdotalia sacra continente dono dedisse fertur. Sed ne peregrinis ul
terius immorer, stilum ad propria referam. Neq; me domestica scelera per idem
tempus exorta, diutius externis insistere patiuntur. Siquidem Magnus Erici fi=
lius præsentis fortunæ stipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus
D paterna cum Vualdemaro necessitudo, maternus autẽ auus Eskillus erat, alijsq;
compluribus in societatem facinoris accitis, opprimendi per insidias regis consi=
lium capere sustinuit. A quo cum Suenonis partibus militando bello Grathico
captus fuisset, non solum spiritu sed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus,
atque ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tan=
tam uictoris charitatem, supplicij quod meruerat loco expertus est. Cuius insidia
rum apparatus, hoc securior, quo incredibilior extitit. Neque enim facile regis
animum subire poterat, ab illo sibi insidias necti, cui quondam salutem à se tribu=
tam meminerat. Cum res diu latuisset, indicium huiusmodi fuit. Quidam Theu=
tones insidiarum conscij, Magno cliẽtelæ obsequijs deuincti, cum fortè negocio=
rum eius curam administrãdo Holsatiam peragrantes, cuiusdam solitariam uitam
degentis hospitio excepti fuissent, eiusq; cubiculum à se medio tantum pariete di
scretum nescirent, nocturno inuicem sermone effusius habito, uehementer se mi
rari dixere, quo pacto rex inter tot præparata sibi insidiarum commenta morta=
lium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandesti=
no consilio molitus fuerit. Has uero omnes aduersum inscium excogitatas, non
fortuitis humanæ conditionis casibus, sed constantibus diuinæ protectionis sub=
sidijs esse dispulsas. Siquidem Magnum gladio duntaxat uenabuloq; quo tigres
occupandi consuetudinem habebat utentem, petituro Sialandiam regi comitan=
di obsequium ad cuiusdam usque uadi transitum exhibuisse, ibiq; Kanuti qui pa=
ri armatura instructus (nam id genus in uenationis sectatoribus suspectum esse
non poterat) cum coniuratis eodem tempore superuenire debebat, occursu frau
datum, facinusq; sine complice experiri non ausum, per summam propositi dissi=
mulationem cõsalutato rege propria repetiuisse. Post cuius discessum Kanutum
regi uadum transgresso obuium extitisse, turbatumq; consortis absentia, prosecu
tionis officium simulasse. Aliquãto tamen eum acrius auidiusq; quàm Magnum
propo=

A propositum exequi perseuerasse: qui regem equites ad mare præmittere, stipantibusq; fœminis morabundum in littore considere, & inter extremos nauigium conscendere solitum aggredi constituerit, peregissetq; facinus, ni rex absq; omnis humani indicij monitis, benigniore cœlestium cura compulsus, relictis ocyus pedissequis, ratem præter solitum scandere maturauisset. Karolum autē antea à coniuratis in Scaniam transmissum fuisse, si fratri propositum ex sententia cessisset, ad extirpandam regis sobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne sic quidem Kanutum proposito cedere uoluisse, quod apud Fioniam frustra tentatum, in Scania maiori cum opportunitate consummare sperauerit, Vualdemarum ad Helsingorum urbem præcurrere maturando, eumq; cum primum Scaniæ aduectus rate excederet, incautum opprimere moliendo, quem post diurna uenationis exercitia, præmissis arbitris eo loci paruula rate corpusculo transire solitum, non ignoraret: quam machinationem fortuitis necessitatis præsidijs elusam fuisse. Nam ratem quæ regem uehebat cum forte glaciali impulsu procul à cōcupito littore detorqueretur, militum eius aduentum præstolantium ingēti cohorte exceptam fuisse, eamq; manum necessitati subuenire conatam, coniuratorum insidijs obstitisse. Ita Kanutum & Karolum bis propositi cassos, loricas quas inuadendi regis gratia sub tunicis gestabant hospitijs reddidisse. Horum autem omnium admirationem uincere, quod Vualdemarus unius ex cōiuratis sibi perfamiliaris suspectum minime, ferrum uitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupium exercenti, solitarius comes aurigaq; existere soleret, deficientibus coniurationis autoribus, parricidale ministerium circa ipsum comprehensa aue curru delapsus iuuandi accipitris curam intēta corporis inclinatione tractaret, sua manu peragendum promiserat, fortunam tamen in tanta tamq; facili insidiandi materia promissis
B parricidij partibus aditum non dedisse. Horum itaq; euentuum miraculis liquere mortali manu regem perire non posse, cuius salutem inter tot exitiosa, arcanaq; pericula, non industria humana, sed cœlestis protexerit diligētia. Hanc hospitum relationem à rerum admiratione profectam, eremita perinde ac si diuinitus dati indicij mysterium ueneratus, cuidam monachorum rectori ad se uenienti memori narratione replicuit, iusso horum indicandorū gratia ad regem transitum non differre. Quibus acceptis rex, cum ex diffinitione locorum, argumentisq; temporum, necnon itinerum suorum circunstantijs fidem assertis habere cœpisset, non minus sibi subsidij Deum in prodendis insidijs præstitisse, quàm in frustrandis tribuisset, gratulatus est. Cuius rei ignorantia Karolus pristina adhuc securitate succinctus, siue tegendi parricidalis propositi calliditate, seu peragendi desperatione, Absalonem ob cognationis fiduciam petitum, impetrādis sibi à rege prouincialis beneficij adiutorem deposcit. Quo propinqui preces attentius exequente, Vualdemarus dissimulata insidiarum cognitione, ex fisco suo se stipendia Karolo soluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas incideret. Cumq; Roskildiam ueniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem sacris gessisset, amotis arbitris Absalonem adesse præcepit: quo secum considente indicem aduocans, quæ sibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinquitatis metu qua Absalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui ueritus, atque os rubore perfusus, aliquandiu plenum hæsitationis silentium egit. Cuius taciturnitatis rex ilico causam coniectans, hoc, inquit, te metu Absalonis fides liberat, apud quem meæ respectum charitatis propriæ necessitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto senioris uocem uerecunda animi hæsitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab insidiarum principio orsus, cunctasq; earum partes ueris narrationis indicijs prosecutus, hoc non suæ sed alienæ compertionis fuisse testatur, rogatum se tantum ea-

C dem regi referenda curare. Tunc rex eo secedere iusso, ductis alte suspirijs, priuatim apud Absalonem queri cœpit, nunquam sibi uel cognationis ius, uel beneficentiæ meritum obtentui fore potuisse, quo minus malis propinquorum artibus appeteretur. Quorum fraudem si dissimulanter tolerare cœpisset, effectum insidijs præbere posse, quæ tam potentũ tamq́ sibi familiarium studijs necterentur. Si uero parum adhuc publicato facinore, supplicia de indemnatis sumere maturasset, doliq́ notitia à paucioribus sumpta crudelius in æmulos consuluisset, innoxia capita cõfictis criminationis partibus obruere uideretur, inuidiaq́ uirtutis accensus, ad communem generis sui interitum uarijs insimulationis modis exurgere necessitudinis euersor, affiniumq́ consumptor censendus. Igitur & patientiam periculosam, & ultionẽ si præpropera foret, probrosam existere. Ita se quem uindictæ modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominiosa acceleratio sit & perniciosa dilatio. Cæterum insidiarum periculis patere malle, quàm in autores facinus retorquere, ni mors sua ad aliorum confestim exitium redundaret, quam liberorum suorum amicorumq́ miserabilis strages, mox discordia ciuilis, sæuaq́ exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima uastitas insequeretur. Hæc & cõsentanea rex crebris anxijsq́ gemitibus prosecutus, quæ maxime sibi conducant Absalonem dispicere iubet. Ille se nihil à regis æstimatione diuersum perpendere refert, præfatus ipsum ex repentino uindictæ procursu, non leuius famæ dispendiũ quàm salutis ex dilatione capturũ. Quam ob rem animaduersionis ius diuino permittendũ arbitrio, qui potis sit insidias quas eluserit publicare. Sed neq́ rem cuius multitudo cõscia sit, diutule uulgus latere posse. Hortatur deinde corporis sui custodiam consuetis comitibus attentius mandet, iubeatq́ nunquam sibi inermes assistere, nec magis salutem suam diurnis eorũ officijs, quàm noctur-
D nis excubijs uallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, se proditos suspicãtes, repentinum propositi indicium ædituros. Gratum Vualdemaro consilium fuit. Cuius Roskildiam linquentis Absalon comitem agens, solicitatur à Carolo petitionis suæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exsequente eo, respondetur à rege, raram beneficij gratiam esse, quod accipiens parricidio pensare studeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & dissimulandi inesse uersutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit insidioso militi munificum futurum, à quo potentiæ ius in id maximè uulgus affectari non dubitet. Iocunda Carolo promissio extitit, quam sibi per Absalonem expositam impensiore gratiarum relatione prosequebatur: finxit enim oris hilaritatem, lætitiamq́ effusius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi parricidij affectus progenuit, quod ei regiæ dissimulationis industria securitatis incrementa tribueret. Huic postmodũ fortè materni aui Eskilli per idem tempus à Gallia nauigantis appulsus, urbem Ripam cum Kanuto fratre petendi causam præbuit. Quorũ Benedictus quidam solo patre germanus, sed pellice æditus, regiæ cliẽtelæ fortior quàm fidelior comes, Vualdemaro paucis pòst diebus quàm Fioniam ingressus fuerat in propatulo prandente, siue celandæ fraudis impatientia adductus, seu parricidij quod cogitauerat furijs cõcitatus, neglectis epulis cultrum, quem fortè prandendi gratia sumpserat, compressa manu, huc atque illuc actum, uaria ancipitiq́ uersatione stringebat, perinde ac usum eius ad inferendas plagas agitationis exercitijs prædiscere cupiens. Interdum ferrum sinu condebat, detectumq́ rursum digitis inserebat. Inter hæc assidue regem oculis destinabat, quibus non minus quàm manui minarum inesse uideretur. Cuius motibus amentiæ consentaneis, Vualdemarus per sponsam filij Gerthrudem ob id muliebriter lachrymantem oculos inserere monitus, Nicolaum qui regiæ mensæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accersitum, uisum ad inusitatos Be-

nedicti

A nedicti gestus obliquare tacite iubet, amotisq; post epulas mēsis cæteris sibi propiorem consistere, prædicti equitis si quas moliretur insidias excepturum. Sed Benedictum tum ipsius regis, tum commilitonum plena stuporis contemplatio, ferrum uaginæ reddere coēgit. Crediderim uero hunc animi æstum eius præcordijs diuinitus ingestum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum esse. Tum demum Vualdemarus neglectum Absalonis consilium pœnitentia prosecutus, deuocatis in cubiculū militibus, inter quos & Benedictus astabat, rem mœstam eisq; perquam maxime displicituram afferre se dixit, quam & prodere triste sit, & celare pestiferum: nec se dubitare quin eadem in cōmune delata, amicorum mentes tristitiæ salebris sit implicatura, tantoq; eis plus amaritudinis incussura, quanto regem suum propensiore charitatis cultu contingerent. Siquidem quorundam conspirationem de nece sua habitam, nō dubijs coniecturæ rationibus, sed ueris consciorum indicijs, certisq; rerum uestigijs sibi proditam esse, cuius autoribus primam salutis suæ custodiam credere consueuerit. Nolle uero se eorum declarare uocabula, quod noxios resipiscēdi inducijs donare, quàm insimulandi studio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum sedulitate uallandū se curēt, nec usquam gladijs uacui incedentē comitari sustineāt, stipādiq; officia hactenus per incuriam gesta, deinceps elaborato famulandi studio prosequātur, tantaq; id solicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ syncaritatis certitudine de aliena ambigere necesse habeat. Sed neq; se uniuersos notabiles ducere, de quorum grege complures ad mortem pro se excipiendam, si res posceret, paratissimos sciret. Tunc milites mutua fidei æmulatione consciorū indicium flagitantes, à perfidis erga regem capitibus uindictam se exacturos promittunt: neque aut necessitudinis aut familiaritatis gratia tēperaturos, quo minus sanguinis eius cupidos,

B pœnas quas mererentur persoluere sint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei syncaritate contentos, ulteriores indicij partes expetere nō oportere. Ita militum preces ab innocentiæ consciētia profectas, plenum moderationis responsum cessare compulit. At Benedictus coniurationem à conscijs regi proditam ratus, eumq; his quos incautos opprimere cuperet, callidis simulationis ambagibus ueniā polliceri, plerisq; militiæ insignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, detectæ factionis nuncio ad Magnum dimisso. Ita perfidum eius animū mordax conscientiæ crimen regiæ māsuetudinis promissis fidem habere uetuit. Quæ res Magno proxima nocte nauigio Lubecam proficiscendi, indeq; Henrici contubernium expetendi causam præstitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Benedictum accepto, tacite Ripensium urbe egressi, conscensa apud Randrusium naue, præfectum Gothiæ Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeò illos malignæ conscientiæ uis securitate defectos, subito pauore quati coēgit. Quorum profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunā miserabilius questus, infinitæ ægritudinis molestia prosequebatur, ob cuius magnitudinē linguæ debilitate contracta, parum uocalis euasit. Quem rex ad se Vuibergi uenientem iocunda admodum fronte suscepit, ne quid suspicionis in eius aduentu reponere uideretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem enim pro nepotibus uocem mittere non sustinuit, quo magis se ab insidiarum suspicione alienum efficeret, ne'ue eorum culpæ affinis, quos precibus seruare cuperet, existimari posset, consultius arbitrando taciturnitatis argumento malignitatis suspicionem uitare, quàm offensam pro noxijs supplicando contrahere. Cui postmodum Scaniam profecto, opportuna medicorum industria debilitatæ uocis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æstu obsitam ægritudine uacare nepotum proprio spiritu chariorum fortuna passa non est. Adeò facilius corporis quàm animi discrimina uitantur. At Magnus facinoris pudore

C quam exilij causam haberet, Henrico pandere ueritus, reconciliationis ab ipso duntaxat remedia postulabat. Ille exulis uota auersari impium ratus, epistola ad Vualdemarum transmissa, conceptæ erga Magnum offensæ remissionem efflagitat. Ad hæc Vualdemarus legatione quàm literis respondere satius ratus, Henricum quem stabulo suo præposuerat, Germanicæ uocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricū, Magni perfidiā accusaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam uerso, quàm poterat pertinaciter obiectis se affinem negare, & ueluti in augmentum innocētiæ duello manum offerre, eodem acumine dissimulationem amplexus, quo facinus molitus fuerat. Refert legatus nō ob hoc se eò missum, ut accusationis partes apud exteros ferro prosequi debeat, sed ut reum causam suā ad regis cognitionē transferre, defensionemq; patria lege decretā subire moneat. Tum duce, quem defensionis modū aduersum hoc criminationis genus lex Danica statueret, rogante, penes ferrū purgationis morem consistere respondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tantū fiduciæ in innocentia sua reponeret, ut huius experimēti indicio spem defensionis petere auderet: anceps id genus, nec semper miraculo præditum aiebat, quod plerunq; & insontes damnare, & noxios absoluere soleat, fortuitosq; maxime experimentorū euentus habeat: neq; enim diuinam potentiā tanta mortaliū cura flagrare, ut quibuslibet eorum uotis rerum naturā cedere compellat. Suspecta plerisq; respōsio fuit. Tum duce quam à se opem sperare debeat, qui tanti criminis obiectionē patrijs institutis refellere nollet, arctius perquirēte, quid ageret incertus, aliquandiu responsi cunctationem exhibuit. Tandem ulterioris profugi diffidētia adductus, ultrò regem aditurū se dixit, si sibi quemcunq; causa exitum sortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem stabularius spōsionis suæ pignus

D offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis instituto dilabendi inducias tribui, ijsdemq; è uestigio suppliciū irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, solam Absalonis fidem se pignoris loco recepturum asseruit. Quæ cum rex ex legato cognosset, epistola duci redditur, qua Magno sub Absalonis obtentu, ueniendi, discedendiq; potestas promittitur. Quo euenit ut Absalon prius Magnum hospitio exciperet, quàm ullum aduētus eius nuncium à rege sumpsisset, literas quæ pro eiusdem receptione destinabātur nimio festinationis studio præcurrentē. Quibus tandem per regem susceptis solicitudinem improuisi hospitis plenis fiduciæ promissis discutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus spei in Absalonis auxilio, quàm metus in sua noxa reposuit. Quo euenit, ut maiore formidinis parte deposita, propria repetere non dubitaret, nauigationē qua Iutiam petiturus erat, necessarijs usibus instructurus. Quippe causam apud Aurusiam dicere iubebatur: uerum hoc securitatis robur, deprehensa secretorum eius legatio quassauit. Siquidem binas eius epistolas proditionis mandata gestantes, à publicorū itinerum obseruatoribus intercipi cōtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuisset, formulam qua signatoria utebatur, proprij scribæ negligentia amissam confingit. Idq; non solum inter suos, sed etiam apud Absalonem simulatione prosequi curauit, opinionem serere cupiēs, adulterinas epistolas à formulæ repertoribus odio sui fuisse cōpositas. Appetēte causæ dictionis tempore, binis nauigijs instructus, Absaloni Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conscientiæ stimulis actus, trepidationem fide maiorē, præteritæq; uitæ fortitudini indebitam exhibēdo, nullis se exhortationibus ut Iutiam peteret adducendum iurabat: plus à se metus in regis offensa, quàm opis in cuiuspiam patrocinio reponi præfatus. Præterea fortuitam sigilli sui amissionē causatus, æmulorū commento occasionē ex eiusdē inuētione nactorum, inimicas regi literas suo nomine confictas asseuerabat. Sed Absalone

tametsi

A tametsi criminis acta ab eo cõfessio foret, nihil commissum quo minus inuiolatus discederet, cõstantius asserente, sociali illum nauigatione prosequitur, plus amici monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate stipatus, apud uillam Vuiby sibi per Absalonem oblato, mensæ sacra communicare passus nõ est, ne conuiuam agendo offensam deponere uideretur. Quem die postero ad concionem uocatum, suorũ in eum benignitate exposita, maiestatis reum agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nõ uiolenter ingesta, sed à solo consciẽtiæ reatu profecta recẽter prodiderit. Ad hæc Magnus, se non cuiuspiam delicti, sed minacis nuncij per Benedictum accepti impulsu, dilabendi consiliũ cepisse testatur, regiæ suspicionis causam è longinquo tutius spectaturus. Præterea mirari se, quo pacto rex propinquum, quem omni familiaritatis iure prosequi cõsueuerat, inanium suspicionum ductu persequi sustineat. Contrà rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum suorum negligentiorem, astruere: & in perfidiæ argumentum supradictas ipsius epistolas, quarum altera clausa, altera aperta obsignabatur, in commune proferre. quas etiam per præsentes pontifices circunferri, & an uero Magni signaculo obsitæ essent, curiosius annotari præcepit. Quod inspectãtibus cunctis, adulterinumq; esse negãtibus, recitari eas in publico iubet. Aperta Scaniensibus scribebatur, regem super complurium oppressione calumnians, cunctosq; ad bellum cum eo gerendum exhortans, Magnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clausa ad Kanutum & Karolum eodem quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Magnumq; idem apud Iutiam facturũ promitteret: sic regem uiribus cariturum, maiorum regni prouinciarum auxilijs ad eum cõmeare prohibitis. Perlectasq; epistolas Magnus cum responso excepturus putaretur, indice metus silentio utebatur.

B Quinetiam tantũ stuporis animo contraxerat, ut uoce quoq; deficeretur, internæ perturbationis notas confuso oris habitu præ se ferens. Notabilis uiri taciturnitas fuit, quæ ne confessionis loco duceretur, prudens Absalonis interuentus effecit, miratu indignum dicẽtis, ad nouos criminationis obiectus hominem defensionis dubium, pleno meditationis consilio respondendi officia tardius exhibere, protinusq; eum dandi responsi gratia colloquio excedere, & quos uelit ex amicis in consilium trahere iubet. Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad spem labefactãdæ accusationis erectus, acceptis cõsultationis inducijs, Absalonẽ cum Tukone Vuendilensiũ antistite seuocat. Is Tuko patri eius Erico diaconatus obsequijs percharus habitus, deq; eius clientela ad pontificatum accitus fuerat. Cuius rei grata recordatione, Magni charitatem propẽsius animo insitam habebat. Quem multũ diuq; ob cogitati sceleris immanitatẽ, profectis à dolore cõuicijs insecutus, respondẽte eo epistolas aliena fraude cõtextas, superuacuũ id purgationis genus astruxit, non solũ scripturæ, sed & stili modũ quo scriba ipsius Lambertus in dictandis epistolis uti soleat, certissime recognoscere præfatus. Cuius affirmationẽ Absalone consentaneis uerbis prosequente, tantũ Magno desperationis incessit, ut an eos sibi confessionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur. Tum Absalon tametsi cõfessio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrẽdum quàm de uenia actum excussumq; foret, negabat, suadetq; uti stupore deposito, per se uel per amicũ in posterum diem induciarũ facultatem audacter efflagitet, firmato animo rem felicius expleturus. Quibus admissis, rex præsentẽ nobilium cateruam uespere iter ingressus, ad Vnnonis locupletissimi uiri penates secum perduxit. In qua profectione Absalon à Magno admodũ æstuãte, quisnam defensionis modus obiectis cõgrueret curiosiore percontatione cõsultus, nullã partem probro aut periculo uacuã agebat. Nam nec accusationẽ tot rerum indicijs subnixam refellere promptũ, nec purgationis partes detrectare syncerum: confessionis

C uero exitum ancipitem fore, quam nulla ueniæ certitudo præcurreret. Ita uerax responsi dator consultori ignorantiam prætendere, quàm in dubijs certitudinem promittere, fidelius duxit. Tunc Magno omnia se ueraciter relaturum, si ueniam confessioni tribuendã speraret dicente, intrepide eum sibi secreta quæ uellet committere iubet, nullum eorum indiciũ ad regem ex se manaturum præfatus. Tum illo omnem insidiarum ordinem patefacere cupiente, Absalon narrationem admittere noluit, ne eam sacerdotali ministerio confessionis loco recipere uideretur. Suadet itaque Sunonem & Esbernum secum adhibeat, quos in rebus arcanis tegendis industrios sciat. Quibus admissis Absaloniq; data fide pollicitis, absq; eius conniuentia nullam se præsentis arcani mentionem acturos. Magnus insidiarum seriem à principio retexere orsus, non solum se cum his quorum crimen testis fuga prodiderat, iure notatum asseruit, sed etiam complura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parũ indita, apertissima cõfessione detexit: Eskillum (Asceri hic filius erat) & Christiernum patre Suenone natum, eiusdem culpæ cõscios asseuerando, Christierni fratrem Ascerum cui in templo Lundensi prima post antistitem dignitas cesserat, coniurationis consilium scisse potius quàm probasse testatus. Confecto itinere postquam opportunum colloquio tempus occurrit, Absalon cum Sunone & Esberno regẽ paulisper sine arbitris esse iussum, contemplari causæ exitum monet, in qua nec accusationẽ actori instruere expeditum, nec reo confessionem amplecti tutum ducatur. Qui si indemnatus abscederet, complures ad innocentiam sibi decernendam adduceret. Sin confessus uenia careret, simplicitatis exemplo culpæ socijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum ut spontanea ab eo confessio elici posset, quem testimonio insequi promptum non esset. In hanc sententiam perducto rege, & se pœnam confessioni re-

D mittere promittente, cum Magnus postera die in concione ab eo quid super responso deliberasset interrogatus fuisset, à coniurationis initio orsus pudore posthabito, omnem insidiarum contextum, non solum conscios, sed etiam loca rerum ac tempora perstringendo, uera narrationis serie prosequebatur: regem inter tot peruicacissimæ artis ambages, non sorte humana, sed diuina opera seruatum affirmans; seq; non aliud magis mirari quàm quod fraudẽ tanta familiarium arte compositam propitiæ fortunæ interuentus eluserit, hominemq; tot ciuium dolis petitum casus incolumem seruare potuerit. His dictis, genibus regis supplice uultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ uerecundia consurgere iussum, ingratæ mentis exprobratione coarguit, illius per insidias opprimẽdi cupiditate perfusum, cuius à primæua ætate perpetuam charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum spiritum sibi datum, sed etiam adiecta potestatis incrementa meminerit. Se enim non solũ propinquitati supplicium remisisse, sed etiam munificentiam impendisse, eum uero cum fidem beneficio debuisset, perfidiam rependisse. Itaq; meritorum suorum obliuionem ab eo tam nequiter actam admirans, nec pristinæ cõfessionis assertione contentus, an se per insidias opprimere cogitasset inquirere perseuerauit. Ille nec animum sibi nec arma, nihilq; quod tanto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuisse subiũxit. Delectatus rex tam audaci hominis responso, ueniam se confessioni tribuere, non familiaritatem restituere dixit, ne rursum amicitiæ copia insidiarum irritamentum existeret. Eundem quoque tacita ad Kanutum Karolum ue mandata habere prohibuit, monitum ne culpam repetere uelit, cui diuinam potentiam tam constanter obniti persenserit. Ille se si quid tale committeret, ulterioris ueniæ remedijs indignum uocare, ne precibus quidem salutem deinceps tueri ausurum. Quo rex sedendi locum repetere iusso, protinus Suenonis filiũ Christiernũ quem peracta Magni causa, per ignorantiam casus obtulerat, iracunda admodum accusatione persequitur.

A persequitur. Qui cum se cõsortis indicio proditum accepisset, defensionis inops confessione ueniam impetrauit: nec solum spiritum, uerumetiã bonorũ omnium incolumitatem assecutus est, exilio duntaxat pœnas dare coactus, ne promptus ad crimen regressus suppeteret. Ita moderatio manifestam militis culpam, extremumq; supplicium meritam, proscriptione insequi contẽta extitit. Taliter exacto consilio, Magnoq; Fioniam reuerso, Vualdemarus insulã ferarũ gregibus abundantem, more regio prædæ uenaticæ uacaturus ingreditur. Quo loci Absalon & Ascerus à maximo pontifice Eskillo ob ueniam eius nepotibus cõciliandam, quæ Magni exemplo spõderi uidebatur, transmissi, inexorabilem regis animum experti sunt: à quo demum Ascerus an coniurationis fautorem egisset rogatus, cognitioni se quidem affinem, sed à cõsensu immunem asseruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiq; commissi uerecũdia hæc fecisse. Quem confessionis modum diuturni postmodum exilij causam habuit. Huius legationis contemptũ tam ægre Eskillus tulit, ut uarijs corporis pestibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Vualdemarus, Daniæ, Suetiæq; primoribus accersitis, regales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Vualdemarũ Eskillus secreta allocutione petitum enixe deposcit, arcani quod ei committere uelit intempestiuam confessionem non arguat. A quo postulata sperare iussus, iampridem deponendi pontificatus allatam sibi cupidinẽ dicit, quem tanto oneri imparem ætas uiribus defuncta constituat: neq; enim in fastigio se, sed priuatum ac procuratione liberum decedere uelle, præteritæ conuersationis habitum monastica mutaturum. Quem cum rex uerbis charitatem simulantibus proposito prohiberet, idq; ei sine Romana autoritate exequendi fas esse negaret, habere se summi pontificis epistolas, per quas non solum abdicandi honoris licentiam, sed

B etiam transferendi in quem uellet potestatem acceperit, testatus est: huc accedere quod se Romanæ legationis officio fungentem, ne sedes successore uacua habeatur, subrogationis curam exhibere par sit. Quod dictũ rex, Ascerum ab eo pontificem adoptari ratus, suspitione insequi cœpit, nec dubius Kanutũ & Karolum si quid ulterius aduersum se conati forent, multũ ab auo uiriũ contracturos. Cum diu uerbis amicitiam præferentibus egisset, ad postremum uotis eius annuere se dixit, quod Romanæ sententiæ decreto obuiam ire nequeat, penes quam publicæ religionis norma cõsistat. Tum Eskillus honoris abdicationem contractorum pontificum frequentia celebrari magni æstimans, profecturum ab urbe regem precari instituit, uti ipsos exacto mense secum reducat, quos non solum suæ renunciationi, uerumetiam noui antistitis creationi interesse expediat. Quam rem prorsus silentio dignã existere, ne cognita quenquam electionis metu dilabi cogeret. Quo concesso statam interim solennemq; popularium concionem ingressus, docet quantã subditorũ charitatem fastigio functus exhibuerit, quanque beneuolo studio merita sua publicus eorum fauor pensauerit. Iam uero sibi re pontificali cedere in animo esse, cuius administrationi supremæ ætatis suæ habitum dissidere conspiciat, ideoq; se eorum curam quam hactenus plenis pietatis officijs gesserit, diuino mãdare præsidio, cunctisq; sibi militiæ fide deuinctis huiusce generis nexum remittere: super hæc omnia alienis delictis ueniã dare, proprijs petere, uniuersos etiã discessum suum pijs precibus prosequi, uotisq; pro se excubare precatur, parem se eis dignationem repensurum pollicitus. Adeò autem miserabiliter in concione egit, ut eam lachrymis suffusam dimitteret. Qua soluta, Absalonem Sialandia redeuntem, missis quibus exciperetur equis, penatum suorum hospitio uti compulit. A quo quid ita plebem mœstitia affecisset rogatus, tum senium suum, tum exilium nepotũ, dignitatis sibi patriæq; fastidium afferre respondit. Huc accedere uoti religionem qua se dudum Bernardo Clarauallensi põtificatu ultrò

C cessurum, priuatamq́ uitam & honoribus defunctam acturum spoponderit. Die postero cum prædicti prouinciarũ antistes in ædem Laurentij matutine coissent, ornamenta sacrarij armamentario egeri, conspectuiq́ subijci iubet, quantum ueteri altarium cultui, pristinoq́ sacrorum splendori noua ac religiosa liberalitate adiecerit, in propatulo ostẽdere cupiẽs. Quibus prolatis, uoce suspirijs permixta, quantis charitatis impendijs pro subditorum pace ac stabilitate excubuerit, quot erumnis, quot periculis obsitum omne pontificatus sui tempus exegerit, edocet. Quem ob hoc se deponere statuisse, quod ætatis suæ magnitudinẽ ulteriori eius functioni inhabilem sentiat. Cuius orationem rex respondẽdi officio subsecutus, eum tametsi crebras cum regibus simultates gessisset, põtificis partes laudabiliter executum affirmat. Suæ uero sententiæ resignationis eius propositum non placere, cui iam eò ætatis peruentum sit, ut malignitatis ultra notari nõ debeat. Deinde eum proprio motu, an suo compulsu pastoris officium detrectaret, fateri iubet. Tunc Eskillus directis in aram manibus, iurare & præsentia sacra testari se non odio regis, aut ullius iniuriæ ex eo receptæ uiolentia, sed perituri honoris fastidio, perpetuiq́ studio huc propositi esse perductum. Grata regi respõsio fuit, cupienti uera põtificis assertione, calumniæ suspicionẽ uitare. Rogat deinde, an unquam regia seueritate pœnas ab his exigere supersedisset, aduersum quos ille pontificalem censuram prior distringendam curasset. Quo nihil tale eum egisse fatẽte, graui metu liberatum se dixit, ueritum ne subita antistitis abdicatio, occultam apud complures sibi notam crearet. Romani deinde põtificis epistola, sine cuius nutu rex dignitatem ab ipso deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea scribebatur, Romanum antistitem Lundensi põtificalis ministerij laxationem petenti, quod eum huic muneri perutilem scisset hactenus repugnasse, nunc ue-
D ro precum eius perseuerãtia superatum, ætati ipsius assiduoq́ languori petitæ rei licentiam detulisse. Cuius autoritati rege refragandum negante, sua sede exurgens, uirgã anulumq́ præcipua pontificalis sacerdotij insignia altario imponens, perfectam sui muneris abdicationẽ agere protestatus est. Cuius facti miseratione lachrymæ astantibus obortæ, suspirijsq́, murmuris instar reddentibus, ædes repleta. Igitur Eskillus, qui regni clerum excussius nosset, sedis à se relictæ successorem à rege circunspicere rogatus: comprobata monitoris industria, aliam Romanæ dignitatis epistolam explicat, qua sibi legationis habenas tenenti, subrogandi antistitis arbitrium mandabatur. Ea perlecta, potestatem quam sibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius esse consuerit transferre se dixit, quod ultrò iure suo cedere quàm alienũ offendere malit, ne ecclesiam pro cuius maiestate tuenda semper excubuerit, consueto libertatis beneficio fraudare uideretur. Tunc ijsdem regi uti consilium suum exponeret, obsecrãtibus, regeq́ cleri postulationem sub plebis nomine, cuius se partibus proloqui referebat, consentaneis precibus prosequente, sententiam suam inter diuinam humanamq́ charitatem fluctuari asseruit, quarum alteram tacendo, alteram loquendo offendere posset. Dei nanq́ mentem exasperaturum se esse, si illius quem huic maxime regimini idoneum scisset, indicem agere supersedisset. Si uero hominem huius officij gnarum, pontificisq́ partes alibi laudabiliter executum, sed & pro patria difficilia audere solitum nuncuparet, familiaris & propinqui gratiam uiolaret, quem huius honoris oblationem auersari nõ dubitet. Tunc cuncti quisnam ab eo destinaretur animo perpendentes, solam uocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildensem, inquit, antistitem mihi propinquitate, uobis opinione notũ designo. Igitur compluribus bene ecclesiæ consultum acclamantibus, exurgens Absalon maiorem hunc fascem quàm ut humeris suis imponi debeat, refert: nullo se pacto ad deserendam ecclesiam adduci præfatus, quam angustissimis rei Danicæ temporibus

A poribus susceptam, ad eminentem fortunæ habitum summa animi corporisq́ fatigatione perduxerit, cuiusq́ nō solum externum hostem armis submouerit, sed etiam ueterem atque hæreditariam paupertatem felicibus opum incremētis mutauerit. Tum ij quibus suffragandi ius erat ab Eskillo taciturnæ hæsitationis increpiti, & cuinam officij sui partes cedere uellent rogati, paribus in Absalonem uotis pronunciant, adeoq́ concordes suffragiorum uoces misere, ut nihil in his diuersum aut dubium reperires. Nec oris officio contenti, manu comprehensum ad sedem quam ei uoce detulerant, ui pertrahere conātur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ, exemplo cæteris idem audendi fiduciam tribuere uidebatur. Qui etiam ut mos est concinere exorsi, celebrem electionis concordiam decoro psallendi officio prosequuntur. Quorum plenum uenerationis concentum populus ingenti plausu tripudians, sacro cantilenæ genere æmulabatur, gloriosis clericorum uocibus aliquid honorificæ modulationis adijcere gestiendo, personantibus alijs, deformem sibi taciturnitatem existimans. Adeò in eligendo eo tota multitudo unam beneuolæ suffragationis uocem habuit. Ille uero trahēti se turbæ summis corporis uiribus obluctatus, cōplures robustiore impulsu præcipites humum petere coëgit. Ab ijsdem quoq́ exuuiæ renitenti detractæ, iamq́ res ad uim & rixam usque progressa, permixtos strepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Absalon ad sedem pontificali fastigio consecratam, pia plebis uiolentia perductus, in ea collocari passus non est, ne ulla ex parte cogentibus assentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Vualdemaro oblati sibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præsentis ecclesiæ maiestatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquēdi copia, ad appellandi officium procurrit. Cumq́ precibus obsecuturus putaretur, ualidissimum re-
B pugnationi suæ tutamentū adiecit. Rapuisset alius oblatæ dignitatis beneficium, auideq́ se tanti sacerdotij tribunalibus ingessisset. Nicolans Roskildensis chori senior, super irrogata antistitis uiolentia parem appellationis uocem ædere cunctatus non est. Tum Eskillus aliquanto concussior, certissime se suffragatorum partibus affuturū dicebat, sensurum Absalonem sua an illius uota plus momenti Romæ sint habitura. Hinc missæ studiū datur. Qua percelebrata, benedictionem Eskillus Absalonis ministerio præstari præcepit. Hac usurpatione eum electionis assensorem efficere gestiendo, se iam cunctis pontificatus partibus defunctum, huic ministerio congruentia amplius exequi non oportere præfatus. Quem Absalon tametsi pontificalia deposuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq́ ad inferioris potentiæ uiros, debitum fastigio suo munus relegare debere. Ea Absalonis uerecundia, senem uoti cupidum, neglectę dignitatis suæ meminisse coëgit. Alio quoque moderationis genere, repugnationis eius perseuerantiam idem labefactare tentauit. Siquidem in cubiculum deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu uacuus, tertium irritamenti modum quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertum relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorum obsequijs dignum consensurum negabat. Qua demum constātia euictus Eskillus, ne supellectilis quam ecclesiæ relinquere statuisset obscurior depositio foret, eundem in arcanam uestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, uti saltem oculis eam subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq́ sollicitationis partem superiorum uictor mire contempsit, ne qui gloriæ tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, mi-

C nus se bonorum quàm cogitauerit, inquit, sacris atque domesticis usibus relictu rum, ipsumq; tam stolidæ pertinaciæ quandoq; damna sensurum. Aureo deinde poculo regem Absalonemq; simili muneratus est. Præterea neminem ex amicis indonatum reliquit, apud patriam sibi præclara liberalitatis monumenta creare cupiens. Varia quoque membrorum debilitate perstrictus, ad postremum etiam igne (quem sacrum uocant) quadam corporis parte respersus abscedere maturauit, perinde ac diuinitus iniecti sibi supplicij cruciamenta sortitus. Quem cum Absalon Scania excedentem castelli sui hospitio excepisset, seq; tanto pedum frigore teneri ut noctu quietem capere non posset conquerentem audiret, calidum laterculum cistula crebris foraminibus distincta inclusum plantis applicuit, eoq; fomenti genere præfrigido seni patientem quietis calorem restituit. Cuius medicamenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non scien tia aut professione manauit. Qui cum Absalonis nauigio, comitatuq; Slesuicum perlatus fuisset, cyphum argenteum ab eodem sibi pro munere oblatum suscipere recusauit, præfatus se deinceps nullum insignium uasorũ usum habiturum. Idem cum regem Slesuicensi in ponte obuium conuenisset, ita corporis debilitate solutus est, ut à plerisq; exanimis putaretur. Recreatus tandẽ, fretumq; rate transgressus, ac præsentes benignius exosculatus, inter flebiles amicorum uoces plorabundus, & ipse curriculo per Absalonem procurato, cum prorsus equitãdi im patiens foret, quo mollius ueheretur, imponitur. Cuius flentis discessum amicorum turba ipsum ulterius non uisura perinde ac funus lachrymis prosecuta est. Post hæc regis legati cum Lundensibus, cogendi Absalonis gratia Romam mit tuntur. Qui primum Clareuallum profecti, reperti illic Eskilli epistolam, cuius ea tempestate non mediocris apud curiam fauor uigebat, in adiumentum suæ peti-

D tionis accipiunt. Nec minus Absalon ac Roskildenses legationibus curiam fatigant, electioni quam Lundenses confirmatum peragebant, plenis reclamationis sententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiam paschali tempore feriatis, conuiuioq; per summam omniũ hilaritatem exacto, per Thordonem Lundensium præfectũ regi significatum est, Thormerum quendam Magni nuncium nuper Gothia reuersum, tanto itinere Scaniam esse transgressum, ut captionem celeritate uitauerit. Cuius occupandi gratia Beltensem transitum insidijs esse uallandum, quem ab eo ocyus adiri ambiguum non sit. Rogatum super his Magnum, præsidiumq; negationis amplecti conatum, rex tutò fateri posse promittit. Ille summa cum dissimulatione obiectorũ fidem leuare, si quid huiusmodi cõpertum foret ulteriorem sibi ueniam negari precatus. Rex negatorum incredulus, Adulfo cuidam insignis fidei sed clericalis conditionis, quod propter Belticum lit tus habitaret, obseruationis negocium mandat per satellites ad eum directos, cul tus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinosceretur, expressis. Taliter captus Thormerus, ac coram rege super mãdatis, quorum esset gerulus, perquisitus, post diutinæ negationis ambages quæstionis metu credita sibi secreta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos sigilli uim obtinet, à se epistolæ loco gestari confessus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo perinde ac syngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex uinculis multare cõtentus, Absalonis eum custodiæ tradit. Igitur per Nicolaum stabuli sui præpositum Fioniensium militum eum sequi iussorum auxilijs succinctum, Magnum perinde ac denuò sibi insidiosum, pœnamq; perfidia meritum capiendum curat. Qui in cubiculo nocte concubia circumuentus, dum pristinæ uirtutis immemor salutem la tebris non armis circunspicit, post aulæa repertus abstrahitur. Ita nescias miseriorem eum deformitas captionis, an captio ipsa reddiderit. Oblatus regi cum super insidiarum consilio rogaretur, aliquandiu obiectis se affinem negabat. Tandem conuin-

A conuincentibus eum captiui indicijs, dissimulationisq; materia non suppetente, confessione crimen aperuit. Cuius mentem rubor nescio magis an supplicij metus afflixerit. Hunc rex ad urbem Laterensem missum, Thorberniq; custodiæ traditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratæ spoliatis Vualdemari legatis, nauigiũ muneribus eidem à socero transmissis onustum cepere. Cuius reposcẽdi gratia nuncijs ab eodem missis, superbe responsum dedere. Qua iniuria Vualdemarus, ut par erat, accensus, Henricum in societatem ultionis sollicitat, Rugianisq; quod hostilium locorum gnari essent, in cõmilitium euocatis, per Suinam inuectus, Iulinum oppidum incolarũ fuga desertum incendio tentat, Henrico Diminum obsidione complexo. Qui cum expugnationẽ dubiam difficilemq; animaduerteret, amnem qui castra sua à mœnibus diuidebat, transuerso deductum alueo, remotiore cursu urbem præterlabi coëgit. Quo facto hostium muris summam defensionis opem conciliauit, præsidium eius pro oppugnatione molitus. Ea re effectum est, ut actam æstate obsidionem autumno inglorius solueret. Cuius discessionem fortuitum urbis incendium subsecutum est, suis uiribus tribuente fortuna, quod Saxonicis deferre dignata non fuerat. Eadem benigniore Danos lumine contemplata, eorundẽ ministerio Cozcoam urbem conflagrare permisit: indigenas uero metu palantes, ad loca paludibus obsita uirium inopia cõfugere coëgit. Quod Absalon captiui cuiusdam cum fratre minore, coniugeq; & liberis comprehensi indicio expertus, rogare eum cœpit, an suam suorumq; libertatem latentium ciuium proditione mercari cuperet. Ille conditionem cupide pactus, seipsum terrestribus copijs petẽdam, paludem cincturum, fratrem uero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nusquam dilabendi materiam habituros. Ea palus à superiore per angustum amnis
B discrimen abrupta, minoribus duntaxat accessa nauigijs erat. Quibus dum Absalon eam peteret, à captiuo errorẽ simulante ductum minis extorsit, saltumq; meditantis ceruici nexum inferri præcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugam capessunt, incidunt. Armenta ab ijsdem inter mare paludemq; coacta, à Sialandensibus capta, ac per totum exercitum distribui curata sunt. Quæ res ei plus inuidiæ apud socios quàm gloriæ quæsiuit, quod ab uniuersis capiendum erat, à solis Sialandensibus occupari dicentes. Quo paludem egresso, quidam ex nautis petulantioris linguæ ducem supplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigationem præmonstrare deberet, ignorantiam finxerit, promissumq; suum secutos simulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro serio ductis, laqueo destinari se ratus, dum aquam è stagno tanquam munditiarum gratia peteret, ultrò præcipitato corpore profundum insiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptans. Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an sub undis saluus enauerit. Quibus rursum, ut fieri solet, euomitis, restim quam collo innexam habebat, manibus ne per eam attraheretur, complicandam curabat. Mersus denuò, uisentes eadem qua prius ambiguitate compleuit. Sed corpore eius tandem exanimi reperto, dubietatis quieuit contentio. In tantum autem illic exercitus noster captiui pecoris gregibus abundabat, ut in ijsdem agendis quotidiana pastorum opera uteretur. Quorum discursum periculo uacuum, generalis earundem partium uastitas efficiebat: quam tanta incendiorum uis pepererat, ut hirundines quoq; tectis quibus habitare consueuerant orbatæ, gubernaculis nauium ac proris fœtum procreaturæ nidos affigerent, domiciliorum usum ab hostibus mutuantes. Post hæc rex Henricum diutina Diminensium obsidione suspensum alloquio petiturus, terrestri itinere arrepto, urbem Cozcoam à nemine defensam igni implicitam reliquit: cuius processum tum amnis cuiusdam profunditate insignis, tum ulteriorum locorum difficultas indicata cohibuit. Hinc regi in Caminẽsium prouinciam transitus fuit,

C quam rurali magis populatione, quam ulla munimentorū oppugnatione permensus, Camino duntaxat inaniter attentato, nauigia quis captiuum pecus ueheret prendenda curauit. Hæc tam uber pecoris, opportunaque commeatibus erat, ut exercitum nostrum bimestri edulio aleret. Legatione deinde ad Henricū missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæque partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Vualagostum accedit. Quo uiso Vualagostenses Zulistro duce extremā pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eum irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis utentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium urbe exilientium irruptione petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperque se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu urgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus gloriæ quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, nō tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, ut primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumque tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores urbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi uisentibus fuit. Igitur non solum fortitudini ipsius, sed etiā fortunæ ueneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis controuersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, ueri pontificis
D Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumque ecclesiæ statum catholicæ concordiæ uinculum colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumque, necnon Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tametsi diuersas atque contrarias res petitione complexi uiderentur, ea tamen Romani pontificis industria sunt excepti, ut pars utraque sibi pro uotis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatum assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminū ecclesiæ regimen in eius ius ditionemque concessit, alterum præcepto, alterum indulgentia sortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneque quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti uiolenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parere iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) usurum dicebat, electoribus assentiri, fidemque obeditionis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lundensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum, religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione syncerissime atque integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVARTI FINIS.

A SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANICAE LIBER DECIMVSQVINTVS.

OST hæc rex nondum ultionis in rerum suarum raptores satietatem adeptus, expeditione eam petere statuit. Quam dum septentrionalibus iutis supersedere iussis, australes immenso uentorum flatu peterent, Slesuicensium antistes Fredericus perfectissimum honestatis specimen, dum ueli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabilesq; nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus pene socijs periclitatus, contractæ classis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triste non fuit, quod sociorũ cadaueribus ultrò repertis, solũ eius corpus impensius perquisitum, ante spiritus sancti solenne deprehendi nõ potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulsum nõ odore triste, nec aspectu deforme compertum est prorsus, ut corruptela uacuum existimares. Quo integritatis habitu, sanctitatem uiri diuinitus declaratam crediderim. Nec minus ueneratu dignum, quod idem frustra ab amicis quæsitus, eius potissimum festum corporis sui repertione clarescere uoluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere consueuerat. Tum uero insignis Absalonis gemitus erat, præcordialis amici casum lugentis. Rex copijs apud Falstriam obuius, uocata maiorũ cõcione, prouisum sibi, inquit, paruula manu magnas hostium copias non lacessere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ uel opprobrij debeatur. Quam ob rem se potius Absaloni, Kanutoq; filio expeditionis summam committere: si bene rem gererent, aliquantulum laudis: si male, parum uituperij relaturis. Illi iussibus celeriter obsequuti, Rugianorum etiam classe quanta subitò contrahi poterat adiuti,
B incessata nauigatione Ostroznam accedunt, in occupando hoste non minus celeritate quàm audacia usuri. Quorum tam latens improuisaq; irruptio extitit, ut plerosque Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamq; penitus incautam uastassent, ni incendio demum ab inertioribus ædito proderentur: illic binis forte Sclauis nauigio fugam quærentibus, cum alterum à Gerimaro teli iactu prostratum reliquus ulcisci cuperet, cognito quod Rugianorum ducem appeteret, telo uerecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem uiris in fastigio positis ueneratio penditur. Interea classis per Penum amnem allapsa, equis quos inter pascua reperit captis, Vualagostum progreditur. Cuius ponte disiecto, transituq; obstaculis uacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tractantibus. Eadem obsidionis fastidijs nauigationis dispendia anteponens, tam uagum sparsumq; militiæ genus secuta est, ut hostibus errore ludificatis, ubinam maxime sua tueri deberent, incertum relinquerent. Siquidem euitatis locis in quibus eos obuios habebat, defensoribus uacua petebat. quibus eadem accedentibus ex consulto cedebat, & ad partes præsidio carentes militiam transferebat. Et ne ulla negotiorum intermissio foret, peditibus remigio noctes, somno dies exigere: equitibus uero nocturnam requiem diurnis militiæ laboribus rependere, constitutum. Aduersum quem excursationis modum Bogislauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducentes, animaduerso patriæ uastitatem nostrorum non minus agilitate quàm uiribus inchoatam suo ductu propulsare non posse, emendæ pacis consilium capiunt, quorum arma ferre non possent amicitiam mercaturi. Quibus accessis, eorum se uiribus impares confessi, præsentium finium iacturam inter damna ducere non simulant, amplissima Pomeraniæ deserta nouis sedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falstricus in risum solu-

C tus, sinistrè eos patriæ consulere dixit, cuius inferiora Danis, superiora Polanis, finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur. Quo dicto patriæ salutem circunspicere moniti, centum libris nummûm Absaloni, quod penes eum expeditionis arbitrium esset, totidemq; Kanuto promissis, legatorum à se captorum dimissionem cum duobus millibus talentûm, qua summa rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Absalon responsum moratus, seductis maioribus, offerri conditiones ab hoste dixit: quarum usus perniciosus patriæ, si gratus: contemptus uero commodior quàm charior esset futurus. Siquidem pecuniam regi, pacem ciuibus, captiuis missionem, pacti nomine lucri, fauori quàm utilitati propius emolumentum esse. Iisdem uero pro nihilo ductis, à bello non recedere saluberrimum. Iam enim Sclauorũ uires eò tenuitatis esse redactas, ut si pax desit, deditionem sequi necesse habeant. Ita se suis bellum an pacem probent, deligendum relinquere, ne alieno consilio præterito, proprium audacter secutus uideatur. Respondetur, ei potissimum parti studendum, qua publicus fauor possit acquiri. Hac sociorum sententia Absalon uti compulsus, ne anxiam regis expectationem inopinata reditus sui celeritate concuteret, ab Esberno se præcurri iubet, speciosum gestorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim insulam tempestatum aduersitate coërcitus, non ante tempestiuum profectioni cœlum sortitus est, quàm Absalon receptis obsidibus, eiusdẽ uenti beneficio allaberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impensius conficiebat. Qua fortè rex inter uenandum conspecta, præproperum posteræ classis reditum admiratus, fugam suis iniectam credebat. Quam sollicitudinem falsò contractam, cognitis ex Esberno rebus, effusiore gaudio permutauit, utilius pace bellum confessus. Quem etiam hospitio benignissime exceptum, plenis hilaritatis officijs prosecutus est. Die postero classem non solum impensioribus uerbis laudatam, uerumetiam osculis honoratam dimittit. Quo postmodum apud Iutiam diuersante, Kanutus & Karolus petulantiore manu quàm ualidiore delecta, Hallandiam adorti, exilij proprio scelere contracti supplicium à patria sumere conabantur. Qui dum Hallandensium multitudine, quam sibi fauturam sperauerant, repellerentur, fatum fugæ anteponentes, propter nemus, quod Hallandiam à Gothia secernit, aciem ordinant. Vbi infelicibus auspicijs præliati, graues tentatæ patriæ pœnas dedere. Nam Kanutus crebris uulneribus exceptus, ab agrestibus captus, eundem quem Magnus carcerem expertus est, supplicij socium sortitus, quem facinoris consortem habuerat. Karolus mortifico uulnere obrutus, paruulo uiæ excessu petito, fortem spiritum inter molles arborum frondes deposuit, felicior obitu quàm frater uita. Quorum patrimonium Vualdemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, adeptus, insperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre postmodum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena fastigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiscenda non esse. Post hæc Henricus ob exercitum Cæsari aduersum Italos negatum, grauem bello offensam expertus, cum tantæ rei molem uiribus suis maiorem cerneret, Vualdemarum sibi obuium crebris nuncijs euocatum, pertransito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere consueuerat, per summam mutuæ fidei exhortationem obnixa auxilij petitione sollicitat. Adeò superbiæ necessitas imperat, fastus'que infortunio domatur. Ad quod rex se nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit, si monitis suis obtemperatum foret, affuturum promittit. Igitur Henrico quænam hæc essent cognoscere cupiente: cum terrenum, inquit, imperatorem attentare inter ardua ducatur, multo cœlestem lacessere periculosius, qui proprio nutu præter humanum adminiculum, prospera uel aduersa afferre

mortalibus

A mortalibus possit. Quem si Henricus iampridem à se pontificalium bonorum rapinis offensum, congruis restaurationis officijs complacasset, uictoriam mente præsumere posset, alioqui bellum temere conaturus. Quod si infesto Deo communiter ab ipsis committeretur, ambos hosti uictoriam cessuros. Neque enim dubium fore quin caduca ac fragili potentia usurus sit, quisquis diuinæ pertinaciter obuiare præsumpserit. Igitur se non nisi expiato periculo commilitium præbere ausurum, publicæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henricus multa à se põtificum bonis beneficij nomine extorta confessus, quibus si sponte cederet, ultimę paupertati subijceretur: corrasæ attonsæq; ceruicis homines tanti à se æstimari negabat, ut ultrò opibus carere, plusq; eorum iræ quàm gloriæ suæ tribuere uelit. Repulsæ tamen suæ silentium ab ipso geri precatur, ne in uulgus negatæ opis fama differeretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simulationem apud milites ne ad Cæsarem deficerent, exhibebat: hac spe eorum animos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigium incidit. Siquidem una noctium infinitus murium grex è longinquo rure concurrens, tristi occentu ædito, Seleensibus aquis sua sponte submersus interijt: quorum cadaueribus uento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res utilior incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadem quoque nocte Absalonis quietem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimũ futuræ uexationis eius omen dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à primoribus dissidentem, aduersum regios quæstores publicæ consternationis impetum distrinxisse. è quibus Agonem splendidæ præfecturæ uirum in concione Lundensi plena temeritatis uiolentia probrosius contrectatum, ac propè uulgi manibus discerptum, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem turbulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonem extingui posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma comprimere. Quam ob rem oportere eum citatò Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne consultum cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs uerbis profectionem damnabant, dicendo compertum sibi tacita principum conspiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum petere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandam negantibus, iturum se utcunque fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ concionis causa ad urbem Lundiam contraherent, extemplo se uenturum promittit. Nec Scaniam petere cunctatus, patritio spiritu publico furori constantiam suam obijcere properauit. Plebs siquidem acerrimis consternationis fluctibus concitata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed & Thordonem concionari exorsum, crebris sibilis infestoq; clamore uexatum cœpto desistere coëgit. Cæteris quoque regiarum partium assensoribus dicendi potestate negata, solam Absalonis uocem tranquillis auscultationis modis exaudire sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, lubrium'que monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouinciarum concilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principum culpas emendaturum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus uix sedabiles parum ueracibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam à temulentia coortam affirmat, eius'que rei quosdam in concione stertentes fidem fecisse. Quam ob rem non in urbe, sed campo concionandum fore, ne hominibus potionis auidis, uiolandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absaloni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius erat) profectis ab inuidia accusationibus asperius quàm uerius laceratum, quò

Prodigium de muribus.

B

C tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi ius-sit, uenerabilisq; uicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur, prouidit. Postera luce per summam litium cognitionem exacta, pleno æquitatis iudicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq; legitima definitione explicitis, delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progressus, indigenæ militis indicio cognoscit seditioso edicti genere concitatum populum, apud Album fontem concioni quatriduo uacaturum. Igitur tametsi Scanorum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorũ numerum etiam Thordonem nuntio uocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodiderit, edocet. Ille uerbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq; tale metuendum astruere, cæteris aduersum uim publicam res cautius gerendas monentibus. Ita sententia uariante rerum dubijs, indubitato Sygastham insulam explorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nuntio, consternatam amentia plebem, quod ei se tutò obiecturus non uideretur, procuratis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionem delinire constituit. Qui cum omnia atrocissimo multitudinis furore misceri, ipsamq; ausu petulantiore instinctam, effusa uerborum licentia nobilitati insultare cognoscerent, acto mandatorum silentio maximum seditioni incitamentum dedere, plus alienæ dementiæ quàm propriæ legationis officio tribuentes. Quod perfidia an metu egerint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus insignis staturæ, ægre dicendi potestatem adeptus, affirmare se tametsi miles Absalonis esset, respectum eius ciuium cultui non anteferre, populi maiestatem pontificis partibus priorem ducere, plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes uulgi actus imitandos propensiore animo fore, libertatem eius iam quasi naufra-

D gam ac periclitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Responsum à concione est, ludificari plebem quam Absalon magnatesq; rapinis uulgus affligere soliti, de industria petere supersedissent. Quam uocem uniuersis acerrimo clamore comprobantibus, multitudo maximo fragore dissiliens, armata passim equos inuolat, Absalonis penates hostiliter petitura. Neque enim eò properanti succurrit illos à se lares incursari, quos toties sibi munificos experta fuerat. Cuius nuntiandi gratia, legatorum iuniores telis quibus undique petebantur callidius euitatis, citatò Sygostham peruenere. Ea re concussi milites Absalonis, diuerso consilio defensionis auxilia circunspiciebant. Alij pratis spaciantes equos colligere, pars uadum prætentum insulæ, quod postmodum Absalon lateritio opere uallandum curauit, contractis quas fors obtulerat quadrigis obcludere, pars saxa iactilia lectitare. Tum Absalon, hortante seniorum turba, aut obsidioni animum præparare, aut primis incursantium ante nimium & intolerabilem multitudinis aduentum oppressis abscedere, neutram consilij partem probare se dixit, quod nec opportunos obsidioni commeatus haberet, & se patrem potius quàm prædonem existere meminisset. Sed neque se pacis studium cuius condendæ causa aduenerit, humano sanguine polluturum, aut pias pastoris partes truculento percussoris officio mutaturum. Malle uero qui primi irrumperent innocue & sine cæde deturbandos curare, facile fugam daturos, quod nullo fulciantur imperio. Militibus deinde quempiam plebeiorum uiolare prohibitis, primorum agmen propinquum collem acie occupantium, prælata cruce adortus, in proximum nemus refugere coëgit: compræhenso seditionis autore, quem memores iussorum equites, armis amictuq; nudatum, pulsare duntaxat contenti fuere. E quibus unus consertissimis hostium globis lasciuioris equi petulantia adactus, loco palustri ignorantibus socijs, concursu popularium interficitur. Ita Absalon agrestium impetum elusisse contentus, nullo hostiliter imminente, liberum repetendæ urbis

A urbis iter habuit, eisdem auidissima insulæ direptione, irarum suarum procursum explentibus. Igitur patricij spiritus pontifex, ut tranquillum ita salutare consilium secutus, pietatem sæuitiæ præferendo, dum gregi parcēdo consulit, plus gloriæ & uirtutis in innocentia ac moderatione quàm lesionum suarum ultione constituit. Quo enim se longius à ferri licētia retraxit, hoc religionis laudi propius admouit. Superuenientibus deinde quos ad deleniendam concionem direxerat, eorum uocatione queritur simplicitatem suam huc discriminis esse perductam: percontatus cur improuidum se & imparatum, ad res tanta difficultatè implicitas, secura mandatorum specie pertrahere uoluissent. Quibus se nihil tale suspicatos dicentibus, culpamq; negligētiæ confessione excusantibus, æstimare eos quid nunc expediat iubet, præteritum errorem præsenti consilio correcturos. Respondent, nec armis se, nec auxilijs instructos, contrahendi utriusque commodi causa domum digredi necesse habere, paratiores postridie reuersuros. Ipsum interim exquisito latebræ genere uti debere, probro cariturum qui tempori consulat. Quod utrum malignitate ingenij, an inopia consilij prætulerint, æstiment quibus sequentia eorum acta cognosse fastidio non fuerit. Refert Absalon honestiorem sibi castelli quod in Sialandia haberet aditum fore, parum latebras exquirere solito. Quarum deformitatem perosus, Thordone nauigium præbente discedit. Neq; enim claritatem suam obscuriore loco coarctādam putabat, cuius fulgorem per tot terrarum spacia, conspicuis uirtutis operibus diffusum non ignorabat. Sialandiam ingressus, Vualdemarum apud insulam Samsam uenandi studio inseruientem, recepta ab ipso epistola, petere iubetur, necessarijs patriæ usibus uacaturus. Vbi cum Sunone Esbernoq; propositas negotiorum curas debita agitatione complexus, postremo apud regias aures Scanici tumultus famam ædidit, primusq; ipse perturbationum suarum nuntium agere non exhorruit. Aestuantem animo regem seditiosisq; supplicia minitantem, consilij sui delenimento à proposito retraxit, exigendæq; ultionis affectum, primorum Scaniæ uirorum beneuola uocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs prosequi non supersedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Saxonem, Achonem, Sunonem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præesse pateretur, affirmantibus finem seditioni fore, quæ ob solam eorum petulantiam cœperit, si procurationem exteris attributam ad indigenas transferri curasset. Inuidere eos regis potentiæ respondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se uulgi sæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot sæculorum usurpatione firmatum, insidiosa prece subruere malle. Tum illi omnem consternationis rabiem in eius caput effundēdam minati, superbius æquo responsum dedere. Iisdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficacissimum esset interrogatis, solam eius epistolam quæ blanda asperis certæ moderationis temperamēto misceret, huic tumultui sedando suffecturam dicebāt. Quorum instinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggressus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, eum aduersum se cōcitatioribus notis usum, aduersum hunc scribēdi ausum iram suam sæuerius destringēdo, omnia uectigalium iura solenniter abrogāda curauit. Pontificales quoq; decimas execratus, sacerdotibus coniugia decernebat: quorū etiam sacra sibi exploso pontificis ministerio sufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaq; grassatus, maiestatis cōtemptum religionis iniuriæ sociabat. Rex frustra minis instituisse se uidens armis agere constituit, exactoq; messis tempore, in traijciendo milite magnis nauigiorum copijs succinctus, Helsingum oppidum petit, Absalone inter postremos appellere iusso. Plurimū illic uulgus piscandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Absalone uiso, odium eius alimētorum

suorum

C suorum studio anteponens, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniæ finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis usum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis cõtemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorum tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori nõ ducis. Pastoris parentisq́ tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tuta late nauigatio patet. Illi præsentẽ littoris aditum negas, cuius bellica uirtus ne tu quidem hac littoris sede pellerere, perfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimiq́ uiri meritis quasi grauissimis insultare delictis, erroremq́ iniquo animorum iudicio contractum, ueloci pœnitẽtiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Aestuantem eum equosq́ & arma poscẽtem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cõmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum præstiterit, incertũ est. Sed apud regis animum continua Absalonis charitate flagrare solitum, uenientis amici pericula, complectentis precibus præponderabant. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduum ei regiq́ cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiẽdæ seditionis consilium agitabat, Absalonem, aduenasq́ Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicam demẽtiam comprimendam eorum absentia efficacius fore, quæ non aduersum regẽ, sed in illorũ plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Creditum est eos partim decimarũ odio,
D quarum nuper Scaniæ Sialandiæq́ solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cõtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati, tantum sibi necessitudinum, tantum generis armorumq́ robur esse dicebant, ut inuitis infestisq́ popularibus herũ suum absq́ regiorum militum adminiculo, per cunctas Scaniæ partes à se tutò libereq́ circunducendum sperarẽt. Quorum animosis adhortationibus rex, ob pacem plebi conciliandam, ignauos Iutensium monitus anteponẽs, uocato Absalone secreto, memorat quantam inuicem sententiarum concordiam semper gesserint. Nunquam sibi tam diuersa ac rigida animorum iudicia fuisse, quin ad postremũ alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniam propositum deserat, Sialandiamq́ repetere deforme non ducat, speciosis aliquando consilijs utilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidem se ueterem obsequendi morem relicturum præfatus, consilio usurum affirmat, quamuis absentiam suam multis & grauibus mendaciorum notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentũ comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisq́ fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuiq́ dedecoris diem affirmant, huic ignominiæ non propria sed alienorum ignauia protractis, ut cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorũ mœstitiam relicto, regem prosequebantur. Graues illi difficilesq́ cum plebe conciones fuere. Vbiq́ enim causas armata dicebat, animum habitu ostentatura. Quotidie Absalonem falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hæc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur, blanditijs fouentes quod armis punire debuerãt. Qua adulationis deformitate, maximum seditioni irritamentum dedere. Rex finitis cõmeatibus Scaniam relicturus, lectos è plebe uiros componendi cum Absalone gratia, ad illud Sialandiæ littus quod ab Elsingo oppido uocabulum tenet, traijcere iubet. Vbi demum Absalon regi obuius factus, com-

pluribus

A pluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeò ualidis copiosisq; rationibus subruebat, ut criminatores reatum confiteri coactos ad ueniam à se flagitandam adduceret, deq; accusatoribus sui ueneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedunt, absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus usibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolam uisitato, cunctarum Scaniȩ ecclesiarum obseratione puniri præcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in cōcionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui uiris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationem, diuiniq; taciturnitatem officij, si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi, non pontifici debere, quorum munere & beneficio necessarijs uitæ usibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent, non solum honorum omnium pœnam, sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato, se neq; mortis metu, neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium peregeret, cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum uulgus precibus minas mutando, quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilationem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi
B nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti, sacerdotia gererent, amplior tamen dignioreq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, ut utriusque ordinis consensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt, plus clementiæ quàm seueritati indulgendum putante. Multum ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum contemptu beneficij, regiorum, pōtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit. Appetente publici ieiunij tempore rex Scaniam, eius Sialandiæq; militia succinctus, Helsingi transitu petit, Fioniensium Iutorumq; comitatum ob præbita ab eis iamdudum seditioni irritamenta pertæsus. Absalon ob chrismatis confectionem pontificali officio administrandam Lundiam deproperat, ubi paucos cum rege dies feriatus, uicino rure se excepit. Hac fama septentrionalis Scaniæ populus cum Hallandensibus excitus, more gentis misso per omnes stipite, sub specie petendæ libertatis belli titulum fingit, eoq; edicti genere exercitum construit. Quem tanta dementia ceperat, ut manum cum rege conserere properaret, summi imperij uires lacessere nullius negocij existimando. Quo rex è plaga australi regressus, apud Dysiam pontem excepto, oranti se Absaloni fustibus quàm armis agere mallet: cum uiris sibi non canibus confligendum respondit. Igitur non iræ aut furoris impulsu concitatus, sed conspicua animi industria ad corrigendam ciuium insolentiam, metumq; consimilis audaciæ cæteris inijciendum, aliquid ab inuisissima sibi feritate mutuandum ratus, mansuetudinem ingenij sui deposita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coëgit. In ponte res gesta est, utrisque transitum anticipare studentibus. Anceps diu prȩlium fuit: insignis illic agrestium pugna extitit. Quorum aciem Absalonis equites per ignoti uadi compendium ir- *Tumultus popularis.*

H

C rumpentes, repentinam uictoriam ædidere. Multi illic popularium cæsi, compluribus amnis exitio extitit. Ferrum uitantes, aqua periclitati sunt, reliquiæ fuga seruatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio profligatus, sacrilegi furoris pœnas exoluit. Rex Lundiam regressus, orientalium partium armatam plebem aduentare cognoscit, unius iam exercitus uictor, alterum excepturus. Cuius generalem conuentum pugnæ celeritate præcurrere monitus, à Lundensibus, stipendiorum loco uectigalium laxationem poscentibus, aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximum campum excessisse contenti, longius eum sub excusatione tuendæ urbis prosequi supersederunt. Id regi tardius hostes excipiendi causam præbuit. Getungam appellant pontem apud quem armata popularium corona consedit. Grandes illuc lapidum aceruos prohibendi pontis gratia uecors turba congesserat. Rex alio amnem uado transgressus, ferro decernere statuit. Sed plebem non tam præsentia regis arma, quàm dira recentis sociorum cladis exempla terrebant. Missis igitur qui pontem à rege repeti precarentur, ab armis se discessuram promittit. Præcipue regem Absalonis ✗ nimiam agrestium stragem uitandam dicentis temperamenta flectebant. Repetito ponte supplices à seditionis autoribus ad regis genua manus tenduntur, cunctaq; famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur, iusiurandum promissionibus additur. Sic uulgi collegio dimisso, Lundiam reditur. Scaniæ deinde giro pertransito, obsides à plebe recipiuntur. Ad reliqua facilis populus, decimarum solutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi quàm ad earum remissionem Absalonẽ abducere curatum est: summopere cauendum dicenti, ne sibi fortè quod olim Kanuto Othoniensi decimarum iura propagare nitenti acciderat, eueniret. Absalon quicquam ex consueto sacrorum iure decerpere, non minus inglorium quàm sacrilegum ra-

D tus, constantius id se facturum negabat, dicendo, tametsi rex plebis sententiam fauore prosequeretur, sibi impedimento non fore quo minus ab ea decimarum debitum exigere perseueraret, neminem ad participanda secum pericula prouocaturus. Tutissimum igitur regi silentium fore, ne ecclesiæ opem ferendo, populari seipsum odio implicet. Tam iustam, tamq; fortem Absalonis constantiam rex animo ueneratus, cum remissionẽ admittere nolit, exactionem deferre postulat, consilio postmodum effici posse quod armis nequeat. Paruit precanti Absalon, præfatus se decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non usurum, ne prorsus earum iura negligere uideretur. Tam modesta Absalonis promissio consternationi remedio fuit. Summa postmodum Cæsaris in attentando Saxoniæ principe calliditas patuit: non enim minorem expugnandi eius spem in acumine quàm uiribus reponebat. In primis Vualdemarum, quem eidem certius affuturum credebat, astutia tentat. Siquidem binas eius filias, totidem filijs suis, quorum alterum successioni imperij destinarat, alterum Sueuiæ satrapam constituerat, per legatos in matrimonium postulabat: non quod sanguini suo bonæ fidei nuptias quæreret, sed ut hostem amicis abundantem auxilijs spoliaret. Quod callidius an impudentius egerit, ignorauerim. Ad illum enim falsas iungendæ affinitatis preces dirigere non erubuit, quem olim perfidiæ laqueis complicatum ad obsequia sibi paciscẽda pertraxit. Amici regis intellecta fraude, hæc non matrimonij uoto, sed Henrici odio flagitari dicebant. Tam ueros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola reginæ sententia superauit, sanguinis sui connubijs affinitatem cum Cæsare iungere gloriosum ducentis. Quærente rege quantum ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remq; ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptum est, curandum regi Lubecam petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatum rogatui est. Interea Cæsar omnibus imperij neruis ad obruendas

Henrici

A Henrici partes connisus, urbes eius passim ad se deficientes in deditionem recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor quàm Henrici odium extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis felicitatis successibus elatus, inq; summo fortunæ fastigio nu'' ... inæ incommodum suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia, atque intolerabili morum acerbitate uexabat, nec hosti quàm ciui importunior existere consueuerat. Igitur non bello aut clade, sed fraude militum & desertione uiribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorum auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parũ tutum arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariam intimum fugæ suæ receptaculum penetrat. Huius prouinciæ præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, feliciaq; naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atque ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdam educationis suæ mercedem exoluit, ut inter omnes Henricianæ militiæ comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus completa, per pronum amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorum agmine referta, ad impediendum Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquam hostilium nauium multitudinem in conspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugam deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidum Lubecum obsidere cœpisset, Bogiszlauiq; & Kazymari fratrum uires admodum suspectas haberet, utrique se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorum insignibus gesserint, satraparum nomine recepturis. Iocunda Cæsaris toties ab Henrico læsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij, deforme seruitutis iugum intendi. Interea Vualdemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecum profectus, occurrentibus sibi Germanorum equitibus, eximiasq; eius aduentui grates habentibus, nauigationem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuum existimando. Nec minor Cæsaris in excipiendo Vualdemaro calliditas, quàm Vualdemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atq; osculo decentissime ueneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præconis more cunctos ei uia cedere iubendo. Tentorium quoque nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planum campi petẽdo deseruit: ubi sedandæ pressuræ gratia distenta uirga, quàm poterat celsa uoce cunctos locis in quibus consisterent considere præcepit. Sed Vualdemarus cum eius dignatione perinde ac quadã moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi usu, imperialis cathedræ honorem usurpare uideretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratione discretis sedendi spacijs, sed ut quenque uiolentæ pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna non dignitate locorum usum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum uoces formam regis staturamq; mirantium: quos tanta uisendi eius cupiditas ceperat, ut sedendi humilitas obstaret, alter alterius conscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hunc dominũ, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulum homuncionemq; uocare. Adeò Barbaris eum excellens corporis habitus uenerabilem faciebat. Crediderim Cæsarem has militum uoces dissimulanter tulisse, ne regis laudibus offendi uideretur. Quem post diutinam omnium admirationem, paucis se=

B (margin letter beside "tutis iugum intendi")

C cum exurgere iussis, in proximum tabernaculum eodem comitatis genere deducendum curauit, quo uenientem fuerat prosecutus. Illic enim serijs omissis aliquandiu beneuolo iocundoq́ꝫ sermone detentum, ad uesperam prosequente totius Germaniæ iuuentute discedere permisit, luce postera apud syluam portui uicinam opportunioris colloquij gratia præsentiã rediturum. Interea filios regiam nauem petere, inq́ꝫ ea sub specie lusitandi morari præcepit, charissimorum pignorum familiari conuersatione in quanto regis aduentũ poneret, ostendere cupiens. De quorum nuptijs, condicto in loco mentionem orsus, maiori triginta millia talentûm, minori octo in matrimonij conditionem deposcit. Quæ res suspecta Danorum maioribus fuit, uirgines nondum ad nubẽdi ætatem prouectas, fraudulenter ab eo postulari credentibus. Sed Vualdemarus maiorem summam suis opibus imparem arbitratus, minorem Vngariæ regis arcta sibi propinquitate coniuncti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta est, desponsionisq́ꝫ uinculum sacramenti religione constrictum. His actis rex nauigia, Cæsar castra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipsum, regiæ classis metu, nauigijs progredi non audentium, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum numero comitante eiusdem cymba aduectus, cunctis inopinatus ascendit. Igitur rege exercitus sui primores participandi colloquij gratia contrahente, solum Rugiæ principem Iarimarum, quem pridie compluribus uenerationis officijs, insuper regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquam fidum non ignoraret, uocari passus non est. Habere deinde se dixit quod ad regem secretò referre cupiat, quem ob futurum mutui sanguinis contractum non amicum modo, uerumetiam unanimem habeat. Sclauos siquidem eneruãdi gratia Henrici à se promissionibus allectos esse, quas eodem expugnato minime exequi uelit, memor

D quid olim sibi de subigenda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur se eam ad præsens sui muneris facere, binis fratribus geminæ præfecturæ titulo speciosius quàm diuturnius tribuendam. Eandem quippe se ei, profligato Henrico, subijcere curaturum. Annuente rege, posteroq́ꝫ die concionẽ petente, Bogiszlauum & Kazimarum datis solenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, ueterem atq́ꝫ hæreditariam patriæ libertatem uanis atque fucosis dignitatum nominibus uenditantes. Qui si scissent quanto oneri se exigui panni receptione substernerẽt, mortem beneficio prætulissent, aut priuati in omne uitæ tempus degere maluissent. Sic sub honoris specie, grauissimis dedecoris probris implicati discedunt, seruitutem falsis dignitatum insignibus coloratam in patriam referentes. Illic quoque Syfridus splendido Thyringiæ loco ortus, unam Vualdemari filiarum Cæsare astipulante despondit, regiaq́ꝫ naue deuectus, solennes Slesuici nuptias habuit. Interea Sclaui castello quod propter Zuynensia ostia moliti fuerant, hyberna maris exundatione pessundato, bina alia ijsdem in locis materia per hyemem contracta, Veris principio condiderunt, inexpugnabiles se fore rati, si Penus amnis Vualogosto oppido Zuyna maritimorum prẹsidiorum obstaculis clauderetur. Quod rex sero nuncio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia contractis copijs appulisset, ex Rugianis cognoscit consummatas arces, præsidijsq́ꝫ completas. Præcipue eum in his expugnandis circunspecta portuum inopia desperare coëgit. Tunc Kanuto filio, tunc Absalone, Sunone, & Esberno uocatis, refert difficilem arcium oppugnationẽ sibi uisam, alienis eas auspicijs quàm proprijs incessere præoptanti, ne studijs parum ex sententia cedentibus, rerum toties à se feliciter gestarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atque Absaloni oppugnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna, quàm sua ad patriam redundaturum. Si uincerent, non minori sibi gloriæ fore,

quàm

A quàm si ipsemet uictoriam ædidisset. Sed Absalon Scanorum atq; Sialandensium ductum pollicitus, Iutos sua opera ductandos negabat, quos non solum imperij sui, uerumetiam adolescentiæ Kanuti contemptum acturos sciat. Nec eum prædictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, respondit. His curis astrictus, morbo ex sollicitudine contracto in lectum decidit. Enimuero præcordia eius diuiduæ passiones, hinc uincendi cupido, hinc desperatio torserunt. Mane ducibus eum ut sibi parceret orantibus, imperiumq; eius etiam absentis se executuros spondentibus, uix atq; ægre consensit, ut ad oppidum Vuorthyngum filio pontificiq; contradita belli summa discederet. Quibus eodem in loco diutina ac uehementi tempestate detentis, seditiosæ Iutorum uoces toto littore exaudiebantur, tum cõmeatuum alimentorumq; defectum causantium, tum expeditionis militiæq; remissionem poscentium. Quas cum Homerus Ripensium antistes, quem præter religionis dignitatem singularis eloquentiæ claritas cõmendabat, copiosis facundiæ documẽtis delinire non posset, postremo uim uerbis anteponendam ratus, quendam ex seditionis consortibus ante tentorij sui fores pertinacius obstrepentem, prendi uincirique curauit. Quæ res populi clamorem auxit, seditionem accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij discessum ueriti, communicato colloquio expeditionem ab eo sponte soluẽdam decernunt, temerariam eius delapsionem simulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putantes, ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti uideretur. Quæ si in præripiendo reditu propriæ uoluntatis motum ducis arbitrio prætulisset, euenire posse quod diuo Kanuto solutæ classis pœnas à patria exigenti contigisse proditur. Quam rem Kanuto si patrem eius iam febri implicatum præsens morbus absumeret, regni successionem adimere posse. His consilijs adductus Kanutus, con-
B uocatam classem facta reuertendi potestate dimittit, beneficij loco erogans, quod plebis petulantiæ negare non poterat. Ita seditionis periculo bellum omittere coactus, cum Absalone, Esberno, & Sunone Vuorthingum adnauigat, paternæ febris exitum expectaturus. Igitur Vualdemarus per apertã cubiculi sui fenestram uelorum reditum contemplatus, admiratione rei morbi pariter atque ægritudinis incrementa contraxit. Summa tamen utriusque dissimulatione usus, filium ad se cum arbitris uenietem tam hilari uultu admisit, ut penè morbo uacuus putaretur. Quinetiam se minimo doloris sensu teneri dicebat, corporis molestiam animi robore dissimulare conãdo. Apud Absalonem tamen religiosam culparum confessionem agere non oblitus, incertũ mortis tempus sacro correctionis genere præcurrendum credebat, seram atque inutilem pœnitentiam iudicans quæ emendationis odio, nimiaq; peccandi perseuerantia ad ultimum usque ætatis terminũ prorogatur. Preterea locis monastica religione sacratis dimidium patrimonij sui, quæ ad fiscũ regiũ pertinebãt exceptis, testamẽto legauit. Sed cæteris bene de eius salute sperantibus solus Suno, siue somnij monitu, siue alio mentis oraculo doctus, fatalem hanc regi febrẽ augurabatur, quonam modo filij rebus, decedente patre, succurri oporteret prouidendũ hortatus. Tantam siquidẽ in regis funere luctus acerbitatem futuram, ut consilium ullum aduerti nequeat. Eodem tempore Ioannes quidam religione Abbas, medicinæ præsumptuosior quàm peritior professor, cuius opi plurimum credebatur, è Scania accersitus aduenit. Qui morbo parum prudenter inspecto, sospitatem regi cõstantius quàm uerius promittebat. Quem cum cibo medicinali arte confecto reficiendum curasset, cunctis cubiculo eiectis quietem capere iubet. Eundem paulò pòst sine uoce esse compertum, ut artuatim sudore suffusum inuenit, accurratius operiri præcepit, lætum id profluuij genus ac salutare testatus. Vtinam Sunonem potius mentis augurium, quàm medicum ar-

C tis suæ præsagium fefellisset. Cuius promissum regis obitus insecutus, quàm parum fidei in medicorum opere reponi oporteat, documento extitit. Ingressi mane cubiculum amici, defuncti regis corpus perquam simile spiranti reperiunt, adeò pristinum habitum retinente uultu, ut nec rigore contractum, nec horrore mutatum cerneres, rubicundis oris notis uiui hominis speciem aspectumq; reddentibus: incertum an decessisset: pristini caloris habitus totis adhuc membris retentus, relinquere uidebatur. Serò tandem pallore mortis fidem faciente mādatur feretro corpus, Ryngstadiumq; funerandi gratia deuehendū curatur. Hic uicus non uetustate modo, sed etiam paternæ eius sepulturæ titulo conspicuus habebatur. Accessit luctui matrum miserabilis planctus, sparsis comis funeri occurrentium, iterumq; se pristinum seruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ciuium capitibus captiuitatem detraxerit, qui patriam piratarum metu uacuefecerit, maritimasq; sedes perinde ac domesticas à prædonum incursu tutas præstiterit. Agrestes quoque funebri ipsius pompa conspecta, rustico opere quo occupati erant relicto, consentaneis arua querelis replebāt. Cui etiam ut supremi officij decus præstarent, funebri eius lecto humeros subijcere iocundum ducebant, euersam regis morte patriam, miserisq; sibi commune funus, aut si quid funere tristius est imminere plangentes. Pro cuius spiritu salutaria Absalon uota gesturus, inter solennium uerborum nūcupationem doloris impotens, non temperauit sibi quo minus aram lachrymis spargeret, uixq; ad rem diuinam peragēdam uocis aut manus ministerio sufficere ualuit. Quinetiam tantum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculosa ualetudine subitò affici cœpit, ut penè uitam cum sacrificio finiret. Incredibile uideretur tantum uirum tam insigni luctus horrore confectum, si non eius erga Vualdemarum affectus fuisset notissimus. Sed fortuna altero patriæ lumine extincto, reliquum perire passa non est, ne deesset cuius ductu

D Daniæ pedibus Sclauia subijceretur, aut gens quæ sub tantis ducibus ad excellentem honoris habitum prouecta fuerat, tutore uacua remaneret. Cuius lachrymis precum loco desusis respersa altaria, non paruulum promptissimæ eius erga regem beneuolentiæ indicium præbuere. Iisdem quoque madefacta thura, gratum deo odorem dedisse crediderim.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVINTI FINIS.

A STORIAE DANICAE LIBER DECIMVSSEXTVS.

ERACTIS inferijs, corporeq; regio honoratiſſime funerato, Kanutus monentibus arbitris feſtinatione qua regnum peti firmariq; oportuit, in Iutiā ſeceſſit, paternos ſibi milites obligaturus. Neque enim illi nomen regium ambiendum reſtabat, quod unctionis ſuæ tempore ſolenniter adeptus fuerat. In concione Vuibergenſi beneuolos ciuium animos expertus, apud Vernenſem tacita quorundā ſimultate compreſſa, pari cæterorum fauore excipitur. Atque ita patriæ cōſenſu, regni hæres efficitur. Interea Scanorum populus laxata ſibi priſtinæ petulantiæ frena regis morte gauiſus, cladis apud Diſiam pontem peractæ piacula à principibus exigere conſtituit, per quos chariſſimis neceſſitudinū ſolatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidam Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantiſſimam ciuilibus malis facem ſubijciebat, extinctæ & iam penè ſepultæ Scanicæ ſeditionis reliquias ſuſcitando. Cuius mali impediendi gratia Abſalon in Scaniam tranſgreſſus, apud plenam malignitatis cōcionem oratione liberius quàm efficacius habita, à plebe deſeritur, factionis principes alium concionandi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac præceps audacia erat, ut equis inſidentes cunctam Scaniæ plebem ad eundem locum ſemeſtri ſpacio exacto, quaſi tuendæ libertatis gratia armatam redire ſub edicto iuberēt: quæ res Abſaloni Sialandiam repetendi cauſam præbuit. Ob cuius ſeceſſum popularis ſæuitiæ procurſus temeritatis incrementis euectus, inq; Thordonis & Esberni penates effuſus, eoſdē prius rapinæ, B deinde incēdio ſubiecit. Cōplures quoq; Scanicæ nobilitatis ſequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia uterentur, petulantiam eius principum bonis paſcendam curabant, dulcedine prædæ & aſſiduis fatigationis præmijs, iocundiorem atque alacriorem eius operam redditurí. Igitur nobilium complures æqualium exemplo uim penatibus ſuis inferendam timentes, bona omnia amicorum cuſtodiæ mandabant. Pars fretum nauibus complexa, ſe & opes undis quàm ædibus credere præoptabant. Pars apud Abſalonem exulare ſolatij & lenimenti loco duxit. Cuius atque Kanuti equites ſuam æque ac dominorum fortunam afflictari cernētes, cum iniuriam armis propulſandam duxiſſent, ſeditionis principes fruſtra à ſe ſine duce res nouari ſuperiore tumultu experti, Haraldum quendam regij ſanguinis & obtuſi cordis, impeditiq; ſermonis è Suetia acciſcunt, hominem prorſus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidiſſet. Igitur maiore cum opprobrio talem uirum Suetia miſerit, an Scania receperit, incertum eſt. Quo rumore attoniti perculſiq; magnates, prout ſe hoſtium aduentus fama uariabat, dubijs Abſalonem legationibus fatigant: nunc opem eius tranſitumq; poſcentes, nunc eundem cum tota manu ſuperſedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cū Kanuti Suetiæ regis eiuſdemq; ſatrapæ Byrgeri præſidijs ui rupiſſet, ad noui principis opinionem cupide congeſtum uulgus incredibiles ei copias ſociabat. Quibus fretus, Lundenſi urbi portas ſibi claudenti excidium minatus eſt. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq; inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem caſtra conſtituunt: alijs regiorum militum per ignorantiæ ſimulationem uenire ſuperſedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, ut per ſummum

C non ſolum periculorum, ſed etiam popularium contemptum, abſque paucitatis ſuæ reſpectu ut quemq; equi pernicitas adiuuabat, ſine imperio aut ordine effuſis habenis in hoſtem contenderēt. In quo quidem impetu, maiorem uenti (quem fortè aduerſum habebant) quàm hoſtium quos impetebāt ſæuitiam experti ſunt. Ille enim magnitudine ſua clypeos curſitantibus decuſſit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere auſi fuere. Ita popularium acies numero hominū quàm animis præſtātior, incruentam de ſe uictoriam dando, plus pericli an ignominiæ ſenſerit dubietati ſubiecit. Enimuero quò expeditius fugam, qua pugnā præcurrebat, intenderet, ſeipſam ſcutis exuere non erubuit, armorum onus abijciendo quorum uſus experiri confiſa non fuerat. Hac igitur partim cæſa, partim capta, Haraldus cum Akone quem affectati regni autorem habuerat Suetiam refugus petebat. At Lundenſes ſuſpenſis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem uictoribus erogaturi. Qui rei ſucceſſu conſpecto, perinde ac uictores uictis inſultare cœperunt, cupiditate laudis & prædæ alienis ſe uirtutibus inſerentes. Nec contenti popularium ſpecie bis bellum potentibus intuliſſe, collecta concione tertium aduerſum eoſdem indicere grauati non ſunt, ſuſcepti uulneris dolorem conſternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio penſaturi, tantamq; prouocandi perſeuerantiam ſiue pudore cladis, ſiue cupidine ultionis animis inſitam geſtantes. Neque enim illos aut illuſtrium uirorum reſpectus, aut uulnerum ſuorum memoria, quo minus ſeditionis ſtudia ſectarentur domare potuit. Quod periculum cunctorum Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Abſalonis cum Sialandenſibus aduentus diſpulit. Siquidem ſublatis uexillis deputatum concioni locum ingreſſus, non ſolum turbulentiſſimo plebis propoſito obſtitit, ſed etiam leges quæ iniquiſſimis eiuſdem ſuffragijs conuulſæ fuerant, pijſſimo iudicij decreto ad priſtinæ autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, abſentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certe bis à Scanienſibus multatum dixerim, ſemel armis, iterum ſententijs. De quo quidem diſcernere arduum eſt, ferro an ſuffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hoſtile auſa, armis ſumma cum propoſiti diſſimulatione depoſitis, Abſalonis ſe turmis tranquillo concionandi more iungebant, ſingulis iudiciorum ſuffragijs alacrius quàm libentius ſucclamando. Ita terribilis illa ac diutina ſeditio ſimul cum concione finem habuit, funeſto plebis conatu ulterius aduerſum principum collegium inſoleſcere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Eſbernum Abſalone fratre nunciandæ regiarum partium uictoriæ gratia tranſmiſſum, obuium accipit. Cuius inopinato occurſu triſtia afferri ratus, hærente animo, deiectoq; uultu quicquam ex eo cognoſcere uerebatur. Poſtmodum non ſolum eiuſdem plena hilaritatis fronte meliora ſperare iuſſus, uerumetiam iocunda ac libenti narratione de ſuorum uictoria doctus, in Scaniam ouans proceſſit, ac primum eius prouinciam Froſtam rapinæ & incendio opportunam exhibuit, uaſtaſſetq; ni Abſalonis erga illam ſtudium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum eſt, ut ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immenſam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpā paruulo cenſu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad ſpem ueniæ erecti, mitiſſima Abſalonis opera parem regis manſuetudinem experti ſunt. Egregium tunc Kanutus moderati animi ſpecimen dedit, cum ultionem quam uniuerſorum crimen meruit, unius amici precibus donauit. Indignum adoleſcentem, cuius uirtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus enim

D

A enim Cæſaris legationibus curiam adire, paternæq; amicitiæ ſucceſſionem expetere iuſſus, intercedente amicorum conſilio quam modeſtiſſime reſcripſit, excuſationis uerbis à regnandi nouitate quæſitis. Siquidem arbitris eius excuſſa atque explorata Cæſaris calliditas erat: hiſdem perfidiæ laqueis filij ſimplicitatem circumuenire ſtudentibus, quibus olim patris credulitatem implicatam habuerat. Cui cum Cæſar erepturum ſe regnum alijq; daturum plena minarum epiſtola reſpondiſſet, ſolum hoc reſcribere contentus fuit, quærendum uidelicet Cæſari eſſe priuſquam ſibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio reponere cupiat. Qua reſponſi libertate, non ſolum minantem eluſit, uerumetiam plurimum à ſe fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæſar fruſtra monitis egiſſe ſe uidens, Syfridum qui ſororem ipſius in matrimonio habebat ſubornat, quod literarum ſuarum inſtinctu nequibat, alienæ uocis ſupplemento perſuaſum haberi conando. Qui ubi Daniam intrauit quanta regis charitate ob ſororis eius matrimonium teneretur, quantisq; Cæſar uiribus eſſet expoſito, Abſalonem, Sunonem, & Esbernum, qui ſoli ex amicis cum rege admittebantur, tum fidei quam Kanuto cuius tutores exiſterent deberēt, tum fiduciæ quam eiuſdem pater in eorum pectoribus repoſuerat admonitos orare cœpit, ne amicorum nomine hoſtes agendo, creditum ſibi pupillum annis & conſilio tenerum, graue & intolerabile belli onus ſuſcipere iubeant, eumq; ſub titulo tuendæ libertatis regno exuant: qui potius ſalutaribus illum conſilijs formare curæ habeant, Romaniq; imperatoris curiæ aſcribi deforme non ducant. Reſpondet Abſalon, de ſe dubium non eſſe, quin utiles ſi noſſet monitus, Kanuto libenter fuerit porrecturus: à quo ita Cæſaris amicitiam expeti uelit, ut propriæ eius maieſtatis decus incolume ſeruaretur. Nam & Vualdemarum Frederici partes, ami-
B citiamq; ſecutum, nihil fide eius aut promiſſione fallacius reperiſſe. Proinde Syfridum noſſe debere, Kanuto Cæſariq; æquum regnandi ius eſſe, neque minore cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula continere. Igitur indignante Syfrido, plenaq; minarum ac faſtus reſponſa fundente, an tu, inquit, ex temetipſo Daniam penſas, eamq; ut Thyringam à Cæſare cum uolet quamfacilime capi poſſe exiſtimas? Proinde abi, imperatoriq; tuo perfer Danorum regem ne minimam quidem obſequij partem dignitati eius ac nomini delaturum. Dignum hoc contemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm propriæ affinitati tam inuiſam Danicæ libertati legationem ſuo monitu adminiſtrare ſuſtinuit. His auditis Cæſar, ſpernenti ſe regi, quia bellum nequiuit, odium inflixit, animo non ferro contemptum ulturus. Spe tamen potiendæ Daniæ non omiſſa, ciuilium in ea malorū motum expectandum putabat, ſeditione diuiduam gentem, minore cum uirium ſuarum periculo oppugnandam ſperando. Quam opportunitatem aliquandiu quæſitam à fortuna ſibi negari conſpiciens, Sclauiæ ſatrapam Bogiſzlauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæredem effecerat, crebris muneribus ampliſſimisq; promiſſionibus in Danica bella ſollicitat. Cuius hortatui Bogiſzlauus pronius quàm prudentius obſecutus, ſed bellum aduerſum Daniam palàm atque aperte profiteri non auſus, primum auunculi ſui Iarimari Rugiæ præfecti quæſitis ſimultatum cauſis hoſtē agere cœpit, Cæſarianæ militiæ reſpectum arctiſſimis affinitatis uinculis præferendo. Qua de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui cauſam à Bogiſzlauo tam ſubitæ læſionis inquirerent. Ille non regem, non Daniam à ſe lædi, ſed iniuriam à Iarimaro illatam repelli teſtatus, communem controuerſiam per utriuſq; legatos, armis interim depoſitis ad regis cognitionē, referri depoſcit, eundemq; pacis inter ſe faciendæ autorem flagitat, uerbis beneuolentiam ſimulantibus, ſim-

C plicitatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil insidiarum aut perfidiæ metuente, causæ dictionis dies locusq; decernitur. Apud insulam deinde Samsam, non solum hui'' negocij explicandi, sed etiam iuris ciuilis emendandi gratia ingenti nobilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione solenniter audita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm uerius obiectarentur, ac propter principalium personarum absentiam sententia impediretur, à Bogiszlaui legatis ultro iureiurãdo promissum est, eum cum primum regi placitum foret, in rem præsentem uenturum: ita in eludendo rege non minore legatorum quàm eius à quo missi erant calliditas uersabatur. Quorum promissis Kanutus securius quàm cautius æstimatis, concilio ocyus dimisso in Iutiam secessit, fortissimis quibusq; Scanorum ac Sialandensium tantam ocij tranquillitatem causantibus, seq; nimia iam quiete in desidiam prouolui querentibus, longo delitiarũ usu enerues animos gerere, qui sub rege Vualdemaro totius fermè anni tempus multiplici rerum agitatione, uarioq; militiæ genere deducere consueuerint. Nam militaris roboris neruos sicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq;. Igitur acuendæ uirtutis gratia piraticam aduersum Estones in commune decerni placuit. Inter hæc Bogiszlauus hortante Cæsare non solum patrijs ac domesticis uiribus instructus, sed etiam à finitimis late præsidia mutuatus, aduersum Rugiam quingentarum nauium classem ingenti belli apparatu refertam contraxerat. Quibus copijs nihil hostilium uirium obstaturum ratus, Bugiszlauum quendam legati nomine Cæsarem petere iubet, qui tantum à se exercitũ aduersum Daniam contractum nunciaret, ut dubitare non possit quin Kanutus resistendi fiducia defectus, quamcitissime Romano se foret imperio traditurus. Delectatus promisso Cæsar, laudato Bogiszlauo legatum imperatorijs donis prosequitur. Iarima-
D rus tam subiti inopinatiq; belli fama perculsus, Absaloni in Sialandia se continenti magnitudinem periculi Rugianæ genti imminentis, propinquitatemq; denunciat. Qui protinus festinatione quanta sociorum expugnationem præcurri oportebat accinctus, missis per Sialandiam epistolis, omnem ætatem armis habilem in classem confluere iussit, minores rates maioribus, onerarias piraticis sociauit, plebiq; demum ac nobilitati promiscuum corripiendarum nauium usum concessit. Eodem edicti genere coniunctis Sialandiæ insulis imperatum. At Fioniensibus Scanisq; sextum intra diem præfixum portũ petere, alioqui supersedere iussum. Neque enim ulteriores apparatui inducias conuenire. Adeò autem in his quibus expeditionis societas mandata fuerat obsequendi solicitudo flagrabat, ut egregio alacritatis certamine constitutum sibi tempus aut implerent, aut præcurrerent. Kanutum uero tametsi nuncium in Iutia recepisset, ingens locorum distantia denunciati temporis angustijs permixta, Absalonici operis consortem existere non patiebatur: sex solas naues Fionia, quatuordecim Scania, cæteris tarditate impeditis, transmisit. Quarũ insignis paucitas culpæ obnoxia uideri potuisset, si non longinquitatis patrocinio defenderetur. Pentecostalis festi peruigilium erat, quando prænominatum sinum Absalonica classis inierat. Eadem die ne quid segnius aut cunctantius gereretur, Hythim insulam adnauigari curatur. Illic obuij Rugianorum nuncij præstolandum docent, quoad sciri possit in quam Rugiani soli partem hostilis irruptio tenderet. Iam enim Bogiszlauo ad insulam Coztam Rugiæ prætentam esse peruentum. Qui quanquam hostilia iam penè rura pulsaret, non temperauit sibi quo minus sobrietatem effusa crapulæ licentia uiolaret. Tanta siquidem epularum indulgentia exercitum aluit ac corrupit, ut conuiuium magis quàm bellum amplexus uideretur. Verum Absalon nunciorum monitis obsecutus, hisdem postera luce regressis, Bogiszlauumq; ex aduerso Strelæ insulæ copias

A copias expoſiturum docentibus, quanquam crepuſculum appetebat, correpto ſigno ocyſſime littus ſcapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præconem uocato, nuncioqꝫ quambreuiſſimo militibus ædito, ingenti cohortationis cura alacritate exercitum repleuit, quietem ſuam certis uictoriæ imaginibus adumbratam præfatus. Nec alia militum reſponſio fuit, quàm pugnam ſe optare: quam ſi accipiant non dubitare quin uincant. Quem animorum calorem tum à longa uincendi conſuetudine, tum etiam ab ingenita Danico ſanguini uirtute traxerũt: digni qui uocis ſuæ augurio non fallerentur. Igitur Abſalon incertæ nauigationis metu quod fretum dubiæ profunditatis eſſet, diluculum præſtolatus, cum inde ſoluturus eſſet, aliquandiu retentus eſt, arenis anchora altius inſidente. Quo euenit, ut ab uniuerſis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur. Sed neqꝫ ſe ab exercitu præcedi indecens exiſtimabat, à quo plùs hortationi ſuæ quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim, qui iuſtę celeritatis compotes, quàm uiolentæ moræ conſortes exiſtere maluerũt. Quam tarditatis iacturam impedimento ſolutus tanta remigij uelocitate penſauit, ut penè prima nauigia occupauerit, diſpendium caſu inuectum præliandi cupidine redimendo. Hunc publicæ feſtinationis procurſum miſſa à Rugianis ratis excepit, quæ aliquanto remiſſiore nauigatione utendum doceret, quod Bogiſzlauo adhuc inſulam Coztam tenentem incertus irruptionis locus exiſteret. Sed & Iarimarus receſſum hoſtium domeſtico milite ſuccinctus operiebatur. Igitur ceſſata impetus cura ad littus Dreccenſe diuertitur. Illic affertur hoſtes domum petiſſe, nuncijs incidẽtis fortè nebulæ errore deceptis. Idem noſtris portum Darſinum petere iuſſis, Iarimari cum eis conſiliaturi Rugiano exercitu uallatum pollicentur occurſum. Quo loci adnauigato, cum nec Iarimarus nec quiſquam ex

B eius ſatellitibus repertus fuiſſet, placuit Nicolaũ Falſtricum quod Sclauicæ gentis linguam calleret, explorandi hoſtiũ receſſus gratia ad Iarimarum dimitti. Quo abeunte, cum Abſalon diuinæ uenerationi uacaturus littus ſcapha petiſſet, repentino nuncio per Iarimari familiarem ſuſcepto, cognoſcit Pomeranicam aduentare claſſem, quæ ſi nebulæ denſitas non obſtaret, cerni cominus poſſet. Igitur reuocatis qui ſacra geſtabant, cupide concitatam claſſem obuiam hoſti in altum direxit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim ſacrificij genus ſceleſtorum nece diuinæ potentiæ iocundius exiſtimemus? At Pomeranis non tam hoſtile ſolum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi littoris ſtudioſum uarijs nauigationis ambagibus ludificandi propoſitum erat. Qui Danicam conſpicati claſſem, Boruuegium occidentalibus comitatum Sclauis auxilij ſibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo noſtrarum nauium numerum habitumqꝫ dignoſci non patiente. Neqꝫ enim eorum animos ſubire poterat, Danos per tot locorum ſpacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis anguſtias eo loco fuiſſe prouectos, ſpeculatoribus ob nimiam ſecuritatem excubandi officia parum curioſe gerentibus. Igitur Bogiſzlauus Rugianam claſſem appelli ratus, à centum & quinquaginta myoparonibus circuiri deſiderat, reliquam claſſem ueluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta uehebantur aliquanto piraticis præſtantiores, inter ipſas & continentẽ admouit, armatæ multitudinis ſpeciem uacua lignorũ effigie adũbraturus. Quo uultu deceptus Suno Bogiſzlauum auxilia à Theutonibus mutuatũ credebat. Rareſcente tandẽ nebula, Abſalon ab exiguis hoſtiũ ſcaphis præteriri ſe uidens, ne omnes quidem tutò redituras per iocum aiebat. Igitur ſocijs ingenti cohortatione firmatis, in hoſtilem claſſem ut imperio ita ductu & nauigatione primus inuehit̃. Monitus à Sunone ne eam perinde ac Germanicis roboratã auxilijs præpropera feſtinatione inceſſe

C ret, sed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandum aiebat, præfatus eo iam loci conclusum hostem, ut nec bellum tutò conserere, nec fugam salubriter ædere posset. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptissimam sibi uictoriam esset cessurus. Eo deinde monitus iterante milites, Absalonis munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorũ apparatus nimiæ ac perseuerantis nebulæ beneficio hostem fallebat. At ubi propius uentum, Danorum iuuentus ut cunctationis ita silentij impatiens, sublatis uexillis non temperauit sibi quo minus concitatissimum præliandi ardorem celso cantilenæ genere prosequeretur. Absalonis quoque signum nunquam sine hostium fuga spectari solitum, Sclauis pariter & Danorum præsentiam prodidit & confligendi diffidentiam incussit. Igitur summa cum trepidatione sublatis anchoris cupide classem concitare cœperunt, quantum nauigationis longo temporis tractu protulerãt, exiguo horarum spacio remensi. Innumeri quorum fugam aut nauium magnitudo, aut anchorarum sublatio retentabat, profundum petendo fluctibus quàm ferro uitam finire maluerunt. Horum rates eodem penè temporis momento refertas ac uacuas conspicareris. Sed neque prolapsos natandi usus seruare poterat, subiectarum uoraginum eluuie mersorum corpora tenacius apprehendẽte. Quantas igitur timoris uires existimemus, qui quos nimio sui haustu repleuerit, ne proprio quidem spiritui parcere compellit? Decem & octo nauigia nimiæ multitudinis in se confugientis concursu rupta, receptis exitio fuere. Paucis hostem opperiendi animus fuit. Illius uero etiam ridicula formido extitit, qui sociale exemplum perosus, nexo ex rudentibus laqueo suspendio se consumere, quàm hosti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius admiratione, deinde ludibrio prosecuti, dulcedine spoliorum lentius hostibus

D inhærere cœperunt. Quibus Absalon præteritis, monitisq; ne prædam quàm hostem insequi mallent, septem solis nauibus totam penè fugacium classem insectari non destitit, illa nimirum fiducia usus, qua toties sibi hostiũ terga aspicere contigit. Neque enim à palantibus in illa insequentium paucitate numerus, sed uirtus æstimabatur. Centum fermè nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terrestrem cepit, perq; horridos ac desertos saltus inermis, attonitaq; discursum habuit. Iarimarum quoque hostilis sanguinis quàm prædæ auidiorem concitatior tuendæ patriæ cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs uehementi remigio concitatis, hostilis Absalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum septem sola sibi instare animaduerteret, fugam suam non solum tristem, sed etiam erubescendam rata, bis nauigationi perinde ac pugnam confectura laxamẽtum dare conata est. Igitur Absalon quanquam ab amicis cæteræ classis aduentum opperiri rogaretur, nulla ex parte cessato remigio progredi perseuerauit, plus hostium trepidatione quàm sociorũ auxilijs utendum præfatus. Quo cognito Sclaui summa cum exanimatione metum rubori prætulerunt, nauesq; suas quo fugæ habiliores essent, arma & equos in profundum abijciendo, oneribus uacuefacere cœperunt. Acrius deinde conuerberato pelago, Penum amnem perseueratæ fugæ receptaculum habuerunt. Quos Absalon eousque uacuo cunctationis remigio insecutus, uespera ad socios qui prædæ incubuerant reuertit. Cuius ne particeps quidem fore sustinuit, gloriam ad se, spolia ad milites redundare speciosum ducendo. Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapsis, decem & octo confractis, cæteræ in Danorum potestatem ditionemq; cessere. Illa igitur dies quæ Absalonis claritate obcæcatam hostium classem aut fugam aut exitium pati coëgit, tot errores, tot maritima discrimina finiuit, Sialandicos portus ac Balticum fretum pestifero piratarum incursu uacuefecit, efferatam barbarorum sæuitiam

uitiam iugi patientem reddidit, patriamq́; noſtram uix libertate ſua potientem
A Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inuſitatum genus uictoriæ, quo cunctas ho=
ſtium uires funditus euerti cōtigit. Eadem ut Sclauici cruoris plena extitit, ita nul
lum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis ſociorum an ho
ſtium telis perierint, incertum eſt. Die poſtero decem & octo Scanienſium naui=
gia ſuperueniunt, quos Abſalon non moræ eorum, ſed uoluntatis æſtimatione
facta, prædam cum uictoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis con
ſilij foret cognoſſe cupiens, callidum ſpeculationis genus amplexus, Bogiſzlauū
ſub ſimulatione benignæ & ueteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum cu
rat, nimiamq́; regis offenſam obnixo placationis ſtudio præcurri poſtulat. Ad
hæc Bogiſzlauus tantam receptæ cladis diſſimulationem agere ſuſtinuit, ut lau=
data monitoris beneuolentia, facturum ſe quod ab ipſo ſuadebatur promitteret.
Tantum autem timoris Sclauorum uulgus ob priſtinam fugam animis inſitum
habebat, ut etiam nouam uiſa rate quæ legatos uehebat ædere non erubeſceret.
Poſt hæc Abſalon rerum à ſe geſtarum famam illuſtri nuncio præcurri magnifi=
cum ratus, Tachonem claro Fioniæ loco natum cum tentorio Bugiſzlaui quod
ei portionis nomine ceſſerat remitti curat, nec ſolum uictoriam ſuam regi indica=
turum, ſed etiam fidem aſſertis celebrioris prædæ geſtamine facturum. Per eun=
dem quoque ne Sclauicæ uires nouis copijs inſtruerentur, meſſis tempus expe=
ditione præcurrendum hortatur. Quem Kanutus Iutis Vibergica concione con
tractis, Abſalonici operis euentum digno relationis officio repræſentare præce=
pit, expeditionis hortatore uſurus, quem nuncij autorem habuerat. Quo facto
omnium animis maximam educendæ claſſis curam ingenerauit. At Cæſar tantæ
cladis nuncio recepto, poſtquam ſolo Abſalonis ductu rem geſtam cognouit,
B omnem non ſolum obtinendæ Daniæ ſpem, uerumetiam attentandæ fiduciam
mente depoſuit, proprias uires damnando, quod alienis parum efficaciter uſus
fuiſſet. Eandem uictoriam Abſalon ſuam apud Byzantium incredibili famæ ue=
locitate uulgatam, poſtmodum ab equitibus ſuis tunc temporis in ea urbe ſtipen
dia merentibus accepit. Sed nouæ frugis acceſſio labentibus hoſtium alimentis
opitulata eſt. Hiſdem ex regiæ profeſſionis cunctatione inſtruendorum frumen=
to uicorum perquam utile ſibi laxamentum ſumentibus, huius expeditionis opi=
nione perciti Vualogaſtenſes, profundiora Peni amnis loca crebro lapide com=
plent, mœnium ſuorum aditum nauigijs negaturi. Quas Abſalon hiſdem aluei
locis egerere cupiens, trahendæ ſecum iuuētutis gratia corpus aquis immergere
non dubitauit, easq́; lapidibus uacuefaciendo, quantum tranſmittendæ claſſi ſatis
erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machi=
nas ſuas tali temperamento libraſſent, ut eadem amnis ſpacia certis ictibus deſti=
narent. Quibus obſtaculis tranſitu uacuefacto, facilem ſocijs petendæ circunſi=
dendæq́; urbis aditum ſtruxit. Obſidione cœpta refixi ſub aquis ſtipites, quorum
frequentia oppidū erat uallatum, nauigia propius appellere paſſi non ſunt. Hanc
oppugnationis difficultatem, Danorum iuuenes uirtute ſuperare cupientes, non
temperauere ſibi quo minus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam de=
ſcenderent, uadaq́; gradu luſtrarent. Contrà oppidani in ſubiectos cominus tela
iacere, nauigiaq́; tormentis procul inceſſere cœperunt. Quorum eximios iactus
eludere quàm excipere ſatius exiſtimares. Anceps incertumq́; uitatu periculum
erat, prægrandibus ſaxis in conſertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione
cautoq́; corporis motu, magis quàm in ulla armorum ope fruſtrandorū ictuum
remedium ducebatur. Abſalon mediotenus nauigij progreſſus, egeſta tormen=
tis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem barbarus fortè præſidio

C egressus, postquam ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præsidibus manu significauit ut eum impeterent. Igitur interrogatus à quodam, an perspectum haberet qualiter ipsum barbarus denotaret, curam sui illius animo insitam respondit: eodem ludibrio hostem & monitorem excipiendo. Intrepidi animi dixerim, in medio salutis discrimine pericula sua iocoso dicto prosequi uoluisse. Adeò certissimum fortitudinis & constantiæ experimentum necessitas tribuit. Expugnatione non procedēte, noua adoriendæ urbis ratio autore Esberno excogitata est. Siquidem inusitatæ magnitudinis nauigium uarijs ignis nutrimētis completum, solo uentorum remigio, opportunis incendio mœnibus adigendum curabant. Quod latenti in undis stipiti illisum, sine ulla oppidanorum iacturâ propriæ cum materiæ discrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, spes ingentis uictoriæ subruta est: hostiumq́ salus paruulo fortunæ momēto ab imminente exitio protecta. Post hæc Bogiszlauus in dedecorum suorum ultionem dolos mente scrutatus, Absalonis colloquiū simulata pacis affectatione per legatos poscendo, cum ingenti equitatu destinatum conuentui locum petiuit. Quem binis obuiam sibi nauigijs uenientem ut continentem ascenderet obsecrauit, commodius in tentorio quàm naui colloquendum præfatus. Obsequentem illum nauigioq́ excedere uolentem, Erlingus quidam illustri inter Noricos loco natus, horridioris somni narratione retinuit, haud dubie fraudem sensurum, si salutem suam hostibus crederet, auguratus. Cuius uocem Absalon perinde ac diuinitus sibi dati indicij miraculum ueneratus, uocanti se Bogiszlauo, minorem à maiore peti non oportere perhibuit, pontificem duci dignitate præstare asseuerando. Ita hosti impotentiam obijciendo, fraudis materiam ademit. Ille stricta nauis spacia causatus, repentino discessu fallaciam detexit. Nam qui aliàs ultro nauigium Absalonis in-
D gredi consueuit, nunc eius aditum perinde ac fatale sibi domicilium, conscientiæ malignitate confusus, exhorruit. Gauisus Absalon quod salutem suam somnio quàm hosti credere præoptasset, ad classem se recepit. Igitur cum exercitus noster communem agrorum uastationem unius urbis excidio anteponens, exhauriendæ prouinciæ consilium cepisset, inq́ pontis pertranseundi angustijs hærerent, crebris oppidanorum myoparonibus incessuntur. Qui mox sagittariorum ab Absalone, regeq́ missorum opera deturbati, infestandæ commodius classis gratia continenti se tradunt, nostrosq́ clamore non minus quàm iaculis insecuti, per summam ignauiæ exprobrationem perinde ac uictis insultare cœperunt. Quo uiso reliqui ex oppidanis passim correptis scaphis, mœnibus etiā quæ tuebantur desertis, in ripam se conferunt, relicta à Danis tabernacula prædaturi. Neque enim regios equites, nauium transitum in terra operientes, fumus tabernaculorum quæ Dani discedentes cremabant incendio ortus, ab ipsis discerni patiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq́ incursarentur, pars in scaphas refugit, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à sagittarijs interfecti, nauigantes euersi, iustas irrisis à se Danis pœnas luerunt. Ita Vualagostenses paulò ante falsis nostrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conspectu suo necatorum miseranda fata luctu prosequebantur. Quod Oznenses fama experti, suburbanos penates ocyus cremandos curant, ne ijsdem hostes ad mœnium suorum incendium uterentur. Igitur dum ultro se tectis spoliant, ingens urbi suæ tutamentum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores effecti. R us regi rapinæ extitit. Cuius sententia Absalon Iulinensium finium, arciumq́ Zuinensium expugnationem peragere iussus, Esbernum fratrem Zuinam cum commissæ sibi classis parte præmittit, aut arces ipsas (si fors fineret) capturum, aut earum custodibus quoad se Iulino reuerti contigisset, fugam interclusurum.

A clusurum. Quorum ianuæ uenienti Esberno uacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hostium furtiuo discessu præcurrentibus. Ambæ itaq; incendio datæ. Qua de re Absalon Iulinensium rebus absumptis, non solum longinqui fumi cõtemplatione, uerumetiam sociorum inde reuertentiũ affirmatione certior factus, ad regem reuertit, lætatus se magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex uicos necessarijs usibus abundantes captu difficiles fore, uacuosq; tantũ à se penates exuri conspiciens, remeare constituit: qui nunc desertos inopesq; lares adortus fuerat, exacto messis tempore referta copijs horrea cõsumpturus. Cumq; non minus capiendarum urbium difficultate, quàm uacuarum ædium incendio fatigatus, Zuynam amnẽ abducendæ expeditionis gratia petiuisset, exustarum artium reliquias solo æquari iussit. Et ut omnia earundem monimenta demoliretur, etiam lapides fundamentis egestos in profundum iactandos curauit, quanquam ijdem recenti adhuc incendio torridi, uix se manu contingi paterentur: cuius laboris idem atq; expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duodenis millibus è Rugia contractis, Tribusanam prouinciam ditioni suæ parentem peragrat. Post hæc Cyrcipinensium deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permensus, ad urbem Lubekincam peruenit. Qua pręterita, dum Diminum petere statuisset, in abundantem potione uicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ securitate con uiuantibus, ut nullum prorsus hostilis aduentus formidarent impetũ. Quantam porrò gentis illius intemperantiã pacis tempore extitisse putemus, quæ ne hoste quidẽ liminibus imminente, quo minus uires suas ebrietatis illecebris labefactaret, abstinuit. Itinere deinde nostrorum ad naues conuerso, conuellendæ prædæ, spargendiq; passim incendij gratia, Danica manus disijcitur, mentẽ regis longinquæ uiæ dispendijs à petendi Dimini proposito retrahentibus. Qui triginta solos

B sibi comites asseruasse contentus, quum ingentem Barbarorũ cohortem opimam uillam tueri satellite nunciante cognosset, Absalonem suo fortè uexillo coniunctũ dimidio cum præsentiũ equitum numero opem socijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obscurandæ paucitatis gratia laxius militẽ incedere iubet, multitudinis instar confusam agminũ speciem præbiturus. Quinetiã uehementius irruptionem ædere curæ habuit, quo plures insequi crederentur. Iamq; Barbarorũ relicta uilla, nemus tenentiũ manipulos contemplatus, quum se longe uiribus inferiorem animaduerteret, ideoq; sociorum augmentum simulare uellet, complures ex suis furtim discedere monitos, aperte subinde redire iussit, idq; sępenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorum incrementa sensim recipere existimatus, nõ suppetentibus qui prædam asportarent, cõtractas uici opes ingenti pyra constructa cremauit, flammis insequendo quod usui comm odare non poterat, etiam ministris incendij tantæ pecuniæ consumptionẽ animi dolore prosequentibus. Ea re gesta ad regem se retulit. Qui propter Lubynã pernoctatione habita, deletis uicorum reliquijs, lacunam per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis consterni curat, eamq; nullo penè negocio remensus, cõscensis nauibus, in proximũ Peno amni portum peruenit. Vbi diutina ac uehementi tempestate uexatus, Bogislauũ pacem à se per legatos petentẽ repulit, quanq; iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynam ingenti cum expeditione regressus, Grotzuinã lacerat. Vbi cum Iarimarus hostiũ occursum ex eorum lituo deprehensum regi nunciandũ proponeret, idq; ab Absalone nisi ijdem in conspectũ uenissent exequi uetaretur, ancipiti malo circunuentum se dixit, qui si quid inopinati periculi se tacente socijs incidisset, incuriæ damnari, sin maturius indiciũ afferret, timiditatis notari posset, quũ & præpropero nuncio uti probrosum, & nimis lento desidiosum uideatur. Huius prouinciæ præda parũ sa-

C tiatos Pomeranicarũ opum fama solicitat, quæ ut eximiæ, ita intactæ prædicaban-
tur. Nulli tam longinquam militiam ingredi difficile uisum, quanquã perferendæ
inediæ, peragendæꝗ solitudinis prædicebatur asperitas, ardore prædæ periculo-
rum metum leuante. Imbellis populus urbiumꝗ & armorum inops regio fereba
tur. Et quoniam nostris propositum ex sententia cedere consueuerat, pergendi cu
piditas animos inflammabat. Nec fraudandos præsentibus uotis felicia tot succes-
suum experimenta spondebant. In qua profectione pabulo parum suppetente nõ
solum equos, uerumetiã pedites cõmeatibus onustos attri æ labore uires deficie-
bant. Hæ res conuertendi itineris, repetendiꝗ classe Iulyni causam dedere. Illic
rex adoriendi per insidias Camyni cõsilium nactus, aperteꝗ eius irruptioni laten
tem præferens, ductantibus locorum peritis per ignotos ac deuios saltus, plenum
difficultatis iter corripuit. Erran ibus cæteris Sialandenses ac Scanienses Alexan
dro (Absalonis h c sorore editu erat) primipilo usi, Rugianisꝗ ducibus rectam
& compendiariam uiam secuti, Camynũ uenere, occupassentꝗ nisi incolas incen
dio cautiores fecissent. Quorũ paucitatem Bogiszlauus, qui in eodem tunc forte
oppido moram agebat, effusis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium
rerum experientia usuꝗ callebat, quo longius hostes urbe euocarentur, de indu-
stria cedendum monente, diu terga præbentibus instituit. Ad postremũ intellectis
insidijs, effusius ruentes in aciem reuocat, tam improbũ ab urbe excessum amaræ
reprehensionis salebris insecutus. Quod uidens Esbernus, abiecta fugæ simulati-
one, signa ad hostem reflexit, effecitꝗ, ut Bogiszlauus caballo delapsus, pauido
recursu intra uallum confugeret, celer tate pedum salutẽ quæsiturus, quam aut ar
mis aut equi uelocitate tueri fiduciam non habebat. Alexander illato portis signo,
neminẽ à quo repelleretur inuenit, tanta trepidatione captis hostibus, ut ne urbis
D suæ quidem lim na ab iniuria uindicare præsumerent. Qua gloria satiati Danorũ
iuuenes, paulatim in aciem se recipere, ꝗ ulterius urbi insultare maluerunt, pau-
citatis æstimatione temeritatẽ domante. Hunc iuuentutis procursum rex reliquo
milite subsecutus, propter muros equo descendit, expugnandæ urbis habitũ curi
osiore cõtemplationis officio lustraturus. Quo residente uallumꝗ uexillis stipan-
te, canonicæ uitæ clerici contusi deiectiꝗ animi mœrorem pedum nuditate testan
tes, digesta rite processione cum insignibus suis adueniunt, eoꝗ paternæ sanctita-
tis admonito, genibus nisi sacris ędibus abstinendũ precantur, orando ne diuinos
penates humanis incendio iungat, neꝗ ita in hostes sæuiat, ut publicæ religionis
domicilia cõsumat: tot suas, tot maiorũ uirtutes teterrimo facinore corrupturus.
Adiectum ab ijs est, Bogiszlauũ regis tutò petendi gratia familiaris fidei patroci-
nium postulare. Responsum à Kanuto, homines sibi, non Deum incessendi pro-
positum esse, ut iustum, ita alienum sacrilegij bellum gesturo. Quibus, si ciuitatis
partem extra municipij mœnia collocatam cremaret: ecclesias mortalium ædificijs
permixtas cõmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remisit,
hostilesꝗ lares inuiolatos relinquere, quàm diuinos humanis iniuria æquare ma-
luit. Illi urbem precibus suis donatã gauisi, gratijs pro beneficio actis, lætitia ouan-
tes discedunt, eamꝗ sacro cõcentus genere prosequuntur. Bogiszlauus quod pe
tebat obtento, quæsitũ Absalonem die postero obuiam sibi cum Iarimaro uentu-
rum precatur, eosdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus, quos tot col-
loquijs amicos expertus fuerat. Quem Absalon fraude potius quàm syncera uer
borum fide agere ratus, negauit se intercedere, quo minus igni prouincia uastare-
tur, ne tantũ iter explesse fraudi fuisse uideatur. Ille nihil à se extra municipij mœ-
nia possideri confessus, sacris tantum domicilijs eorumꝗ gratia uicinis tectis absti
nendum orauit. Quod beneficium eodem uoto petitũ promissumꝗ est: reliquũ
lucis

A lucis auidissima uicorum uastatione consumptũ. Bogiszlauus præsentium periculorũ impulsu promissum reuertendi tempore sectatus, Absalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentisq; summæ pecunia multæ nomine pacta, non alias pacis conditiones assequi potuit, quàm ut procuratione hactenus patrimonij titulo administratã, è manu regis beneficij iure susciperet, libertatemq; seruitute mutaret, Rugianæ gentis tributũ obsequijs æquaturus. Hanc pactionẽ obsidibus firmandam pollicitus discedit, redeundi comitibus utendo, quos adueniendi duces habuerat. Et ne uenerationis expers dimitteretur, ab Absalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide sumpto adeò uires sensumq; exuit, ut uix mente cõstare putaretur. Qua intemperantia amissæ maiestatis oblitus, deflendæ seruitutis loco, libertatis gaudia repræsentauit. Igitur nimio ebrietatis haustu obstupefactis neruis, naue egestus in tentorio collocat̃, Absalone quadraginta armatos ante tabernaculi fores excubare, nocturnæq; eius custodiæ uacare iubente. Tanta siquidem apud Danos seruandorum hospitum sedulitas existere consueuit, ut eorũ saluti perinde ac propriæ studere curaret̃. Quo beneficio obligatus Bogiszlauus, Sclauorũ animos Danis applicando, debitam Absalonis meritis gratiam retulit. Quibus cum pulso mane somno oculos inseruisset, Danorum fidem exosculatus, aptissimoq; laudationis genere prosequutus, plus uoluptatis se ex percepta Absalonis humanitate, quàm amaritudinis ex patriæ iactura sentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præstolabantur relatus, postero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge se & liberis ad pedes regis suppliciter abiecit, ueniamq; diutinæ rebellationis precatus, obsidibusq; ex parte datis, ex parte promissis, auitæ paternæq; procurationis summã beneficij loco suscipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis indulgentia possessurus.

B Rex principis huic necessitati miseratione permotus, satis iam graues eum sibi pœnas dedisse existimauit, regnumq; eius in munere quàm in usu suo constituere maluit, ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regẽ maternę erga Bogiszlaui filios necessitudinis respectus tangebat. Ita Sclauicarum rerum dominium assiduis Vualdemari laboribus negatũ, paruulo Kanuti negotio contributum est, felici eius militia paternã supergrediente fortunam. Eodem temporis momento ingenti nubium uolumine colliso, per summã utriusq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitũ portendi à coniecturarũ sagacibus existimatũ est. Bogiszlaui quoq; animus cõstantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriã ad ultimũ usq; uitæ tempus inuiolabili fide exhibuit: adeò ut cum supremo morbo correptus in lectulo laberet̃, adhibitos amicos iureiurando obstringeret, eos cõiugem suam ac liberos ad regẽ perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros, & quod is statuisset perinde ac testamento cautum custodituros: nihil se de Danorum fide hæsitare testatus, quorũ egregia toties experimenta susceperit. Succurrebat enim illustri uiro quantos fructus Rugianis cõstantis erga Danos amicitiæ custodia peperisset.

Hactenus Saxo Grammaticus.

Locorum aliquot Saxonis hiſtoriæ emendatior lectio: priore numero paginam, altero uerſum indicantibus.

Pag.1.uer.28.quam ingenij. Pag.2.A.uer.5.celeberrimis. C.uer.15.parallelum. 4.C.22.Nulla Sueonum. 9.B.abduceretur, quæ morienti petenda fuerant. 11.A.13.opimæ. 14.D.13.interfectis. 15.D.20.clepſydra. 16.C.etiã regi. 20.D.18.Alijs amoris decor. 23.B.12.debeat. 25.D.4.In hæc. 26 B.12.ita ſe ceruice de induſtria collocauit. C.uer.6.collacteus. 28.C.15.hi ſopitam. D.14.condecebat. 29.B.2.patrio. 30.A.22.comitibus, reginæ pen. 31.A.20.diutinam. 32.B.4.leuioris. uer.9.credebat. 33.A.14.cæco. B.4.ſtuporis. C.4.latere. D.2.utrinq;. 34.C.6.præſtarent. 35.A.15.procacitatis facundia. 36.D.2.Quem Gotherus. uer.6.petit, uocabuli largitionem. uer.10.Gothero. 37.C.1.Ericus. uer.19.tacito. D.14.leuãda. 38.D.10.uerba. 39.D.3.athletæ. uer.17.Frotho. 40.B.19.uindicem agere. 41.C.7.criminis conſcientiam. Eod.uer.redditurum. 43.B.20.hac, inquit. 44.B.3.aciem, poſtremam. 45.C.7.Oneuo uero. D.3.Interea Hithinus. & uer.19.Ita Hithinus. 46.A.2.Skalc Scanico. C.19.rediuiuus ruit. 49.B.2.hic agreſti. &, miniſtrauit. C.1.celeritatẽ. 50.D.6.cygnico. 54.A.21.pulicibus. D.2.tactuq; ſalacis. 55.C.3.Qui cum. D.12.athletæ. 56.B.1.Angaterus. 57.D.12.alienæ. 58.D.17.adornabat. 60.A.10.cuius iam prod. 62.B.21.penſaturus. 63.A.24.Syualdum. 65.B.4.Heluuis & Hamundus. uer.5.Alf &. 66.A.uerſum primum dele totum. 67.B.9.cognominat. 71.D.uer.ult.abſumpto. 73.A.19.denunciatur. B.23.ſolido militũ robore. 74.A.15.auidæ. B.3.conciliauit. 79.C.10.abductam. 81.B.7.neminẽ. 82.A.3.quidam. B.8.continentiæ. C.24.arctius tenditur. 83.C.1.fortaſſe pro, Cuius quoque, legendum eſt, Crinis quoq;. 85.A.11.Cuius. uer.17.auſpicio. 86.B.12.Herothi. 88.C.2.deuinxerãt. uer.8.rerum contextui. 90.B.14.pro Edebrandus, fortaſſe legendum, Hedelradus. Ita enim uocat eundem ſuprà 89.D.uer.ult. 92.C.19.fœminas. 94.B.14.tenebatur, tanta. uer.25.contenti. 95.B.penult.augurum. 96.B.9.metus. 97.C.9.præbuit, fortuitũ. 100.A.2.tandiu. 105.A.2.matutino tem. 112.C.14.duelli. 115.B.2.fratris, Kan. 122.A.4.ex primi. 128.C.6.quia tetrã. 129.A.16.id loci. C.1.Fioniã.uer.3.ædebantur. 134.D.paciſcitur. 138.B.10.potitus.uer.20.accepta fide, prop. 139.D.14.urbi, ſuſcepta pec. 141.A.12.uetuſto. B.21.Hiſcéne. 142.D.20.ſecuritatem. 145.B.3.exequi perg. 146.A.11.perq; illud. 147.B.7.quid deditione. 148.B.penult.à neſcio quibus. 150.A.8.familia comitatior, ſine te. B.7.hoſpitalitatemq;. uer.9.per interpretem. 160.D.9.Granzamq;. 161.A.19.ſatietas amouiſſet. D.6.interiora. 162.C.10.Per idem. 166.D.17.corrigendæ. 167.C.12.myoparones. 172.D.8.in id maxime. 181.C.15.Abſalonis, nimiam. 184.A.19.concionandi. 185.C.23.traditurus. 186.A.4.repleuit, quietem ſuam.uer.19.tenente. B.12.auxilij ſibi.

PALMA
BEB.

PALMA

